ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

καθ' ἑβδομάδα ἐν δελτίῳ καὶ κατὰ μῆνα ἐν τεύχει

3059

ΕΤΟΣ ΔΕΚΑΤΟΝ ΕΝΑΤΟΝ

1 Ἰανουαρίου 1899—31 Δεκεμβρίου 1899.

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ
1899

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΑΛΗΘΕΙΑΣ

† Ο ΠΕΛΑΓΩΝΕΙΑΣ ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ (*πρόεδρος*)
† Ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
† Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἱ. Συνόδου ΦΩΤΙΟΣ (*ταμίας*)
ΧΡ. ΠΑΠΑΪΩΑΝΟΥ (*γραμματεύς*.
† Ὁ Μ. Ἀρχιδιάκονος ΔΙΟΔΩΡΟΣ

ΟΙ ΚΑΤΑ ΤΟ ΛΗΞΑΝ ΙΘ' ΕΤΟΣ
ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ ΤΗΣ "ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΑΛΗΘΕΙΑΣ,,
ΜΕΤΑΣΧΟΝΤΕΣ

† Ἡ Α. Μακαριότης ὁ *πατριάρχης τῶν ἀρμενίων* ΜΑΛΑΧΙΑΣ
† Ἡ Α. Σεβασμιότης ὁ *μητροπολίτης* Ἀμασείας ΑΝΘΙΜΟΣ
† Ἡ Α. Σεβασμιότης ὁ *μητροπολίτης* Πελαγωνείας ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ
† Ὁ *ἐπίσκοπος* Παμφίλου ΜΕΛΙΣΣΗΝΟΣ
Ἡ Α. Ε. ὁ ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΟΠΑΣΗΣ *ἐφέντης, μέλος τοῦ Συμβουλίου τοῦ Κράτους καὶ τοῦ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου.*
† Ἀρχιμ. ΜΙΧΑΗΛ ΚΛΕΟΒΟΥΛΟΣ, *σχολάρχης τῆς Μ. τοῦ Γένους Σχολῆς*
† Ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
† Ἀρχιμ. ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ, *διευθυντὴς τῆς ἐν Χάλκῃ Θεολογικῆς Σχολῆς*
† Ἀρχιμ. ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ, *ἱεροκήρυξ τῆς Μ. Ἐκκλησίας*
† Ἀρχιμ. ΙΩΑΚΕΙΜ ΦΟΡΟΠΟΥΛΟΣ, *ἀρχειοφύλαξ τοῦ οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου*
† ΙΑΚΩΒΟΣ ΒΑΤΟΠΕΔΙΝΟΣ, *ἡγούμενος καὶ διευθυντὴς τοῦ ἐν Μόσχᾳ Μετοχίου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου*
† ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΒΟΝΤΖΑΛΙΔΗΣ, *νομικὸς σύμβουλος τῶν Πατριαρχείων*
† ΑΓΑΘΑΓΓΕΛΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ, *καθηγητὴς τῆς ἐν Χάλκῃ Θεολογικῆς Σχολῆς*
† ΕΙΡΗΝΑΙΟΣ ΠΑΝΤΟΛΕΩΝ, *καθηγητὴς τῆς ἐν Χάλκῃ Θεολογικῆς Σχολῆς*
Ὁ Μ. Χαρτοφύλαξ τῆς Μ. Ἐκκλησίας ΜΑΝΟΥΗΛ Ι. ΓΕΔΕΩΝ
ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΛΑΜΠΡΟΥ, *καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν*
ΜΑΤΘΑΙΟΣ ΠΑΡΑΝΙΚΑΣ, *γυμνασιάρχης τοῦ ἐν Τραπεζοῦντι Ἑλλην. Φροντιστηρίου*
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΔΙΑΛΕΙΣΜΑΣ
ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ Ι. ΙΒΗΡΙΤΗΣ
ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ, *Β' γραμματεὺς τοῦ Α' Πατριαρχικοῦ Γραφείου*
ΛΟΥΙΖΟΣ ΗΛΙΟΥ, *καθηγητὴς*
ΠΕΤΡΟΣ Α. ΠΑΠΑΖΟΓΛΟΥΣ, *προλύτης τῆς Θεολογίας*
ΓΕΩΡΓΙΟΣ Α. ΠΑΧΤΙΚΟΣ, *καθηγητὴς*
Μ. Γ. ΘΕΟΤΟΚΑΣ, *δικηγόρος*
Δ. Α. ΠΑΝΑΓΙΩΤΙΔΗΣ, *ἰατρὸς*
ΜΑΡΓΑΡΙΤΗΣ Ε. ΤΟΥΜΠΑΛΙΔΗΣ
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΤΣΟΛΑΚΙΔΗΣ
ΗΛΙΑΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΔΗΣ
ΝΙΚΟΛΑΟΣ Γ. ΜΥΣΤΑΚΙΔΗΣ
ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΘ'. ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 9 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1899 ΑΡΙΘ. 1

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Σκοπίων ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ (πρόεδρος)
† Ὁ Μέγας Πρωτοσύγκελλος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
† Ὁ Ἀρχιγρ. τῆς Ἱ. Συνόδου ΦΩΤΙΟΣ (ταμίας)
† Ὁ Μέγας Ἀρχιδιάκονος ΔΙΟΔΩΡΟΣ
ΧΡ. ΠΑΠΑ-Ι-ΩΑΝΝΟΥ (γραμματεύς)

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

καθ' ὅλον τὸ ὀθωμαν. κράτος μετζίτια ἀργ. 5
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκ. 3
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾶ 25
ἑξαμηνιαία τὰ ἡμίση

Ἡ Συνδρομὴ προκαταβάλλεται
Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται τὴν 1 Ἰανουαρίου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.

Ἐκκλησιαστικὰ χρονικὰ — Τὰ ἀγαθὰ τῆς εἰρήνης — Κοινοποιήσεις.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἡ πρώτη τοῦ νέου ἔτους ἐν τοῖς Πατριαρχείοις.

Μετὰ τῆς εἰθισμένης ἐκκλησιαστικῆς εὐπρεπείας καὶ τάξεως ἑωρτάσθη ἐν τοῖς πατριαρχείοις ἡ εἴσοδος τοῦ νέου σωτηρίου ἔτους 1899. Τῇ ἑσπέρᾳ τῆς παρελθούσης πέμπτης, παραμονῇ τῆς κατὰ σάρκα περιτομῆς τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς μνήμης τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Βασιλείου τοῦ Μεγάλου, ἡ Α.Θ.Π. ὁ οἰκουμεν. πατριάρχης ἐχοροστάτησεν ἐν τῷ πανσέπτῳ πατριαρχικῷ ναῷ μεθ' ἁπάντων τῶν ἁγίων συνοδικῶν ἀρχιερέων, πλὴν τοῦ ἁγίου Δέρκων ἀπόντος ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ αὐτοῦ, ἤτοι τῶν σεβ. μητροπολιτῶν Ἀμασείας, Πισιδίας, Ρόδου, Βιζύης, Σωζοαγαθουπόλεως, Ξάνθης, Σκοπίων, Χαλδείας, Κῶου καὶ Σερβίων καὶ Κοζάνης· ψαλέντος δὲ τοῦ Μεγάλου ἑσπερινοῦ ἐν μέσῳ ἱκανοῦ εὐσεβοῦς ἐκκλησιάσματος, ἡ Α. Θ. Π. ἀνῆλθε μετὰ τὴν ἀπόλυσιν εἰς τὴν μεγάλην αἴθουσαν, ἔνθα προσελθόντες κατὰ πρῶτον οἱ ἅγιοι ἀρχιερεῖς ηὔξαντο τὰ εἰκότα ἐπὶ τῷ νέῳ ἔτει καὶ εἶτα πᾶσα ἡ πατριαρχικὴ ὑπαλληλία ὑποβαλοῦσα τῇ Α. Θ. Π. τὰ εὐλαβῆ αὐτῆς σεβάσματα.

Εἶτα ἡ Α.Θ.Π. διένειμε τοῖς ἁγίοις ἀρχιερεῦσι τὰ εἰθισμένα δῶρα· ἀποχωρησάντων δὲ τῶν ἁγίων συνοδικῶν προσῆλθε καὶ ἐδέξατο ὡσαύτως τὰ εἰθισμένα δῶρα πᾶσα ἡ πατριαρχικὴ ὑπαλληλία ἐκ μέρους τῆς ὁποίας εἶχε προσφωνήσει τὴν Α. Θ. Π. διὰ βραχέων ὁ πανοσιολ. Μέγας Πρωτοσύγκελλος Χρυσόστομος.

Τῇ ἐπαύριον χοροστατησάσης καὶ αὖθις τῆς Α Θ.Π. μετὰ τῶν ἁγίων συνοδικῶν ἐν μέσῳ πολυπληθεστάτου ἐκκλησιάσματος, τὴν θείαν καὶ ἱερὰν μυσταγωγίαν ἐτέλεσεν ἡ Α.Π. ὁ ἀρχιμ. Κωνσταν. Βοντζαλίδης, ἀντὶ τοῦ ἀδιαθετήσαντος Μ. Πρωτοσυγκέλλου.

Μετὰ τὴν ἀπόλυσιν ἡ Α.Θ.Π. ἀνελθοῦσα μετὰ τῶν ἁγίων συνοδικῶν εἰς τὴν αἴθουσαν συνεχάρη πᾶσιν ἐπὶ τῷ νέῳ ἔτει εὐξαμένοις τὰ εἰκότα. Εἶτα ὁ πρῶτος τῇ τάξει τῶν ἁγίων συνοδικῶν, ἡ Α. Σεβασμιότης ὁ μητροπολίτης Ἀμασείας προσεφώνησε διὰ βραχέων τὴν Α. Θ. Π. ἐκ μέρους τῆς ἁγίας καὶ ἱερᾶς Συνόδου. Εἰς τὴν προσφώνησιν δὲ ταύτην ἡ Α. Θ. Π. ἀπήντησε καταλλήλως.

Καθ' ἅπασαν δὲ τὴν ἡμέραν ἡ Α. Θ. Π. ἐξηκολούθησε δεχομένη τὰς ἐπισκέψεις πολλῶν ἐκ τῶν τοῦ ὀρθοδόξου πληρώματος.

Τῇ Α.Θ.Π. συνεχάρησαν ἐπὶ τῷ νέῳ ἔτει ἡ Α. Θ.Π. ὁ πρώην Κωνσταντινουπόλεως Νεόφυτος, αἱ ΑΑ.ΜΜ ὁ Ἱεροσολύμων Δαμιανὸς καὶ ὁ πρώην Ἱεροσολύμων Νικόδημος, ἡ Α. Σ. ὁ ἀρχιεπίσκοπος Σιναίου, ὁ τοποτηρητὴς τοῦ Ἀντιοχικοῦ Θρόνου, πάντες οἱ ὑπὸ τὸν Οἰκουμεν. Θρόνον σεβ. μητροπολῖται, οἱ πρεσβευταὶ Ρωσίας, Ἑλλάδος, Σερβίας, Ρουμανίας καὶ Μαυροβουνίου· διὰ δὲ τῶν διερμηνέων αὐτῶν οἱ τῆς Γαλλίας, Γερμανίας, Αὐστρίας, Ἰταλίας καὶ Ὁλλανδίας.

Πρὸς τούτοις ἐπεσκέψαντο τὴν Α.Θ.Π. ὑποβαλόντες τὰ σέβη αὐτῶν οἱ πρώην καὶ ἐν ἐνεργείᾳ πανιερώτατοι μητροπολῖται καὶ θεοφιλέστατοι ἐπίσκοποι, οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν ἁγίων τόπων, ὁ διευθυντὴς τῆς Μ. τοῦ Γ. Σχολῆς καὶ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Χάλκης, τὰ μέλη τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου, ὁ ἱερὸς κλῆρος τῶν ἐνοριῶν τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ πάμπολυ ἄλλο πλῆθος λογίων, ἐπιστημόνων, τραπεζιτῶν καὶ ἐμπόρων.

Αὔθημερὸν ἡ Α. Θ. Παναγιότης συνεχάρη τηλεγραφικῶς μὲν τοῖς τὴν ἐπέτειον ὀνοματικὴν αὐτῶν ἑορτὴν ἄγουσι σεβασμιωτάτοις Μητροπολίταις Σμύρνης, Ἀγχιάλου, Βελλᾶς καὶ Κονίτσης, καὶ Παραμυθίας καὶ Φιλιατῶν, τοῖς δ' ἐγκρίτοις ὁμογενέσι Β. Σαρακιώτῃ Βέῃ, Β. Δεσίρῃ, μέλεσι τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου, Β. Ἐλευθεριάδῃ καὶ πλείστοις ἄλλοις διὰ τοῦ Πανοσιολ. Μ. Πρωτοσυγκέλλου, τοῦ Μ. Ἀρχιδιακόνου καὶ τοῦ Δευτερεύοντος.

—*Ἡ ἑορτὴ τῶν ἁγίων Θεοφανίων.*—Ὡσαύτως μετ' ἐπιβαλλούσης εὐκοσμίας καὶ τῆς εἰθισμένης ἐκκλησιαστικῆς τάξεως ἑωρτάσθη ἔν τε τοῖς Πατριαρχείοις καὶ ἐν ἁπάσαις ταῖς ἐνορίαις τῆῃ ἀρχιεπισκοπῆς ἡ ἑορτὴ τῆς ἐν τοῖς ῥείθροις τοῦ Ἰορδάνου ἐπιφανείας καὶ βαπτίσεως τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, πολλοῦ εὐσεβοῦς ἐκκλησιάσματος συρρεύσαντος ἐν τοῖς ναοῖς. Ἐν τῷ Πατριαρχικῷ ναῷ κατά τε τὸν ἑσπερινὸν καὶ τὸν ὄρθρον ἐχοροστάτησεν ἡ Α. Θ. Παναγιότης συγχοροστατησάντων καὶ τῶν ἁγίων συνοδικῶν ἀρχιερέων. Καὶ τὴν μὲν θείαν καὶ ἱερὰν λειτουργίαν ἐτέλεσεν ἡ Α. Π. ὁ ἀρχιγραμματεὺς τῆς ἱερᾶς Συνόδου Φώτιος μετὰ τοῦ ὑπογραμματέως ἱεροδ. Γενναδίου, τὴν δὲ ἀκολουθίαν τοῦ μεγάλου ἁγιασμοῦ, κατὰ τὸ εἰωθός, ἡ Α.Θ.Παναγιότης ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης, εὐλογήσας καὶ ἁγιάσας τὸ συρρεῦσαν ἐκκλησίασμα.

—*Ἀντεπισκέψεις.* — Προχθὲς ἰδιαιτέρα πρεσβεία ἀποτελουμένη ἐκ τῶν πανοσιολογ. Μεγάλου Πρωτοσυγκέλλου Χρυσοστόμου, τοῦ ἀρχιγραμματέως τῆς ἱερᾶς Συνόδου Φωτίου, τοῦ ἐκ τῶν μελῶν τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου Εὐαγ. Ἀμαξοπούλου καὶ τοῦ ἐκ τῶν πατριαρχικῶν διαγγελέων Δ. Τσολακίδου μετέβη εἰς τὸ ἐν Κοντοσκαλίῳ Ἀρμενικὸν Πατριαρχεῖον καὶ ἐπεσκέψατο ἐκ μέρους τῆς Α. Θ. Παναγιότητος τὴν Α. Μ. τὸν Πατριάρχην τῶν Ἀρμενίων Μαλαχίαν. Ἡ πατριαρχικὴ πρεσβεία λίαν φιλοφρόνως δεκτὴ γενομένη προσερώνησε τὴν Α. Μακαριότητα διὰ τοῦ Μ. Πρωτοσυγκέλλου. Εἰς τὴν προσρώνησιν δὲ ταύτην, ἑρμηνευθεῖσαν πάραυτα ἀρμενιστὶ ὑπὸ τοῦ Δ. Τσολακίδου, ἀπήντησε καταλλήλως ἡ Α. Μακαριότης. Κατόπιν ἡ πρεσβεία κατῆλθεν εἰς τὸν παρακείμενον πατριαρχικὸν ναὸν καὶ ἐντεῦθεν ἀπῆλθε τιμητικῶς προπεμφθεῖσα.

Τῇ παρελθούσῃ τετάρτῃ ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐν συνοδίᾳ τῶν ἐκ τῶν μελῶν τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου ἀξιοτίμων Κ. Κωνσταντινίδου καὶ Β. Δεσίρῃ ἀνελθὼν εἰς Σταυροδρόμιον ἀντεπεσκέψατο τὴν Α. Μ. τὸν Πατριάρχην τῶν καθολικῶν ἀρμενίων Σ. Ἀζκριάν· εἶτα δὲ ἐν συνοδίᾳ τοῦ Ι. Ταντσλίδου, διευθυντοῦ τοῦ Α. πατριαρχικοῦ γραφείου καὶ τοὺς ἐξοχωτάτους πρεσβευτὰς Ρωσσίας, Ἑλλάδος, Σερβίας, Ρουμανίας καὶ Μαυροβουνίου.

—*Χοροστασία.*—Τοῦ ἐν Γαλατᾷ ἱεροῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου πανηγυρίζοντος ἐπὶ τῇ μνήμῃ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ, ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐχοροστάτησεν ἐν αὐτῷ τῇ παρελθούσῃ πέμπτῃ ἐν μέσῳ πολλοῦ ἐκκλησιάσματος.

—*Ἐπαναλήψις ἐργασιῶν.*— Αἱ ἐργασίαι, διακοπεῖσαι ἕνεκα τῶν ἑορτῶν, τοῦ μὲν Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου ἐπανελήφθησαν ἀπὸ τῆς χθές, τῆς δὲ Ἱερᾶς Συνόδου ἀπὸ τῆς σήμερον, ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Γέροντος ἁγίου Δέρκων, τῆς Α. Θ. Παναγιότητος κωλυομένης ἕνεκα ἐλαφρᾶς ἀδιαθεσίας.

—*Ἐπέτειος.*—Ἐπὶ τῇ μνήμῃ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου ἡ Α.Θ.Παναγιότης διεβίβασε τηλεγραφικῶς τὰ συγχαρητήρια Αὐτῆς τοῖς τὴν ὀνοματικὴν ἑορτὴν ἄγουσι σεβασμιωτάτοις Μητροπολίταις Καισαρείας καὶ Λέρου καὶ Καλύμνου.

Τῷ δὲ ἐκ τῶν μελῶν τοῦ Δ.Ε.Μ.Συμβουλίου ἀξιοτίμῳ Ι. Μαμμοπούλῳ, τῷ ἐξοχωτάτῳ Γιάγκῳ ἐρέντῃ Ἰωαννίδῃ καὶ ἄλλοις ἐγκρίτοις ὁμογενέσι διὰ τῶν ἁρμοδίων ὑπαλλήλων.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΕΓΓΡΑΦΑ

Θεοφιλέστατοι Ἐπίσκοποι καὶ εὐλαβέστατοι ἱερεῖς καὶ διάκονοι τῶν ἐν τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ Κωνσταντινουπόλεως ἱερῶν Ναῶν.

Τῆς ἀνατολῆς νέου σωτηρίου ἔτους ὑποφωτκούσης ἔγνωμεν σεπτῇ κελεύσει τῆς Α. Θ Παναγιότητος τοῦ προσκυνητοῦ ἡμῶν Αὐθέντου καὶ Δεσπότου ἐκδοῦναι ἅπασιν ὑμῖν τόδε τὸ ἐγκύκλιον γράμμα, ἵνα πᾶσι τοῖς ἐκ τοῦ ἱεροῦ τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς κλήρου ὑπομνήσωμεν τὰ ἐπί τε τῇ εἰσόδῳ τοῦ νέου ἔτους καὶ ταῖς ἑορταῖς τῶν Θεοφανείων ἀπαραιτήτως τηρητέα καθήκοντα.

Καὶ δὴ α') πολλὴν ἕκαστος ὑμῶν καταβαλλέτω τὴν προσοχήν, ὅπως μὴ εὑρεθῇ εἴτε ἐν γνώσει εἴτε ἐν ἀγνοίᾳ ἐπιτελῶν ῥᾳθύμως παρ' ἐνοχίαν, διότι, ὡς πάντοτε, οὕτω καὶ νῦν, βαρεῖα ἐπιβληθήσεται τῷ παραβάτῃ ποινή· μηδὲ ἐπιλανθανέσθω τις ὑμῶν ὅτι, συνῳδὰ προγενεστέρᾳ ἡμῶν ἐγκυκλίῳ, ἀπηγορευμένον ἐστὶ τὸ δέχεσθαι νομίσματα ἐντὸς τοῦ τὸν ἁγιασμὸν περιέχοντος γνωστοῦ δοχείου. β') Ἅπασι τοῖς τε ἀρχιερατικῶς καὶ ἱερατικῶς προϊσταμένοις τῶν ἐν τῇ ἀρχιεπισκοπῇ Κωνσταντινουπόλεως ἱερῶν Ἐκκλησιῶν συνιστῶμεν, ἵνα τὸ βραδύτερον μέχρι τῆς ἑνὸς ἐπιόντος μηνὸς Ἰανουαρίου ἐπιστείλωσιν ἡμῖν κατάλογον ἀκριβῆ τῶν ἐν τῇ ὑπὸ τὴν ἑαυτῶν Προεστείαν ἱερᾷ Ἐκκλησίᾳ ἱερατευόντων κληρικῶν, προεπιτηρουμένου ἅμα εἴ τις καθόλου ὀρθόδοξος κληρικὸς εὑρηται εἴτε ἡσυχάζων, εἴτε ἄλλως διαμένων ἐν τῇ ἑαυτῶν ἐνορίᾳ, ἵνα οὕτω καὶ ἡμεῖς ἐγκαίρως ὑποβάλωμεν τῇ Α. Θ Παναγιότητι τὸν διὰ σεπτῆς Πατριαρχικῆς καὶ Συνοδικῆς Ἐγκυκλίου ἀπαιτηθέντα κατάλογον τῶν ἱερέων τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς. γ') Ἅπαντες οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ διάκονοι ὀφείλουσιν ἵνα ἀπὸ τῆς 8 μέχρι τῆς 10ῆ Ἰανουαρίου ἀνυπερθέτως παρτίθωσιν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα, φέροντες μεθ' ἑαυτῶν καὶ τὰς τοῦ λήγοντος ἔτους ἀποδείξεις πληρωμῶν αὐτῶν εἰς τὴν ἱερὰν Θεολογικὴν Σχολήν, εἰς τὸ ἱεραρχικὸν Ταμεῖον, εἰς τὸ Ληξιαρχεῖον καὶ εἰς τὴν «Ἐκκλησιαστικὴν Ἀλήθειαν», ἵνα ἀναλόγως ἐφοδιασθῶσι διὰ τῶν κανονικῶν διαμονητηρίων ἐγγράφων διὰ τὸ ἐναρχόμενον νέον σωτήριον ἔτος. Ἔστω δὲ γνωστὸν ἅπασιν ὑμῖν ὅτι ὁ μὴ προσελευσόμενος ἐντὸς τῆς τεταγμένης προθεσμίας θεωρηθήσεται ὡς

παρητημένος τῆς ἐαυτοῦ θέσεως, εἰς ἣν καὶ ἀμέσως ἀποσταλήσεται ἀντικαταστάτης. Οὐδ' ἔχει ὁ τοιοῦτος τὸ δικαίωμα τοῦ ἱερουργεῖν ἢ καὶ ἁπλῶς φέρειν ἐπιτραχήλιον ἐν τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ. Εἴ τις δὲ φωραθῇ παραβάτης τῆς κανονικῆς διατάξεως, τῆς μὴ ἐπιτρεπούσης τῷ κληρικῷ πράττειν τι ἄνευ γνώμης καὶ ἀδείας τοῦ κανονικοῦ αὐτοῦ κυριάρχου, τιμωρηθήσεται κατὰ τὰς διατελεύσεις τῶν ἱερῶν Κανόνων. Ἐπίσης δὲ ὑπόλογος ἔσται καὶ ὁ προϊστάμενος ὁ ἐπιτρέψων τῷ μὴ ἀνανεώσαντι τὴν ἑαυτοῦ διακονὴν κληρικῷ τὴν ἐπιτέλεσιν μετ' ἐπιτραχηλίου ερατικοῦ τινος καθήκοντος. Ταῖς ἐντολαῖς δ' ἡμῶν ταύταις προθύμως συμμορφούμενοι εἴητε ἐν Κυρίῳ ὑγιαίνοντες.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 30 Δεκεμβρίου 1898.

† *Ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος* **ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ.**

Παροράματα.

Ἐν τῷ ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν *Θ.λιβεραὶ σκέψεις ἀπὸ χαρμοσύνου ἡμέρας* ἄρθρῳ τοῦ προηγουμένου ἑβδομαδιαίου τεύχους, ἀριθ. 57, σελ. 459, στήλῃ α', στίχ. 51—52 ἀναγνωστέον· «θὰ ἔμεινεν ἄγνωστον εἰς τὸν ΠΑΛΑΙΟΝ κόσμον. . .»

Ἐν τοῖς χρονικοῖς δὲ τοῦ τελευταίου μηνιαίου τεύχους, ἀριθ. 58, σελ. 484, στήλῃ β', στίχ. 19, ἀναγνωστέον· «καὶ τῇ Α. Ἐξ. τῷ ἐν ΒΡΥΞΕΛΛΑΙΣ πρεσβευτῇ. . .»

ΤΑ ΑΓΑΘΑ ΤΗΣ ΕΙΡΗΝΗΣ

Ὁ ῥηγῶν καὶ γυμνητεύων ὅσον καὶ ἂν εὖ ἔχῃ τὸ σῶμα, πάλιν χρῄζει πυρὸς πρὸς θέρμανσιν καὶ ἐνδυμάτων πρὸς κάλυψιν τῶν μελῶν αὐτοῦ. Ὁ ζητῶν ἵνα εὕρῃ τι ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, δὲν δύναται νὰ εὕρῃ αὐτό, ὅσον καὶ ἂν καλῶς γινώσκῃ τὰ μέρη τῆς οἰκίας, ἄνευ τοῦ οἰκείου λύχνου. Ὁ λύχνος βοηθεῖ αὐτὸν εἰς ταχεῖαν ἀνεύρεσιν τοῦ ζητουμένου καὶ προφυλάττει ἀπὸ παντὸς προσκρούσματος ἐν τῷ ζόφῳ τοῦ οἰκήματος αὐτοῦ. Ἀνάγκη ἄρα ὅπως ὁ θέλων ἵνα ἀπροσκόπτως καὶ εὐχερῶς διεξάγῃ τὴν ὑπηρεσίαν αὐτοῦ ἐν τῷ μὴ φωτιζομένῳ οἴκῳ αὐτοῦ, ἐφοδιάζηται πάντοτε διὰ φωτός.

Ἐργαζόμεθα πάντες ἐν τῷ μεγάλῳ οἴκῳ ἡμῶν, ὅπερ καλεῖται κοινωνία καὶ κοινωνικὸς βίος· ἕκαστος μετὰ ζήλου καὶ ἀφοσιώσεως προσπαθεῖ ἵνα ἐπιτελέσῃ τὸ ἀνατεθὲν αὐτῷ ἔργον· ἕκαστος μοχθεῖ καὶ κοπιᾷ ἐν ᾧ ἐκλήθη ἔργῳ καὶ μεριμνᾷ περὶ τῆς αἰσίας καὶ εὐσυνειδήτου ἐκπληρώσεως τῆς δοθείσης αὐτῷ ἐντολῆς· ἀλλὰ πάντες ὁμοῦ καὶ εἷς ἕκαστος ἰδίᾳ χρῄζομεν φωτὸς ἵνα φέγγῃ ἡμᾶς. Μὴ ἀρχώμεθα τοῦ ἔργου ἡμῶν ἄνευ φωτός, διότι ἄνευ τούτου θὰ συγκρουσθῶμεν ἐν τῷ σκότει, θ' ἀποτύχωμεν τοῦ σκοποῦ καὶ οἱ κόποι καὶ οἱ μόχθοι ἡμῶν ἀποβήσονται μάταιοι καὶ ἄγονοι.

Ἐν προηγουμένῳ ἄρθρῳ εὐφροσύνως παρετηρήσαμεν ὅτι ἀπό τινος ποιμένες καὶ ποιμαινόμενοι ἀποστείσαντες ὄκνον καὶ ἀκηδίαν, ἐν ᾗ ἀξιομέμπτως διετέλουν, ἤρξαντο κινούμενοι καὶ ἐπιτελοῦντες τὸ ἐπιβεβλημένον ἑνὶ ἑκάστῳ ἔργον, τῶν μὲν ποιμένων καλούντων διὰ φωνῆς πατρικῆς τὰ πρόβατα εἰς νομὰς ἀγαθὰς καὶ σωτηρίους, τῶν δὲ προβάτων ἀσμένως ἀκουόντων τῆς φωνῆς αὐτῶν καὶ μετὰ ψυχικῆς προθυμίας ὑπεικόντων. Ἀλλ' ἐν τῇ εὐφροσύνῳ ταύτῃ κινήσει ἀνάγκη νὰ ἐφοδιασθῶμεν διὰ τοῦ φωτὸς ἐκείνου, ὅπερ ἐν τῇ προτέρᾳ ἡμῶν ῥᾳστώνῃ διατελοῦντες τέλεον ἀπεσβέσαμεν καὶ ἐκ τοῦ κοινωνικοῦ ἡμῶν οἴκου ὁλοσχερῶς ἐξεβάλομεν· τοῦ φωτὸς ἐκείνου, ὅπερ ἐκλιπὸν ἐκ τοῦ μέσου ἡμῶν, ἤγαγεν ἡμᾶς εἰς τὴν τῆς ῥᾳστώνης, λογομαχίας, ἐριθείας καὶ πάσης ἄλλης κακίας ὁδόν, *τοῦ φωτὸς τῆς εἰρήνης*. Δέον ὅπως φυτεύσωμεν ἐν ἡμῖν αὐτοῖς τὸ φυτὸν τῆς εἰρήνης, *δέον* νὰ εἰρηνεύωμεν πανταχοῦ καὶ πάντοτε, ἀφίνοντες κατ' ἄκραν τὰς ἔριδας καὶ τοὺς διαπληκτισμούς, τὰς διχονοίας καὶ τὰς ἐκ τῶν ἐπιψόγων συζητήσεων διαστάσεις ἡμῶν, τὰς ἀντεγκλήσεις καὶ τὰ φατριαστικὰ πάθη, τὰς μικροφιλοτιμίας καὶ τὰς μικροφιλοδοξίας καὶ τὸ θέλειν εἶναι ὑπείροχον τοῦ ἄλλου. Δόξα μία ἔστω ἡμῖν ἀείποτε ἀθάνατος καὶ ἀνεξίτηλος, τὸ εἰρηνεύειν καὶ ἀποβῆναι οὗτος ἀξίους τῆς κλήσεως «μακάριοι οἱ εἰρηνοποιοί». Ἰδοὺ ἡ τιμητικωτέρα προσωνυμία τοῦ ἀληθοῦς *χριστιανοῦ*, ἡ ἐνέχουσα πάσης ἐπιγείου δόξης μείζονα αἴγλην καὶ λαμπηδόνα. Τοῦ τίτλου τούτου ἂς προσπαθῇ ἕκαστος ν' ἀποβῇ ἄξιος καὶ τοῦτον ἂς ζηλοῖ καὶ ἐπιδιώκῃ καὶ ἐν τούτῳ ἂς ἀμιλληθῇ ἵνα ὑπείροχος τῶν ἄλλων ἀδελφῶν καὶ συνεργατῶν αὐτοῦ ἐν τῷ ἀμπελῶνι τοῦ Κυρίου γένηται. Ποία δ' ἔστιν ἡ ἀμοιβὴ τῶν τὸ φυτὸν τῆς εἰρήνης καλλιεργησάντων ἐν τῷ παρόντι κόσμῳ; *αὐτοὶ υἱοὶ Θεοῦ κ.ληθήσονται.*

Ἐὰν καυχᾶταί τις καὶ γαυριᾷ, τῇ ἀληθείᾳ, τιτλοφορούμενος διὰ τῶν κενῶν καὶ ῥοὐδων τίτλων ἐπιγείων ἀξιωμάτων, ἐὰν ἐγκαυχᾶται καὶ σεμνύνηται ἐπὶ τιμητικοῖς τεκμηρίοις καὶ ἀμοιβαῖς ὑλικαῖς καὶ προαγωγαῖς εἰς διαφόρους βαθμοὺς πρισκαίρων ἀξιωμάτων ἀπονεμομένων αὐτῷ ὑπὸ βασιλέων καὶ ἀρχόντων, δὲν πρέπει νὰ ἀγάλληται καὶ ὑπερήδηται ἐπὶ ὑψίστῳ τιμητικῷ τεκμηρίῳ ἀπονεμομένῳ αὐτῷ οὐχὶ ὑπὸ θνητοῦ βασιλέως ἢ ἄλλου ὑπάτου ἄρχοντος, ἀλλ' ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Βασιλέως τῶν βασιλευόντων; πᾶς δὲν πρέπει νὰ σεμνύνηται *καλούμενος υἱὸς τοῦ Θεοῦ*, τίτλος, ὃν ἀδυνατοῦσι ν' ἀπονείμωσιν αὐτῷ καὶ πάντες ὁμοῦ οἱ ἄρχοντες τῶν λαῶν τῆς ὑφηλίου;

Τῶν τὴν εἰρήνην λοιπὸν ἐν μέσῳ τοῦ κοινωνικοῦ βίου ἐπιδιωκόντων καὶ καλλιεργούντων ὑπ' αὐτῷ τοῦ ἱδρυτοῦ τῆς θρησκείας ἡμῶν ἀποκαλουμένων *μακαρίων* καὶ ἀμειβομένων διὰ τῆς προσωνυμίας *υἱῶν τοῦ Θεοῦ*, δὲν πρέπει εἷς ἕκαστος χριστιανὸς νὰ ζηλοῖ τὴν τιμητικωτάτην ταύτην διάκρισιν

καὶ δὲν πρέπει ἀντὶ πάσης θυσίας νὰ διώκῃ τὰ τῆς εἰρήνης σπείρων εἰρήνην ἐν μέσῳ τῶν συνεργαζομένων ἀδελφῶν αὐτοῦ, εἰρήνην, δι' ἧς καὶ μόνης δύνανται νὰ προκόψωσι καὶ εὐοδώσωσι τὰ ἔργα ἡμῶν καὶ ἐκπληρωθῇ ὁ προορισμὸς ἡμῶν ἐπὶ τῆς γῆς; «Εἰς ἣν δ' ἂν οἰκίαν ἔρχησθε, πρῶτον λέγετε· εἰρήνη τῷ οἴκῳ τούτῳ· καὶ ἂν ᾖ ἐκεῖ υἱὸς εἰρήνης, ἐπαναπαύσεται ἐπ' αὐτὸν ἡ εἰρήνη» λέγει ὁ ἱερὸς εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς (ΙΒ. 58). Εἰς οἱανδήποτε ἄρα οἰκίαν, εἰς οἱανδήποτε δηλονότι κώμην, πόλιν, οἱονδήποτε εὐαγὲς καθίδρυμα καὶ ἂν εἰσέλθωμεν, οἱουδήποτε παιδευτικοῦ ἢ κοινοτικοῦ ἱδρύματος προϊστάμενοι καὶ πρόκριτοι καὶ ἂν διατελῶμεν, δι' οἱουδήποτε ἀξιώματος, ἐρύρου, ἢ ἐπιτρόπου, ἢ δημογέροντος, ἢ δικαστοῦ, ἤθελε περιβάλλει ἡμᾶς ἡ κοινωνία, ὀφείλομεν πρῶτον νὰ εἰρηνεύωμεν ἵνα καὶ ὁ Θεὸς τῆς ἀγάπης καὶ τῆς εἰρήνης ᾖ μεθ' ἡμῶν.

Τὸ μέγα ὅμως καὶ θεῖον τοῦτο τῆς εἰρήνης ἀγαθὸν δυστυχῶς σήμερον ἐν πολλαῖς κοινότησι καὶ ἐπαρχίαις λείπει καὶ ὁ ἄγγελος τῆς εἰρήνης ἀπὸ πολλοῦ εἶνε ἀπελημένος. Ἡ ἰσχυρὰ θρησκευτικὴ ὥθησις, ἥτις σήμερον πολλαχοῦ ἐπινεύει τῆς Α.Θ.Π. Κωνσταντίνου τοῦ Ε'. δίδοται, χρήζει πρὸ παντὸς τοῦ φωτὸς τῆς εἰρήνης καὶ εἰρηνεύσεως, ὅπως οὕτω ἑδραῖα βλαστήσωσι τὰ κεδνὰ βουλεύματα ὑπὲρ τῆς πνευματικῆς καὶ θρησκευτικῆς ἡμῶν προκοπῆς καὶ εὐοδώσεως. Ἀνάγκη, αἱ ἔν τισι κοινότησι καὶ ἐπαρχίαις ἐκ τοῦ παραχρῆμα καὶ ἐξ ἐλατηρίων ἠθικῶν κακῶς νοουμένης φιλοτιμίας ἐκρηγνύμεναι ἔριδες καὶ διχοστασίαι. ἰδίᾳ μεταξὺ ποιμένων καὶ ποιμνίου, τέλεον ἐκλείψωσι καὶ ἐγκαταλειφθῶσι. Καθῆκον ἱερὸν ἐπιβάλλεται πᾶσι τοῖς προέχουσι καὶ ἡγουμένοις τῶν ἄλλων ὅπως ἐν τῷ καλῶς νοουμένῳ τιμαλφεῖ συμφέροντι τῆς κοινότητος ἀνακαινίσωσιν, οὕτως εἰπεῖν, καὶ αὐτοὶ ἑαυτούς, ἀποθέμενοι τὸν ἄνθρωπον τῆς μικροφιλοτιμίας καὶ ἐνδυόμενοι τὸν τῆς εἰρήνης καὶ εἰρηνεύσεως, αὐτοὶ πρῶτοι τὸν ἀγαθὸν τῆς εἰρήνης σπόρον σπείροντες, αὐτοὶ ἄλλους διχονοοῦντας εἰρηνεύοντες καὶ πρῶτοι αὐτοὶ δεικνύμενοι ζηλωταὶ τοῦ εἰρηνοποιοῦ. Ὁ δομήτωρ τῆς Ἐκκλησίας εἰς οὐρανοὺς ἀνερχόμενος ἐπεσφράγισε τὴν ἐπὶ γῆς διδασκαλίαν αὐτοῦ διὰ λόγων περὶ εἰρήνης ἐντελλόμενος ἡμῖν «Εἰρήνη ὑμῖν, εἰρήνην ἀφίημι ὑμῖν, εἰρήνην τὴν ἐμὴν δίδωμι ὑμῖν». Διὰ τῆς εἰρήνης, ἐν παντὶ ἔργῳ ἡμῶν πρυτανευούσης, θ' ἀγάγωμεν εἰς πέρας αἴσιον τὴν ἀποστολὴν ἡμῶν καὶ θὰ εὐφρανθῶμεν ἐν τῷ κλυθμῶνι τούτῳ τοῦ βίου μόνον διὰ ταύτης. Δὲν ἀρκεῖ δὲ μόνον νὰ ἐξαίρωμεν καὶ ἐπαινῶμεν τὰ ταύτης ἀγαθά· ἀνάγκη νὰ καλέσωμεν αὐτὴν ἐκδιωχθεῖσαν, ἀνάγκη πάντες ὁμοῦ, πάθη καὶ ἀντεκδικήσεις φατριαστικὰς θυσιάζοντες, νὰ ἀναστηλώσωμεν αὐτὴν ἐν μέσῳ ἡμῶν ἐπαναλαμβάνοντες τὰ τοῦ Θεολόγου· *Εἰρήνη φίλη, τὸ γλυκὺ πρᾶγμα καὶ ὄνομα, ὃ νῦν ἔδωκα τῷ λαῷ καὶ ἀντέλαβον. Εἰρήνη φίλη, τὸ παρὰ πάντων μὲν ἐπαινούμενον ἀγαθόν, ὑπ' ὀλίγων δὲ φυλαττόμενον, ποῦ ποτε ἀπέλιπες ἡμᾶς τοσοῦτος ἐξ οὗ χρόνος ἦδη, καὶ πότε ἐπανήξεις ἡμῖν*; Μόνον ἐν τῷ εἰρηνεύειν θὰ εὕρωμεν τὴν δόξαν ἣν ποθοῦμεν, καὶ μόνον ἐν τῷ ἔργῳ τούτῳ θέλουσιν εὐλογηθῇ οἱ μόχθοι καὶ αἱ θυσίαι ἡμῶν, ἃς χάριν τῆς πατρίδος καταβάλλομεν. Οὕτω δὲ πολιτευθέντες καὶ τὴν εἰρήνην ἐν μέσῳ πάντων ἡμῶν καταστήσαντες θ' ἀποβῶμεν ἄξιοι τῆς κλήσεως· «Μακάριοι οἱ εἰρηνοποιοὶ ὅτι αὐτοὶ υἱοὶ Θεοῦ κληθήσονται».

ΙΑΚΩΒΟΣ ΒΑΣΙΑΔΗΣ

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΕΙΣ

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΚΟΡΥΤΣΑΣ ΚΑΙ ΠΡΕΜΕΤΗΣ

. . . . . .

Διὰ ταῦτα

Δικάζομεν ἐρήμην τοῦ ἐναγομένου καὶ ἀποφασίζομεν παμψηφεὶ

Δέχεται καθ' ὁλοκληρίαν τὴν ἀγωγὴν τῆς ἐναγούσης Δημητρούλας Σπυρίδωνος ἐκ Βλιασσόου.

Κηρύσσει διαλελυμένον τὸν μεταξὺ αὐτῆς καὶ τοῦ ἐναγομένου συζύγου της Κωνσταντίνου Θεοδώρου ἐκ Ποστενάνης ὑφιστάμενον γάμον ἐξ ὑπαιτιότητος αὐτοῦ.

Ἐπιβάλλει τῷ ἐναγομένῳ τὰ δικαστικὰ ἔξοδα καὶ τέλη τῆς παρούσης ἀποφάσεως, καὶ τῶν πρακτικῶν, ὡς καὶ τὰ τῶν διαζευκτηρίων ἐγγράφων, ἀνιόντα εἰς γρόσια τριακόσια ὀγδοήκοντα (ἀριθμ. 380) προκαταβαλλόμενα ὑπὸ τοῦ ἐπισπεύδοντος καὶ παρέχει αὐτῷ τὴν χρῆσιν τῶν ἐνδίκων μέσων.

Ἐγένετο, ἀπεφασίσθη καὶ ἐδημοσιεύθη.

Ἐν Πρεμετῇ, ἐκ τῆς ἱερᾶς μητροπόλεως, τῇ 8ῃ Ἰουλίου 1898.

Ὁ προεδρεύων

† *Ὁ πρωτοσύγκελλος* **ΙΕΡΟΘΕΟΣ**

2 Ὁ γραμματεύς

Πρωτοπαπᾶς Βασίλειος

Ἡ Διεύθυνσις τοῦ Πατριαρχικοῦ Τυπογραφείου ἀγγέλλει τῷ δημοσίῳ ὅτι ἐν τῷ καταστήματι τούτῳ γίνονται δεκταὶ παραγγελίαι ἐκτυπώσεως **βιβλίων, ἐκκλησιαστικῶν μουσικῶν βιβλίων, φυλλαδίων, διπλοτύπων, πινάκων, ἀγγελτηρίων, ἐπισκεπτηρίων** καὶ παντὸς εἴδους ἐντύπων εἴτε τὴν ἑλληνικήν, τὴν τουρκικὴν καὶ τὰς εὐρωπαϊκὰς γλώσσας, πάσης ἐργασίας ἐκτελουμένης μετὰ ταχύτητος, φιλοκαλίας, καὶ εἰς τιμὰς λίαν συγκαταβατικάς. Παραγγελίαι τυπογραφικῶν ἐργασιῶν γίνονται ὁμοίως δεκταὶ καὶ ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν.

Ἕνεκα τῶν ἑορτῶν τῶν Ἁγίων Θεοφανίων ἡ «Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια» ἀντὶ τῆς χθὲς ἐκδίδεται σήμερον.

Ὁ ὑπεύθυνος Ι. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΘ΄. ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 15 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1899 ΑΡΙΘ. 2

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Σκοπίων ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ (πρόεδρος)
† Ὁ Μέγας Πρωτοσύγκελλος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
† Ὁ Ἀρχιγρ. τῆς Ἱ. Συνόδου ΦΩΤΙΟΣ (ταμίας)
† Ὁ Μέγας Ἀρχιδιάκονος ΔΙΟΔΩΡΟΣ
ΧΡ. ΠΑΠΑ-Ἰ·ΩΑΝΝΟΥ (γραμματεύς)

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

καθ' ὅλον τὸ ὀθωμαν. κράτος μετζίτια ἀργ. 5
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκ. 3
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾶ 25
ἑξαμηνιαία τὰ ἡμίση

Ἡ Συνδρομὴ προκαταβάλλεται
Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται τὴν 1 Ἰανουαρίου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.

Ἐκκλησιαστικὰ χρονικά— Συμπτώματα νοσούσης κοινωνίας — Κοινοποιήσεις.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἀδιαθεσία πατριάρχου. — Εὐχαρίστως ἀναγράφομεν ὅτι ὁ Α. Θ. Παναγιότης τέλεον ἀνελαβοῦσα ἀπὸ τῆς κατεχούσης Αὐτὴν ἐλαφρᾶς ἀδιαθεσίας, κατέλιπεν ἀπὸ τῆς χθὲς τὰ ἰδιαίτερα Αὐτῆς δώματα, ἐπιλαβομένη τῶν ὑψηλῶν Αὐτῆς καθηκόντων.

— *Μητροπολίτης Βελεγράδων.* — Ἀναγνωσθείσης τῆς ἐξαρχικῆς ἐκθέσεως καὶ ἄλλων σχετικῶν ἐγγράφων, ἐνεκρίθη συνοδικῶς ἡ ἐνταῦθα πρόσκλησις τοῦ πανιερωτάτου μητροπολίτου Βελεγράδων Δωροθέου. Καὶ τῇ μὲν Α. Πανιερότητι διεβιβάσθη ἡ συνοδικὴ αὕτη ἀπόφασις τηλεγραφικῶς, σταλήσεται δὲ ἐπὶ τούτῳ καὶ γράμμα πατριαρχικόν, ὁ δὲ πανιερώτατος μητροπολίτης Κορυτσᾶς Γερβάσιος, περάνας οὕτω καὶ τὴν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Βελεγράδων ἐντολὴν τῆς Ἐκκλησίας διετάχθη νὰ ἐπανακάμψῃ εἰς τὴν ἐπαρχίαν αὐτοῦ.

— *Μητροπολίτης Σάμου.*—Τοῦ πανιερ. μητροπολίτου Σάμου ἐξαιτησαμένου παρὰ τῆς Ἐκκλησίας τὴν ἄδειαν τῆς μεταβάσεως εἰς Ἀθήνας, χάριν ἰατρικῆς συμβουλῆς, ἐνεργήθησαν τὰ πρὸς τοῦτο προσήκοντα παρὰ τῇ σεβαστῇ αὐτοκρ. κυβερνήσει.

— *Μονὴ Εἰκοσιφοινίσσης.*—Ἡ ἱερὰ Σύνοδος, ὡς ἤδη γνωστόν, ἀκυρώσασα τὴν ὑπὸ τῶν πατέρων τῆς ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ἐλευθερουπόλεως κειμένης ἱερᾶς Σταυροπηγιακῆς Μονῆς τῆς Εἰκοσιφοινίσσης γενομένην ἐκλογήν, προέβη νῦν εἰς τὸν ἐξ ὀρφικίου διορισμὸν ἡγουμενοσυμβουλίου. Καὶ ἡγούμενον μὲν διώρισε τὸν ὁσιώτατον προηγούμενον Γερμανόν, μέλη δὲ τοῦ ἡγουμενοσυμβουλίου τοὺς ἐκ τῶν ὁσιωτάτων αὐτῆς πατέρων Γερμανὸν ἱεροδιάκονον, ταμίαν, Δανιὴλ ἱερομόναχον, σκευοφύλακα, προηγούμενον Μακάριον, οἰκονόμον, προηγούμενον Κωνστάντιον καὶ Δανιὴλ ἱεροδιάκονον.

— *Πατριαρχικὰ συγχαρητήρια.*—Τῷ ἐξοχωτάτῳ πρεσβευτῇ τῆς Σερβίας Νοβάκοβιτς, ἄγοντι τὴν ἐπέτειον οἰκογενειακὴν αὐτοῦ ἑορτήν, ἡ Α.Θ.Παναγιότης διεβίβασε τὰς συγχαρητηρίους πατριαρχικὰς προσρήσεις διὰ τῆς Α. Πανοσιολογιότητος τοῦ Μ. Πρωτοσυγκέλλου.

— *Ἐξαρχιακά.*—Ὁ παν. μητροπολίτης Γρεβενῶν Δωρόθεος ἤγγειλε τηλεγραφικῶς τῇ Ἐκκλησίᾳ ὅτι ἀφικόμενος εἰς Κόνιτσαν, ἔδραν τῆς ἐπαρχίας Βελλᾶς, ἐπελάβετο τοῦ ἐξαρχικοῦ αὐτοῦ ἔργου.

ΣΥΜΠΤΩΜΑΤΑ
ΝΟΣΟΥΣΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Ὁπόσον νοσεῖ ἠθικῶς ἡ ἐν Ἑλλάδι κοινωνία καὶ ὁποία σαπρία διαβιβρώσκει τὸ σῶμα αὐτῆς ἀπόδειξιν νέαν παρέσχε τὸ ἀναφυὲν ἐκεῖ τὰς ἡμέρας ταύτας μασσονικὸν ζήτημα, ὅπερ, ἀρχὴν λαβὸν ἐν τῇ πόλει τῶν Πατρῶν μετετέθη εἰς τὴν πρωτεύουσαν τοῦ βασιλείου, ὅπου καὶ τὸ ἀκέντρον τοῦ ἑλληνικοῦ (;!!) τεκτονισμοῦ», ἐπὶ μείζονι σκανδάλῳ. Περίεργον δὲ καὶ ἀξιοπαρατήρητον ὅτι ἡ πόλις τῶν Πατρῶν ἐχρησίμευσε μέχρι τοῦδε ἡ κοιτὶς τῶν τοιούτων ἀνατρεπτικῶν διδαγμάτων καὶ σκανδαλωδῶν κινημάτων. Ἐκεῖθεν πρὸ ἐτῶν ἠκούσθησαν τὸ πρῶτον τὰ κηρύγματα τῶν ὑλιστικῶν θεωριῶν περὶ αὐτομάτου γενέσεως καὶ ἐξελίξεως τῶν ὄντων· ἐκεῖ ἐπ' ἐσχάτων ἀνεφάνη καὶ ἔδρασεν ὁ ψευδοπροφήτης Ἀρνέλλος, τρόφιμος ἤδη

τῶν φυλακῶν· ἐκεῖ καὶ νῦν ἐγεννήθη τὸ μασσονικὸν ζήτημα, ὅπερ ἀναστατῶσαν τὴν πατραϊκὴν κοινωνίαν καὶ συνταράξαν τὰς χριστιανικὰς συνειδήσεις ἀνετάραξε καὶ τὰ βορβορώδη τέλματα τῆς σεμνῆς τῶν Ἀθηνῶν δημοσιογραφίας, ὅπου, ὡς εἴρηται, μετετοπίσθη τὸ ζήτημα, παρασχὸν πράγματα τῇ τε ἐκκλησίᾳ καὶ τῇ πολιτείᾳ.

Ἄνθρωποι ἀνήκοντες εἰς τὴν ἐν Πάτραις μασσονικὴν στοάν, ὡς ἀποκαλοῦνται τὰ ἑκασταχοῦ διάφορα σωματεῖα τῆς μυστικῆς ταύτης ἑταιρίας, ἀνεμίχθησαν καὶ εἰς τὰ σχολιακὰ πράγματα τῆς πόλεως ταύτης καὶ δὴ τὸ χείριστον ἐγνώσθη ὅτι εἰς τὰ τῆς μασσονίας ἐμυήθησαν καὶ διδάσκαλοι τῆς αὐτόθι σχολῆς τῶν ἀπόρων παίδων! Φυσικὸν δὲ καὶ ἑπόμενον ὅτι ὁ προσηλυτισμός, ἀπὸ τῶν διδασκάλων θὰ ἐξετείνετο βαθμηδὸν μέχρι καὶ τῶν μαθητῶν, παρασκευαζομένων ἀπὸ παίδων εἰς τὰ τῆς μασσονίας, ὅπως ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον αὔξῃ ἡ τῶν ἠθῶν ἔκλυσις καὶ ἡ διαφθορά, ἥτις ὁπλίσασα τὴν χεῖρα μαθητοῦ φονεύσαντος οὐ πρὸ πολλοῦ τὸν ἴδιον αὐτοῦ γυμνασιάρχην, ἐκάθισε καὶ χθὲς ἔτι ἄλλον μαθητὴν ἄλλης ἐπαρχιακῆς πόλεως γυμνασίου ἐπὶ τοῦ ἐδωλίου τοῦ κακουργιοδικείου μετὰ παιδὸς μόλις δεκατετραετοῦς, κατηγορουμένων ἀμφοτέρων ἐπὶ δολοφονίᾳ!

Τὸ πρᾶγμα ἐντεῦθεν καθίστατο σοβαρώτατον· ἄξιον δὲ νὰ συγκινήσῃ πάντα ἀληθῆ χριστιανὸν καὶ γνήσιον πολίτην, ἔδει νὰ προκαλέσῃ κατὰ μείζονα λόγον τὴν προσοχὴν καὶ μέριμναν ἐκείνου, ὃς ἐκ τῆς θέσεως αὐτοῦ ὀφείλει νὰ ἵσταται πάντοτε ἄγρυπνος φρουρὸς τοῦ ψυχικοῦ συμφέροντος τοῦ ἑαυτοῦ ποιμνίου καὶ προασπιστὴς τῆς πατρῴας εὐσεβείας καὶ πίστεως. Ὄντως δὲ ὁ σεβασμιώτατος ἀρχιεπίσκοπος Πατρῶν Ἱερόθεος, ἀνὴρ ἄριστα εἰδὼς τὰ ὑπὸ τῆς ἱερᾶς αὐτοῦ ἀποστολῆς ἐπιβεβλημένα καθήκοντα, ὥστε ποιμενάρχου, ὥστε ἱδρυτοῦ τῆς σχολῆς τῶν ἀπόρων παίδων καὶ ὅὴ ὡς προέδρου τοῦ διοικητικοῦ αὐτῆς συμβουλίου, ἔσπευσε νὰ ἐνεργήσῃ τὰ δέοντα, ὅπως καὶ τὴν σχολὴν ἀπαλλάξῃ ἀπὸ σοβαροῦ κινδύνου καὶ τὸ ποίμνιον αὐτοῦ προφυλάξῃ ἀπὸ τοῦ μασσονικοῦ μιάσματος. Ἐνῷ δὲ ἐμελέτα τὸν τρόπον τῆς ἐνεργείας προσῆλθε παρ' αὐτῷ εἷς τῶν ἐπὶ μασσονισμῷ καταγγελθέντων, οὐχί, ὡς θὰ ὑποθέσῃ βεβαίως ὁ ἀναγνώστης, ἵνα ὁμολογήσῃ τὴν πλάνην αὐτοῦ, ἀλλ' ἵνα, παραδόξως, ἐξαιτήσηται τὴν ἄδειαν τοῦ ὁμιλεῖν ἐπ' Ἐκκλησίας! Ὁ ἀρχιεπίσκοπος θέλων πρὸ πάσης ἄλλης ἐνεργείας, νὰ μετέλθῃ ἐν πρώτοις συμβουλευτικὸν καὶ εἰρηνικὸν τρόπον πρὸς τοὺς οὕτω ἐξολισθήσαντας, ἐπὶ τῇ χριστιανικῇ σκέψει ὅτι ἠδύνατο νὰ προκαλέσῃ τὴν μεταμέλειαν αὐτῶν, παρετήρησε τῷ ἐπισκέπτῃ ὅτι εὐχαρίστως θὰ παρεῖχεν αὐτῷ τὴν ἄδειαν, ἐὰν μὴ ἀξιοπίστως ἐπληροφορεῖτο ὅτι ἀνήκει εἰς τοὺς βαθμοφόρους τῆς ἐν Πάτραις μασσονικῆς στοᾶς. Καὶ δὲν ἀπέκρυψε μὲν οὗτος τὸ πρᾶγμα, προέβαλεν ὅμως τὸν ἰσχυρισμὸν ὅτι τὸ ἔργον τῆς μασσονίας οὐδὲν ἔχει τὸ ἐπιλήψιμον, ἀποβλέπον εἰς ἀγαθοεργοὺς σκοπούς. Εὐχερῶς ὅμως ὁ ἀρχιεπίσκοπος ἤλεγξε τὸ πρόσχημα, εἰπὼν πρὸς ἄλλοις ὅτι ἡ ἀγαθοεργία εἶναι καρπὸς τῆς χάριτος καὶ τοῦ ῥωτὸς τοῦ Εὐαγγελίου, μὴ ἔχουσα ἀνάγκην τοῦ μασσονικοῦ σκότους. Ἀλλ', ὡς εἰκός, ὁ συμβουλευτικὸς οὗτος τρόπος τοῦ ποιμενάρχου εἰς οὐδὲν ἴσχυσε καὶ τούτου ἕνεκα ἠναγκάσθη νὰ προβῇ εἰς ὀραστικώτερα μέσα, ἀπαιτήσας ἁρμοδίως τὴν ἀπὸ τῶν σχολιακῶν πραγμάτων ἀπομάκρυνσιν τῶν φρονούντων τὰ τῆς μασσονίας. Ἀλλὰ τοῦτο ἐκίνησε τὴν μῆνιν τῶν ἐν Ἀθήναις ἡγετῶν τοῦ σκοτίου ἔργου, οἵτινες οὐχὶ δυσχερῶς ἐξεγείραντες τὸν ἐξηχρειωμένον καὶ ἐκπεφυλισμένον τύπον κατὰ τοῦ καλοῦ ποιμένος, ἐδημοσίευσαν καὶ αὐτοὶ ἰδιαίτερον κατ' αὐτοῦ ἀσχημονέστατον ἔγγραφον, ὅπερ, ὡς παρατηρεῖ ἡ «Ἀνάπλασις», ἀπέδειξε τοὺς ἐργάτας ἐρήμους καὶ αὐτοῦ τοῦ στοιχειώδους ἀνθρωπισμοῦ!

Ἕνεκα τούτων πάντων καὶ τῆς μελλήσεως, ἣν φαίνεται ἔδειξαν οἱ ὀφείλοντες νὰ ἄρωσιν ἐν τάχει τὸ σκάνδαλον, τὸ ζήτημα προσέλαβε διαστάσεις καὶ τὸ σκάνδαλον ἐπεδεινώθη, ἐνῷ τὸ καθῆκον αὐτῶν ἦν, φρονοῦμεν, διαγεγραμμένον ὑπὸ τοῦ θεμελιώδους τοῦ ἑλληνικοῦ κράτους νόμου, ῥητῶς ἀπαγορεύοντος τὸν προσηλυτισμόν.

Ἐν τῷ μεταξὺ ὁ ζηλωτὴς τῶν Πατρῶν ἱεράρχης θέλων νὰ νουθετήσῃ καὶ φωτίσῃ τὸ ποίμνιον αὐτοῦ, νὰ προφυλάξῃ δὲ ἀπὸ τῆς μασσονικῆς ἐπιβουλῆς ἐκείνους, οὓς ἡ εὐπιστία καὶ ἡ ἄγνοια καθίστησιν εὐάλωτα τῆς πλάνης θύματα, προέβη εἰς τὴν ἔκδοσιν ποιμαντορικῆς ἐγκυκλίου. Ἐν τῇ ἐγκυκλίῳ ταύτῃ, ἐν ᾗ διαλάμπει ἀφ' ἑνὸς μὲν ἀκραιφνὴς πατρικὴ ἀγάπη πρὸς τὸ ποίμνιον, ἀφ' ἑτέρου δὲ εὐαγγελικὴ πραότης, ἀνεξικακία καὶ ἀνοχὴ πρὸς τοὺς διαταράξαντας τὰς χριστιανικὰς συνειδήσεις, ἐκτιθεὶς τὰ κατὰ τὸ ζήτημα καὶ ἐξηγῶν τοὺς λόγους καὶ τὸν τρόπον τῆς ἐνεργείας αὐτοῦ, νουθετεῖ ἅμα καὶ ἐλέγχει, διαζωγραφίζων τὸ σκότιον ἔργον τοῦ μασσονισμοῦ, πειστικώτατα δεικνὺς τὰς ἀντιχριστιανικὰς καὶ ἀντικοινωνικὰς αὐτοῦ τάσεις.

«Λειτουργὸς τῆς Ἐκκλησίας, λέγει ἐν προοιμίῳ ὁ ἀρχιεπίσκοπος Πατρῶν, ἥτις πάντοτε ἐμερίμνησε διὰ τοὺς δυστυχεῖς καὶ τοὺς ἐγκαταλελειμμένους, κα-

θῆκόν μου ἐκ τῶν ἱερωτέρων ἐθεώρησα νὰ ἱδρύσω τὴν ἐνταῦθα σχολὴν τῶν ἀπόρων παίδων καὶ νὰ φροντίσω ὅπως ἐξασφαλισθῇ ἡ εὐδοκίμησις αὐτῆς καὶ ἡ προκοπή. Ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἀκριβῶς μοὶ ἐπεβάλλετο νὰ ἐπαγρυπνῶ ἐπὶ τῆς πορείας τῆς σχολῆς καὶ νὰ προστατεύω αὐτὴν ἐναντίον παντὸς ἀμέσου ἢ ἐμμέσου κινδύνου, ὅστις ἤθελε τὴν ἀπειλήσῃ, εἴτε εἰς αὐτὴν τὴν ὕπαρξίν της, εἴτε εἰς τὸν τρόπον τῆς λειτουργίας της καὶ τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ σκοποῦ της».

Ἐξετάζων δὲ τὸ ἔργον τοῦ μασσονισμοῦ ἀπέναντι τῆς χριστιανικῆς θρησκείας λέγει:

«Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὴν ἀπέναντι τῆς χριστιανικῆς θρησκείας διαγωγὴν τῶν Μασσονικῶν Στοῶν δὲν θὰ μᾶς ἀπατήσῃ βεβαίως τὸ ὅτι γίνονται δεκτοὶ εἰς αὐτὰς ὡς ἁπλᾶ μέλη καὶ εἰλικρινεῖς Χριστιανοί, ἀπὸ τοὺς ὁποίους δὲν ζητεῖται οὔτε ἀμέσως οὔτε κατόπιν ἡ ἀπάρνησις τῆς πίστεώς των. Θετικῶς εἶνε γνωστὸν ὅτι οἱ διευθύνοντες τὰς Μασσονικὰς Στοὰς καὶ κατέχοντες τὰ ἀπόρρητά των ἐνδιαφέρονται πρὸ πάντων διὰ τὰς συνεισφορὰς τῶν μελῶν, δὲν θεωροῦσι δὲ ἀναξιοπρεπὲς νὰ χρησιμοποιῶσι πρὸς τοὺς σκοπούς των καὶ τὸν ὄλολον ἁπλοϊκῶν Χριστιανῶν. Ἐν τούτοις πασίγνωστον εἶνε ὅτι κατὰ κανόνα οἱ διευθύνοντες τὰς ἐν Εὐρώπῃ καὶ πρὸ πάντων ἐν Γαλλίᾳ καὶ Ἰταλίᾳ Μασσονικὰς Στοὰς πολεμοῦσι τὸν Χριστιανισμὸν ἢ καὶ πᾶσαν ἐν γένει θρησκείαν, προσέτι δὲ δι' ἀμοιβαίας ὑποστηρίξεως ἐξασφαλίζουσι σπουδαίας θέσεις εἰς τοὺς ὁμόφρονάς των φροντίζοντες νὰ εἶνε καὶ ἀτιμώρητοι διὰ πᾶσαν κατάχρησιν καὶ παρεκτροπήν.

Γνωσταὶ εἶνε αἱ ἐν Γαλλίᾳ ἐνέργειαι τῶν Μασονικῶν Στοῶν κατὰ τῆς Χριστιανικῆς θρησκείας καὶ πάσης ἄλλης ἐν γένει θρησκείας. Καὶ περὶ τούτων μᾶς βεβαιοῖ μεταξὺ ἄλλων ὁ Τέξιλ, ὅστις ἀπομακρυνθεὶς ἀπὸ τὰς τάξεις τῆς Μασσονίας ἐδημοσίευσεν ὀγκώδες σύγγραμμα, εἰς τὸ ὁποῖον ἀναφέρονται μὲ πᾶσαν λεπτομέρειαν τὰ ἀντιθρησκευτικὰ τῶν Μασσόνων ἔργα. Ἐν Παρισίοις δὲ Μασσονικαὶ Στοαὶ ἀνήρτησαν ὑπεράνω τῶν θυρῶν τῶν συνεδριάσεων ἐπιγραφάς, εἰς τὰς ὁποίας φέρεται ὅτι: *οὔτε Θεὸς ὑπάρχει οὔτε Κύριος!*

Ἐν Ἰταλίᾳ ὡσαύτως αἱ Μασσονικαὶ Στοαὶ διακρίνονται διὰ τὰς ἀντιθρησκευτικάς των προσπαθείας καὶ διὰ ποικίλας καὶ τερατώδεις ἀνομίας. Τοιουτοτρόπως πρό τινων ἐτῶν αἱ Μασσονικαὶ Στοαὶ τῆς Φλωρεντίας ἐτύπωσαν καὶ διένειμαν λόγους ὑπὲρ τῶν ἀρχῶν τοῦ ὑλισμοῦ· αἱ δὲ ἄθεοι δοξασίαι τῶν Μασσόνων ἐφανερώθησαν πρὸ πάντων εἰς τὰ ἀποκαλυπτήρια τοῦ ἀνδριάντος τοῦ Ἰορδάνου Βρούνου, ὅτε ἀπροκαλύπτως διεκηρύχθησαν ἀπὸ πολλοὺς ἐπισήμους ρήτορας τοῦ Μασσονισμοῦ.

Ἕνεκα τούτων συνῆλθε τὸ 1895 εἰς τὸ Τριδέντον τῆς Ἰταλίας συνέδριον πολλῶν κληρικῶν καὶ τριακοσίων ἐπιλέκτων λαϊκῶν, διὰ νὰ καταγγείλῃ τὰ ἀντιθρησκευτικὰ καὶ ἀντιχριστιανικὰ τῶν Μασσονικῶν Στοῶν ἔργα, λάβῃ δὲ μέτρα πολέμου κατ' αὐτῶν. Καὶ ἐναντίον των δὲν ἐξηγέρθη μόνον ἡ Ρωμαϊκὴ Ἐκκλησία, ἀλλ' ὅλαι αἱ κοινωνικαὶ τάξεις καὶ αὐτὸ ἀκόμη τὸ κόμμα τῶν φιλελευθέρων μὲ τὴν πεποίθησιν ὅτι αἱ Μασσονικαὶ Στοαὶ εἶνε καὶ πανώλης κοινωνική.

Εἰς τὸ συνέδριον ἐκεῖνο διαπρεπεῖς ἐπιστήμονες καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς δημοκρατικῆς καὶ φιλελευθέρας Ἑλβετίας κατήγγειλαν ἐπὶ ὁλοκλήρους ὥρας μυστηριώδεις τῶν Μασσονικῶν Στοῶν ἐνεργείας κατὰ πάσης θρησκευτικῆς ἰδέας καὶ πεποιθήσεως. Φιλελεύθερος δὲ καὶ ἔνδοξος δημοσιογράφος Ἰταλός, ὁ Βονφονδίνης, ἔγραφεν εἰς τὸν «Ταχυδρόμον τῆς Ἑσπέρας» τῆς 17 Ὀκτωβρίου 1896, ὅτι ἡ Μασσονία ἔβλαψε τὰ σχολεῖα καὶ τὴν δημοσίαν ἠθικήν, διέφθειρε δὲ τὴν δικαιοσύνην καὶ τὴν διοίκησιν δι' ὑπαλλήλων καὶ δικαστῶν Μασσόνων.

Καὶ ἡ μὲν Ἰταλικὴ Κυβέρνησις ἠναγκάσθη καὶ ποινικὰ μέτρα νὰ λάβῃ ἐναντίον τῶν ἐν Ἰταλίᾳ Μασσονικῶν Στοῶν. Ἐν δὲ τῇ Ἀμερικῇ σωματεῖα ἀγαθοεργίας, χριστιανικοῦ χαρακτῆρος καὶ φανεροῦ ὀργανισμοῦ ἠσθάνθησαν τὸ καθῆκον νὰ ἀποκηρύξωσι διὰ δημοσιευθέντων πρακτικῶν των τὰς ἐν Εὐρώπῃ Μασσονικὰς Στοάς, ἕνεκα τῶν ἀντιθρησκευτικῶν καὶ ἀντιχριστιανικῶν ἐνεργειῶν των».

Ἐπειδὴ δὲ αἱ ἐν Ἑλλάδι μασσονικαὶ στοαὶ εἰσὶ δημιουργήματα τοῦ γαλλικοῦ καὶ ἰταλικοῦ μασσονισμοῦ, φυσικῶς τὸν αὐτὸν περιβάλλονται χαρακτῆρα, ὡς τοῦτο ἐγένετο φανερὸν ἐξ αὐτῆς τῆς πολιτείας τῶν βαθμοφόρων τῶν αὐτόθι στοῶν, οὐχὶ ἁπαξ ἀπροκαλύπτως ἐκδηλωσάντων τὰς ἀντιχριστιανικὰς αὐτῶν ἀρχάς, ὀρθότατα σκεπτόμενος ὁ ἀρχιεπίσκοπος Πατρῶν, ἀπήτησε τὴν ἀπὸ τῶν πραγμάτων τῆς σχολῆς ἀπομάκρυνσιν τῶν φρονούντων τὰ τῆς μασσονίας, δηλώσας ὅτι, ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει, μὴ δυνάμενος νὰ συμπράττῃ μετὰ τοιούτου φυράματος ἀνθρώπων, προτιμᾷ νὰ παραιτηθῇ τὴν προεδρίαν τῆς σχολῆς, μέγαν δικαίως λογιζόμενος τὸν ἐκ τούτων κίνδυνον, διότι, ὡς ὀρθότατα παρατηρεῖ ἐν τῇ ποιμαντορικῇ αὐτοῦ ἐγκυκλίῳ, οἱ ζήλῳ προσηλυτιστικῷ μυήσαντες εἰς τὴν μασσονίαν καὶ διδασκάλους τῆς σχολῆς, ἐφωράθησαν ὅτι τὸν ὑπὲρ αὐτῆς ζῆλον καὶ τὴν ἐν αὐτῇ θέσιν αὐτῶν ἐχρησιμοποίουν καὶ ὑπὲρ τῶν σκοπῶν τῆς μασσονίας, καθ' ὅσον ἐργαζόμενοι δραστηρίως ὑπὲρ κοινωφελοῦς ἔργου, ἔπειθον διὰ τῆς ἐντεῦθεν ὑπολήψεως ὅτι καὶ ἡ μασσονία, εἰς ἣν ἀνήκουσι, δὲν ἠδύνατο νὰ ὑποκρύπτῃ πονηρόν τι καὶ ἐπιλήψιμον.

Καὶ ταῦτα μὲν ἡ ἐγκύκλιος τοῦ ἀρχιεπισκόπου Πατρῶν, ἡμῖν δὲ ἐξέστω νὰ παρατηρήσωμεν τὰ ἑξῆς· Οἱ ὀπαδοὶ τῆς μασσονίας λέγου-

σιν ὅτι τὸ ἔργον αὐτῶν ἀποβλέπει εἰς ἀγαθοεργοὺς σκοπούς. Ἀλλὰ πότε καὶ ποῦ γῆς, ἐρωτῶμεν, ἀφ' ἧς ὑπάρχουσιν αἱ μασσονικαὶ στοαί, διέπραξαν ἀγαθόν τι; Πότε καὶ ποῦ καὶ ἐν ποίᾳ περιστάσει ἐπετέλεσαν ἔργον φιλάνθρωπον καὶ κοινωφελές; Τὸ σεμνὸν τῆς ἀρετῆς ὄνομα χρησιμεύει αὐτοῖς ὡς πρόσχημα καὶ στοαὶ δὲ μασσονικαὶ ἐξ αὐτῆς προσωνυμοῦνται. Ἀλλ' ὁ κόσμος οὐδὲν εἶδε μέχρι σήμερον ἔργον ἀρετῆς προερχόμενον ἐξ αὐτῶν. Εἶδεν ὅμως ἀναθρωσκούσας ἐξ αὐτῶν τὰς ἀνηθικωτέρας καὶ ἀντικοινωνικωτέρας ἀρχάς, εἶδε βαθμοφόρους αὐτῶν αὐτουργοὺς ἐγκλημάτων τοῦ χειρίστου εἴδους, εἶδε προέδρους μάλιστα αὐτῶν καὶ ἐπὶ κλοπῇ ἔτι κατηγορουμένους καὶ καταδικαζομένους ὑπὸ τῶν δικαστηρίων!

Λίαν ἐπιεικῶς, φρονοῦμεν, ὁ μασσονισμὸς χαρακτηρίζεται ὡς *αἵρεσις*· Εἶναι οὗτος χεῖρόν τι αἱρέσεως. Αἱ αἱρέσεις δὲν ἀπετέλουν τοὐλάχιστον κίνδυνον τινὰ κατὰ τῶν κοινωνικῶν θεσμῶν, ἐκ τοῦ ἐμφανοῦς δὲ οἱ ὀπαδοὶ αὐτῶν ἀνακηρύττοντες τὰ ἑαυτῶν φρονήματα καὶ ὑπερμαχοῦντες αὐτῶν, καθίστων οὕτω εὐχερῆ τὴν ἀνασκευὴν καὶ ἀναίρεσιν τῶν στρεβλῶν αὐτῶν δοξασιῶν. Ἀλλ' ὁ μασσονισμὸς τρέμει καὶ φεύγει τὸ φῶς· πᾶν δὲ ἔργον φεῦγον τὸ φῶς οὐδέποτε δύναται νὰ ἔχῃ σκοπὸν ἀγαθόν. Διὰ τοῦτο καὶ τὸ σκότιον αὐτοῦ ἔργον δικαιοῦται καὶ ὀφείλει νὰ ἀποτροπιάζηται πᾶς φίλος τῆς ἠθικῆς καὶ τῆς εἰρήνης, μάλιστα δὲ ὁ χριστιανός. Διὰ τοῦτο καὶ οἱ ἐν Ἀμερικῇ χριστιανικοὶ σύλλογοι, ἀπεκήρυξαν τὸν μασσονισμὸν ὡς ἑταιρίαν ἀντιχριστιανικήν, σοφῶν δὲ καὶ ἐπιστημόνων καὶ ἐν Εὐρώπῃ συνέδρια κατεδίκασαν τὸ ἔργον αὐτοῦ ὡς ἐπίβουλον τῶν κοινωνικῶν θεσμῶν.

Ἀλλὰ οἱοσδήποτε κἂν τυγχάνῃ ὁ ὑποκρυπτόμενος αὐτῶν σκοπός, ποτε, ἐρωτῶμεν, πρόκειται νὰ ἐπιτευχθῇ; Ἀφοῦ δὲ ὁ σκοπὸς αὐτῶν δὲν ἐπετεύχθη ὅτε καθ' ὅλην τὴν Εὐρώπην ἤκμαζε καὶ ἐκράτει ὁ μασσονισμός, πῶς θὰ ἐπιτευχθῇ σήμερον, ὅτε πανταχοῦ παρακμάζει καὶ φθίνει, καὶ ἡ μία μετὰ τὴν ἄλλην διαλύονται καὶ ἐξαφανίζονται αἱ μασσονικαὶ στοαί;

Τούτου ἕνεκα ἴσως οἱ ἐν Ἑλλάδι μύσται τοῦ μασσονισμοῦ ἐσκέφθησαν νὰ δείξωσι σημεῖα ζωῆς διὰ σπασμωδικῶν κινήσεων, θέλοντες, φαίνεται, δι' αὐτῶν νὰ γαλβανίσωσι τὸ πνοοθάνατον ἔργον αὐτοῦ, καταπεσόντος τέλεον ἐν τῇ συνειδήσει τῶν εὐρωπαϊκῶν ἐθνῶν. Συνέβη δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἀποστόλων τοῦ μασσονισμοῦ, ἐν Ἑλλάδι, ὅ,τι καὶ ἐπὶ τῶν ἀποστόλων ἄλλοτε τῶν δαρβινιστικῶν θεωριῶν. Ὅτε ἐν Εὐρώπῃ κατέπιπτον αἱ πεπλανημέναι ὑλιστικαὶ θεωρίαι, ὡς ἐπιστημονικῶς ἀστήρικτοι, ἀποκηρυττόμεναι καὶ ὑπ' αὐτῶν τῶν ὀπαδῶν αὐτῶν, τότε ἐν Ἑλλάδι ἀνεφάνησαν οἱ διαπρύσιοι κήρυκες τῶν τοιούτων τερατολογημάτων, τοῦ συνθήματος, ὡς εἴρηται, δοθέντος ἐκ Πατρῶν, νομίζοντες ὅτι νέον τι καὶ καινὸν διδάσκουσι, πρὸς φωτισμὸν τάχα τοῦ ἐν πλάνῃ καὶ σκότει καθεύδοντος ἑλληνικοῦ λαοῦ! Μικρὸν καὶ τοῦτο τὸ κατασκεύασμα, ὅπερ ἱκανὴν τὰς ἡμέρας ταύτας παρέσχε τροφὴν εἰς τὸν ἀκόλαστον καὶ ἀχαλίνωτον ἀθηναϊκὸν τύπον, σταυροφορίαν ἐγείραντα κατὰ τοῦ ἅγιστα ἐπιτελέσαντος τὸ ἱερὸν αὐτοῦ καθῆκον ἱεράρχου Πατρῶν, μικρόν, λέγομεν, καὶ τοῦτο τὸ κατασκεύασμα θὰ καταταχθῇ εἰς τὴν τάξιν τῶν προϊστορικῶν. Θὰ ἐπιζήσῃ ὅμως τῶν αἰώνων, λάμπουσα καὶ φωτίζουσα τὸν κόσμον διὰ τοῦ εὐαγγελικοῦ φωτός, ἡ θρησκεία τῆς χάριτος καὶ τῆς ἀγάπης, ἡ θρησκεία τῆς εἰρήνης καὶ τῆς ὑψίστης ἠθικῆς, ἡ θρησκεία τοῦ Χριστοῦ.

Α. Π.

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΕΙΣ

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΚΟΡΥΤΣΑΣ ΚΑΙ ΠΡΕΜΕΤΗΣ

. . . . . .

Διὰ ταῦτα

Δικάζομεν ἐρήμην τοῦ ἐναγομένου καὶ ἀποφαίζομεν παμψηφεὶ

Δέχεται καθ' ὁλοκληρίαν τὴν ἀγωγὴν τῆς ἐναγούσης Δημητρούλας Σπυρίδωνος ἐκ Βλιχοβόου.

Κηρύσσει διαλελυμένον τὸν μεταξὺ αὐτῆς καὶ τοῦ ἐναγομένου συζύγου της Κωνσταντίνου Θεοδώρου ἐκ Ποστενάνης ὑφιστάμενον γάμον ἐξ ὑπαιτιότητος αὐτοῦ.

Ἐπιβάλλει τῷ ἐναγομένῳ τὰ δικαστικὰ ἔξοδα καὶ τέλη τῆς παρούσης ἀποφάσεως, καὶ τῶν πρακτικῶν, ὡς καὶ τὰ τῶν διαζευκτηρίων ἐγγράφων, ἀνιόντα εἰς γρόσια τριακόσια ὀγδοήκοντα (ἀριθμ. 380) προκαταβαλλόμενα ὑπὸ τοῦ ἐπισπεύδοντος καὶ παρέχει αὐτῷ τὴν χρῆσιν τῶν ἐνδίκων μέσων.

Ἐγένετο, ἀπεφασίσθη καὶ ἐδημοσιεύθη.

Ἐν Πρεμετῇ, ἐκ τῆς ἱερᾶς μητροπόλεως, τῇ 8ῃ Ἰουλίου 1898.

Ὁ προεδρεύων

† *Ὁ πρωτοσύγκελλος* **ΙΕΡΟΘΕΟΣ**

3 Ὁ γραμματεὺς

Πρωτοπαππᾶς Βασίλειος

Τῇ προσεχεῖ δευτέρᾳ, 18 Ἰανουαρίου, ὥρᾳ 3ῃ τουρκιστὶ τῆς πρωΐας, γενήσεται ἐν τοῖς Πατριαρχείοις ἡ διὰ δημοπρασίας ἐκποίησις τῆς περιουσίας τοῦ ἀοιδίμου πρώην Μετρῶν Νεοφύτου.

Ὁ ὑπεύθυνος Ι. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΘ'. ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 22 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1899 ΑΡΙΘ. 3

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Σκοπίων ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ (πρόεδρος)
† Ὁ Μέγας Πρωτοσύγκελλος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
† Ὁ Ἀρχιγρ. τῆς Ἱ. Συνόδου ΦΩΤΙΟΣ (ταμίας)
† Ὁ Μέγας Ἀρχιδιάκονος ΔΙΟΔΩΡΟΣ
ΧΡ. ΠΑΠΑ-ΙΩΑΝΝΟΥ (γραμματεύς)

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

καθ' ὅλον τὸ ὀθωμαν. κράτος μετζίτια ἀργ. 5
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκ. 3
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾶ 25
ἑξαμηνιαῖα τὰ ἡμίσια

Ἡ Συνδρομὴ προκαταβάλλεται
Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται τὴν 1 Ἰανουαρίου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.

Ἐκκλησιαστικὰ χρονικά — Ἐπιβάλλεται ἡ νηστεία; — Κοινοποιήσεις.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἱερὰ Σύνοδος.—Τῆς Α. Θ. Παναγιότητος κωλυθείσης πάλιν ἐξ ἀδιαθεσίας, τῶν συνοδικῶν συνεδριῶν τῆς τρίτης καὶ τῆς χθὲς πέμπτης προήδρευσεν ὁ σεβασμιώτατος Γέρων ἅγιος Δέρκων.

—*Ἐπίσκοπος Ἱερισσοῦ.*—Ἐπειδὴ αἱ ὑποβληθεῖσαι τῇ Ἐκκλησίᾳ κατηγορίαι κατὰ τοῦ ἐπισκόπου Ἱερισσοῦ καὶ Ἁγίου Ὄρους Ἱλαρίωνος ἀπεδείχθησαν βάσιμοι, οὗτος ἐπαύθη συνοδικῶς, διαταχθεὶς ἅμα ὅπως ἀποχωρήσῃ καὶ ἡσυχάσῃ ἐν Ἁγίῳ Ὄρει.

—*Δωρεαί.*—Ὁ ἐν Ἀθήναις μεγάτιμος τραπεζίτης καὶ τῆς Ἐκκλησίας ἐρίτιμον τέκνον Ἀνδρέας Συγγρὸς μαθὼν ὅτι τὸ οἰκουμενικὸν πατριαρχεῖον εὑρηται εἰς οἰκονομικὰς δυσχερείας, ἔσπευσε νὰ ἀποστείλῃ ὑπὲρ τοῦ ἐθνικοῦ ταμείου 200 λίρας Τουρκίας.

Οἱ δὲ ἐν Λονδίνῳ ἐρίτιμοι ἀδελφοὶ Ράλλη, πληροφορηθέντες ὅτι προνοίᾳ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος πρόκειται νὰ ἐκτυπωθῇ ἐν τῷ πατριαρχικῷ τυπογραφείῳ ἡ Καινὴ Διαθήκη καὶ ὅτι πρὸς τοῦτο τὸ ἐναύτῳ ὑλικὸν χρῄζει συμπληρώσεως, ἀπέστειλαν τῇ Α. Θ. Παναγιότητι πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον 50 λίρας ἀγγλικάς. Πιστεύομεν δὲ ὅτι τὸ ζηλωτὸν παράδειγμα τῶν δωρητῶν μιμηθήσονται καὶ ἄλλοι πρὸς ἐπίτευξιν οὕτω ἱεροῦ καὶ φιλοχρίστου ἔργου. Πρὸς τὰ εὐσεβῆ καὶ φιλόστοργα ταῦτα τέκνα, τῷ τε ἐριτίμῳ Α. Συγγρῷ καὶ τοῖς ἐριτίμοις ἀδελφοῖς Ράλλη, διαβιβασθήσονται αἱ εὐχαριστίαι καὶ εὐχαὶ τῆς Ἐκκλησίας.

—*Πατριαρχικὴ Βιβλιοθήκη.*—Ὁ Ἑλληνικὸς Φιλολογικὸς Σύλλογος ἐδωρήσατο τῇ Πατριαρχικῇ Βιβλιοθήκῃ 34 τόμους τοῦ περιοδικοῦ αὐτοῦ καὶ τοὺς μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντας ἕλληνας συγγραφεῖς τῆς Ζωγραφείου Βιβλιοθήκης, τόμους 7.

—*Πατριαρχικὰ συγχαρητήρια.*—Τοῖς ἀξιοτίμοις Ἀντωνίῳ Σούτσᾳ καὶ Ἀντωνίῳ Μάγκῳ τὰ πατριαρχικὰ συγχαρητήρια ἐπὶ τοῖς ὀνομαστηρίοις αὐτῶν διεβιβάσθησαν διὰ τοῦ Μ. Ἀρχιδιακόνου, ὡς καὶ τῷ Ἄρχοντι Καπου Κεχαγιᾷ Ἀντωνίῳ Οἰκιάδῃ διὰ τοῦ Δευτερεύοντος.

Τοῖς δὲ πανιερωτάτοις μητροπολίταις Θεσσαλονίκης Ἀθανασίῳ, Ἀδριανουπόλεως Κυρίλλῳ, Ἰκονίου Ἀθανασίῳ, Μιτυλήνης Κυρίλλῳ, Σισανίου Ἀθανασίῳ καὶ Λήμνου Ἀθανασίῳ ἡ Α. Θ. Παναγιότης συνεχάρη τηλεγραφικῶς ἐπὶ τοῖς ὀνομαστηρίοις αὐτῶν.

Τῷ παναγιωτάτῳ πρώην Κωνσταντινουπόλεως Νεοφύτῳ, ἄγοντι χθὲς τὰ ὀνομαστήρια αὐτοῦ, ἡ Α. Θ. Παναγιότης συνεχάρη διὰ τοῦ Μ. Ἀρχιδιακόνου, ἐπὶ τούτῳ μεταβάντος εἰς Ἀντιγόνην.

Τηλεγραφικῶς δὲ ἡ Α. Θ. Παναγιότης συνεχάρη καὶ τοῖς αὐθημερὸν ἑορτάζουσι τῷ τε πανιερωτάτῳ μητροπολίτῃ Νεοκοπίου καὶ τῷ θεοφ. ἐπισκόπῳ Μοσχονησίων.

Ἀσθενῶν ἀπό τινων ἡμερῶν, διαμένει ἐν τῷ κοιτῶνι αὐτοῦ ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος.

—*Ἐκκλησιαστικὸς Μουσικὸς Σύλλογος.*—Προσκαλοῦνται τὰ μέλη τοῦ Συλλόγου εἰς τακτικὴν συνεδρίασιν, γενησομένην τῇ προσεχεῖ Τετάρτῃ, 27 ὁδεύοντος, τῇ 1ῃ ὥρᾳ μ. μ.

—*Δημήτριος Μεζίκης.*—Ἀνὴρ εὐσεβής, φιλάνθρωπος καὶ φιλόμουσος, ὁ Δημήτριος Μεζίκης, ἐπλήρωσε τὸ κοινῇ χρεὼν τῇ προχθὲς τετάρτῃ καὶ ἑτάφη χθὲς μεγαλοπρεπῶς. Χρηματίσας ἔφορος τῆς τε Μ. τοῦ Γ. Σχολῆς καὶ τοῦ Ἰωακειμείου παρθεναγωγείου οὐχὶ ἅπαξ ἐπῆλθεν ἐπίκουρος ἐν κρισίμοις ὥραις τῶν εὐαγῶν τούτων ἱδρυμάτων διὰ γενναίων δωρεῶν. Ἐφ' ᾧ καὶ ἀμφότερα ταῦτα τὰ ἐθνικὰ ἐκπαιδευτήρια, τιμῶντα τὴν μνήμην τοῦ ἀοιδίμου ἀνδρός, διέκοψαν

τὰ μαθήματα αὐτῶν, ἀντιπροσωπευθέντα ἁρμοδίως καὶ ἐν τῇ κηδείᾳ. Ταύτης προΐστατο ὁ σεβασμιώτατος μητροπολίτης Ρόδου, συμπαρασταθέντος, ὑπὸ τοῦ σεβασμιωτάτου μητροπολίτου Ξάνθης μετὰ τοῦ θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου Χαριουπόλεως, ἠκολούθει δὲ τῇ ἐκφορᾷ ὡς τε πρόεδρος τοῦ Ἰωακειμείου, ὡς τε στενὸς οἰκογενειακὸς φίλος ὁ σεβασμιώτατος μητροπολίτης Ηισσιδιας. Τὴν Α. Θ. Παναγιότητα ἀντεπροσώπευσεν ὁ πανοσιολογιώτατος ἀρχιμανδρίτης Κωνσταντῖνος Βοντζαλίδης, νομικὸς σύμβουλος τῶν πατριαρχείων.

Παράραμα.

Ἐν τῷ περὶ διορισμοῦ ἡγουμενοσυμβουλίου τῆς ἱερᾶς Μονῆς Εἰκοσιφοινίσσης χρονικῷ τοῦ προηγουμένου τεύχους ἐσημειώθη κατὰ λάθος τὸ τελευταῖον ὄνομα, ὅπερ ἀναγνωστέον: *Δαμασκηνὸν ἱεροδιάκονον.*

ΕΠΙΒΑΛΛΕΤΑΙ Η ΝΗΣΤΕΙΑ;

Θὰ ἐρωτηθῶμεν ἴσως διατί προβάλλομεν ἐρώτησιν ἐπὶ θεσμοῦ τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν, ὅστις οὐ μόνον ἀνεπίδεκτος ἐρωτήσεως καὶ ἀμφισβητήσεως τυγχάνει, ἀλλὰ καὶ ρητοτάτη καὶ ἀρχαιοτάτη ἐντολὴ δοθεῖσα ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν ἀπ' αὐτῆς τῆς ἱδρύσεως τῆς Ἐκκλησίας. Ἀναγκαζόμεθα νὰ προτάξωμεν ἐρώτημα, διότι καὶ τοσαῦτα τηλικαῦτα ἐρρήθησαν καὶ ἐγράφησαν κατὰ τῆς νηστείας, ὥστε ἀπὸ πεντηκονταετίας καὶ ἐντεῦθεν ἤρξατο παρὰ τῷ ὀρθοδόξῳ πληρώματι νὰ ἐξασθενῇ τὸ κῦρος τῆς ἁγίας νηστείας, οἰομένῳ ὅτι ἡ παράβασις τῆς ἐντολῆς ταύτης τῆς Ἐκκλησίας δὲν ἀποτελεῖ ἁμάρτημα καὶ ὅτι ἑνὶ ἑκάστῳ τῶν χριστιανῶν οἱονεὶ δὲν ἐπιβάλλει ἡ Ἐκκλησία αὐστηρὰν ποινὴν καὶ ὅτι ἕκαστός ἐστιν ἐλεύθερος ἐν τῷ ζητήματι τούτῳ ἵνα ἐκλέξῃ οἷαν ἂν βούληται ὁδὸν, τῆς τηρήσεως ἢ ἀθετήσεως τοῦ ἱεροῦ τούτου νομοθετήματος. Ὅτε ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ λήγοντος αἰῶνος κερυβαντιῶσα ὑπεισέδυνε εἰς πάσας τὰς κοινωνικὰς τάξεις ἡμῶν ἡ ὀλορροσύνη καὶ ἡ πρὸς τὴν ἀπόλαυσιν τῶν ἀγαθῶν τοῦ παρόντος κόσμου ἀκατάσχετος ροπὴ, τοσαῦτα κατὰ τῆς ἁγίας νηστείας βέλη πεπυρακτωμένα ἐξηκοντίζοντο καὶ τοσοῦτοι κῶλαφοι καλάμων προσετρίβοντο, ὥστε παρὰ τῷ ὀρθοδόξῳ πληρώματι ἐνεγίγνετο ἡ ἰδέα ὅτι ἡ ἀθέτησις, δός δ' εἰπεῖν, καὶ ἡ τελεία ἀπάλειψις τοῦ ἱεροῦ τῆς νηστείας θεσπίσματος ἀπὸ τῶν ἱερωτάτων ἀρχείων τῆς Ἐκκλησίας, δὲν ἀποτελεῖ σοβαρώτατον ἀσέβημα πρὸς τὸ πνεῦμα τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν, ἀλλ' ὅτι τὸ τῆς νηστείας θέσπισμα, ἦν καθαρὸν ἐπινόημα θεολήπτων χριστιανῶν καὶ φανατικῶν κληρικῶν τῶν πρώτων αἰώνων τοῦ χριστιανισμοῦ. Οὕτω δὲ σαρκουμένης βαθμηδὸν τῆς περὶ ἀθετήσεως τῆς νηστείας ἰδέας διὰ ποικίλης διαστροφῆς αὐτοῦ τοῦ πνεύματος τῶν ἁγίων ἡμῶν Γραφῶν, ἐς τοσοῦτο, ἀσθενείας ἐξίκετο τὸ κῦρος τῆς τηρήσεως τῆς ἁγίας νηστείας ἡμῶν, ὥστε καὶ παρὰ πολλοῖς, εὐσεβέσιν ἄλλως κατ' ἄλλα τέκνοις τῆς Ἐκκλησίας, ἐφρονεῖτο ὅτι τὸ νηστεύειν εἴτε κατὰ τετάρτην καὶ παρασκευήν, εἴτε κατὰ τας ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας καθωρισμένας περιόδους κατ' ἐνιαυτὸν, δὲν ἦν ἐπιβαλλόμενον τῷ χριστιανῷ ἀπαράβατον καθῆκον, ἀλλ' ἤρκει μόνον νὰ μὴ παρεκκλίνῃ τῶν λοιπῶν τοῦ χριστιανοῦ καθηκόντων τῶν ἤδη διαγεγραμμένων καὶ ἐπιβαλλομένων. Ἡ τοιαύτη ἐνυπολανθάνουσα κατὰ μικρὸν ἀθέτησις τῆς νηστείας ἀφ' ἑνὸς, καὶ ἀφ' ἑτέρου ἡ ἔνοχος σιωπὴ τῶν ἁρμοδίων καὶ ἡ μὴ σθεναρὰ διαμαρτύρησις αὐτῶν κατὰ ταύτης, τὸ μὲν συνετέλεσαν εἰς τὴν ἐξασθένησιν τοῦ κύρους, τὸ δὲ εἰς τὴν γενίκευσιν παρὰ τῷ ὀρθοδόξῳ πληρώματι τῆς περὶ μονονοὺ καταργήσεως τέλεον τῆς νηστείας ἡμῶν. Ἐὰν δέ που σποράδην ἀνεφαίνοντο εὐσεβεῖς τινες χριστιανοὶ στερρῶς καὶ πιστῶς τῆς τηρήσεως ἐχόμενοι καὶ μετὰ θρησκευτικῆς ὄντως εὐλαβείας τηροῦντες τὰ παραδεδομένα, οὗτοι ποῦ μὲν ἐχλευάζοντο καὶ ἐξεμυκτηρίζοντο ὑπὸ τῶν ἐν τῷ ζητήματι τῆς νηστείας δῆθεν ἀναγεννηθέντων πληρεστέρων χριστιανῶν, ποῦ δὲ ἐχρωματίζοντο διὰ χρωμάτων φανατισμοῦ, ἀπηρχαιωμένων θρησκευτικῶν φρονημάτων καὶ ἀσκητισμοῦ ἀνωφελοῦς.

Ὁ κίνδυνος οὗτος τῆς κατὰ μικρὸν ἀθετήσεως παρὰ τῷ ὀρθοδόξῳ πληρώματι τοῦ θεσπίσματος τῆς νηστείας δὲν παρῆλθε καὶ μέχρι σήμερον. Πάντες σχεδὸν, πλὴν εὐαρίθμων ἐξαιρέσεων, λανθανόντως χωροῦμεν πρὸς τὴν κατάργησιν φρονοῦντες ὅτι ἕκαστος ἐξ ἡμῶν δύναται νὰ πράξῃ ὅ,τι ἂν ἐπ' ἀκαιρίμαν διάνοιαν ἔλθῃ. Τῶν μὲν προσαγόντων καὶ ἀναμασσώντων τὰ: «οὐ τα εἰσερχόμενα, ἀλλὰ τὰ ἐξερχόμενα», τῶν δὲ ἐπιπροστιθέντων «πνεῦμα ὁ Θεὸς καὶ τοῖς προσκυνοῦσιν αὐτὸν ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν», ἄλλων δὲ ἄλλα προσκομιζόντων πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτῶν ρητὰ καὶ σύμφωνον πρὸς τὸ πνεῦμα αὐτῶν τῶν ἰδίων διδόντων ἑρμηνείαν τῶν ρητῶν τούτων, κατολισθαίνομεν πρὸς τὴν λανθάνουσαν κατάργησιν ἀγνοοῦντες ὅτι ἐπιβάλλεται ἡμῖν ἡ αὐστηρὰ τήρησις τῆς ἁγίας νηστείας οὐ μόνον ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ ὑπ' αὐτῶν τούτων ἀκριβῶς τῶν λόγων τῆς ὑγιείας ἡμῶν, οὓς προσάγομεν τὴν κατάργησιν ἐπιζητοῦντες.

Ὁ Μέγας Βασίλειος ὁ ἁρμοδιώτερος ἵνα περὶ τούτου ἀποφανθῇ, ὡς μύστης καὶ τῆς ἰατρικῆς, περὶ νηστείας προκειμένου ἀναφωνεῖ *«νηστεία προφήτας γεννᾷ, δυνατοὺς ῥώννυσι· νηστεία νομοθέτας σοφίζει· ψυχῆς ἀγαθὸν φυλακτήριον, σώματι σύνοικος ἀσφαλής, ὅπλον ἀριστεύουσιν, ἀθληταῖς γυμνάσιον· νηστεία προσευχὴν εἰς οὐρανὸν ἀναπέμπει, οἱονεὶ πτερὸν αὐτῇ γενομένη πρὸς τὴν*

ἄνω πορείαν· νηστεία οἴκων αὔξησις, ὑγιείας μήτηρ, νεότητος παιδαγωγός, κόσμος πρεσβύταις, ἀγαθὴ συνέμπορος ὁδοιπόροις· ἀσφαλὴς ὁμόσκηνος τοῖς συνοίκοις· νηστεία πόλεως εὐσχημοσύνη, ἀγορᾶς εὐστάθεια, οἴκων εἰρήνη, σωτηρία ὑπαρχόντων. Ὁ δὲ Εὐάγριος τὰ ἑξῆς: *Πλούσιος εἶ; μὴ καθυβρίσῃς τὴν νηστείαν, ἀπαξιώσας λαβεῖν αὐτὴν ὁμοτράπεζον, μηδὲ τῆς οἰκίας ἑαυτοῦ ἄτιμον ἀποπέμψῃς. παρευημερηθεῖσαν ὑπὸ τῆς ἡδονῆς, μὴ ποτέ σου καταγγείλῃ ἐπὶ τοῦ νομοθέτου τῶν νηστειῶν, καὶ πολλαπλασιονά σοι ἀπὸ καταδίκης ἐπαγάγῃ τὴν ἔνδειαν, ἢ ἐξ ἀρρωστίας σώματος, ἢ ἐξ ἄλλης τινὸς σκυθρωπῆς περιστάσεως.*

Ἀλλαχοῦ δὲ ὁ αὐτὸς Εὐάγριος ἑξακολουθεῖ λέγων περὶ τῆς ἀρχῆς τῆς θεσπίσεως τῆς νηστείας. «Νηστεία ἐν τῷ παραδείσῳ ἐνομοθετήθη· τὴν πρώτην ἐντολὴν ἔλαβεν ὁ Ἀδάμ» ἀπὸ τοῦ ξύλου τοῦ γινώσκειν καλὸν καὶ πονηρὸν οὐ φάγεσθε· τὸ δὲ οὐ φάγεσθε, νηστείας ἐστὶ κσὶ ἐγκρατείας νομοθεσία· εἰ ἐνήστευσεν ἀπὸ τοῦ ξύλου ἡ Εὔα, οὐκ ἂν ταύτης ἐδεόμεθα νῦν τῆς νηστείας· νηστεύσωμεν τοίνυν, ἵνα πρὸς τὸν παράδεισον ἐπανέλθωμεν· οὐχ ὁρᾷς τὸν Λάζαρον, πῶς διὰ νηστείας εἰσῆλθεν εἰς τὸν παράδεισον. Μωσέα διὰ νηστείας ἔγνωμεν προσβάλλοντα τῷ ὄρει· οὐ γὰρ ἂν κατετόλμησε, καπνιζομένης τῆς κορυφῆς, οὐδ' ἂν ἐθάρρησεν εἰσελθεῖν εἰς τὸν γνόφον, εἰ μὴ νηστείᾳ καθώπλιστο· διὰ νηστείας τὴν ἐντολὴν ὑπεδέξατο, δακτύλῳ Θεοῦ γραφεῖσαν ἐν πλαξίν· αὕτη θεατὴν ἐποίησε τοῦ μεγάλου θαύματος τὸν Ἠλίαν· τεσσαράκοντα γὰρ ἡμέρας νηστείᾳ τὴν ψυχὴν ἀποκαθάρας, οὕτως ἐν τῷ σπηλαίῳ τῷ ἐν Χωρεὶβ ἰδεῖν ἠξιώθη, ὡς δυνατόν ἐστιν ἀνθρώπῳ ἰδεῖν τὸν Κύριον».

Πρὸς τούτοις τῆς σωτηριώδους ἐπιδράσεως τῆς νηστείας ἐπὶ τῆς ὑγείας τοῦ σώματος ἡμῶν λαμβάνομεν πάντες πεῖραν καθ' ἑκάστην αὐτοὶ εἰς ἑαυτοὺς ἐπιβάλλοντες ταύτην ἄμ' ὡς μικράν τινα ἀδιαθεσίαν αἰσθανθῶμεν, ἀνομολογοῦντας οὕτως ὅτι διὰ ταύτης δυνατὸν ν' ἀποσοβήσωμεν ὑποβόσκον νόσημα ἐπαπειλοῦν τὴν διατάραξιν τῆς ὑγείας ἡμῶν. Ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ ἰατρὸς πολλάκις προκαταβολικῶς οὕτως εἰπεῖν ἐπικαλεῖται τὴν συνδρομὴν καὶ ἀρωγὴν τῆς νηστείας πρὸς ταχυτέραν ἐκδίωξιν τῶν ἐν τῷ σώματι ἡμῶν ὑπεισδύντων νοσογόνων στοιχείων παραγγέλλων καὶ ἐπιβάλλων αὐτήν. Ἐὰν δὲ τὰ ἀγαθὰ τῆς νηστείας ἐμφαίνωνται ἐν τῇ σωματικῇ ὑγείᾳ, πολλῷ μᾶλλον θέλουσιν εἶσθαι ἐμφανῆ ἐν τῇ ὑγείᾳ τῆς ψυχῆς ἡμῶν, ἥτις ἀπαλλαττομένη οὕτω τῶν ἐκ τῆς τρυφῆς καὶ τῆς γαστριμαργίας προσγινομένων τῷ σώματι ἐνοχλήσεων ἀποστίλβει καὶ μείζονα τὴν πνευματικὴν εὐεξίαν κτᾶται. Ἰωάννης ὁ συγγραφεὺς τῆς Κλίμακος ἀναφέρει που ὅτι ρίζα πλημμελημάτων ἐστὶν ἡ περὶ τὸν λαιμὸν ἀσχολία. Τῇ ἀληθείᾳ δὲ χριστιανὸς περὶ τὴν θεραπείαν τοῦ λαιμοῦ ἀείποτε ἀσχολούμενος καὶ ταύτην σκοπὸν τοῦ βίου αὐτοῦ τιθέμενος, τοσοῦτον ἀπορροφᾶται ὑπὸ τῆς προσφιλοῦς αὐτῷ ταύτης θεραπείας καὶ τοσοῦτον περὶ ταύτην τυρβάζεται, ὥστε δὲν ὑπολείπεται αὐτῷ, ὁ προσήκων χρόνος πρὸς καλλιεργίαν τῶν διαθέσεων τῆς ψυχῆς αὐτοῦ, ἥτις οὕτω ἀποπνίγεται καὶ ἀποσβέννυται ἐν τῷ σκεύει αὐτῆς, τῷ σώματι, ὡς ἡ θρυαλλὶς ἐν τῇ δαψιλείᾳ τοῦ ἐλαίου. Ἐνῷ δὲ πράγματι ἐνίοτε ἔχομεν ὑγείαν, ἐν τούτοις καταστρέφοντες ταύτην διὰ τῆς ἀκρασίας καὶ προδότας αὐτοὶ εἰς ἑαυτοὺς γινόμενοι ἐξαιτούμεθα ταύτην μετέπειτα αὖθις παρὰ τοῦ Θεοῦ.

Ἐὰν λοιπὸν τοσούτων καὶ τοιούτων ἀγαθῶν ψυχῆς, διανοίας, σωματικῆς ὑγείας θησαύρισμα τυγχάνει οὖσα ἡ νηστεία, διατί, ἐρωτῶμεν, ἐλαφρᾷ τῇ κρίσει ἀθετοῦμεν αὐτὴν παρασυρόμενοι ὑπὸ τῶν ἀδολεσχιῶν καὶ τῶν φληναφημάτων γαστριμάργων τινῶν καὶ κοιλιοδούλων; Τὸ σῶμα ἡμῶν τροφῆς δεῖται, οὐ τρυφῆς. Τὴν ἐντολὴν ἰατροῦ ἀπαγορεύοντος ἡμῖν, ἀσθενοῦσι, τοῦτο ἢ ἐκεῖνο τὸ βρῶμα προσπαθοῦμεν πιστῶς νὰ τηρήσωμεν, τὴν ἐντολὴν τῆς μητρὸς Ἐκκλησίας κηδομένης πλέον τοῦ ἰατροῦ τῆς ὑγείας τοῦ τε σώματος καὶ τῆς ψυχῆς ἡμῶν καὶ ἐντελλομένης ἡμῖν ἵνα ἐπ' ἀγαθῷ ἡμῶν αὐτῶν νηστεύωμεν, δὲν ὀφείλομεν εὐλαβῶς καὶ ἀπαραβάτως νὰ τηρῶμεν; Νῦν ἄρα ὅτε οἱ πάντες βελτίονα χριστιανικὸν βίον ἐπιζητοῦμεν ἀφίνοντες τὸν πεπλημμεληκότα, νῦν ὑπότε πολλαχόθεν ἀγνότερος ἐκδηλοῦται πόθος πρὸς θρησκευτικὴν ἡμῶν ἐμπέδωσιν καὶ πνευματικὴν προκοπήν, ἐπιβάλλεται πᾶσιν ἡμῖν ἡ αὐστηροτέρα τήρησις τοῦ ἱεροῦ νομοθετήματος τῆς ἁγίας νηστείας τοῦ τοσαῦτα ἡμῖν ἐγγυωμένου ἀγαθὰ καὶ ἠθικὰ ὠφελήματα. Δέον πανταχοῦ οἱ ἁρμόδιοι ἵνα ἀναστηλώσωσι πλήρες τὸ κῦρος τῆς ἱερᾶς νηστείας τὰ βέβαια ἠθικὰ ἀποτελέσματα ταύτης ἐξαίροντες καὶ καταδεικνῦντες πρὸ τοῦ ὀρθοδόξου πληρώματος καὶ τὴν τήρησιν ταύτην ἐντολὴν τῆς ἁγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας ὁμολογοῦντες. Δέον οἱ τὸν θεῖον λόγον κηρύττοντες νὰ κατεδαφίσωσι δι' αὐτοῦ τοῦ λόγου τὰ πεπλανημένως καὶ σεσαθρωμένως ἐνστάντα καὶ ἱδρυθέντα πρὸς κατάργησιν τοῦ ἱεροῦ θεσπίσματος ἐπιχειρήματα φωτίζοντες τούς τε πεπλανημένους καὶ τοὺς πεπλανηκότας καὶ διακηρύττοντες τορῶς τὸ τοῦ Σεμεὼν τοῦ μεταφραστοῦ «*Μέγα ἀγαθὸν ἡ νηστεία· αὕτη τὰ τραύματα τοῦ ἁμαρτωλοῦ ἀφανίζει· αὕτη φλεγμονὰς τῶν σαρκικῶν παθημάτων καταμαλάσσει καὶ καταπραύνει· αὕτη ἐστὶ χώρα ἡ ἀγαθή, ἡ βλαστάνουσα τὸν καρπὸν τῆς εὐφροσύνης· αὕτη ἐστὶ φίλος παρρησιαζόμενος κατὰ τῶν πολεμίων*». Εἰς τὰς βραχείας δὲ ταύτας γραμμὰς πέρας περὶ τούτου διδόντες περιττὸν νὰ ὑπομνήσωμεν ὅτι πᾶσα ἡ διδασκαλία ἀνάγκη νὰ συνοδεύηται διὰ τοῦ παραδείγματος, διότι, ὡς ἡ πίστις ἄνευ τῶν ἔργων νεκρά, οὕτω καὶ ἡ διδασκαλία ἄνευ τοῦ παραδείγματος ἀνωφελὴς καὶ ματαία.

ΙΑΚΩΒΟΣ ΒΑΣΙΑΔΗΣ

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΕΙΣ

Παρακαλοῦνται οἱ ἐκ τῶν σεβ. μητροπολιτῶν μὴ ἐπιστρέψαντες εἰσέτι τὰς διὰ πατριαρχικοῦ γράμματος διαβιβασθείσας αὐτοῖς ἀγγελίας τῆς ἐκδόσεως τοῦ τουρκοελληνικοῦ Λεξικοῦ Ἰωάννου Χλωροῦ ὅπως ἐπισπεύσωσι ταύτας, καθόσον ἡ τοῦ ἔργου ἐκτύπωσις ἐχώρησεν ἤδη ἱκανῶς.

Παρακαλοῦνται οἱ λαβόντες ἀγγελίας τοῦ ὑπὸ τὰ πιεστήρια εὑρισκομένου «Δοξασταρίου Πέτρου τοῦ Πελοποννησίου» τοῦ ἄρχοντος πρωτοψάλτου τῆς τοῦ Χρ. Μ. Ἐκκλησίας Γ. Βιολάκη ὅπως ἐπιστρέψωσιν αὐτὰς ὅσον τὸ δυνατὸν ταχύτερον.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ
ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Προσκαλεῖται ὁ Νικολῆς Χατζῆ Παύλου, ὑπήκοος Ὀθωμανός, ἐξ Ἐσκῆ Σεχήρ, σιταρέμπορος, τέως μὲν διαμένων ἐν Μεσαχώρῳ, νῦν δὲ ἀγνώστου τυγχάνων διαμονῆς, ὅπως τὴν πρώτην δικάσιμον δευτέραν καὶ ὥραν 8 τουρκιστὶ μετὰ παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης διὰ τῶν ἐφημερίδων δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως ἐμφανισθῇ πρὸ τοῦ Πνευματικοῦ δικαστηρίου τῶν Πατριαρχείων, εἴτε αὐτοπροσώπως, εἴτε δι' ἀντιπροσώπου, ὡς ἐναγόμενος ὑπό τε τῆς Μαγδαληνῆς Ν. Τσικώνη, τὰ οἰκιακὰ ἐπαγγελλομένης, ὡς φυσικῆς ἐπιτρόπου τῆς ἀνηλίκου αὐτῆς θυγατρὸς Ἑλένης, καὶ τοῦ Νικολάου Τσικώνη Σατιρτζῆ, ὡς παρεπιτρόπου τῆς προγονῆς αὐτοῦ Ἑλένης, ὑπηκόων Ὀθωμανῶν καὶ κατοίκων Μεσαχώρου Κωνσταντινουπόλεως. Προσεπιδηλοῦται δ' αὐτῷ ὅτι ἐν περιπτώσει μὴ ἐμφανίσεως ἡ ἀγωγὴ δικασθήσεται ἐρήμην αὐτοῦ.

Ἡ παροῦσα κλῆσις τρὶς δημοσιευθήσεται κατὰ συνέχειαν διὰ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκδιδομένων ἐφημερίδων «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας», «Νέας ἐφημερίδος» καὶ «Ἀνατολῆς».

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 22 δεκεμβρίου 1898.

Ὁ πρόεδρος ¶

† Ὁ Χαλδείας **Γερβάσιος.**

Ὁ γραμματεὺς

Διάκ. Ἄνθιμος Π. Ὀρφανίδης

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΚΟΡΥΤΣΑΣ ΚΑΙ ΠΡΕΜΕΤΗΣ
ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

. . . . . .

Διὰ ταῦτα

Δικάζον ἐρήμην τοῦ ἐναγομένου καὶ ἀποφασίζον παμψηφεί,

Δέχεται τὴν ὑπὸ ἡμερομ. 14ης Νοεμβρίου 1898 καὶ ἀριθ. Πρωτ. 844 ἀγωγὴν τῆς ἐναγούσης Ἀλεξάνδρας Κ. Τούρτουλη ὡς νόμιμον καὶ βάσιμον.

Κηρύσσει τὸν μεταξὺ αὐτῆς καὶ τοῦ ἐναγομένου Ἡρακλέους Λάσκου ὑφιστάμενον γάμον διαλελυμένον ἐξ ὑπαιτιότητος τοῦ ἐναγομένου.

Ἐπιτίθησι τὰ δικαστικὰ ἔξοδα καὶ τέλη τῷ ἐναγομένῳ προκαταβαλλόμενα ὑπὸ τοῦ ἐπισπεύδοντος.

Παρέχει τῷ ἐναγομένῳ τὴν νόμιμον προθεσμίαν πρὸς ἐξάσκησιν τῶν ἐνδίκων μέσων, καὶ

διατάσσει τὴν δημοσίευσιν τοῦ παρόντος διὰ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐφημερίδων «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καὶ «Ταχυδρόμου».

Ἐν Κορυτσᾷ, τῇ 12ῃ Ἰανουαρίου 1899.

Ὁ Προεδρεύων ¶

† Ὁ πρωτοσύγκελλος **Ἱερόθεος**

Ὁ γραμματεύς

Γεώργιος Δ. Ἱερολογᾶς

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ
Πνευματικὸν Δικαστήριον

Καλεῖται ἡ Πολύμνια Κωνστ. Κουμπάρη τὸ γένος Λεβίντη, ὑπήκοος ὀθωμανή, ἀγνώστου νῦν διαμονῆς, ἵνα τὴν πρώτην δικάσιμον δευτέραν καὶ ὥραν 8 τουρκιστὶ μετὰ τὴν παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης διὰ τῶν ἐφημερίδων δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως ἐμφανισθῇ, εἴτε αὐτοπροσώπως εἴτε δι' ἀντιπροσώπου πρὸ τοῦ πνευματικοῦ τῶν πατριαρχείων δικαστηρίου, ὡς ὑπὸ τοῦ συζύγου αὐτῆς Κωνστ. Κουμπάρη, ὑπηκόου Ὀθωμανοῦ καὶ κατοίκου Πέραν (Μεγάλη ὁδὸς ἀριθ. 473) ἐναγομένη ἐπὶ διαζεύξει καὶ ἐπιστροφῇ τέκνου, προσεπιδηλοῦται δ' αὐτῇ ὅτι, ἐὰν μὴ ἐμφανισθῇ κατὰ τὴν ὡς ἄνω ὁριζομένην δικάσιμον, δικασθήσεται ἐρήμην αὐτῆς ἡ ἀγωγή. Ἡ παροῦσα κλῆσις τρὶς δημοσιευθήσεται κατὰ συνέχειαν διὰ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκδιδομένων ἐφημερίδων «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» «Κωνσταντινουπόλεως» καὶ «Moniteur Oriental.»

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις τῇ 5 ἰανουαρίου 1899.

Ὁ πρόεδρος ¶

† Ὁ Χαλδείας Γερβάσιος

Ὁ γραμματεὺς

ἱεροδ. Ἄνθιμος Π. Ὀρφανίδης

Ἡ Διεύθυνσις τοῦ Πατριαρχικοῦ Τυπογραφείου ἀγγέλλει τῷ δημοσίῳ ὅτι ἐν τῷ καταστήματι τούτῳ γίνονται δεκταὶ παραγγελίαι ἐκτυπώσεως **βιβλίων, ἐκκλησιαστικῶν μουσικῶν βιβλίων, φυλλαδίων, διπλοτύπων, πινάκων, ἀγγελτηρίων, ἐπισκεπτηρίων** καὶ παντὸς εἴδους ἐντύπων εἴτε τὴν ἑλληνικήν, τὴν τουρκικὴν καὶ τὰς εὐρωπαϊκὰς γλώσσας, πάσης ἐργασίας ἐκτελουμένης μετὰ ταχύτητος, φιλοκαλίας, καὶ εἰς τιμὰς λίαν συγκαταβατικάς. Παραγγελίαι τυπογραφικῶν ἐργασιῶν γίνονται ὁμοίως δεκταὶ καὶ ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν.

Ὁ ὑπεύθυνος Ι. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΤΕΥΧΟΣ ΤΟΥ ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ

ΕΤΟΣ ΙΘ΄. ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 30 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1899 ΑΡΙΘ. 4

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Σκοπίων ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ (πρόεδρος)
† Ὁ Μέγας Πρωτοσύγκελλος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
† Ὁ Ἀρχιγρ. τῆς Ἱ. Συνόδου ΦΩΤΙΟΣ (ταμίας)
† Ὁ Μέγας Ἀρχιδιάκονος ΔΙΟΔΩΡΟΣ
ΧΡ. ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ (γραμματεύς)

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

καθ' ὅλον τὸ ὀθωμαν. κράτος μετζίτια ἀργ. 8
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκ. 3
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾶ 25

ἐξαμηνιαῖα τὰ ἡμίσυ

Ἡ Συνδρομὴ προκαταβάλλεται

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται τὴν 1 Ἰανουαρίου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.

Γενικαὶ γνώσεις περὶ χριστιανικῆς ἀρχαιολογίας — Ἀπάντησις τῆς ἐν Ροττερδάμῃ ἐπιτροπῆς τῶν Παλαιοκαθολικῶν εἰς τὴν διαγνώμην τῆς ἐν Πετρουπόλει ἐπιτροπῆς — Ἔγγραφα τοῦ Πατριαρχικοῦ Σκευοφυλακίου — Γενναδείου τοῦ Σχολαρίου ἐπιτάφιος εἰς Θεόδωρον Σοφιανὸν — Τὸ ἐν Μόσχᾳ Συνοδικὸν Σκευοφυλάκιον — Ἡ ὀρθόδοξος Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία ἐν Ἀγγλίᾳ — Ὁ νέος μητροπολίτης Πετρουπόλεως καὶ Λαδόγης Ἀντώνιος — Μελέτη περὶ τῶν κατὰ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς διδασκαλίας αὐτῆς ἐπιφερομένων ἐναντάσεων — Ἐκκλησιαστικὰ χρονικά — Ἱστορικὸν ἡμερολόγιον Φεβρουαρίου.

ΓΕΝΙΚΑΙ ΓΝΩΣΕΙΣ
ΠΕΡΙ
ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ*

VII

Ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἀρχιτεκτονικὴ ἐν ταῖς χώραις τῆς Ἑσπερίας καὶ ἐν Ρωσσίᾳ μέχρι τέλους τοῦ ιγ΄ αἰῶνος.

Ὅσα ἐν τῷ Π κεφαλαίῳ εἴπομεν ἐν σχέσει πρὸς τοὺς εὐκτηρίους χριστιανικοὺς οἴκους ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τῶν διωγμῶν, δὲν ἀνάγονται, βεβαίως, εἰς τὰς χώρας μόνον τῆς Ἑῴας, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς τῆς Ἑσπερίας ἐν γένει. Ἕνεκα τούτου, κρύπται μόνον εἰσίν, ὡς ἐπὶ τὸ πολύ, τὰ ἐνθύμια τοῦ χριστιανισμοῦ τῶν πρώτων αἰώνων καὶ ἐν ταῖς εὐρωπαϊκαῖς χώραις, εἰς ἃς τὸ θρήσκευμα τοῦτο εἰσήχθη τότε.

Μετὰ τὸν ὁριστικὸν τοῦ χριστιανισμοῦ θρίαμβον, οἱ τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ ἀνὰ τὰς χώρας τῆς Ἑσπερίας κηρύσσοντες καὶ οἱ ὁπαδοὶ τοῦ νέου θρησκεύματος ἐρρόντισαν ν' ἀνεγείρωσι καὶ ἐκεῖ εὐκτηρίους οἴκους. Οὕτω π. χ. ἀνηγέρθησαν πλεῖσται ἐκκλησίαι ἐν Παρισίοις, ἐν Tours, ἐν Clermont, ὡς διαπιστοῦσιν ὁ ἅγιος Fortunat, ἐπίσκοπος τοῦ Poitiers, καὶ ὁ ἅγιος Γρηγόριος, ἐπίσκοπος τοῦ Tours, συγγραφεὺς τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας τῶν Franes. Ὁ τελευταῖος μάλιστα μνημονεύει καὶ πολλῶν ἄλλων ἱερῶν ναῶν, οἰκοδομηθέντων ἐν Touraine ὑπὸ τοῦ ἁγίου Μαρτίνου, τοῦ ἁγίου Εὐσταθίου, τοῦ ἁγίου Brice τοῦ ἁγίου Perpet καὶ τοῦ ἁγίου Εὔρρονος. Ἐπίσης δὲ καὶ εἰς ἄλλα διάφορα τῆς Εὐρώπης μέρη ᾠκοδομήθησαν οἶκοι τοῦ Θεοῦ.

Ἅπαντα δὲ τὰ ἱερὰ ταῦτα καθιδρύματα τοῦ δ' καὶ ε' αἰῶνος, τὰ ἐν Γαλλίᾳ τοὐλάχιστον, ὡς περιγράφει ταῦτα ὁ ἅγιος Γρηγόριος de Tours, ἦσαν ἐπιμήκη τὸ σχῆμα, ἀπολήγοντα εἰς ἡμικύκλιον πρὸς ἀνατολάς, ἢ σταυροειδῆ, αἱ δὲ θυρίδες αὐτῶν τοξοειδεῖς κατὰ τὰ ἄνω. Οἱ ἀνεγείραντες δὲ τὰ ἱερὰ ταῦτα ἀπεμιμήθησαν, προδήλως, τὰ ἔργα τῆς ρωμαϊκῆς τέχνης, ἀλλά, κατὰ τρόπον, νοθεύσαντα, οὕτως εἰπεῖν, τὴν ρωμαϊκὴν καλλιτεχνίαν.

Μετὰ τὴν ὁριστικὴν τοῦ βυζαντινοῦ ρυθμοῦ μόρφωσιν, ἀνηγέρθησαν ἐν διαφόροις εὐρωπαϊκαῖς χώραις ἱεροὶ ναοί, ἐν οἷς ψηλαφητὰ διαγιγνώσκονται τὰ ἴχνη τοῦ ρυθμοῦ τούτου.

Τὸ ζήτημα τῆς ἐκ τῆς Ἑῴας ἀνὰ τὰς χώρας τῆς Ἑσπερίας διαδόσεως τοῦ ἐν λόγῳ ἐκκλησιαστικοῦ ρυθμοῦ, ἐγένετο ἀντικείμενον σοβαρᾶς μελέτης ἐκ μέρους τῶν περὶ τὴν χριστιανικὴν ἀρχαιολογίαν ἀσχολουμένων. Μεθ' ὅλας δὲ τὰς ὑπό τινων ἐξενεχθείσας ἐναντίας γνώμας, ἀναμφίβολον τυγχάνει ὅτι ἀπ' αὐτοῦ ἔτι τοῦ στ' αἰῶνος, οἱ πιστοὶ τῶν χωρῶν ἐκείνων ἤρξαντο ἀπομιμούμενοι τὸν ἀνατολικὸν ἐκκλησιαστικὸν ρυθμόν, ὃν ἐγνώρισε τῇ Εὐρώπῃ ἡ μεταξὺ ταύτης καὶ τῆς Ἀνατολῆς ὑπάρχουσα ἔκτοτε συγκοινωνία.

Οὕτως ἡ εἰς τὸ 545 ἔτος ἀναγομένη ἐκκλησία τοῦ Saint Vital ἐν Ravenne, ᾠκοδομήθη κατὰ τὸν καθαρῶς βυζαντινὸν ρυθμόν, οὗτινος τὸ κυριώτερον

Συνέχεια ἀπὸ σελ. 468—470 παρελθόντος ἔτους.

πρότυπον ὑπῆρξεν ἐν Ἰταλίᾳ. Τὰ ψηφοθετικὰ διακοσμήματα τοῦ ἱεροῦ τούτου ναοῦ παρίστων τὸν Ἰουστινιανὸν καὶ τὴν Θεοδώραν μετὰ τῆς ἀκολουθίας αὐτῶν.

Ἡ δὲ εἰς τὸ 553 ἀναγομένη ἐκκλησία τῆς Sainte-Mari-in Cosmèdin, ἥτο κεκαλυμμένη ὑπὸ τρούλλου, οὗτινος τὰ ψηφοθετήματα, παριστῶντα τὸν Ἰησοῦν, βαπτιζόμενον ὑπὸ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου, καὶ περὶς αὐτοῦ ἔχοντα τοὺς δώδεκα Ἀποστόλους, οὐδὲν ἄλλο εἰσὶν ἢ ἀπομίμησις, κατὰ πάντα, τῶν ὁμοίας φύσεως διακόσμων ἱεροῦ τινος ναοῦ ἐκ τῶν ἐν τῇ τῶν Θεσσαλονικέων.

Ἐπίσης ὁ εἰς τὸ 560 ἀναγόμενος ἱερὸς ναὸς τοῦ Saint Médard, ἐν Soissons τῆς Γαλλίας, καὶ ἄλλαι, ἀλλαχοῦ, ἐκκλησίαι τῆς αὐτῆς ἐποχῆς, ᾠκοδομήθησαν, προδήλως, κατὰ τὸν ἀνατολικὸν ρυθμόν.

Καθὰ ὅμως ἐν τῷ γ κεφαλαίῳ διελάβομεν, ὁ βυζαντινὸς ρυθμὸς ὑπεβλήθη καὶ ἐν ταῖς τῆς Ἑσπερίας χώραις εἰς πολλὰς μεταβολάς, ἃς λόγοι τοπικοὶ καὶ ἄλλοι κατέστησαν ἀναποδράστους. Αἱ τοιαῦται δὲ μεταβολαὶ προῆλθον, κυρίως, ἐκ τῆς συναναμίξεως τοῦ καθαρῶς βυζαντινοῦ ρυθμοῦ μετὰ σχημάτων καὶ τύπων τῆς ρωμαϊκῆς τέχνης· ἐφ' ᾧ καὶ ὁ ἐκκλησιαστικὸς ρυθμός, ὁ ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ ἐπικρατήσας κατὰ τὰς προηγουμένως μνημονευθείσας τρεῖς χρονικὰς περιόδους, εἰδικώτερον, καὶ ὀρθότερον ἴσως, ἀποκαλεῖται *ρωμαιο-βυζαντινός*, Romano-byzantin.

Ἐν τοῖς καθ' ὅλην τὴν πρωτόγονον τοῦ ρυθμοῦ τούτου περίοδον, ἤτοι μέχρι τέλους τοῦ ι' αἰῶνος, ἀνὰ τὰς διαφόρους τῆς Ἑσπερίας χώρας, ἀνεγερθεῖσιν ἱεροῖς ναοῖς καταφανὴς ἄγαν τυγχάνει ἡ ἐπικράτησις τῶν κανόνων τῆς ἀνατολικῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀρχιτεκτονικῆς.

Ὡς ὑποδείγματα τοῦ ρυθμοῦ τῶν πρώτων χρόνων τῆς προλεχθείσης περιόδου μνημονεύονται ἡ ἐκκλησία τοῦ Saint-Germain-l' Auxerrois, ἐν Παρισίοις, ἡ ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ Saint Martin, ἐν Tours, ἀνεγερθεῖσα ὑπὸ τοῦ ἁγίου Perpet, ἡ τοῦ Stavello ἐν Βελγικῇ, καὶ ἄλλαι ἄλλοθι.

Ψηλαφητότερος ὅμως καὶ μᾶλλον καταφανὴς τυγχάνει ὁ ἀνατολικὸς ἐκκλησιαστικὸς ρυθμὸς ἐν τοῖς κατὰ τὰς δύο ἄλλας περιόδους οἰκοδομηθεῖσιν ἱεροῖς ἱδρύμασι.

Τίνι τρόπῳ δὲ μετεφυτεύθη ὁ περὶ οὗ πρόκειται ρυθμὸς ἐν ταῖς χώραις τῆς Ἑσπερίας; Ἰδοὺ τί περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου ἱστορεῖται:

Πολὺ πρὸ τῆς ἐποχῆς τῶν σταυροφοριῶν, ἐμπορικαὶ καὶ ἄλλαι σχέσεις συνέδεον τὴν Ἑωπρὸς τὴν Ἑσπέραν, μεταξὺ δ' ἐκείνης καὶ ταύτης στενὴ συνάφεια καὶ ἄπαυστος ἐπικοινωνία, ὡς προερρήθη, ὑπῆρχεν. Ἡ ἁγία Γῆ, πρὸ πάντων, εἵλκυε πληθὺν προσκυνητῶν, οἵτινες διερχόμενοι, συνήθως, διὰ τῆς Νέας Ρώμης, ἀπεθαύμαζον τὰ ἀρχιτεκτονικὰ τῶν βυζαντίνων ἀριστουργήματα καί, εἰς τὰς οἰκείας πατρίδας ἐπανακάμπτοντες, μετεκαλοῦντο πολλάκις βυζαντίνους ἀρχιτέκτονας καὶ καλλιτέχνας, οὓς ἐχρησιμοποίουν εἰς τὴν ἀνέγερσιν καὶ τὴν διακόσμησιν ἱερῶν ναῶν. Πολλοὶ δὲ καὶ ἐκ τῶν τοῦ κλήρου τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας μετηνάστευον εἰς Ρώμην καὶ εἰς διάφορα τῆς μεσημβρινῆς Ἰταλίας, τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Γερμανίας μέρη, μεταξὺ δ' αὐτῶν καὶ ἄλλων ἰδιωτῶν, ἐπίσης μεταναστατῶν, ὑπῆρχον καλλιτέχναι, ὧν τὰς γνώσεις ἐφρόντιζον πάντοτε οἱ ἡμεδαποὶ νὰ χρησιμοποιῶσι. Τοιουτοτρόπως μετεφυτεύετο ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ ἡ ἐκκλησιαστικὴ τῆς Ἀνατολῆς ἀρχιτεκτονική, ὡς καὶ αἱ ἄλλαι, ἐν γένει, τῶν βυζαντινῶν ὡραῖαι τέχναι.

Ἀλλ' ἐξετάσωμεν τὰ περὶ τοῦ περισπουδάστου τούτου ζητήματος μεθοδικώτερόν πως καὶ κατὰ χώρας.

Καὶ πρῶτον, ὁποίαν ἐπιρροὴν ἐξήσκησεν ὁ βυζαντινὸς ρυθμὸς ἐν τῇ μεσημβρινῇ Ἰταλίᾳ; Ἐπὶ μακρὸν χρόνον, τὸ μέρος τοῦτο τῆς Ἰταλικῆς χερσονήσου, συνεδέετο διὰ δεσμῶν ἀρρήκτων μετὰ τῶν βυζαντίνων. Διὰ τοῦτο καὶτὰ τὴν ἐποχὴν τῶν εἰκονοκλαστῶν ἢ τῶν εἰκονομάχων, οἱ τῶν ἱερῶν εἰκόνων ὑπέρμαχοι κατέφυγον ἀθρόοι εἰς τὰς μεσημβρινὰς τῆς Ἰταλίας ἐπαρχίας, ἐν αἷς ἀσφαλὲς εὗρον ἄσυλον. Αἱ ἐπαρχίαι αὗται ἀπέβησαν ἀληθὴς ἑλληνικὴ ἀποικία, μέγας δὲ τῶν ἀποίκων ἀριθμὸς ἦσαν κληρικοί, οἵτινες πλείστας ᾠκοδόμησαν μονάς. Ἐν μόνῃ τῇ ἐπαρχίᾳ τῆς Καλαβρίας ἠριθμοῦντο ἐννενήκοντα καὶ ἑπτὰ μοναστήρια τοῦ τάγματος τοῦ ἁγίου Βασιλείου.

Εὔδηλος οὖν ἐκ τῶν εἰρημένων ἡ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ἐκείναις ἐπικράτησις τοῦ βυζαντινοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ρυθμοῦ. Περὶ τὰ τέλη τοῦ η' αἰῶνος, ὁ Arighis, Δοὺξ τοῦ Bénévent, ἀνήγειρεν ἱερὸν ναόν, κατὰ τὸν τύπον, ἀκριβῶς, τοῦ ὑπὸ τοῦ Ἰουστινιανοῦ ἀνοικοδομηθέντος ἐν τῇ Νέᾳ Ρώμῃ καὶ καθιέρωσεν αὐτόν, ἐπίσης, εἰς τὴν ὑπερτάτην τοῦ Θεοῦ Σοφίαν.

Βραδύτερον ἀνηγέρθησαν καὶ ἄλλαχοῦ τῆς Ἰταλίας ἱεροὶ ναοί, ἐπικεκαλυμμένοι μὲν ὑπὸ τρούλλου, ἀλλὰ συναναμεμιγμένοι σχήμασι λατινικοῖς ἢ μᾶλλον ρωμαϊκοῖς, διότι, ὡς εἴπομεν ἀνωτέρω, ὁ βυζαντινὸς ρυθμὸς δὲν ἐδυνήθη ν' ἀποφύγῃ τὰς μεταβολάς, ἃς λόγοι τοπικοὶ καθίστων ἐνιαχοῦ ἀναποδράστους.

Ἐν δὲ τῇ παλαιᾷ Ρώμῃ, ἡ βυζαντινὴ τέχνη δὲν ἐξήσκησε μέν, κατ' ἀρχάς, μετὰ τῆς αὐτῆς ἐντάσεως τὴν ἐπιρροήν της καὶ δὲν ἀνεγείροντο ἱεροὶ ναοὶ κατὰ τὸν καθαρῶς βυζαντινὸν ρυθμόν, βραδύτερον ὅμως, καὶ μάλιστα περὶ τὰ τέλη τοῦ ζ' αἰῶνος, ἡ διακόσμησις τῶν οἴκων τοῦ Θεοῦ ἐγίνετο κατὰ τοὺς κανόνας τῆς γνησίας τῶν βυζαντίνων τέχνης.

Κατὰ δὲ τὸν η' αἰῶνα, ἡ δραστηριότης καὶ τὸ σθένος τῶν τῆς Ρώμης Ποντιφήκων πρὸς ὑπεράσπισιν τῶν ἱερῶν εἰκόνων προσείλκυσεν εἰς τὴν Παλαιὰν

Ρώμην πάντας τοὺς τὰς κακώσεις καὶ τοὺς διωγμοὺς τῶν εἰκονομάχων φεύγοντας, ὧν ἔνιοι ἦσαν διάσημοι ἀρχιτέκτονες καὶ καλλιτέχναι. Ἐκ τούτου νέα ὥθησις ἐδόθη εἰς τὴν ἐπικράτησιν τῆς τῶν βυζαντίνων τέχνης οὐ μόνον κατὰ τὸν η' ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸν θ' αἰῶνα.

Ἐν Γαλλίᾳ, μεθ' ὅλας τὰς γνώμας, ἃς πολλοὶ ἐξήνεγκον, διατεινόμενοι ὅτι τὰ ἐν διαφόροις ἱεροῖς καθιδρύματα παρατηρούμενα ψηλαφητὰ καὶ καταφανῆ τοῦ ἀνατολικοῦ ρυθμοῦ σχήματα δὲν ἐλήφθησαν ἐκ τῆς Ἑω, ἀλλ' ἐκ τῆς ἰταλικῆς πόλεως Ravenne, εἰς ἣς τὰ ἱερὰ καθιδρύματα ἠρνοῦντο ν' ἀναγνωρίσωσι τὸν ἀνατολικὸν ρυθμόν, ἀναμφισβήτητον τυγχάνει, ὅτι οἱ Γαλάται ἀπεμιμήθησαν τὴν ἐκκλησιαστικὴν τῶν βυζαντίνων ἀρχιτεκτονικήν, ἀπὸ ταύτης ἐρανισθέντες τὸν τύπον, καθ' ὃν ᾠκοδόμησαν διαφόρους ἱεροὺς ναούς, ὧν πολλοὺς ἐκάλυψαν διὰ τρούλλου, κατὰ πάντα ὁμοίου τῷ τοῦ βυζαντινοῦ ρυθμοῦ, ὡς εἶναι ὁ ναὸς τοῦ Saint-Front ἐν Périgueux, κατὰ τὸν ι' αἰῶνα ἀνεγερθείς. Ἐὰν δ' αἱ ἐκκλησίαι διαφόρων ἄλλων μερῶν τῆς Γαλλίας δὲν παρουσιάζουσι πλήρη τὴν ὁμοιότητα πρὸς τὰς ἐφ' ἡμῶν τοιαύτας, ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸ ἀρχιτεκτονικὸν αὐτῶν μέρος, ἡ διακόσμησις, οὐδὲν ἧττον, καὶ τούτων, ἐγένετο, ὡς καὶ ἐν τῇ Παλαιᾷ Ρώμῃ, κατὰ τὴν ὁμόθυμον, σχεδόν, γνώμην, τῶν περὶ τὴν χριστιανικὴν ἀρχαιολογίαν καταγινομένων, κατὰ τοὺς κανόνας τῆς καθαρῶς βυζαντινῆς τέχνης.

Ἐν Γερμανίᾳ ὡσαύτως καταφανεστάτη εἶν' ἡ τοῦ ἀνατολικοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ρυθμοῦ ἐπίδρασις καὶ ἐπικράτησις. Ἰδίᾳ περὶ τὰ τέλη τοῦ ι' αἰῶνος, ὅτε ὁ Ὄθων, υἱὸς Ὀθωνος τοῦ Α', ὁ βραδύτερον Ὄθων Β' γενόμενος, ἔλαβεν ὡς σύζυγον τὴν ἡγεμονίδα Θεοφανώ, πλεῖστοι καλλιτέχναι βυζαντινοὶ μετέβησαν εἰς Γερμανίαν, μυήσαντες τοὺς Τεύτονας εἰς τὰ θαυμάσια τῆς τέχνης αὐτῶν καὶ μάλιστα τῆς ἐκκλησιαστικῆς.

Ἐν ταῖς παραρρηνίοις ἐπαρχίαις ὁμοίως ἀνηγέρθησαν πλεῖσται ἐκκλησίαι μετὰ τρούλλου, ὧν ὁ τύπος, οὐδαμόθεν ἄλλοθεν προδήλως ἐλήφθη, ἢ ἀπὸ τῶν βυζαντίνων.

Ἐκ τῆς συντόμου ταύτης ἀφηγήσεως, ἣν συνεπήξαμεν ἐκ τῶν εἰδήσεων, ἃς ἠρύσθημεν καὶ ἐξ ἄλλων μὲν συγγραμμάτων, ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ ἀξιολόγου ἔργου τοῦ Ch. Bayet «περὶ τῆς βυζαντινῆς τέχνης», κατάδηλον γίνεται ὅτι ὁ βυζαντινὸς ρυθμὸς ἐπέδρασεν ἐπὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀρχιτεκτονικῆς τῶν χωρῶν τῆς Ἑσπερίας. Ἡ ἐπιρροὴ δ' αὕτη ἠσκήθη, ὡς εἴρηται, πρῶτον μὲν διὰ τῶν στοιχείων τῆς ἀρχιτεκτονικῆς ταύτης, ἅτινα εἰσήγαγεν ἐν Εὐρώπῃ ἡ μεταξὺ ταύτης καὶ τῶν ἀνατολικῶν χωρῶν ὑπάρχουσα ἐξ ἀρχῆς συγκοινωνία, ὕστερον δ' ὑπ' ἐκείνων, οἵτινες, τὴν ἁγίαν Γῆν καὶ τὰς ἄλλας ἑῴας χώρας ἐπισκεφθέντες, ἀπεθαύμασαν τὴν τέχνην τῶν βυζαντίνων καὶ εἰσήγαγον αὐτὴν εἰς τὰς πατρίδας αὐτῶν, καὶ εἶτα ὑπ' αὐτῶν τῶν βυζαντίνων ἀρχιτεκτόνων καὶ καλλιτεχνῶν, οἵτινες ἢ μετηνάστευσαν, αὐθορμήτως, εἰς τὴν Ἑσπερίαν ἢ μετεκλήθησαν αὐτόθι, ἢ κατέφυγον εἰς διαφόρους αὐτῆς χώρας, κατὰ τὸν η' αἰῶνα, τοὺς διωγμοὺς τῶν εἰκονομάχων φεύγοντες.

Καὶ τοιαύτη μὲν ἡ ἐπίδρασις τοῦ ἀνατολικοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ρυθμοῦ ἐν ταῖς χώραις τῆς Ἑσπερίας μέχρι τέλους τοῦ ι' αἰῶνος, ὁπότε λήγει ἡ πρωτόγονος αὐτοῦ ἐποχή. Ἡ πρὸς τὸν ρυθμὸν ὅμως ἐκεῖνον ὁμοιότης τῶν ἐκκλησιαστικῶν τῆς Ἑσπερίας καθιδρυμάτων τοῦ ια' αἰῶνος, ὃς ἀποτελεῖ τὴν δευτερογενῆ λεγομένην ἐποχὴν αὐτοῦ, καταφανεστέρα τυγχάνει.

Ἡ κατὰ τὸν αἰῶνα τοῦτον διάστασις, ἕνεκα θρησκευτικῶν διαφορῶν, τῆς Ἑσπερίας πρὸς τὴν Ἑω, δὲν παρεκώλυσε τὴν πρόοδον τῆς ἐπικρατήσεως τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ρυθμοῦ ταύτης ἐν ταῖς χώραις ἐκείνης.

Ἀπ' ἐναντίας, ἡ δευτερογενὴς περίοδος τοῦ βυζαντινοῦ ρυθμοῦ ἔσχεν ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ ἀποτελέσματα ὅλως ἀντίθετα πρὸς ἐκεῖνα, ἅτινα, ἐν τῇ Ἑῳ ἐπήνεγκεν.

Ἐνῷ ἐνταῦθα ἡ αἴγλη τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀρχιτεκτονικῆς τῶν προηγουμένων χρόνων ἤρξατο ἐκλείπουσα κατὰ τὴν ἐν λόγῳ χρονικὴν περίοδον καὶ τὰ πάντα, ἐν γένει παρήκμαζον, ἐκεῖ, τοὐναντίον, ἡ τέχνη ἀνεγεννήθη καὶ προήγετο.

Τίνα δὲ τὰ αἴτια τῆς τοιαύτης τῆς τέχνης ἀναγεννήσεως ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ; Περιοριζόμεθα εἰς τὴν συνοπτικὴν ἀναγραφὴν τῶν κυριωτέρων ἐξ αὐτῶν.

Περὶ τὰ τέλη τοῦ θ' αἰῶνος, τὰ πνεύματα ἐν τῇ Δύσει κατέλαβε μαρασμὸς ἀπερίγραπτος. Ὑπεισῆλθεν εἰς τὸν νοῦν πάντων ἡ ἰδέα ὅτι τὸ συντέλεσμα τοῦ κόσμου ἤθελεν ἐπισυμβεῖ κατὰ τὸ 1000 ἔτος, ἡ δὲ φρίκη, ἣν ἡ ἀλλόκοτος αὕτη ἰδέα ἐνεποίει τοῖς πᾶσιν, ἔσχεν, ὡς φυσικὴν συνέπειαν, τὴν πρὸς τὰ πάντα ἀδιαφορίαν καὶ πλήρη τὴν ἀμεριμνησίαν. Τοῦ λόγου δὲ τούτου ἕνεκεν ἀπεῖχον οἱ πάντες τῆς ἀνεγέρσεως νέων ἐκκλησιῶν, μετά κόπου δ' ἐπεδίδοντο οἱ πιστοὶ καὶ εἰς αὐτὴν τὴν ἐπισκευὴν τῶν ὑπαρχουσῶν τοιούτων.

Ἀφοῦ τὸ χιλιοστὸν ἔτος παρῆλθε καὶ ὁ νέος αἰὼν δὲν ἐπήνεγκε τὴν ἐναγωνίως ἀναμενομένην καταστροφήν, τὸ θάρρος ἐπανῆλθεν εἰς πάντας. Τὴν ληθαργικήν, οὕτως εἰπεῖν, κατάστασιν, ἐν ᾗ τὰ πνεύματα διετέλουν, ὡς ἐκ τῆς ἰδιοτρόπου ἐκείνης ἰδέας, διεδέχθη πάραυτα σφρῖγος ἀπαράμιλλον καὶ ἀνέκφραστος δραστηριότης. Εἰς τὰς τέχνας, εἰς τὰ γράμματα, εἰς τὰς ἐπιστήμας ἐδόθη νέα ὥθησις, κοινὴ δ' ἐξεδηλοῦτο ἐπιθυμία πρὸς ἀνέγερσιν μνημείων, ἀξίων νὰ μεταδοθῶσιν εἰς τὰς ἐπερχομένας γενεάς. Τότε δ' ἐν ταῖς διαφόροις τῆς Δύσεως χώραις, καὶ

ἰδίᾳ ἐν Γαλλίᾳ, καὶ ἡ ἀρχιτεκτονική, ἀληθῶς, ἀνεγεννήθη.

Σὺν τούτοις, ἡ συγκοινωνία τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης μετὰ τοῦ Βυζαντίου καὶ τῶν Ἀσιατικῶν χωρῶν ἀπέβη, κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, εὐχερεστέρα, αἱ δὲ σχέσεις τῆς Ἑσπερίας πρὸς τὰς Ἀνατολικὰς χώρας, στενότεραι καταστᾶσαι διὰ τῶν σταυροφοριῶν, αἵτινες ὦθουν τοὺς λαοὺς τῆς Γαλλίας, τῆς Γερμανίας καὶ τῆς Ἀγγλίας πρὸς τὴν Ἀσίαν, διηυκόλυνον, ἐν εὐρυτάτῳ μέτρῳ, τὴν εἰς τὰς εὐρωπαϊκὰς χώρας εἰσαγωγὴν πλήρους καὶ γνησίου τοῦ βυζαντινοῦ ρυθμοῦ, ὃς, δὲν ἔπαυσε μὲν ὑριστάμενος μεταβολὰς ἐν ταῖς χώραις ἐκείναις καὶ ρωμαϊκοῖς πάντοτε σχήμασι συναναμιγνύμενος, ἀπέβη ὅμως, ἐν ἑνὶ λόγῳ, ἐπικρατέστερος ἢ τὸ πρίν.

Οὕτως ἡ βυζαντινὴ τέχνη, ἐξηκολούθησεν ἐπικρατοῦσα καὶ προαγομένη ἐν τῇ μεσημβρινῇ Ἰταλίᾳ, καθ' ὅλην τὴν προλεχθεῖσαν περίοδον.

Ἡ ἐν Βενετίᾳ ὑπὸ τοῦ Δόγη Πέτρου Ὀρσεόλου ἀνεγερθεῖσα ἐκκλησία τοῦ ἁγίου Μάρκου, ἥτις καθιερώθη περὶ τὸ 1085, ᾠκοδομήθη προφανῶς κατὰ τοὺς κανόνας τῆς βυζαντινῆς ἀρχιτεκτονικῆς.

Ἐν ταῖς γαλλικαῖς ἐπαρχίαις Périgord, Angoumois. Saintonge, ἀνηγέρθησαν ἱεροὶ ναοὶ μετὰ τρούλλου βυζαντινοῦ.

Ἐν Γερμανίᾳ, ὁ Meinwerk, ἐπίσκοπος τοῦ Paderborn ἀπὸ τοῦ 1009 μέχρι τοῦ 1036, ᾠκοδόμησεν ἐκκλησίαν ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου Βαρθολομαίου, χρησιμοποιήσας εἰς τὴν ἀνέγερσιν αὐτῆς βυζαντίνους ἀρχιτέκτονας.

Πληθὺς δ' ἄλλων ἐκκλησιῶν ρωμαιο-βυζαντινοῦ ρυθμοῦ τῆς δευτερογενοῦς περιόδου μνημονεύονται ἐν τῷ συγγράμματί τοῦ J. J. Bourassé.

Σὺν τῇ ἐνάρξει δὲ τῆς τριτογενοῦς λεγομένης περιόδου τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ρυθμοῦ, εἰσήχθη ἐν Εὐρώπῃ τὸ σύστημα τῆς οἰκοδομῆς κυκλοειδῶν ἐκκλησιῶν, κατὰ τὸν τύπον τοῦ ἐν Ἱεροσολύμοις ἱεροῦ ναοῦ τῆς Ἀναστάσεως.

Ἐκκλησίαι, κατὰ τὸν τύπον τοῦτον, ἀνηγέρθησαν ἐν Γαλλίᾳ, Ἀγγλίᾳ καὶ Γερμανίᾳ καὶ ἐδίδετο αὐταῖς τὸ ὄνομα Eglises du Temple, εἰς ἀνάμνησιν τοῦ ἐν Ἱεροσολύμοις ὁμοιοσχήμου ναοῦ. Κατετίθετο δ' ἐν αὐταῖς τεμάχιον τοῦ τιμίου ξύλου τοῦ Σταυροῦ τοῦ Σωτῆρος ἢ ἕτερον ἱερὸν κειμήλιον.

Κατὰ τὴν τριτογενῆ ταύτην περίοδον, ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἀρχιτεκτονικὴ ἔβαινε, γιγαντιαίοις βήμασιν, εἰς τελειοποίησιν ἐν Εὐρώπῃ. Οἱ λεπτότατοι καὶ τὰ μάλα εὔτεχνοι κίονες τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἐκοσμοῦντο ὑπὸ κιονοκράνων τεχνικωτάτων. Διὰ τὴν λαμπρὰν δὲ τούτων διακόσμησιν ἡ βυζαντινὴ τέχνη ἐξήντλησεν ἅπασαν αὐτῆς τὴν δύναμιν καὶ τὴν γονιμότητα.

Αἱ θύραι τῶν ἐκκλησιῶν κατεσκευάζοντο ἐπίσης καλλιτεχνικώταται, ὑπὸ ἀναγλύφων λαμπρῶν διακοσμούμεναι. Ἡ τῶν βυζαντίνων γλυπτικὴ συνετέλεσεν εἰς τὸν ἔτι λαμπρότερον τῶν ἐκκλησιῶν ἐξωραϊσμόν. Ἀγάλματα φυσικοῦ μεγέθους, καταλλήλως εἰς τοὺς μετωπιαίους τοίχους καὶ περὶ τὸ σῶμα τῆς ἐκκλησίας τοποθετούμενα, περιστάνοντα δὲ βασιλεῖς ἢ ἐπισκόπους, προφήτας ἢ πατριάρχας καὶ κτήτορας ἢ εὐεργέτας τῆς ἐκκλησίας, καθωράϊζον, ἐξωτερικῶς, τὸ ἱερὸν οἰκοδόμημα. Καὶ ἡ περιβολὴ δὲ τῶν πλείστων ἐκ τῶν ἀγαλμάτων τούτων ἦν καθαρῶς ἀνατολική.

Τοιαύτη, ἐν βραχεῖ, ἡ ἐπιρροή, ἣν ἐξήσκησεν ἡ τέχνη ἐν γένει τῶν βυζαντίνων ἐπὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀρχιτεκτονικῆς τῆς Ἑσπερίας μέχρι τέλους τοῦ ιγ' αἰῶνος.

Ταῦτα ὅμως λέγοντες, δὲν ἐννοοῦμεν ὅτι ὁ βυζαντινὸς ρυθμὸς ἐγένετο ἀπολύτως ἀποκλειστὸς ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ.

Εἴπομεν ἀνωτέρω, καὶ νῦν τὸ ἐπαναλαμβάνομεν, ὅτι ὁ βυζαντινὸς ρυθμὸς ὑπέστη πολλὰς μεταβολὰς ἐν ταῖς διαφόροις εὐρωπαϊκαῖς χώραις. Οὕτως, ἀνηγέρθησαν πολλαχοῦ ἱεροὶ ναοὶ κατὰ σχῆμα ὀκτάγωνον ἢ *ὀκτάχωρον*, σταυροειδεῖς καὶ κυκλοειδεῖς καὶ ἄλλοι μετὰ τρούλλου, ὁ ἐπικρατέστερος ὅμως τύπος καὶ κατὰ τὰς τρεῖς χρονικὰς περιόδους, τὴν πρωτόγονον δηλονότι, τὴν δευτερογενῆ καὶ τὴν τριτογενῆ, ἦν ὁ τῶν ρωμαϊκῶν βασιλικῶν. Ἐπίσης δὲ τὸ σύνολον τῆς οἰκοδομῆς συνανεμίγνυτο σχήμασι καὶ τύποις, ἐκ τῆς ρωμαϊκῆς τέχνης εἰλημμένοις. Ἡ ἁρμονικὴ ὅμως συνανάμιξις τῶν δύο ρυθμῶν συνέβαλε, προϊόντος τοῦ χρόνου, εἰς τελειοποίησιν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀρχιτεκτονικῆς κατ' ἰδιάζοντα ὅλως καλλιτεχνικὸν χαρακτῆρα.

Τὰ κυριώτερα χαρακτηριστικὰ τῆς ἐν Εὐρώπῃ καὶ ἰδίᾳ ἐν Γαλλίᾳ ἐκκλησιαστικῆς ἀρχιτεκτονικῆς τῶν προλεχθεισῶν τριῶν περιόδων δύνανται νὰ συνοψισθῶσιν εἰς τὰ ἑξῆς.

Κατὰ τὴν πρωτόγονον ἐποχήν, ὅταν τὸ σχῆμα τοῦ ἱεροῦ ἦν προσόμοιον τῷ τῶν Βασιλικῶν, ἄλλοτε μὲν ὑπῆρχεν ἐν αὐτῷ ὁ χῶρος, ὁ καλούμενος transeptum, ἄλλοτε δ' οὔ, ποτὲ ὅμως δὲν ἔλειπεν ἡ ἡμικυκλιώδης τοῦ θυσιαστηρίου θέσις. Οἱ λίθοι τῆς οἰκοδομῆς ἦσαν τετράγωνοι ἢ κυβικοί, συναναμιγνύμενοι ἐνίοτε μετὰ πλίνθων. Δὲν ἦσαν δ' αἱ διαστάσεις τῶν λίθων μείζονες τῶν δέκα ὑρεκατομέτρων.

Οἱ κίονες ἦσαν στρογγύλοι, ἐνίοτε δ' ἀντικαθίσταντο διὰ τετραγώνων ὀγκωδῶν ὑποστηριγμάτων. Τὰ δὲ κιονόκρανα ἦσαν ὅλως ἄτεχνα καὶ ἄκομψα, ὡς καὶ τὰ ὑπόβαθρα.

Αἱ θυρίδες ἦσαν τοξοειδεῖς κατὰ τὰ ἄνω, μὴ κοσμούμεναι διὰ κιόνων, οὔτε ἐσωτερικῶς, οὔτε ἐξωτερικῶς. Αἱ θύραι εἶχον τὸ αὐτὸ σχῆμα, ἦσαν δ' ἁπλούσταται καὶ οἱουδήποτε διακόσμου ἐστερημέναι.

Οἱ πυργίσκοι ἦσαν σπάνιοι, ὅταν δὲ κατεσκευάζοντο τοιοῦτοι, ἦσαν ὀγκώδεις, φέροντες γύρωθεν φω-

ταγωγοὺς στρογγύλας, τὰ δ' ἐπιστέγασμα ἦν πυραμιδοειδές.

Κατὰ τὴν δευτερογενῆ ἐποχήν, αἱ διαστάσεις τῶν εἰς τὴν ἀνέγερσιν ἱερῶν ναῶν χρησιμοποιουμένων λίθων ἦσαν τῶν εἴκοσιν ὑφεκατομέτρων ἢ καὶ πλέον.

Ὁ χορὸς ἐμηκύνετο, συνήθως, ἑκατέρωθεν, προσδίδων εἰς τὸν ναὸν τὸ σταυροειδὲς σχῆμα, πέριξ δὲ κατεσκευάζοντο παρεκκλήσια.

Ὁ κορμὸς τῶν κιόνων ἦν, ὅσον ἐνῆν, μακρός, τὰ δὲ κιονόκρανα, κομψότατα λίαν καὶ εὔγλυπτα, ἐκοσμοῦντο ὑπὸ φυλλωμάτων καλλιτεχνικῶν ἢ ὑπὸ ἀναγλύφων, παριστώντων πρόσωπα ἱστορικὰ ἢ σκηνὰς ἐκ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας εἰλημμένας.

Αἱ φωταγωγοὶ ἦσαν μειζόνων διαστάσεων, ἐκοσμοῦντο δ' ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ διὰ λεπτοτάτων κιόνων μετὰ κιονοκράνων, ἅτινα καθωράϊζον εὔτεχνα φυλλώματα.

Αἱ θύρες ἦσαν καὶ τότε τοξοειδεῖς κατὰ τὰ ἄνω, ἐκοσμοῦντο δ' ὡσαύτως ὑπὸ λεπτῶς καὶ καλλιτεχνικῶς ἐξειργασμένων κιόνων καὶ πολλῶν ἀναγλύφων.

Οἱ δὲ πυργίσκοι ἦσαν πολυαριθμότεροι κατὰ τὴν δευτερογενῆ περίοδον.

Κατὰ δὲ τὴν τριτογενῆ περίοδον, οἱ λίθοι τῆς οἰκοδομῆς, κανονικοὶ πάντοτε, ἦσαν κατὰ προτίμησιν, μεγάλων διαστάσεων.

Ἐπίσης δ' αἱ διαστάσεις τοῦ ὅλου οἰκοδομήματος ἦσαν μείζονες ἢ κατὰ τὰς προηγουμένας περιόδους.

Ὁ κορμὸς τῶν κιόνων ἦν καλλιτεχνικῶς κεκοσμημένος δι' ἀναγλύφων, τὰ δ' ἐπίκρανα, εἰς ἄκρον κομψά, ἐκοσμοῦντο, κατὰ προτίμησιν, δι' εὐγλυρῶν φυλλωμάτων.

Αἱ φωταγωγοὶ καὶ αἱ θύραι ἦσαν τῶν αὐτῶν περίπου, ὡς καὶ πρίν, διαστάσεων, ἀλλ' ἤρξαντο κοσμοῦντες ταύτας δι' ἀγαλματίων, τότε δὲ τὸ πρῶτον προσεδόθη αὐταῖς καὶ τὸ πυραμιδοειδὲς σχῆμα κατὰ τὰ ἄνω, τοῦθ' ὅπερ ὑπῆρξεν ἡ ἀπαρχὴ τοῦ βραδύτερον μορφωθέντος γοτθικοῦ ρυθμοῦ.

Ἐπίσης δ' οἱ πλευρικοὶ τοῖχοι διεκοσμοῦντο, ὡς ἀνωτέρω εἴπομεν, διὰ μεγάλων ἀγαλμάτων, μετὰ περιβολῶν, ἀνατολικοῦ, ὡς ἐπὶ τὸ πολύ, χαρακτῆρος.

Ἐν ἑνὶ λόγῳ, ὁ ἁρμονικός, ἐν γένει, συνδυασμὸς τῶν κανόνων τοῦ βυζαντινοῦ ρυθμοῦ πρὸς τοὺς τῆς ρωμαϊκῆς τέχνης, ἐν ταῖς λεπτομερείαις τῆς οἰκοδομῆς, ἀνύψωσαν, μεγίστως, τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἀρχιτεκτονικὴν ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ.

Παύομεν ἐνταῦθα, μὴ θέλοντες, διὰ μακρηγοριῶν, νὰ ὑπερβῶμεν τὰ στενά πως ὅρια, τῆς παρούσης πραγματείας, φρονοῦντες ὅτι τ' ἀνωτερω λεχθέντα ἀρκοῦσι πρὸς μόρφωσιν γενικῆς ἰδέας περὶ τοῦ ὑπὸ ἐξέτασιν ζητήματος.

Ἵνα συμπληρώσωμεν ὅμως τὰ περὶ τοῦ βυζαντινοῦ ρυθμοῦ μέχρι τοῦ ιγ' αἰῶνος, ἀνάγκη νὰ ὁμιλήσωμεν, διὰ βραχέων, καὶ περὶ τῆς σχέσεως τοῦ ρυθμοῦ τούτου πρὸς τὴν Ρωσσίαν.

Καὶ μέχρι μὲν τοῦ θ' αἰῶνος, οὐδὲν ἴχνος τοῦ ρυθμοῦ τούτου ἀπαντᾷ ἐν τῷ Ἀρκτῴῳ κράτει, διότι, ὡς μανθάνομεν ἐκ τῆς ἱστορίας, ἰδιαίτατα δ' ἐκ τῆς ἐγκυκλίου, ἣν ὁ Φώτιος, περὶ τὸ 866 ἔτος, ἀπηύθυνε τοῖς ἀνὰ τὴν Ἑω ἱεράρχαις, μόνον κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἤρξατο εἰσαγόμενον τὸ χριστιανικὸν θρήσκευμα παρὰ Ρώσσοις, πρὸς οὓς ὁ αὐτὸς Φώτιος ἐξαπέστειλεν, ὡς ἐν τῇ ἐγκυκλίῳ αὐτοῦ ἐκείνῃ ἐπιλέγει, ἕνα ἐπίσκοπον καὶ ἕνα ἱερέα.

Βραδύτερον ὁ Βλαδίμηρος, τὴν ἀδελφὴν τῶν γειτόνων αὐτοῦ ἡγεμόνων Βασιλείου καὶ Κωνσταντίνου, Ἄνναν, ὡς σύζυγον λαβών, ἐδέχθη καὶ τὸ βάπτισμα, μετονομασθεὶς Βασίλειος. Οἱ ὑπήκοοι τοῦ ἡγεμόνος τούτου ἐμιμήθησαν τὸ παράδειγμα αὐτοῦ καὶ οὕτω, περὶ τὰ τέλει τοῦ ι' αἰῶνος, ὁ χριστιανισμὸς ἐξηπλώθη καθ' ἅπαν τὸ κράτος.

Τὸ Κίεβον καὶ ἡ Νογοβορόδη, αἱ δύο αὗται πόλεις, ὑπῆρξαν τὰ πρώτιστα χριστιανικὰ κέντρα, ἐν οἷς ἱεροὶ ναοί, κατὰ τὸν βυζαντινὸν ρυθμόν, ὑπὸ βυζαντίνων ἀρχιτεκτόνων, ἀνηγέρθησαν καὶ ὑπὸ βυζαντίνων ὡσαύτως καλλιτεχνῶν, διεκοσμήθησαν.

Ἰαροσλάβος ὁ Μέγας, ὁ τοῦ Βλαδιμήρου διάδοχος, ἐπηύξησε τὸν ἀριθμὸν τῶν χριστιανικῶν ναῶν, ἰδίᾳ ἐν Κιέβῳ, καὶ εἰς τὴν ὑπερτάτην τοῦ Θεοῦ Σοφίαν, ἕνα αὐτῶν, καθιέρωσεν.

Ἀπὸ τῶν ἀρχῶν ὅμως τοῦ ιδ' αἰῶνος, ὁ βυζαντινὸς ρυθμὸς ἤρξατο ὑφιστάμενος καὶ ἐνταῦθα μεταβολάς, οὐ τὰς τυχούσας. Ὁ τροῦλλος, ἀπὸ ἡμισφαιρικοῦ, προσέλαβε σχῆμα βολβῶδες, τύποι δ' ἕτεροι, ἔνθεν μὲν ἐκ Λομβαρδίας καὶ ἄλλων τῆς Ἑσπερίας μερῶν, ἔνθεν δ' ἐκ διαφόρων τῆς Ἀσίας χωρῶν, εἰσαχθέντες, συνέβαλον εἰς τὴν μόρφωσιν ἰδίου ρυθμοῦ, ὃς ἤρξατο ἀναφαινόμενος, ἐν ὅλῃ αὐτοῦ τῇ μεγαλοπρεπείᾳ, κυρίως, ἐν Μόσχᾳ, ἀπὸ τοῦ ιγ' αἰῶνος. Αἱ ἁγιογραφίαι ὅμως τῶν ἀνεγειρομένων ἱερῶν ναῶν καὶ τὰ τούτους ἐξωραΐζοντα τῆς γλυπτικῆς ἔργα, ἐξετελοῦντο, κατὰ τοὺς κανόνας τῆς βυζαντινῆς τέχνης, ἀπαρεγκλίτως, ὡς ἐπὶ τὸ πολύ, τηρουμένους.

Τοιαῦτα, ἐν συνόψει, τὰ μέχρι τέλους τοῦ ιγ' αἰῶνος ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ καὶ τῇ Ρωσσίᾳ, ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἀρχιτεκτονικήν.

Ἀπὸ δὲ τοῦ ιδ' αἰῶνος ἐν ταῖς τῆς Ἑσπερίας χώραις ἐπεκράτησεν ὁ πυραμιδοειδής, ἤ, ὀρθότερον εἰπεῖν, ὁ γοτθικὸς λεγόμενος ρυθμός, (style ogival ou gothique), οὗ τὰ πρῶτα στοιχεῖα ἤρξαντο ἀναφαινόμενα, ὡς προείπομεν, κατὰ τὸν ιδ' αἰῶνα. Ἐν Ρωσσίᾳ προήγετο ὁ ἐκεῖ μορφωθείς, ἴδιος ἐκκλησιαστικὸς ρυθμός. Ἐν ταῖς Ἑῴαις δὲ χώραις ἡ τέχνη, ἐν γένει, ἀπέβαινε πάντῃ ἀπόκλιτος.

[ἀκολουθεῖ]

Α. Ε. ΚΟΠΑΣΗΣ.

ΑΠΑΝΤΗΣΙΣ
ΤΗΣ ΕΝ ΡΟΤΤΕΡΔΑΜΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΩΝ
ΠΑΛΑΙΟΚΑΘΟΛΙΚΩΝ
ΕΙΣ ΤΗΝ
ΔΙΑΓΝΩΜΗΝ ΤΗΣ ΕΝ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΕΙ
ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

τὴν 11]23 Αὐγούστου 1897.

Ὡς γνωστόν, τὸ ζήτημα τῆς ἑνώσεως τῶν παλαιοκαθολικῶν μετὰ τῶν ὀρθοδόξων πρακτικῶς ὑπεκινήθη τὸ πρῶτον ἐκ μέρους τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ παλαιοκαθολικισμοῦ κατὰ τὸ δεύτερον τῶν παλαιοκαθολικῶν διεθνὲς συνέδριον, ὅπερ ἐγένετο τῷ 1892 ἐν Λυκέρνῃ. Ἐν ταῖς συνεδρίαις τοῦ συνεδρίου ἐκείνου, ἐν αἷς παρίσταντο καὶ ὀρθόδοξοι θεολόγοι, ρῶσσοί τε καὶ ἕλληνες, καὶ δὴ ἐν τῇ δευτέρᾳ ἤδη συνεδρίᾳ, μετὰ τὴν πρώτην διάλεξιν γενομένην ὑπὸ τοῦ σοφοῦ Καθηγητοῦ τοῦ ἐν Μονάχῳ Πανεπιστημίου Φρειδερίκου, ὡρίσθη «νὰ παρακληθῶσιν οἱ παλαιοκαθολικοὶ ἐπίσκοποι ὅπως ἔλθωσιν εἰς σχέσεις πρὸς τὰς ἀρχὰς τῶν φίλων ἐκκλησιῶν ὑπὲρ ἑνώσεως μετ' αὐτῶν ἐπὶ τῇ βάσει τῆς διδασκαλίας τῆς ἀρχαίας ἀδιαιρέτου ἐκκλησίας.» Ὡς φίλα δὲ τοῖς παλαιοκαθολικοῖς φρονοῦσα ὑπεδείχθη ἰδίως ἡ ὀρθόδοξος ἀνατολικὴ ἐκκλησία ὡς ἱσταμένη ἀκραδάντως ἐπὶ τῆς βάσεως τῆς ἀρχαίας ἐκκλησίας καὶ διατηροῦσα ἀνόθευτον τὴν χριστιανικὴν διδασκαλίαν. Ἐπὶ τούτοις ἐκ τῶν παρισταμένων ρώσσων ὀρθοδόξων θεολόγων, ὁ σεβάσμιος Π. Γ. Γιάνισεφ, ἐδήλωσεν ἀμέσως ἐν τῇ συνεδρίᾳ ἐκείνῃ, ὅτι πρόωρον ἔτι εἶναι νὰ προβῶσιν εἰς ἀμέσους ἐπισήμους σχέσεις καὶ προέτεινε νὰ συνεννοηθῶσιν ἀνεπισήμως οἱ παλαιοκαθολικοὶ ἐπίσκοποι πρὸς τοὺς ἀντιπροσώπους τῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας καὶ νὰ ἀνακοινώσωσι τὸ ἀποτέλεσμα τῶν διαπραγματεύσεων τούτων εἰς τὸ μέλλον αὐτῶν συνέδριον, ὅπερ προαπεφασίσθη ἤδη διὰ τὸ ἔτος 1894 ἐν Ροττερδάμῃ. Μετά τινας δὲ συζητήσεις ἡ δήλωσις αὕτη τοῦ ρώσσου θεολόγου ἐγένετο ἀποδεκτὴ καὶ πρὸς παρασκευαστικὴν μελέτην τῶν ἀπαιτήσεων, αἵτινες ἔμελλον νὰ τεθῶσιν ὡς βάσις τῶν περὶ ἑνώσεως τῶν παλαιοκαθολικῶν πρὸς τοὺς ὀρθοδόξους διαπραγματεύσεων κατ' ἐντολὴν τῆς ἁγιωτάτης Συνόδου τῆς Ρωσσίας συνέστη ἐν Πετρουπόλει ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ σεβασμιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Φιλλανδίας Ἀντωνίου ἐπιτροπή, ἥτις καὶ περάνασα τὸ ἔργον αὐτῆς περὶ τὰ τέλη Μαΐου τοῦ 1893 ὑπέβαλεν αὐτὸ τῇ ἁγιωτάτῃ ταύτῃ Συνόδῳ. Ἀντίγραφον τῆς ἐκθέσεως τῆς ἐπιτροπῆς ταύτης κατὰ τὰ συμπεφωνημένα ἀπεστάλη τὴν 29 Μαΐου τοῦ 1894 ἀνεπισήμως ἐν γερμανικῇ μεταφράσει εἰς Ὀλλανδίαν ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἀρχιεπισκόπου Οὐτρέχτης, ὅστις καὶ ἀπήντησεν ἀμέσως, ὅτι «καὶ αὐτὸς μετὰ τῶν λοιπῶν παλαιοκαθολικῶν ἐπισκόπων θὰ διορίσῃ ἐπιτροπὴν πρὸς σύνταξιν ἀπαντήσεως εἰς τὴν γνώμην τῆς ἐπιτροπῆς τῆς Πετρουπόλεως». Πράγματι δὲ τῷ 1894 εἰς τὸ ἐν Ροττερδάμῃ τρίτον διεθνὲς συνέδριον τῶν παλαιοκαθολικῶν διωρίσθη ἐκ μέρους αὐτῶν ἐπιτροπὴ ἐκ τῶν ὁλλανδῶν, ἑλβετῶν καὶ γερμανῶν λογίων ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ μακαρίτου γερμανοῦ ἐπισκόπου Ἰωσὴφ Χοϋμπερ Ράϊνκενς καὶ μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ, τοῦ ἐπισκόπου Θεοδώρου Βέμπερ, ἥτις συντάξασα τὴν ἀπάντησιν αὐτῆς ἀπέστειλεν αὐτὴν εἰς τὴν ἐπιτροπὴν τῆς Πετρουπόλεως ἐπ' ὀνόματι τοῦ Π. Γ. Γιάνισεφ Ἡ ἐπιτροπὴ τῆς Πετρουπόλεως μελετήσασα τὸ ζήτημα ἀνταπήντησεν εἰς τὴν ἀπάντησιν ταύτην τῆς ἐπιτροπῆς τῆς Ροττερδάμης, ἥτις καὶ πάλιν ἀπαντᾷ εἰς τὰ τῆς ἐπιτροπῆς τῆς Πετρουπόλεως. Ἡ ἀπάντησις αὕτη τῆς ἐπιτροπῆς τῶν παλαιοκαθολικῶν δημοσιευομένη ὑπὸ τὴν ἀνωτέρω ἐπιγραφὴν ἐν τῷ περιοδικῷ «Revue international de theologie» ἀριθ. 25. Ἰανουαρ—Μαρτ. 1899 ἔχει ὡς ἑξῆς:

«Οἱ ἀνατολικοὶ καὶ οἱ παλαιοκαθολικοὶ θεολόγοι οἱ λαβόντες μέρος εἰς τὰς συνεδρίας τῆς ἐν Βόννῃ κατὰ τὸ 1874 καὶ 1875 συγκροτηθείσης συνόδου ἀπεδέξαντο ἀπὸ κοινοῦ, ὅτι ἡ ἕνωσις τῶν χριστιανικῶν ἐκκλησιῶν εἶναι δυνατὴ μόνον ἐν τῇ πίστει τῆς ἀρχαίας ἀδιαιρέτου ἐκκλησίας.

Ἡ ἀπόφανσις αὕτη ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἐπανελήφθη εἰς ὅλας τὰς διεθνεῖς συνόδους τῶν παλαιοκαθολικῶν συνομολογούντων καὶ τῶν ἀνατολικῶν θεολόγων τῶν λαβόντων μέρος εἰς τὰς συνεδρίας ταύτας.

Ἓν καὶ μόνον λοιπὸν δύναται ν' ἀπασχολήσῃ τοὺς παλαιοκαθολικοὺς καὶ ἀνατολικοὺς θεολόγους· τὸ νὰ ἐξακριβώσωσιν ἁπλῶς ποία ἦτο ἡ πίστις τῆς ἀρχαίας ἀδιαιρέτου ἐκκλησίας ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰ σημεῖα ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα καὶ σήμερον ἀκόμη χωρίζουσιν ἀπ' ἀλλήλων τὰς δύο ἐκκλησίας καὶ νὰ μὴ θέλωσι νὰ ἐκθέτωσι τὰς ἰδίας αὐτῶν θεωρίας.

I. Τὸ Filioque.

1. Ἡ ἀρχαία ἐκκλησία ἐπίστευεν εἰς τὴν **θεότητα** τοῦ Πατρὸς,τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Ἐπίστευεν, ὅτι τὰ τρία θεῖα πρόσωπα εἶναι **αἰώνια** καὶ **ἴσα** πρὸς ἄλληλα. Ἐπίστευεν, ὅτι ὁ Πατὴρ ἐγέννησε τὸν Υἱόν· ὅτι τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐκπορεύεται ἐκ τοῦ Πατρός· ὅτι ὁ Υἱὸς ἀπεστάλη ὑπὸ τοῦ Πατρὸς εἰς τὸν κόσμον διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ κόσμου· ὅτι ὁ πατὴρ πέμπει τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Υἱοῦ καὶ ὁ Υἱὸς ἐπίσης πέμπει τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐκ τοῦ Πατρός.

Τὰ δόγματα ταῦτα πιστεύουσι σταθερῶς καὶ οἱ παλαιοκαθολικοὶ ὅπως καὶ οἱ ἀνατολικοί.

2. Ὅσον δ' ἀφορᾷ ἰδιαιτέρως τὸ ζήτημα· **πῶς** ὁ Υἱὸς ἐγεννήθη ἐκ τοῦ Πατρὸς, καὶ **πῶς** τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐκπορεύεται ἐκ τοῦ Πατρός, τὸ τοιοῦτον δὲν διασαφηνίζεται ἐν τῇ ἁγίᾳ Γραφῇ. Καὶ εἶναι μὲν ἀληθές, ὅτι οἱ ἅγιοι Πατέρες ἀπεπειράθησαν νὰ ἑρμηνεύσωσι τοῦτο, ἀλλ' εἶναι **γεγονός,** ὅτι **διαφόρους** ἑρμηνείας ἔδωκαν περὶ αὐτοῦ.

Ἑπομένως οἱ παλαιοκαθολικοὶ ἐχόμενοι στερρῶς τοῦ κανόνος τῆς ἀρχαίας ἐκκλησίας, καθ' ὃν δόγμα εἶναι **μόνον** ὅπερ πανταχοῦ, πάντοτε καὶ ὑπὸ πάντων ἐπιστεύθη, τὰς περὶ τῆς ὑποθέσεως ταύτης διαφόρους τῶν Πατέρων ἑρμηνείας δὲν θεωροῦσιν ὡς ἀνηκούσας εἰς τὰ δόγματα. Εἶναι ἑρμηνεῖαι, αἱ ὁποῖαι ἄλλως δὲν προσβάλλουσι, δὲν ζημιοῦσι τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος δόγμα τῆς ἁγίας Τριάδος καὶ κατὰ συνέπειαν εἶναι ἐλεύθεραι θεολογικαὶ δοξασίαι.

Οἱ παλαιοκαθολικοὶ πιστεύουσιν, ὅτι **ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἐδίδαξαν οἱ Πατέρες, καὶ σήμερον ἀκόμη εἰμπορεῖ νὰ διδαχθῇ.** Ἀποδεχόμενοι δὲ μᾶλλον τούτων τῶν Πατέρων τὴν ἑρμηνείαν ἢ ἐκείνων δὲν ἐννοοῦσι διὰ τούτου **νὰ ἐπιβάλωσι τὴν ὑπὸ τούτων διδομένην ἑρμηνείαν ὡς δόγμα,** οὔτε τοὺς μὴ ἀποδεχομένους αὐτὴν νὰ καταδικάσωσιν ὡς αἱρετικούς.

3. Οἱ παλαιοκαθολικοὶ λοιπὸν πιστεύουσιν, ὅτι καὶ σήμερον ἀκόμη εἰμπορεῖ τις νὰ διδάσκῃ·

Μετὰ τοῦ Τερτυλλιανοῦ Omne quod prodit ex aliquo, secumdum sit ejus necesse est de quo prodit, non ideo tamen est separatum. Secundus autem ubi est,duo sunt.Et tertius ubi est, tres sunt. Tertius enim est Spiritus a Deo et Filio, sicut tertius a radice fructus ex frutice...»

Μετὰ τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου· «παρὰ τῷ Θεῷ Πατρὶ ὄντα τὸν Υἱὸν τὴν πηγὴν τοῦ ἁγίου πνεύματος».

Μετὰ τοῦ ἱεροῦ Αὐγουστίνου, «Deum comspicimus tanquam dicentem, et Verbum ejus, id est Patrem et Filium, atque inde procedentem caritatem utrique communem... Filius de Patre natus est· et Spiritus sanctus de Patre principaliter, et ipso sine ullo temporis intervallo dante, communiter de utroque procedit.»

Μετὰ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ· «... ἢ **πῶς** ἐκ Θεοῦ Θεὸς γεγέννηται, ἢ ἐκπεπόρευται, ἢ **πῶς** ἑαυτὸν κενώσας ὁ μονογενὴς Υἱὸς καὶ Θεὸς ἄνθρωπος γέγονεν... **καὶ ἀγνοοῦμεν καὶ λέγειν οὐ δυνάμεθα.**—Οὔτε γὰρ ἐνέλειψέ ποτε τῷ Πατρὶ λόγος, οὔτε τῷ λόγῳ πνεῦμα... Τὸ δὲ Πνεῦμα τὸ ἅγιον **καὶ** ἐκ Πατρὸς λέγομεν καὶ Πνεῦμα Πατρὸς ὀνομάζομεν. Ἐκ τοῦ Υἱοῦ δὲ τὸ Πνεῦμα οὐ λέγομεν, Πνεῦμα δὲ Υἱοῦ ὀνομάζομεν. Εἴ τις γὰρ πνεῦμα Χριστοῦ οὐκ ἔχει, οὗτος οὐκ ἔστιν αὐτοῦ».

Καὶ μετ' αὐτοῦ τοῦ Φωτίου ζητοῦντος νὰ καταστήσῃ σαφεστέραν τὴν περὶ τῆς ἁγίας Τριάδος διδασκαλίαν διὰ τῆς παραβολῆς πρὸς τὸ στόμα (ὁ Πατήρ), πρὸς τὴν φωνὴν (ὁ Υἱὸς) καὶ πρὸς τὸν λόγον (τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον). «Ὁ μὲν τῷ ἄκρῳ τῆς γλώττης, τὸ δὲ τῇ γλωττίδι μᾶλλον ἀποτίκτεται· καὶ τὸ μεῖζον καὶ θαυμασιώτερον, **ὡς οὐδ' ἂν προέλθοι λόγος ἄνευ φωνῆς, ἀλλὰ καὶ ἐν αὐτῇ τῇ διαμορφώσει ὑπερείδει τε καὶ ὑπερανέχει τὴν τοῦ λόγου μορφὴν ἡ φωνὴ** συνυφεστῶσά τε καὶ συμπροάγουσα· ἀλλὰ γὰρ μήτε λόγος ἡ φωνή.»

Κ λ π. Κ λ π. [1]

4. Ἐν γένει δὲ ἀνακεφαλαιοῦντες πάσας τὰς ἀπὸ τῆς ἐν Βόννῃ κατὰ τὸ 1874 καὶ 1875 συνόδου δηλώσεις λέγομεν·

α) ὅτι τὸ **καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ** (filioque) δὲν θεωροῦμεν δόγμα.

β) ὅτι ὅσοι ἐκ τῶν ἡμετέρων ἀποδέχονται τὸ filioque, ἀποδέχονται αὐτὸ μόνον ὡς ἐλευθέραν γνώμην, ἑπομένως εἰς οὐδένα ἐπιβάλλουσιν αὐτό.

γ) ὅτι οἱ ἀποδεχόμενοι αὐτὸ κατὰ τοσοῦτον μᾶλλον δικαιοῦνται πρὸς τοῦτο, καθόσον ἐδίδαξαν αὐτὸ οἱ πατέρες τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς Δύσεως

---

(1) Παρατίθενται προσέτι τρία, τὰ γνωστὰ χωρία ἐκ τῶν τοῦ Γρηγορίου τοῦ Ναζιανζηνοῦ, Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου καὶ Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας·

καὶ καθόσον ἐν τῇ ἐποχῇ ταύτῃ ἡ Ἀνατολὴ καὶ ἡ Δύσις ἦσαν ἡνωμέναι.

δ) ὅτι πρὸς τούτοις, ὅπως ἡ ἱστορία μαρτυρεῖ καὶ ὅπως τις τῶν ρώσσων θεολόγων ἐν τῇ Revus internationale de Theologie (Ὀκτώβριος 1898) ἀπέδειξε, τὰς Ἐκκλησίας τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς Δύσεως δὲν ἐχώρισε τὸ filioque, ἀλλ' ὁ πάππας. Κατὰ ταῦτα τὸ filioque δὲν εἰμπορεῖ νὰ ἦναι «impedimentum dirimens» πρὸς ἐπανάληψιν τῆς ἐπικοινωνίας μεταξὺ τῆς ἀνατολικῆς καὶ τῆς τῶν παλαιοκαθολικῶν ἐκκλησίας.

Ταύτην τὴν γνώμην ἡμεῖς ἔχομεν.

II. Ἡ Εὐχαριστία.

1. Ἡ ἀρχαία ἐκκλησία ἐπίστευεν, ὅτι μετὰ τὸν καθαγιασμὸν ὁ ἄρτος καὶ ὁ οἶνος δὲν εἶναι πλέον ὁ συνήθης ἄρτος καὶ ὁ συνήθης οἶνος, ἀλλ' ὅτι ὁ τρώγων τὸν ἡγιασμένον ἄρτον καὶ πίνων τὸν ἡγιασμένον οἶνον κοινωνεῖ ἀληθῶς καὶ πραγματικῶς τοῦ σώματος καὶ αἵματος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, τῶν παθημάτων αὐτοῦ καὶ τῆς θυσίας αὐτοῦ. Ἑπομένως ἡ ἀρχαία ἐκκλησία ἐπίστευεν, ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἐν τῷ ἡγιασμένῳ ἄρτῳ καὶ οἴνῳ εἶναι παρὼν ἀληθῶς, πραγματικῶς, οὐσιωδῶς, πνευματικῶς, μυστικῶς, μυστηριωδῶς, οὐχὶ ὅμως καὶ ὑλικῶς ἢ σαρκικῶς.

Τὸ δόγμα τοῦτο πιστεύουσι σταθερῶς καὶ οἱ παλαιοκαθολικοὶ ὅπως καὶ οἱ ἀνατολικοί.

2. Ὅσον δ' ἀφορᾷ ἰδιαιτέρως τὰ ζητήματα· **πῶς** εἶναι παρὼν ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἐν τῷ ἡγιασμένῳ ἄρτῳ καὶ οἴνῳ ἀληθῶς, πραγματικῶς, οὐσιωδῶς, πνευματικῶς, μυστικῶς, μυστηριωδῶς; **πῶς** ὁ ἡγιασμένος ἄρτος καὶ ὁ ἡγιασμένος οἶνος δὲν εἶναι πλέον ὁ συνήθης ἄρτος καὶ ὁ συνήθης οἶνος; **πῶς** ὁ ἐσθίων τὸν ἡγιασμένον ἄρτον καὶ πίνων τὸ ἡγιασμένον ποτήριον μετέχει τοῦ σώματος καὶ αἵματος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, τῶν παθῶν καὶ τῆς θυσίας αὐτοῦ; τὰ ζητήματα ταῦτα δὲν διασαφηνίζονται ἐν τῇ ἁγίᾳ Γραφῇ. Καὶ εἶναι μὲν ἀληθές, ὅτι οἱ Πατέρες ἀπεπειράθησαν νὰ ἐξηγήσωσι ταῦτα, ἀλλ' εἶναι **γεγονός,** ὅτι πολὺ **διαφόρους** ἑρμηνείας ἔδωκαν περὶ αὐτῶν.

Οἱ παλαιοκαθολικοὶ ἐπὶ τῶν διαφόρων τούτων ἑρμηνειῶν παρατηροῦσι τὰ αὐτὰ ὅσα καὶ ἐπὶ τῶν διαφόρων ἑρμηνειῶν τῶν Πατέρων περὶ τῆς ἁγίας Τριάδος. Καὶ λοιπὸν χωρὶς νὰ θεωρῶσιν ὡρισμένην τινὰ τῶν διαφόρων τούτων ἑρμηνειῶν ὡς δόγμα καὶ χωρὶς νὰ ἐπιβάλλωσιν αὐτὴν ὡς τοιοῦτον νομίζουσιν, ὅτι δικαιοῦνται νὰ μεταχειρίζωνται τὴν αὐτὴν γλῶσσαν, ὁποίαν καὶ ὁ Ἀθανάσιος, Κύριλλος ὁ Ἱεροσολύμων, Γρηγόριος ὁ Νύσσης, Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, Ἀμβρόσιος, Αὐγουστῖνος, Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνὸς κλπ. κλπ. Δὲν παραθέτομεν ἐνταῦθα τὰ χωρία τῶν πατέρων τούτων, διότι ἐδημοσιεύθησαν ἐν τῇ Revue internationale de Theologie ἀριθ. 12,1895, σελ. 753—766. Ἀριθμ. 13,1896, σελ. 130—150.

3. Τούτων λοιπὸν οὕτως ἐχόντων εἶναι φανερόν, ὅτι συμφωνία ἐν τῇ πίστει καὶ τοῖς δόγμασι μεταξὺ τῆς Ὀρθοδόξου ἀνατολικῆς ἐκκλησίας καὶ τῆς τῶν παλαιοκαθολικῶν ὑπάρχει, καὶ ὅτι ὅσον ὀλίγον ἡ λέξις filioque τόσον ὀλίγον καὶ ἡ λέξις transsubstantiation (=μετουσίωσις) δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς «impedimentum dirimens» διὰ τὴν ἐπικοινωνίαν τῶν δύο ἐκκλησιῶν. Ἀφ' ἑνὸς μὲν αἱ ἐκκλησίαι τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς Δύσεως ἦσαν ἡνωμέναι πρὶν ἢ ἡ λέξις «transsubstantiation» ἐμφανισθῇ, ἀφ' ἑτέρου δὲ εἶναι βέβαιον, ὅτι ἡ λέξις **δὲν εὑρίσκεται** εἰς τὰ λειτουργικὰ βιβλία τῆς ρωσσικῆς ἐκκλησίας· τοὐναντίον μάλιστα καὶ εἰς τὸν τύπον αὐτόν, τὸν ὁποῖον ἡ ἁγία Σύνοδος τῆς Ρωσσίας ἐσχάτως ὥρισε πρὸς ἀποδοχὴν τῶν προτεσταντῶν ἐν τῇ ρωσσικῇ ἐκκλησίᾳ, μόνον ἡ λέξις «μεταβολὴ» εἶναι ἐν χρήσει, οὐχὶ δὲ καὶ ἡ λέξις «μετουσίωσις». Εἶναι λοιπὸν φανερόν, ὅτι οὐδείς, ὅστις ὁπωσδήποτε καὶ ἂν ἦναι, δύναται νὰ ἐπιβάλῃ τὴν λέξιν «μετουσίωσις» ὡς ὄνομα πίστεως.

III. Αἱ χειροτονίαι τῶν Παλαιοκαθολικῶν τῆς Ὁλλανδίας.

1. Ἡ ἐκκλησία τῆς Ὁλλανδίας δὲν κατέστησεν ἑαυτὴν ἔνοχον ἀπέναντι τοῦ παπισμοῦ. Τὸ βέβαιον εἶναι, ὅτι ἡ Ρώμη ἤρξατο τοῦ πολέμου καὶ τοῦ καταδιωγμοῦ ὑπερβάσα τὰ ὅρια τῶν δικαιωμάτων αὐτῆς. Καὶ λοιπὸν ἡ ἐν Ὁλλανδίᾳ ἐκκλησία εἶχεν ὄχι μόνον τὸ δικαίωμα, ἀλλὰ καὶ τὸ καθῆκον νὰ ὑπερασπίσῃ τὴν πίστιν αὐτῆς καὶ τὰ δικαιώματα τῆς ἐθνικῆς ἐκκλησίας κατὰ τοῦ παπισμοῦ. Ἡ ἐκκλησία τῆς Οὐτρέχτης ὑπερήσπισε τὰ δικαιώματα αὐτῆς καὶ ἔδωκε περὶ τούτου λόγον τῇ καθολικῇ ἐκκλησίᾳ ἐν τοῖς συγγράμμασι, τὰ ὁποῖα ἐδημοσίευσε καὶ τὰ ὁποῖα ἐν ἐκτάσει καὶ κατὰ βάθος πραγματεύονται πάντα τὰ ζητήματα, τὰ ὁποῖα θὰ ἠδύνατό τις νὰ προβάλῃ περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου. Ταύτην δὲ τὴν διαγωγὴν αὐτῆς ἐπεδοκίμασαν ὅλα τὰ σωματεῖα καὶ ὅλοι οἱ ἔξοχοι ἄνδρες οἱ καταπολεμήσαντες τὰς καταχρήσεις καὶ τὸν δεσποτισμὸν τῆς Ρώμης κατὰ τὸν ιη' αἰῶνα. Συνιστῶμεν εἰς τοὺς ρώσσους θεολόγους ἰδιαιτέρως

τὰ ἑπόμενα βιβλία, ἐν τοῖς ὁποίοις ἐξετάζονται κατὰ βάθος πάντα τὰ ζητήματα, τὰ ὁποῖα παρέχουσιν εἰς αὐτοὺς δυσκολίας·

1) Histoire abrégée de l' eglise métropolitaine d' Utrecht, par M. G. Dupac de Bellegarde, ancien comte de Lyon, 3. ἔκδ. Utrecht, j. A. van Woestenberg, 1892.

2) Recueil de divers temoignages de plusieurs cardinaux, archevêques, évêque, universités, Facultés de theologie ou de droit, Docteurs . . . Magistrats, jurisconsultes et autres personnes célèbres, en faveur de la catholicité et de la légitimité des droits du clergé et de chapitres, archevêques et évêques de l' Eglise catholique des Provinces-Unies, contre le schisme introduit dans cette Eglise depuis le commencement de ce siècle par les manoeuvres des jésuites et de leurs adhérents. A Utrecht, chez G. van der Weijde, libraire; 1763.

3) Apologie (Αον καὶ Βον) de Mgr. l' Evêque de Babilone (Mgr. Dominicus Maria Varlet) contenant etc . . . . . A Amsterdam, chez Nicolas Potgieter, libraire, 1724, 1727.

2. Τὸ νὰ παρευρίσκωνται ὑποχρεωτικῶς τρεῖς ἐπίσκοποι εἰς πᾶσαν χειροτονίαν ἐπισκόπου οὐδέποτε ἐθεωρήθη ἄλλως ἢ ὡς ἁπλοῦς **πειθαρχικὸς κανών,** ὡς μέτρον πολὺ καλὸν καὶ προφυλακτικὸν εἰς ὁμαλὰς ἐποχάς, οὐχὶ ὅμως καὶ ἀπολύτως ἀναγκαῖον εἰς ἀσυνήθεις περιστάσεις καὶ ἐν ἀνάγκῃ, ὡς συνέβη τοῦτο διὰ τὴν ἐκκλησίαν τῆς Ὁλλανδίας καὶ τῆς Ἑλβετίας.

3. Κατὰ συνέπειαν οἱ παλαιοκαθολικοὶ θεωροῦσι τὰς χειροτονίας αὐτῶν ἐγκύρους καὶ τοσοῦτον κανονικάς, ὅσον εἶναι δυνατὸν νὰ ἦναι τοιαῦται. Ἐπιδείξαντες δὲ διαγωγὴν ὁποίαν ἡ ἀνάγκη τῶν περιστάσεων καὶ ὁ ὑπερασπισμὸς τῆς πίστεως καὶ τῆς ἐκκλησίας αὐτῶν ἐπέβαλλεν εἰς αὐτούς νομίζουσιν, ὅτι ὄχι μόνον δὲν προσέβαλον τὴν καθολικὴν ἐκκλησίαν, ὁπουδήποτε καὶ ἂν εὑρίσκηται αὕτη, ἀλλὰ τοὐναντίον ἔμειναν πιστοὶ εἰς αὐτὴν καὶ ὑπερήσπισαν τὰ δικαιώματα αὐτῆς. Ἑπομένως δὲν ἔχουσί τι, διὰ τὸ ὁποῖον νὰ μετανοήσωσιν ἀπέναντι ἐκκλησίας τινός, οὐδὲ τὴν ἐπιδοκιμασίαν καὶ συγκατάθεσιν ἐκκλησίας τινὸς νὰ ζητήσωσι καὶ λάβωσι. Πεποιθότες δ' ἐπὶ τῶν δικαιωμάτων αὐτῶν καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς αὐτῶν αὐτονομίας θέλουσιν ἐξακολουθήσῃ ὅπως καὶ ἐν τῷ παρελθόντι ἐκπληροῦντες τὰ ἐκκλησιαστικὰ καθήκοντα, τὰ ὁποῖα ἐπιβάλλει εἰς αὐτοὺς ἀπέναντι τῶν ἄλλων ἐκκλησιῶν ἡ πίστις, ἡ φυλακὴ τῆς θείας παρακαταθήκης καὶ ἡ ἀγάπη πρὸς ἐπιτυχίαν τῆς ἑνότητος μεταξὺ τῶν χριστιανικῶν ἐκκλησιῶν.

4. Οἱ ρῶσσοι θεολόγοι ἀρνούμενοι μετὰ λόγου νὰ ἀποδώσωσι καθολικὸν κῦρος εἰς τὰ ἀναθέματα, τὰ ὁποῖα ἡ Ρώμη ἐπανειλημμένως ἐξεσφενδόνησε κατὰ τῶν πατριαρχῶν Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῶν πατριαρχῶν τῆς Ἀνατολῆς καὶ μηδενὸς λόγου ἀξίας δικαίως θεωροῦντες τὰς αἰτιάσεις τοῦ σχίσματος καὶ τῆς αἱρέσεως, τὰς ὁποίας ἡ Ρώμη ἐξετόξευσε κατὰ τῆς ἐκκλησίας αὐτῶν ὀφείλουσι λογικῶς καὶ τὰ κατὰ τῶν παλαιοκαθολικῶν ἐπισκόπων ἀναθέματα τῆς Ρώμης νὰ θεωρῶσιν ὡς ἄκυρα καὶ μηδενὸς λόγου ἄξια. Ὁ ἀφορισμὸς τῆς ρωμαϊκῆς ἐκκλησίας δὲν εἶναι ἀφορισμὸς τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας· δὲν μᾶς βλάπτει περισσότερον παρ' ὅσον ἔβλαψε τοὺς ἀνατολικοὺς καὶ δὲν κατεστήσαμεν ἑαυτοὺς ἀξίους τούτου περισσότερον παρ' ὅσον οἱ ἀνατολικοί. Κατὰ συνέπειαν τόσον ὀλίγον θέλομεν προσπαθήσῃ νὰ θεραπεύσωμεν ἑαυτοὺς ἀπὸ τῶν κατὰ τὸ φαινόμενον τραυμάτων, ὅσον καὶ οἱ ἀνατολικοὶ ἐθεράπευσαν ἑαυτοὺς ἀπὸ τῶν ἰδίων. Καὶ πρὸ τῶν ἀφορισμῶν καὶ ἀναθεμάτων τούτων ὡς καὶ μετὰ ταῦτα ἡ ἐκκλησία τῶν παλαιοκαθολικῶν μένει ἡ καθολικὴ ἐκκλησία τῆς Δύσεως μεθ' ὅλων τῶν δικαίων μιᾶς αὐτονόμου κατὰ τόπον ἐκκλησίας.—Κατὰ ταύτην τὴν ἔννοιαν ἐπιθυμεῖ τὴν ἕνωσιν.

Συμπέρασμα.

Ὅσον καὶ ἂν ἐπιθυμοῦσιν οἱ παλαιοκαθολικοὶ τὴν μετὰ τῆς σεβασμίας ὀρθοδόξου ἐκκλησίας τῆς Ἀνατολῆς ἕνωσιν τῆς ἐκκλησίας αὐτῶν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τοῦ δόγματος τῆς ἀρχαίας ἀδιαιρέτου ἐκκλησίας καὶ τῆς οἰκουμενικότητος τῶν ἑπτὰ οἰκουμενικῶν συνόδων, τοσοῦτον ἐναντιοῦται ἀφ' ἑτέρου εἰς τὴν συνείδησιν αὐτῶν τὸ νὰ ἀναγνωρίζωσιν ὡς δόγματα θεολογικὰς θεωρίας καὶ νὰ συγχωρήσωσι νὰ εἰσαχθῶσιν εἰς τὴν πίστιν δοξασίαι καὶ ἐκφράσεις, αἱ ὁποῖαι δὲν ἐδιδάχθησαν πανταχοῦ, πάντοτε καὶ ὑπὸ πάντων. Ὄχι μόνον οὐδέποτε θὰ προσβάλωσι τὸν κανόνα τῆς ἀρχαίας ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ θὰ μεταχειρισθῶσιν αὐτὸν πάντοτε ἀκριβῶς καὶ αὐστηρῶς πρὸς λύσιν πάντων τῶν μεταξὺ τῶν χριστιανικῶν ἐκκλησιῶν ὑπαρχόντων ἐκκρεμῶν ζητημάτων.

Ἀρχιμ. ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ

Ἱεροκήρυξ τῆς Μ. Ἐκκλησίας.

ΕΓΓΡΑΦΑ

ΤΟΥ

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΑΡΧΕΙΟΦΥΛΑΚΕΙΟΥ

Ἀνατεθέντος μοι διὰ σεπτῆς συνοδικῆς ἀποφάσεως τῆς ιη'. Νοεμβρίου ,ωϡζη' ἵνα ἐν ἑκάστῳ μηνιαίῳ τεύχει τῆς «Ἐκκλ. Ἀληθείας» δημοσιεύω, ἐκ τῶν Ἀρχείων ἀντλῶν, ὕλην χρήσιμον τοῖς ἀναγνώσταις αὐτῆς, εἴτε ἔγγραφα αὐτολεξεὶ χορηγῶν, εἴτε ἐν μελέταις διασκευάζων αὐτά, ἄρχομαι τοῦ ἔργου ἀπὸ τοῦ ἀνὰ χεῖρας πρώτου μηνιαίου τεύχους τοῦ ἀρξαμένου σωτηρίου ἔτους.

Ἀφορμηθεὶς δὲ ἐκ τῆς πρὸ τριμηνίας περίπου δημοσιεύσεως ἐν ἐγχωρίῳ δημοσιογραφικῷ φύλλῳ * ὑπὸ τοῦ ἐλλογίμου ἐν ἱατροῖς κ. Σ. Λιβανίδου γράμματος τοῦ πατριάρχου Κων)πόλεως Ἰακώβου, ἀναδεικνύντος πατριαρχικὸν Σταυροπήγιον τὸν κατὰ τὸ χωρίον *Κοινὴν* τῆς Χίου ἱερὸν ναὸν *τῆς Θεοτόκου Ἐπισκέψεως*, ὃς σώζεται μέχρι τοῦ νῦν ὡς γυναικεῖα ἐνοριακὴ μονή, οὗ γράμματος οὐδὲ ἴχνος ἀνεκάλυψα μέχρι τοῦδε ἐν τοῖς πατριαρχικοῖς κώδιξι, συνέλεξα καὶ δημοσιεύω ἐφεξῆς κατὰ χρονολογικὴν σειρὰν ὅσα ὑπάρχουσιν ἐν τῷ Ἀρχειοφυλακείῳ ἔγγραφα σχέσιν οἱανδήποτε ἔχοντα εἴτε πρὸς τὰς Σταυροπηγιακὰς καὶ ἐνοριακὰς τῆς νήσου καὶ ἐπαρχίας Χίου μονάς, εἴτε πρὸς τὴν ἐξαρχίαν Πυργίου, εἴτε πρὸς τὰς Σχολὰς αὐτῆς καὶ τὴν λοιπὴν ἐκκλησιαστικὴν Ἱστορίαν, ἐπιφυλασσόμενος τὸ αὐτό, ἐὰν θέλῃ ὁ Θεὸς, ποιῆσαι βραδύτερον καὶ δι' ἄλλας ἐπαρχίας τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου.

Ἂν τινα τῶν ὧδε ἐκτυπουμένων ἐγγράφων ἐδημοσιεύθησαν ἤδη καὶ εὑρηνται ἐν ἐξηντλημένοις καὶ ἀπροσίτοις τοῖς ἀναγνώσταις ἡμῶν βιβλίοις ἀρίνημι τοῖς εὐκαιροῦσιν ἱστοριοδίραις νὰ ἐρευνήσωσι καὶ ἐκ τούτου ἀφορμώμενοι δημοσιεύσωσιν ἐν ταῖς στήλαις ταύταις ὅ,τι σχετικὸν, συμβάλλον εἰς τὴν διαφώτισιν τῶν σκοτεινῶν τῆς ἱστορίας ἡμῶν σελίδων, ὅπερ ἔσται μετ' εὐγνωμοσύνης ἀποδεκτὸν, ὡς καὶ πᾶσα ἄλλη ἱστορικὴ ἢ χρονολογικὴ παρατήρησις. Περὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς δὲ ἱστορίας τῆς ἐπαρχίας Χίου προκειμένου, αἱ συμβολαὶ τοῦ εὐρυμαθοῦς Γυμνασιάρχου αὐτῆς κ. Γ. Ζολώτα, καθὼς καὶ ἄλλων ἐκεῖ τε καὶ ἐδῶ ἀρχαιολογούντων καὶ φιλολογούντων συμπολιτῶν πέποιθα ὅτι συντελέσουσιν ὑπὲρ πᾶν ἄλλο εἰς τὴν ἀκριβῆ τῆς ἱστορίας ταύτης ἔκθεσιν, πρὸς ἣν κυρίως ἀποσκοποῦσι τὰ ἡμέτερα πατριαρχικὰ ἔγγραφα, ἅτινα κρίνω νὰ διαιρέσω εἰς τρία κεφάλαια Α', εἰς τὰ περὶ *Μονῶν* καὶ *Ἐξαρχίας* Βολισσοῦ—Πύργίου—Ψιρρῶν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Χίου. Β', εἰς τὰ περὶ *Ναῶν, Σχολῶν, καὶ Ἀρχιερέων Χίου καὶ Ψιρρῶν*, καὶ Γ', εἰς τὰ πρὸς τὴν ἐκκλησιαστικὴν αὐτῆς ἱστορίαν σχετιζόμενα. Ἄρχομαι δὲ ἀπὸ τῶν πρώτων.

† Ἀρχιμ. **ΙΩΑΚΕΙΜ ΦΟΡΟΠΟΥΛΟΣ**

Ἀρχειοφύλαξ τοῦ Οἰκουμενικοῦ

Πατριαρχείου.

Α'.

Ἔγγραφα περὶ Μονῶν καὶ ἐξαρχίας

Βολιάδοῦ—Πυργίου—Ψιρρῶν

ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Χίου.

Ἀριθ. 1.

Σιγιλλιῶδες

Μετὰ τῶν ἄλλων κανονικῶν προνομίων ὅσα βασιλικαῖς δαψιλείαις καὶ συνοδικαῖς τῶν πατέρων κηδεμονίαις ὁ πατριαρχικὸς καὶ οἰκουμενικὸς οὗτος θρόνος ἀνέκαθεν ἔσχηκεν εἰλικρῶς, καὶ κρείττονός τινος ἐξουσίας ἠξίωται, θείους ναοὺς δηλαδὴ καὶ ἱερὰ παντοῦ καταγώγια, τὰ ὑπὸ τὴν σκέπην αὐτοῦ προσαγόμενα, προσδεχόμενον τάττειν ὑφ' ἑαυτὸν ἰδίᾳ αὐθεντείᾳ, καὶ διὰ τῆς σταυροπηγιακῆς δυνάμεως ἐλευθερίᾳ κατακοσμεῖν καὶ πολλῶν ἀπαλλάττειν τῶν ἐπισυμβαινουσῶν περιστάσεων, ὅπερ ἂν διενεργούμενον οὐ διέλιπεν ὡς ἰδιαίτατον τῆς πατριαρχικῆς ἀξίας αὐτοῦ προτέρημα. Καὶ γὰρ ἀντιλαμβάνεσθαι τῶν βοηθείας δεομένων καὶ ἀντιλήψεως κατὰ πάντα καιρὸν οὐκ ἀπαναίνεται. Ἐπειδὴ τοιγαροῦν καὶ τανῦν μονύδριον βραχύ τι διατελεῖ κατὰ τὴν νῆσον καὶ τὴν μητρόπολιν Χίου ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου ἐνδόξου μεγαλομάρτυρος Γεωργίου τοῦ τροπαιοφόρου μεταξὺ τῶν δύο χωρίων ἔσω καί ἔξω Διδύμας περὶ τοποθεσίαν τὴν καλουμένην Βασιλικά, ὃ καὶ νέα Μονὴ προσηγόρευται, κτητορικὸν ὑπάρχον καὶ ἴδιον ἐκ προγόνων τοῦ ὁσιωτάτου ἐν ἱερομονάχοις καὶ πνευματικοῖς κὺρ Μακαρίου Ἀκρίθι, ὅστις ἀναλαβὼν αὐτὸ μικροῦ δεῖν εἰς ῥθορὰν προσπελάσαν ἰδίοις πόνοις καὶ ἀναλώμασιν ἀνεκαίνισε καὶ συστήσας ἀνώρθωσε καὶ καλλιεργήσας ἀνέστησε, συνάξας τε μονάζοντας ὀλίγους τὸ ζῆν αἱρουμένους ἐν πενίᾳ κατὰ Χριστὸν καὶ Θεῷ προσανέχειν ἔξω μεριμνῶν βιωτικῶν, κατέστησεν αὐτὸ σεμνεῖον καὶ γυμναστήριον ἀρετῆς καὶ εἰς εἰρηνικὴν εὑρίσκεσθαι κατάστασιν ἤγαγε πρὸς δόξαν μὲν Θεοῦ, μνημόσυνον δ' αὐτοῦ διηνεκὲς καὶ πάντων τῶν ὀρθοδόξων· κἀπὶ τούτοις πολλὰ τῶν ἀντικειμένων ὑφορώμενος καὶ τὰς πρὸς ῥθορὰν καὶ παρέθρασιν φερούσας περιστάσεις ἀπὸ τῶν ἀσυστάτων καιρῶν ὑποπτευόμενος, σπεύδων τε συντηρῆσαι νουνεχεῖ προμηθείᾳ μόνιμον καὶ ὡς ἔνεστιν ἀδιάπτωτον τὸ ἔργον αὐτοῦ,

---

* Ἐν τῇ «Νέᾳ Ἐφημερίδι» τῆς 30 Σεπτεμβρίου 1898.

κερδῆσαί τε τοὺς κόπους αὐτοῦ καὶ τὸ μνημόσυνον, προσέδραμε τῷ πανόρμῳ λιμένι τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, φέρων τε προσανέθετο τὸ διαληφθὲν αὐτὸ τῷ ἀποστολικῷ καὶ οἰκουμενικῷ θρόνῳ, δεηθεὶς λίαν ὑπὸ τὴν ἐπίσκεψιν καὶ προστασίαν αὐτοῦ καταταγῆναι καὶ ταῖς σταυροπηγιακαῖς ἐλευθερίαις τῶν ἱερῶν καταγωγίων συνταγῆναι τοῦ διαμένειν ἀπεριπλόκητον ὑπὸ τὴν σκέπην αὐτοῦ καὶ ἀντίληψιν. Τούτου χάριν ἡμεῖς, ὡς τὴν διαμονὴν καὶ συντήρησιν τῶν ἁπανταχοῦ ἁγίων ἐκκλησιῶν τοῦ Θεοῦ καὶ ἀσκητηρίων σεμνῶν ὑπέρ τι ἄλλο ποθοῦντες, καὶ χεῖρα βοηθείας ἀρειδῶς παρέχοντες, τὴν αἴτησιν αὐτοῦ καὶ παράκλησιν ἅτε ἐν λόγῳ οὖσαν καὶ πρὸς θεοφιλῆ σκοπὸν ἁρμῶσαν προσηνῶς ἀπεδεξάμεθα, τῷ κανονικῷ τε χρώμενοι προνομίῳ τοῦ οἰκουμενικοῦ τούτου θρόνου γράφομεν καὶ ἀποφαινόμεθα συνοδικῶς, ἵνα τὸ διαληφθὲν μονύδριον ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου ἐνδόξου μεγαλομάρτυρος Γεωργίου τοῦ Τροπαιοφόρου, τὸ καὶ Νέα Μονὴ προσκεκλημένον, ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸ ἑξῆς μέχρι παντὸς εἴη καὶ λέγηται καὶ διαγινώσκηται πατριαρχικὸν σταυροπηγιακὸν καὶ τῆς αὐτῆς ἀξίας καὶ δυνάμεως ἀπολαμβάνον ὁμοῦ τοῖς λοιποῖς σταυροπηγιακοῖς μοναστηρίοις, διαμένῃ ἀεὶ μετὰ πάντων τῶν προσόντων αὐτῷ κτημάτων καὶ ἀφιερωμάτων κινητῶν καὶ ἀκινήτων καὶ τῶν συνασκουμένων ἐν αὐτῷ πατέρων, τῶν νῦν καὶ εἰς τὸ μετέπειτα ἐπιγενησομένων, ἐλεύθερον, ἀσύδοτον, ἀδούλωτον, ἀκαταπάτητον, ἀνεπηρέαστον καὶ παντοίας ἀνώτερον δυναστείας καὶ ἐπηρείας καὶ ἀνενοχλήτως μηδενὶ ὑποκείμενον, εἰ μὴ μόνῃ τῇ πατριαρχικῇ περιωπῇ καὶ μεγαλειότητι, καὶ παρ' αὐτοῦ τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου ἐξουσιαζόμενον καὶ ἐπισκεπόμενον καὶ ἀνακρινόμενον, μνημονευομένου ἐν αὐτῷ τοῦ πατριαρχικοῦ ὀνόματος, κλπ. πέντε ὀκάδας ἐλαίου παρέχειν κατ' ἔτος τῇ καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ.

,αχε'

Μετεγράφη ἐκ τοῦ ἐπ' ὀνόματι τοῦ *Φωτίου Κυπρίου* φερομένου ἐν τῷ πατριαρχικῷ Ἀρχειοφυλακείῳ Κώδικος σελ. 384—86.

Σημείωσις. —Τὸ ἔγγραφον τοῦτο χρονολογεῖται ἀπὸ τοῦ ,αχε' (1605) καὶ ἐὰν δὲν ὑπάρχῃ λάθος, ὁ ἐκδοὺς αὐτὸ πατριάρχης ἐστὶν ὁ ἀπὸ Μηθύμνης Ραφαὴλ ὁ Β'. ὁ κατὰ τὰ ἔτη 1603—1607 κοσμήσας τὸν οἰκουμ. θρόνον, οὗ αἱ γνωσταὶ πράξεις αὐξάνουσιν οὕτω κατὰ ταύτην τε καὶ τρεῖς ἑτέρας, ἀπαντώσας μὲν ἐν τοῖς πατριαρχικοῖς κώδιξι, μὴ ἀναγραφομένας δὲ ἐν τοῖς πατριαρχικοῖς πίναξι τοῦ κ. Μ. Γεδεών. Ὡς πρὸς τὴν μονὴν δὲ τοῦ *ἁγίου Γεωργίου* ἥτις ἀνακηρύσσεται Σταυροπηγιακή, ἐρευνητάτωσαν οἱ *ἐν Χίῳ*, ἐὰν θέσις τις μεταξὺ τῶν χωρίων Μέσα καὶ Ἔξω Διδύμας φέρῃ τὸ ὄνομα τῶν *Βασιλικῶν*, ναὸς δέ τις τοῦ ἁγίου Γεώργιου ὑπάρχῃ ἐκεῖ που, ἔστω καὶ ἐν ἐρειπείοις.

Ἀριθ. 2.

† Κύριλλος ἐλέῳ Θεοῦ Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Νέας Ρώμης καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

† Τοῦ νόμου φησὶ γενομένου ἐπὶ πράγματι ἀληθεῖ καὶ ὑφεστῶτι, ἰδοὺ ὅτι ἡ πονηρία κατ' αὐτοῦ ἐπενοήθη. Ἀλλ' ὅμως μέχρι τέλους ἡ μὲν ἀλήθεια καὶ τὸ δίκαιον ὡς οὐσιώδη καὶ φύσει μόνιμα αὖθις ἀναλάμπουσι καὶ διαμένουσι στερεά, ἡ δὲ κακία καὶ τὸ ψεῦδος τὰ ἐπισυμβαίνοντα, ὡς ἀνύπαρκτα ἀκυροῦνται καὶ ἀφανίζονται, ὅτι καὶ μικρόν τι νέφος καλύπτειν οἶδε τὸν λαμπρότερον ἥλιον· ἀλλὰ τὸ μὲν νέφος ῥᾷστα σκεδάννυται, τὸ δὲ ἡλιακὸν φῶς φαιδρότερον ἀναλάμπει καὶ τὰ ἑαυτοῦ ποιεῖται ἀνεμποδίστως. Τοιοῦτόν τι συμβέβηκε κἂν τῇ παρούσῃ ὑποθέσει. Καὶ γὰρ τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως πρὸ τῆς ἀπὸ τῶν Λατίνων ἁλώσεως τῆς νήσου Χίου ἔχοντος αὐτὴν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ καὶ κυβερνῶντος καὶ διοικοῦντος τὰ ἐκκλησιαστικὰ αὐτῆς διὰ δικαίῳ (γράφ. Δικαίου*) αὐτοῦ, καὶ μετὰ τὴν ἅλωσιν αὐτῆς, τὴν μὲν λοιπὴν πᾶσαν ἐπαρχίαν εἰς μητρόπολιν τιμήσαντος καὶ ἀρχιερέα ἐν αὐτῇ χειροτονήσαντος, Γαβριὴλ τινὰ τὸν ἐπικεκλημένον Καλικάντζαρον, τὰ δὲ δύο ἐν αὐτῇ χωρία, τὸ Πυργίον καὶ τὴν Βολισσόν, χωρίσαντος ἀπὸ τῆς καθόλου ὁλομελείας τῆς νήσου ταύτης καὶ ἀποριζαμένου εἶναι ἐν τῇ πατριαρχικῇ περιωπῇ καὶ διοικήσει, καὶ δόντος αὐτὰ ἐξαρχικῶς ὡς πατριαρχικὰ Σταυροπήγια πρός τινα ἱερέα τῶν ἐκεῖσε ὀνόματι Ἰωάννην Σέφην, καὶ μετὰ τὴν ἀποβίωσινἐκείνου τὰ παραπλήσια ποιησάντων καὶ τῶν καθεξῆς πατριαρχῶν καὶ δωρησάντων αὐτὰ πρὸς πρόσωπον κληρικὸν τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, καὶ διαφυλαχθέντος τούτου καὶ διατηρηθέντος μέχρι τῆς ἱερατείας τοῦ κὺρ Ἱππολύτου Χίου καὶ τοῦ μετ' ἐκεῖνον κὺρ Μητροφάνους Λιβύστρου, ὁ μετ' αὐτοὺς χρηματίσας μητροπολίτης Χίου κὺρ Συμεὼν πᾶσι τρόποις καὶ μυρίαις μηχαναῖς ἀπέσπασεν αὐτὰ ἀπὸ τῆς πατριαρχικῆς δεσποτείας καὶ προσεκόλλησεν ὁπωσδήποτε τῇ μητροπόλει αὐτοῦ ἀδικώτατα. Ἦν τινα προφανῆ ἀδικίαν καὶ περιῤῥόνησιν μὴ ἀνεχομένη ἡ μετριότης ἡμῶν, ὡς χρέος ἔχουσα ἀπαραίτητον ἐπανακαλεῖσθαι καὶ ζητεῖν τὰ δίκαια τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἀποσπᾶν ἀπὸ τῶν ἀδίκως καὶ παραλόγως διακατεχόντων αὐτά, γράφει καὶ ἀποφαίνεται ἐν ἁγίῳ Πνεύματι γνώμῃ συνοδικῇ τῶν τε ἁγιωτάτων πατριαρχῶν, τοῦ Ἀντιοχείας κὺρ Κυρίλλου καὶ τοῦ Ἱεροσολύμων κὺρ Θεοφάνους καὶ τῶν καθευρεθέντων ἱερωτάτων ἀρχιερέων καὶ ὑπερτίμων, τῶν ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ἀγα-

* Περὶ τῆς δι' ὑπαλλήλου τὸν τίτλον τοῦ *Δικαίου* φέροντος καὶ οὐχὶ δι' Ἀρχιερέως ἐκκλησιαστικῆς διακυβερνήσεως τῆς Χίου ὑπὸ τοῦ πατριάρχου Κωνσπόλεως ἐπὶ τῶν Γενουηνσίων βλέπε Βλαστοῦ Χιακὰ Β'. 32. 101.

πητῶν αὐτῆς ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, ἵνα μενόντων ἀκύρων καὶ ἀνισχύρων πάντων τῶν προγεγονότων πατριαρχικῶν γραμμάτων ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ταύτῃ, ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸ ἑξῆς ὧσι καὶ ὀνομάζωνται τὰ προρρηθέντα δύο χωρία ταῦτα ἐν τῇ νήσῳ Χίῳ, τὸ Πυργίον καὶ ἡ Βολισσός, πατριαρχικὰ Σταυροπήγια καὶ ὑπάρχωσιν ἐν τῇ ὑποταγῇ τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας καὶ διοικῶνται καὶ κυβερνῶνται ὑπὸ τοῦ κατὰ καιροὺς οἰκουμενικοῦ πατριάρχου, ὁρειλόντων καὶ τῶν ἐν τοῖς δυσὶ χωρίοις αὐτῆς εὑρισκομένων ἱερωμένων καὶ λαϊκῶν μνημονεύειν τοῦ πατριαρχικοῦ ὀνόματος καὶ παρέχειν τὰ ἐκκλησιαστικὰ αὐτῶν δικαιώματα, τὰ ἀπό τε κανονικῶν τῶν ἱερέων, συνοικεσίων, πανηγύρεων, ζητίας καὶ τῶν λοιπῶν τῷ τόπῳ συνήθων πρὸς αὐτὸν ἢ πρὸς τὸν ἐπίτροπον καὶ ἔξαρχον αὐτοῦ. Καὶ εἰ χρεία αὐτοῖς χειροτονίας γένηται, προσκαλεῖσθαι ὃν ἂν ἐθέλωσι τῶν ἀρχιερέων εἰς τὸ ἐκτελεῖν αὐτήν· μὴ τολμῶντος τοῦ τε νῦν μητροπολίτου Χίου κὺρ Ἰγνατίου καὶ τῶν καθεξῆς ἐναντιωθῆναι τῇ παρούσῃ ταύτῃ πατριαρχικῇ ἡμῶν καὶ συνοδικῇ ἀποφάσει καὶ ἀποσπάσαι τὰ ἀνωτέρω δύο χωρία ἀπὸ τῆς πατριαρχικῆς διοικήσεως καὶ ἐξουσίας καὶ εἰς τὴν ἰδίαν αὐτῶν δεσποτείαν ὑποτάξαι καθ' οἱονδήτινα τρόπον, ἢ ἀρχιερατικόν τι διαπράξασθαι ἐν αὐτῇ, ἢ ἀπὸ εἰσθημάτων αὐτῶν σφετερίσασθαί τι πολὺ ἢ ὀλίγον, ὡς δῆθεν στηριζομένῳ καὶ δικαιολογουμένῳ ἐπὶ τοῖς προτέροις ἐκείνοις γράμμασιν, ἐν βάρει ἀργίας τῆς ἀρχιερωσύνης αὐτῶν καὶ παιδείας τῆς προσηκούσης. Καὶ γὰρ τὰ κακῶς προχθέντα ἢ τυπωθέντα οὔτε νόμος, οὔτε χρόνος, οὔτε συνήθεια, ἐπιβεβαιοῖ. Οὕτω ἀπερρήναμεθα συνοδικῶς. Διὸ καὶ εἰς τὴν περὶ τούτου δήλωσιν καὶ διηνεκῆ τὴν ἀσφάλειαν ἐγένετο καὶ τὸ παρὸν ἡμῶν πατριαρχικὸν καὶ συνοδικὸν σιγιλλιῶδες γράμμα, ἐν ἔτει ,ζλ' μηνὶ Φεβρουαρίῳ κε'.

Ἰνδικτιῶνος Ε'.

† *Κύριλλος Ἐλέῳ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Νέας Ῥώμης καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης.*

† *Κύριλλος ἐλέῳ Θεοῦ πατριάρχης τῆς θεουπόλεως Ἀντιοχείας.*

† *Θεοφάνης ἐλέῳ Θεοῦ πατριάρχης τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλήμ.*

† Ὁ Καισαρείας Καππαδοκίας Γρηγόριος—† ὁ Ἡρακλείας Νεόφυτος—† ὁ Κυζίκου Παρθένιος—† ὁ Νικομηδείας Νεόφυτος—† ὁ Χαλκηδόνος Ἰωάσαφ—† ὁ Παλαιῶν Πατρῶν Θεοφάνης—† ὁ Ἀδριανουπόλεως Παρθένιος—† ὁ Ἀθηνῶν Θεοφάνης—† ὁ Θεσσαλονίκης Παΐσιος—† ὁ Ναυπάκτου καὶ Ἄρτης Γαβριὴλ—† ὁ Ἀγχιάλου Χριστοφόρος—† ὁ Μπρούσσης Ἰωάσαφ—† ὁ Ἀκκεδαιμονίας Ἰωάσαφ—† ὁ Σηλυβρίας Ἀκυρέντιος—† ὁ Διδυμοτείχου Ἄνθιμος—† ὁ Ναυπλίου καὶ Ἄργους Θεοφάνης—† ὁ Μεσημβρίας Ἀκάκιος—† ὁ Προικοννήσου Κλήμης—† ὁ Μηδείας καὶ Σωζουπόλεως Θεοδόσιος—† ὁ Βάρνης Μελέτιος—† ὁ Τζιᾶς καὶ Θερμίων Νεκτάριος—† ὁ Αἴνου Παρθένιος—† ὁ Μεθώνης Κορνήλιος—† ὁ *Χίου Ἰγνάτιος*.—† ὁ Ῥέων Δανιὴλ—† ὁ Ραιδεστοῦ Μελχισεδέκ—† ὁ πρώην Αἴνου Δανιὴλ—† ὁ Κερνίτζης Παρθένιος—† Ὠλένης Θεοφάνης—† ὁ Ἀγαθουπόλεως Μητροφάνης.

Ἀντεγράφη ἐκ τοῦ ὑπ' ἀριθ. Α'. πατριαρχικοῦ κώδικος σελ. 106—107.

Σημείωσις.—Τοῦ Σιγιλλίου τούτου ἡ χρονολογία κε'. Φεβρ. ,ζλ' ἰνδικτιῶνος Η'. ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν 25 Φεβρουαρίου τοῦ 1623 σωτηρίου ἔτους καί ἐστιν ἐκδεδομένον ὑπὸ τοῦ κλεινοῦ πατριάρχου Κυρίλλου Α'. τοῦ Λουκάρεως κατὰ τὴν πρώτην αὐτοῦ πατριαρχείαν. Νομίζω ὅτι τὸ πρῶτον νῦν ἐκδίδοται ὑπ' ἐμοῦ καὶ ὅτι μεγάλως διαφωτίζει τὴν σκοτεινὴν σύστασιν τῆς ἐν Χίῳ ἐξαρχίας Πυργίου—Βολισσοῦ, ἧς αἱ τύχαι οὐ μικρὸν ἀπατχολοῦσι τὸν θέλοντα νὰ συντάξῃ ἀκριβῆ τῆς νήσου ἐκκλ. ἱστορίαν. Ἐν πρώτοις διδασκόμεθα ἐξ αὐτοῦ ὅτι ἡ Χίος ἐτιμήθη εἰς *μητρόπολιν* εὐθὺς μετὰ τὴν ἀπὸ τῶν Γενουηνσίων ἅλωσιν αὐτῆς, ἤτοι μετὰ τὸ 1566, καὶ ὅτι πρῶτος αὐτῆς μητροπολίτης ἀνεδείχθη *Γαβριὴλ ὁ Καλικάντζαρος*, ᾧ ἐπηκολούθησεν οὐχὶ ἀμέσως ὁ *Ἱππόλυτος*, τούτῳ δὲ ὁ *Μητροφάνης Λέβεστρος* καὶ τούτῳ πάλιν ὁ *Χίος Συμεών*, ὃν γινώσκομεν ἀποθανόντα πρὸ τοῦ 1610 ἐκ τῶν περὶ *Πινιτούρας* Νεαμονητικῶν ἐγγράφων τῶν ἐν τοῖς «*Νεαμονησίοις*» ὑπὸ τοῦ σοφοῦ Γρηγορίου τοῦ Φωτεινοῦ δημοσιευθέντων, ἐν οἷς φαίνεται μητροπολίτης Χίου ὁ Ἡσαΐας. Μανθάνομεν δεύτερον ὅτι ἡ ἐξαρχία, ἀρχὴν λαβοῦσα μετὰ τὴν ἔξωσιν τῶν Γενουηνσίων, περιελάμβανε τὸ κατ' ἀρχὰς μόνον τὰ δύο χωρία *Πυργίον καὶ Βολισσὸν* ἄνευ ἄλλης περιοχῆς καὶ ἄλλων ὑποκειμένων αὐτοῖς χωρίων, ἃ προσετέθεντο βαθμηδὸν βραδύτερον ἀναλόγως τῆς τῶν ἐξάρχων ὁρέξεως καὶ τῆς τῶν μητροπολιτῶν ἀδυναμίας, ὡς δηλώσουσιν ἐφεξῆς ἕτερα σχετικὰ ἔγγραφα.

ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ ΤΟΥ ΣΧΟΛΑΡΙΟΥ

ΕΠΙΤΑΦΙΟΣ ΕΙΣ ΘΕΟΔΩΡΟΝ ΤΟΝ ΣΟΦΙΑΝΟΝ

ΤΟ ΠΡΩΤΟΝ ΝΥΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΣ

Μετὰ τὰς προταχθείσας δύο εἰσαγωγικὰς μελέτας ἡμῶν περὶ Γενναδίου τοῦ Σχολαρίου εὔκαιρον ἐκρίναμεν, πρὶν ἢ εἰσέλθωμεν εἰς τὸ κύριον ἡμῶν θέμα, νὰ προτάξωμεν καὶ τὸν ἀνωτέρω ἀνέκδοτον ἄχρι τοῦ νῦν λόγον τοῦ Σχολαρίου, διότι ἐν τῇ περαιτέρω ἐξετάσει οὐχ ἅπαξ θὰ στηριχθῶμεν εἰς τὰς ἐν αὐτῷ πολυτίμους εἰδήσεις. Βιογραφῶν τὸν ἀνεψιὸν αὐτοῦ Θεόδωρον, εἰς ὃν ἀκολούθως

ποίησε καὶ τὸ ἐκδεδομένον ἤδη ἐλεγεῖον,[1] ὁ Σχολάριος παρέχει συγχρόνως σύντομον σκιαγραφίαν τοῦ ἰδίου ἑαυτοῦ βίου, ἧς ἡ σπουδαιότης, ἐὰν μάλιστα ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ἡ ἐπὶ πολλῶν σημείων τοῦ βίου αὐτοῦ ὑπάρχουσα εἰσέτι ἀσάφεια, τυγχάνει ἀδιαφιλονείκητος. Μέρη τινὰ τοῦ ὑφ' ἡμῶν δημοσιευομένου ἐπιταφίου τούτου διὰ τοὺς μὴ εἰδικῶς τὰ κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην τῆς βυζαντινῆς ἱστορίας μελετήσαντας θὰ ἔχρηζον ἴσως ἐπεξηγηματικῶν σχολίων· ἀλλὰ τὴν ἔλλειψιν ταύτην θὰ ἀναπληρώσῃ ἡ περαιτέρω διήγησις. Τὸν λόγον τοῦτον τοῦ Σχολαρίου ἀντεγράψαμεν ἐκ τοῦ ὑπ' ἀρ. 35 χειρογράφου τῆς βιβλιοθήκης τοῦ ἐνταῦθα Μετοχίου τοῦ Παναγίου Τάφου, ἐξ οὗ χειρογράφου ἄλλοτε ἐξεδώκαμεν ἐν τῇ «Ἐκκλ. Ἀληθείᾳ» τὸν γνήσιον λόγον τοῦ Σχολαρίου περὶ τῆς ὁδοῦ τῆς σωτηρίας.[2]

Ἐπιτάφιος τῷ μακαρίῳ Θεοδώρῳ τῷ Σοφιανῷ, ἐν τῇ ἱερᾷ μονῇ τοῦ Βατοπεδίου ταφέντι, ὃν εἶπεν ἐξ ὑπογυίου ὁ θεῖος αὐτοῦ Γεννάδιος μοναχὸς ἐπὶ τῷ τάφῳ, Σεπτεμβρίου κη' ,͵ϡϟϛ' ἔτους. (=28 Σεπτεμ. 1436.)

Ἀλλὰ ζῶντος μὲν ἔτι τὴν ἐνταῦθα ζωήν, ὦ κάλλιστέ μοι καὶ βέλτιστε, οὐκ ἂν οἷόν τ' ἦν πυνθάνεσθαί σου τοιαῦτα· νῦν δ', οὐ γὰρ προσκρούσειν οἰόμεθα κρείττονι τῶν ἀθρωπίνων γεγονότι παθῶν, ἀνάσχου δὴ τὰ πρῶτα πυνθανομένων. Σὺ μὲν εἰ παρέπεμπες ἡμᾶς ἐπὶ τὸν τάφον προτέρους, ὃ δὴ καὶ εἰκὸς ἦν, οὐκ ἂν ὤκνησας καὶ ᾠδὴν ἐπὶ τῷ τάφῳ προσθεῖναι, οἷα δὴ καὶ εἰώθεις ᾄδειν ὡς μάλα τερπνὰ καὶ τῆς Ἰσοκράτους καὶ τῆς Δημοσθένους διατριβῆς, ὅσον εἰς λόγων χάριν ἐστίν, οὐκ ὀλίγον, τῆς δὲ τῶν φιλοσόφων διανοίας πάμπολύ τι μετέχοντα[3]· ἡμῖν δὲ τὰ σὰ σιωπῶσιν οὐ νεμεσήσεις νῦν, ἀντεστραμμένων μοι τῶν ἐλπίδων; οὐ καταγνώσει δεινὴν ὑπεροψίαν τῆς ἀρετῆς, οὐκ ἀφιλίαν ἢ τύφον ἢ ἀκαιρίαν ἢ τι τῶν οὐ καλῶν; Ἡμεῖς μὲν οἰόμεθα, τό γε ἡμέτερον, ὅτι καὶ κοπτομένων καὶ γοερῶς ἀνακαλουμένων τὴν σὴν ἀρετὴν καὶ φιλίαν, οὐδὲν ἡγήσει πράττεσθαι ξένον. Ἀλλὰ προσέχομέν σοι λαλοῦντι καὶ ἀποκρινομένῳ μάλιστα πνευματικὸν καὶ οὐράνιον. Καὶ δὴ συνήκαμεν· οὐ τὰ κομψὰ ἐκεῖνα καὶ θεατρικά, ἀλλ' ἀληθῆ καὶ σεμνὰ καὶ τῷ σχήματι πρέποντα βούλει λέγειν ἡμᾶς, καὶ ταῦτα λεγόντων τὸ πᾶσι πρέπον περισωθήσεσθαι. Οὐκοῦν οὕτω καὶ λέγομεν.

Ἑτέρου μὲν εὐτυχῶς, ὦ φίλτατέ μοι παῖ, τὴν ἀρχὴν ὑπὸ γονεῦσιν ἐπιεικῶς ἀγαθοῖς καὶ πλούτου τε καὶ τῶν ἄλλων μετρίως ἐχουσιν, ἐπαιδαγωγοῦ δ' ὑφ' ἡμῖν ἕως καὶ μαθημάτων ἀκούειν ἠλύνασο. καὶ τοῦ ἤθους ἡ κοσμιότης ἐπήνθει σοι μάλα γενναίως, καὶ ἐδόκεις οὔτε τοὺς γονέας οὔτε τὰς ἐλπίδας ἡμῶν αἰσχυνῶν. Ἀρξάμενος δὲ καὶ μαθημάτων προυλάμβανες τάχα τῆς φύσεως, καὶ τοῦ ληφθέντος ἀεί σοι πλέον ἦν τὸ ποριζόμενον οἴκοθεν, καὶ τὴν μάθησιν ἐνίκα ἡ εὕρεσις. Ἐν γραμματικοῖς παιδεύμασιν ἦσθα τοιοῦτος, ἐν ῥητορικοῖς ἀκροάμασι πολὺ βελτίων ὤρθης σαυτοῦ, χρόνῳ δὲ καὶ τῶν φιλοσοφίας λόγων ἁψάμενος, ὥστε καὶ πάντας οὐκ εἰς μακρὰν εἰσδέξασθαι μεθ' ἡδονῆς τῇ ψυχῇ καὶ μετὰ σπουδῆς προκύπτοντι προσηκούσης, ἐνταῦθα δὴ καὶ τὴν ἰσχὺν τῆς φύσεως ἔδειξας καὶ τὴν ἄνωθεν χάριν· οὐ γὰρ ἄνευ θείας ἐδόκεις μοίρας τοσοῦτο τῷ περυσκότι πρὸς τὴν ἄσκησιν τῶν τηλικούτων εἰσενεγκεῖν. Καὶ τὰ μὲν ἄλλα εἶχες ἄν τινι καὶ παραχωρῆσαι τῶν ἴσων, τῶν τότε σοι τὰ τοιαῦτα συνασκουμένων· φιλοσοφίας δὲ καὶ διαλεκτικῆς πέρι καὶ θεωρῆσαι καὶ πρᾶξαι τό γε προσῆκον τῇ τέχνῃ, δεῖξαι μὲν δηλονότι τάληθὲς ὡς δείκνυσθαι δεῖ, ἐλέγξαι δὲ τὴν φαινομένην σοφίαν, ἡλίκος ἦσθα, καὶ Ἰταλῶν οἱ πρὸς τὴν φωνήν σοι τότε κεχρημένοι τὴν ἡμετέραν[1], ἐκ τῶν παρὰ σφίσι διατριβῶν ἠσκημένοι ταύτῃ καλῶς, πολλάκις σοι μεμαρτυρήκασιν ἐν τοῖς τότε βασιλείοις καὶ πολλαχοῦ, ὡς ἄρα οὐ καθ' ἡλικίαν, οὐδὲ κατὰ τὰς ἐν τῇ πόλει διατριβὰς τὴν περὶ ταῦτα δύναμιν ἔσχες, ἀλλ' ὥσπερ ἐκ τῶν ἐν Γάλλοις[2] παιδευτηρίων ἐν πλείστῳ χρόνῳ μεμαθηκὼς ἢ θεόθεν ἐμπεπνευσμένος. Τῆς δέ γε ἑτέρας γλώττης, τῆς Ἰταλῶν, καίτοι παρέργως περροντικώς, ἴσον ἡμῖν ἔσχες σχεδὸν τοῖς προύργου καὶ πλείοσι χρόνοις ἐπιμεληθεῖσιν. Ἐῶ σου τὴν ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς χάριν καὶ τοῖς ἄλλοις συγγράμμασιν, ἐν οἷς οὐ πρὸς πιθανότητα κομψότερος μᾶλλον ἢ πρὸς ἀλήθειαν ἀκριβέστερος ἐσπούδαζες εἶναι. Ἀλλὰ τούτοις μὲν τὴν πατρίδα μᾶλλον ἐκόσμεις καὶ τοὺς παιδευτὰς ἡμᾶς. Καὶ ἦσαν οἱ συμμετέχοντές σοι τῶν ἐπὶ τούτοις ἐπαίνων ὁ μέν τις εὐθὺς μετὰ σέ, ὁ δὲ μετ' ἐκεῖνον καὶ ἄλλος ἄλλως ἀπολειπόμενος· ἃ δὲ σοὶ κόσμος ἦν καὶ ὧν οὐδεὶς ἐκοινώνει σοι τῶν ἡλίκων καὶ ἃ καθάπερ τις πρῶτος κλῆρος ἄνωθεν εἰς τὴν σὴν καθῆκε ψυχὴν τὸν ἐμὸν πατέρα καὶ σὸν πάππον, τὴν μάμμην, τὸν πρὸς μητρὸς πάππον, ἐκείνους φημὶ καὶ μέχρι πορρωτάτω τῶν χρόνων, ὧν ἁπάντων ἡ καλή σοι μήτηρ ὑστάτη, ἡ σωφροσύνη, τὸ μέτριον ἦν, ἡ σὺν καιρῷ σιωπή, τὸ σὺν καιρῷ λέγειν, τὸ πλείω ῥονεῖν ἢ λέγειν, τὸ πᾶσιν ἀνάλωτον εἶναι λέγοντα[3]

1. Συνεξεδόθη ὑπὸ τοῦ Μηνᾶ Μηνωΐδου μετὰ τοῦ συγγράμματος τοῦ Σχολαρίου κατὰ τῶν Πλήθωνος ἀποριῶν ἐπ' Ἀριστοτέλει Paris, 1858 σελ. 189.

2 Ἴδ. «Ἐκκλ. Ἀλήθειαν» Ἔτ. ΙΣΤ' σελ. 194 καὶ 203.

3. Τὸ χειρόγραφον *μετέχουσα*.

1· Τὸ χειρόγρ. *ἡμέραν*.

2. Τὸ χειρόγρ. *ἐν γάλοις*.

3. Τὸ χειρόγρ. *λέγον*, τὸ καὶ θαυμαστὸν εἶναι κτλ.

καὶ θαυμαστὸν εἶναι πρὸς τούτοις. Ἐπὶ πᾶσι θεοσεβὴς ἦσθα, τῷ θείῳ φόβῳ καὶ νεφροὺς καὶ φρένας καὶ γλῶτταν ὠχυρωμένος· καὶ πᾶν μέλος καὶ πᾶσαν αἴσθησιν· φίλος σαρκὸς, φιλόκαλος, φιλαλήθης· οὐδείς εἶδέ σε οὐδενὶ τῶν ἀναιδῶν ἐκείνων ἀναμιγνυόμενον νέων· οὐδεὶς εἶδέ σε πράττοντά τι τῶν οὐ πρεπόντων σορῷ καὶ χρόνῳ προσβεβηκότι, οὔτε ἤκουσε λέγοντος. Διὰ ταῦτα καὶ βασιλεῦσι γνώριμος ἦσθα καὶ τὴν βασίλειον ἐκείνην πᾶσαν οἰκίαν, ἕως ἦν, ἐπηγάγου τῷ κάλλει τῆς ἀρετῆς, καὶ τοῖς εἰδόσιν ἑορτὴν ἐποίεις καὶ θαῦμα πᾶσιν ὁρώμενος, ὡς ποτέ τι νεότητος εὐγενοῦς παράδειγμα ξένον καὶ νῦν πρῶτον εἰς τὸν ἀνθρώπινον βίον εἰσεληλυθός, ᾧ καὶ ἀειλληθῆναι τοῖς χρόνῳ συμβεβηκόσιν εὐκτὸν ἂν ἦν. Ἐδικάζομέν ποτε, καὶ σὺ συνειργάζου τῷ μήτε πρόσωπον λαβεῖν μήτε ἄλλο τι πρὸ τῆς τῶν νόμων ἀκοινῆς ποιήσασθαι, καὶ ἀντὶ κέρδους παντὸς, ἅσοι προυτείνετο πολλαχόθεν, τὴν ἐπὶ τὸ δικάζειν ὀρθῶς δόξαν ἡμῖν οἷς εἶχες συγκαταπράττων. Διελεγόμεθά ποτε πρὸς τοὺς ἐναντίον τῆς πίστεως, καὶ σὺ πρὸς τὸν ὑπὲρ τῆς ἀληθείας ἥλειρες[1] θάνατον, τὸν αὐχένα τῷ ξίφει καὶ πρὸ ἡμῶν ὑποβάλλειν ἕτοιμος ὤν. Ὑπὸ μικροψυχίας τι προηγόμεθα, καὶ σὺ πρὸς τὸ δέον εὐλαβῶς ἐπανῆγες. Δυσπραγεῖν ἐδοκοῦμεν ἐν ὅτῳ, καὶ τίς ἦν ὁ παρακαλῶν, εἰ μὴ σύ; Παρίημι τὸ ἐμόν· περιεστήκεσαν τὰ φοβερὰ τὴν πατρίδα, καὶ τίς σου προθυμότερος ὤρθη ἢ ἀναλῶσαι ἢ φυλάξαι ἢ προμαχέσασθαι ἢ θρέψαι πολεμοῦντας ἐκ τῶν ὑπαρχόντων; Ὁ πόλεμος ἐνεστήκει, καὶ μόνος, ἢ κομιδῇ σὺν ὀλίγοις, ὑπολειφθεὶς οὗ ποτε ἐτέταξο, πολλοῖς τραύμασιν, ἃ ταῖς χερσὶν ἐδέξω καὶ τῷ προσώπῳ, αὐταῖς κλίμαξι τοὺς δι' αὐτῶν ἐπὶ τὸ τεῖχος ἀνελθεῖν πειρωμένους συγκατεσπάσατε, ἕως ὑμεῖς μὲν τοῖς ἀπὸ θαλάττης οὐδὲν παρήκατε πράττειν, ὧν ἐπεθύμουν, οἱ δ' ἀπὸ τῆς γῆς δι' ἐρήμου κατελθόντες τοῦ τείχους πάντα ἐσκύλευον, φυγῇ προδεδωκότων τῶν φυλάξειν ὑποσχομένων. Τότε δὴ λοιπὸν καὶ σὺ πρὸς ἡμᾶς τρέχων, οὐ συνθήκαις τισὶ προτέραις, ἀλλ' ὁδηγίαις μᾶλλον τοῦ κρείττονος, ὃν μὲν ἤλπιζες εὑρήσειν οὐδὲ ζητεῖν ἠδύνασο, παντὸς τοῦ χωρίου τοῖς πολεμίοις κατειλημμένου, ἀπροσδόκητος δὲ οὐ προσδοκηθέντι τὴν αὐτὴν ἐζήτεις γωνίαν, ἅμα καὶ τὸν οἰκέτην καὶ ὑπασπιστὴν ἐπαγόμενος. Κἀγὼ μὲν ᾠμην πολέμιον εἶναι τὸν ψηλαφῶντα, ἦσθα δὲ ὁ ποθούμενος. Καὶ αὐτίκα μὲν τὴν τῶν ἐχθρῶν συνδιεφεύγομεν ῥώμην, τῇ δ' ἐπιούσῃ συνηλισκόμεθα. Τότε τοίνυν οὐ μόνος ἐγὼ τῆς σῆς ἀπολέλυκα καρτερίας, τοῦ μὴ καταπεσεῖν τῷ βάρει τῆς συμφορᾶς, καὶ λόγοις ψυχαγωγούμενος καὶ ἔργοις παρακαλούμενος, ἀλλὰ καὶ τοῖς συναιχμαλώτοις, πολλοὶ δ' ἦσαν ὑπὸ τὸν αὐτὸν ἡμῖν συντεταγμένοι δεσπότην, φάρμακον ἐγίνου μέγα τοῦ πάθους. Καὶ βαρβάροις δὲ αὐτὸς ἀπρόσιτος ἦσθα, αἰδεσθέντων σου τὴν στιβαρότητα καὶ πάντων ἀποσχομένων, ἃ τοῖς ἄλλοις ἐχρῶντο, ἀποστρεβλοῦντες καὶ κατακλείοντες[1] ἢ δουλεύειν ὑπὲρ δύναμιν ἀναγκάζοντες καὶ ἢ λυποῦντες εὐκλεῶς ἢ ἐπονειδίστως προσπαίζοντες. Καὶ ἠλευθέρους μὲν αὐτίκα τὴν μητέρα μετὰ θείου δοῦλος ὢν ἔτι, συναπήλλαττες δ' ἂν ἐμὲ τῶν μετὰ ταῦτα κακῶν, εἴ σοι πειθόμενον εἶχες. Ἀλλ' ἦν, ὡς ἔοικεν, ἄφυκτα, τὴν ἐν παντὶ τῷ βίῳ πονηρίαν ἡμῶν τῆς οὐρανίου δίκης μετερχομένης. Ἐπεὶ δὲ σὲ μὲν ὁ Θεὸς ἠλευθέρου, δυοῖν ἢ τριῶν φίλων ὑπηρετουμένων τῷ δόγματι, ἡμᾶς δ' ἐν ἐλευθερίας προσχήματι λαβύρινθοι συμφορᾶς εἶχον αὖθις, οὐκ ἠνέσχου διϊστασθαι πάσχοντος τοῦ πατρός, οὐδ' ἠγάπησας τὰ σαυτοῦ πράττειν σὺν ἀσφαλείᾳ, ἀλλὰ πάνθ' ἡμῖν συνδιαφέρειν ἐλόμενος, τὰ μὲν ἰδίᾳ πραττών τι καλὸν ἡμῖν ἐκινδύνευες, τὰ δὲ συνεκινδύνευες ὁσημέραι, ἄχρι δὴ καὶ τῆς εἰς τὸν ἱερὸν Ἄθω παραδόξου μετακομιδῆς ἡμῶν τουτονί. Καὶ τοὺς μὲν ἄλλους πολίτας, τοὺς μὲν ὑπ' ἀνάγκης, τοὺς δὲ πρόφασιν ποιουμένους τὴν κοινὴν τύχην καὶ μετὰ τὴν ἰδίαν ἐλευθερίαν, πᾶσαι μὲν ἤπειροι, πᾶσαι δὲ νῆσοι καθάπερ ἄχθος τι μέγα ἐπαιτοῦντας[2] ἄχρι καὶ νῦν δέχονται· σὺ δὲ οὐδενὶ φίλῳ ἐπαχθὴς ὤρθης, οὐδένα ἠσχύνθης τῶν συγγενῶν, οὐδενὶ ξένων ἠνώχλησας, ἀλλὰ τὸν ἐκ τῆς ὀλεθρίου χρόνον ἡμέρας ἄχρι καὶ νῦν καὶ οἰκείοις καὶ ἀλλοτρίοις ἐλευθερίως καὶ σεμνῶς προσηνέχθης, τοῦ Θεοῦ σοι τὰς χρείας καὶ οὐδενὸς ἀνθρώπων παρεχομένου. Συντέμνω, μὴ δυνάμενος διὰ πάντων, καὶ μεγίστων ὄντων, ὁδεύειν. Ἐβούλου μὲν ἀπολείπειν ἡμᾶς ἐνταῦθα, Θεῷ προσέχειν προηρημένους καὶ ὀψὲ τῆς ποθουμένης ἡσυχίας εἰληφότας καιρὸν καὶ τὸν τῷ καιρῷ προσήκοντα τόπον· καὶ ἡμεῖς ἐβουλόμεθά σε πέμπειν ἐξηρτυμένον ἐγκαίρως. Μητρὶ δὲ πειθόμενος καὶ ἡμῖν καὶ φίλοις ἅπασιν ἔμενες ἀλύπως τε καὶ σὺν ἡδονῇ τὸν καιρόν, καθάπερ ἀρνίον ἄκακον, ὡς ἡ Γραφή φησι τὸν ἡμέτερον Ἰησοῦν· καὶ σὺ γάρ, τῷ τοῦ Ἰησοῦ καλῶς ἀγόμενος πνεύματι, ἐπείθου τοῖς κάλλιστά σε συμβουλεύειν δοκοῦσι, τὸ μὲν θεῖον οὐκ εἰδόσι βούλημα, τὸ δὲ φαινόμενον συμφέρον εἰσηγουμένοις, ᾧ δὴ καὶ τὸ θεῖον συντρέχειν θέλημα δήπου καὶ σὲ κἀκ ἡμᾶς πάντας ἐλάνθανε. Τίς ἐξεῖποι σου τὴν ἐν τῇ νοτῳ φιλοσοφίαν; τίς τὴν περὶ τῆς μητρὸς πρόνοιαν; τίς ὁπόσα περὶ τῆς ἀϊδίου ζωῆς, πρὸς ἣν ἔγνως μεθιστάμενος ἐκ Θεοῦ, καὶ ψυχῶν ἐξόδου καὶ λόγοις ἐφιλοσόφησας, τὰ μὲν πυνθανόμενος τῶν ἑκάστοτέ σοι παρόντων, τὰ δὲ αὐτὸς ἀνευρίσκων σὺν ἀκριβείᾳ, καὶ ἔργοις εὐτρέπισαι, πόρρωθεν καὶ ψυχὴν καὶ σῶμα εὐτρεπισμένος; Τίς τὰς ἀποκαλύψεις τὰς ἐκ Θεοῦ, αἷς σε πρὸς τὴν εὐδαίμονα ζωὴν ἐκ τῆς γηΐνης κακοπαθείας ἐκάλουν; Μακρῶν λόγων καὶ χρόνων ὑποθέσεις ἂν γένοιτο τὰ σὰ

1. Τὸ χειρόγραφον εἶλησε.

1. Τὸ χειρόγρ. καταακλεόντες.
2. Τὸ χειρόγρ. ἀπαιτοῦντας.

διηγήματα, φίλτατέ μοι Θεόδωρε. Ἀμαυρώσου τὸ κάλλος, ἐν ἰσχνότητι λόγων τοσαύτῃ βουλόμενός σε σκιαγραφεῖν. Ἀδικῶ τὸν μέγαν τῆς ἀρετῆς ἀνδριάντα, ἄρθροις μικροῖς καὶ σχεδίοις συναρμολογῶν ἐξ ὑπογυίου. Θεάτρου μεγάλου καί, εἰ οἷόν τ' εἰπεῖν, παγκοσμίου, καὶ λόγων φιλοτίμως ἐξειργασμένων, οἷους πολλοὶς πολλάκις ἐπλέξαμεν, ἢ καὶ πολὺ βελτιόνων τῶν ἡμετέρων, τοῖς σοι ἔδει χαρίσασιν ἐκ Θεοῦ. Ἀλλὰ παρὰ πατρὸς γέροντος ἦδη καὶ πᾶσαν ἐν λόγοις ἡρνημένου φιλοτιμίαν καὶ σιγᾶν, ὡς οἶσθα, τὸν ὑπόλοιπον βίον ἐνστησαμένου, ἄλλως τε καὶ σοῦ τοιοῦτον ἡμῖν ἐκ προοιμίων ἐνδεδωκότος τὸ μέλος, ἀρκεῖ καὶ τοσαῦτα ἡμέλημένα σοι τῶν καλῶν ἐξ ἐπιδρομῆς καὶ οὕτω πενιχρῶς καὶ ἀφιλοτίμως. Εἶτα μέμψεταί τις ἡμῖν τεθρηνηκόσι τὸν τηλικοῦτον εἰς ἀρετήν, ἢ ἐρεῖ μέγα τι τῷ κειμένῳ χαρίσασθαι; Εἶ ποτε ἡμῖν ἐτύρθη τὸ στῆθος, εὐλόγως ἂν ἐπ' αὐτῷ καὶ πάνυ τυρθείη· εἴποτε παρειὰς ἐξάναμεν, εἴπερ ποτὲ νῦν ἄξιον τοῦτο παθεῖν καὶ τὸν ἀέρα βοῆς καὶ θρήνων πληρῶσαι. Τίς ἦν ἡμῖν καιρὸς πλὴν τοῦ παρόντος κεφαλῆ κόνιν πάσασθαι, μηδενὸς ἀνασχέσθαι παρηγοροῦντος; Τίς ποτε τηλικαύτη ζημία τὸν ἡμέτερον συνέχεε βίον; Εἰ δὲ τὸν τῆς πατρίδος ὅλεθρον λέγοις, ἀλλ' ἐκείνης τῆς τραγῳδίας τοῦτο καρπὸς καὶ πάντων ἡμᾶς ἐκείνων ἀνέμνησε. Κἀκείνων μὲν ἐπειρώμεθα τότε, τοῦ καλλίστου καὶ σορωτάτου τοῦδε συνόντος τε καὶ συνδιαφέροντος· νῦν δὲ τὴν μνήμην ἀνακινήσας ἁπάντων ᾤχετο. Καὶ τότε μὲν ἔμπνοι καὶ ζῶντες καὶ τὰς αἰσθήσεις ἔχοντες καὶ τὸ οἰκεῖον ἅπαν καλὸν ἐκ Θεοῦ τὰς κοινὰς ἐθρηνοῦμεν τύχας ἀμφότεροι· νῦν δὲ καὶ ψυχὴν καὶ ὀρθαλμὸν καὶ χεῖρας ἀφῃρημένοι, ταῦτα γὰρ ἦν ἐκεῖνος ἡμῖν, καὶ υἱοῦ καὶ φίλου καὶ ἀδελφοῦ καὶ καλοῦ παντὸς καθέσταμεν ἔρημοι. Τίς δή ποτε καὶ τῇ μητρὶ θρήνων καὶ ὀδυρμῶν ὑπόθεσις μείζων γέγονεν ἢ γενήσεται, μετὰ τοὺς οἰκείους πάντας καὶ τοῦτον ἀποβαλομένῃ, ὃς ἀντὶ τῶν πάντων ἦν αὐτῇ καὶ παρόντων, οὕτω διαφέρων ταῖς ἀρεταῖς καὶ οὕτως ἐκτόπως στέργων τε καὶ στεργόμενος; Καὶ τὸ μεῖζον, ἡμῖν μέν καὶ διελέχθη τὰ τελευταῖα κἀπὶ τῶν ἡμετέρων χειρῶν καὶ γονάτων ἔχων τὴν κεφαλὴν τοὺς ἐξιτηρίους [λόγους ἦν] ἐφθεγμένος· ἡ δὲ μήτηρ οὐκ εἶδε τὸ τῆς ἀρετῆς ἄγαλμα πρὸς τὴν ζωὴν ἐκείνην ἐξοπλιζόμενον, οὐ συνῆκε πρὸς τοὺς οὐρανοὺς εὐτρεπιζόμενον τηλικαύτῃ συνέσει· ἢ γὰρ ὑφείλετο τῆς λύπης, ἰδοῦσα τὸν Χριστοῦ στρατιώτην οὕτω χαριέντως ἐπὶ τὴν ἀμείνω λῆξιν μεταγραφόμενον. Ἐμοὶ δέ ποτε καὶ δακρύων ὑποπλησθέντι, πεπονθὼς γὰρ οὐκ ἀνεκτῶς τὴν καρδίαν οὐκ εἶχον κρύπτειν τὸ πάθος, καὶ γοερῶς ἀνομιῶξαντι, ἐπετίμησεν εὐλαβῶς «Ἤπου, πάτερ, ἐπιλέλησαι, λέγων, φιλόσοφος ὤν; ἀλγεῖν ἀνέχῃ, τοῦ Θεοῦ κελεύοντος οὕτως;» Ἐγὼ δὲ ὢν τοῦ τὸ σῶμα ἡμᾶς ἀπολείπειν, τὸ Δόξα Πατρὶ μέχρι τοῦ Ἀμὴν δὶς εἰπών, οὐδὲν ἐκ τούτου λοιπὸν ἐρθέγξατο. Ἀνῆκεν αὐτὰ τοιαῦτα καὶ ὁπωσοῦν τὴν μητέρα [ἀκοῦσαι] παρῦσαν καὶ νῦν μεμνημένην. Ἀλλὰ τὴν μὲν τῶν ἡμετέρων θρήνων αἰτίαν οὐδεὶς ἂν εἴποι μὴ μεγίστην εἶναι· ἃ δὲ χρὴ ποιεῖν ἐπὶ τούτοις, τούτων καὶ ἡμᾶς καὶ τὴν ἀδελφὴν ἐπὶ τῷ παιδὶ συναισθάνεσθαι δίκαιον. Κοινῇ μὲν ἐμέ τε κἀκείνην τὸ θεῖον βούλημα ῥῖπτειν δεῖ καὶ μὴ δοκεῖν ἀντιλέγειν· χάριτας ὁμολογεῖν τῷ Θεῷ τῆς ἀρετῆς τοῦ παιδός· τὴν εὐσεβῆ καὶ ὁσίαν μετάστασιν μέγα τι δῶρον ἡγεῖσθαι Θεοῦ κἀκείνῳ καὶ τοῖς φιλοῦσιν· ἐλπίζειν οὐκ εἰς μακρὸν συνέσεσθαι· ὑπομένειν τὸ μὴ δυνάμενον ἄλλως γίνεσθαι· τὸν Θεὸν ἀντ' ἐκείνου καὶ πάντων ἔχειν συγγενῶν τῶν μεθεστηκότων, κἀκεῖθεν τὰς ἐλπίδας πάσας ἐξάπτειν. Χωρὶς δέ, τὴν μὲν μητέρα, τὸ πάθος λογιζομένην τοῦ Ἰησοῦ καὶ τὴν ὑπέραγνον ἐκείνου μητέρα, μηδὲν οἴεσθαι πεπονθέναι καὶ λύπης ἄξιον. Καὶ οὗ φημι τὰ τοῦ μυστηρίου βαθύτερα, ἀλλ' ὅπως ὁ μὲν Ἰησοῦς σταυρῷ προσηλώθη Θεὸς ὤν, ἐνδεδυμένος ὑπὲρ ἀνθρώπων τὸν ἄνθρωπον, καὶ ἁμαρτίας ὢν λῆψταις καὶ φονεῦσι συναπεκτείνετο· καὶ ἡ χωρὶς ὠδίνων καὶ σπέρματος τέξασα τὸν τοσοῦτον ἦλγει μέν, ἔφερε δὲ καὶ οὐκ ἀπεπήγνυτο. Ὁ δὲ σὸς υἱός, ἀδελφή, πρὸς γὰρ καὶ μὴ παροῦσαν στρέφω τὸν λόγον, ἄνθρωπος ὢν καὶ κατ' ἄνθρωπον γεννηθεὶς καὶ δοῦλος τοῦ σταυρωθέντος, τηλικαύτης εὐνοίας ἠξίωται καὶ τιμῆς καὶ ζῶν καὶ τελευτῶν καὶ θανών, καὶ τοσαῦτα ἐπ' αὐτῷ παρὰ τοσούτων καὶ τοιούτων πατέρων ἐλύθη τὰ δάκρυα, ὅσα οὐδ' ἂν ἐκ πολλῶν γονέων ἐρρύη, οὐ τὸ τεθνάναι θρηνούντων, ἀλλὰ τὴν ἀρετὴν καὶ τὸ κάλλος ἀνακαλουμένων τοῦ νέου καὶ ἡμῶν τῷ γήρατι συμπασχόντων, ὡς εἰκός, οὐ δυναμένῳ καὶ κάμνοντι. Τὸ δ' ἐμόν, οὐδὲ χρὴ λέγειν ὁπόσα εἰς παραμυθίαν ὅ τε λόγος ἥ τε πεῖρα τῶν πολλῶν συμφορῶν ἥ τε τάξις αἵ τε συμβουλαὶ πάντων ὑμῶν τῶν ἀδελφῶν καὶ φίλων ὑπαγορεύουσιν. Ἀλλ', ὦ τὸ γλυκύτατόν μοι πρᾶγμα καὶ ὄνομα, ὦ σορώτατέ μοι Σοριανέ, ὦ θεοχάριτέ μοι Θεόδωρε! Ὦ πᾶσι ποθουμένε τοῖς ἰδοῦσιν! Ὦ ψυχὴ παρθενικωτάτη καὶ ἄδολος! Σὺ μὲν τετελείωσαι δήπου, τοσοῦτον ἐμβιῶναι τῇ σκιᾷ τοῦ κόσμου τούτου συγχωρηθείς, ὅσον γνῶναι ταύτην καὶ καταγνῶναι, καὶ πρὸς τὸν Θεὸν ἥρπασαι τὸν ἀληθῆ πατέρα καὶ δεσπότην καὶ φίλον, κομισάντων σοι τὴν ἀγγελίαν τῆς ἁρπαγῆς μαρτύρων ἀνὰ μέρος δυοῖν ἢ ἀγγέλων ὑπὸ τοῖς μαρτυρικοῖς εἴδεσι καὶ ὀνόμασι. Διό σου καὶ τῷ λειψάνῳ ἔνθα μὲν ὁ Γεώργιος, ἔνθα δὲ ὁ Δημήτριος φρουροί τινες ἐφεστῶσιν, οὐχ ἡμετέρᾳ, θειοτέρᾳ δὲ προνοίᾳ συνενεχθέντες, ἵνα ταῖς ἀποκαλύψεσι πάντα συνάδῃ, καὶ τὸ σῶμα περιέπουσι ταῖς εἰκόσιν, οὗ τὴν ψυχὴν ἁρπάσαντες ἐκ τῶν τοῦ βίου κακῶν τῷ χορῷ παντὶ συγχαίρουσαν ἔχουσιν. Ἐγὼ δὲ αἰσχύνομαι κατ' ἐμαυτόν, τοσοῦτον εἰς ἀρετὴν τοῦ νεωτέρου λειπόμενος. Δέομαι δέ σου, τῇ μητρὶ πέμπε παραμυθίαν ἀπὸ Θεοῦ καὶ ἡμῖν, ἐν ὕπνοις

παρακαλῶν, ὕπαρ ἐμπνέων· καὶ ποίει ὅπως ἀπηλλαγμένοι λοιπῶν πειρασμῶν, ἡμακροθυμοῦντες ἐπερχομένων, μετὰ σοῦ γενώμεθα θᾶττον· οὗ καὶ αὐτὸς ἐπιθυμεῖν ἔλεγες πρὸ τῆς ἐξόδου μικρόν, ἠδύ τι πρὸς ἡμᾶς; ἀποβλέψας καί τι τῶν ἀπορρητοτέρων προσθείς, ὃ συνιδεῖν οὐκ ἔχω πρὸ τῆς ἐκβάσεως.

ΧΡ. ΠΑΠΑΙΩΑΝΝΟΥ

ΤΟ ΕΝ ΜΟΣΧΑ ΣΥΝΟΔΙΚΟΝ ΣΚΕΥΟΦΥΛΑΚΙΟΝ (*)

Γ'. Ἐπιγονάτια.

Ἐπιγονάτια σώζονται ἑπτά· τούτων σπουδῆς ἰδιαιτέρας ἄξιά εἰσι·

1. Τὸ ὑπ' ἀριθ. 1 τοῦ μητροπολίτου Φωτίου, ἐν Κωνσταντινουπόλει τῷ 1408 κατασκευασθὲν (ἔνθ. ἀνωτ.) μετὰ τῆς ἀχειροποιήτου εἰκόνος τοῦ Σωτῆρος ἐν τῇ ἄνω γωνίᾳ, ὑπ' αὐτὴν δ' ἐν κύκλῳ μεγάλῳ, ἀκριβῶς εἰς τὸ μέσον, ἡ Θεοτόκος μετὰ τοῦ προαιωνίου βρέφους ἐν χερσὶν ἐπὶ θρόνου καθεζομένη, τῶν ἀρχαγγέλων ἑκατέρωθεν ἱσταμένων, τοῦ ὅλου δὲ κύκλου τῆς εἰκόνος κλειομένου διὰ τῶν ἐν ταῖς τρισὶ γωνίαις κεντημένων Χερουβίμ, γύρωθεν δὲ διὰ μαργαριτῶν ἔχον κεντημένον τὸν ὕμνον «Ἄξιόν ἐστιν κλπ.» μηκ. 15 $^{3}/_{4}$ ἑκατοστ. πλατ. 15 ἑκατοστ. (Πίν. VII N. 36).

2. Τὸ ὑπ' ἀριθ. 2 τοῦ πατριάρχου Νίκωνος, ἔχον ἐν τῷ μέσῳ ἐπὶ χρυσοῦ ἐδάφους κεκοσμημένην διὰ μαργαριτῶν τὴν εἰκόνα τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου· κατεσκευάσθη κελεύσει τοῦ τσάρου Ἀλεξίου Μιχαήλοβιτς καὶ ἐδόθη ὡς δῶρον τῷ εἰρημένῳ πατριάρχῃ Μόσχας καὶ πάσης Ρωσίας.

3. Τὸ ὑπ' ἀριθ. 5 τοῦ πατριάρχου Ἰωακείμ, τὸ διὰ παννυχίδας, ἐξ ἀτλαζίου βυσσινοχρόου, κεντημένου διὰ ποικιλοχρόου μετάξης καὶ μαργαριταρίων μετὰ τῆς εἰκόνος τῆς Σταυρώσεως τοῦ Κυρίου ἐν τῷ μέσῳ, κεντημένης ἐπίσης διὰ μετάξης, γύρωθεν δὲ διὰ μαργαριτῶν· ἐν ταῖς γωνίαις πεποικιλμένοι ἐκ χρυσίου καὶ ἀργύρου χοροὶ Χερουβὶμ καὶ Σεραφίμ, κύκλῳ δὲ διὰ μαργαριτῶν τὸ τροπάριον «Βλέπων ὁ λῃστὴς τὸν Ἀρχηγὸν τῆς ζωῆς ἐν τῷ σταυρῷ κρεμάμενον ἔλεγεν κτλ.» κατεσκευάσθη τῷ 1686 ἰανουαρίου 17 (Περιγρ. 1686 φ. 82). Καὶ

4. Τὸ ὑπ' ἀριθ. 7 ἄγνωστον τίνι ἀνῆκον· πλούσιον ἐν μαργαρίταις καὶ λίθοις ἄλλοις τιμίοις· ἔχει ἐν τῷ μέσῳ σταυρὸν ἐκ χρυσῶν μετ' ἐγκαύστου κομβίων κατεσπαρμένων διὰ λεπτοτάτων σπινθηροβολούντων ἀδαμάντων· ἡ λόγχη καὶ ὁ κάλαμος ἐκ μαργαριτῶν· εἰς τὰς τέσσαρας γωνίας διὰ μαργαριτῶν παχέων κεντημένα Χερουβίμ. Τὰ ἄκρα δὲ γύρωθεν προσερραμμένα διὰ μαργαριτῶν μετὰ ἓξ χρυσῶν κομβίων πεποικιλμένων δι' ἀδαμάντων.

Δ'. Ἐπιμάνικα.

Ἐν τῷ Σκευοφυλακίῳ σώζονται δεκατρία ζεύγη τοιούτων. Τὰ ἐπισημότερα λόγῳ τέχνης, ἀρχαιότητος καὶ πολυτελείας καλλιτεχνικῆς εἰσι·

1. Τὰ ὑπ' ἀριθ. 1 τοῦ μητροπολίτου Μόσχας Φωτίου ἐξ ἀτλαζίου κυανογρόου, κεκοσμημένα διὰ πολυτίμων λίθων ἐν ταῖς σταυροειδῶς τοποθετημέναις κυκλοτερέσι πλαξίν, αἵτινες ἐντίθενται εἰς τὰ ἐκ πληθύος μαργαριτῶν ἐπ αὐτῶν ἀποτελούμενα κανονικὰ ρομβοειδῆ σχήματα. Τὰ ἐπιμάνικα ταῦτα, κατεσκευασμένα ἀρχικῶς ἐν Κωνσταντινουπόλει, περιγραφόμενα δὲ λεπτομερέστατα ἐν ταῖς περιγραφαῖς τοῦ 1631 καὶ 1633 μετεσκευάσθησαν πλουτισθέντα ἐπὶ μᾶλλον ὑπὸ τοῦ πατριάρχου Φιλαρέτου· εἰδικὴν περιγραφὴν αὐτῶν, ὡς ἀρχαιολογικῶν ἐκκλησιαστικῶν κειμηλίων, συνέγραψεν ὁ κ. Φιλίμονωβ, καταχωρισθεῖσαν τῷ 1866 ἐν τῇ «συλλογῇ τῆς ἀρχαίας ρωσσικῆς τέχνης» (τμημ. II σελ. 103) (Πίναξ VIII N. 37).

2. Τὰ ὑπ' ἀριθ. 4 τοῦ πατριάρχου Φιλαρέτου ἐξ ἀτλαζίου διηνθισμένου μετὰ κεντημένης ἐπ' αὐτῶν ἐκ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου τῆς εἰκόνος τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου. Ἐν τῇ περιγραφῇ τοῦ 1631 φ. 67, γέγραπται ὅτι τὰ ἐπιμάνικα ταῦτα ἐδωρήσατο τῷ ἁγιωτάτῳ πατριάρχῃ καὶ μεγάλῳ κυρίῳ Φιλαρέτῳ Νικήτσινου ὁ πατριάρχης Ἱεροσολύμων Θεοφάνης. Πιθανῶς τῷ 1619 κατὰ τὴν ἐν Μόσχᾳ διατριβήν αὐτοῦ.[1] Τὸ μῆκος αὐτῶν 5 $^{1}/_{2}$ ἑκατοστ. (Πίναξ VIII N. 38).

(*) Συνέχεια ἀπὸ σελ. 475—478 παρελθόντος ἔτους.

[1] Ἐν τῇ περιγραφῇ ταύτῃ ἀναγινώσκομεν ἑτέραν περίεργον παρατήρησιν ἐπὶ τῶν ἐπιμανικίων τούτων τὴν ἑξῆς «νῦν δέ, τ. ἔ. ὅτε συνετάσσετο ἡ περιγραφὴ τοῦ 1631, τὰ ἐπιμάνικα ταῦτα οὐχ εὑρίσκονται ἐν τῷ Σκευοφυλακίῳ· κατὰ τὴν ἀφήγησιν τοῦ ἀρχιδιακόνου Συμεών καὶ τοῦ ὑποδιακόνου Θεοδώρου, διαταγῇ τοῦ μεγάλου κυρίου τοῦ ἁγιωτάτου πατριάρχου Φιλαρέτου, ἐδόθησαν ταῦτα τῷ μητροπολίτῃ Βερροίας (Ἀβερκίῳ) ὡς σχέδιον ἵνα κατασκευάσῃ (ἕτερα). Ὁ μητροπολίτης Ἀβέρκιος, ἐπ' ὀνόματι τοῦ ὁποίου σώζεται ἐν τῷ ἀρχιερατικῷ σκευοφυλακίῳ τῆς ἐν Βλαδιμίρῳ μονῆς τῆς Γεννήσεως ἀργυρόχρυσον πλουσίως κεκοσμημένον ἀρχιερατικὸν ἐγκόλπιον, ἀπετέλει μέχρι τοῦδε ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς ρωσικῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱεραρχίας προσωπικότητα ἄγνωστον (ὅρ. Ἀρχαιότ, ρωσ. Αὐτ. τμ. I. σελ. 173 καὶ

3. Τὰ ὑπ' ἀριθ. 2 τοῦ πατριάρχου Νίκωνος μετὰ κεντημένων πλουσίως διὰ μετάξης, παχέων μαργαριτῶν καὶ πολλῶν ἄλλων τιμίων λίθων ἐν βελούδῳ ἐπὶ τοῦ ἑνὸς μὲν τῆς εἰκόνος τοῦ Σωτῆρος, ἐπὶ τοῦ ἑτέρου δὲ τῆς Πλατυτέρας (Θεοτόκου)· καὶ ταῦτα διακρίνονται διὰ τὴν μεγάλην αὐτῶν πολυτέλειαν καὶ καλλιτεχνίαν. Τὸ μῆκος αὐτῶν τὸ αὐτὸ καὶ ἀνωτέρω.

4. Τὰ ὑπ' ἀριθ· 5 τοῦ πατριάρχου Πιτυροῦν ἐκ μέλανος βελούδου, πεποικιλμένα καὶ διὰ μαργαριτῶν μετὰ χρυσίου συνεστραμμένου.

5. Τὰ ὑπ' ἀριθ. 6, 8 καὶ 9 τοῦ πατριάρχου Ἰωακείμ. Τὰ ὑπ' ἀριθ. 8 κατὰ τὴν περιγραφὴν τοῦ 1686 φ. 94, περιέχουσαν σημείωσιν τοῦ σκευοφύλακος Ἰακύνθου, προσήνεγκε δῶρον τῷ πατριάρχῃ ἡ δούκισσα Εὐδοκία Πετρόβνα, σύζυγος τοῦ δουκὸς Γουρία Α. Δολγορούκη κατὰ τὴν ἀγρυπνίαν τῆς Πεντηκοστῆς· εἰσὶν ἐκ βελούδου κεκοσμημένα διὰ μαργαριτῶν καὶ λυγνιτῶν. Τὰ ὑπ' ἀριθ. 9 ἑξαμίτου χρυσοῦ ὑράσματος μετὰ διηνθισμένου ἐδάφους· κατεσκευάσθησαν δὲ τῷ 1681.

Ε'. Στιχάρια.

Στιχάρια σώζονται μόνον ἓξ ἐν τῷ Σκευοφυλακίῳ, ἐνῷ μέχρι τῆς τελευτῆς τοῦ τελευταίου πατριάρχου Μόσχας Ἀδριανοῦ ἐσώζοντο εἴκοσι καὶ τρία. Ἐκ τῶν διασωθέντων ἓξ τὰ ἐπισημότερά εἰσι τὰ ὑπ' ἀριθ. 1 καὶ 2 τοῦ πατριάρχου Νίκωνος (Πίναξ IX N. 42) ἐξ ἀτλαζίου κλαδωτοῦ μετ' ἀνθέων ἀργυροχρύσων· τὸ ὑπ' ἀριθ. 4 τοῦ πατριάρχου Ἰωακείμ καὶ τὸ ὑπ' ἀριθ. 5 τοῦ πατριάρχου Ἀδριανοῦ ἐξ ἀτλαζίου μετὰ διαφόρων χρυσοϋφάντων ἀνθέων.

[ἀκολουθεῖ]

Ἐν Μόσχᾳ, 15 9βρίου 1898.

Ἀρχιμ. Ἰάκωβος Βατοπεδινός

---

74 κλπ.) Ἀλλ' ἰδοὺ οὐ πρὸ πολλοῦ νέας ἀνεύρομεν θετικὰς πληροφορίας εἰς τὸ τμῆμα τῶν ἑλλην. ἐγγράφων ἐν τῷ Ἀρχείῳ τοῦ ὑπουργείου τῶν ἐξωτερικῶν ἐξ ὧν δηλοῦται α' ὅτι κατὰ ἰούλιον τοῦ 1628 ἀφίκετο εἰς Μόσχαν χάριν συλλογῆς συνδρομῶν ἐκ τῆς ἐν Βερροίᾳ μονῆς τῆς Κοιμήσεως ὁ μητροπολίτης Ἀβέρκιος, κομίσας ὡς δῶρα τῷ τσάρῳ Θεόδωροβιτς 2 σταυροὺς (φάκελ. 6. N. 10). β' ὅτι τῷ 1630 ὁ πατριάρχης Ἱεροσολύμων Θεοφάνης, ὁ δωρησάμενος τὰ ἐπιμάνικα τῷ πατριάρχῃ Φιλαρέτῳ ἐν τῷ πρὸς αὐτὸν γράμματι, μέμφεται τὸν Ἀβέρκιον ὡς συκοφάντην καὶ ταραχοποιὸν ἐν τῇ κατ' Ἀνατολὴν ἐκκλησίᾳ, ἀνακοινῶν σὺν ἄλλοις ὅτι ὁ Ἀβέρκιος οὗτος ἕνεκα τοῦ εὐτελοῦς καὶ διαβολικοῦ χαρακτῆρος αὐτοῦ πρὸ 20ετίας ἤδη ἐξεδιώχθη ἀπὸ τῆς μητροπόλεως Βερροίας, ἀπὸ 10ετίας δὲ μετῴκισεν εἰς Μολδοβλαχίαν (φάκελ. 9. N. 7 ἔνθ. ἀνωτ.) καὶ γ' ὅτι ὁ τσάρος Μιχαὴλ Θεόδωροβιτς ἐν γράμματι αὐτοῦ ἀπαντητικῷ πρὸς τὸν πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως Κύριλλον τὸν ΙΙΙ τὸν Κονταρῆν (τὸν χειροτονήσαντα εἰς διάκονον καὶ πρεσβύτερον τὸν Ἀβέρκιον, διαδεξάμενον δὲ αὐτὸν κατόπιν ἐν τῇ καθέδρᾳ τῆς Βερροίας (;) γράφει κατὰ ἰανουάριον τοῦ 1636 σὺν ἄλλοις «ἀγγέλλομεν τῇ Σῇ Ἁγιότητι, ὅτι ὁ μητροπολίτης Βερροίας Ἀβέρκιος κατὰ διαταγὴν ἡμετέραν καὶ τοῦ ἁγιωτάτου πατριάρχου Φιλαρέτου καὶ κατ' ἀπόφασιν τῆς Συνόδου ἐξεδιώχθη ἐκ Μόσχας πρὸς ἡσυχίαν πνευματικήν· ἀλλ' ἤδη χάριν τῆς ὑμετέρας πατριαρχικῆς αἰτήσεως διετάξαμεν τὸν μητροπολίτην Βερροίας Ἀβέρκιον ἵνα ἐπαναγάγωσιν εἰς Μόσχαν καὶ ἀφῶσιν αὐτὸν ἐλεύθερον νὰ ἀναχωρήσῃ εἰς Κωνσταντινούπολιν (φάκελ. 14 N. 14)· ἐκ τῆς ἀναδιφήσεως τοῦ σχετικοῦ φακέλλου δῆλον καθίσταται ὅτι τῷ Ἀβερκίῳ εἶχεν ὁρισθῆ ὡς τόπος διαμονῆς καὶ ἡσυχίας ἡ Κοστρόμα· ἀλλὰ διὰ ποῖον λόγον ὑπέπεσεν οὗτος εἰς τὴν δυσμένειαν καὶ ὀργὴν τοῦ τσάρου, ἐνῷ πρότερον τοσαύτης ἀπήλαυε παρ' αὐτῷ τε καὶ τῷ πατριάρχῃ ὑψηλῆς εὐνοίας, εἶναι ἄγνωστον, ἐκτὸς ἐὰν τοιοῦτος λόγος ἐχρησίμευσε τὸ ἀνωτέρω μνημονευθὲν πρὸς τὸν πατριάρχην Φιλάρετον γράμμα τοῦ πατριάρχου Ἱεροσολύμων Θεοφάνους.

Η ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΝ ΑΓΓΛΙΑ

Πολλαχῶς καὶ κατὰ διαφόρους περιστάσεις, ὡς γνωστόν, ζωηραὶ ἐξεδηλώθησαν ἐν Ἀγγλίᾳ αἱ πρὸς ὅσονέν ἐστι στενωτέραν πρὸς τὴν ὀρθόδοξον Ἀνατολικὴν Ἐκκλησίαν προσέγγισιν τάσεις, ἑταιρίαι δὲ ἐπὶ τούτῳ ἱδρυθεῖσαι οὐκ ἐπαύσαντο ἀνενδότως ἐργαζόμεναι πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ μεγάλου τούτου καὶ ἱεροῦ πόθου. Πρὸς τοῦτο δὲ ἀπεσκόπουν καὶ αἱ ἐπ' ἐσχάτων πρὸς ἄλλας αὐτοκεφάλους Ἐκκλησίας τῆς Ἀνατολῆς καὶ δὴ πρὸς τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην γενόμεναι ἐπισκέψεις ὑπὸ τριῶν ἐκ τῶν διασημοτέρων τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας ἱεραρχῶν, τῶν θεοφιλεστάτων δηλονότι Σαρισβουρίας, Ἀρκαΐλ καὶ Γιβραλτάρης, οἷς ἀδελφικωτάτη καὶ τιμητικωτάτη ἐγένετο ὑποδοχὴ ὑπὸ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, πολλαὶ δὲ κατὰ τὴν μετ' αὐτῶν συνέντευξιν διημείφθησαν σκέψεις, ὑποκείμενον ἐχουσαι τὴν σύσφιγξιν τῶν σχέσεων τῆς Ἀγγλικανικῆς μετὰ τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. Ἔκτοτε δὲ αἱ τάσεις αὗται ἐπὶ πλέον ἐπιταθεῖσαι, προσέλαβον πρακτικωτέραν ὑπόστασιν, ὡς διαφαίνεται ἐξ ἄλλων τε δεδομένων καὶ ἐξ ὧν ἀνακοινοῖ ἡμῖν ὁ ἐν Ἀγγλίᾳ χάριν σπουδῶν διατρίβων νῦν ἱερολογιώτατος Ἱερόθεος Τεκνόπουλος, ἐξαγγέλλων πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τὴν ἔναγχος ἔκδοσιν σπουδαιοτάτου συγγράμματος ὑπὸ τοῦ αἰδεσιμωτάτου A. H. Hore M. A., καθηγητοῦ ἐκ τῶν τὰ πρῶτα φερομένων, ἐν τῷ περιπύστῳ πανεπιστημίῳ τῆς Ὀξφόρδης, ἐπιγραφομένου «Eighteen Centuries of the Orthodox Greek Church», ἤτοι «Αἱ δέκα καὶ ὀκτὼ ἑκατονταετηρίδες τῆς Ὀρθοδόξου ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας», καὶ

πραγματευομένου, ἐν 693 σελίσι, σχήματος μεγάλου ὀγδόου, περὶ τοῦ βίου καὶ τῆς δράσεως τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας κατὰ τὸ διάστημα τῶν 18 τούτων αἰώνων.

Τὸ ἔργον τοῦ σοφοῦ Ἀγγλικανοῦ περισπούδαστον καθ' ἑαυτό, ἔτι προσηλίστερον καθίσταται, ἅτε ἀποτελοῦν περιφανεστάτην ἀπόδειξιν τοῦ ἐνδιαφέροντος καὶ τῆς ἐκτιμήσεως, ἅπερ οὐκ ἐπαύσατο διατρανῶν ὁ ἀνώτερος κλῆρος τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὴν ἡμετέραν Ὀρθόδοξον Ἀνατολικήν.

Περικοπαί τινες ἐκ τοῦ ὀγκώδους τούτου πονήματος ἀρκοῦσι νὰ καταδείξωσι τὴν ἀξίαν τοῦ ἔργου:

«Ἡ Ὀρθόδοξος Ἑλληνικὴ ἢ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία εἶναι ἡ ἀρχαιοτάτη τῶν χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν. Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἱερουσαλὴμ ὑπῆρξεν ἡ μήτηρ τοῦ χριστιανισμοῦ. Ἐν Ἀντιοχείᾳ τὸ πρῶτον οἱ πιστοὶ ὠνομάσθησαν χριστιανοί. Ἀφ' ἑτέρου (δηλ. προκειμένου περὶ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρώμης) δὲν ὑπάρχει βεβαία ἀπόδειξις, ὅτι ὁ Ἅγιος Πέτρος μετέβη ποτὲ εἰς Ρώμην, ἐνῷ ὑπάρχει βεβαία ἀπόδειξις, ὅτι τούτου ἡ ἀποστολὴ ἦτο ἐν Συρίᾳ· καὶ, ἐὰν οἱ ἐξῆς λόγοι τῆς Α' αὐτοῦ ἐπιστολῆς «Ἀσπάζεται ὑμᾶς ἡ ἐν Βαβυλῶνι συνεκλεκτὴ καὶ Μᾶρκος ὁ υἱός μου» (Α' Πετ. ε, 73) ληφθῶσιν ἐν τῇ κυρίᾳ αὐτῶν ἐννοίᾳ πειθόμεθα ὅτι οὗτος προὐχώρησε μέχρι Βαβυλῶνος. Ὁ Ἅγιος Πέτρος κατήγετο ἐκ Ταρσοῦ τῆς Κιλικίας. Ἀπὸ τῆς Ἀνατολῆς τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον διεδόθη εἰς τὴν Δύσιν. Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ρώμης εἶναι Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία. «Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ρώμης, λέγει ὁ κ. Dean Stanley, εἶναι ἀποικία Ἑλλήνων χριστιανῶν καὶ Ἰουδαίων ἑλληνιστῶν». Ἡ ἀρχικὴ γλῶσσα τῆς Ἐκκλησίας καθ' ὅλου, οὐ μόνον ἐν τῇ Ἀνατολῇ, ἀλλ' ὡσαύτως καὶ ἐν τῇ Δύσει, ἦτο ἑλληνική. «Τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Δύσεως, λέγει ὁ κ. Dean Milman, ἡ γλῶσσα ἦτο ἑλληνική, ὁ διοργανισμὸς τῶν ἑλληνικός, τὰ συγγράμματά των ἑλληνικά, αἱ Ἅγιαι Γραφαί των ἑλληνικαί, καὶ πολλαὶ παραδόσεις ἀποδεικνύουσιν, ὅτι καὶ ἡ ἱερὰ λειτουργία των ἦτο ἑλληνική». Ἡ ἀρχαία ἑβραϊκὴ γλῶσσα κατὰ τὰς Βαβυλωνικὰς καὶ Περσικὰς κατακτήσεις ἐξηφανίσθη, ἢ ὑπεσκελίσθη ὑπὸ τῆς Ἀραμαϊκῆς καὶ Χαλδαϊκῆς διαλέκτου. Μετὰ τὰς κατακτήσεις τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα ἐγένετο ἡ ἐπικρατοῦσα γλῶσσα τῆς Αἰγύπτου καὶ τῆς Συρίας καὶ πρὸς χάριν τῶν Ἰουδαίων ἐν τῇ νέᾳ αὐτῶν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἀποικίᾳ, οἵτινες ἀπολέσαντες τὴν ἑαυτῶν γλῶσσαν ὡμίλουν τὴν ἑλληνικήν, αἱ Ἅγιαι Γραφαὶ μετεγλωττίσθησαν εἰς τὴν ἑλληνικήν, καὶ ἡ μετάφρασις αὕτη, ἡ γνωστὴ τῶν Ο', εἶχε τὴν ἑαυτῆς θέσιν ἐν τῇ περιφανεῖ βιβλιοθήκῃ τῶν Πτολεμαίων. Ὁ κ. Dean Stanley ἐπάγεται καὶ τὰ ἑξῆς: Ὁ ταπεινοφρονέστατος χωρικός, ὅστις ἀναγινώσκει τὴν Παλαιὰν καὶ τὴν Νέαν Διαθήκην ἐπὶ τῶν λόφων τῆς Βοιωτίας, δύναται ὑπερηφάνως νὰ αἰσθανθῇ, ὅτι αὐτὸς πρῶτος ἐμυήθη εἰς τὴν θείαν ἀλήθειαν, ἣν ὁ Πάπας ἢ ὁ Καρθηνάλιος ἐννοεῖ ἐν βαρβάρῳ καὶ ἀτελεῖ μεταφράσει». . . . . .

. . . Οἱ πρῶτοι πατέρες προῆλθον ἐξ Ἀνατολῆς, καὶ, ἐξαιρουμένου τοῦ Τερτυλλιανοῦ, (ὅστις ὡρμᾶτο ἐκ Καρθαγένης), ἔγραψαν ἑλληνιστί. Οἱ πρῶτοι κυριώτεροι συγγραφεῖς τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας ὑπῆρξαν Ἕλληνες, οἷοι ὁ Εὐσέβιος, ὁ Σωκράτης, ὁ Σωζόμενος, ὁ Θεοδώρητος, ὁ Εὐάγριος. Πᾶσαι αἱ Οἰκουμενικαὶ Σύνοδοι συνεκροτήθησαν ἐν Ἀνατολῇ, καὶ τὰ δόγματα, οἱ κανόνες καὶ τὸ Σύμβολον τῆς Νικαίας ἐγράφησαν ἑλληνιστί. Σύνοδος τῆς ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας, ἡ ἐν Ἀκυδικείᾳ, 367 μ. Χ. συνεπλήρωσε τὸν κανόνα τῶν Γραφῶν, καὶ οὕτω κατηρτίσθησαν τὰ κανονικὰ βιβλία τῆς Ἁγίας Γραφῆς.

Ὥστε ὁ ἑλληνικὸς χριστιανισμὸς εἶναι ὁ πατὴρ τοῦ Λατινικοῦ χριστιανισμοῦ, καὶ αἱ Ἐκκλησίαι τῆς Ρώμης καὶ τῆς Ἀγγλίας εἰσὶ τῷ ὄντι, ἐν τῇ παρούσῃ καταστάσει τοῦ χριστιανισμοῦ, κεχωρισμένα μέλη τῆς ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας κτλ.»

Ταῦτα μεταξὺ τῶν ἄλλων γράφει ὁ σοφὸς Ἀγγλικανὸς ἐν τῷ μεγίστης σπουδαιότητος συγγράμματι αὐτοῦ, ἐξαίρων τὴν θέσιν καὶ τὴν ἔνδοξον δράσιν τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας καὶ μάλιστα ἔνθα ἀντιπαραβάλλει αὐτὴν πρὸς τὴν παπικὴν Ἐκκλησίαν. Ἐκ δὲ τῶν ὧδε ἀναγραφεισῶν ὀλίγων περικοπῶν εὐχερῶς ὁ ἀναγνώστης δύναται νὰ κρίνῃ περὶ τῆς ἀξίας τοῦ ὅλου συγγράμματος, νὰ κατανοήσῃ δὲ καὶ τὸν ἔξοχον σεβασμὸν καὶ τὸ μέγα ἐνδιαφέρον ὑπὲρ τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας τοῦ σοφοῦ συγγραφέως καὶ ἐν τῷ περικλείει τῆς Ὀξφόρδης πανεπιστημίῳ, τῷ ἰσχυρῷ τούτῳ τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας προπυργίῳ, ἐπιφανοῦς καθηγητοῦ, πιστῶς ἑρμηνεύοντος τὸ φρόνημα καὶ τὰς σκέψεις συμπάσης τῆς Ἐκκλησίας, εἰς ἣν ἀνήκει. Ἀποτελεῖ δὲ τοῦτο νέον ἄριστον οἰωνὸν τῆς μετὰ οὕτω διαπύρου πόθου καὶ ἐπιμόνου ἐργασίας ἐπιδιωκομένης προσεγγίσεως τῶν δύο Ἐκκλησιῶν.

Ο ΝΕΟΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ
ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΕΩΣ ΚΑΙ ΑΛΔΟΓΗΣ
ΑΝΤΩΝΙΟΣ

Ἐγράψαμεν προλαβόντως ὅτι εἰς διαδοχὴν τοῦ ἀποθανόντος Μητροπολίτου Πετρουπόλεως Παλλαδίου ἐξελέγη ὁ ἀρχιεπίσκοπος Βιμπόργου καὶ Φιλλανδίας Ἀντώνιος. Ὁ διορισμὸς τοῦ νέου Μητροπολίτου ἐγίνετο διὰ τοῦ ἑξῆς Αὐτοκρατορικοῦ διατάγματος, δημοσιευθέντος ἐν τῇ ἐφημερίδι τῆς Κυβερνήσεως κατὰ τὴν ἡμέραν τῶν Χριστουγέννων.

Πανιερώτατε Μητροπολῖτα Πετρουπόλεως Ἀντώνιε.

Φροντίζων περὶ τῆς ἐκλογῆς ἀξίου διαδόχου τοῦ ἀποθανόντος ἀειμνήστου Μητροπολίτου Πετρουπό-

λεως Παλλαδίου, ἔστρεψα τὴν προσοχήν Μου εἰς τὴν λυσιτελεστάτην δρᾶσιν ὑμῶν ὡς πρυτάνεως τῆς Πνευματικῆς Ἀκαδημίας Πετρουπόλεως καὶ εἰς τοὺς καρποφόρους μόχθους ὑμῶν ὑπὲρ τῆς διοργανώσεως τῆς ἐπαρχίας Φιλλανδίας. Διὸ ἔκρινα δίκαιον νὰ ἐμπιστευθῶ ὑμῖν τὴν διοίκησιν τῆς ἐπαρχίας Πετρουπόλεως, ἀνάγων ὑμᾶς εἰς τὸν βαθμὸν Μητροπολίτου.

Ἀκραδάντως πέποιθα ὅτι ὑμεῖς, σχόντες ἤδη τὴν εὐκαιρίαν ἐκ τοῦ σύνεγγυς νὰ γνωρίσητε τὰς πνευματικὰς ἀνάγκας τοῦ ποιμνίου τῆς ἐπαρχίας ταύτης, θὰ καταβάλητε ζηλωτὴν προσπάθειαν πρὸς ἐμψύχωσιν τῆς ποιμαντικῆς δράσεως τοῦ κλήρου τῶν πόλεων καὶ τῶν χωρίων, πρὸς ἀναζωπύρησιν τοῦ διδακτικοῦ κηρύγματος, πρὸς μόρφωσιν ἐν τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς ἐκπαιδευτηρίοις καλῶν τῷ λαῷ ποιμένων καὶ διδασκάλων ἀληθοῦς ἐθνικῆς παιδείας διὰ τὰς ἐκκλησιαστικὰς ἐνοριακὰς σχολάς.

Διαβιβάζων ὑμῖν λευκὸν ἐπικαλύμμαυχον μετὰ σταυροῦ ἐκ πολυτίμων λίθων καὶ ἀνατιθεὶς Ἐμαυτὸν εἰς τὰς εὐχὰς ὑμῶν, διατελῶ εὔνους ὑμῖν.

(ὑπ.) ΝΙΚΟΛΑΟΣ

Εἰς τὴν Ἁγιωτάτην δὲ Σύνοδον τῆς Ρωσσίας ὁ διορισμὸς οὗτος ἀνηγγέλθη διὰ τοῦ ἑξῆς διατάγματος.

Διατάσσομεν Παγευμενῶς ὅπως ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Φιλλανδίας Ἀντώνιος ὑπάρχῃ Μητροπολίτης Πετρουπόλεως καὶ Λαδόγης, Ἱερὸς Ἀρχιμανδρίτης τῆς Λαύρας Ἀλεξάνδρου τοῦ Νεύσκη καὶ Μέλος τῆς Ἁγιωτάτης Συνόδου.

(ὑπ.) ΝΙΚΟΛΑΟΣ

Δι' ἑτέρων δὲ Αὐτοκρατορικῶν διαταγμάτων, αὐθημερὸν ἐπίσης δημοσιευθέντων, ἐξηγγέλθη ὅτι Πρωτεῦον Μέλος τῆς Ἁγιωτάτης Συνόδου διωρίζετο ὁ Μητροπολίτης Κιέβου Ἰωαννίκιος. Τὰ διατάγματα ταῦτα ἔχουσιν ὡς ἑξῆς :

Πρὸς τὸ Πρωτεῦον Μέλος τῆς Ἁγιωτάτης Συνόδου τὸν Παγιερώτατον Ἰωαννίκιον, Μητροπολίτην Κιέβου καὶ Γαλικίας.

Παγιερώτατε Μητροπολῖτα Κιέβου Ἰωαννίκιε.

Ὁ γνωστός μοι πεφωτισμένος ζῆλος ὑμῶν ὑπὲρ τῆς Ἁγίας Ἐκκλησίας καὶ τῆς διαφυλάξεως ἐν καθαρότητι τῆς διδασκαλίας αὐτῆς, καθὼς καὶ ἡ πολυετὴς πεῖρα τῆς ὑμετέρας ἀξιεπαίνου ἀρχιερατικῆς ὑπηρεσίας, Μὲ παρορμῶσι νὰ ἀναθέσω εἰς ὑμᾶς τὴν διεύθυνσιν τῆς ἀνωτάτης ἐκκλησιαστικῆς διοικήσεως, ἀναγορεύων ὑμᾶς Πρωτεῦον Μέλος τῆς Ἁγιωτάτης Συνόδου.

Πέποιθα ὅτι ἐν τῷ ὑπουργήματι τούτῳ θὰ φανῆτε ἀληθὴς φρουρὸς τῆς ὀρθοδοξίας καὶ τῆς εἰρήνης τῆς ὀρθοδόξου Ρωσσικῆς Ἐκκλησίας.

Ἀνατιθεὶς Ἐμαυτὸν εἰς τὰς εὐχὰς ὑμῶν, διατελῶ εὔνους ὑμῖν ἐσαεί.

(ὑπ.) ΝΙΚΟΛΑΟΣ.

Τῇ Ἁγιωτάτῃ Διοικούσῃ Συνόδῳ.

Διατάσσομεν Παγευμενῶς ὅπως τὸ Συνοδικὸν Μέλος ὁ Μητροπολίτης Κιέβου Ἰωαννίκιος ὑπάρχῃ Πρωτεῦον Μέλος τῆς Ἁγιωτάτης Συνόδου, ἀπόντος δὲ τοῦ Μητροπολίτου Κιέβου Ἰωαννικίου ἐκ Πετρουπόλεως, τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν καθηκόντων αὐτοῦ ὡς Πρωτεύοντος ἀναλαμβάνῃ ὁ πρῶτος ἐκ τῶν παρακαθημένων ἐν τῇ Συνόδῳ ἱεραρχῶν. *

(ὑπ.) ΝΙΚΟΛΑΟΣ.

Ὁ Μητροπολίτης Ἀντώνιος, ἅγων νῦν τὸ 52 ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτοῦ, ἀπὸ πολλοῦ ἦδη ὑπεδεικνύετο ὡς ὁ ἄριστος ὑποψήφιος διὰ τὸν θρόνον Πετρουπόλεως, ὅπου διῆλθε τὰ πλεῖστα ἔτη τῆς ἱερατικῆς διακονίας αὐτοῦ, ἀπολαύων τῆς γενικῆς ἐκτιμήσεως καὶ ὑπολήψεως διὰ τὴν παιδείαν αὐτοῦ καὶ τὴν σύνεσιν. Κατὰ κόσμον Ἀλέξανδρος Βασιλείου Βαδκόβσκης ὀνομαζόμενος καὶ ἔγγαμος ὢν ἔσχε τὴν δυστυχίαν νὰ ἀπολέσῃ διαδοχικῶς ἀπὸ τοῦ 1879—1882 πρῶτον μὲν τὴν σύζυγον εἶτα δὲ καὶ τὰ δύο τέκνα αὐτοῦ. Μετὰ τὰ οἰκογενειακὰ ταῦτα ἀτυχήματα ὁ Ἀλέξανδρος ἀπεφάσισε νὰ ἀπαρνηθῇ τὰ ἐγκόσμια καὶ νὰ ἀφιερώσῃ ἑαυτὸν τῷ Θεῷ. Καρεὶς κατὰ τὸ 1883 ὑπὸ τοῦ τότε Μητροπολίτου Καζανίου Παλλαδίου μοναχὸς ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἀντώνιος καὶ ἀναχθεὶς διαδοχικῶς μέχρι τοῦ βαθμοῦ ἀρχιμανδρίτου, διωρίσθη ἀκολούθως ἐπόπτης τῆς Πνευματικῆς Ἀκαδημίας Καζάν, ἐν ᾗ καὶ πρότερον, λαϊκὸς ἔτι ὤν, διετέλει ὑρηγητὴς τῆς ποιμαντικῆς καὶ τῆς ὁμιλητικῆς. Ἐκ τῆς Ἀκαδημίας Καζὰν μετετέθη κατ' Αὔγουστον τοῦ 1885 εἰς τὴν Ἀκαδημίαν Πετρουπόλεως ὡς ἐπόπτης αὐτῆς, μετὰ δύο δὲ ἔτη (κατὰ τὸ 1887) διωρίσθη πρύτανις αὐτῆς, ἀναγορευθεὶς ἅμα ἐν τῇ Ἁγιωτάτῃ

(*) Πρὸς κατανόησιν τῶν διαταγμάτων τούτων ὑπὸ τῶν ἡμετέρων ἀναγνωστῶν σημειοῦμεν ὅτι τὰς ἐν τῇ Ρωσσικῇ Συνόδῳ ἐργασίας διευθύνει ὁ φέρων τὸν τίτλον Πρωτεῦον Μέλος (οὐχὶ Πρόεδρος, διότι Πρόεδρος θεωρεῖται ὁ Αὐτοκράτωρ, ὅστις ἐν χρόνοις προγενεστέροις καὶ παρεκάθητο μάλιστα ἐν τῇ Συνόδῳ ἐκτάκτως) ἱεράρχης, διοριζόμενος ὑπὸ τοῦ Αὐτοκράτορος ἐκ τῶν τριῶν Μητροπολιτῶν Πετρουπόλεως, Μόσχας, καὶ Κιέβου, κατὰ τὰ πρεσβεῖα συνήθως τῆς χειροτονίας. Τὰ λοιπὰ μέλη τῆς Συνόδου, ὧν ὁ ἀριθμὸς ἐκάστοτε ποικίλλει καὶ ἐν οἷς συγκαταλέγονται πολλάκις καὶ ἐπίσκοποι ἁπλοῖ ἄνευ ἐπαρχίας καὶ ἄνευ τίτλου ἔτι, διορίζονται ἐπίσης ὑπὸ τοῦ Αὐτοκράτορος. Καίτοι δὲ πάντες οἱ ἐν τῇ Συνόδῳ παρακαθήμενοι ἔχουσιν ἴσην ψῆφον, δὲν φέρουσιν ὅμως πάντες τὴν κλῆσιν Συνοδικὸν Μέλος, διότι ὁ τίτλος οὗτος χορηγεῖται ὑπὸ τοῦ Αὐτοκράτορος ὡς ἰδιαιτέρα ἐπιβράβευσις ὑπηρεσιῶν καὶ παραμένει καὶ ὅταν ἀκόμη ὁ λαβὼν αὐτὸν ἀπέλθῃ εἰς τὴν ἐπαρχίαν αὐτοῦ καὶ παύσῃ παρακαθήμενος ἐν τῇ Συνόδῳ. Ὁ νέος Μητροπολίτης Ἀντώνιος ἐπὶ τοσαῦτα ἔτη παρακαθήμενος ἐν τῇ Συνόδῳ μόλις νῦν ἔλαβε τὸν τίτλον τοῦ Συνοδικοῦ Μέλους.

Συνόδῳ ἐπίσκοπος Βιμπόργου καὶ δεύτερος βικάριος ἐπίσκοπος τοῦ Μητροπολίτου Πετρουπόλεως Ἰσιδώρου. Κατὰ τὸ 1892 ἡ ἐπισκοπὴ Βιμπόργου ἀνήχθη εἰς ἀρχιεπισκοπὴν Φιλλανδίας, καὶ ὁ Ἀντώνιος ἀρχιεπίσκοπος ἤδη γενόμενος διωρίσθη μέλος τῆς Ἁγιωτάτης Συνόδου, ἔνθα καὶ ἀδιακόπως παρήδρευε μέχρι τοῦ νῦν. Διὰ τὰ ἐπιστημονικὰ αὐτοῦ ἔργα, ἀναφερόμενα ἰδίᾳ εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς ὁμιλητικῆς, ὁ Μητροπολίτης Ἀντώνιος ἔλαβε τὸν τίτλον δόκτορος τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας, ἡ δρᾶσις δὲ αὐτοῦ ἐν τῷ ζητήματι τῆς ἑνώσεως τῶν παλαιοκαθολικῶν εἶνε ἤδη γνωστὴ εἰς τοὺς ἀναγνώστας ἡμῶν ἐκ τῶν δημοσιευθέντων ἄλλοτε ἐν τῇ «Ἐκκλ. Ἀληθείᾳ». Ὁ Μητροπολίτης Ἀντώνιος ἀντεπροσώπευσεν ὡσαύτως πέρυσι τὴν ὀρθόδοξον Ρωσσικὴν Ἐκκλησίαν ἐν Ἀγγλίᾳ κατὰ τὸ ἰωβιλαῖον τῆς Ἀνάτσης Βικτωρίας, τυχὼν θερμοτάτης αὐτόθι ὑποδοχῆς.

ΜΕΛΕΤΗ

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΑΥΤΗΣ ΕΠΙΦΕΡΟΜΕΝΩΝ ΕΝΣΤΑΣΕΩΝ

ὑπὸ

Ἱεροδ. ΘΕΟΚΛΗΤΟΥ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

Καὶ δι' ἐκείνων μέν, ὅσα μέχρι τοῦδε προετάξαμεν εἴχομεν διαζωγραφήσῃ τοὺς ἀντιπάλους ἡμῶν σχετικῶς πρὸς τὴν θεολογικὴν αὐτῶν ἐπιστημοσύνην. Διὰ δὲ τῶν ἑπομένων θέλομεν ἐξετάσῃ τὴν σημασίαν τῶν ἐνστάσεων, τὰς ὁποίας οὗτοι προσβάλλουσι κατὰ τοῦ χριστιανισμοῦ.

Ὅλην τὴν σειρὰν τῶν ἐνστάσεων ταύτων δυνάμεθα νὰ συγκεφαλαιώσωμεν εἰς τὰς ἑξῆς τέσσαρας οὐσιώδεις προτάσεις.

Πρῶτον, ὅτι καταπολεμοῦσι τὸν χριστιανισμὸν διὰ τὴν ἐπιρροήν, τὴν ὁποίαν ἐξήσκησε καὶ ἐξασκεῖ ἐν τῷ κόσμῳ προσπαθοῦντες νὰ παραστήσωσιν αὐτὸν ὡς πολέμιον τῆς κοινωνίας καὶ πάσης προόδου.

Δεύτερον, προσβάλλουσι τὸν χριστιανισμὸν εἰς τὰ δόγματα αὐτοῦ ἐπιζητοῦντες ἀφ' ἑνὸς μέν νὰ καταστρέψωσι τὰς βάσεις τῆς θείας δυνάμεως, ἐφ' ἧς στηρίζεται, ἀφ' ἑτέρου δὲ νὰ παραστήσωσιν ὡς παράλογα τὰ δόγματα, τὰ ὁποῖα οὗτοι ἀποστρέφονται.

Τρίτον, προσβάλλουσι τὴν ἠθικὴν τοῦ χριστιανισμοῦ παριστῶντες αὐτὴν ὁτὲ μὲν ὡς ἐγκράτειαν φύσει ἀπραγματοποίητον, ἄλλοτε δὲ ὡς μαλθακότητα καὶ ἀβρέπειαν εἰς οὐδεμίαν κοινωνικὴν τάξιν ἁρμόζουσαν.

Τέταρτον δὲ καὶ τελευταῖον προσβάλλουσι τὸν χριστιανισμὸν ἐν τῇ λατρείᾳ αὐτοῦ προσπαθοῦντες νὰ καταγελάσωσιν αὐτῆς ἢ νὰ κηρύξωσι τὸ ἀδύνατον τῆς ἐφαρμογῆς τῶν διατάξεων αὐτῆς.

Διέλθωμεν λοιπὸν ἀλληλοδιαδόχως τὰς τέσσαρας ταύτας σειρὰς τῶν ἐνστάσεων ἐκλέγοντες τὰς κυριωτέρας ἐξ αὐτῶν, ἐκείνας δηλ. τὰς ὁποίας διαδίδουσι μετὰ περισσοτέρας πεποιθήσεως καὶ εὐκολίας εἰς τὸν λαόν, καὶ συνοψίζοντες τρόπον τινὰ ἐκθέσωμεν αὐτὰς ἐν ὅλῃ αὐτῶν τῇ ἰσχύϊ χωρὶς νὰ ἐπιζητῶμεν νὰ τὰς ὑπεκρύγωμεν ἢ νὰ τὰς ἐξασθενίσωμεν, ἐλπίζομεν δὲ νὰ τὰς λύσωμεν. Ἐλπίζομεν μάλιστα, ὡς ἤδη εἴπομεν, νὰ ἀποδείξωμεν ἐπὶ τῇ περιστάσει ταύτῃ τὴν δύναμιν τῆς ἀληθείας τοῦ χριστιανισμοῦ γνωστοῦ ὄντος ὅτι ἡ ἀλήθεια οὐδέποτε πατάσσεται παρὰ τῶν πολεμίων αὐτῆς χωρὶς νὰ διαχύσῃ τὸ ἄπλετον φῶς ὅπερ περιέχει ἐν ἑαυτῇ.

Δὲν θὰ δυνηθῶμεν νὰ πραγματευθῶμεν ὅλα τὰ ζητήματα ταῦτα μεθ' ὅλης ἐκείνης τῆς ἐκτάσεως ἣν ἐπιφυλασσόμεθα ἑνὶ ἑκάστῳ ἐξ αὐτῶν. Ὁ κύκλος τῶν ζητημάτων, εἰς ἃ θέλομεν ἐνασχοληθῇ εἶνε τόσον εὐρύς, ὥστε δὲν θὰ ἔχωμεν τὸν ἀπαιτούμενον καιρὸν νὰ τὸν διατρέξωμεν ἐὰν θελήσωμεν νὰ δώσωμεν εἰς ἕκαστον ἐξ αὐτῶν τὴν προσήκουσαν ἔκτασιν. Ἀλλὰ θὰ προσπαθήσωμεν νὰ καθορίσωμεν, τό γ' ἐφ' ἡμῖν, ἀκριβῶς καὶ τὴν ἔνστασιν καὶ τὴν πρὸς αὐτὴν ἐμπρέπουσαν ἀπάντησιν, ἀποβλέποντες μᾶλλον εἰς τὴν οὐσίαν καὶ λέγοντες ἱκανὰ δι' ἐκείνους, οἵτινες θέλουσι νὰ ἀκούσωσι καὶ δύνανται νὰ σκεφθῶσι σοβαρῶς.

Ἀλλ' ἐγκαταλείψαντες τὰ εἰσαγωγικὰ ταῦτα προλεγόμενα, δι' ὧν προετάξαμεν πᾶν ὅ,τι ἦτο ἀπαραίτητον νὰ γνωρίσωμεν προκαταρκτικῶς, εἰσέλθωμεν ἤδη εἰς τὰς συζητήσεις, αἵτινες μᾶς ἀναμένουσιν.

Δὲν πρέπει νὰ λησμονήσωμεν ὅτι αἱ κατὰ τῆς ἐπιρροῆς τῆς Ἐκκλησίας φερόμεναι ἐνστάσεις, ἐπιρροῆς, ἣν ἐξήσκησεν καὶ ἐξασκεῖ ἔτι σήμερον ἐν τῷ κόσμῳ, θὰ μᾶς ἀπασχολήσωσι τὸ πρῶτον καὶ κατ' ἀρχάς. Συνεπῶς δὲν πρέπει νὰ βραδύνωμεν εἰς τὸν περὶ τοῦ σπουδαίου τούτου καὶ ἐνδιαφέροντος ζητήματος ἀναμένοντα ἡμᾶς ἀγῶνα.

Οἱ πολέμιοι τοῦ χριστιανισμοῦ φρονοῦσιν ὅτι ἡ δύναμις, δι' ἧς οὗτος ἀντέστη καὶ κατέκλυσε τὸν κόσμον, ἡ δύναμις τῆς πρακτικῆς αὐτοῦ ἐφαρμογῆς καὶ διαδόσεως εὑρηται ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, διότι ἐν ταύτῃ ὁ χριστιανισμὸς κέκτηται τὴν ζῶσαν καὶ κοινωνικὴν αὐτῆς μορφὴν καὶ ὅτι ἄνευ αὐτῆς δὲν θὰ ἦτο ἢ καθαρά τις θεωρία καὶ ματαία διδασκαλία, κατάλληλος τὸ πολὺ νὰ καταπλήξῃ τὴν περιέργειαν τῶν φιλοσόφων. Ὅθεν οἱ ἀντίπαλοι ἡμῶν ὅλα αὐτῶν τὰ βέλη διευθύνουσι κατὰ τῆς Ἐκκλησίας, ἤτις τοὺς πιέζει διὰ τοῦ λόγου αὐτῆς, τοὺς περιορίζει διὰ τῶν διατάξεων αὐτῆς, τοὺς παροργίζει διὰ τῶν ἀγώνων αὐτῆς οὐ μόνον νικῶσα ἀλλὰ καὶ νικωμένη· ἡ παρουσία αὐτῆς καταστᾶσα πανταχοῦ ἐπαισθητὴ διὰ τοῦ ἱερατείου, διὰ τῆς λατρείας καὶ διὰ τῶν μνημείων αὐτῆς τοὺς ἀπελπίζει ὑπερβολικά. Ἐνόμιζον ὅτι ἐὰν θὰ κατα-

Συνέχεια ἀπὸ σελ. 421—427.

συνέτριβον αὐτὴν ἐν τῇ συστάσει αὐτῆς, θὰ κατώρθουν νὰ ἀπαλλαγῶσιν ὁλοκληρωτικῶς τοῦ χριστιανισμοῦ καὶ μετ' αὐτοῦ πάσης ἄλλης δυνατῆς ἐν τῷ κόσμῳ θρησκευτικότητος. Πράγματι· οἱ σπουδαιότεροι τῶν ἡμετέρων ἀντιπάλων, οἱ πλέον ἀδιάλλακτοι, ἀλλὰ καὶ εἰλικρινέστεροι ἀποδίδοντες τὸν ἐμπρέποντα σεβασμόν, εἰς τὰς βάσεις τῆς χριστιανικῆς πίστεως στεντορείως ὁμολογοῦσιν ὅτι ἄνευ τῆς Ἐκκλησίας χριστιανισμὸς δὲν ὑφίσταται, καὶ ὅτι ἐκτὸς τοῦ χριστιανισμοῦ οὐδεμία ἀξία λόγου θρησκεία δύναται νὰ ὑπάρξῃ.

Λοιπὸν ἐπὶ τῷ σκοπῷ τοῦ νὰ ἀπογυμνώσωσι τὴν Ἐκκλησίαν τῆς ἀφοσιώσεως, τῆς πίστεως καὶ τῆς πρὸς αὐτὴν ἀγάπης τῶν χριστιανῶν, οἱ ἐχθροὶ αὐτῆς ἐπιζητοῦσι νὰ τὴν παραστήσωσι παντοιοτρόπως ὡς πολέμιον τῆς κοινωνίας καὶ πάσης προόδου.

Καὶ μάλιστα ἐπὶ τῶν ἡμερῶν ἡμῶν κατὰ πολὺ χρησάμενοι τῷ ἐπιχειρήματι τούτῳ, ἔστρεψαν αὐτὸ καθ' ὅλας τὰς ἐπόψεις παριστῶντες αὐτὸ ὑπὸ χιλίους διαφόρους μορφὰς καὶ ζητοῦντες νὰ τὸ στηρίξωσιν ἐπὶ γεγονότων οὐ μόνον τῆς ἀρχαιότητος, ἀλλὰ καὶ τῆς συγχρόνου ἐποχῆς. Συζητήσωμεν λοιπὸν μετ' αὐτῶν ἐφ' ὅλων τούτων τῶν ἐπόψεων τοῦ ἀπασχολοῦντος ἡμᾶς ζητήματος.

Κατηγοροῦσι τὴν Ἐκκλησίαν κατ' ἀρχὰς ὡς οὖσαν πολέμιον τῶν φώτων καὶ ἐπιζητοῦσαν νὰ στηρίξῃ τὴν ἐξουσίαν αὐτῆς ἐπὶ τῆς ἀμαθείας, ἣν ἐγκαθίδρυσεν καὶ ἐπεστήριξεν ἐν τῇ κοινωνίᾳ. Τοῦτο ἀποτελεῖ τὴν αἰώνιον κραυγὴν τῶν ἀντιπάλων αὐτῆς καὶ καθ' ἑκάστην μετὰ νέας μανιώδους ὁρμῆς τὴν ἀναφέρουσι τιτλοφοροῦντες τὴν Ἐκκλησίαν δι' ὀνομάτων ὑβριστικῶν καὶ χυδαίων τοῦ φωτοσβέστου καὶ μισομαθοῦς. Ὅθεν ἐξετάσωμεν τὴν ἀξίαν τῆς ἐνστάσεως ταύτης, ἥτις ἀρκετὴν ἐντύπωσιν ἐμποιεῖ εἰς πάντα κατεχόμενον ὑπὸ τοῦ ἔρωτος τῆς ἐπιστήμης, ἣν θεωρεῖ ὡς πρωτίστην τῶν ἐπιγείων ἀγαθῶν.

«Ἡ Ἐκκλησία λέγουσιν εἶνε θυγάτηρ τῆς ἀμαθείας· οἱ ἀπόστολοι αὐτῆς καλοῦνται ἐν ταῖς Γραφαῖς μωροὶ καὶ ἀπαίδευτοι· ἐπὶ δὲ τῆς συστάσεως αὐτῆς, ἀπετελεῖτο ἐξ αἰχμαλώτων, τοῦ χύδην λαοῦ καὶ τῶν ἀμαθῶν ἀνθρώπων· αὐτὸς ὁ ἀπόστολος Παῦλος καυχᾶται περὶ τούτου ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς αὐτοῦ».

Καὶ ἡμεῖς ἀκόμη καυχώμεθα μετ' αὐτόν, διότι μία ἐκ τῶν λαμπροτέρων καὶ ψηλαφητοτέρων ἀποδείξεων τοῦ ὅτι ἡ Ἐκκλησία ἔλαβε παρὰ Θεοῦ τὸ ἀληθὲς φῶς καὶ τὴν ἀποστολὴν τοῦ νὰ φωτίσῃ τὸν κόσμον, εἶνε ὅτι ἀπευθύνεται πρώτιστα εἰς τὴν τάξιν ταύτην, τῶν πτωχῶν καὶ ἐργατῶν τοῦ λαοῦ, οὓς οἱ σοφοὶ τοῦ κόσμου εἶχον περιφρονήσῃ· ὅτι ἐξ αὐτῶν ἀνέδειξε διδασκάλους τῆς οἰκουμένης διακριθέντας ἐπὶ δεινότητι λόγου πρὸς κατασχύνην καὶ ταπείνωσιν ἐκείνων, οἵτινες εἶχον καταστήσῃ τὴν ἐπιστήμην μονοπώλιον ἀσεβεῖς. Μάλιστα θὰ εἴπωμεν πρὸς τοὺς ἀντιπάλους ἡμῶν: δύνασθε ὅσον θέλετε νὰ περιφρονήσητε τὸν λαὸν καὶ νὰ ἀπαξιώσητε τὴν πρὸς αὐτὸν καὶ πρὸς ἡμᾶς ἐξ ἴσου ἀπευθυνομένην διδασκαλίαν· ἡμεῖς ὅμως οἱ χριστιανοὶ καυχώμεθα ἐπὶ τὸ ὅτι ἡ διδασκαλία αὕτη ἀπευθύνεται πρὸς πάντας ὡς ὁ ἥλιος ἀνατέλλει ἐπὶ δικαίους καὶ ἀδίκους· καυχώμεθα ἐπὶ τὸ ὅτι ἡ διδασκαλία αὐτῆς ἐγένετο πρὸ πάντων ἀποδεκτὴ παρὰ τῶν σταθερωτέρων τοῦ λαοῦ συνειδήσεων, ἃς ἔδει νὰ διδάξῃ καὶ παρηγορήσῃ· καυχώμεθα διὰ τοὺς μωροὺς, ὡς λέγετε, ἀποστόλους ἐκείνους, οἵτινες πεπληρωμένοι τῆς θείας καὶ ὑπερφυσικῆς ἐπιστήμης, ἐγένοντο αἴτιοι τοῦ φωτὸς τῶν ἐθνῶν συζητοῦντες μετὰ τῶν σοφῶν καὶ ἐπιβάλλοντες αὐτοῖς σιωπὴν διὰ τῆς ὑπεροχῆς τῆς διδασκαλίας των· ἱδρύοντες δὲ ἕδρας καὶ σχολάς, ἐξ ὧν ἀνέβλυσαν κρουνοὶ ἀένναοι ἐπιστήμης, συνέγραψαν συγγράμματα ἔναντι τῶν ὁποίων ὠχρίασαν καὶ αὐτοὶ οἱ μέγιστοι νόες.

Καὶ πῶς λέγουσιν ὅτι ἐν τῇ συστάσει τῆς Ἐκκλησίας ἐπεκράτει ἀμάθεια, ἀφοῦ αὕτη ἀντέστη κατὰ τῆς τοσοῦτον σοφῆς τῶν Ἰουδαίων συναγωγῆς· ἀφοῦ αὕτη τὸ πρῶτον εἰσβαλοῦσα θριαμβευτικῶς εἰς Ἱερουσαλὴμ προσήλκυσεν εἰς τὸν χριστιανισμὸν ἱερεῖς καὶ διδασκάλους, ἔσχε τὸν Στέφανον, τὸν Βαρνάβαν, ἄνδρας ἐντριβεῖς τῆς ἰουδαϊκῆς σοφίας, ἀπέκτησε τὸν Παῦλον τὸν θαυμάσιον ἐκεῖνον τοῦ Γαμαλιὴλ μαθητήν, τὸ θαῦμα ἐκεῖνο τῆς εὐγλωττίας, τὸν νικητὴν ἐκεῖνον τῆς ἑλληνικῆς καὶ ρωμαϊκῆς εἰδωλολατρείας, τὸν ἄνδρα, ὅστις ἔμελλε νὰ προσελκύσῃ εἰς τὸν χριστιανισμὸν καὶ αὐτοὺς τοὺς φιλοσόφους ὡς Διονύσιον τὸν Ἀρεοπαγίτην καὶ ἄλλους;

Πῶς κατηγοροῦσι τὴν Ἐκκλησίαν ὡς ἀμαθῆ ἐνῷ εἶχε συγκροτήσῃ κοινότητας εἰς τὰς πόλεις τῶν Ἀθηνῶν, τῆς Κορίνθου, τῆς Ρώμης, τῆς Ἀλεξανδρείας, Ἀντιοχείας καὶ Ἐφέσου, πόλεις ἐγγραμμάτους αὐθωρεὶ κατακλυσθείσας παρὰ τοῦ χριστιανισμοῦ πρὸς σχηματισμὸν τῶν περιφανεστέρων μητροπόλεων καὶ τῶν ἑστιῶν τοῦ προσηλυτισμοῦ;

Οὐχί· ἡ Ἐκκλησία δὲν ἦτο ποσῶς θυγάτηρ τῆς ἀμαθείας, ὁ δὲ κόσμος οὐδέποτε εἶδε τοιαύτην ἐξάπλωσιν διδασκαλίας, λάμψιν διδαχῆς, δύναμιν λόγου, καὶ ἐν ἑνὶ λόγῳ δαψίλειαν φώτων, ὁποία ἔλαμψεν ἐπὶ τῆς συστάσεως αὐτῆς.

«Ἀλλ' ὅμως, λέγουσιν οἱ ἀντίπαλοι ἡμῶν, εἶνε ἀναντίρρητον ὅτι ἡ Ἐκκλησία μόνον κατὰ τὸν μεσαίωνα ἢ κατὰ τοὺς αἰῶνας τῆς ἀμαθείας ἔρθασεν εἰς τὴν ἀκμήν της στηρίξασα τὴν δύναμιν αὐτῆς ἐπὶ τῶν βαρβάρων λαῶν».

Πῶς; ὥστε κατὰ τὸν μεσαίωνα ἡ Ἐκκλησία ἐξήπλωσε τὴν ἰσχὺν τῆς διδασκαλίας αὐτῆς καὶ τῶν δογματικῶν ἀγώνων! Εἶνε τοῦτο πλάνη καὶ ψεῦδος προφανές. Ἀναμφιβόλως ἡ Ἐκκλησία κατὰ τὸν μεσαίωνα ἐνήργησε δραστηρίως διὰ τὸν πολιτισμὸν τῶν λαῶν λαβοῦσα μέγα μέρος ἐν τῷ κοινωνικῷ καὶ πολιτικῷ ὀργασμῷ καὶ κατακτήσασα πλούτη καὶ ἀξιώματα· ἀλλὰ κατὰ τὸν μεσαίωνα κατ' οὐδεμιᾶς πολεμίου

διδασκαλίας ἀντεπεξῆλθεν, ὥστε νὰ καταδείξῃ τις τὴν ἐν τῇ ἐποχῇ ἐκείνῃ ἐξάπλωσιν τῆς ἰσχύος τῆς διδασκαλίας καὶ τῆς ἐπιστημονικῆς αὐτῆς ἐν τῷ κόσμῳ ἐφόδου.

Γνωρίζετε εἰς ποίαν ἐποχὴν ἡ Ἐκκλησία ἐμεγαλύνθη θαυμασίως; ὅταν ἐράνη εἰς τὸν ὁρίζοντα ὁ αἰὼν τοῦ Αὐγούστου, ὁ αἰὼν ἐκεῖνος τῶν γραμμάτων, τῆς φιλοσοφίας καὶ τῆς ἐπιστήμης φωτίζων ἅπαντα τὸν ρωμαϊκὸν κόσμον καὶ συγκεντρῶν ἅπασαν αὐτοῦ τὴν δύναμιν εἰς τὰς ἐπισημοτέρας πόλεις τῆς Ἀσίας καὶ Εὐρώπης, τότε ἡ Ἐκκλησία ἔδειξεν ἅπασαν τὴν ἰσχὺν τοῦ φωτὸς καὶ τὴν δύναμιν τῆς διδασκαλίας αὐτῆς· τότε τεθεῖσα ἐναντι τῆς ἐπιστήμης τῶν Ἀθηνῶν τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ Ρώμης ἠνάγκασεν αὐτὴν νὰ συνάψῃ μάχην κρατερὰν τεσσάρων ὅλων αἰώνων καὶ κατακτήσασα τὰ πνεύματα καὶ τὰς καρδίας τῶν τότε σοφῶν ἐβίασεν αὐτὴν νὰ ὀπισθοδρομήσῃ καὶ ἐγκαταλείψῃ τὰς ἕδρας τὰς ὁποίας ἕως τότε θριαμβευτικῶς κατεῖχε. Ναί, ἡ Ἐκκλησία ἐγένετο μεγάλη καὶ ἔρθασεν εἰς τὸν κολοφῶνα τῆς κατηχητικῆς αὐτῆς ἰσχύος, ὅταν ἀγομένη εἰς τὰς φυλακάς, πιεζομένη παρὰ τῶν τυράννων, ἐστηριγμένη τῆς ἐλευθερίας τῆς συναθροίσεως καὶ μὴ ἔχουσα ἢ παραπήγματα πρὸς ἐλευθέραν διδασκαλίαν τοῦ Εὐαγγελίου, κατέκλυζε τὸν κόσμον, ὑπέτασσε τὰ πλέον περωτισμένα πνεύματα, ἅτινα ἠγωνίζοντο κατ' αὐτῆς, καὶ ἐσχημάτιζε τὴν πολυάριθμον ἐκείνην καὶ ἰσχυρὰν φάλαγγα τῶν πνευμάτων, τῶν συγγραφέων καὶ ἐπιφανῶν ἐκείνων ῥητόρων, οἵτινες ὑπὸ τὸ ὄνομα τῶν πατέρων τῆς Ἐκκλησίας ἀποτελοῦσι τὸ παντοτεινὸν κλέος αὐτῆς καὶ τὸ καύχημα τῆς ἀνθρωπότητος. Οἱ μεγάλοι ἐκεῖνοι ἄνδρες ἀποτελοῦσι τὰ λαμπρότερα τρόπαια τῆς νίκης τῆς χριστιανικῆς ἐπιστήμης κατὰ τῆς ἐθνικῆς καὶ τὰ συγγράμματα αὐτῶν ἐν οἷς εὑρίσκομεν τὰς ἐκθέσεις τοῦ μεγίστου ἐκείνου ἐπιστημονικοῦ πολέμου, μένουσιν, ἵνα μή τις κατηγορήσῃ αὐτὴν ὡς νικήσασαν ἄνευ ἀντιπάλων καὶ ἱδρύσασαν τὸ κράτος αὐτῆς ἐπὶ ἀμαθῶν λαῶν κατὰ τοὺς αἰῶνας τῆς παχυλῆς βαρβαρότητος.

«Ἀλλ' ὁ μεσαίων, μᾶς ἐπαναλαμβάνουσι, ὁ μεσαίων ἀνῆκει εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ἐβασίλευεν ἐπ' αὐτοῦ ἀνεξελέγκτως· οὐχ ἧττον οὗτος ὑπῆρξεν ὁ αἰὼν τῆς ἀμαθείας καὶ τοῦ βαρβαρισμοῦ.»

Συμφωνῶ πρὸς στιγμὴν διὰ τὴν βαρβαρότητα καὶ ἀμάθειαν τοῦ μεσαίωνος, τοῦ ὁποίου μόνη ἡ ἀμάθεια, προλαμβάνοντες λέγομεν, δύναται νὰ ἐμποιήσῃ μεγίστην ἔκπληξιν. Θὰ ἐρωτήσω ὅμως τοὺς ἀντιπάλους ἡμῶν, ποῖα ἦσαν τὰ ἔθνη, τὰ ὁποῖα ἐδίδασκεν ἡ Ἐκκλησία;

Ἦσαν ἔθνη, τὰ ὁποῖα καίπερ κατέχοντα διαφόρους ἐπιστήμας καὶ πολιτισμὸν ἔκτακτον, οὐχ ἧττον περιελθόντα ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῆς Ἐκκλησίας κατήντησαν ἀμαθῆ καὶ βάρβαρα; Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ θὰ ἐκλίνομεν τὴν κεφαλὴν ἐναντι τοιούτου θλιβεροῦ γεγονότος, ὅπερ θὰ ἀποτελῇ τὸ αἰώνιον ἡμῶν ὄνειδος. Ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα δὲν ἔχει οὕτω· καὶ οἱ ἀντίπαλοι ἡμῶν τὸ γινώσκουσιν, καὶ διὰ τοῦτο δὲν κατέρχονται ἐπὶ τὸ πεδίον τῆς συζητήσεως ἔνθα ἡ Ἐκκλησία καὶ πάλιν ἀναφαίνεται ὡς πηγὴ τῶν φώτων καὶ τοῦ πολιτισμοῦ.

Οἱ πάντες γνωρίζουσι τὴν καταγωγὴν τῶν λαῶν, τοὺς ὁποίους ἡ Ἐκκλησία ἐποδηγέτησε κατὰ τὸν μεσαίωνα. Οἱ πάντες προήρχοντο ἐκ τῶν γνωστῶν ἐκείνων βαρβαρικῶν καταδρομῶν· οἱ πρόγονοι τῶν λαῶν τούτων κατήγοντο ἐκ τῶν δασῶν τοῦ Βορρᾶ ἢ τῶν ἐρήμων τῆς Ἀσίας καὶ Ἀφρικῆς· ὀρδαὶ ἀγρίων ἄνευ οὐδεμιᾶς πνευματικῆς ἀναπτύξεως, ἀλλὰ μᾶλλον μισοῦσαι τὰς ἐπιστήμας, οὐδὲν ἕτερον πλὴν τῆς σωματικῆς ῥώμης γνωρίζουσαι, παραδεδομέναι εἰς τὰς ὁρμὰς τῶν παχυλῶν αὐτῶν διαθέσεων, λυσσωδῶς μαινόμεναι κατὰ τοῦ πολιτισμοῦ, πῦρ καὶ μάχαιραν πανταχοῦ βάλλουσαι ἐπὶ τρεῖς καὶ ἑπέκεινα αἰῶνας· τοιοῦτοι ὑπῆρξαν οἱ φοβεροὶ μαθηταί, τοὺς ὁποίους ἡ Πρόνοια ἔδωκεν αἴφνης τῇ Ἐκκλησίᾳ.

Αὕτη ὅμως βλέπουσα τὰ τεμένη αὐτῆς ἀποτεφρούμενα, τὰς πόλεις αὐτῆς εἰς αἰχμαλωσίαν περιελθούσας, τὰ μοναστήρια καὶ τὰ κέντρα τῆς διδασκαλίας αὐτῆς καταστρεφόμενα, οὐχ ἧττον ἠνείχετο αὐτοὺς ὡς μαθητὰς παρὰ τῆς θείας Προνοίας αὐτῇ ἀποσταλέντας. Ἐξημέρωσεν ὀλίγον κατ' ὀλίγον τὰ ἄγρια ταῦτα στίφη, ἀγαπηθεῖσα καὶ σεβασθεῖσα παρ' αὐτῶν. Ἐνέβαλεν αὐτοῖς τὴν ἰδέαν τῆς πατρίδος καὶ τοὺς ἐδίδαξε νὰ γράφωσιν, ὁμιλῶσι καὶ ψάλλωσιν· τοὺς ἐξωκίωσε πρὸς τὰς τέχνας καὶ τὴν γεωργίαν καὶ οὕτω ἀπήλειψε σὺν τῷ χρόνῳ καὶ διὰ τοῦ χριστιανικοῦ πολιτισμοῦ τὴν βαρβαρικὴν αὐτῶν ἀγριότητα.

Τὰ ἔθνη ταῦτα, ἅτινα ἔσχον τὴν Ἐκκλησίαν μόνην διδάσκαλον καὶ μητέρα, παρήγαγον τὸν νεώτερον κόσμον, παρήγαγον τὸν σημερινὸν πολιτισμὸν καὶ ἀπέβησαν ἐκεῖνοι οἵτινες εἴμεθα ἡμεῖς. Μεταξὺ τῶν βαρβάρων τοῦ Ε' αἰῶνος καὶ τοῦ σημερινοῦ κόσμου δὲν παρεμπίπτει ἢ ἡ Ἐκκλησία ἡμῶν, καὶ ἔπειτα τολμᾶτε νὰ προσάψητε αὐτῇ ἀμάθειαν τὴν ὁποίαν ἐθεράπευσεν; καὶ ὑπάρχει ἀράγε μεγαλειτέρα ἀχαριστία καὶ ἀβελτηρία!

[ἕπεται συνέχεια]

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Ὁ οἰκουμ. πατριάρχης ἐν τοῖς ἀνακτόροις

Ἡ Α. Θ. Π. ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης, ἀναρρώσας ἐκ τῆς ἐπὶ τρεῖς ἑβδομάδας παραταθείσης ἀσθενείας αὐτοῦ, μετέβη χθὲς τὸ ἑσπέρας μετὰ τοῦ Μ. Λογοθέτου, συνεπείᾳ προηγουμένης προσκλήσεως, εἰς τὸ αὐτοκρατορικὸν ἱρτάριον.

Ὁπόθεν διήρχετο ἡ πατριαρχικὴ ἅμαξα οἱ πρὸ τῶν στρατιωτικῶν σταθμῶν στρατιῶται ἐπαρουσίαζον τὰ ὅπλα.

Ἅμα ἀφικομένη εἰς τὰ ἀνάκτορα ἡ Α. Θ. Παναγιότης ὡδηγήθη εἰς τὴν τοῦ ἀρχιθαλαμηπόλου αἴθουσαν, ἔνθα ἡ Α. Ε. ὁ Χατζῆ Ἀλῆ βέης μετὰ τῶν συμπαρισταμένων μεγιστάνων ὑπεδέξαντο τὸν οἰκουμενικὸν πατριάρχην μετ' ἐνδείξεων τιμῆς καὶ σεβασμοῦ.

Ἡ τράπεζα ἦν βρίθουσα ἐδεσμάτων καὶ γλυκυσμάτων νηστησίμων, ἐπὶ τούτῳ προπαρασκευασθέντων, ἕνεκα τῆς νηστείας τῆς τετάρτης.

Προκαθεσθεῖσα ἡ Α. Θ. Παναγιότης εἶχεν ἔνθεν μὲν τὴν Α. Υ. τὸν Δαμὰτ Μαχμοὺτ πασᾶν, ἐπ' ἀδελφῇ γαμβρὸν τῆς Α. Α. Μεγαλειότητος καὶ ἄλλοτε ὑπουργὸν τῆς δικαιοσύνης καὶ τῶν θρησκευμάτων, ἔνθεν δὲ τὸν Α. Ε. τὸν Σαὶτ πασᾶν, πρόεδρον τοῦ συμβουλίου τοῦ κράτους καὶ πρώην ὑπουργὸν τῶν ἐξωτερικῶν, ἀντικρὺ δὲ τὰς Α. Ε. τὸν ἀρχιθαλαμηπόλον, τὸν Ριτβὰν πασᾶν, νομάρχην τῆς πρωτευούσης, μουσίρην τινά, μέλος τῆς ἐν τοῖς ἀνακτόροις ἐδρευούσης στρατιωτικῆς ἐπιτροπῆς, καὶ τὸν Μ. Λογοθέτην.

Μετὰ τὸ δεῖπνον, ἡ Α. Α. Μεγαλειότης ὁ φιλόλαος ἡμῶν Ἄναξ ηὐδόκησεν ἐπανειλημμένως, ἵνα διαβιβάσῃ τῇ Α. Θ. Παναγιότητι διά τε τοῦ Χατζῆ Ἀλῆ βέη καὶ διὰ τοῦ Β' θαλαμηπόλου Νουρῆ πασᾶ, τὴν ὑψηλὴν εὔνοιαν καὶ τὴν ἄκραν ἐμπιστοσύνην, ἣν τρέφει πρὸς τὸ ἄτομον τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου, τὴν ἐξιδιασμένην εὐμένειαν ἧς ἐμφορεῖται πρὸς τοὺς πιστοὺς Αὐτῆς ρωμαίους ὑπηκόους, ὧν ἡ ἡσυχία καὶ τὸ νομοταγὲς αὐξάνουσιν ὁλοέν τὴν αὐτοκρατορικὴν εὐαρέσκειαν, καὶ τὰς σεπτὰς διαταγάς, ἃς ἔδωκε πρὸς ταχυτέραν διεκπεραίωσιν τῶν νομίμων αἰτημάτων τῶν πατριαρχείων.

Εἰς τὰ βασιλικὰ ταῦτα διαγγέλματα καταλλήλως καὶ προσφυῶς ἀπαντήσασα ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐξεδήλωσε τὰς ὀφειλομένας εὐγνωμοσύνας, εὐχηθεῖσα ὑπὲρ τῆς ὑγείας, τῆς μακροβιότητος καὶ τῆς δόξης τοῦ τρισεβάστου ἡμῶν Ἄνακτος.

Μεθ' ὃ προεμφθεῖσα λίαν τιμητικῶς ἐπανέκαμψεν εἰς τὰ ἴδια περὶ ὥραν προκεχωρηκυῖαν τῆς νυκτός.

— *Ἐπισκέψεις.*—Χθὲς ἐπεσκέψατο τὴν Α. Θ. Παναγιότητα ὁ ἐξοχώτατος πρεσβευτὴς τῆς Ἑλλάδος Ν. Μαυροκορδάτος.

— *Μ. Πρωτοσύγκελλος.*—Εὐχαρίστως ἀναγράφομεν ὅτι ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος Χρυσόστομος ἀναρρώσας τελείως, ἐπελάβετο ἀπὸ τῆς παρελθούσης τετάρτης τῶν σπουδαίων αὐτοῦ καθηκόντων.

— *Ἐπετηρίς.*—Ἐπὶ τῇ μνήμῃ τοῦ ἐν ἁγίοις ἡμῶν πατρὸς Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, ἡ Α. Θ. Παναγιότης συνεχάρη τηλεγραφικῶς τοῖς ἑορτάζουσι κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην πανιερωτάτοις μητροπολίταις Ἰωαννίνων, Σερρῶν καὶ Δρυϊνουπόλεως. Ἐπίσης τηλεγραφικῶς ἡ Α. Θ. Παναγιότης, συνεχάρη τῷ ἐν Ὀδησσῷ φιλοστόργῳ τῆς Ἐκκλησίας τέκνῳ καὶ μεγατίμῳ πολίτῃ Γρηγορίῳ Μαρασλῇ.

Τῷ δὲ ἐπίσης τῇ παρελ. δευτέρᾳ ἄγοντι τὴν ἐπέτειον τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἑορτὴν παν. ἀρχιμανδρίτῃ καὶ ἱεροκήρυκι τῆς Μ. Ἐκκλησίας, Γρηγορίῳ Κωνσταντινίδῃ, ἡ Α. Θ. Παναγιότης συνεχάρη διὰ τοῦ Μ. Ἀρχιδιακόνου.

— *Εὐστράτιος Φιλοθείτης.*—Παθὼν ἐκ καρκίνου τοῦ ἥπατος καὶ ἀσθενῶν ἀπὸ μηνῶν, ἀπεβίωσε τῷ παρελθόντι σαββάτῳ ὁ ἀρχιμανδρίτης Εὐστράτιος Φιλοθείτης, ἀποσταλεὶς ἐνταῦθα ἀπὸ τοῦ 1892 ὡς ἐπίτροπος τοῦ Ἁγίου Ὄρους. Κηδευθεὶς δὲ τῇ ἐπιούσῃ κυριακῇ, ἐτάφη ἐν τοῖς νεκροταφείοις τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς, συμφώνως τῇ τελευταίᾳ αὐτοῦ θελήσει. Τῆς νεκρωσίμου ἀκολουθίας, ψαλείσης ἐν τῷ ἱερῷ ναῷ Ξυλοπόρτης, προέστη ὁ σεβασμιώτατος μητροπολίτης Σκοπίων Ἀμβρόσιος, συμπαραστατούμενος ὑπὸ τοῦ πανιερωτάτου πρώην Δισκάτης Ἰωαννικίου καὶ τοῦ πρώην Μυριοφύτου Νικοδήμου. Ἐκ μέρους τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ἀπεστάλη ὁ Δευτερεύων, ὃς καὶ ἐσφράγισε διαταγῇ πατριαρχικῇ τὴν περιουσίαν τοῦ μακαρίτου, ἐξηγγέλθη δὲ τὸ πρᾶγμα τοῖς ἐν ἁγίῳ Ὄρει διὰ τὰ περαιτέρω.

ΜΟΥΣΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ

Ἀρχομένων ὁριστικῶς ἀπὸ τῆς 8 Φεβρουαρίου τῶν μαθημάτων τῆς ἱδρυομένης Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς Σχολῆς τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου, κατὰ τὸ ἐπὶ τούτῳ καταρτισθὲν πρόγραμμα, προσκαλοῦνται οἱ βουλόμενοι νὰ διδαχθῶσι συστηματικῶς τὴν καθ' ἡμᾶς ἱερὰν μουσικὴν ἢ ἐκμάθωσιν αὐτὴν ἀρτιώτερον ὅπως προσερχόμενοι εἰς τὸν πρόεδρον τοῦ Συλλόγου σεβασμιώτατον μητροπολίτην Σκοπίων λαμβάνωσι τὸ ἄνευ πληρωμῆς χορηγούμενον σχετικὸν εἰσιτήριον αὐτῶν διὰ τὰ περαιτέρω. Σχολάρχης διωρίσθη ὁ ἄρχων Πρωτοψάλτης τῆς Μ. Ἐκκλησίας κ. Γ. Βιολάκης, διδάσκαλοι δὲ τῆς σχολῆς ὁ ἄρχων Λαμπαδάριος κ. Ἀριστείδης Νικολαΐδης καὶ οἱ μουσικολογιώτατοι κκ. Νηλεὺς Καμαράδος καὶ Κωνστ. Α. Ψάχος. Ἡ ἐναρκτήριος τελετὴ γενήσεται τῇ 6 Φεβρουαρίου ἐπὶ τῇ μνήμῃ τοῦ κατ' ἐξοχὴν ἁγιογράφου τῆς Ἐκκλησίας Φωτίου τοῦ μεγάλου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως.

Ἐν Φαναρίῳ, τῇ 28 Ἰανουαρίου 1899.

(Ἐκ τοῦ γραφείου)

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗ ΚΕΝΤΡ. ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Ὑπομιμνήσκεται τοῖς συγγραφεῦσι καὶ ἐκδόταις διδακτικῶν βιβλίων ὅτι ὀφείλουσιν ἀνυπερθέτως μέχρι τέλους τοῦ μηνὸς Ἀπριλίου ἐ. ἔ. ἵνα ὑποβάλωσι τὰ βιβλία αὐτῶν πρὸς ἔγκρισιν τῇ Π. Κ. Ἐκπαιδευτικῇ Ἐπιτροπῇ, καθ' ὅσον μετὰ τὴν λῆξιν, ὡς γνωστόν, τῆς ὡρισμένης ταύτης προθεσμίας οὐδεμία αἴτησις γενήσεται δεκτὴ περὶ βιβλίων.

Ἐν τοῖς Π)χείοις, τῇ 29ῃ Ἰανουαρίου 1898.

(Ἐκ τοῦ γραφείου)

ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ

Φεβρουαρίου

Τὴν ἀναπόληση ἐξόχων τινῶν καὶ σημειώσεως ἀξίων γεγονότων τῆς ἡμετέρας ἱστορίας εὐάρεστον νομίζοντες, ἀρχόμεθα σήμερον τῆς μηνιαίας αὐτῶν δημοσιεύσεως· φρονοῦμεν δ' ὅτι τοῖς εἰδόσι τῶν ἡμετέρων ἀναγνωστῶν καὶ τοῖς μὴ τυχοῦσιν ἰδίας εὐρείας σπουδῆς ἕκαστον τῶν γεγονότων ἀναγραφόμενον ἀφορμὰς παρέχεται τοσαύτας πρὸς σκέψεις ἢ πρὸς μελέτας, ὅσαι αἱ σημειούμεναι ἐπιφανεῖς μνῆμαι.

2 Φεβρουαρίου 1800. Χειροτονία τοῦ πρώτου ὀρθοδόξου μητροπολίτου Κερκύρας (βλ. 7 ἰουνίου) Ἰωαννικίου Τυπάλδου ὑπὸ τοῦ μητροπολίτου τῶν Ἰωαννίνων Ἱερωθέου καὶ τῶν ἐπισκόπων Παραμυθίας καὶ Δελβίνου.

3 Φεβρουαρίου 1597. Μελέτιος Πηγᾶς ὁ πατριάρχης ἐκδίδωσι γράμμα περὶ τοῦ μὴ στασιάζειν τοὺς μοναχοὺς τῆς ἐν Πάτμῳ μονῆς.

3 Φεβρουαρίου 1820. Σύστασις Ἱερατικῆς σχολῆς ἐν Πόρῳ ὑπὸ τοῦ κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος Ἰωάννου Καποδιστρίου.

5 Φεβρουαρίου 1652. Κύρωσις ὑπὸ τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου Ἰωαννικίου Β' τῶν σταυροπηγιακῶν δικαίων τῶν ἐν Λέσβῳ μονῶν Λειμῶνος καὶ Μυρσινιωτίσσης.

7 Φεβρουαρίου 1707. Θάνατος ἐν Κων)πόλει τοῦ πατριάρχου Ἱεροσολύμων Δοσιθέου Νοταρᾶ.

8 Φεβρουαρίου 1707. Ἐκλογὴ Χρυσάνθου Νοταρᾶ πατριάρχου Ἱεροσολύμων.

8 Φεβρουαρίου 1438. Ἄφιξις εἰς Βενετίαν τοῦ πατριάρχου Ἰωσὴφ Β' καί τινων ἀρχιερέων, περὶ δῆθεν ἑνώσεως Ἐκκλησιῶν σκεφθησομένων.

10 Φεβρουαρίου 1613. Χρυσόβουλλον τοῦ ἡγεμόνος Ράδου Μίχνα τῆς Βλαχίας δωρεῖται τῇ ἐν Ἁγίῳ Ὄρει μονῇ τῶν Ἰβήρων τὴν ἔξω τοῦ Βουκουρεστίου μονὴν τῆς Ἁγίας Τριάδος.

10 Φεβρουαρίου 1839. Ὁ πατριάρχης Κων)πόλεως Γρηγόριος ΣΤ' ἀπολύει, συννεύοντος καὶ τοῦ Ἱεροσολύμων Ἀθανασίου, συνοδικὸν τόμον πρὸς τὴν πολιτείαν τῶν Ἰονίων νήσων καθορίζοντα τὰ περὶ συνοικεσίων παρ' ὀρθοδόξοις.

11 Φεβρουαρίου 1862. Ἐκλογὴ τοῦ πρώτου Διαρκοῦς Ἐθνικοῦ Μικτοῦ Συμβουλίου (Στ. καὶ Κωνστ. Καραθεοδωρῆ, Π. Μουσούρου, Χρηστάκη Ἐφένδη Ζωγράφου, Β. Κρικότσου, Τζ. Κωνσταντινίδου, Γ. Κρέστοβιτς καὶ Δ. Γκέσογλου).

12 Φεβρουαρίου 1893. Τοπικὴ σύνοδος, ὑπὸ τοὺς πατριάρχας: Κωνσταντινουπόλεως Ἱερεμίαν Β', Μελέτιον Ἀλεξανδρείας, Ἰωακεὶμ Ἀντιοχείας καὶ Σωφρόνιον Ἱεροσολύμων, ἐν τῷ ναῷ τῆς Θεοτόκου Παραμυθίας, ἐν Κων)πόλει, κυροῖ τὴν αὐτογνώμονα πρᾶξιν τοῦ Ἱερεμίου Β' περὶ συστάσεως τοῦ ρωσσικοῦ πατριαρχείου.

12 Φεβρουαρίου 1838. Ὁ πατριάρχης Γρηγόριος ΣΤ' ἐπιτιμᾷ τοὺς Ἁγιορείτας καθὸ χειροτονοῦντας ἀδασανίστως καὶ παρὰ τοὺς κανόνας, ἄνευ πολυετοῦς δοκιμασίας, τοὺς εἰς Ἅγιον Ὄρος πανταχόθεν προσερχομένους.

14 Φεβρουαρίου 1839. Μεταφορὰ τῶν ἀσθενῶν ἀπὸ τοῦ ἐν Γαλατᾷ ἐθνικοῦ νοσοκομείου εἰς τὸ ἔξω τῆς πύλης Ρηγίου κείμενον, οὗ ἡ οἰκοδομὴ εἶχε συμπληρωθῆ τότε.

15 Φεβρουαρίου 1628. Σιγίλλιον τοῦ πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Κυρίλλου Β' Κονταρῆ περὶ τῶν δικαίων τῆς μονῆς Μπατζκόβου.

16 Φεβρουαρίου 1113 ἢ 1130. Ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης Ἰωάννης Θ' ὁ Ἀγαπητὸς ἀπαγορεύει τοῖς κληρικοῖς τὸ συνηγόρου πρόσωπον ἐν ταῖς δίκαις ὑποδύεσθαι.

18 Φεβρουαρίου 1778. Καταστροφὴ ὑπὸ ληστῶν καὶ πυρπόλησις τῆς παρὰ τὴν Φιλιππούπολιν μονῆς τῶν Ἁγίων Θεοδώρων.

19 Φεβρουαρίου 842. Πρώτη πάνδημος ἐπιτέλεσις καὶ λειτουργία τῆς Κυριακῆς τῆς Ὀρθοδοξίας.

20 Φεβρουαρίου 1840. Παῦσις τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου Γρηγορίου ς', ἐκλογὴ τοῦ πατριάρχου Ἀνθίμου Δ' τοῦ Βαμβάκη, τέως μητροπολίτου Νικομηδείας.

23 Φεβρουαρίου 1832. Ὁ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Κωνστάντιος Α' γράφων πρὸς Βαρθολομαῖον Κουτλουμουσιανὸν ἱερομόναχον, ἐκδιδόντα τὸ «Μέγα Ὡρολόγιον», διατάσσει τὴν ἀποβολὴν νομικῶν τινων διατάξεων, ὡς καὶ ἀπρεπῶν ἐδαφίων ἔκ τινων εὐχῶν.

25 Φεβρουαρίου 1622. Κύρωσις τῶν πατριαρχικῶν δικαίων τῶν ἐν Χίῳ χωρίων Πυργίου καὶ Βολισσοῦ (ὅτι δῆλον οὖν εἰσιν ἐξαρχία πατριαρχική).

27 Φεβρουαρίου 936. Θάνατος τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου Θεοφυλάκτου τοῦ βασιλόπαιδος.

27 Φεβρουαρίου 1727. Γέννησις ἐν Σιατίστῃ τοῦ διδασκάλου Μιχαὴλ Παπαγεωργίου, πρώτου συγγράψαντος (1771) Μέγα Ἑλληνικὸν Ἀλφαβητάριον.

28 Φεβρουαρίου 426. Χειροτονία τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου Σισινίου Α'.

Ὁ ὑπεύθυνος Ι. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΘ'. ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 5 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1899 ΑΡΙΘ. 5

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Σκοπίων ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ (πρόεδρος)
† Ὁ Μέγας Πρωτοσύγκελλος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
† Ὁ Ἀρχιγρ. τῆς Ἱ. Συνόδου ΦΩΤΙΟΣ (ταμίας)
† Ὁ Μέγας Ἀρχιδιάκονος ΔΙΟΔΩΡΟΣ
ΧΡ. ΠΑΠΑ-Ι-ΩΑΝΝΟΥ (γραμματεύς)

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

καθ' ὅλον τὸ ὀθωμαν. κράτος μετζίτια ἀργ. 5
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκ. 3
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾶ 25

ἑξαμηνιαῖα τὰ ἡμίσυ

Ἡ Συνδρομὴ προκαταβάλλεται

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται τὴν 1 Ἰανουαρίου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.

Ἐκκλησιαστικὰ χρονικά—Τὸ μασσονικὸν ζήτημα—Κοινοποιήσεις.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Καταρτισμὸς τῆς Ἱερᾶς Συνόδου. Ἐν τῇ χθεσινῇ συνοδικῇ συνεδρίᾳ, προεδρευομένῃ ὑπὸ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, ἐγένετο ἡ ἀντικατάστασις τῶν συνοδικῶν μελῶν, ὧν ἡ διετὴς περίοδος ἔληξεν, ἤτοι τῶν σεβασμιωτάτων μητροπολιτῶν Δέρκων, Πισσιδείας, Βιζύης, Ξάνθης καὶ Κώου, προσκληθέντων ἀριστίνδην μὲν τοῦ σεβασμιωτάτου μητροπολίτου Δέρκων, κατὰ τὸ Συνταγμάτιον δὲ τῶν σεβασμιωτάτων μητροπολιτῶν Βερροίας, Μαρωνείας, Σηλυβρίας καὶ Ἐλευθερουπόλεως. Κατὰ τὸν οὕτω δὲ γενόμενον καταρτισμόν, τὴν Ἱερὰν Σύνοδον τῆς νέας περιόδου ἀποτελοῦσιν οἱ ἑξῆς ἀρχιερεῖς· Δέρκων Καλλίνικος, Ἀμασείας Ἄνθιμος, Βερροίας Κωνστάντιος, Ρόδου Κωνσταντῖνος, Μαρωνείας Ἰωακεὶμ, Σηλυβρίας Κωνστάντιος, Σωζοαγαθουπόλεως Παρθένιος, Σκοπίων Ἀμβρόσιος, Χαλδείας Γερβάσιος καὶ Ἐλευθερουπόλεως Διονύσιος.

Κατὰ τὴν συνεδρίαν ταύτην παρῆσαν καὶ οἱ σεβασμιώτατοι μητροπολῖται Ρόδου καὶ Χαλδείας, ἀναλαβόντες ἐκ τῆς ἀσθενείας αὐτῶν.

—Μνημόσυνον εὐεργετῶν.— Ἐπὶ τῇ μνήμῃ τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν ἐτελέσθη τῷ παρελθόντι Σαββάτῳ ἐν τῷ πανσέπτῳ πατριαρχικῷ ναῷ τὸ νενομισμένον μνημόσυνον ὑπὲρ τῶν ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει εὐεργετῶν τῆς Μ. τοῦ Γ. Σχολῆς, ἱδρυτῶν καὶ συνδρομητῶν, ἐφόρων, διδασκάλων καὶ μαθητῶν αὐτῆς, ἱερουργοῦντος τοῦ σεβασμιωτάτου μητροπολίτου Ἀμασείας, προέδρου τῆς ἐφορίας, μετὰ τῶν σεβασμιωτάτων μητροπολιτῶν Σκοπίων, Χαλδείας καὶ Σερβίων καὶ Κοζάνης. Ἐν τῇ σχολῇ δὲ κατόπιν ἐγένετο ἡ εἰθισμένη ἑορτελεστία, παρόντων, πλὴν τῶν ἱερουργησάντων μητροπολιτῶν, καὶ τῶν σεβασμιωτάτων Πισσιδείας, Σωζουαγαθουπόλεως καὶ Κώου, ἐφόρων, καθηγητῶν, μαθητῶν καὶ ἄλλου ἀκροατηρίου. Ὁ νενομισμένος δὲ λόγος ἀπηγγέλθη ὑπὸ τοῦ ἐκ τῶν καθηγητῶν Θ. Σκλτέλη, θέμα ἔχοντος τὴν ἐξέτασιν τοῦ Θουκυδίδου ὡς μαθητοῦ τοῦ Ἀναξαγόρου, ἤτοι τοῦ φιλοσοφικοῦ πνεύματος, ὅπερ διήκει διὰ τῆς συγγραφῆς τοῦ μεγάλου ἱστορικοῦ ἐν πᾶσιν ἀναζητοῦντος καὶ ἀνερευνῶντος τὴν ἀλήθειαν.

—Ἀγκύρας Γεράσιμος.—Πλήρης ἡμερῶν ἐκοιμήθη ἐν Κυρίῳ ὁ σεβασμιώτατος μητροπολίτης Ἀγκύρας Γεράσιμος, ἀνὴρ θεοσεβὴς καὶ ἀρχαιοπρεπέστατος. Ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἅμα λαβοῦσα τὴν θλιβερὰν ἀγγελίαν ἔσπευσε νὰ διατάξῃ τὸν ἀρχιερατικὸν ἐπίτροπον ὅπως φροντίσῃ μὲν περὶ τῆς κηδεύσεως τοῦ τελευτήσαντος ἱεράρχου, προσηκόντως καὶ ἀξίως πρὸς τὸ ἀρχιερατικὸν αὐτοῦ ἀξίωμα, μεριμνήσῃ δὲ καὶ περὶ ἐξασφαλίσεως τῆς περιουσίας αὐτοῦ, μέχρι τῆς ἀποστολῆς πατριαρχικοῦ ἐξάρχου πρὸς παραλαβὴν αὐτῆς.

—Ἐπισκέψεις. — Προχθὲς ὁ νέος πρεσβευτὴς τῆς Γαλλίας ἐξοχώτατος Κωνστάνς, συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ α' διερμηνέως τῆς Γαλλικῆς πρεσβείας, ἐπεσκέψατο τὴν Α. Θ. Παναγιότητα, γενόμενος δεκτὸς μετὰ ἐνδείξεων πολλῆς τιμῆς, ἀναλόγως πρὸς τὸ ὑψηλὸν αὐτοῦ ἀξίωμα.

—Πατριαρχικὰ συγχαρητήρια. — Ἐπὶ ταῖς ἑορταῖς τοῦ βαϊοφόρου ἡ Α. Θ. Παναγιότης μεταβᾶσα μετὰ τῆς Α. Ἐξοχότητος τοῦ Ἄρχοντος Μ. Λογοθέτου εἰς τὰ Αὐτοκρατορικὰ Ἀνάκτορα ὑπέβαλε τῇ Α. Α. Μεγαλειότητι τῷ Σουλτάνῳ τὰς συγχαρητηρίους εὐχὰς ἐξ ἑαυτῆς καὶ ἀπὸ προσώπου τῆς ἱεραρχίας καὶ τοῦ Γένους. Κατόπιν δὲ ἐπισκεφαμένη ἐν συνοδίᾳ τοῦ Μ. Λογοθέτου συνεχάρη τῇ Α. Ὑψηλότητι τῷ Μ. Βεζύρῃ καὶ τοῖς λοιποῖς ὑπουργοῖς, τῷ Σεϊχουν-

ισλάμη, τῷ προέδρῳ τοῦ Συμβουλίου τοῦ Κράτους καὶ τοῖς ἄλλοις ἀνωτέροις λειτουργοῖς. Πᾶσι δὲ τοῖς λοιποῖς τοῦ Κράτους μεγιστᾶσι τὰ πατριαρχικὰ συγχαρητήρια διεβιβάσθησαν διὰ τοῦ Μ. Πρωτοσυγκέλλου ἐπισκεψαμένου τὰ μέγαρα ἑκάστου ἐν συνοδίᾳ τοῦ Ἄρχοντος Καποῦ-Κεχαγιᾶ.

Τῷ Μακαριωτάτῳ πατριάρχῃ τῶν Ἀρμενίων Μαλαχίᾳ, ἄγοντι τῇ παρελθούσῃ τρίτῃ τὴν ἐπέτειον τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, ἡ Α. Θ. Παναγιότης συνεχάρη διὰ τοῦ Μ. Πρωτοσυγκέλλου μεταβάντος ἐπὶ τούτῳ εἰς τὰ ἀρμενικὰ πατριαρχεῖα ἐν συνοδίᾳ τοῦ ἐκ τῶν Η. διαγγελέων Δ. Τσολακίδου.

Τῷ νέῳ παρὰ τῇ Ὑψηλῇ Πύλῃ πρεσβευτῇ τῆς Γαλλικῆς Δημοκρατίας ἐξοχ. Κωνστάνς ἡ Α. Θ. Παναγιότης διεβίβασε τὰ πατριαρχικὰ συγχαρητήρια ἐπὶ τῷ διορισμῷ καὶ τῇ ἐνταῦθα αὐτοῦ αἰσίᾳ ἀφίξει διὰ τοῦ Μ. Πρωτοσυγκέλλου, μεταβάντος τὸ παρελθὸν σάββατον εἰς τὸ μέγαρον τῆς Γαλλικῆς πρεσβείας ἐν συνοδίᾳ τοῦ διευθυντοῦ τοῦ Α΄ πατριαρχικοῦ Γραφείου.

Τῷ ἀξιοτίμῳ Συμεών Σινιόσογλου, ἄγοντι τῇ παρελθούσῃ τετάρτῃ τὴν ἐπέτειον τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἑορτήν, ἡ Α. Θ. Παναγιότης διεβίβασε τὰς συγχαρητηρίους Αὐτῆς εὐχὰς διὰ τοῦ Μ. Ἀρχιδιακόνου.

Ἐπίσης δὲ διὰ τοῦ Μ. Ἀρχιδιακόνου ἡ Α. Θ. Παναγιότης συνεχάρη καὶ τοῖς ἄρτι τιμητικῶς παρασημοφορηθεῖσι τῷ τε ἐριτίμῳ Α. Ζαρίφῃ, τῷ ἐξοχωτάτῳ Ἰωάννῃ Βιθυνῷ καὶ τῷ ἐξοχωτάτῳ ἐν ἰατροῖς Ξ. Τριανταφυλλίδῃ.

—*Ἐπίτροπος Ἁγίου Ὄρους.*—Ἀντὶ τοῦ ἀποβιώσαντος Εὐστρατίου Φιλοθείτου, ἡ Ἱερὰ Σύναξις τοῦ Ἁγίου Ὄρους ἀπέστειλεν ἐνταῦθα ὡς προσωρινὸν ἀντιπρόσωπον τὸν ἐκ τῶν πατέρων τῆς Ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Διονυσίου ὁσιώτατον Χαραλάμπην, ὃς καὶ ἐπισκεψάμενος τὴν Α. Θ. Παναγιότητα ὑπέβαλε τὰ συστατήρια γράμματα. Μετ' αὐτοῦ δὲ ἀφίκοντο ἐνταῦθα καὶ δύο πατέρες τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Φιλοθέου πρὸς παραλαβὴν τῆς περιουσίας τοῦ μακαρίτου Εὐστρατίου.

—*Δήλωσις.*— Ἡ Α. Σεβασμιότης ὁ μητροπολίτης Σωζουαγαθουπόλεως Ἡρθένιος δὲν δέχεται ἐπισκέψεις τῇ προτεχεῖ κυριακῇ ἐπὶ τῇ ἐπετείῳ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ.

ΤΟ ΜΑΣΣΟΝΙΚΟΝ ΖΗΤΗΜΑ

Τὸ ἐν Ἑλλάδι ἀναφυὲν μασσονικὸν ζήτημα οὐ μόνον δὲν ἔληξεν ἔτι, ἀλλὰ προσέλαβε, δυστυχῶς, καὶ εὐρυτέρας διαστάσεις, ἕνεκα τῆς ἀνεξηγήτου στάσεως τοῦ δημάρχου Πατρέων, ἀναλαβόντος, ὡς φαίνεται ἐκ τῆς ἐνεργείας αὐτοῦ, οὐ μόνον νὰ προστατεύσῃ τὴν ἐκεῖ σπεῖραν τῶν Μασσόνων, ἀλλὰ καὶ τέλεον νὰ παραδώσῃ τὴν σχολὴν τῶν Ἀπόρων ἕρμαιον εἰς τὰς ἐμπνεύσεις τῆς Μασσονίας, ὡς ἐξάγεται ἐκ τῆς ἐντόνου ἐγγράφου διαμαρτυρήσεως ἣν ἀπηύθυνε πρὸς τὸν νομάρχην Ἀχαΐας καὶ Ἤλιδος ὁ εὐθαρσῶς τῶν πατρίων ὑπεραμυνόμενος τῶν Πατρέων ἱεράρχης. Ἐνῷ, μετὰ τὴν ὑπουργικὴν ἀποφάσει καὶ βασιλικῷ διατάγματι παῦσιν τοῦ ἐν Πάτραις καθηγητοῦ Α. Σαρρῆ, τῆς πέτρας τοῦ σκανδάλου, καὶ τὴν ἀπὸ τῆς σχολῆς τῶν Ἀπόρων παίδων ἀπομάκρυνσιν αὐτοῦ, τὴν παραίτησιν δὲ ἑτέρου μέλους τῆς ἐφορίας αὐτῆς, μὴ στέργοντος νὰ συνεργάζηται μετὰ Μασσόνων, ἀνεμένετο ἡ ἐξ ὁλοκλήρου ἀντικατάστασις τῆς ἐφορίας, παρὰ πᾶσαν προσδοκίαν, ὁ δήμαρχος Πατρέων, ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ φυσικοῦ προέδρου, τοῦ σεβασμιωτάτου δηλονότι ἀρχιεπισκόπου, συγκαλέσας τὰ λοιπὰ μέλη τῆς ἐφορίας, κατηγγελμένα τὰ πλεῖστα, ἂν μὴ πάντα, ὡς νοσοῦντα τὰ τῆς Μασσονίας, προέβη μετ' αὐτῶν εἰς τὴν συμπλήρωσιν τῆς ἐφορίας, ἐξ ἀνθρώπων βεβαίως ὁμοφρόνων.

Ἐλέγχοντες ἐν ὧν ἤδη ἐγράψαμεν τὸ σκότιον ἔργον τοῦ μασσονισμοῦ, ἐφρονοῦμεν μὲν ὅτι οἱ ὀπαδοὶ αὐτοῦ δὲν ἠδύναντο σοβαρῶς νὰ δικαιολογήσωσι τὴν ὕπαρξιν καὶ τὸν σκοπὸν τῆς μυστικῆς ταύτης ἑταιρίας, δὲν ἠδυνάμεθα ὅμως νὰ φανταζώμεν ὅτι οἱ ἐν Ἀθήναις ἡγέται τοῦ μασσονισμοῦ, ἀπολογούμενοι δημοσίᾳ, οὕτως οἰκτρῶς θὰ ἐγελωτοποίουν τὸ ἔργον αὐτῶν διὰ γνωμῶν περὶ τῆς καταγωγῆς αὐτοῦ, οὐ μόνον τερατωδῶν, ἀλλὰ καὶ ἀντιμαχομένων τῆς μὲν πρὸς τὴν δέ. Ἵνα δὲ μὴ δόξωμεν λέγοντες λόγους κενούς, παρατιθέμεθα ἐνταῦθα ἐπὶ λέξει ὅσα δημοσιεύει ἐν τῷ τελευταίῳ φύλλῳ τῆς «Ἀναπλάσεως» ὁ καὶ προηγουμένως ἀλλαχοῦ γράψας περὶ μασσονισμοῦ, Πανάρετος Δουληγέρης ἄξια ἀναγνώσεως καὶ μελέτης. Ἐκ τῆς παρατάξεως δὲ τῶν περὶ καταγωγῆς γνωμῶν αὐτῶν τῶν ἡγετῶν τοῦ Μασσονισμοῦ, ἕκαστος πεισθήσεται ὅτι οὗτοι ψηλαφῶντες ν' ἀνεύρωσιν ἐν τῷ Ἐρέβει τὴν γένεσιν τῆς μυστικῆς ταύτης ἑταιρίας, καταποντίζονται αὖτανδροι εἰς τὰ βάθη τῶν Ταρτάρων, προσπαθοῦντες οἱ δείλαιοι καὶ ἐκεῖ ν' ἀνεύρωσι τὴν καταγωγὴν καὶ τὸν ἱδρυτὴν καὶ ἀρχηγέτην αὐτῶν, ἀφοῦ μάτην ἐζήτησαν τὴν ἑαυτῶν ἀρχὴν καὶ πέραν τῆς δημιουργίας τοῦ κόσμου, εἰς τὸ χάος! Καὶ ἀληθῶς ἐδῶ ἔπρεπε νὰ καταλήξωσιν, εἰς τὸ χάος!

Καὶ νῦν ὁ λόγος δίδοται τῷ γράφοντι ἐν τῇ «Ἀναπλάσει» συνεργάτῃ αὐτῆς :

«Ὁ Μασσονισμὸς συνεχῶς καυχᾶται ὅτι τὰ μέλη του ζῶσιν ἐν ἀδελφικῇ πάντοτε συμφωνίᾳ, ἀλλ' οὐδὲν τούτου ἀνακριβέστερον· διότι ἐν τῷ Μασσονισμῷ, ὡς ἀπεκαλύφθη ἡμῖν διὰ τῆς ἀπολογίας του, ἐπικρατεῖ ἐν πᾶσι κυκεὼν ἀντιφάσεων, τοῦθ' ὅπερ συμβαίνει ὅπου δὲν ὑπάρχουσι σταθεραὶ ἠθικαὶ βάσεις καὶ ἀγνὰ τὰ ἐλατήρια τοῦ συναπισμοῦ.

Καὶ πρῶτον, ἐνῷ πᾶν καθαρὸν καὶ γνήσιον προϊὸν ἔχει γνωστὴν τὴν παραγαγοῦσαν αὐτὸ αἰτίαν, γνωστοὺς τοὺς γεννήτορας αὐτοῦ, ὁ Μασσονισμός, ὅστις καυχᾶται ὅτι αὐτὸς ἐδημιούργησε τὴν ἱστορίαν τῆς ἀνθρωπότητος! δὲν γνωρίζει τὴν ἱστορίαν του, στερεῖται καὶ αὐτῆς τῆς στοιχειώδους γνώσεως περὶ τῆς ἀρχῆς του! Ἀκούσωμεν λοιπὸν τί φρονοῦσι περὶ τῆς ἀρχῆς αὐτῶν. Τὸ ἐπίσημον Μασσονικὸν κέντρον διακηρύττει ὅτι ἡ εὐεργετικὴ δρᾶσις τοῦ Τεκτονισμοῦ (Μασσονισμοῦ) ἐξακολουθεῖ **«Ἀπὸ χιλιάδων ἤδη ἐτῶν πρὸ Χριστοῦ»** ἐπὶ τῆς ἀνθρωπότητος. (Ὅρα δήλωσ. Τεκτον. Κέντρ. ἐν Ἐφημ. «Ἐμπρὸς» τῆς 14 Δεκεμβρ. 1898). Ἀλλ' ὁ περὶ οὗ τοσοῦτος λόγος διὰ τὸν πρὸς τὸν Μασσονισμὸν ζῆλόν του **Α. Σ.** δὲν συμφωνεῖ μὲ τὴν γνώμην τοῦ Μασσονικοῦ κέντρου! «**Ἡ Μασσονία**», λέγει οὗτος, «**... ὑπῆρξε γέννημα τῆς ἠθικῆς διδασκαλίας τοῦ Χριστιανισμοῦ. Εἶδε τὸ φῶς τῆς ἡμέρας εἰς ἐποχήν, καθ' ἣν ὁ Χριστιανισμὸς ἐλατρεύετο ἐν Εὐρώπῃ μόνον ὡς τύπος καὶ μορφὴ θρησκευτική...**» (Ὅρα «Ἀκρόπολ. τῇ 16 Δεκεμβρ. 1898).

Ἐπίσης διαφωνεῖ πρὸς τὸ Μασσονικὸν κέντρον ἕτερος συνάδελφος αὐτῶν, ὅστις λέγει ὅτι «**Ἡ μυστικὴ ἑταιρία τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων ἕλκει τὴν ἱστορικὴν αὐτῆς καταγωγὴν ἐκ τοῦ μεσαιωνικοῦ ἱπποτισμοῦ, τοῦ περιβλήτου ἀρχῆθεν χροιὰν θρησκευτικήν**». (Ὅρα «Καιροὺς» 18 Δεκεμβρ. 1898).

Ὡσαύτως καὶ ἄλλος ἀδελφὸς Μασσόνος διαμαρτύρεται κατὰ τῆς γνώμης τοῦ Τεκτονικοῦ κέντρου λέγων· «**Ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς ἀνῆγεν ἄλλοτε τὴν ἀρχήν του εἰς κτίσιν τοῦ ναοῦ τοῦ Σολομῶντος, εἰς τὰ Αἰγύπτια μυστήρια, ἢ τὰ Ἐλευσίνια, εἰς τοὺς Πυθαγορείους ἢ τοὺς Θεραπευτάς, εἰς τοὺς Δρυΐδας κλπ. Ἀλλ' οἱ νεώτεροι περὶ τὴν ἐλευθεροτεκτονικὴν Ἱστορίαν ἀσχοληθέντες, ἀνάγουσιν αὐτὸν εἰς τοὺς Ναΐτας** (Templiers) **ἢ εἰς τοὺς Λατόμους τοῦ Μεσαίωνος**». (Ὅρ. Μηνιαῖον Τεκτον. περιοδ. «Ἀθηνᾶ» Μην. Νοεμβρ. 1893). Ἄλλοι δὲ πάντων τούτων σοφώτεροι συνάδελφοί των ἀνάγουσι τὴν γένεσιν τῆς Μασσονίας «**Εἰς τοὺς Τυρρηνοὺς Πελασγούς, καὶ ἐν τοῖς μυστηρίοις τῶν Καβείρων**». Ὁ Μασσόνος ἱστοριογράφος Ἀνδερσων «**Δὲν διστάζει**, λέγει, **νὰ ἀναγάγῃ ταύτην μέχρι τῶν ἡμερῶν τοῦ πρώτου ἀνθρώπου τοῦ Ἀδάμ**»! Ἄλλος δὲ τέλος, ὁ Ὀλιβέρης **ποιητικώτερον φερόμενος**, λέγει ὁ σεβάσμιος Μασσόνος Ν. Γαζῆς, «**Ἀνάγει τὴν γένεσιν τῆς ἐλευθέρας τεκτονικῆς πρὸ τῆς δημιουργίας τοῦ κόσμου, ἀνευρίσκων τοὺς βλαστοὺς αὐτῆς εἰς τὰς ὡραίας ἑβδομάδας τοῦ παραδείσου. Ἀποκαλεῖ δὲ τὸν Μωϋσῆν, τῆς Μασσονίας μέγαν Διδάσκαλον**»! (Ὅρ. περὶ πάντων τούτων τὸ Μασσον. Περιοδ. «Πυθαγόρας» σελ. 57—58 τοῦ 1897).

Οὕτω ὁ Μασσονισμός, ἐνῷ ἀφ' ἑνὸς ὡς πρὸς ὄχλον ἠλιθίων καὶ ἀνιστορήτων ἀποτεινόμενος, χλευάζει τὴν κοινωνίαν λέγων ὅτι «**ἀπὸ χιλιάδων ἐτῶν πρὸ Χριστοῦ**» ἀγωνιζόμενος ἐγένετο αἴτιος πάντων τῶν ἀγαθῶν ὅσα ἔχει ἡ ἀνθρωπότης! (Ὅρ. καὶ ὁμιλ. Στούπη ἐν ἐφημ. «Ἐμπρὸς» τῆς 20 Δεκεμβρ. 1898), ὅμως ἀφ' ἑτέρου «**Ἡ ὑψηλὴ αὐτὴ βαθμὶς τῆς ἀνθρωπότητος**», ὡς ὀνομάζουν ἑαυτοὺς οἱ Μασσόνοι, (ὅρ. Μασσον. ἔκθεσ. ἐν «Σκρὶπ» τῆς 21 Δεκεμβρ. 1898) δὲν γνωρίζει πῶς ἐξέπεσεν ἐν τῷ μέσῳ τῆς πανευδαίμονος ἀνθρωπότητος, τὴν ὁποίαν ἀπ' αἰώνων εὐεργετεῖ! καὶ ὑπὲρ ἧς μοχθεῖ! καὶ ἰδοὺ αὐτὴ ἡ Μασσονία καταγγέλλει καθ' ἑαυτῆς τὴν οἰκτρότητα τῶν ἐν τῷ σκότει ἄνευ γνωστῶν γεννητόρων καὶ ἱστορίας εὑρισκομένων ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ καταδικάζεται, συμμαρτυρούντων τῶν μὴ βεβήλων τέκνων της, εἰς τὸ ὄνειδος τῶν ἐκθέτων καὶ εἰς τὴν χλεύην τῶν νόθων τέκνων, ἅτινα εἶνε πάντοτε γεννήματα ἁμαρτίας καὶ φαύλου βίου.

Καίτοι ἡ πλειονότης τῶν Μασσόνων φρονεῖ ὅτι ὁ Μασσονισμὸς εἶνε γέννημα τῆς δυναστικῆς ἐποχῆς τοῦ μεσαίωνος, ἡμεῖς ὅμως, καὶ πρὶν ἢ συμφωνήσωσιν οὗτοι νὰ μᾶς εἴπουν ποῖοι εἶνε τέλος οἱ γονεῖς των, ἀναγκαζόμεθα, ὅπως ἐξακολουθήσῃ ἡ συζήτησις, νὰ παραδεχθῶμεν μίαν γενεαλογίαν τῶν Μασσόνων, καὶ ὡς τοιαύτην δὲν δυνάμεθα ἄλλην νὰ παραδεχθῶμεν εἰ μὴ τὴν τοῦ ἐπισήμου Μασσονικοῦ Κέντρου, ἀφοῦ μάλιστα τὸ λέγει καὶ ὁ ἐπίσημος ρήτωρ της Στοᾶς τῶν Μασσόνων κ. Στούπης, ὁ δημόσιος τοῦ κράτους ἡμῶν λειτουργός! Ἡ ἱστορία τοῦ τεκτονισμοῦ καὶ κατὰ τὸν κ. Στούπην ἄρχεται «**Ἀπὸ τῶν χρόνων τῆς πρώτης τῶν ἔργατῶν ὀργανώσεως ὑπὸ τὸν ὕπατον ἀρχιτέκτονα τοῦ ἐξόχου τοῦ Σολομῶντος Ναοῦ**» (ὁμιλ. Στούπη αὐτόθι).

Ὀφείλομεν καὶ ἡμεῖς καὶ σύμπασα ἡ ἀνθρωπότης ἡ εὐεργετουμένη κατὰ τὸν κ. Στούπην! διὰ τῶν ὑψηλοτάτων βεβαίως ἀρχῶν τοῦ Μασσονισμοῦ! νὰ ὁμολογήσωμεν αὐτῷ πολλὰς χάριτας διὰ τὰς πολυτίμους πληροφορίας, τὰς ὁποίας μᾶς δίδει περὶ τῆς πρώτης καταγωγῆς τοῦ Μασσονικοῦ συστήματος· διότι ἐκ τῶν ὄντως σπουδαίων πληροφοριῶν τοῦ κ. Στούπη μανθάνομεν ὅτι ἀρχηγὸς καὶ πρῶτος ἱδρυτὴς τῆς Μασσονικῆς Στοᾶς ὑπῆρξεν **ὁ ὕπατος ἀρχιτέκτων** τοῦ Ναοῦ τοῦ Σολομῶντος—παρακαλοῦμεν δὲ τὸ κέντρον καὶ μάλιστα τὸν κ. Στούπην νὰ μᾶς χαρίσουν καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ—**ὕπατος δὲ ἀρχιτέκτων** εἰς τὴν κοινὴν γλῶσσάν μας, διότι ὅλος ὁ κόσμος πρέπει νὰ γνωρίζῃ τὰ σπουδαῖα ταῦτα θεωρήματα! θὰ εἶπῃ **μέγιστος πρωτομάστορης**! Τώρα ὅμως γενναῖαι

ἕτερον πολὺ σπουδαιότερον ζήτημα, ἂν δηλαδὴ αὐτὸς ὁ πρωτομάστορης καὶ ἀγνώστου ὀνόματος καὶ καταγωγῆς! εἶνε καὶ ὁ Θεὸς τῶν Μασόνων ἢ ἂν διώρισεν ἄλλον καὶ τοῦ ἔδωκε καὶ τὸ ὄνομα τοῦ ἐπαγγέλματός του. Μὴ γελᾶτε, παρακαλῶ, ἀλλὰ προσέξατε, διότι δὲν πρόκειται περὶ μικροῦ καὶ κοινοῦ τινος πράγματος, ἀλλὰ πρόκειται περὶ **τοῦ ὑψηλοῦ βαθμοῦ τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας!** πρόκειται ἀκριβῶς περὶ τῶν ὑπερκοσμίων ἀρχῶν τοῦ Μασσονισμοῦ! ὅστις χιλιάδας ἔτη πρὶν ἔλθῃ ὁ Χριστὸς ἐπεδαφίλευε καὶ ἐπιδαφιλεύει τὰς εὐεργεσίας του εἰς τὴν ἀνθρωπότητα καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς φανατικοὺς ἐχθρούς του. Ἂς μὴ μνησικακῶσι διὰ τὰς παρατηρήσεις μας οἱ μὴ βέβηλοι Μασσόνοι, διότι αἱ ἀπορίαι μας εἶνε συνέπεια τῶν περὶ τοῦ σωματείου τῆς Μασσονίας θεωριῶν αὐτῶν.

Καὶ ποία λογικωτέρα σκέψις καὶ φυσικωτέρα ἀπορία ταύτης; Αὐτοὶ λέγονται τέκτονες, τεχνῖται, μαστόροι κοινῶς· τὸ ὄνομά των ἔχει τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τὸν ἀγνώστου ὀνόματος! ἀλλ' ὕπατον ἀρχιτέκτονα τοῦ ναοῦ τοῦ Σολομῶντος—οὕτω λέγουσιν—ὁ δὲ θεὸς των λέγεται καὶ αὐτὸς μέγας Ἀρχιτέκτων τοῦ σύμπαντος. Ἐρωτῶμεν· ὁ Ἀρχιτέκτων αὐτὸς τοῦ σύμπαντος εἶνε αὐτὸς οὗτος ὁ ἀρχηγός των, ἐξ οὗ ὠνομάσθησαν αὐτοὶ μὲν **Τέκτονες,** τὸ δὲ σωματεῖον αὐτῶν **Τεκτονισμός,** ἢ ἄλλος τις; Καὶ ἂν αὐτὸς ὁ ὕπατος Ἀρχιτέκτων τοῦ Ναοῦ τοῦ Σολομῶντος ἐκπροσωπῇ τὴν ἰδέαν τοῦ θεοῦ τῶν Μασσόνων, ἂς μᾶς εἴπωσι πῶς οὗτος μετουσιώθη εἰς Θεὸν Ἀρχιτέκτονα τοῦ σύμπαντος; διότι ὁ κόσμος μεθ' ὅλην τὴν ἀπ' αἰώνων πρὸ Χριστοῦ εὐεργετικὴν ἐπιρροὴν τῶν μασσονικῶν φώτων! γνωρίζει μόνον Θεοῦ συγκατάβασιν, οὐδεμίαν δὲ ἀνθρώπου εἰς Θεὸν ἀνάβασιν. Καὶ νὰ ἐκοινοποιήθη ἄρα γε τὸ μέγα τουτο γεγονὸς εἰς τὸν ἀγνώστου ὀνόματος ἀρχιτεχνίτην τοῦ Ναοῦ τοῦ Σολομῶντος; νὰ ἔχῃ γνῶσιν ὅτι γίνεται τοσοῦτος λόγος περὶ τοῦ μεγαλείου αὐτοῦ, περὶ τῆς τοιαύτης προαγωγῆς του καὶ τοῦ τοσούτου θορύβου, ὅστις γίνεται περὶ τὸ ἐπαγγελματικὸν αὐτοῦ ὄνομα μεταξὺ ἡμῶν τῶν θνητῶν;

Ἀλλ' ἂν μᾶς εἴπωσιν ὅτι ὁ ὕπατος αὐτὸς Ἀρχιτέκτων τοῦ Ναοῦ τοῦ Σολομῶντος, ἐξ οὗ ὠνομάσθησαν **Τέκτονες,** ἀνήγαγεν αὐτοὺς εἰς τὴν κατανόησιν τῆς Ἰδέας τοῦ μεγάλου Ἀρχιτέκτονος τοῦ σύμπαντος, τοὺς παρακαλοῦμεν νὰ μᾶς εἴπωσι πρῶτον τὸ ὄνομα καὶ τὴν καταγωγήν τοῦ σοφοῦ αὐτοῦ ἀρχιτεχνίτου, καὶ δεύτερον τὴν ἠθικὴν αὐτοῦ διδασκαλίαν, διότι ἄνευ αὐτῶν τῶν στοιχειωδεστάτων γνώσεων περὶ τοῦ πρώτου αὐτοῦ διοργανωτοῦ τοῦ Τεκτονισμοῦ, οὐ μόνον φρονεύομεν τὴν εἰλικρίνειάν μας, ἀλλὰ τιθέμεθα ἐν ἀμφιβόλῳ καὶ αὐτὸν τὸν ἀνθρωπισμόν μας.

Ἐν ἀντιθέσει δὲ πρὸς πάντα τὰ προηγούμενα καὶ πρὸς τοὺς τελευταίους τούτους ὕθλους παρουσιάζεται ἕτερος Μασσόνος ὑπὲρ πάντας τοὺς ἄλλους εἰλικρινέστερος, ἴσως καὶ ἕνεκα δυσαρεσκείας πρὸς τοὺς συναδέλφους του, ὅστις καταγγέλλει ὅτι ἡ Μασσονία κατάγεται ἀπὸ τοὺς «**Ἐσσαίους**», οἵτινες ἦσαν μία «**θρησκευτικὴ αἵρεσις ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ Χριστοῦ**». (Ὀρ. Ἡμερολ. 1899 τοῦ γυμναστ. Συλλόγου τῶν Κυμαίων ἐν σελ. 62). Ἡ πληροφορία αὕτη εἶνε βαρυσήμαντος, διότι λύει πλείστας ἀπορίας, περὶ ὧν θὰ ὁδωμεν ἀλλαχοῦ, καὶ μάλιστα κατακυροῖ μίαν σπουδαίαν ἱστορικὴν γνώμην ἐπαρχιακῆς ἐφημερίδος, ὅτι «**Ἡ ἀρχὴ τῆς μυστικῆς ἑταιρίας (Μασδονίας) πηγάζει ἐξ Ἑβραίων τῶν ἀσπόνδων ἐχθρῶν τοῦ Χριστιανισμοῦ. μὴ δυνάμενοι δὲ νὰ ἐπιτεθῶσι παρρησίᾳ κατ' αὐτοῦ ἐπενόησαν οἱ ραβῖνοι αὐτῶν καὶ ταλμουδισταὶ τὴν μυστικὴν ἑταιρίαν, ὅπως δι' αὐτῆς ἐνεργήσωσι κατὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ**», (Ὀρ. «Πρόοδον» Αἰγίου 1 Ἰανουαρ. 1899).

Πρέπει δὲ νὰ γνωρίζωμεν ὅτι ἡ Μασσονία ἀπαρτίζεται κατὰ τὸ πλεῖστον ἀπὸ τοὺς φανατικωτάτους κατὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ Ἑβραίους, οἵτινες ὡς ἀπεσταλμένοι περιτρέχουσι τὰ διάφορα κράτη πρὸς ἐξάπλωσιν τοῦ Μασσονισμοῦ, ὡς λ. χ. ὁ Ἰουδαῖος Μορέν, διδάσκαλος τῆς Μασσονίας, τῷ 1761 μεταβὰς εἰς Ἀμερικὴν πρὸς διάδοσιν τοῦ Μασσονισμοῦ, ἵδρυσεν ἐν Καρλεστάουν καὶ συμβούλιον τοῦ 33ου Μασσονικοῦ βαθμοῦ, ἔχων τοὺς ὑπάτους Μασσονικοὺς βαθμοὺς καὶ γενικὴν πληρεξουσιότητα πρὸς ἐξάπλωσιν τῆς Μασσονίας. Καὶ τὰ μεγαλείτερα δὲ κέντρα αὐτῆς εὑρίσκονται ὅπου ὑπάρχει πλειότερος ἀριθμὸς Ἑβραίων. ὡς ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ Γερμανίᾳ, ὅπερ ἐξηγεῖ καὶ ἐπιβεβαιοῖ πληρέστατα τὰ ἀνωτέρω ρηθέντα».

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ
ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Προσκαλεῖται ὁ Νεοκλῆς Χατζῆ Παύλου, ὑπήκοος Ὀθωμανός, ἐξ Ἐσκῆ Σεχήρ, σιταρέμπορος, τέως μὲν διαμένων ἐν Μεσαχώρῳ, νῦν δὲ ἀγνώστου τυγχάνων διαμονῆς, ὅπως τὴν πρώτην δικάσιμον δευτέραν καὶ ὥραν 8 τουρκιστὶ μετὰ παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης διὰ τῶν ἐφημερίδων δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως ἐμφανισθῇ πρὸ τοῦ Πνευματικοῦ δικαστηρίου τῶν Πατριαρχείων, εἴτε αὐτοπροσώπως, εἴτε δι' ἀντιπροσώπου, ὡς ἐναγόμενος ὑπό τε τῆς Μαγδαληνῆς Ν. Τσικώνη, τὰ οἰκιακὰ ἐπαγγελλομένης, ὡς φυσικῆς ἐπιτρόπου τῆς ἀνηλίκου αὐτῆς θυγατρὸς Ἑλένης, καὶ τοῦ Νικολάου Τσικώνη Σατιρτζῆ, ὡς παρεπιτρόπου τῆς προγόνης αὐτοῦ Ἑλένης, ὑπηκόων Ὀθωμανῶν καὶ κατοίκων Μεσαχώρου Κωνσταντινουπόλεως. Προσεπιδηλοῦται δ' αὐτῷ ὅτι ἐν περιπτώσει μὴ ἐμφανίσεως ἡ ἀγωγὴ δικασθήσεται ἐρήμην αὐτοῦ.

Ἡ παροῦσα κλῆσις τρὶς δημοσιευθήσεται κατὰ συνέχειαν διὰ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκδιδομένων ἐφημερίδων «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας», «Νέας ἐφημερίδος» καὶ «Ἀνατολῆς».

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 22 δεκεμβρίου 1898.

Ὁ πρόεδρος 2

† Ὁ Χαλδείας **Γερβάσιος.**

Ὁ γραμματεὺς

Διάκ. Ἄνθιμος Π. Ὀρφανίδης

Ὁ ὑπεύθυνος Ι. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΘ'. — ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 12 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1899 — ΑΡΙΘ. 6

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Σκοπίων ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ (πρόεδρος)
† Ὁ Μέγας Πρωτοσύγκελλος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
† Ὁ Ἀρχιγρ. τῆς Ἱ. Συνόδου ΦΩΤΙΟΣ (ταμίας)
† Ὁ Μέγας Ἀρχιδιάκονος ΔΙΟΔΩΡΟΣ
ΧΡ. ΠΑΠΑ-Ἰ·ΩΑΝΝΟΥ (γραμματεύς)

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

καθ' ὅλον τὸ ὀθωμαν. κράτος μετζίτια ἀργ. 8
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκ. 3
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾶ 25
ἑξαμηνιαία τὰ ἡμίση

Ἡ Συνδρομὴ προκαταβάλλεται

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται τὴν 1 Ἰανουαρίου

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΙΣ

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν, ὅτι, καί τοι κατὰ τὸ ἔτος 1889 ἀποράσει Αὐτῆς ἐπανειλημμένως ἐκοινοποιήθη διὰ τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας», ὅτι δὲν θὰ γίνηται ὑπ' αὐτῆς οὐδεμία ἐνέργεια ἐπὶ τῇ βάσει τηλεγραφημάτων, προερχομένων εἴτε παρὰ κοινοτήτων, εἴτε παρ' ἰδιωτῶν καὶ ἐκφραζόντων ἢ τὴν εὐαρέσκειαν αὐτῶν ἐκ τῆς πολιτείας τῶν οἰκείων Μητροπολιτῶν ἢ τοὐναντίον, διὰ τὸν λόγον, ὅτι ταῦτα φέρουσιν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὑπογραφὰς ὑσαναγνώστους καὶ ἀνεξελέγκτους καὶ πολλάκις διὰ τῶν αὐτῶν ὑπογραφῶν διαβιβάζονται εἰς τὰ Πατριαρχεῖα πράγματα ἀντιπίπτοντα πρὸς ἄλληλα, ἐν τούτοις ἀπό τινος χρόνου καὶ αὖθις ἐξακολουθοῦσι διαβιβαζόμενα εἰς τὰ Πατριαρχεῖα τοιαῦτα τηλεγραφήματα· ἔτι δὲ λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν, ὅτι ἐκτὸς τηλεγραφημάτων ὡς τὰ ἀνωτέρω διαβιβάζονται καὶ ἄλλα περὶ ὑποθέσεων, αἵτινες δύνανται ἄνευ βλάβης αὐτῶν νὰ ὑποβληθῶσι δι' ἐπιστολῶν, ὡς καὶ τηλεγραφήματα περὶ ὑποθέσεων, ἀπαιτουσῶν ἐξέτασιν καὶ ἐξακρίβωσιν, ἢ περὶ ὑποθέσεων, δι' ἃς εἶναι ἀνάγκη ἐπὶ τῇ βάσει τῶν διαβιβαζομένων πληροφοριῶν νὰ γίνηται ἐνέργειά τις, ὅπερ ὅμως δὲν εἶναι δυνατόν, διότι συνήθως τὰ τηλεγραφήματα ὡς ἐκ τῆς συντομίας αὐτῶν εἶναι ἀσαφῆ, ἔστιν ὅτε δὲ καὶ παραμεμορφωμένα καὶ δὲν περιέχουσι πάσας τὰς ἀπαιτουμένας πρὸς ἐνέργειαν πληροφορίας, διὰ ταῦτα ἐνέκρινεν, ἵνα καὶ αὖθις κοινοποιηθῇ, ὅτι ἐπὶ τῇ βάσει τοιούτων, ὡς ἄνω εἴρηται, τηλεγραφημάτων δὲν θὰ γίνηται οὐδεμία ἐνέργεια, εἰ μὴ μόνον ἐπὶ τῇ βάσει ἐγγράφων, προσηκόντως ὑπογεγραμμένων.

Ἐκ τοῦ Γραφείου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου
τῇ 11 Φεβρουαρίου 1899.

Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς
† Ἀρχιμανδρίτης ΦΩΤΙΟΣ.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.

Ἐκλησιαστικὰ χρονικά — Μητροπολίτης Ἀγκύρας Γεράσιμος — Οἱ ἄσωτοι υἱοί — Κοινοποιήσεις.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Καταρτισμὸς Ἱερᾶς Συνόδου.—Ἐν τῷ περὶ καταρτισμοῦ τῆς ἱερᾶς Συνόδου χρονικῷ τοῦ προηγουμένου τεύχους, ἐκ παραδρομῆς ἐν τῇ ἀναγραφῇ τῶν ὀνομάτων τῶν ἀποτελούντων τὴν σύνοδον τῆς νέας περιόδου σεβασμιωτάτων μητροπολιτῶν παρελείφθη τὸ ὄνομα τῆς Α. Σιβασμιότητος τοῦ μητροπολίτου Σερβίων καὶ Κοζάνης Κωνσταντίου· διὸ καὶ σπεύδομεν νὰ ἐπανορθώσωμεν τὸ ἐπισυμβάν, ὡς μὴ ὤφελε, λάθος.

Δύο Σώματα.—Μετὰ τὴν λῆξιν τῶν ἐργασιῶν τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου συνῆλθον τῇ προχθὲς τετάρτῃ τὰ δύο Σώματα ὑπὸ τὴν προεδρείαν τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ἵνα συσκεφθῶσι περὶ ζητήματος ἐνδιαφέροντος τὰ Ἐθνικὰ Φιλανθρωπικὰ καταστήματα.

Ὁ πατριάρχης ἐν τοῖς ἀνακτόροις.—Ἡ Α. Θ. Παναγιότης μεταβᾶσα τῷ παρελθόντι σαββάτῳ εἰς τὰ αὐτοκρ. ἀνάκτορα μετὰ τῆς Α. Ἐξοχότητος τοῦ

Ἄρχοντος Μ. Λογοθέτου, ὑπέβαλε τῇ Α. Α. Μεγαλειότητι τῷ Σουλτάνῳ συλλυπητήρια ἐπὶ τῷ θανάτῳ τῆς θείας τοῦ Ἄνακτος Ἀδηλὲ Σουλτάνας.

—*Ἐπετηρίς.*—Τῷ παρελθόντι σαββάτῳ, ἐπὶ τῇ μνήμῃ τοῦ ἐν ἁγίοις Φωτίου, πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, πρώτου κτίτορος, κατὰ τὴν παράδοσιν, τῆς ἐν Χάλκῃ ἱερᾶς Μονῆς τῆς ἁγίας Τριάδος, τὴν θείαν μυσταγωγίαν ἐν αὐτῇ ἐτέλεσεν ἡ Α. Σεβασμιότης ὁ μητροπολίτης Βιζύης, ἐκ τῶν ἐφόρων τῆς θεολογικῆς σχολῆς.

Τῷ πανιερωτάτῳ μητροπολίτῃ Φιλιππουπόλεως Φωτίῳ, ἄγοντι τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ τὴν ἐπέτειον τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, ἡ Α. Θ. Παναγιότης συνεχάρη τηλεγραφικῶς.

Τῷ δὲ πανοσιολογιωτάτῳ ἀρχιγραμματεῖ τῆς ἱερᾶς Συνόδου, ἄγοντι ἐπίσης τὴν ἑορτὴν τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, ἡ Α. Θ. Παναγιότης συνεχάρη ἐπισκεψαμένη αὐτὸν ἐν τῷ γραφείῳ τῆς Ἀρχιγραμματείας, ὡς καὶ οἱ σεβασμιώτατοι συνοδικοὶ ἀρχιερεῖς, τὰ μέλη τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου, οἱ πατριαρχικοὶ ὑπάλληλοι, καὶ ἄλλοι πλεῖστοι κληρικοὶ καὶ λαϊκοί. Πολλοὶ δὲ καὶ τῶν κατ' ἐπαρχίαν ἀρχιερέων συνεχάρησαν τηλεγραφικῶς τῇ Α. Πανοσιολογιότητι.

Τῷ ὁσιωτάτῳ ἐπιτρόπῳ τοῦ Ἁγίου Ὄρους Χαραλάμπει, ἄγοντι προχθὲς τὴν ἐπέτειον τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἡ Α. Θ. Παναγιότης συνεχάρη διὰ τοῦ Δευτερεύοντος.

—*Ἐπισκέψεις.*—Ἡ Α. Θ. Παναγιότης συνοδευομένη ὑπὸ τοῦ διευθυντοῦ τοῦ α' πατριαρχικοῦ γραφείου, ἀντεπεσκέψατο τῇ παρελθούσῃ δευτέρᾳ τὴν Α. Ἐξοχότητα τὸν νέον πρεσβευτὴν τῆς Γαλλίας, ὃν περ καὶ συνελυπήθη μὲν ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ προέδρου τῆς Γαλλικῆς Δημοκρατίας Φήλικος Φώρ, συνεχάρη δὲ ἐπὶ τῇ ἐπιτυχεῖ ἐκλογῇ τοῦ διαδόχου αὐτοῦ Αἰμιλίου Λουβέ.

Τὴν Α. Θ. Παναγιότητα ἐπεσκέψατο τῇ παρελθούσῃ παρασκευῇ ὁ διευθυντὴς τῆς Αὐτοκρατορικῆς Ὀθωμανικῆς τραπέζης ἀξιότιμος Ὠδουανώ.

—*Ἐκκλησιαστικὸς Μουσικὸς Σύλλογος.* — Τῇ 6 ὀδεύοντος, ἐπὶ τῇ μνήμῃ Φωτίου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, ἐγένετο ἐν τοῖς Πατριαρχείοις τελεταρχοῦντος τοῦ προέδρου τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Μουσικοῦ Συλλόγου σεβασμιωτάτου μητροπολίτου Σκοπίων Ἀμβροσίου ὁ νενομισμένος ἁγιασμὸς ἐπὶ τῇ ἐνάρξει τῶν μαθημάτων τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς Σχολῆς τοῦ Συλλόγου, παρόντων μελῶν τινων τοῦ σωματείου, τῶν ἐφόρων καὶ μαθητῶν τῆς σχολῆς. Ἐν τέλει ἐψάλη ὑπὸ τῶν παρισταμένων ἱεροψαλτῶν ὁ πατριαρχικὸς πολυχρονισμός. Τὰ μαθήματα τῆς σχολῆς ἤρξαντο τακτικῶς ἀπὸ τῆς προχθές. Σχολάρχης διωρίσθη ὁ ἄρχων Πρωτοψάλτης τῆς Μ. Ἐκκλησίας Γ. Βιολάκης, διδάξουσι δὲ οἱ ἑξῆς· ἐν μὲν τῇ Α' τάξει κατὰ πᾶσαν τρίτην καὶ πέμπτην Κ. Α. Ψάχος, ἐν τῇ Β' τάξει κατὰ παρασκευὴν καὶ κυριακὴν ὁ ἄρχων Λαμπαδάριος Ἀριστείδης Νικολαΐδης, ἐν δὲ τῇ Γ' τάξει τὴν δευτέραν καὶ τετάρτην Νηλεὺς Καμαράδος.

—*Δωρεὰ εἰς τὸ Πατριαρχικὸν Τυπογραφεῖον.*—Ἡ ἀξιότιμος διεύθυνσις τῆς ἐνταῦθα ἀτμοπλοϊκῆς ἑταιρίας Πάνου Μ. Κουρτζῆ καὶ Σ]ας εὐηρεστήθη καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο πέμψα ἀποστείλῃ δύο τόννους γαιανθράκων πρὸς χρῆσιν τῶν Γραφείων τοῦ Πατριαρχικοῦ Τυπογραφείου.

Τῷ ἐριτίμῳ ὁμογενεῖ Πάνῳ Μ. Κουρτζῇ καὶ Σ]ᾳ ἐξερράσθησαν ἁρμοδίως εὐχαριστίαι ἐπὶ τῇ πρόῤῥοντι ταύτῃ δωρεᾷ.

Τῇ προσεχεῖ Κυριακῇ 14ῃ Φεβρουαρίου κηρύξουσι τὸν θεῖον Λόγον οἱ ἑξῆς:

Ἐν τῷ Πατριαρχικῷ ναῷ, ὁ ἀρχιμ. Γρηγόριος Κωνσταντινίδης.—Ἐν Μουχλίῳ, ὁ ἱερομ. Γερμανὸς Πολίτης.—Ἐν Φωτηρᾷ, ὁ ἀρχιμ. Φώτιος.—Ἐν Βαλίνῳ, ὁ τριτεύων Παρθένιος.—Ἐν Σαλματομβρουκίῳ, ὁ ἱεροδ. Γρηγόριος Παπαδόπουλος.—Ἐν Ὑφωμαθείοις (ἁγ. Κωνσταντίνου), ὁ ἱεροδ. Ἄνθιμος Ὀρφανίδης.—Ἐν Βλάγᾳ, ὁ ἱερομ. Ἀθανάσιος Λάσκαρης.—Ἐν Κοντοσκαλίῳ, ὁ ἱεροδ. Ἄνθιμος Σαρίδης.—Ἐν Γαλατᾷ (ἁγ. Νικολάου), ὁ ἐπίσκοπος Μυρέων Γερμανός.—Ἐν Γαλατᾷ (Παναγίας;), ὁ ἀρχιμ. Μιχαὴλ Τριανταφυλλίδης.—Ἐν Γαλατᾷ (Σωτῆρος Χριστοῦ), ὁ ἀρχιμ. Πολύκαρπος Ψωμιάδης.—Ἐν Γαλατᾷ (ἁγ. Ἰωάννου), ὁ ἀρχιμ. Σμάραγδος.—Ἐν Σταυροδρομίῳ, ὁ ἀρχιμ. Κ. Δελικάνης.—Ἐν Ταταούλοις, ὁ ἐπίσκοπος Παφίλου Μελισσηνός.—Ἐν Ὀρτάκιοϊ, ὁ ἱεροδ. Γεννάδιος Θέμελις.—Ἐν Διπλοκιονίῳ, ὁ ἀρχιμ. Εὐγένιος Μαστοράκης.—Ἐν Νεοχωρίῳ (Παναγίας), ὁ ἱερεὺς Παναγιώτης.

Κυριακὰ μαθήματα. — Ἐν Ἐδιρνέ-καπίῳ, ὁ ἀρχιμ. Κ. Βοντζαλίδης.—Ἐν Βλάγᾳ, ὁ ἱερομ. Ἀθανάσιος Λάσκαρης.—Ἐν Κοντοσκαλίῳ, ὁ ἱεροδ. Ἄνθιμος Σαρίδης.—Ἐν Γαλατᾷ, ὁ ἀρχιμ. Σμάραγδος.—Ἐν Σταυροδρομίῳ, ὁ ἱερεὺς Κωνστ. Καλλίνικος.

Ἐμμανουὴλ Στουδίτης. Τῇ παρελθούσῃ Δευτέρᾳ ἀπέθανεν ἐν Φαναρίῳ ὁ ἐκ τῶν λαϊκῶν ὑπαλλήλων τῶν Πατριαρχείων **Ἐμμανουὴλ Στουδίτης**. Ὁ μακαρίτης γεννηθεὶς τῷ 1833 εἶχεν εἰσαχθῇ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ ὀθωμαν. Γραφείου τῶν Πατριαρχείων τῷ 1861, ἔνθα μετὰ ζήλου ἐξεπλήρωσε τὰ καθήκοντα αὐτοῦ μέχρι τοῦ 1879. Ὑποχωρήσας τῆς ὑπηρεσίας τῶν Πατριαρχείων εἰργάσθη ἐν ἄλλαις θέσεσι τιμώμενος καὶ ἀγαπώμενος ὑπὸ τῶν συναδέλφων αὐτοῦ. Τῷ 1893 προσληφθεὶς καὶ αὖθις εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῶν Πατριαρχείων ἀποφάσει τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου ἐξηκολούθησε μέχρις ἰσχάτων μετ' ἀφοσιώσεως ἐργαζόμενος καὶ τῆς ἐκτιμήσεως καὶ ἀγάπης τῶν συναδέλφων αὐτοῦ ἀπολαύων, ἕνεκα τοῦ πράου καὶ μειλιχίου αὐτοῦ χαρακτῆρος. Ἡ κηδεία ἐγένετο ἐν συρροῇ πολλῶν φίλων καὶ οἰκείων ὡς καὶ τῶν ὑπαλλήλων τῶν Πατριαρχείων, προεξάρχοντος τοῦ σεβασμ. μη-

τροπολίτου Πισιδίας Γερασίμου. Ἡ Α. Θ. Π. εὐηρεστήθη νὰ ἐκπροσωπηθῇ κατὰ τὴν κηδείαν διὰ τοῦ Τριτεύοντος Παρθενίου.

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΑΓΚΥΡΑΣ ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ

Ἀγγείλαντες διὰ βραχέων ἐν τῷ προηγουμένῳ φύλλῳ τὸν θάνατον τοῦ ἀοιδίμου μητροπολίτου Ἀγκύρας Γερασίμου παρέχομεν σήμερον τὰς ἑπομένας βιογραφικὰς περὶ αὐτοῦ σημειώσεις.

Ἐκ Μουταλάσκης τῆς Μ. Ἀσίας ὁρμώμενος ἐγεννήθη τῷ 1813. Ἐκ παίδων ἀφιερωθεὶς τῇ ἐν Καισαρείᾳ μονῇ τοῦ Προδρόμου ἐμαθήτευσεν ἐν τῇ αὐτόθι σχολῇ διακούτας τὰ ἐγκύκλια μαθήματα, τῷ δὲ 1844 προεχειρίσθη εἰς διάκονον παρὰ τοῦ ἀειμνήστου μητροπολίτου Καισαρείας Παϊσίου, εἶτα δὲ καὶ εἰς πρεσβύτερον, μόνος ὡς πρωτοσύγκελλος τὰ τῆς ἐπαρχίας διευθύνας, τοῦ μητροπολίτου Καισαρείας ἐν τῇ βασιλευούσῃ τότε ὡς συνοδικοῦ μέλους διαμένοντος. Τῷ 1852 προσκληθεὶς εἰς βασιλεύουσαν ὑπὸ τοῦ γέροντος αὐτοῦ ἐχειροτονήθη βοηθὸς ἐπίσκοπος αὐτοῦ ὑπὸ τὸν τίτλον Ναζιανζοῦ καὶ ἀπεστάλη αὖθις εἰς Καισάρειαν, ἔνθα μέχρι τῆς ἐπανόδου τοῦ Παϊσίου τὰ τῆς ἐπαρχίας διηύθυνε. Μετὰ τὴν ἐπάνοδον τοῦ μητροπολίτου Παϊσίου εἰς Καισάρειαν, ὁ Ναζιανζοῦ ἐβοήθει αὐτῷ, ἀναλαβὼν ἅμα καὶ τὴν ἡγουμενείαν τῆς μονῆς τοῦ Προδρόμου, ἥτις ἐπ' αὐτοῦ ἤνθει. Ὁ Γεράσιμος κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τοῦ βίου τοῦ Παϊσίου, ἀνέλαβεν ὅλον τὸ βάρος τῆς διοικήσεως τῆς ἐπαρχίας καὶ ριλοστόργως ἐγηροκόμησε τὸν γηραιὸν γέροντα αὐτοῦ, ὃν πρὸς Κύριον ἀποδημήσαντα τῷ 1872 καὶ ἐκήδευσε. Τοῦ Εὐσταθίου Κλεοβούλου ἀναδειχθέντος μητροπολίτου Καισαρείας, ὁ Γεράσιμος προτεκλήθη εἰς βασιλεύουσαν καὶ τῷ 1873 ἐξελέγη μητροπολίτης Χαλεπίου. Ἐκ τῆς ἐπαρχίας ταύτης, ἐν ᾗ τὰς ἀρίστας κατέλιπεν ἀναμνήσεις, μετετέθη τῷ 1877 ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὴν ἐπαρχίαν Ἀγκύρας, ἣν ἐποίμανε μέχρι τῆς τελευτῆς αὐτοῦ θεοριλῶς καὶ θεαρέστως ἀγαπώμενος καὶ τιμώμενος ὑπὸ τοῦ ποιμνίου αὐτοῦ.

Ἡ κηδεία τοῦ ἀοιδίμου μητροπολίτου ἐγένετο δημοτελεστάτη, ἐπαξία τοῦ τε ἱεροῦ αὐτοῦ ἀξιώματος καὶ τοῦ σεβαστοῦ καὶ τῆς ἀγάπης, ὧν παρὰ τῷ ποιμνίῳ αὐτοῦ ἀπήλαυεν, ἕνεκα τοῦ ἐναρέτου αὐτοῦ βίου καὶ τῆς θεοριλοῦς ποιμαντορίας.

ΟΙ ΑΣΩΤΟΙ ΥΙΟΙ.

Ὁ ἄσωτος υἱὸς τῆς τῇ μεθαύριον κυριακῇ ἀναγνωσθησομένης περικοπῆς τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου ὑπέμνησεν ἡμᾶς τοὺς ἀσώτους υἱοὺς τῆς ἡμετέρας ἐποχῆς περὶ ὧν ἐν συντόμῳ ἐν τῷ ἄρθρῳ ἡμῶν τούτῳ ἐκρίναμεν καλὸν νὰ εἴπωμεν παρακαλοῦντες τὸν ἄσωτον τῆς ἐποχῆς ἐκείνης πρὸς τοὺς ἀσώτους τῆς καθ' ἡμᾶς. Ὁ σοφὸς Σολομὼν ἐν ταῖς Παροιμίαις λέγει *αὐὸς ἄφρων λυπεῖ μητέρα* καὶ *οὐκ εὐφραίνεται πατὴρ ἐπὶ υἱῷ ἀπαιδεύτῳ* καὶ ἀλλαχοῦ *αὐὸς ἄφρων μυκτηρίζει μητέρα αὐτοῦ*. Ἐξισοῦμεν ἐνταῦθα ἡμεῖς τὸν ἄφρονα πρὸς τὸν ἄσωτον, καθόσον ὁ ἄφρων δὲν δύναται νὰ εὖ φρονήσῃ, μὴ δ' εὖ φρονῶν δὲν δύναται εἰ μὴ μάταια νὰ νοῇ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, μάταια νὰ φρονῇ, μάταια νὰ λέγῃ, μάταια νὰ πράττῃ λυπῶν καὶ μυκτηρίζων οὕτω τοὺς γονεῖς καὶ τὰς συμβουλὰς αὐτῶν.

Εἰς τοιαύτην ἐμβεβαπτισμένος ἀφροσύνην ὁ ἄφρων οὗτος υἱὸς βεβαίως οὔτε συνείδησιν τῶν πραττομένων ἔχει, οὔτε συναίσθησιν τῆς τοὺς γονεῖσιν αὐτοῦ διὰ τῆς τοιαύτης ἀφρονος πολιτείας προξενουμένης λύπης λαμβάνει καὶ τό, μέγιστον πάντων, ἀγνοεῖ ὅτι φρονεύει διὰ τῆς τοιαύτης ἀφροσύνης αὐτοῦ αὐτοὺς τοὺς γεννήσαντας καὶ ἐκτρέφοντας αὐτόν. Ὁ ἄσωτος τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου αἰσθανθεὶς ἐν ἑαυτῷ τὰ ἔνστικτα τοῦ φαύλου βίου καὶ εἰς τὴν καταλαβοῦσαν αὐτὸν ροπὴν πρὸς τὴν ἐκλελιπτημένην βιοτὴν μὴ δυνάμενος ἐπὶ πλέον νὰ ἀντιστῇ ἐμφανίζεται, καθ' ἃ ἀφηγεῖται ὁ ἱερὸς εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς, πρὸ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ καὶ ἀριλέστατα ἀπαιτεῖ παρ' αὐτοῦ τὸ *ἐπιβάλλον μέρος τῆς οὐσίας αὐτοῦ*, ζητεῖ δηλονότι τὸ ἀναλογοῦν αὐτῷ μερίδιον ἐκ τῆς πατρικῆς περιουσίας, ὅπερ κατὰ τὸν μωσαϊκὸν νόμον, ἦν αὐτῷ, ὡς πρωτοτόκῳ, διπλοῦν ὅπως διαθέσῃ αὐτὸ κατ' ἀρέσκειαν. Οἱ ἄσωτοι ὅμως υἱοὶ τῆς ἐποχῆς ἡμῶν ἀσωτότεροι, οὕτως εἰπεῖν, τοῦ περιλαλήτου τούτου ὄντες οὐ μόνον δὲν ἐμφανίζονται πρὸ τοῦ πατρὸς αὐτῶν ἵνα ζητήσωσι τὸ ἀνάλογον τῆς περιουσίας αὐτῶν, ἀλλ' ὅλως τοὐναντίον ἐκ τοῦ ἀφανοῦς διασπαθῶντες τὸ ἴδιον μερίδιον προβαίνουσιν ἔτι περαιτέρω ποῦ μὲν κατατρώγοντες καὶ τὰ μερίδια τῶν μικροτέρων ἀδελφῶν, ποῦ δὲ διὰ τῆς φαύλης διαγωγῆς αὐτῶν καταστρέφοντι καὶ ἅπαντα τὸν οἶκον τοῦ πατρὸς ἀποσβεννύντες ὁλοσχερῶς καὶ αὐτὴν τὴν ἑστίαν. Δὲν λείπουσι παραδείγματα τοιαύτης ἀσώτου πολιτείας υἱῶν ἀρδην ἀνατρεψάντων τοὺς πατρικοὺς οἴκους καὶ καταφαγόντωνοὐ μόνον τὸ ἐπιβάλλον μέρος τῆς οὐσίας αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ τὸ τῶν ἰδίων ἀδελφῶν, αἵτινες ἐπ' αὐτοῦ καὶ μόνου ἐστήριζον τὴν ἀποκατάστασιν καὶ τὸν βίον αὐτῶν. Ἔνιοι ἄσωτοι υἱοὶ τῆς ἐποχῆς ἡμῶν οὐ μόνον τὰς μητέρας ἐλύπησαν διὰ τῆς φαύλης καὶ ἐξώλους διαγωγῆς αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ

αὐτὰς τὰς ἀδελφὰς αὐτῶν ἐπίκραναν καὶ ἐστέρησαν τοῦ μόνου πόρου τοῦ βίου αὐτῶν. Ἔνιοι ἄπωτοι υἱοὶ τῆς ἐποχῆς ἡμῶν ἀποπτύοντες πάντα χαλινόν, ἀπεκδυόμενοι πᾶσαν αἰδημοσύνην καὶ σωφροσύνην, ἐπιλανθανόμενοι τῆς εὐθείας ὁδοῦ, μετὰ τοσαύτης ἀκαταισχέτου ροπῆς φέρονται πρὸς τὴν κατωφέρειαν τοῦ ριληθόνου βίου καὶ τοσαύτην ἀγνωμοσύνην ποτίζουσι τοὺς ἀτυχεῖς αὐτῶν γεννήτορας, ὥστε ἀποβαίνουσιν πολλῷ ὑπέρτεροι τοῦ ἀσώτου τῆς παραβολῆς, ἢ εὐκρινέστερον εἰπεῖν, ὁ ἄπωτος τοῦ Εὐαγγελίου φαίνεται ἐγκρατέστερος καὶ σωφρονέστερος αὐτῶν. Ὁ ἄσωτος τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου ἐν τῇ σπατάλῃ καὶ τῇ ἀσωτείᾳ αὐτοῦ διεφύλαξε τοὐλάχιστον τὸ πολυτιμότερον νόμισμα, ὅπερ δέον ἵνα ἔχῃ πᾶς ἄνθρωπος, διεφύλαξεν ἐν μέσῳ τῶν πότων καὶ τῶν εὐωχιῶν, ἐν μέσῳ τῆς τρυφῆς καὶ τῆς σπατάλης, τὸ χρῆμα τῆς μεταμελείας καὶ τῆς μετανοίας, δι' οὗ καὶ μόνον κατώρθωσεν ὅπως καὶ αὖθις ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν πατρικὴν ἑστίαν, τύχῃ συγγνώμης παρὰ τοῦ πατρός, συγχωρηθῇ καὶ ἀποκαθιστάμενος καὶ αὖθις ἐν τῷ σεμνῷ καὶ ἡρέμῳ βίῳ εὐωχήσῃ μετὰ τοῦ πατρὸς καὶ τῶν οἰκείων καὶ ἀξιωθῇ καὶ αὖθις τῆς πατρικῆς εὐνοίας καὶ ἀγάπης· οἱ ἄπωτοι ὅμως υἱοὶ τῆς ἐποχῆς ἀπολλύντες καὶ τὸ χρυσοῦν τῆς μεταμελείας χρῆμα, μᾶλλον πεπωρωμένους ἑαυτοὺς καταδεικνύοντες, οὐ μόνον δὲν ἀξιοῦνται ἵνα ἐπιστρέψωσιν εἰς τὸν πατρικὸν οἶκον, ζητήσωσι συγχώρησιν παρὰ τοῦ πατρὸς ἐπὶ τοῖς πεπλημμεληκόσι, εὐωχήσωσι καὶ φάγωσι τὸν μόσχον τὸν σιτευτόν, ἀλλ' ὅλως τοὐναντίον στερούμενοι καὶ τοῦ χρήματος τῆς μετανοίας, κενοῦντες μέχρι τρυγὸς τὸ ποτήριον τοῦ ἀσώτου βίου, ὁδηγοῦνται τέλος εἰς τὰ δεσμωτήρια καὶ τὰς εἱρκτὰς καὶ αὐτόθι ἐγκαταβιοῦντες συμπληροῦσι τὸ τέρμα τῆς ἢν ἐτράποντο πονηρᾶς ὁδοῦ κακὴν κακῶς ἀπολλύμενοι.

Εἰς τὴν τοιαύτην τῶν ἀσώτων υἱῶν διαγωγὴν καὶ πολιτείαν συμβάλλεται κατὰ μέγα μὲν μέρος, καθ' ἡμᾶς, ἡ ὀλιγωρία καὶ ἀξιόμεμπτος αὐτῶν τῶν γονέων ἀκηδία περὶ τὴν ἀνατροφήν, ἀναστροφὴν καὶ παίδευσιν αὐτῶν, κατὰ δεύτερον δὲ λόγον αὐτοὶ οὗτοι οἱ υἱοί. Διότι, ὅταν οἱ γονεῖς τὴν περὶ τῶν τέκνων αὐτῶν μέριμναν περιορίζωσι μόνον εἰς τὴν ἐπιδεικτικὴν παίδευσιν καὶ εἰς τὴν καθ' ἁπλῆν συνήθειαν μόρφωσιν καὶ ἀνατροφήν, ὀλιγωρῶσι δὲ περὶ τὴν περιρρούρησιν καὶ βλάστησιν τῶν ἀγαθῶν ἠθικῶν σπερμάτων, τότε ἀναμφιβόλως αἱ ἄκανθαι τῆς ἀκανθώδους ἀναστροφῆς θ' ἀποπνίξωσι τὰ ἐνόντα ἀγαθὰ σπέρματα καὶ ὁ υἱὸς θὰ ἠλικιωθῇ γεγυμνωμένος καὶ ἐστερημένος παντὸς χρηστοῦ ἐρῴδιου. Ὅταν δέ, τῶν τέκνων οὕτως ἡλικιωθέντων, διδῶσιν οἱ γονεῖς ὀλέθρια ἐν αὐτοῖς σπέρματα, ἀποπειρῶνται μὲν τὴν διόρθωσιν καὶ ἐκρίζωσιν, ἀλλ' ἤδη εἶνε πλέον ἀργά. Οἱ ἀγαθοὶ σπόροι ἀπεπνίγησαν καὶ ἀγαθὰ βλαστήματα δὲν πρέπει νὰ προσδοκῶσι. Τότε οἱ γονεῖς πλήρη τὴν πικρίαν τῆς ὀλιγωρίας αὐτῶν αἰσθανόμενοι παρίστανται σύμβουλοι, ἀλλ' μάτην, διότι ὁ υἱὸς ἠνδρώθη ἐν τῇ ἀβουλίᾳ καὶ ἀσυνεσίᾳ. Διαβλέπει ἴσως τὴν ὠφέλειαν τῶν νουθεσιῶν τοῦ πατρὸς ἢ τῆς μητρός, ἀλλὰ προδίδει αὐτὴν διότι δὲν θέλει νὰ φαίνηται ὅτι ἔχει ἀνάγκην συμβουλῶν, καθ' ἃ ὀρθότατα παρατηρεῖ περὶ τούτων ὁ θεῖος Χρυσόστομος λέγων «*Πολλοὶ πολλάκις ὑπὲρ τοῦ μὴ φανῆναι δεόμενοι συμβουλῆς παρ' ἑτέρων ἐλόντο προδοῦναι τὴν ὠφέλειαν τὴν ἀπὸ τῆς γνώμης. ἢ δεξάμενοι τὴν παραίνεσιν διορθῶσαι τὸ ἁμάρτημα καὶ μᾶλλον ἀγνοεῖν, ἢ μαθεῖν κατεδέξαντο. Οὐκ εἰδότες, ὅτι οὐ τὸ μαθεῖν ἔγκλημα, ἀλλὰ τὸ ἀγνοεῖν κατηγορία· οὐ τὸ διδάσκεσθαι, ἀλλὰ τὸ ἐν ἀμαθείᾳ εἶναι· οὐ τὸ ἐλέγχεσθαι, ἀλλὰ τὸ ἁμαρτάνειν ἀδιόρθωτα. Ἔστι γὰρ ἔστι καὶ παρ' ἀνθρώπῳ μικρῷ καὶ εὐτελεῖ εὑρεθῆναί τι τῶν δεόντων, ὃ παρὰ τῷ σοφῷ καὶ μεγάλῳ πολλάκις οὐχ εὕρηται*».

Καθῆκον ἄρα ἀπαραίτητον ἔχουσιν οἱ γονεῖς ὅπως μὴ μεριμνῶσι μόνον πῶς θὰ παρουσιάσωσι τὰ τέκνα αὐτῶν εὐπάρυρα καὶ διά τινος ψευδοπαιδείας ἐρωδιασμένα πρὸ τῆς κοινωνίας, τῆς πολιτείας καὶ τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ πῶς θὰ θωρακίσωσιν αὐτὰ διὰ τῶν ἀπαραιτήτων καὶ ὑψηλῶν αἰσθημάτων στοργῆς, ἀφοσιώσεως ἀγάπης καὶ λατρείας πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸ ἔθνος αὐτῶν. Τότε, ἀλλὰ τότε μόνον, ἔστωσαν βέβαιοι ὅτι ἐξεπλήρωσαν διὰ τῶν τέκνων τὴν ἀποστολὴν αὐτῶν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ.

ΙΑΚΩΒΟΣ ΒΑΣΙΑΔΗΣ

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ
ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Προσκαλεῖται ὁ Νεοκλῆς Χατζῆ Παύλου, ὑπήκοος Ὀθωμανός, ἐξ Ἐσκῆ Σεχήρ, σιταρέμπορος, τέως μὲν διαμένων ἐν Μεσαχώρῳ, νῦν δὲ ἀγνώστου τυγχάνων διαμονῆς, ὅπως τὴν πρώτην δικάσιμον δευτέραν καὶ ὥραν 8 τουρκιστὶ μετὰ παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης διὰ τῶν ἐφημερίδων δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως ἐμφανισθῇ πρὸ τοῦ Πνευματικοῦ δικαστηρίου τῶν Πατριαρχείων, εἴτε αὐτοπροσώπως, εἴτε δι' ἀντιπροσώπου, ὡς ἐναγόμενος ὑπό τε τῆς Μαγδαληνῆς Ν. Τσικώνη, τὰ οἰκιακὰ ἐπαγγελλομένης, ὡς φυσικῆς ἐπιτρόπου τῆς ἀνηλίκου αὐτῆς θυγατρὸς Ἑλένης, καὶ τοῦ Νικολάου Τσικώνη Σατιρτζῆ, ὡς παρεπιτρόπου τῆς προγόνης αὐτοῦ Ἑλένης, ὑπηκόων Ὀθωμανῶν καὶ κατοίκων Μεσαχώρου Κωνσταντινουπόλεως. Προσεπιδηλοῦται δ' αὐτῷ ὅτι ἐν περιπτώσει μὴ ἐμφανίσεως ἡ ἀγωγὴ δικασθήσεται ἐρήμην αὐτοῦ.

Ἡ παροῦσα κλῆσις τρὶς δημοσιευθήσεται κατὰ συνέχειαν διὰ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκδιδομένων ἐφημερίδων «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας», «Νέας ἐφημερίδος» καὶ «Ἀνατολῆς».

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 22 δεκεμβρίου 1898.

Ὁ πρόεδρος 3

† Ὁ Χαλδείας **Γερβάσιος.**

Ὁ γραμματεὺς

Διάκ. Ἄνθιμος Π. Ὀρφανίδης

Ὁ ὑπεύθυνος Ι. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΘ΄. ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 19 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1899 ΑΡΙΘ. 7

ΑΝΔΡΕΑΣ ΣΥΓΓΡΟΣ

Βαθυτάτου ἄλγους ἄγγελμα διεβιβάσθη ἐξ Ἀθηνῶν τῷ παρελθόντι Σαββάτῳ εἰς βασιλεύουσαν λυπῆσαν σφόδρα οὐ μόνον τὴν Μητέρα Ἐκκλησίαν, ἀλλὰ καὶ τὸ Γένος ἡμῶν σύμπαν. Ὁ μέγας ἐθνικὸς εὐεργέτης, ὁ φιλομουσότατος καὶ φιλανθρωπότατος τῶν ἀνδρῶν, ὁ δι' ἡγεμονικῶν δωρεῶν καὶ κληροδοτημάτων ἀπὸ ἐτῶν ἐθνικὰ παιδευτήρια καὶ εὐαγῆ φιλανθρωπικὰ καθιδρύματα ἀνακουρίζων καὶ εἰς φωνὴν παντὸς ἱδρύματος αὐθόρμητος καὶ γενναῖος ἐπιφαινόμενος χορηγός, ὁ ἀοίδιμος

ΑΝΔΡΕΑΣ ΣΥΓΓΡΟΣ

αἴφνης ἁρπαγὴ ἐκ τοῦ μέσου ἡμῶν καὶ μετέστη εἰς τὰς οὐρανίους μονὰς ἁρπαζόμενος πάντα τὰ ἐθνικὰ φυτώρια καὶ φιλανθρωπικὰ παιδευτήρια καὶ σωματεῖα τῆς εὐεργετικῆς καὶ πολυτίμου αὐτοῦ ἀρωγῆς. Ὁ ἀείμνηστος **Ἀνδρέας Συγγρὸς** ἀίδιον ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ ἔθνους κτησάμενος εὐγνωμοσύνην ἐπὶ τῇ μεγαλοφροσύνῃ καὶ γενναιοδωρίᾳ αὐτοῦ ἐγένετο ἐκ τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων, οἵτινες τὸ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ χορηγούμενον αὐτῷ δῶρον τοῦ πλούτου ἀπετίθει πάντοτε εἰς ἀποθήκας ἀσφαλεῖς, ἀφ' ὧν κλέπται καὶ λῃσταὶ οὐ διορύσσουσιν. Τοσοῦτον δὲ σθένος πρὸς τὴν σκόπιμον χρῆσιν τοῦ πλούτου αὐτοῦ ἐπεδείξατο, ὥστε ὡς τις πένης τῶν ἀναγκαιοτάτων ἀείποτε ἐφιέμενος πολλὴν ᾐσθάνετο ἀποστροφὴν πρὸς τὰς περιττὰς δαπάνας καὶ τὴν κενόφρονα ἐπίδειξιν αὐτοῦ, διὸ καὶ πᾶσαν χρῆσιν ἐποίει πάντοτε ἐπιστημόνως. Ὁ πλοῦτος ἐν ταῖς χερσὶ τοῦ ἀειμνήστου **Συγγροῦ** εὗρε τὸν ἐπιδεξιώτατον καὶ τὸν φιλανθρωπότατον διαχειριστὴν αὐτοῦ.

Ὁ **Ἀνδρέας Συγγρὸς** καὶ μακρὰν τῆς βασιλευούσης διατελῶν οὐδέποτε ἐπαύσατο ἰδιάζουσαν στοργὴν καὶ ἀφοσίωσιν τρέφων πρὸς τὴν Μητέρα Ἐκκλησίαν, ἧς ἐγένετο ἓν τῶν ἀγλαοτέρων τέκνων, καὶ ἑκάστοτε τὰ υἱϊκὰ αἰσθήματα αὐτοῦ διὰ γενναιοφρόνων δωρεῶν τεκμηριούμενος καὶ ἐκδηλῶν.

Ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης καιρίως θλιβεὶς ἐπὶ τῷ λυπηροτάτῳ ἀγγέλματι εὐηρεστήθη ν' ἀπηυθύνῃ τῇ εὐγενεστάτῃ χήρᾳ συζύγῳ τὸ ἐπόμενον συλλυπητήριον τηλεγράφημα.

Κυρίαν Συγγροῦ

Ἀθήνας.

Συμμεριζόμενοι πάγκοινον πένθος ἐπὶ θανάτῳ ὑμετέρου συζύγου, μεγάλου ἐθνικοῦ εὐεργέτου, ἐκφράζομεν βαθύτατα συλλυπητήρια ἡμῶν, Ἱ. Συνόδου καὶ Ἐθνικοῦ Συμβουλίου εὐχόμενοι μακαρίᾳ ψυχῇ ἀνάπαυσιν, ὑμῖν δὲ παραμυθίαν θεόθεν.

13 Φεβρουαρίου 1899.

Πατριάρχης ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ.

Ἐπὶ τῇ ἀλγεινῇ ἀγγελίᾳ ἡ μεγαλώνυμος Πατριαρχικὴ Μ. τοῦ Γένους Σχολὴ αἱ τὸ Ἐθνικὸν Ἰωακείμειον Παρθεναγωγεῖον, ἅτινα διὰ θερμῆς περιβαλὼν ὁ ἀείμνηστος ἀγάπης, πολλάκις δι' ἁδροτάτων δωρεῶν ἀνεκούφισε, διέκοψαν εἰς ἔνδειξιν πένθους τὰ μαθήματα αὐτῶν.

Τῶν κατὰ τὴν λυσιτελεστάτην δρᾶσιν τοῦ ἀοιδίμου ἀνδρὸς ἀποκειμένων εἰς τὸ ἔργον τῆς νεωτέρας ἱστορίας τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους ἡμῶν, ἡ «Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια» περιοριζομένη κατ' ἀνάγκην τό γε νῦν εἰς τὰ βραχέα ταῦτα ἐκφράζει τὰ θερμότατα τῶν συλλυπητηρίων ἐπὶ τῷ ἀώρῳ θανάτῳ τοῦ μεγατίμου ἀνδρός, ὃς ζῶν μὲν οὕτω μεγίστας ὠφελείας τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ τῷ Γένει παρέσχετο, θανὼν δὲ κιδνύτατα ὑπὲρ αὐτῶν ἐβουλεύσατο, ὡς ἡ ἰδιόχειρος διαθήκη ἐμαρτύρησε, καὶ εὔχεται ὅπως ὁ Ὕψιστος τὸν μὲν μεταστάντα ἀναπαύσῃ ἐν σκηναῖς δικαίων, ἐπὶ δὲ τὴν τεθλιμμένην χήραν καταπέμψῃ τὴν ἐξ ὕψους παραμυθίαν.

Εἴη αἰωνία ἡ μνήμη τοῦ ἀοιδίμου μεγίστου ἐθνικοῦ εὐεργέτου **Ἀνδρέου Συγγροῦ.**

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

—Μνημόσυνον Ἀνδρέου Συγγροῦ. — Ἡ Ἁγία καὶ Ἱερὰ Σύνοδος λαβοῦσα ὑπ' ὄψει τὴν ζηλωτὴν ἀφοσίωσιν καὶ τὴν υἱικὴν στοργήν, ἣν ὁ ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει ἀοίδιμος **Ἀνδρέας Συγγρὸς** διετέλεσε ἐπιδεικνύμενος πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν, ἅμα δὲ καὶ τὰς γενναιόρρονας καὶ ἠγεμονικὰς ὄντως δωρεάς, ἃς καὶ ζῶν καὶ μετὰ θάνατον προσήνεγκε πρός τε τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸ Γένος, ἐνέκρινεν ἐν τῇ χθεσινῇ αὐτῆς συνεδρίᾳ ὅπως τελέσῃ τῇ προσεχεῖ Κυριακῇ τῆς Ὀρθοδοξίας ἐν τῷ πανσέπτῳ πατριαρχικῷ ναῷ Πατριαρχικὴν λειτουργίαν ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς μακαρίας ψυχῆς τοῦ ἀειμνήστου μεγίστου ἐθνικοῦ εὐεργέτου τιμῶσα τὴν ἀίδιον μνήμην τοῦ εὐσεβοῦς καὶ μεγαλόρρονος τούτου τέκνου αὐτῆς.

—*Νέοι συνοδικοί.* —Οἱ σεβ. μητροπολῖται Βεροίας Κωνστάντιος, Μαρωνείας Ἰωακεὶμ καὶ Ἐλευθερουπόλεως Διονύσιος διὰ γραμμάτων ὑπέβαλον εὐχαριστίας τῇ Ἐκκλησίᾳ ἐπὶ τῇ προσκλήσει αὐτῶν ὡς μελῶν τῆς νέας συνοδικῆς περιόδου, ἅμα δὲ ἐδήλωσαν ὅτι ὑπείκοντες εἰς τὴν φωνὴν τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἀποδεχόμενοι τὴν πρόσκλησιν ἄφονται τῆς εἰς βασιλεύουσαν ἅμ' ὡς διευθετήσωσι τὰ κατ' αὐτούς.

—*Μητροπολίτης Βελεγράδων.* — Ὁ σεβασμιώτατος μητροπολίτης Βελεγράδων Δωρόθεος τηλεγραφικῶς ἀνεκοινώσατο τῇ Ἐκκλησίᾳ ὅτι ἀπῆλθεν ἤδη τῆς ἕδρας τῆς θεοσώστου αὐτοῦ ἐπαρχίας κατευθυνόμενος εἰς βασιλεύουσαν.

—*Σιγιλλιῶδες γράμμα ὑπὲρ τῆς δωρεᾶς Ἰωάννου Κ. Σαραφίδου.*—Ἡ κεντρικὴ ἐφορεία τῆς ὀρθοδόξου κοινότητος Σταυροδρομίου ἀποτελουμένη ἐκ τῶν ἀξιοτίμων κυρίων Κ. Βλαστάρη, Ζήση Θ. Ζήση, Θεοδώρου Ἀποστολίδου, Μιχαὴλ Σιρναίου, Γαροφάλου Κωνσταντινίδου καὶ Θεαγένους Γ. Παράσχου, ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τοῦ ἀξιοτίμου Ἰωάννου Κ. Σαραφίδου ὑπέβαλον πρό τινος αἴτησιν πρὸς τὴν Α. Θ. Π. τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην ἐξαιτούμενοι ὅπως ἡ δι' ἰδιαιτέρου συμβολαίου, δεκτοῦ γενομένου καὶ ὑπὸ γενικῆς τῶν ἐνοριτῶν συνελεύσεως, πρὸς τὴν Κοινότητα Σταυροδρομίου γενομένη ἐκ τεσσάρων χιλιάδων ὀθωμ. λιρῶν δωρεὰ τοῦ ἀξιοτίμου Ἰωάννου Κ. Σαραφίδου κατοχυρωθῇ διὰ τοῦ προσήκοντος σιγιλλιώδους πατριαρχικοῦ γράμματος. Τῆς αἰτήσεως ταύτης ἐγκριθείσης προσηκόντως, ἀπεφασίσθη ἡ ἔκδοσις τοῦ εἰρημένου σιγιλλιώδους γράμματος ἀσφαλίζοντος καὶ κατοχυροῦντος τοὺς ὅρους τοῦ ἐπὶ τούτῳ εἰρημένου συμβολαίου.

—*Ἐπισκέψεις.*—Ἡ Α. Θ. Π. ὁ ἐν τῇ νήσῳ Ἀντιγόνῃ ἡσυχάζων πρώην Κωνσταντινουπόλεως Νεόφυτος ὁ Η' κατελθὼν εἰς Σταυροδρόμιον παρὰ τῷ ἀνεψιῷ αὐτοῦ Π. Παπακωνσταντίνου, καθηγητῇ τῆς Μ. τοῦ Γ. Σχολῆς, ἐπεσκέψατο τῇ παρελθούσῃ Δευτέρᾳ τὴν Α. Θ. Π. τὸν οἰκουμενικὸν Πατριάρχην Κωνσταντῖνον γενόμενος δεκτὸς μετὰ πολλῶν ἐνδείξεων σεβασμοῦ.

Τῇ ἐπαύριον Τρίτῃ ἡ Α. Πανοσιολογιότης ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος Χρυσόστομος ἀνελθὼν εἰς Πέραν ἀντεπισκέψατο ἐκ μέρους τῆς Α. Θ. Π. τὸν πρώην Κωνσταντινουπόλεως.

Χθὲς δὲ ἡ Αὐτοῦ Πανοσιολογιότης ἐν συνοδίᾳ τοῦ πανοσ. ἀρχιμ. Κωνσταντίνου Βοντζαλίδου, συμβούλου τῶν Πατριαρχείων, διεβίβασεν ὡσαύτως τὰς εὐχὰς τῆς Α. Θ. Π. τῷ ἐξοχωτάτῳ πρεσβευτῇ τῆς Γαλλίας Κωνστὰνς εἰς Παρισίους προσωρινῶς ἀπελθόντι.

Προχθὲς ἐπεσκέψατο τὴν Α. Θ. Παναγιότητα ὁ ἀξιότιμος ὁμογενὴς Δημοσθένης Εὐγενίδης.

—*Δωρεὰ εἰς τὸν Πατριαρχικὸν Ναόν.*— Ἀνεγράφη κατὰ Φεβρουάριον τοῦ παρελθόντος ἔτους ὅτι ἡ εὐγενεστάτη ἐν Μόσχᾳ Ἐλισάβετ Ἀϊάμινα εὐσεβῶν αἰσθημάτων τεκμήριον προθυμουμένη ἵνα παράσχῃ πρὸς τὴν Μητέρα Μ. τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν, δι' ἐπιστολῆς αὐτῆς πλήρους σεβασμοῦ καὶ υἱικῆς ἀφοσιώσεως ἤγγειλε τῇ Α. Θ. Π. τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ ὅτι ἀπέστειλε χίλια ρούβλια πρὸς ἀγορὰν ἐκκλησιαστικῶν βιβλίων. Ἡ Α. Θ. Παναγιότης εὐμενῶς ἀποδεξαμένη τότε τὴν δωρεὰν τῆς εὐσεβοῦς δωρητρίας διὰ γράμματος ἐξέφρασε τὴν εὐαρέσκειαν Αὐτῆς. Ἤδη καὶ αὖθις ἡ αὐτὴ φιλευσεβὴς **Ἐλισάβετ Ε. Ἀϊάμινα** νέον δεῖγμα εὐλαβῶν αἰσθημάτων παρεχομένη ἤγγειλεν ὅτι δωρεῖται τῷ πανσέπτῳ πατριαρχικῷ ναῷ συσκευὴν ἁγίου ποτηρίου ἀργυρόχρυσον ἐντέχνως λίαν κεκοσμημένην διὰ σμάλτου καὶ ἐννέα ἱερῶν εἰκόνων κλειομένην διὰ τοῦ πατριαρχικοῦ ἐμβλήματος καὶ ἀποτελουμένην ἐκ τῶν ἑξῆς: τοῦ ἁγίου ποτηρίου, τριῶν δισκαρίων, ὧν τὸ ἐν μεγαλείτερον, τοῦ Ἀστερίσκου, τῆς ἁγίας Λόγχης, τῆς Λαβίδος καὶ τοῦ δοχείου τοῦ Ζέοντος. Πᾶσα αὕτη ἡ ἱερὰ συσκευὴ ἐντὸς πολυτελοῦς ἐκ βελούδου ἐσωτερικῶς θήκης ἐντεθειμένη καὶ ὑπὲρ τὰς διακοσίας λίρας στοιχίζουσα περιῆλθεν ἤδη εἰς χεῖρας τῆς Α. Θ. Π.

Τῆς ἐπιστολῆς τῆς εὐσεβεστάτης καὶ εὐγενεστάτης κυρίας **Ἐλισάβετ Σ. Ἀϊάμινα** ἀναγνωσθείσης ἐν τῇ συνοδικῇ συνεδρίᾳ τῆς παρελθούσης τρίτης, ἡ ἁγία καὶ ἱερὰ Σύνοδος λίαν εὐαρέστως ἐκ τῆς νέας ταύτης δωρεᾶς διατεθεῖσα, ἐνέκρινεν ὅπως τὸ μὲν ἐκφρασθῶσι τῇ εὐσεβεῖ κυρίᾳ αἱ εὐχαριστίαι καὶ ἡ πλήρης εὐαρέσκεια τῆς Ἐκκλησίας σὺν ταῖς εὐχαῖς καὶ εὐλογίαις αὐτῆς, ἅμα δὲ μνημονεύηται τὸ ὄνομα τῆς δωρητρίας κατὰ τὰς θείας καὶ ἱερὰς μυσταγωγίας συνῳδὰ τῷ ἐκφρασθέντι εὐσεβεῖ αὐτῆς πόθῳ.

—*Ἄρσις ἐκκλησιαστικῆς ποινῆς.*—Ὁ ἐν Χίῳ αἰδεσιμώτατος ἱερεὺς Οἰκονόμος Ἰωάννης Λιγνός, εἰς ὃν πρό τινος ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἐπεβλήθη ποινὴ ἀργίας ἐπὶ τῇ ἀπωλείᾳ τῆς τιμίας κάρας τῆς ὁσιομάρτυρος Παρασκευῆς, δι' αἰτήσεως αὐτοῦ πλήρους μετανοίας ἐ—

πεκαλέσατο τὴν ἐπιείκειαν καὶ συγχώρησιν τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ Ἁγία καὶ Ἱερὰ Σύνοδος λαβοῦσα ὑπ' ὄψει ἑτέραν σχετικὴν αἴτησιν τῶν ἐπιτρόπων τοῦ μητροπολιτικοῦ ναοῦ προσυπογεγραμμένην καὶ ὑπὸ πλείστων ἐγκρίτων πολιτῶν ὁμολογούντων ἐν αὐτῇ ὅτι ὅλως ἀκουσίως ἐγένετο παράπτωσις τῆς ἀπωλείας τοῦ ἱεροῦ κειμηλίου καὶ ὅτι οὐδεμίαν ἔχουσιν ὑποψίαν εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ ἱερέως, ἦρεν ἀπ' αὐτοῦ τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος ποινήν.

—*Ἔκδοσις ἐπιτιμίου.* — Αἰτήσει τῆς Ἱ. Συνάξεως τοῦ ἁγίου Ὄρους ἐκδίδοται ἐπιτίμιον κατὰ τῶν ὑπεξαιρεσάντων τὸ κατὰ Παράδοσιν ὑτὸ τῶν μοναχῶν ἑνὸς Ἱ. Μονῆς «Εὐαγγέλιον Ἰωάννου» τοῦ Καλυβίτου καλούμενον, πολύτιμον χειρόγραφον τῆς Ἱ. Μονῆς τοῦ Παντοκράτορος.

—*Καθαίρεσις ἱερέως.*—Τοῦ σεβασμιωτάτου μητροπολίτου Ἀδριανουπόλεως Κυρίλλου ἀγγείλαντος τῇ Ἐκκλησίᾳ ὅτι ἱερεύς τις ἐν τῇ θεοσώστῳ αὐτοῦ ἐπαρχίᾳ Χαρίτων καλούμενος ἐξωλίσθησεν εἰς τὸ βουλγαρικὸν σχίσμα παρὰ τὰς ἐπανειλημμένας πρὸς τὸν ἀποσκιρτήσαντα προτροπὰς αὐτοῦ, ἡ ἁγία καὶ Ἱερὰ Σύνοδος ἐν τῇ χθεσινῇ συνεδρίᾳ ἐνέκρινε τὴν καθαίρεσιν τοῦ μνησθέντος Χαρίτωνος.

— **Δέσποινα Χρηστίδου.**— Ἐν γήρατι βαθεῖ ἀποβιώσασα ἐκηδεύθη τῇ παρελθούσῃ Δευτέρᾳ μετὰ τῆς προσηκούσης ἐκκλησιαστικῆς τάξεως ἡ σεβαστὴ **Δέσποινα Χρηστίδου,** μήτηρ τοῦ σεβασμιωτάτου μητροπολίτου Βελεγράδων Δωροθέου. Ἡ Α. Θ. Παναγιότης εὑηρεστήθη ἵνα ἐκπροσωπηθῇ κατὰ τὴν κηδείαν διὰ τοῦ πανοσιολ. Δευτερεύοντος Λαυρεντίου.

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΙΣ

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν, ὅτι, καί τοι κατὰ τὸ ἔτος 1889 ἀποφάσει Αὐτῆς ἐπανειλημμένως ἐκοινοποιήθη διὰ τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας», ὅτι δὲν θὰ γίνηται ὑπ' αὐτῆς οὐδεμία ἐνέργεια ἐπὶ τῇ βάσει τηλεγραφημάτων, προερχομένων εἴτε παρὰ κοινοτήτων, εἴτε παρ' ἰδιωτῶν καὶ ἐκφραζόντων ἢ τὴν εὐαρέσκειαν αὐτῶν ἐκ τῆς πολιτείας τῶν οἰκείων Μητροπολιτῶν ἢ τοὐναντίον, διὰ τὸν λόγον, ὅτι ταῦτα φέρουσιν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὑπογραφὰς δυσαναγνώστους καὶ ἀνεξελέγκτους καὶ πολλάκις διὰ τῶν αὐτῶν ὑπογραφῶν διαβιβάζονται εἰς τὰ Πατριαρχεῖα πράγματα ἀντιπίπτοντα πρὸς ἄλληλα, ἐν τούτοις ἀπό τινος χρόνου καὶ αὖθις ἐξακολουθοῦσι διαβιβαζόμενα εἰς τὰ Πατριαρχεῖα τοιαῦτα τηλεγραφήματα· ἔτι δὲ λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν, ὅτι ἐκτὸς τηλεγραφημάτων ὡς τὰ ἀνωτέρω διαβιβάζονται καὶ ἄλλα περὶ ὑποθέσεων, αἵτινες δύνανται ἄνευ βλάβης αὐτῶν νὰ ὑποβληθῶσι δι' ἐπιστολῶν, ὡς καὶ τηλεγραφήματα περὶ ὑποθέσεων, ἀπαιτουσῶν ἐξέτασιν καὶ ἐξακρίβωσιν, ἢ περὶ ὑποθέσεων, δι' ἃς εἶναι ἀνάγκη ἐπὶ τῇ βάσει τῶν διαβιβαζομένων πληροφοριῶν νὰ γίνηται ἐνέργειά τις, ὅπερ ὅμως δὲν εἶναι δυνατόν, διότι συνήθως τὰ τηλεγραφήματα ὡς ἐκ τῆς συντομίας αὐτῶν εἶναι ἀσαφῆ, ἔστιν ὅτε δὲ καὶ παραμεμορφωμένα καὶ δὲν περιέχουσι πάσας τὰς ἀπαιτουμένας πρὸς ἐνέργειαν πληροφορίας, διὰ ταῦτα ἐνέκρινεν, ἵνα καὶ αὖθις κοινοποιηθῇ, ὅτι ἐπὶ τῇ βάσει τοιούτων, ὡς ἄνω εἴρηται, τηλεγραφημάτων δὲν θὰ γίνηται οὐδεμία ἐνέργεια, εἰ μὴ μόνον ἐπὶ τῇ βάσει ἐγγράφων, προσηκόντως ὑπογεγραμμένων.

Ἐκ τοῦ Γραφείου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου
τῇ 11 Φεβρουαρίου 1899.

Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς
† **Ἀρχιμανδρίτης ΦΩΤΙΟΣ.**

ΤΟ ΣΑΒΒΑΤΟΝ ΤΩΝ ΨΥΧΩΝ

Αὔριον ἡ Ἐκκλησία ἡμῶν ἀρίδηλον παρεχομένη τεκμήριον φιλοστοργίας καὶ εὐσπλαγχνίας καλεῖ τὸ ἄθροισμα τῶν πιστῶν, ὅπως ἱλαστηρίους ἀναπέμψῃ ἱκεσίας καὶ δεήσεις τῷ Ὑψίστῳ ὑπὲρ ἀναπαύσεως πάντων τῶν ἀπ' αἰῶνος εὐσεβῶς κεκοιμημένων ἐπ' ἐλπίδι ἀναστάσεως ζωῆς αἰωνίου πατέρων καὶ ἀδελφῶν ἡμῶν. Καλεῖ ἡμᾶς ἡ Ἐκκλησία εἰς ἐκπλήρωσιν ἱεροῦ καθήκοντος, ὅπως δεηθῶμεν ὑπὲρ ἀφέσεως τῶν ἁμαρτιῶν τῶν ἀφ' ἡμῶν ἐκ τοῦ προσκαίρου τούτου κόσμου μεταστάντων προσφιλεστάτων γονέων, ἀδελφῶν καὶ οἰκείων καὶ ὑπὲρ πάντων ἐν γένει τῶν προκεκοιμημένων πιστῶν, ὧν ἔνιοι ἴσως, ἄωρον ἐπὶ ξένης γῆς εὑρόντες τὸν θάνατον, εἴτε ἐν θαλάσσῃ καὶ ἀβάτοις ὄρεσιν, ἢ ἐν κρημνοῖς καὶ χάσμασιν, ἢ ἐν λοιμοῖς καὶ λιμοῖς καὶ πολέμοις καὶ ἐμπρησμοῖς, δὲν ἔσχον τὸν ἀπαιτούμενον τῆς ἐπὶ τούτῳ προπαρασκευῆς χρόνον καὶ κατ' ἀκολουθίαν δὲν ἔτυχον τῶν νενομισμένων ψαλμῳδιῶν καὶ τοῦ μνημοσύνου.* Λίαν ἄρα φιλανθρώπως οἱ θεῖοι πατέρες ἡμῶν ἐθέσπισαν, ὅπως μνεῖα τούτων ἁπάντων κοινῶς ἡ Ἐκκλησία ἡμῶν ποιῆται καὶ ὑπὲρ ἀφέσεως τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν δέηται, δοξάζουσα ὅτι μεγίστη ὠφέλεια προσγίνεται ταῖς ψυχαῖς πάντων τῶν κεκοιμημένων ἀδελφῶν ἡμῶν, καθ' ἃ ὁ Ἱεροσολύμων Κύριλλος λέγει *εἶτα μνημονεύομεν πάντων ἁπλῶς τῶν ἐν ἡμῖν κεκοιμημένων, μεγίστην ὄνησιν πιστεύοντες ἔσεσθαι ταῖς ψυχαῖς, ὑπὲρ ὧν ἡ δέησις ἀναφέρεται, τῆς ἁγίας καὶ φρικωδεστάτης προκειμένης θυσίας».* Ὅτι δὲ ὠφελοῦσι τοὺς ἐν πίστει κεκοιμημένους ἀδελφοὺς ἡμῶν αἱ ὑπὲρ αὐτῶν γινόμεναι λειτουργίαι καὶ εὐχαὶ καὶ ἐλεημοσῦναι

* Περὶ μνημοσύνων ἱκανὰ ἐγράφησαν ἄλλοτε ἐν τῇ «Ἐκκλ. Ἀληθείᾳ» ἴδε ἔτος Β. σελ. 699.

καὶ ἡ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἡμῶν ἐπικρατήσασα καὶ ἐπικρατοῦσα συνήθεια τῶν προσφορῶν καὶ μνημοσύνων, τοῦτο ὅ τε θεῖος Χρυσόστομος βεβαίοι λέγων «*εἰ δὲ ἁμαρτωλὸς ἀπῆλθε, δεῖ βοηθεῖν, ὡς ἂν οἷόν τε ἦν, εὐχαῖς καὶ ἱκετηρίαις καὶ ἐλεημοσύναις καὶ προσφοραῖς· οὐ γὰρ ἁπλῶς ταῦτα ἐπινενόηται, οὐδὲ εἰκῇ μνήμην ποιούμεθα τῶν ἀπελθόντων ἐπὶ τῶν θείων μυστηρίων. Βοηθῶμεν τοίνυν αὐτοῖς καὶ μνείαν ὑπὲρ αὐτῶν ἐπιτελῶμεν*» (ὁμιλ. εἰς τὴν Α' πρὸς Κορινθ.) καὶ πολλοὶ καὶ διάφοροι τῶν πατέρων ἐπὶ τούτῳ εἰρημενοι λόγοι κατὰ διαφόρους καιροὺς καὶ τόπους βεβαιοῦσι. Γινώσκομεν πρὸς τούτοις ὅτι ἡ τελεία τοῦ δικαιοκρίτου Θεοῦ δικαιοσύνη δὲν ἐπιτρέπει τὴν ἐξ ἴσου ἀνταμοιβὴν τῶν δικαίων, ὡς οὐδὲ τὴν ἐξ ἴσου τιμωρίαν τῶν ἀδίκων καὶ ἁμαρτωλῶν, ἀλλ' ἑνὶ ἑκάστῳ ἀποδίδει κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν, ἔχομεν δ' ἀρ' ἑτέρου πεποίθησιν ἐπὶ τὴν εὐσπλαγχνίαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν δύναμιν τῆς ἀντιμισθίας τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Χριστοῦ. Τῆς τελειοτάτης λοιπὸν δικαιοσύνης τοῦ Θεοῦ οὐδὲν ἀγαθὸν ἄνευ ἀμοιβῆς καταλειπούσης, πιστεύομεν πάντες ὅτι «τοὺς συμπαθοῦντας θανασίμοις πλημμελήμασι καὶ μὴ ἐν ἀπογνώσει ἀποδημήσαντας, ἀλλὰ μετανοήσαντας μὲν ἔτι περιόντας ἐν τῷ μετὰ σώματος βίῳ, μὴ ποιήσαντας δὲ οὐδ' οὑτινοῦν καρπὸν μετανοίας (ἐχέτω δάκρυα δηλονότι καὶ γονυπετῆσαι ἐν ἐγρηγόρσει προσευχῶν, θλιβῆναι, πτωχοὺς παραμυθῆσαι καὶ τέως ἐν ἔργοις τὴν πρὸς Θεὸν καὶ τὸν πλησίον ἀγάπην ἐπιδεῖξαι), τούτων καὶ αὐτῶν τὰς ψυχὰς ἀπέρχεσθαι εἰς ᾅδην καὶ ὑπομένειν τὴν ἕνεκα ὧν εἰργάσαντο ἁμαρτημάτων ποινήν· εἶναι δὲ ἐν συναισθήσει τῆς ἐκεῖθεν ἀπαλλαγῆς». Ὅθεν καλεῖ ἡμᾶς ἡ Ἐκκλησία, ὅπως δεηθῶμεν ὑπὲρ αὐτῶν, πεποιθότες ὅτι αἱ θλίψεις αὐτῶν ἀνακουφίζονται διὰ τῆς τοιαύτης παραμυθίας, καθόσον ἐὰν ἀρ' ἑαυτῶν δὲν ἦνε δυνατὸν ν' ἀπαλλαγῶσι τῆς τοιαύτης καταστάσεως, ἀναμένουσιν ὅμως ἐξ ἄλλου βοήθειαν ὡς μὴ ἐν ἀπογνώσει ἀποδημήσαντες, ἀλλὰ μετανοήσαντες ἔτι ἐν τῷ μετὰ σώματος βίῳ εὑρισκόμενοι καὶ ἐν τούτῳ μόνον ὑπολειφθέντες, ὅτι δὲν προέλαβον, ἵνα τὸν ῥύπον τῶν ἁμαρτημάτων αὐτῶν διὰ τῶν τῆς μετανοίας ἔργων ἀποπλύνωσιν. Ἡ Ἐκκλησία ἡμῶν λοιπὸν διὰ τῶν εὐχῶν καὶ δεήσεων αὐτῆς καὶ ἰδίᾳ διὰ τῆς προσφορᾶς τῆς ἀναιμάκτου θυσίας βοηθεῖ τοὺς ἐκ τοῦ ἐπικήρου τούτου βίου μὴ παρεσκευασμένως ἀποδεδημηκότι καὶ ἐπικαλεῖται τὸ ἔλεος καὶ τὴν εὐσπλαγχνίαν τοῦ Ὑψίστου, ἵνα τύχωσιν ἀφέσεως τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν καὶ ἐπιεικείας ἐν τῇ ἀπαγγελίᾳ τῆς ἰσχάτης ἀποφάσεως.

Καθήκον ἄρα ἱερὸν παντὸς εὐσεβοῦς καὶ τὴν μνήμην τῶν πατέρων αὐτοῦ σέβοντος χριστιανοῦ ἐστιν ἵνα φιλαδέλφως καὶ φιλοστόργως ἀνταποκρίνηται πάντοτε εἰς τὴν κατ' ἔτος γινομένην ταύτην πρόσκλησιν τῆς Ὀρθοδόξου ἡμῶν Ἐκκλησίας. Ἡ κώφευσις εἰς τὴν τοιαύτην πρὸς ἐκπλήρωσιν ἱερωτάτου καθήκοντος παρότρυνσιν τῆς ἐκκλησίας θεωρητέα ἀσεβῆς πως ἀναλγησία καὶ ἀφιλάδελφος ὀλιγωρία καὶ ἀδιαφορία πρὸς τὴν μνήμην τῶν προπατόρων καὶ πάντων τῶν ἀπ' αἰῶνος εὐσεβῶς κεκοιμημένων ἀδελφῶν ἡμῶν ἐν πίστει. Καὶ βεβαίως πῶς δύναται νὰ μὴ ὀνομάσῃ τις ἀσεβῆ τὴν τοιαύτην κώφευσιν ὅταν ἴδῃ ὅτι πολλοὶ μετ' εὐλαβείας μὲν προσέχουσιν ἵνα ἀνταποκριθῶσιν εἰς προσκλήσεις γάμων, ἑσπερίδων, δείπνων κτλ., ὅλως δ' ὀλίγωροι φαίνονται εἰς τὴν ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ γινομένην πρόσκλησιν τῆς Ἐκκλησίας καλούσης αὐτοὺς ἵνα ἐνώσωσι τὰς δεήσεις αὐτῶν μετὰ τῶν εὐχῶν τῆς ἐκκλησίας ὑπὲρ τῆς ἐν κόλποις Ἀβραὰμ, Ἰσαὰκ καὶ Ἰακὼβ ἀναπαύσεως τῶν ψυχῶν τῶν κεκοιμημένων ἀδελφῶν ἡμῶν. Ἐπιβάλλεται ἡμῖν ὅπως πρὸ τῆς δευτέρας παρουσίας, πρὸ τῆς ἡμέρας τῆς φοβερᾶς κρίσεως, βοηθήσωμεν τοῖς προαπελθοῦσιν ἀδελφοῖς ἡμῶν σπεύδοντες ἵνα δεηθῶμεν ὑπὲρ αὐτῶν, τὰ τῆς φιλαδελφίας αἰσθήματα ἐπιδεικνύντες, κατευφραίνοντες ἅμα οὕτω τὸν φιλοικτίρμονα Δεσπότην, καθ' ἃ ὁ θεολογικώτατος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνὸς γράφει «*τοῦτο γὰρ μᾶλλον τέρπει καὶ κατευφραίνει τὸν φιλοικτίρμονα Κύριον, τὸ σπεύδειν ἕκαστον εἰς τὴν τοῦ πέλας βοήθειαν· τοῦτο καὶ θέλει ὁ ἐλεήμων καὶ βούλεται, ἵνα ὑπ' ἀλλήλων οἱ πάντες εὐεργετώμεθα καὶ ζῶντες καὶ μετὰ θάνατον. Οὐ γὰρ ἂν ἡμῖν ἀφορμὴν ἐδεδώκει τὸ μνήμην ἐπὶ τῆς ἀναιμάκτου θυσίας ποιεῖσθαι τῶν προλαβόντων, καὶ πάλιν τρία καὶ ἕβδομα καὶ τεσσαρακοστὰ καὶ τὰς ἐτησίους μνήμας καὶ τελετάς, ἄτινα πάσης ἀντιρρήσεως ἄνευ ἡ καθολικὴ αὐτοῦ καὶ ἀποστολικὴ ἐκκλησία καὶ ὁ ταύτης θεοσύλλεκτος καὶ πανευσεβὴς λαὸς ἀπαρασάλευτα κατέχει καὶ διάγνωστα, εἰ μὴ τοῦτο εὐθὲς ἦν ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ.*»

ΙΑΚΩΒΟΣ ΒΑΣΙΑΔΗΣ.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

Πνευματικὸν Δικαστήριον

Καλεῖται ἡ Πολύμνια Κωνστ. Κουμπάρη τὸ γένος Λεβέντη, ὑπήκοος ὀθωμανή, ἀγνώστου νῦν διαμονῆς, ἵνα τὴν πρώτην δικάσιμον δευτέραν καὶ ὥραν 8 τουρκιστὶ μετὰ τὴν παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης διὰ τῶν ἐφημερίδων δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως ἐμφανισθῇ, εἴτε αὐτοπροσώπως εἴτε δι' ἀντιπροσώπου πρὸ τοῦ πνευματικοῦ τῶν πατριαρχείων δικαστηρίου, ὡς ὑπὸ τοῦ συζύγου αὐτῆς Κωνστ. Κουμπάρη, ὑπηκόου Ὀθωμανοῦ καὶ κατοίκου Πέραν (Μεγάλη ὁδὸς ἀριθ. 473) ἐναγομένη ἐπὶ διαζεύξει καὶ ἐπιστροφῇ τέκνου, προσεπιδηλοῦται δ' αὐτῇ ὅτι, ἐὰν μὴ ἐμφανισθῇ κατὰ τὴν ὡς ἄνω ὁριζομένην δικάσιμον, δικασθήσεται ἐρήμην αὐτῆς ἡ ἀγωγή. Ἡ παροῦσα κλῆσις τρὶς δημοσιευθήσεται κατὰ συνέχειαν διὰ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκδιδομένων ἐφημερίδων «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» «Κωνσταντινουπόλεως» καὶ «Moniteur Oriental.»

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις τῇ 5 ἰανουαρίου 1899. 2

Ὁ πρόεδρος Ὁ γραμματεὺς

† Ὁ Χαλδείας Γερβάσιος ἱεροδ. Ἄνθιμος Π. Ὀρφανίδης

Ὁ ὑπεύθυνος Ι. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΘ΄. ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 26 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1899 ΑΡΙΘ. 8

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Σκοπίων ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ (πρόεδρος)
† Ὁ Μέγας Πρωτοσύγκελλος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
† Ὁ Ἀρχιγρ. τῆς Ἱ. Συνόδου ΦΩΤΙΟΣ (ταμίας)
† Ὁ Μέγας Ἀρχιδιάκονος ΔΙΟΔΩΡΟΣ
ΧΡ. ΠΑΠΑ-Ι-ΩΑΝΝΟΥ (γραμματεύς)

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

καθ' ὅλον τὸ ὀθωμαν. κράτος μετζίτια ἀργ. 5
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκ. 3
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾶ 25
ἑξαμηνιαία τὰ ἡμίσυ

Ἡ Συνδρομὴ προκαταβάλλεται
Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται τὴν 1 Ἰανουαρίου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.

Ἐκκλησιαστικὰ χρονικά— Τὸ Σάββατον καὶ ἡ Κυριακὴ τῆς Τυρινῆς— Κοινοποιήσεις.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Ὁ Πατριάρχης ἐν τοῖς ἀνακτόροις.—Ἀποφάσει συνοδικῇ ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἐν συνοδίᾳ τῶν σεβασμιωτάτων μητροπολιτῶν Πισσιδείας Γερασίμου καὶ Σκοπίων Ἀμβροσίου, μεταβάντες χθὲς παρὰ τῇ Α. Ε. τῷ Ἀρχιγραμματεῖ τῶν ἀνακτόρων Ταχσὶν βέη συνδιελέξαντο περὶ σπουδαίου ζητήματος ἀρορῶντος τὴν Ἐκκλησίαν.

—Δ. Ε. Μ. Συμβούλιον.—Ἀποράσει τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου ἀπολυθεῖσαι ἀνεγνώσθησαν ἐπ' Ἐκκλησίας τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ, 21 λήγοντος, ἐγκύκλιοι, προτρεπόμεναι τοὺς κατοίκους τῶν ἐνοριῶν τῆς ἀρχιεπισκοπῆς ὅπως προβῶσιν εἰς ἐκλογήν, ἄλλαι μὲν τῶν πρωτοβαθμίων, ἄλλαι δὲ τῶν δευτεροβαθμίων ἀντιπροσώπων, οἵτινες συνερχόμενοι τῇ Δ΄ Κυριακῇ τῶν νηστειῶν ἐν τοῖς Πατριαρχείοις ὑπὸ τὴν προεδρείαν τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου εἰς γενικὴν ἐκλογικὴν συνέλευσιν μέλλουσιν ἕνα ἐκλέξωσι τοὺς ἀντικατασταθησομένους τὰ τὴν διετῆ αὐτῶν περίοδον ἐν τῷ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίῳ συμπληρώσαντα καὶ τούτου ἕνεκα ἀποχωροῦντα τέσσαρα λαϊκὰ μέλη, ἤτοι τὰς Α.Α. Ε. Ε. τὸν Παυλάκην πασᾶν Φενερλῆν, τὸν Βασιλάκην βέην Σαρκιώτην, Γ. Φ. Γεωργιάδην καὶ τὸν ἀξιότιμον κ. Κ. Κωνσταντινίδην.

—Συγχαρητήριοι προσρήσεις.—Τῶν ὁμοδόξων Σέρβων ἀγόντων τῇ παρελθούσῃ Δευτέρᾳ τὴν ἐπέτειον ἐθνικὴν αὐτῶν ἑορτὴν καὶ τὴν ἐπετηρίδα τῆς εἰς τὸν σερβικὸν θρόνον ἀναρρήσεως τῆς Α. Μ. τοῦ βασιλέως Ἀλεξάνδρου, ἐντολῇ τῆς Α. Θ. Π. τοῦ οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου ὁ πανοσιολογιώτατος Μέγας Πρωτοσύγκελλος Χρυσόστομος ἐν συνοδίᾳ τοῦ πανοσιολογιωτάτου ἀρχιμανδρ. Κωνσταντίνου Βοντζαλίδου παρέστησαν αὐθημερὸν κατὰ τὴν ἐπὶ τῇ ἑορτῇ ταύτῃ καὶ τῇ ἐπετηρίδι ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ τῆς σερβικῆς πρεσβείας τελεσθεῖσαν δοξολογίαν, εἶτα δὲ συνεχάρησαν τῇ Α. Ε. τῷ πρεσβευτῇ τῆς Σερβίας Νοβάκοβιτς ἐκ μέρους τῆς Α. Θ. Π. διαβιβάσαντες τὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας Αὐτῆς.

—Ἐπαρχίαι Βοσνίας, Σβορνικίου καὶ Ἐρσεκίου.—Τῶν ὀρθοδόξων χριστιανῶν Μοστὰρ, Σεραγιέβου καὶ Λιέβης τῶν ἐν Βοσνίᾳ καὶ Ἑρζεγοβίνῃ ἐπαρχιῶν Βοσνίας Σβορνικίου καὶ Ἐρσεκίου ἀνενεχθέντων τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριαρχείῳ καὶ διατυπωσάντων παράπονα κατὰ τῶν οἰκείων Μητροπολιτῶν, τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἐζητήσατο τὰς ἀναγκαίας διασαφήσεις παρὰ τῶν εἰρημένων Μητροπολιτῶν, ὡς ἡ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τάξις· ἀναγνωσθεισῶν δὲ ἐπὶ Συνόδου τῶν ἐκθέσεων τούτων, ἡ ἱερὰ Σύνοδος ἐθεώρησε τὰ γραφόμενα ἐπαρκῆ, τὰς δὲ δηλώσεις τῆς Αὐστριακῆς Κυβερνήσεως λίαν ἱκανοποιητικάς, διὸ καὶ κηρύξασα τὸ ζήτημα τελείως λυθὲν τοῖς μὲν εἰρημένοις Μητροπολίταις Βοσνίας, Σβορνικίου καὶ Ἐρσεκίου διὰ γραμμάτων ἐξέφρασε τὴν εὐαρέσκειαν τῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ τῇ πιστῇ καὶ ἀκριβεῖ ἐκπληρώσει τῶν ποιμαντορικῶν αὐτῶν καθηκόντων, τῇ δὲ Αὐστριακῇ Κυβερνήσει τὰς προσηκούσας εὐχαριστίας ἐπὶ τῇ ἐνδεικνυμένῃ πατρικῇ στοργῇ καὶ μερίμνῃ πρὸς τοὺς ἐν Βοσνίᾳ καὶ Ἑρζεγοβίνῃ ὀρθοδόξους πληθυσμούς· τοῖς δὲ χριστιανοῖς τῶν εἰρημένων τριῶν πόλεων διεβίβασε προτρεπτικὰ γράμματα συνιστῶντα τὴν ἐν ὁμονοίᾳ καὶ ἀγάπῃ συμβίωσιν μετὰ τῶν ποιμένων καὶ τὴν ἀπονομὴν αὐτοῖς τοῦ ὀφειλομένου σεβασμοῦ καὶ τῆς ὑποταγῆς.

—Ἐπίσκεψις.—Τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ ἡ Α. Θ. Π. ὁ οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἐπεσκέψατο ἐν τῷ ἁγιοταφιτικῷ Μετοχίῳ τὴν Α. Μακαριότητα τὸν Πατριάρχην πρώην Ἀντιοχείας Σπυρίδωνα.

—*Ἰφιγένεια Συγγροῦ.*— Ἡ ἐν Ἀθήναις εὐγενεστάτη χήρα τοῦ ἀοιδίμου μεγίστου ἐθνικοῦ εὐεργέτου Ἀνδρέου Συγγροῦ Ἰφιγένεια διὰ τηλεγραφήματος αὐτῆς ηὐχαρίστησε τῇ Α. Θ. Π. ἐπὶ τοῖς διαβιβασθεῖσιν αὐτῇ συλλυπητηρίοις ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ συζύγου αὐτῆς.

—*Διαφύλαξις ἱερῶν κειμηλίων.*— Ἰδίας μελέτης θέμα γενομένης ἐναγχος ὑπὸ τῆς ἁγίας καὶ ἱερᾶς Συνόδου τῆς διασώσεως τῶν ἐν ἑκάστῃ μονῇ ἐκκλησίᾳ καὶ σχολῇ ἀποκειμένων τιμίων καὶ ἱερῶν κειμηλίων, οἷον ἱερῶν λειψάνων, ἀρχαίων εἰκόνων καὶ σκευῶν, ἀρχαίων χειρογράφων καὶ λοιπῶν, ἐκδοθεῖσα ἀποστέλλεται ἡ προσήκουσα περὶ τούτου συνοδικὴ ἐγκύκλιος πρὸς τε τοὺς σεβ. μητροπολίτας καὶ τοὺς ἡγουμένους τοῦ Οἰκουμεν. Θρόνου ἐντελλομένη ὅπως ἐντὸς τριμήνου χρονικοῦ διαστήματος καταρτίσῃ ἑκάστη Μητρόπολις καὶ Μονὴ ἀνελλιπῆ καὶ σαφῆ κατάλογον, περιγραφικὸν τῶν τοιούτων κειμηλίων, προσηκόντως κεκυρωμένον καὶ ἀποστείλῃ τοῦτον εἰς τὰ Πατριαρχεῖα, ὅπως κατατεθεὶς εἰς τὰ ἀρχεῖα αὐτοῦ χρησιμεύῃ πρὸς ἐξέλεγξιν κατὰ τὴν ἀποχώρησιν τῶν διευθυντῶν τῶν ἱερῶν καθιδρυμάτων καὶ παράδοσιν αὐτῶν εἰς τοὺς διαδόχους.

—*Παρασημοφορίαι.*—Συστάσει τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Οἰκουμεν. Πατριάρχου ἡ Σ. Αὐτοκρατορικὴ Κυβέρνησις ἀπένειμε τῇ μὲν Α. Π. τῷ μητροπολίτῃ Καστορίας Φιλαρέτῳ τὸ παράσημον μετζηδιὲ β' τάξεως, τῷ δὲ Μ. Ἀρχιδιακόνῳ τοῦ Ἀλεξανδρινοῦ Θρόνου Κωνσταντίνῳ Παγώνῃ καὶ τῷ ἀρχιμανδρίτῃ Προκοπίῳ τὸ Ὀσμανιὲ γ' τάξεως.

—*Ἐγκύκλιος ὑπὲρ τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας».*—Ἡ ἁγία καὶ ἱερὰ Σύνοδος λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν ἔκθεσιν τῆς τὴν «Ἐκκλησιαστικὴν Ἀλήθειαν» διευθυνούσης Ἐπιτροπῆς, ὑποβληθεῖσαν ἐπὶ τῇ λήξει τοῦ ἔτους, καὶ κατιδοῦσα ὅτι ἡ ὑπό τε τοῦ ἱεροῦ κλήρου καὶ ὑπὸ τοῦ ὀρθοδόξου δημοσίου παρεχομένη τῷ μόνῳ δημοσιογραφικῷ τῆς Ἐκκλησίας φύλλῳ ὑποστήριξις δὲν εἶνε ἀνάλογος πρὸς τὴν πληθὺν τῶν κληρικῶν τοῦ κλίματος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, ἀπέλυσεν ἐγκύκλιον, παρακαλουμένη πᾶσι τοῖς μητροπολίταις καὶ ἡγουμένοις ὅπως ἰδίαν μέριμναν καταβάλωσι πρὸς ἐγγραφὴν πλειόνων συνδρομητῶν, ἵνα οὕτω βελτιουμένης πως τῆς οἰκονομικῆς καταστάσεως ἐπιτευχθῇ ἡ εἰς τὴν ἐμπρέπουσαν περιωπὴν ἀνύψωσις τοῦ φύλλου.

—*Ἱερισσοῦ καὶ ἁγίου Ὄρους.*—Ὁ Σεβασμιώτατος μητροπολίτης Θεσσαλονίκης Ἀθανάσιος ἤγγειλε τῇ Ἐκκλησίᾳ ὅτι ὁ ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἐσχάτως πανθεὶς ἐπίσκοπος Ἱερισσοῦ καὶ ἁγίου Ὄρους Ἱλαρίων ἀπῆλθεν ἤδη εἰς ἅγιον Ὄρος. Ἐπίτροπος μέχρι τῆς ἐκλογῆς τοῦ νέου ἐπισκόπου διωρίσθη ὑπὸ τῆς Α. Σεβασμιότητος ὁ Παπᾶ Ἰωάννης Οἰκονόμος.

—*Ἄφιξις.*—Τῇ παρελθούσῃ Δευτέρᾳ ἀφίκετο εἰς Βασιλεύουσαν ὁ πανιερώτατος μητροπολίτης Βελεγράδων Δωρόθεος, τῇ τετάρτῃ δ' ἐπεσκέψατο τὴν Α. Θ. Παναγιότητα.

—*Ἐπέτειος.*—Τῇ παρελθούσῃ Τρίτῃ, μνήμῃ τοῦ ἁγίου Πολυκάρπου ἐπισκόπου, ἦγε τὴν ἐπέτειον τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἑορτὴν ὁ πανιερώτατος μητροπολίτης Βάρνης, ᾧτινι ἡ Α. Θ. Π. συνεχάρη τηλεγραφικῶς, καὶ ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος ἅγιος Λεύκης.

—*Ρασκόλνικοι.*—Ἡ ὑπὸ τῆς ἁγίας καὶ ἱερᾶς Συνόδου διορισθεῖσα καὶ ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ σεβασμιωτάτου μητροπολίτου Ρόδου Κωνσταντίνου ἐργαζομένη ἐπιτροπὴ περὶ τοῦ ζητήματος τῶν Ρασκολνίκων περάνασα τὸ ἔργον αὐτῆς θὰ ὑποβάλῃ προσεχῶς τὴν σχετικὴν αὐτῆς ἔκθεσιν τῇ Ι. Συνόδῳ.

—*Ἀντιπροσωπεία ἁγίου Ὄρους.*—Τῆς θέσεως τοῦ ἐνταῦθα ἀντιπροσώπου τοῦ ἁγίου Ὄρους κενωθείσης ἕνεκα τοῦ θανάτου τοῦ ἀειμνήστου Εὐστρατίου Φιλοθείτου ἐξελέγη ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Κοινότητος εἰς ἀντικατάστασιν προσωρινῶς ὁ ὁσιώτατος μοναχὸς Χαραλάμπης, ὃς καὶ ἀνέλαβε τὰ καθήκοντα αὐτοῦ.

ΤΟ ΣΑΒΒΑΤΟΝ ΚΑΙ Η ΚΥΡΙΑΚΗ ΤΗΣ ΤΥΡΙΝΗΣ

Ἐὰν τῷ παρελθόντι Σαββάτῳ ἡ ἁγία ἡμῶν Ἐκκλησία ἐκάλει πάντας ἡμᾶς εἰς δεήσεις ὑπὲρ πάντων τῶν ἀπ' αἰῶνος κεκοιμημένων ἀδελφῶν ἡμῶν, τῇ αὔριον καλεῖ εἰς ἀνάμνησιν τῶν εὐσεβῶς καὶ ὁσίως τὸν βίον αὐτῶν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ τετελευτηκότων τέκνων αὐτῆς. Κατὰ τὸ πρῶτον ἐκαλούμεθα ἵνα ἑνώσωμεν τὰς εὐχὰς καὶ δεήσεις ἡμῶν ὑπὲρ τῶν μὴ παρεσκευασμένως, ὡς ἔδει, ἐντεῦθεν ἀποδημησάντων ἀδελφῶν ἡμῶν τῶν ἕνεκα ἀπροόπτων κινδύνων ἄρνω τοῦ παρόντος βίου μετασταντων καὶ κατ' ἀκολουθίαν ἄνευ τῶν ἀπαραιτήτων διὰ τὸν μέλλοντα βίον ἐφοδίων· κατὰ τὸ δεύτερον, τὸ αὔριον, ἡ ἁγία ἡμῶν Μήτηρ Ἐκκλησία ἐθέσπισε μνημόσυνον ὑπὲρ τῶν διὰ τῆς ἐγκρατείας καὶ ὁσιότητος τοῦ βίου αὐτῶν τῷ Κυρίῳ εὐαρεστησάντων παρεχομένη οὕτως εὔδηλον σημεῖον ὅτι τὰ ἐκλεκτὰ καὶ εὐσεβῆ αὐτῆς τέκνα, τὰ τὸν βίον αὐτῶν ἐν ὁσιότητι καὶ ἐγκρατείᾳ βίου διαγόντα, τὰ τὰς ἐντολὰς καὶ τὰς θεσπεσίας αὐτῆς διατάξεις ἀπαρασαλεύτως τηροῦντα καὶ ἀνελλιπῶς ἐκπληροῦντα, ἀξιοῖ ἰδιαιτέρας μνήμης. Ἐπιστήσωμεν τὴν προσοχὴν ἐπὶ τῶν ἀνωτέρω ἀλλεπαλλήλων προσκλήσεων τῆς ἁγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας καὶ θέλομεν εὕρῃ τὴν διαφοράν. Κατὰ τὴν πρώτην καλούμεθα ἵνα διὰ τῶν ἱκεσιῶν καὶ τῶν δεήσεων ἡμῶν ἐπικουρήσωμεν ἀδελφοῖς ἐλλείψεις ἐν τῷ παρόντι βίῳ αὐτῶν καταλιποῦσι, διὰ τῆς προσηκούσης μεταμελείας καὶ μετανοίας ἐπὶ τοῖς πεπραγμένοις αὐτοῖς μὴ ἐφοδιασθεῖσι· καὶ οὕτως ἐλλιπῶς ἔχουσιν ἐκ τοῦ παρόντος

προσκαίρου εἰς τὸν αἰώνιον καὶ ἀθάνατον βίον μεταστᾶσιν· κατὰ τὴν δευτέραν πρόσκλησιν καλούμεθα ἵνα, μνήμην ποιούμενοι τῶν διὰ τῆς ἀνελλιποῦς χριστιανικῆς πολιτείας αὐτῶν ἐν τῷ παρόντι βίῳ τῷ Θεῷ εὐαρέστων γενομένων, διδαχθῶμεν ὅτι ὀφείλομεν οἱ ἐπιζῶντες νὰ κατανοήσωμεν ὅτι πιστῶς καὶ θαρρέστως βιοῦντες, τὰ παρηγγελμένα τῆς πίστεως καὶ τῆς θρησκείας ἡμῶν αὐστηρῶς φυλάττοντες καὶ ἐκπληροῦντες οὐ μόνον τῷ Κυρίῳ ἡμῶν εὐαρεστοῦμεν μετὰ θάνατον, ἀλλὰ καὶ ἰδίας ἀγαθῆς μνήμης τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν ἄξιοι καθιστάμεθα.

Ἀπὸ τῆς προσεχοῦς ἑβδομάδος εἰσερχόμεθα εἰς τὸ στάδιον τῆς ἁγίας καὶ Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς. Τὸν χρόνον τοῦτον ἡ ἁγία ἡμῶν Ἐκκλησία καθορίζει πρὸ παντὸς ὡς χρόνον μεταμελείας καὶ μετανοίας καὶ προπαρασκευῆς ἡμῶν πρὸς βίον ἐγκρατῆ καὶ ὅσιον. Κατὰ τὸν κατ' ἐξοχὴν λοιπὸν τοῦτον χρόνον τῆς μετανοίας καὶ τῆς νηστείας ἐπιβάλλεται ἡμῖν ἵνα προπαρασκευασθῶμεν διὰ τὴν ἀνάμνησιν τῶν ἱερῶν παθῶν καὶ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου ἡμῶν ἐγκαταλιμπάνοντες τὴν ὁδὸν τῆς ματαιότητος καὶ τῆς ἁμαρτίας, ἀπεχόμενοι τῶν πότων καὶ κώμων καὶ τῶν λοιπῶν θορυβωδῶν διασκεδάσεων καὶ ἀφοσιούμενοι εἰς τὸ ἔργον τῆς πολιτείας τοῦ εὐσεβοῦς χριστιανοῦ, τοῦ ἐναρέτου καὶ πιστοῦ τέκνου τῆς Ἐκκλησίας. Ἀλλὰ μόνη ἡ ἀποχὴ ἡμῶν ἀπὸ τῶν πότων καὶ τῶν κώμων καὶ τῆς κρεοφαγίας, μόνος ὁ περιορισμὸς ἡμῶν εἰς τὸ ἔργον τῆς ἱερᾶς νηστείας, δὲν ἀρκεῖ ἵνα ἐπιστέψῃ τὴν ἁρμόζουσαν πολιτείαν καὶ καταρτίσῃ πλήρη καὶ τέλειον τὸν ἐπὶ γῆς βίον τοῦ χριστιανοῦ. Μόνον νηστεύοντες καὶ μόνον τῶν κρεάτων καὶ βρωμάτων ἀπεχόμενοι δὲν δυνάμεθα νὰ καταρτίσωμεν τὸν παρόντα βίον ἡμῶν βίον τέλειον καὶ τῷ Κυρίῳ εὐάρεστον. Ἀνάγκη ὅπως βιοῦντες ἐπιτελῶμεν ἔργα φιλάδελφα καὶ θεάρεστα, ἔργα μαρτυροῦντα τὴν ἐσωτερικὴν ἐπὶ τὰ κρείττω μεταβολὴν ἡμῶν.

Τῇ μεθαύριον δὲ Κυριακῇ ἡ Ἐκκλησία ἡμῶν ποιεῖται μνείαν τῆς ἐκ τοῦ παραδείσου ἐξώσεως τῶν πρωτοπλάστων. Ἡ ἀνάμνησις αὕτη, θλιβερὰ δι' ἡμᾶς τοὺς ἀπογόνους αὐτῶν, ὑπομιμνήσκουσα τὴν ἐκ τῆς παραβάσεως καὶ παρακοῆς τῶν θείων ἐντολῶν ἐπιφλασσομένην τιμωρίαν διδάσκει ὅτι ὀφείλομεν ἐσαεὶ νὰ μὴ παρεκκλίνωμεν τῆς δικαίας τοῦ Κυρίου ὁδοῦ ἵνα μὴ ἐπισύρωμεν ἐφ' ἡμᾶς τὴν ὀργὴν αὐτοῦ. Ὀφείλομεν ἵνα ρυθμίζωμεν ἑκάστοτε τὰς σκέψεις καὶ τὰ φρονήματα ἡμῶν πρὸς τὰς θείας ἐντολὰς καὶ οὐχὶ πρὸς τὴν θεραπείαν τῶν ἰδίων ἡμῶν συμφερόντων καὶ τῶν ἰδίων ὀρέξεων καὶ παθῶν. Ὀφείλομεν καὶ τὰ ἐνθυμήματα καὶ τὰ ῥήματα καὶ τὰς πράξεις ἡμῶν πάσας νὰ συμμορφῶμεν πρὸς τὰ ὑπὸ τοῦ Κυρίου ἡμῖν ἐντεταλμένα ἀποκρούοντες πᾶσαν διάφορον καὶ ἀντικειμένην εἰσήγησιν, πάντα ὄριν ὑπεισέρποντα εἰς τὴν καρδίαν ἡμῶν καὶ ἐκ φθόνου πρὸς τὴν εὐστάθειαν ἡμῶν τάναντία ἡμῖν συμβουλεύοντα καὶ εἰσηγούμενον. Ἡ τοιαύτη εὐσταθὴς καὶ ἔμμονος ἀντοχὴ ἡμῶν πρὸς τοὺς ἐξωτερικοὺς πειρασμοὺς θέλει ὑπερνικήσῃ ἐπὶ τέλους καὶ ἀναγκάσῃ τοὺς ὀπισθοβούλως ἡμῖν προσπελάζοντας ἵνα κατησχυμένοι ἀπέλθωσιν εἰς τὸ ἡτοιμασμένον αὐτοῖς πῦρ τὸ ἐξώτερον.

ΙΑΚΩΒΟΣ ΒΑΣΙΛΑΔΗΣ

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ

Τῇ 15 λήγοντος ἀπεδήμησε πρὸς Κύριον ἐν τῇ ἕδρᾳ τῆς ἐπαρχίας αὐτοῦ ὁ σεβασμιώτατος ἀρχιεπίσκοπος Κορινθίας **Σωκράτης**, εἷς τῶν διαπρεπεστέρων καὶ εὐρυμαθεστέρων ἱεραρχῶν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Ὁ ἀοίδιμος ἱεράρχης ἐπὶ ἱκανὰ ἔτη διευθύνας τὴν ἐν Ἀθήναις Ριζάρειον Σχολὴν ἀκαταπονήτως εἰργάσθη πρὸς μόρφωσιν τοῦ κλήρου τοῦ βασιλείου τῆς Ἑλλάδος. Προαχθεὶς εἰς τὸ ἀξίωμα τῆς ἀρχιερωσύνης μετὰ ζήλου παραδειγματικοῦ ἐπεδόθη εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ποιμαντορικῶν αὐτοῦ καθηκόντων, ἀγρύπνως ὑπὲρ τοῦ ἐμπεπιστευμένου αὐτῷ ποιμνίου μεριμνῶν καὶ δι' ἀδιαλείπτου κηρύγματος τοῦ θείου λόγου ἐποικοδομῶν αὐτό. Ἐφ' ᾧ ἀπήλαυε τοῦ ἀμειώτου σεβασμοῦ καὶ ἀγάπης τοῦ ποιμνίου αὐτοῦ.

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΠΕΛΛΗΣ.

Ἐν γήρατι βαθεῖ ἀπέθανεν ὡσαύτως, καθ' ἃ ἐξ Ἱεροσολύμων ἠγγέλθη, ὁ σεβασμιώτατος ἀρχιεπίσκοπος Πέλλης **Σωφρόνιος**, ἱεράρχης ἀγαθὸς καὶ ποιμὴν ἀληθὴς διατελέσας. Τῆς κηδείας τοῦ ἀειμνήστου ἱεράρχου, γενομένης ἐν συρροῇ πολλοῦ κόσμου, προεξῆρχεν ἡ Α. Μ. ὁ πατριάρχης Ἱεροσολύμων Δαμιανός.

Εἴη αἰωνία ἡ μνήμη ἀμφοτέρων τῶν ἱεραρχῶν.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

Πνευματικὸν Δικαστήριον

Καλεῖται ἡ Πολύμνια Κωνστ. Κουμπάρη τὸ γένος Λεβέντη, ὑπήκοος ὀθωμανή, ἀγνώστου νῦν διαμονῆς, ἵνα τὴν πρώτην δικάσιμον δευτέραν καὶ ὥραν 8 τουρκιστὶ μετὰ τὴν παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης διὰ τῶν ἐφημερίδων δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως ἐμφανισθῇ, εἴτε αὐτοπροσώπως, εἴτε δι' ἀντιπροσώπου, πρὸ τοῦ πνευματικοῦ τῶν πατριαρχείων δικαστηρίου, ὡς ὑπὸ τοῦ συζύγου αὐτῆς Κωνστ. Κουμπάρη, ὑπηκόου Ὀθωμανοῦ καὶ κατοίκου Πέραν (Μεγάλη ὁδὸς ἀριθ. 473) ἐναγομένη ἐπὶ διαζεύξει καὶ ἐπιστροφῇ τέκνου, προσεπιδηλοῦται δ' αὐτῇ ὅτι, ἐὰν μὴ ἐμφανισθῇ κατὰ τὴν ὡς ἄνω ὁριζομένην δικάσιμον, δικασθήσεται ἐρήμην αὐτῆς ἡ ἀγωγή. Ἡ παροῦσα κλῆσις θὰ δημοσιευθήσεται κατὰ συνέχειαν διὰ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκδιδομένων ἐφημερίδων «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» «Κωνσταντινουπόλεως» καὶ «Moniteur Oriental.»

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 5 Ἰανουαρίου 1899. 3

Ὁ πρόεδρος Ὁ γραμματεύς

† Ὁ Χαλδείας Γερβάσιος Ἱεροδ. Ἄνθιμος Π. Ὀρφανίδης

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

Πνευματικὸν Δικαστήριον.

Καλεῖται ὁ Κωνσταντῖνος Ἰορδάνου, ὑπήκοος ὀθωμανός, τέως μὲν κάτοικος τῆς ἐνορίας ἁγίου Κωνσταντίνου Ὑψωμαθείων καὶ ὑπάλληλος τῆς ἑταιρίας τῶν Σιδηροδρόμων Ρωμυλίας, νῦν δὲ ἀγνώστου διαμονῆς καὶ ἐπαγγέλματος, ἵνα τὴν πρώτην δικάσιμον Δευτέραν καὶ ὥραν 8 τουρκιστὶ μετὰ τὴν παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης διὰ τῶν ἐφημερίδων δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως ἐμφανισθῇ πρὸ τοῦ Πνευματικοῦ τῶν Πατριαρχείων Δικαστηρίου, εἴτε αὐτοπροσώπως, εἴτε δι' ἀντιπροσώπου, ὡς ἐναγόμενος ἐπὶ διαζυξει ὑπὸ τῆς ἑαυτοῦ συζύγου Δάφνης, τὸ γένος Νικολάου μαγείρου, ὑπηκόου ὀθωμανῆς, τὰ οἰκιακὰ ἐπαγγελλομένης καὶ κατοίκου τῆς αὐτῆς ἐνορίας. Προσεπιδηλοῦται δ' αὐτῷ ὅτι, ἐὰν μὴ ἐμφανισθῇ κατὰ τὴν ὡς ἄνω ὁριζομένην δικάσιμον, ἡ ἀγωγὴ θεωρηθήσεται ἐρήμην αὐτοῦ. Ἡ παροῦσα κλῆσις τρὶς δημοσιευθήσεται κατὰ συνέχειαν διὰ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκδιδομένων ἐφημερίδων «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καὶ «Ταχυδρόμου».

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 29 Ἰανουαρίου 1899. 1

Ὁ πρόεδρος

† Ὁ Χαλδείας **Γερβάσιος.**

Ὁ γραμματεὺς

Διάκ. Ἄνθιμος Π. Ὀρφανίδης.

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Τὸ Ἐκκλησιαστικὸν Δικαστήριον τῆς Μητροπόλεως Ἰωαννίνων ἐν τῇ τακτικῇ συνεδρίᾳ αὐτοῦ τῆς 25ης Μαΐου 1896 δικάσαν τὴν ὑφιστάμενην συζυγικὴν διαφορὰν μεταξὺ τῆς Εὐφροσύνης θυγατρὸς Κώστα Δαρδάνη, ὑπηκόου ὀθωμανίδος κατοίκου τοῦ χωρίου Βραδέτου τοῦ τμήματος Ζαγορίου, ἐπαρχίας Ἰωαννίνων, καὶ τοῦ Χριστοδούλου Κρασοπώλου, ὑπηκόου ὀθωμανοῦ, κατοίκου τοῦ χωρίου Ἄνω Βείτσης, τοῦ αὐτοῦ τμήματος καὶ ἐπαρχίας, νῦν δὲ ἀγνώστου διαμονῆς τυγχάνοντος, διὰ τοὺς ἐν αὐτῇ ἐκτεθειμένους λόγους.

Κηρύττει ἐρήμην διαλελυμένον τὸν μεταξὺ αὐτῶν ὑφιστάμενον γάμον,

Καταδικάζει τὸν ἐναγόμενον εἰς τὰ τέλη τοῦ διαζυγίου καὶ δικαστικὰ ἔξοδα γρόσια 60 καὶ

Ἀποφαίζει, ὅπως ἡ ἐκδοθεῖσα αὕτη ἐρήμην ἀπόφασις περὶ διαζυξεως, ὡς ἐπιδεκτικὴ ἀνακοπῆς καὶ ἐφέσεως ἐντὸς 61 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς κοινοποιήσεως τῆς παρούσης, κατὰ τὴν Σ. Πατριαρχικὴν Ἐγκύκλιον, δημοσιευθῇ τρὶς διὰ τῆς Πατριαρχικῆς ἐφημερίδος «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας».

Ἰωάννινα, τῇ 30 Μαΐου 1896. 1

Ὁ πρόεδρος

† Ὁ Ἰωαννίνων **Γρηγόριος.**

Ὁ γραμματεὺς

Χαράλαμπος Ἱερομενίδης.

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΗΡΑΚΛΕΙΑΣ καὶ ΡΑΙΔΕΣΤΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Προσκαλεῖται ὁ Κωνσταντῖνος Φωτίου παντοπώλης ὑπήκοος Ἕλλην θρώμενος ἐκ Ραιδεστοῦ, νῦν δὲ ἀγνώστου διαμονῆς, ὅπως τὴν πρώτην Τετάρτην καὶ ὥραν 7ην τῆς ἡμέρας τουρκιστὶ μετὰ παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως ἐμφανισθῇ ἐνώπιον τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαστηρίου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἡρακλείας καὶ Ραιδεστοῦ αὐτοπροσώπως ἢ δι' ἀντιπροσώπου, ὡς ἐναγόμενος ὑπὸ τῆς συζύγου αὐτοῦ Ματοῦς Κωνσταντίνου τὸ γένος Ε. Ναξιάδου, κατοίκου Ραιδεστοῦ, ἐπὶ διαζεύξει· ἐν ἐναντίᾳ δὲ περιπτώσει ἡ κατ' αὐτοῦ ἀγωγὴ δικασθήσεται ἐρήμην.

Ἡ παροῦσα κλῆσις δημοσιευθήσεται τρὶς κατὰ συνέχειαν διὰ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκδιδομένων ἐφημερίδων «Κωνσταντινουπόλεως» καὶ «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας».

Ἐν Ραιδεστῷ, τῇ 17ῃ Φεβρουαρίου 1899. 1

Ὁ πρόεδρος

† Ὁ Ἡρακλείας **ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ**

Ὁ γραμματεὺς

Ἀρχ. Ἱερώνυμος Ἰωαννίδης

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

Πνευματικὸν Δικαστήριον

. . . . . .

Διὰ ταῦτα

Δικάζον ἐρήμην τοῦ ἐναγομένου καὶ ἀποφαίζον παμψηφεί,

Δέχεται τὴν ὑπ' ἀριθ. πρωτ. 5659 καὶ ἡμερ. 24 Σεπτεμβρίου 1898 περὶ διαζεύξεως ἀγωγὴν τῆς ἐναγούσης Ὑπατίας Ἀντωνίου Μαρκαβίτση, τὸ γένος Ἀγγελῆ Πουκαμισᾶ, ὡς νόμιμον καὶ ἀποδεδειγμένην,

Κηρύττει διαλυτέον τὸν μεταξὺ τῶν διαδίκων ὑφιστάμενον γάμον ἐξ ὑπαιτιότητος τοῦ ἐναγομένου Ἀντωνίου Μαρκαβίτση,

Διατάσσει τὴν ἐν τρισὶν ἀλλεπαλλήλοις φύλλοις τῶν ἐφημερίδων «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» «Κωνσταντινουπόλεως» δημοσίευσιν τοῦ διατακτικοῦ τῆς παρούσης ἀποφάσεως,

Παρέχει τῷ ἐναγομένῳ προθεσμίαν τριάκοντα καὶ μιᾶς (ἀρ. 31) ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης διὰ τῶν ἐφημερίδων ὡς ἄνω δημοσιεύσεως τοῦ διατακτικοῦ τῆς παρούσης ἀποφάσεως πρὸς χρῆσιν τοῦ ἐνδίκου μέσου τῆς ἀνακοπῆς καὶ

Ἐπιτίθησιν αὐτῷ τὰ δικαστικὰ ἔξοδα καὶ τέλη τῆς παρούσης ἀποφάσεως, τῶν σχετικῶν πρακτικῶν καὶ δικογράφων καὶ τῶν διαζευκτηρίων ἐγγράφων συμποσούμενα εἰς γρόσια ἑξακόσια εἴκοσι καὶ τρία (ἀριθ. 623), προκαταβλλόμενα ὑπὸ τοῦ ἐπισπεύδοντος,

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 11 Ἰανουαρίου 1899. 1

Ὁ πρόεδρος

† Ὁ Χαλδείας **Γερβάσιος.**

Ὁ γραμματεὺς

Διάκ. Ἄνθιμος Π. Ὀρφανίδης.

Ἡ Διεύθυνσις τοῦ Πατριαρχικοῦ Τυπογραφείου ἀγγέλλει τῷ δημοσίῳ ὅτι ἐν τῷ καταστήματι τούτῳ γίνονται δεκταὶ παραγγελίαι ἐκτυπώσεως **βιβλίων, ἐκκλησιαστικῶν μουσικῶν βιβλίων, φυλλαδίων, διπλοτύπων, πινάκων, ἀγγελτηρίων, ἐπισκεπτηρίων** καὶ παντὸς εἴδους ἐντύπων εἴς τε τὴν ἑλληνικὴν, τὴν τουρκικὴν καὶ τὰς εὐρωπαϊκὰς γλώσσας, πάσης ἐργασίας ἐκτελουμένης μετὰ ταχύτητος, φιλοκαλίας, καὶ εἰς τιμὰς λίαν συγκαταβατικάς. Παραγγελίαι τυπογραφικῶν ἐργασιῶν γίνονται ὁμοίως δεκταὶ καὶ ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν.

Ὁ ὑπεύθυνος Ι. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΤΕΥΧΟΣ ΤΟΥ ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ

ΕΤΟΣ ΙΘ'. ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 28 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1899 ΑΡΙΘ. 9

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Σκοπίων ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ (πρόεδρος)
† Ὁ Μέγας Πρωτοσύγκελλος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
† Ὁ Ἀρχιγρ. τῆς Ἱ. Συνόδου ΦΩΤΙΟΣ (ταμίας)
† Ὁ Μέγας Ἀρχιδιάκονος ΔΙΟΔΩΡΟΣ
ΧΡ. ΠΑΠΑ-Ι-ΩΑΝΝΟΥ (γραμματεύς)

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

ὅλον τὸ ὀθωμαν. κράτος μετζίτια ἀργ. 8
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκ. 3
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾶ 25
ἑξαμηνιαία τὰ ἡμίσυ

Ἡ Συνδρομὴ προκαταβάλλεται

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται τὴν 1 Ἰανουαρίου

Πρὸς τοὺς συνδρομητὰς

Τοῦ παρόντος μηνιαίου τεύχους ἐκδίδονται σήμερον δύο τυπογραφικὰ φύλλα ἀντὶ τριῶν ἅτε ἐπισυναπτομένου καὶ τοῦ Πίνακος τῶν περιεχομένων τοῦ ΙΖ'. ἔτους τῆς «Ἐκκλ. Ἀληθείας» ὡς μὴ ἐκδοθέντος τότε. Σὺν τῷ προσεχεῖ δὲ μηνιαίῳ τεύχει διανεμηθήσεται καὶ ὁ Πίναξ τῶν περιεχομένων τοῦ ΙΗ'. ἔτους.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.

Γενικαὶ γνώσεις περὶ χριστιανικῆς ἀρχαιολογίας. — Τὸ ἐν Μόσχᾳ Συνοδικὸν Σκευοφυλάκιον. — Ἔγγραφα τοῦ Πατριαρχικοῦ Σκευοφυλακίου. — Συζητήσεις ἐν Ρωσσίᾳ περὶ συγκλήσεως Οἰκουμενικῆς Συνόδου — Ὁ ἐν Κανᾷ Γάμος ὡς ἱστορικὸν γεγονὸς καὶ ἡ ὑψίστη σημασία καὶ διδασκαλία αὐτοῦ — Ἱστορικὸν ἡμερολόγιον Μαρτίου.

ΓΕΝΙΚΑΙ ΓΝΩΣΕΙΣ
ΠΕΡΙ
ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ

VIII.

Τὰ εἰδωλεῖα καὶ ἡ τύχη αὐτῶν.

Μετὰ τὰ ἄχρι τοῦδε λεχθέντα, ἐξ ὧν καταφανὴς γίνεται, σὺν τοῖς ἄλλοις, καὶ ὁ ἀναπτυχθεὶς ἐπὶ μακρὸν αἰῶνας ἄκρατος ζῆλος πρὸς τὴν ἀνέγερσιν ἱερῶν ναῶν καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀρχιτεκτονικῆς τὴν τελειοποίησιν, εὐλόγως ἐπέρχεται τὸ ἐρώτημα: ὁποία τις ὑπῆρξεν ἡ τύχη τῶν εἰδωλείων, ἅτινα κατεκάλυπτον τὸν ρωμαϊκὸν κόσμον ἀπὸ τῶν ἀπωτάτων τῶν ἑῴων ἐπαρχιῶν σημείων, μέχρι τῶν ἄκρων τῶν χωρῶν τῆς Δύσεως;

Ἀλλά, πρὸ τοῦ ἐρωτήματος τούτου, ἕτερον εὐλογώτερον δύναταί τις νὰ προβάλῃ, τὸ ἑπόμενον: ἀνήκει τῇ χριστιανικῇ ἀρχαιολογίᾳ τὸ ἐξερευνᾶν τὰ κατὰ τὰ εἰδωλεῖα;

Ἡ εἰς τόδε τὸ ἐρώτημα ἀπάντησις δὲν δύναται νὰ ᾖ ἡ καταφατικὴ καὶ ἰδοὺ διὰ τίνας λόγους. Ὡς ἐν ἀρχῇ τῆς παρούσης πραγματείας εἴπομεν, ἡ ἐξερεύνησις τῶν μνημείων τῆς πρώτης τοῦ χριστιανισμοῦ περιόδου καὶ τῶν τοῦ μεσαιῶνος, ἐν γένει, χριστιανικῶν μνημείων, ἀποτελεῖ τὸ κύριον τῆς χριστιανικῆς ἀρχαιολογίας ἀντικείμενον. Καθὰ δὲ θέλομεν διαλάβει παρακατιόντες, πολλὰ τῶν εἰδωλείων, μεταβολάς τινας ὑποστάντα ἢ καὶ ἄνευ μεταλλαγῶν μετετράπησαν εἰς χριστιανικοὺς ναοὺς καὶ ὑπήχθησαν, οὕτως εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν χριστιανικῶν μνημείων, ἅτινα ἐξερευνᾷ ἡ χριστιανικὴ ἀρχαιολογία. Ἡ ἐπιστήμη οὖν αὕτη δὲν δύναται ἢ νὰ ἐξετάσῃ τὰ τῆς τοιαύτης τῶν εἰδωλείων μετατροπῆς εἰς χριστιανικὰς ἐκκλησίας, καθάπερ ἐξετάζει καὶ τὰ τῆς μετατροπῆς τῶν Βασιλικῶν εἰς οἴκους τοῦ Θεοῦ. Ἵνα ἐξακριβωθῶσι δ' αἱ περιστάσεις, ὑφ' ἃς ἡ τοιαύτη ἐγένετο μετατροπή, καὶ ὁ τρόπος, καθ' ὃν τὸ γεγονὸς τοῦτο συνετελέσθη, δέον νὰ μελετηθῶσι τὰ καθόλου τῇ τύχῃ τῶν εἰδωλείων σχετιζόμενα ἱστορικὰ συμβάντα.

Ἀλλὰ πρὶν ἢ προβῶμεν εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν κατὰ τὸ ζήτημα τοῦτο, ὀφείλομεν νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι ἐὰν κατὰ τὴν χρονικὴν περίοδον, εἰς ἣν ἀνάγονται ὅσα ἐν τῷ Ι καὶ τῷ ΙΙ κεφαλαίῳ τῆς πραγματείας ἡμῶν τῇδε ἀναφέρομεν, ὑφίσταντο ἐλευθέρως εἰδωλικὰ ἱερὰ καὶ ἀκωλύτως ἐτέλουν ἐν αὐτοῖς τὰς ἱεροτυπίας αὐτῶν οἱ ἐθνικοί, οὐδόλως ἄπορον δέον νὰ θεωρῆται τὸ τοιοῦτον, διότι γνωρίζομεν ἤδη ὅτι καθ' ὅλην τὴν μακρὰν ἐκείνην χρονικὴν περίοδον, ὁ χριστιανισμὸς διετέλει ἐν διηνεκεῖ πρὸς τοὺς τἀναντία πρεσβεύοντας πάλῃ καὶ τοὺς γνωστοὺς διωγμούς ὑφίστατο, δεσπόζουσα δὲ θρησκεία ἦν ἔτι ἡ τῶν ἐθνικῶν καὶ τούτων τὰ θρησκευτικὰ δόγματα καθ' ὅλον τὸν ρωμαϊκὸν κόσμον ἐπεκράτουν.

Τὰ γενόμενα, ὅμως, ἐν σχέσει πρὸς τὰ εἰδωλικὰ ἱερά, ἐξ ὅτου τὸ νέον θρήσκευμα ἐγκατέλιπεν, ἄνευ δέους πλέον, τὰς κατακόμβας καὶ τὰς κρύπτας,

Συνέχεια ἀπὸ σελ. 13—17

δὲν δύνανται ἢ τὴν προσοχὴν παντὸς νὰ προσελκύσωνται.

Παράδοξος, ἀληθῶς, τυγχάνει ἡ παρατηρουμένη, ἔστιν ὅτε, ὁμοιότης τῶν συμβαινόντων, ἐν περιπτώσεσιν ἐκ διαμέτρου, ἀλλήλαις ἀντικειμέναις.

Οἵας περιπετείας ἔσχον οἱ τῶν τὸ νέον θρήσκευμα ἀσπασαμένων εὐκτήριοι οἶκοι ἐπὶ τριακόσια ὅλα ἔτη μέχρι τῆς ἐποχῆς τοῦ ὁριστικοῦ, τοῦ θρησκεύματος τούτου, θριάμβου, τὰς αὐτὰς περιπετείας διῆλθον καὶ οἱ εἰδωλικοὶ ναοὶ ἐπὶ ἰσάριθμα περίπου ἔτη ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἐν τῇ Ἑῴᾳ καὶ ἐπὶ πλείονα ἐν τῇ Ἑσπέρᾳ. Ὅπως τότε ἐκεῖνοι, οὕτω καὶ οὗτοι μετὰ ταῦτα, ὁτὲ μὲν ἐλεύθεροι, πρὸς καιρόν, ἀρίεντο, ὁτὲ δὲ κατελύοντο καὶ διηρπάζοντο, ἡ δὲ κυμαγωγουμένη, οὕτως εἰπεῖν, κατάστασις αὕτη διήρκεσε μέχρι τῶν ἀρχῶν τοῦ στ' αἰῶνος, ὁπότε εἰς τὸν διάσημον ναὸν τῆς Παρθένου Ἀθηνᾶς, τὸν περιλάλητον Παρθενῶνα, συνήρχοντο ἔτι ἀκωλύτως οἱ τοῦ πολυθεϊσμοῦ ὀπαδοὶ καὶ τῶν ξοάνων οἱ λάτρεις.

Τίνα δ' ἦσαν τ' ἀληθῆ τῆς τοιαύτης καταστάσεως αἴτια; Ἴδωμεν.

Ὁ τὸ νέον θρήσκευμα πρῶτος ἀναγνωρίσας ἡγεμών, μὴ λησμονῶν ὅτι καὶ αὐτὸς οὗτος τὸν πολυθεϊσμὸν ἐπρέσβευεν, ἠβουλήθη ἥπια, κατὰ τὸ ἐνόν, νὰ μετέλθῃ ἐν ἀρχῇ μέτρα κατὰ τῶν ἐθνικῶν. Διὰ τοῦτο καὶ τὰ διάφορα αὐτοῦ θεσπίσματα δὲν ἐνεῖχόν τι τὸ ἄκρως πολέμιον εἰς τὰ τῶν ἐθνικῶν δόγματα, οὐδὲ τὴν τελείαν ἐξόντωσιν τῶν δοξασιῶν αὐτῶν ἐπέτασσον. «Ἤδη μὲν πάλαι, λέγει ἔν τινι θεσπίσματι, σκοποῦντες τὴν ἐλευθερίαν τῆς θρησκείας οὐκ ἀρνητέαν εἶναι, ἀλλ' ἑνὸς ἑκάστου τῇ διανοίᾳ καὶ βουλήσει ἐξουσίαν δοτέον τοῦ τὰ θεῖα τημελεῖν κατὰ τὴν αὐτοῦ προαίρεσιν». (Εὐσεβ. ἐκκλ.ἱστ. Χ. 5.)

Μεθ' ὅλην ὅμως τὴν τοιαύτην, κατ' ἐπίφασίν πως, ἀνεξίθρησκον πολιτείαν, ἣν μετήρχετο, πάντα τὰ ἐπὶ τῶν χρόνων αὐτοῦ ληφθέντα μέτρα ἔτεινον εἰς τὴν βαθμιαίαν τῶν πολυθεϊστικῶν ἰδεῶν ἐξαφάνισιν καὶ τὴν τῶν δογμάτων τοῦ νέου θρησκεύματος ἐπικράτησιν. Ἡ δὲ τὸ πρῶτον φαινομενικὴ ἠπιότης μετεβλήθη εἰς αὐστηρότητα ἔκδηλον ἐπὶ τέλους. Τὰ ἐν τῷ κέντρῳ εἰδωλικὰ ἱερὰ ἀπεστερήθησαν τῶν εἰς αὐτὰ ἀφιερωμένων προσόδων, ἀφοῦ δ' ἐπί τινα χρόνον ἀφέθησαν ὑλικῶς ἀπροστάτευτα, κατεκλείσθησαν. Πολλὰ δ' ἐξ αὐτῶν κατελύθησαν καὶ ἐπὶ τῶν ἐρειπίων αὐτῶν οἶκοι τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἀνηγέρθησαν. Τὰ εἴδωλα δὲ καὶ τὰ ξόανα καὶ τὰ μορμολύκεια καὶ τ' ἀνδρείκελα ἀντικαθίστων εἰκόνες χριστιανικαί, ὡς ἡ τοῦ Καλοῦ Ποιμένος καὶ ἡ τοῦ Δανιὴλ ἐν τῷ λάκκῳ τῶν λεόντων.

Ἐν δὲ ταῖς ἐπαρχίαις τῆς Ἑῴας, ἡ ἀκίνητος τῶν εἰδωλείων περιουσία κατελήφθη ἐπ' ὠφελείᾳ τῶν νέων ἱερῶν ναῶν, οὕτω δ' ἐκεῖνα, οὐδὲ τῆς τῶν ἀρχῶν ἀντιλήψεως τυγχάνοντα καὶ τῶν μέσων τῆς συντηρήσεως συνεπῶς ἀποστερηθέντα, ἠρημοῦντο.

Ὡς δ' ὁ Εὐσέβιος διηγεῖται: «ἐγυμνοῦτο... τῶν κατὰ πόλιν νεῶν τὰ προπύλαια, θυρῶν ἔρημα γινόμενα... ἑτέρων δ' ἡ ἐπὶ τοῖς ὀρόφοις στέγη, τῶν καλυπτήρων ἀφαιρουμένων, ἐρθείρετο· ἄλλων τὰ σεμνὰ χαλκουργήματα, ἐφ' οἷς ἡ τῶν παλαιῶν ἀπάτη, μακροῖς ἐσεμνολογεῖτο χρόνοις, ἔκδηλα τοῖς πᾶσιν ἐν ἀγοραῖς πάσαις τῆς βασιλέως πόλεως προὐτίθετο,..... τὰ πλήθη τῆς πλάνης τὰ μορμολύκεια, ὕλῃ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου πεπλασμένα, καὶ ταῦτα ἐκποδὼν ᾤετο δεῖν ἄρασθαι, ὥσπερ τινα λίθων ἐγκόμματα τοῖς ἐν σκότῳ βαδίζουσι πρὸ τῶν ποδῶν ἐρριμμένα».

Σκοπὸς δὲ τῆς ἀπὸ τῶν εἰδωλείων ἀφαιρέσεως τῶν καλυπτήρων ἦν βεβαίως, οὐχὶ ἡ ἀποκατάστασις ναῶν ὑπαιθρίων, ἐὰν ἀληθῶς ὑπαίθριοι ναοί, τὸ πάλαι, ὡς πολλοὶ φρονοῦσιν, ὑπῆρχον. Ἀφῃροῦντο οἱ καλυπτῆρες ἐπὶ φθορᾷ τῆς οἰκοδομῆς.

Ἐπὶ δὲ τῶν χρόνων τῶν μετὰ ταῦτα τὴν ἀρχὴν ἀναλαβόντων, ἔτι αὐστηρότερα, κατὰ τῶν ἐθνικῶν, ἐλήρθησαν μέτρα. Καὶ πάλιν ὅμως, μεθ' ὅλον τὸ δρακόντειον τῶν προκηρυχθέντων τούτων μέτρων, οἱ εἰδωλικοὶ ναοὶ ἀρίεντο ἀπαραβίαστοι ἐν πολλαῖς τῆς Ἑσπερίας ἰδίᾳ χώραις. Ἐνίοτε ἐκλείοντο πρὸς καιρὸν ἀλλ' αὖθις εἰς τὴν λατρείαν τοῦ πολυθεϊσμοῦ παρεδίδοντο.

Κατὰ τὸ 356 ἔτος, ὁ Κωνστάντιος ἠβουλήθη νὰ θέσῃ τέρμα εἰς τὴν τοιαύτην κατάστασιν, προστάξας ἁπαξαπάντων τῶν εἰδωλείων τὸ κλείσιμον καὶ διὰ τῆς ἰσχύος τῶν ποινῶν τοὺς παραβάτας ἀπειλήσας. Ἀλλ' ὁ τοῦ Κωνσταντίου διάδοχος Ἰουλιανός, ὁ τῆς Γάλλης υἱὸς καὶ τῆς ἐν Νικομηδείᾳ ἐκκλησίας ἀναγνώστης, εὗρεν, ἅμα τὴν ἐξουσίαν ἀναλαβών, λειτουργοῦντας ἔτι πολλοὺς εἰδωλικοὺς ναούς. Ὁ Ἰουλιανός, εὖνους, κατ' ἀρχάς, πρὸς τοὺς τὸ νέον θρήσκευμα πρεσβεύοντας δεικνύμενος, πολλὰ ὑπὲρ τούτων ἐποιήσατο, ἀλλ' εἶτα, δυσμενῶς πρὸς αὐτοὺς ἐρέρετο, ἐκτραπεὶς τῆς χριστιανικῆς πίστεως, «τούς τε γὰρ εἰδωλικοὺς ναοὺς διεσκεύαζε βήμασί τε καὶ προεδρίαις», ὡς λέγει Νικηφόρος ὁ Κάλλιστος. Καὶ Σωκράτης δ' ὁ Σχολαστικὸς καὶ Θεοδώρητος ὁ ἐπίσκοπος καὶ Σωζόμενος ὁ Σαλαμίνιος καὶ πολλοὶ ἄλλοι τὰ ὑπὸ Ἰουλιανοῦ πεπραγμένα πλατέως ἱστοροῦσιν. Ἀλλ' ἡμεῖς μόνα τὰ ὑπὸ Σωζομένου διηγούμενα μεταφέρομεν ἐνταῦθα ἐκ τοῦ γ' κεφαλαίου τοῦ ε' βιβλίου τῆς ἐκκλησιαστικῆς αὐτοῦ ἱστορίας, ἅτε τὴν ὑπὲρ τῶν πολυθεϊστῶν πολιτείαν αὐτοῦ περιεκτικῶς μέν, ἀλλὰ σαφῶς λίαν, ἐξεικονίζοντα:

«Ἐπεὶ δὲ μόνος εἰς τὴν βασιλείαν κατέστη, λέγει ὁ Σωζόμενος, καὶ ἀνὰ τὴν ἕω τοὺς ἑλληνικοὺς ἀνέῳξε καὶ τοὺς ἠμελημένους ἐπισκευάζεσθαι, τοὺς δὲ καταλυθέντας ἀνανεοῦσθαι καὶ τοὺς βωμοὺς ἀνίστασθαι προσέταξε, καὶ πολλοὺς αὐτοῖς ἐξεῦρε φόρους· ἔθη τε παλαιὰ καὶ τὰ πάτρια τῶν πόλεων καὶ τὰς θυσίας ἀνενέωσεν, αὐτός τε ἀναφανδὸν δημοσίοις ἔθυε καὶ ἔσπενδε καὶ τοὺς περὶ ταῦτα σπουδάζοντας

ἐν πολλῇ τιμῇ ἐποιεῖτο· μύσταις τε καὶ ἱερεῦσιν, ἱεροφάνταις τε καὶ τοῖς τῶν ξοάνων θεραπευταῖς τὰς παλαιὰς τιμὰς ἀπέδωκε· καὶ τὰ παρὰ τῶν πρόσθεν βασιλέων νενομοθετημένα ἐπ' αὐτοῖς ἐκύρωσε, λειτουργιῶν τε καὶ τῶν ἄλλων, ὧν πρὶν εἶχον, τὴν ἀτέλειαν ἐψηφίσατο, καὶ τὰ ἀφαιρεθέντα τῶν νεωκόρων σιτηρέσια ἀπέδωκε..... τῷ δὲ κοινῷ τῶν πόλεων πολλάκις ἔγραφεν, εἰ μὲν πρὸς ἑλληνισμὸν τετραμμένας ἔγνω, προτρέπων αἰτεῖν ἃς βούλονται δωρεάς...»

Οἱ μετὰ τὸν Ἰουλιανὸν ὅμως ἄρξαντες Ἰοβιανὸς καὶ Οὐαλεντιανὸς καὶ Οὐάλης ἀνέτρεψαν τὰ ὑπ' ἐκείνου ὑπὲρ τοῦ πολυθεϊσμοῦ καὶ τῶν ξοάνων τεθεσπισμένα. Ἀλλὰ πάλιν, ἐπὶ Θεοδοσίου τοῦ Α' ἐθνικὰ ἱερὰ ὑφίσταντο καὶ ἡ τῶν εἰδώλων λατρεία δημοσίᾳ ἐτελεῖτο. Ὁ Θεοδόσιος, διὰ μεμετρημένης πολιτικῆς κατ' ἀρχάς, τῶν εἰδωλείων τὴν ἐξαφάνισιν ὑποθάλπων, προεκήρυξεν ἐπὶ τέλους θέσπισμα, ἐπιτάσσον τὴν ὁριστικὴν αὐτῶν κατάλυσιν. Ἡ μετ' ἀκρου ζήλου τὴν φορὰν ταύτην ἐκτέλεσις τοῦ θεσπίσματος τούτου προύκάλεσε σθεναρὰν τῶν πολυθεϊστῶν τὴν ἀντίπραξιν, ἥτις ἐπὶ ὀκτὼ ἔτη ἀνέστειλε τὴν κατ' αὐτῶν ὁρμήν.

Κατὰ τὸ 399 ἐπατάχθη αὖθις ἡ κατάλυσις τῶν εἰδωλικῶν ἱερῶν, τῶν ἐν ταῖς κωμοπόλεσι καὶ τῶν ἐν διαφόροις ἄλλοις τόποις, οἳ πόλεσιν ἐγειτνίαζον. Τότε δὲ «τὰ πανταχοῦ γῆς καὶ θαλάττης τῶν δαιμόνων κατελύθη τεμένη», ὡς ὁ Θεοδώρητος ἱστορεῖ. Τὰ εἰδωλικὰ ἱερὰ τῆς Φοινίκης, τῆς χώρας τῶν Ἀπαμέων, τῆς Πέτρας καὶ τῆς Ἡλιουπόλεως κατελύθησαν ὡσαύτως μετ' οὐ πολύ, τῶν ἱερέων καὶ τῶν ἐπισκόπων εἰς τὴν κατάλυσιν συντρεχόντων.

Ἀπειράριθμοι τότε ἐθνικοὶ προσῆλθον εἰς τὸ νέον θρήσκευμα, ἀδύνατον δ' ἦν οἱ ὑπάρχοντες χριστιανικοὶ ναοὶ νὰ περιλάβωσι τῶν νεοφύτων τὰ πλήθη. Κατ' ἐκείνην οὖν τὴν ἐποχήν, πλεῖστα τῶν ἐθνικῶν ἱερὰ μετεβλήθησαν δι' ἐλαφρῶν μεταλλαγῶν, εἰς ἐκκλησίας χριστιανικάς.

Εἰδωλικοὶ ναοὶ ὑπῆρχον ἐν τούτοις ἀκόμη ἐν ταῖς μεσημβριναῖς τῆς τῶν Γαλατῶν χώρας ἐπαρχίαις. Ἀλλ' οἱ ὀπαδοὶ Ἰωάννου τοῦ Κασσίου, ζηλωτοῦ τοῦ χριστιανισμοῦ ὑπερμάχου, ὃς ἦγειρεν ἐν Μασσαλίᾳ τὴν διάσημον τοῦ Ἁγίου Βίκτωρος Μονήν, ἀνὰ τὰς ἐπαρχίας ἐκείνας διασπαρέντες, ἀνήγειραν ἐκκλησίας χριστιανικὰς καὶ εἰς τὴν ἐξαφάνισιν τῆς εἰδωλολατρείας ἐκθύμως εἰργάσθησαν.

Ἐπὶ δὲ Θεοδοσίου τοῦ Β', ἐν ἔτει 435, νέον προεκηρύχθη θέσπισμα ἐπιτακτικῶς πλέον ὁρίζον τῶν ὑπολειπομένων εἰδωλείων τὴν κατάλυσιν. Τὸ πρόσταγμα τοῦτο ἐξετελέσθη μετ' ἄκρας αὐστηρότητος, οὗ ἕνεκεν οἱ εἰς τὰ δόγματα αὐτῶν ἐμμένοντες ἐθνικοὶ ἠναγκάσθησαν νὰ τελῶσιν ἐν κρυπτῷ τὰς ἱεροπραξίας αὐτῶν. Βραδύτερον ὅμως οἱ τοῦ νέου θρησκεύματος λειτουργοὶ ἐπεδείξαντο ἠπιότητα πρὸς τοὺς ἐθνικούς, ἀδυναμίας τινὰς αὐτῶν περιέποντες, ἵνα εὐχερέστερον προσελκύσωνται αὐτοὺς εἰς τοὺς κόλπους τῆς τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας. Οὕτω δὲ μικρὸν κατὰ μικρὸν ἐξέλιπον καὶ τὰ τελευταῖα τοῦ πολυθεϊσμοῦ ἴχνη.

Τὰ ὀλίγα ταῦτα περὶ εἰδωλείων καὶ εἰδώλων καὶ ξοάνων καὶ μορμολυκείων, καίτοι εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἱστορίαν κυρίως ἀναγόμενα, στενὴν οὐχ ἧττον συνάφειαν ἔχουσι πρὸς τὸ ζήτημα, περὶ ὃ, καθὰ προείρηται, ἡ χριστιανικὴ ἀρχαιολογία στρέφεται, ἤτοι: τίνι τρόπῳ καὶ ὑπὸ τίνας περιστάσεις καθιερώθησαν εἰδωλεῖα εἰς τὴν λατρείαν τοῦ νέου θρησκεύματος, οὗτινος οἱ λειτουργοὶ ἠρνήθησαν, κατ' ἀρχάς, νὰ παραλάβωσιν αὐτά, θεωρήσαντες τὰς οἰκοδομὰς ταύτας ὡς βεβηλωθείσας διὰ τῆς ἐν αὐταῖς ἐπὶ μακρὸν χρόνον λατρείας τῶν εἰδώλων καὶ τῶν ξοάνων.

Μετὰ τὰς εἰσαγωγικὰς ταύτας πληροφορίας, ἐπιτραπήτω ἡμῖν νὰ ἐξενέγκωμεν κρίσεις τινὰς ἐπὶ τῆς τῶν εἰδωλείων καταλύσεως, μεθ' ὃ ἐξετάσομεν τὰ εἰς τὸ ὑπὸ ἐξέτασιν κύριον θέμα ἀφορῶντα.

Ἡ τῶν εἰδωλικῶν ἱερῶν κατάλυσις ἦν ἀναμφιλέκτως πρᾶξις βιαία, δι' ἧς ὁ χριστιανισμὸς ἐπρόκειτο ν' ἀντικαταστήσῃ τοῦ πολυθεϊσμοῦ τὰ δόγματα, οὐχ ἧττον δ' ἐπιζήμιος καὶ τῇ τέχνῃ ἀπέβη, διότι ἐξηφανίσθησαν οὕτω πολλὰ ἀρχιτεκτονικὰ ἀριστουργήματα, ἅτινα θὰ περιεσώζοντο ἴσως μέχρις ἡμῶν, ἐὰν παρεδίδοντο εἰς τὴν νέαν θρησκείαν, ἥτις θὰ διέσωζεν αὐτὰ ἀπὸ καταστροφῶν ὡς διὰ τῆς θρησκείας, περιεσώθησαν πλεῖστα ἄλλα περικαλλῆ οἰκοδομήματα. Ἔσχεν οὐδὲν ἧττον ἡ πρᾶξις ἐκείνη καὶ εὐεργετικὰ ἀποτελέσματα, διότι ἤγαγεν εἰς φῶς τ' ἀπατηλὰ μέσα, δι' ὧν οἱ τῆς εἰδωλολατρείας ἱεροφάνται παρεπλάνουν τὰς συνειδήσεις καὶ τοὺς ἐθνικοὺς ἐν ταῖς θρησκευτικαῖς αὐτῶν πεποιθήσεσι συνεκράτουν.

Οὕτω κατὰ τὴν κατάλυσιν πολλῶν ναῶν κατάφωροι πλέον ἐγένοντο τοῖς πᾶσιν οἱ τρόποι, δι' ὧν οἱ τοῦ πολυθεϊσμοῦ ἱερεῖς καὶ μύσται κατώρθουν ὅπως τ' ἀγάλματα τῶν λατρευομένων θεοτήτων ἀποδίδωσι τοὺς χρησμούς.

Ἡ τῶν ξοάνων δ' ἐν γένει αὐτόρριζος ἀνατροπή, πρόρριζα καὶ τὰς πεποιθήσεις τῶν πολυθεϊστῶν ἀνέτρεπεν· «ἦ γάρ, λέγει ὁ Εὐσέβιος, νεκρῶν σωμάτων ὑπῆν ὀστέα, ξηρά τε κρανία, γοήτων περιεργίαις ἐσκεωρημένα, ἢ ρυπῶντα ράκη βδελυρίας αἰσχρᾶς ἔμπλεα, ἢ χόρτου καὶ καλάμης φορυτός· ἃ δὴ τῶν ἀψύχων ἐντὸς σεσωρευμένα θεώμενοι, αὐτοί τε καὶ τοὺς αὐτῶν πατρᾶσι κατεμέμφοντο, ὅτε μάλιστ' ἐνενόουν ὡς οὐδεὶς ἄρα ἦν ἐν τοῖς ἀδύτοις αὐτῶν μυχοῖς, οὐδ' ἐν αὐτοῖς ἀγάλμασιν ἔνοικος, οὐ δαίμων, οὐ χρησμῳδός, οὐ θεός, οὐ μάντις.»

Πλὴν δὲ τῶν ὀπισθοδόμων, οἵτινες συνήθως ἐχρησίμευον εἰς φύλαξιν τῶν τοῦ ἱεροῦ κειμηλίων, ἀνεκαλύφθησαν ὑπὸ τὴν βάσιν ἑτέρων ἀγαλμάτων ἀπόκρυφοι κλίμακες, φέρουσαι εἰς ὑπόγεια ἐκτεταμένα, περικλείοντα τὰς πλουσίας προσφοράς, ἃς πο-

λῖται καὶ πολεις ὁλόκληροι εἰς τὸν ναὸν προσήνεγκον. Τοὺς πλουσίους δὲ τούτους θησαυροὺς ἐφρούρουν καὶ κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτοῖς διετίθεντο οἱ ὀλβοθρέμμονες τοῦ πολυθεϊσμοῦ μύσται.

Μετὰ τὰς τηλικαύτας ἀνακαλύψεις, οὐ μικρὰν εἰς τὰ τῶν πολυθεϊστῶν πνεύματα ἔκπληξιν παραγαγούσας, οἱ ἱερεῖς οὐδὲ λέξιν ἐτόλμων νὰ προφέρωσι πρὸς ὑπεράσπισιν θρησκευτικῶν δογμάτων, ἐναργῶς πλέον καταδειξάντων τὰ ἴδια αὐτῶν κερδοσκοπικὰ καὶ συμφεροντολογικὰ σχέδια, ἅμα δὲ καὶ τὴν «ἐξ αἰῶνος μακροῦ ἁπάντων κατακρατήσασαν διανοίας πήρωσιν.»

Πᾶσαι δ' αἱ ἀνακαλύψεις αὗται ἐγένοντο, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ὑπὸ πρακτόρων ἀνὰ τὰς διαφόρους χώρας ἐπίτηδες ἐκπεμφθέντων, οἷς πᾶν σκοτεινὸν ἄντρον καὶ πᾶς ἀπόρρητος μυχός, βατὸς ἦν. Οἱ διὰ μυστικῶν ὁδηγιῶν ἐφωδιασμένοι πράκτορες ἐκεῖνοι, *ἄβατά τε καὶ ἄδυτα, ἱερῶν τε τὰ ἐνδοτάτω, καταπατοῦντες*, κατέλυον τὰ εἰδωλεῖα, τοῦ λαοῦ καὶ τῶν ἱερέων καὶ τῶν ἐπισκόπων συνεργούντων, καὶ παρελάμβανον τοὺς εἰς φῶς ἀγομένους θησαυρούς, οὓς ἀπεκόμιζον μετὰ τῶν ἐκ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου ξοάνων καὶ ἀνδρεικέλων καὶ μορμολυκείων καὶ μεθ' ἑτέρων ἐκ πολυτίμων μετάλλων ἐξειργασμένων σκευῶν.

Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ λόγοι πρὸς σωφροσύνης ἐπιβολὴν καὶ ἠθικῶν ἀρχῶν ἐπικράτησιν σχετιζόμενοι, συνετέλουν, φαίνεται, εἰς τὴν κατάλυσιν εἰδωλείων τινῶν, ὡς τὸ αἰσχρῷ δαίμονι Ἀφροδίτης καθιερωμένον καὶ «τριόδων τε καὶ λεωφόρων ἐκτός, ἐν ἀκρωρείας μέρει τοῦ Λιβάνου, ἐν Ἀφάκοις, ἱδρυμένον,» κατὰ τὸν αὐτὸν Εὐσέβιον. Καθὰ ὁ Πατὴρ οὗτος διηγεῖται, «κλεψίγαμοί τ' ὁμιλίαι, ἄρρητοί τε καὶ ἐπίρρητοι πράξεις, ὡς ἐν ἑκνόμῳ καὶ ἀποστάτῃ χώρᾳ, κατὰ τόνδε τὸν νεὼν ἐπεχειροῦντο· ἔφορός τε οὐδεὶς ἦν τῶν πραττομένων, τῷ μηδένα σεμνῶν ἀνδρῶν αὐτόθι τολμᾷν παριέναι.» Ἐφ' ᾧ καὶ αὐτοῖς ἀφιερώμασιν ἐκ βάθρων τὸ πᾶν ἠρανίσθη. Παράδοσιν δέ, παρὰ τοῖς αὐτόχθοσι σωζομένην, τὸ συμβὰν τοῦτο ὑποδηλοῦσαν, ἤκουσα παρὰ πολλῶν ὅτε πρό τινων ἐτῶν ἐγὼ αὐτὸς ἐν τῷ Λιβάνῳ παρεγενόμην.

Ἀλλ' ὡς καὶ ἀνωτέρω εἴπομεν, πολλὰ εἰδωλεῖα μετετράπησαν εἰς χριστιανικοὺς ναούς καὶ ἡ τοιαύτη μετατροπὴ ἐτελεῖτο, συνήθως, δι' ἐλαφρῶν μεταβολῶν ἢ καὶ ἄνευ μεταλλαγῆς τινος.

Ἐνταῦθα διεγείρεται ἡ ἀπορία: πῶς τὰ εἰδωλικὰ ἱερά, ἅτινα σὺν τοῖς ἄλλοις ἀκατάλληλα καὶ ὅλως ἀνεπιτήδεια εἰς τὴν τοῦ νέου θρησκεύματος λατρείαν καὶ εἰς τὰς ἀνάγκας αὐτοῦ ἀνεπαρκῆ ἐθεωρήθησαν κατ' ἀρχάς, μετετράπησαν βραδύτερον εἰς χριστιανικοὺς ναούς;

Πρὸς λύσιν τῆς εὐλόγου ταύτης ἀπορίας, ἀνάγκη νὰ γνωρίζωμεν ὁποῖον ἦν τὸ σχῆμα ἐν γένει καὶ ὁ τύπος τῶν εἰδωλικῶν ναῶν.

Οἱ ναοὶ τῶν ἀρχαίων εἶχον τὸ σχῆμα ἐπίμηκες καὶ τετράπλευρον ἢ κυκλοτερές. Καὶ οἱ μὲν ἐκ τῶν τετραπλεύρων μὴ διακοσμούμενοι διὰ κιόνων, ἐκαλοῦντο *ἄστυλοι*. Οἱ δ' ἔχοντες μόνον δύο κίονας ἐπὶ τῆς προσόψεως, ὠνομάζοντο ναοὶ *ἐν παραστάσι*. Οἱ δὲ πλείοσι κίοσι διακοσμούμενοι, ἀπεκαλοῦντο:

α'.) *πρόστυλοι*, εἰ τέσσαρας κίονας εἶχον ἐπὶ τῆς προσόψεως·

β'.) *ἀμφιπρόστυλοι*, εἰ τέσσαρας εἶχον κίονας ἐπὶ τῆς προσόψεως καὶ ἰσαρίθμους εἰς τὸ ὄπισθεν μέρος·

γ'.) *περίπτεροι ἢ ἀμφικίονες*, εἰ πέριξ αὐτῶν ὑπῆρχον κιονοστοιχίαι, σχηματίζουσαι στοὰν ἢ τὸ λεγόμενον περιστύλιον·

δ'.) *δίπτεροι*, εἰ πέριξ αὐτῶν ὑπῆρχον δύο κιονοστοιχίαι παράλληλοι, καὶ

ε'.) *ψευδοδίπτεροι*, εἰ ἐκοσμοῦντο ἁπλῷ περιστυλίῳ, ἀπέχοντι τῶν τοίχων τοῦ σηκοῦ ὅσον ὁ ἐξωτερικὸς τοῖχος τῶν διπτέρων.

Ὑπὸ τὴν ἔποψιν δὲ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν κιόνων, οἳ ἐσχημάτιζον τὴν τῆς προσόψεως ἢ τὴν τοῦ ὀπισθοδόμου στοάν, οἱ ναοὶ ὠνομάζοντο *τετράστυλοι, ἑξάστυλοι, ὀκτάστυλοι* καὶ *δεκάστυλοι*. Οὐδέποτε δ' ὑπῆρχον πλείονες τῶν δέκα κιόνων ἐν ταῖς τῆς προσόψεως καὶ τοῦ ὀπισθοδόμου στοαῖς.

Ἐκαλοῦντο δὲ πρὸς τούτοις οἱ ναοί:

α'.) *πυκνόστυλοι*, εἰ τὸ διάστημα τοῦ μεταστυλίου ἦν τριῶν ἐμβατῶν, ἐμβάτης δ' ἦν ἡ ἡμιδιάμετρος τῆς βάσεως τῶν κιόνων.

β'.) *σύστυλοι*, εἰ τὸ μεταστύλιον ἦν τεσσάρων ἐμβατῶν.

γ'.) *εὔστυλοι*, εἰ τὸ μεταστύλιον ἦν τεσσάρων καὶ ἡμίσεος ἐμβατῶν.

δ'.) *διάστυλοι*, εἰ τὸ μεταστύλιον ἦν ἓξ ἐμβατῶν καὶ

ε'.) *ἀραιόστυλοι*, εἰ τὸ μεταστύλιον ἦν μειζόντων ἓξ ἐμβατῶν.

Οἱ δὲ κυκλοτερεῖς, ἤτοι περιφερεῖς, ναοί, ἐκαλύπτοντο θόλῳ καὶ ὠνομάζοντο:

α'.) *μονόπτεροι*, εἰ μίαν μόνον εἶχον περιφερῆ κιονοστοιχίαν, στηριζομένην ἐπὶ ὑψώματος, ἄνευ σηκοῦ· καὶ

β'.) *περίπτεροι*, εἰ εἶχον σηκὸν περιφερῆ, περιεστοιχισμένον ὑφ' ἑνὸς ἁπλοῦ περιστυλίου, στηριζομένου ἐπὶ τριῶν βαθμίδων.

Συνίσταντο δ' οἱ μεγάλοι ναοὶ ἐκ τριῶν μερῶν: ἤτοι, α' τοῦ *προνάου* ἢ *προδόμου*· β' τοῦ κυρίως ναοῦ ἢ *σηκοῦ* καὶ γ' τοῦ *ὀπισθοδόμου*.

Τοιαύτη ἡ περιγραφὴ τῶν ναῶν τῶν ἀρχαίων, ὡς εὑρίσκομεν ταύτην ἔν τε ἄλλοις συγγράμμασι καὶ ἐν τῷ τῆς ἀρχαιολογίας λεξικῷ τοῦ W. Smith, τῷ καὶ εἰς τὴν ἑλληνίδα φωνήν, ὡς γνωστόν, μετενεχθέντι.

Ὁ τύπος οὗτος τῶν ἀρχαίων ναῶν οὐδὲν ἐνεῖχε τὸ κωλῦον τὴν μετατροπὴν αὐτῶν εἰς χριστιανικούς. Ἡ ἰδέα δὲ τῶν ἀρχιερέων τῆς Ρώμης, ἰδίᾳ, οἵτινες

ἠρνήθησαν κατ' ἀρχὰς νὰ μεταβάλωσι τοὺς εἰδωλικοὺς ναοὺς εἰς χριστιανικούς, ἦν ἀπόρροια τῶν ἐντυπώσεων, ὑφ' ὧν τὸ κράτος διετέλουν ὡς ἐκ τῶν κατὰ τοὺς διωγμοὺς συμβάντων καί, ὀλίγον μετὰ ταῦτα, τέλεον ἐγκατελείφθη.

Οἱ μὲν οὖν μικροὶ περιφερεῖς ναοὶ μετετρέποντο, συνηθέστερον, εἰς βαπτιστήρια. Πλεῖστοι δὲ τῶν ἐπίμηκες τὸ σχῆμα ἐχόντων μεγάλων ναῶν καθιερώθησαν ἐπίσης εἰς τὴν λατρείαν τοῦ νέου θρησκεύματος. Ἐπηνέχθησαν δ' εἴς τινας αὐτῶν μεταλλαγαί τινες.

Ὁποῖαι δ' ἦσαν αἱ εἰς τοὺς εἰδωλικοὺς ναοὺς ἐπενεχθεῖσαι μεταλλαγαί; Τοῦτο θέλομεν ἐννοήσει, ἐὰν ἐξετάσωμεν τὰς εἰς τὸν ναὸν τῆς Παρθένου Ἀθηνᾶς γενομένας τοιαύτας.

Ὁ περιλάληητος οὗτος ναός, ὁ Παρθενών, ἐλειτούργει, ὡς προείπομεν, κατὰ τὰς ἀρχὰς ἔτι τοῦ στ' αἰῶνος ὡς πολυθεϊστικὸς ναός, συνήρχοντο δ' εἰς αὐτὸν ἀκωλύτως οἱ πολυθεϊσταὶ καὶ οἱ τῶν ξοάνων θεραπευταί. Ἐν ἔτει 529, Ἰουστινιανὸς ὁ Α' ἐξέδωκε θέσπισμα, ἐπιτάσσον τὸ κλείσιμον αὐτοῦ καὶ τὴν εἰς τὴν Νέαν Ρώμην μεταγωγὴν τοῦ ἐν αὐτῷ ἀγάλματος τῆς Παρθένου Ἀθηνᾶς.

Ὁ ναὸς οὗτος ἐγένετο βραδύτερον χριστιανικός, καθιερωθεὶς εἰς τὴν ὑπερτάτην τοῦ Θεοῦ Σοφίαν. Πρὸς τοῦτο δ' ἐκλείσθη ἡ πρὸς ἀνατολὰς κυρία τοῦ ναοῦ πύλη, ὡς λέγει ὁ Texier, ἠνεῴχθη δὲ νέα εἴσοδος πρὸς δυσμὰς καὶ κατεκρημνίσθη ὁ τοῖχος τοῦ ὀπισθοδόμου, ἀφ' οὗ, ὡς τόπου πιθανῶς διὰ τοὺς κατηχουμένους χρησιμεύσαντος, ἤρχετό τις εἰς τὸν σηκόν. Ὁ δὲ τοῖχος, ἐφ' οὗ ὑπῆρχεν ἡ πρὸς τὸν πρόναον θύρα, κατεκρημνίσθη ὡσαύτως, ἵνα ἐκεῖ κατασκευασθῇ τὸ θυσιαστήριον.

Διὰ τοιούτων ἢ καὶ ἐλαφροτέρων μεταλλαγῶν ἢ καὶ ἄνευ μεταρρυθμίσεώς τινος, μετετράπησαν εἰς χριστιανικοὺς ναοὺς τὰ τῆς περιωνύμου Ἡλιουπόλεως, τὰ νῦν Βαλβέκ, εἰδωλικὰ ἱερά, ὅσα δ' ἐξ αὐτῶν διὰ λόγον τινὰ δὲν καθιερώθησαν εἰς τὴν λατρείαν τοῦ νέου θρησκεύματος, κατελύθησαν καὶ τὸ ὑλικὸν αὐτῶν ἐχρησίμευσεν εἰς ἀνέγερσιν νέων οἴκων τοῦ Θεοῦ.

Ἐν Ἀντιοχείᾳ τὸ τέμενος τῆς Τύχης μετετράπη ὑπὸ Θεοδοσίου τοῦ Νέου εἰς χριστιανικὸν ναόν, τῷ ὀνόματι τοῦ Ἁγίου Ἰγνατίου τιμηθέντα, κατετέθησαν δ' ἐν αὐτῷ τὰ περισωθέντα ἱερὰ λείψανα τοῦ Ἁγίου τούτου Μάρτυρος, ὃς ἐχρημάτισεν ἐπίσκοπος Ἀντιοχείας, κατεσπαράχθη δ' ὑπὸ τῶν θηρίων ἐν τῷ ἀμφιθεάτρῳ τῆς Ρώμης, ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Τραϊανοῦ.

Ἰδοὺ πῶς ὁ Εὐάγριος ἀφηγεῖται τὸ συμβάν:

«Τότε καὶ Ἰγνάτιος ὁ Θεσπέσιος, ὡς ἱστόρηται . . . ἐπειδή γε ὡς ἐβούλετο τάφον τὰς τῶν θηρίων ἐσχηκὼς γαστέρας ἐν τῷ τῆς Ρώμης ἀμφιθεάτρῳ καὶ διὰ τῶν ὑπολειφθέντων ἀνδροτέρων ὀστῶν, ἃ πρὸς τοῦ Ἀντιόχου ἀπεκομίσθη ἐν τῷ καλουμένῳ κοιμητηρίῳ μετατίθεται πολλοῖς ὕστερον χρόνοις, ὑποθεμένου τοῦ παναγάθου Θεοῦ Θεοδοσίῳ τὸν Θεοφόρον μείζοσι τιμῆσαι τιμαῖς· ἱερόν τε πάλαι τοῖς δαίμοσιν ἀνειμένον *Τυχαῖον* τοῖς ἐπιχωρίοις ὠνόμαστο, τῷ ἀθλοφόρῳ καὶ μάρτυρι ἀναθεῖναι, καὶ σηκὸς εὐαγὴς καὶ τέμενος ἅγιον τῷ Ἰγνάτῳ τὸ πάλαι *Τυχαῖον* γέγονε· τῶν ἱερῶν αὐτοῦ λειψάνων μετὰ πομπῆς ἱερᾶς ἀνὰ τὴν πόλιν ἐπ' ὀχήματος ἐνεχθέντων, καὶ κατὰ τὸ τέμενος τεθέντων.» (Εὐαγρ. Σχολας. βιβλ. α', κεφ. ιστ'.).

Ἐπίσης ἐν τῇ πόλει, ἥτις ὠνομάζετο κατ' ἀρχὰς Ἀφροδισιάς, εἶτα δὲ μετωνομάσθη Σταυρόπολις, ὑπῆρχε περικαλλὲς τῆς Ἀφροδίτης ἱερόν, ὀκτάστυλον καὶ ψευδοδίπτερον. Καὶ τοῦτο μετετράπη εἰς χριστιανικὸν ναόν, ὑποστὰν μεταβολάς τινας.

Τὸ ἱερὸν τοῦ Αὐγούστου ἐν Ἀγκύρᾳ, τὸ τῆς Κυβέλης ἐν Κυζίκῳ καὶ ἄλλα πολλὰ μετετράπησαν, ὡσαύτως, εἰς χριστιανικοὺς ναούς, ἀλλὰ πάντα ταῦτα κατὰ διαφόρους ἐποχὰς ἐξηφανίσθησαν.

Πλὴν τοῦ Παρθενῶνος, τοῦ ἀγλαίσματος τούτου τῆς ἀρχαίας τέχνης, περὶ οὗ ἀνωτέρω ἐλαλήσαμεν, τὸ Ἐρεχθεῖον ὡσαύτως καὶ ὁ ναὸς τῆς Πολιάδος Ἀθηνᾶς, μετεβλήθησαν εἰς χριστιανικοὺς ναούς. Τὸ δὲ Θησεῖον μετωνομάσθη Ἅγιος Γεώργιος. Καὶ πλεῖστα ἄλλα εἰδωλεῖα ἐν ταῖς Ἑῴαις χώραις τὴν αὐτὴν ἔσχον τύχην.

Καὶ ταῦτα μὲν ἐν τῇ Ἑῴᾳ. Ἐν δὲ τῇ Δύσει, ὁ πολυθεϊσμὸς ἀντέστη σθεναρώτερον καὶ ἐπὶ χρόνον πλειότερον ἢ ἐν τῇ Ἑῴᾳ, εἰς τὰ τῶν αὐτοκρατόρων θεσπίσματα. Ἐν τοῖς τῆς Ἑσπέρας εἰδωλείοις συνήρχοντο ἔτι ἀκωλύτως οἱ τὸν πολυθεϊσμὸν δοξάζοντες καὶ τὰ ξόανα θεραπεύοντες καθ' ὃν χρόνον τὰ εἰδωλικὰ ἱερὰ τῆς Ἑῴας ἔπαυσαν ὡς τοιαῦτα λειτουργοῦντα. Ἐν τούτοις καὶ ἐκεῖ οἱ χριστιανοὶ τῶν μετέπειτα χρόνων οὐκ ἀπηξίωσαν μετατρέψαι εἰς χριστιανικοὺς ναοὺς τὰ εἰδωλικὰ ἱερά.

Οὕτως, ἐν Salone, τῇ τοῦ Διοκλητιανοῦ πόλει, ὑπῆρχον δύο περικαλλέστατοι ναοί, ὁ τοῦ Διὸς καὶ ὁ τοῦ Ἀσκληπιοῦ. Ἀμφότεροι μετετράπησαν εἰς χριστιανικοὺς ναούς καὶ ὁ μὲν πρῶτος ἐτιμήθη τῷ ὀνόματι τῆς Θεοτόκου, ὁ δ' ἕτερος τῷ τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου.

Ἐν τῇ Παλαιᾷ Ρώμῃ, ἀφοῦ ἡ ἰδέα τῶν πρώτων ἀρχιερέων περὶ τῆς μὴ μετατροπῆς τῶν εἰδωλικῶν ναῶν εἰς ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ ἐγκαταλείφθη, καθὰ προείρηται, τὸ ἱερὸν τῆς Ἀθηνᾶς, τὸ τῆς Τύχης καὶ πολλὰ ἄλλα, μετεβλήθησαν εἰς χριστιανικοὺς ναούς.

Ἕτερον ἱερὸν μετωνομάσθη Saint-Etienne-ce-Rond καὶ καθιερώθη εἰς τὴν λατρείαν τῆς νέας θρησκείας, κατὰ τὸ 468, ἐπὶ τοῦ Πάπα Σιμπλικίου, τοῦ ἐκ Τιβούρου.

Τὸ περιώνυμον οἰκοδόμημα τοῦ Πανθέου ἀφοῦ ἐπὶ καιρὸν ἔμεινε κεκλεισμένον, προσηνέχθη ὑπὸ τοῦ Φωκᾶ ὡς δῶρον τῷ Πάπα Βονιφατίῳ τῷ δ', τῷ ἐκ Βαλερίας, ὃς μετέτρεψεν αὐτὸ εἰς ναὸν τῆς Θεοτόκου

ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν Sainte Marie-de la Rotonde, σήμερον Sainte-Marie-aux Martyrs.

Τὸ ἱερὸν τοῦ Ἀντωνίνου καὶ τοῦ Φαυστίνου, εἰς τὸ Forum, ἐγένετο ἡ ἐκκλησία τοῦ Ἁγίου Λαυρεντίου. Τὸ ἱερὸν τῆς Ρέας ἐγένετο ὁ ναὸς τῆς Madone del sole. Τὸ δὲ τοῦ Ρωμύλου καὶ τοῦ Ρήμου μετετράπη εἰς ἐκκλησίαν τῶν Ἁγίων Κοσμᾶ καὶ Δαμιανοῦ.

Πλεῖστα δ' ἄλλα ἱερὰ ἐν τοῖς πέριξ τῆς Ρώμης ἔσχον τὴν αὐτὴν τύχην.

Αἱ ἐκκλησίαι τοῦ Ἁγίου Ἱππολύτου, τῆς Θεοτόκου, τοῦ Ἁγίου Λαυρεντίου, τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, τῶν Ἁγίων Πέτρου καὶ Παύλου, ἐν τῇ γειτνιαζούσῃ τῇ Ρώμῃ πόλει τῆς Ostie, αἵτινες βραδύτερον κατηρειπώθησαν, ἦσαν ἐπίσης ἱεραὶ τῶν ἐθνικῶν.

Ἐπίσης δ' ἐν ἄλλαις ἐπαρχίαις τῆς Ἰταλίας καὶ ἐν Σικελίᾳ πλεῖστα ὅσα ἱερὰ μετετράπησαν εἰς χριστιανικοὺς ναούς. Εἰς ταῦτα ἀνήκει ὁ καθεδρικὸς τῶν Συρακουσῶν ναός, ὃς ἦν ἀρχαῖον ἱερὸν τῆς Ἥρας, ὡς καὶ ἡ ἐκκλησία Μιχαὴλ τοῦ Ἀρχαγγέλου, ἐν Capoue, ἥτις ἦν τὸ ἱερὸν Ἀρτέμιδος τῆς Tifatine, μετατραπὲν εἰς ναὸν χριστιανικὸν κατὰ τὸν ζ' αἰῶνα.

Καθ' ὅλας τὰς ἐκτάσεις τῆς τῶν Γαλατῶν χώρας, ἃς ᾤκουν, κατὰ Στράβωνα, οἱ Σάλυες, οἱ καὶ Λίγυες ἢ Κελτολίγυες καλούμενοι, καὶ μετ' αὐτούς, οἱ Ἀλβιεῖς καὶ οἱ Ἀλβίοικοι καὶ οἱ Οὐοκόντιοι καὶ οἱ Ἀλλόβριγες, εἶχον ἀνεγερθῆ, μετὰ τὴν ὑπὸ τῶν Ρωμαίων κατάκτησιν αὐτῶν, πλεῖστα εἰδωλεῖα, ἅτινα εὐχερῶς μετετράπησαν ἐπίσης εἰς χριστιανικοὺς ναούς. Τοιοῦτοι δ' εἰσὶν οἱ ναοὶ τοῦ Ἁγίου Μαξίμου, τὸ παρὰ τὸν ποταμὸν Colostre Πάνθεον, μετατραπὲν εἰς Βαπτιστήριον, ἡ ἐκκλησία τοῦ Ἁγίου Πέτρου παρὰ τὴν Auriol ἐν τῇ πεδιάδι τοῦ Ροδανοῦ, τὸ ἱερὸν τοῦ Αὐγούστου ἐν Vienne, πρωτευούσῃ τῶν Ἀλλοβρίγων, μετατραπὲν εἰς ἐκκλησίαν Notre-Dame-de Vie, καὶ ἄλλα.

Εὐνόητον ὅμως, ὅτι ἐξ ὅλων τῶν εἰδωλικῶν ναῶν, οἵτινες εἰς ναοὺς χριστιανικοὺς μετετράπησαν, ἄλλοι μὲν περιεσώθησαν μέχρις ἡμῶν ἐν ὁλοκλήρῳ, ἄλλοι δὲ κατηρειπώθησαν καὶ ἄλλοι τέλεον ἐξηφανίσθησαν.

Τοιαύτη ἐν ὀλίγοις ὑπῆρξεν ἡ τῶν εἰδωλείων τύχη.

[ἀκολουθεῖ]

Α. Ε. ΚΟΠΑΣΗΣ.

ΤΟ ΕΝ ΜΟΣΧΑ ΣΥΝΟΔΙΚΟΝ ΣΚΕΥΟΦΥΛΑΚΙΟΝ (*)

ΣΤ'. Μανδύαι.

Μανδύαι διεσώθησαν μέχρις ἡμῶν τρεῖς μόνον τῶν δύο τελευταίων πατριαρχῶν Ἰωακεὶμ καὶ Ἀδριανοῦ ἐξ ἀτλαζίου χρώματος, οἱ δύο μᾶλλον πρασίνου καὶ ὁ τρίτος κυανοῦ μετὰ λευκῶν χρυσῶν ταινιῶν ὁριζοντίως προσερραμμένων, ἐπὶ τῶν δύο πόλων ἐξ ἐρυθροῦ βελούδου ἔχων κεντημένον τὸν Εὐαγγελισμὸν τῆς Θεοτόκου, κάτωθι δὲ κεντημένην τὴν ἐπιγραφὴν «πατριάρχης Ἀδριανός». Τὸ μῆκος τοῦ τελευταίου 2 $^1/_2$ πηχ. (Πίναξ IX N. 43).

Ζ'. Ἐπανωκαλύμμαυχα πατριαρχικά.

Ἐξ εἰκοσιπέντε τοιούτων λευκῶν, σωζομένων ἐν τῷ Σκευοφυλακίῳ δύο μόνον εἰσὶ τὰ λεγόμενα πανηγυρικά, τὰ δὲ λοιπὰ πατριαρχικὰ ἢ μητροπολιτικὰ συνήθους χρήσεως. Τὰ δύο πρῶτα, κατέχοντα σπουδαίαν θέσιν ἐν τῷ Σκευοφυλακίῳ διακρίνονται διὰ τὴν πολυτέλειαν καὶ τὸν ἀσυνήθη ὅλως ταῖς ἐν Ἀνατολῇ ἐκκλησίαις κόσμον αὐτῶν· ἀνῆκον τὸ μὲν τῷ πατριάρχῃ Φιλαρέτῳ Νικήτσινου, τὸ δὲ τῷ πατριάρχῃ Νίκωνι, πλουσιώτερον καὶ ὡραιότερον καθόλα.

Τὸ τοῦ Φιλαρέτου ἐστὶν ἐκ λευκοῦ μεταξίνου ὑφάσματος· εἰς τὸ κέντρον, τὸ ἄνωθεν τοῦ μετώπου, κεντημένη διὰ παχέων μαργαριτῶν ἡ εἰκὼν ἐν ὡραίῳ συμπλέγματι τῶν Χερουβίμ, εἰς τὰ πτερὰ δὲ ἀνὰ τέσσαρες στρογγύλαι χρυσαῖ πλάκες, ἐφ' ὧν διὰ μελαίνης γραφῆς αἱ εἰκόνες δεξιᾷ μὲν τοῦ ἁγίου Νικολάου, τῶν ἁγίων Πέτρου καὶ Ἰωνᾶ μητροπολιτῶν Μόσχας καὶ Ἡσαΐου τοῦ Ροστοβίας, ἀριστερᾷ δὲ αἱ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, τοῦ ἁγίου Ἀλεξίου μητροπολίτου Μόσχας, Λεοντίου καὶ Ἰγνατίου Ροστοβίας. Τὰς εἰκόνας ἐν τοῖς διαζώμασι κοσμοῦσι δώδεκα πολύτιμοι λίθοι συνεχόμενοι διὰ παχέων μαργαριτῶν.[1] Τὸ μῆκος αὐτοῦ 15 ἑκατοστ. (Πίναξ IX. N. 45).

Τὸ τοῦ Νίκωνος ἐκ λευκοῦ λεπτοϋφάντου ὑφάσματος, πολυτελέστερον τοῦ προηγουμένου ἐν τέχνῃ καὶ εἴκοσι διαφόροις τῶν τριῶν Ἱεραρχῶν καὶ τοῦ ἁγίου Ἀλεξίου τοῦ ἀνθρώπου τοῦ Θεοῦ, πεποικιλμέναις γύρωθεν διὰ πληθύος μαργαριτῶν καὶ ἄλλων λίθων πολυτίμων· ἄνωθεν ἐπὶ τῆς κορυφῆς φέρει μετρίου μεγέθους ὀκτάγωνον ἐκ πολυτίμων λίθων σταυρόν, συγκρατουμένων καλλιτεχνικῶς διὰ χρυσῆς στεφάνης· τὸ μῆκος αὐτοῦ καὶ τοῦ σταυροῦ περιλαμβανομένου 1 πήχ. καὶ 1 ἑκατοστ. (Πίναξ IX N. 46). Ἐν τῇ καταγραφῇ τῶν ἰδιαιτέρων πραγμάτων τοῦ πατριάρχου Νίκωνος ἔτ. 1658 τὸ

* Συνέχεια ἀπὸ σελ. 28—29.

1. Ἐν τῇ περιγρ. τοῦ ἰδιαιτέρου θησαυροφυλακίου τοῦ πατριάρχου Φιλαρέτου ἀριθμοῦνται 17 ἐπανωκαλυμμαύχια, ἐν οἷς τὸ περιγραφόμενον κατέχει τὴν πρώτην θέσιν (βρ. ρωσ. ἱστορ. βιβλιοθ. τ. III σελ. 921. ἔκδ. 1876)

ἐπανωκαλύμμαυχον τοῦτο διακρίνεται ὑπὸ τὴν ἔκφρασιν «ἐπανωκαλύμμαυχον νέον, ἑλληνικῆς ἐργασίας, ὕφασμα, δαμασκηνόν (kamtsatoi) λευκὸν λεπιδωτόν . . . » (Χρονικ. γεν. ἱστορ. καὶ Ἀρχ. ρωσ. βιβλ. XV. σελ. 18). Τῷ ἐπανωκαλυμμαυχίῳ τούτῳ, φαίνεται, περιβεβλημένος ὁ Νίκων ἐπαρουσίασεν ἐν τῇ ἐν Κρεμλίνῳ συγκροτηθείσῃ μεγάλῃ Συνόδῳ, (ἔνθ. ἀνωτ.) ἥτις ἐδίκασε καὶ κατεδίκασεν αὐτὸν καὶ αὐτὸ δὴ τοῦτο τὸ ἐπανωκαλυμμαύχιον κατὰ τὴν γενομένην ἐν αὐτῇ καταδίκην ἀφῄρεσεν ἐκ τῆς κεφαλῆς τοῦ καταδικασθέντος αὐταῖς χερσὶν ὁ τῆς Συνόδου προεξάρχων πατριάρχης Ἀλεξανδρείας Παΐσιος ἐπιθεὶς τῇ κεφαλῇ ἀντ' αὐτοῦ, ἁπλοῦν μοναχικὸν τοιοῦτο, ὅπερ ἔλαβεν ἐκ τῶν παρισταμένων ἐκεῖ που πλησίον ἑλλήνων μοναχῶν[2] τῶν συνοδευόντων τὸν πατριάρχην.

Σημ. Ἐν τοῖς σωζομένοις πατριαρχικοῖς ἀμφίοις καταλέγονται τελευταῖα καὶ τὰ οὕτω καλούμενα «παραμάντια», ἐξ ὧν σώζονται τρία τοιαῦτα· ἓν τοῦ μητροπολίτου Φωτίου, ἕτερον τοῦ πατριάρχου Φιλαρέτου καὶ τρίτον ἄγνωστον τίνος· τετράγωνον ὕφασμα βελούδινον μετὰ ἀργυροχρύσων κεντητῶν σταυρῶν, διδόμενον καθ' ὃν χρόνον γίνεται ἡ κουρὰ τῶν μοναχῶν. Τὸ παραμάνδι ἐφόρουν οἱ πατριάρχαι καὶ μητροπολῖται τῆς Ρωσσίας ἐν τῇ θείᾳ λειτουργίᾳ, ἐνδυόμενοι αὐτὸ μετὰ τῶν ἄλλων ἱερῶν ἀμφίων ἐν τῷ ναῷ ἐπισήμως, ὑπὸ τὸ στιχάριον, ἐξαρτῶντες ἐκ τοῦ λαιμοῦ διὰ ταινίας (παρβλ. χειρογρ. Συν. βιβλ. χάρτ. N. 97. φ. 97 καὶ χειρογρ. N. 698, φ. 70). Ἀρσένιος ὁ Σουχάνωφ ἐν τῷ προσκυνητηρίῳ αὐτοῦ, κατελέγει τὸ «παραμάνδι» ἐν τοῖς ἀμφίοις, ἅτινα ἐνεδύοντο οἱ Πατριάρχαι τῆς Ἀνατολῆς, λέγων τάδε «ὑπὸ τὸ στιχάριον δὲ φορεῖ (ὁ πατριάρχης) παραμάνδι μετὰ σταυροῦ . . . » (ἔνθ. ἀνωτ. χειρογρ. φ. 70). Τὸ παραμάνδι τοῦτο ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἐκκλησίᾳ κατεσκευάζετο ἐκ δέρματος ζώων εἰς σημεῖα ἀπονεκρώσεως τῶν παθῶν καὶ κοσμικῶν φροντίδων (Συμ. Θεσσαλν. Κεφ. 273), φορούμενον ἐπὶ τοῦ στήθους ὑπὸ τὸ ἔνδυμα· (ὅρα καὶ Μην. μ. αὐγούστου φ. 732 καὶ χειρογρ. Συνὸ. βιβλ. N. 703 φ. 45.

Ἀρχιμ. Ἰάκωβος Βατοπεδινός.

2. Ἡ ἱστορία τῆς ρωσσικῆς ἐκκλησίας, ἀναφέρουσα τὸ γεγονός, μνημονεύει ἐπίσης καὶ τῶν λόγων, οὓς ὁ καθαιρεθεὶς πατριάρχης Νίκων ἐν τῇ λυπηρᾷ δι' αὐτὸν στιγμῇ ταύτῃ, ἣν γεγονότα τῆς πατρίδος καὶ ἐκκλησίας αὐτοῦ δυσάρεστα παρεσκεύασαν αὐτῷ, ἀφαιρούμενος τὸ ἐπανωκαλύμμαυχον εἶπεν ἐν ὀργῇ πρὸς τοὺς πατριάρχας· «Λάβετε τὸ ἐπανωκαλυμμαύχιον καὶ διαμοιράσατε τοὺς ἐπ' αὐτοῦ μαργαρίτας καὶ τιμίους λίθους· ἱκανὸν ἔσται τῷ ἑκάστῳ ἡμῶν μερίδιον ἵνα διαθρέψῃ καὶ συντηρήσῃ ὑμᾶς . . . . . » Ὅσῳ δυσάρεστον τὸ γεγονὸς καθ' ἑαυτό, τόσῳ δυσάρεστοι, δηκτικοὶ οὐχὶ εὐπρεπεῖς καὶ δίκαιοι οἱ λόγοι οὗτοι τοῦ καταδικασθέντος πατριάρχου. Ἄδικος ἀληθῶς ἡ μομφή, ἣν ἔνιοι τῶν ρώσσων ἱστορικῶν ἐπιρρίπτουσι τοῖς ἐξ Ἀνατολῆς προσκληθεῖσι καὶ ἐν τῇ Συνόδῳ ταύτῃ παραστᾶσι πατριάρχαις καὶ λοιποῖς ἕλλησιν ἱεράρχαις καὶ δὴ Παϊσίῳ τῷ Λιγαρίδῃ, τῷ συντάξαντι, διαταγῇ τοῦ τσάρου Ἀλεξίου Μιχαήλοβιτς, τὸ κατὰ τοῦ Νίκωνος κατηγορητήριον, ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ὁποίου ἐδικάσθη καὶ κατεδικάσθη ὁ πατριάρχης Νίκων. Τὰ γεγονότα, ἁπαθῶς κρινόμενα, οὐδοπωστιοῦν δικαιολογοῦσι τὴν μομφὴν ταύτην· τὸν Νίκωνα κατεδίκασαν οὐχὶ οἱ πατριάρχαι, ἀλλ' ἡ ρωσσικὴ ἐκκλησία καὶ πολιτεία ἐν Συνόδῳ, καθ' ἣν ἀμφότεραι αὗται ἐξεπροσωποῦντο εὐρύτατα καὶ ἥτις, προκαθεζομένου ἐν αὐτῇ αὐτοῦ τοῦ τσάρου Ἀλεξίου, ἐξήνεγκε τὴν ἐτυμηγορίαν αὐτῆς ἐπὶ τῇ βάσει τῶν πραγμάτων καὶ ἐκκλησ. κανόνων καὶ οὐχὶ τῶν λόγων τοῦ Λιγαρίδου, ὃν ὁ βιογράφος τοῦ Νίκωνος N. C—iu μονονουχὶ θεωρεῖ ὡς τὸν κάκιστον τῶν ἀνθρώπων, ἀληθῆ προσωποποίησιν «πάσης κακίας ἑλληνικῆς», θανάσιμον τοῦ Νίκωνος ἐχθρόν. (Ὅρα jijne déatelnoste, jatotsénie i contsina patriarcha Nicona λεσ. 178—221)

ΕΓΓΡΑΦΑ

ΤΟΥ

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΑΡΧΕΙΟΦΥΛΑΚΕΙΟΥ

ἐκδιδόντος

Ἀρχιμ. Ἰωακεὶμ Φοροπούλου Δ. Φ.

ἀρχειοφύλακος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.

Α'.

Ἔγγραφα περὶ Μονῶν καὶ ἐξαρχίας Βολισσοῦ—Πυργίου—Ψιρρῶν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Χίου. *

Ἀριθ. 4.

† **Κύριλλος ἐλέῳ Θεοῦ Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Νέας Ρώμης καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.**

Ἡ καθ' ἡμᾶς αὕτη τοῦ Χριστοῦ καθολικὴ καὶ ἀποστολικὴ Ἐκκλησία μήτηρ πασῶν τῶν ἁπανταχοῦ ἐκκλησιῶν οὖσα καὶ ὀνομαζομένη, οὐ μόνον ὡς τῶν ἁπάντων κατά τε τιμὴν καὶ ἀξίαν ὑπερέχουσα τῆς τοιαύτης ἐπικλήσεως καὶ ὀνομασίας τετύχηκεν, ἀλλὰ καὶ ὡς πάντων προνοουμένη καὶ τοὺς πάντας σχεδὸν τῷ οἰκείῳ νοητῷ καὶ αἰσθητῷ ἄρτῳ συντηροῦσα καὶ τρέφουσα μήτηρ ἀληθῶς καὶ τροφὸς δικαίως ὠνόμασται· καὶ γὰρ ἄνωθεν αὕτη, οὐ μόνον τοὺς τροφίμους αὐτῆς καὶ ἐκδουλευτὰς ἐφάνη ἐπισκεπτομένη καὶ

* Συνέχεια ἀπὸ σελίδος 22—24 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 4 φύλλου.

χορηγοῦσα αὐτοῖς τὰ πρὸς χρείαν αὐτῶν καὶ ζωάρκειαν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐκ τῶν ἀρχοντικῶν προσώπων προσερχομένους τῇ ἐκκλησίᾳ ἐξ οἰκείας προαιρέσεως καὶ συνδρομὴν καὶ βοήθειαν ἐπιδεικνύοντας ἐπιμελῶς καὶ ἀόκνως ὑπὲρ αὐτῆς οὐ διέλειπεν εὐεργετοῦσα τιμῆς καὶ ἀξίας χάριν, ὡς φαίνεται. Καὶ ἐπειδὴ πρὸς τοῖς λοιποῖς ἄλλοις ἀναγκαίοις φίλοις καὶ προθύμοις συνδρομηταῖς καὶ ὑπερμάχοις ἀόκνοις εἰς ὑπάρχει καὶ ὁ χρησιμώτατος καὶ περιφανὴς ἄρχων ὁ Μιχαὴλ Καββάκος, ὁ κατὰ πνεῦμα υἱὸς ἀγαπητὸς τῆς ἡμῶν μετριότητος καὶ κατὰ πάντα οἰκεῖος, ὅστις πολλάκις καὶ συνεχῶς συνδρομὰς καὶ βοηθείας ἡμῖν ἐνεδείξατο καὶ μάλιστα ἐπὶ τοῖς προβᾶσιν ἡμῖν δεινοῖς καὶ στενοχωρίαις ἐδάνεισεν ἡμῖν ἄνευ τινὸς κέρδους καὶ ὡς φαίνεται ἀεὶ βοηθῶν καὶ συντρέχων λόγῳ καὶ ἔργῳ καὶ ἔξεστι κατὰ δίκαιον τρόπον μὴ εἶναι καὶ αὐτὸν ἄμοιρον καὶ ἀμέτοχον ἐκκλησιαστικῆς τιμῆς καὶ ἀξίας, τούτου χάριν καὶ ἡ μετριότης ἡμῶν, ἐπεὶ εὗρε τὰ ἐν τῇ νήσῳ Χίῳ δύο πατριαρχικὰ καὶ σταυροπηγιακὰ χωρία, τὸ Πυργίον καὶ τὴν Βολισσόν, μὴ ὄντα δεδομένα πρὸς ἕτερον πρόσωπον, εὐεργετεῖ καὶ δωρεῖται αὐτῷ ταῦτα, καὶ γράφουσα ἀποραίνεται ἐν ἁγίῳ Πνεύματι συνοδικῶς, ἵνα ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸ ἑξῆς ὁ αὐτὸς χρησιμώτατος ἄρχων κὺρ Μιχαὴλ Καββάκος ἔχων τὰ δύο χωρία ταῦτα ἐξαρχικῶς, τὸ Πυργίον δηλαδὴ καὶ τὴν Βολισσόν, νέμηται καὶ καρπῶται δι' ἐπιτρόπου αὐτοῦ τὰ ἐξ αὐτῶν εἰσοδήματα καὶ δικαιώματα τὰ ἀπό τε κανονικῶν τῶν ἱερέων, συνοικεσίων, πανηγύρεων, ζητειῶν καὶ τῶν λοιπῶν τῷ τόπῳ συνήθων· καὶ ὁ κατὰ καιροὺς ἐπίτροπος αὐτοῦ ἔχῃ ἐπ' ἀδείας κρίνειν καὶ θεωρεῖν πᾶσαν ἐμπίπτουσαν ἐν αὐτοῖς ἐκκλησιαστικὴν κρίσιν καὶ ὑπόθεσιν νομίμως καὶ κανονικῶς· καὶ ὅτε χρεία χειροτονίας ἢ ἄλλης τινὸς ἀκολουθίας ἐκκλησιαστικῆς γένηται, δεομένη ἀρχιερατικῆς ἐπισκέψεως, προσκαλῆται ὃν ἂν ἐθέλῃ τῶν ἀρχιερέων εἰς τὴν τούτου ἐκπλήρωσιν, μὴ τολμῶντος τοῦ τε νῦν μητροπολίτου Χίου κὺρ Ἰγνατίου καὶ τῶν καθ' ἑξῆς ἐναντιωθῆναι περὶ τούτου, ἢ κατεπεμβῆναι τῶν δύο αὐτῶν πατριαρχικῶν χωρίων καὶ ἀρχιερατικόν τι διαπράξασθαι ἐν αὐτοῖς, ἢ νοσφίσασθαί τι τῶν εἰσοδημάτων αὐτῶν, ἢ ὅλως κατεξουσιάζειν αὐτῶν, ἐν βάρει ἀργίας ἀσυγγνώστου τῆς ἀρχιερωσύνης αὐτῶν καὶ ἀφορισμοῦ ἀλύτου τοῦ ἀπὸ Θεοῦ Παντοκράτορος καὶ παιδείας τῆς προσηκούσης· ὀφειλόντων καὶ τῶν ἐν τοῖς πατριαρχικοῖς αὐτοῖς χωρίοις τοῦ Πυργίου καὶ τῆς Βολισσοῦ εὑρισκομένων εὐλαβεστάτων ἱερέων, χρησιμωτάτων γερόντων καὶ τῶν λοιπῶν πάντων χριστιανῶν τοῦτον τὸν χρησιμώτατον ἐν ἄρχουσι κὺρ Μιχαὴλ τὸν Καββάκον, γινώσκειν γνήσιον καὶ καθολικὸν αὐτῶν ἔξαρχον καὶ πρὸς τὸν ἐπίτροπον αὐτοῦ παρέχειν εὐγνωμόνως καὶ εὐπειθῶς πάντα τὰ ἐκκλησιαστικὰ ὡς δεδήλωται εἰσοδήματα καὶ δικαιώματα καὶ τιμᾶν καὶ ἀγαπᾶν αὐτὸν καὶ πείθεσθαι καὶ μὴ κατά τι ἐναντιοῦσθαι αὐτῷ ἢ ἀντιλέγειν ἐν ἀργίᾳ ἀσυγγνώστῳ καὶ ἀφορισμῷ τῷ ἀπὸ Θεοῦ Παντοκράτορος. Ἐπὶ γὰρ τούτῳ ἐγεγόνει καὶ τὸ παρὸν ἡμῶν πατριαρχικὸν συνοδικὸν εὐεργετικὸν γράμμα καὶ ἐπεδόθη τῷ διαληφθέντι χρησιμωτάτῳ ἄρχοντι κὺρ Μιχαὴλ Καββάκῳ καὶ ἐξάρχῳ τοῦ Πυργίου καὶ τῆς Βολισσοῦ καθολικῷ εἰς ἀσφάλειαν.

Ἐν ἔτει ΖΡΛ' μηνὶ αὐγούστῳ ἰνδικτιῶνος Ε'.

† Ὁ Καισαρείας καὶ Καππαδοκίας Γρηγόριος—† Ὁ Ἡρακλείας Νεόφυτος—† ὁ Κυζίκου Παρθένιος—† ὁ Νικομηδείας Νεόφυτος—† ὁ Χαλκηδόνος Ἰωάσαφ—† ὁ Ἀθηνῶν Θεοφάνης—† ὁ Προύσης Ἰωάταφ—† ὁ Παλαιῶν Πατρῶν Θεοφάνης—† ὁ Ἀδριανουπόλεως Παρθένιος—† ὁ Φιλιππουπόλεως Ἰωάσαφ—† ὁ Σερρῶν Τιμόθεος—† ὁ Θεσσαλονίκης Παΐσιος—† ὁ Φιλίππων καὶ Δράμας Κλήμης—† ὁ Ναυπάκτου καὶ Ἄρτης Γαβριήλ—† ὁ Ναυπλίου καὶ Ἄργους Θεοφάνης—† ὁ Μελενίκου Γαλακτίων—† ὁ Γάρου καὶ Χώρας Ἰωαννίκιος—† ὁ Ἀγχιάλου Χριστοφόρος—† ὁ Χίου Ἰγνάτιος—† ὁ Διδυμοτείχου Ἄνθιμος—† ὁ Λακεδαιμονίας Ἰωάσαφ—† ὁ Αἴνου Παρθένιος—† ὁ Σηλυβρίας Λαυρέντιος—† ὁ Μηδείας καὶ Σωζουπόλεως Θεοδόσιος—† ὁ Μεσημβρίας Ἀκάκιος—† ὁ πρώην Αἴνου Δανιήλ—† ὁ Προικοννήσου Κλήμης—† ὁ Βάρνης Παρθένιος—† ὁ Τζιᾶς καὶ Θερμίων Νεκτάριος—† ὁ Ὠλένης Θεοφάνης—† ὁ Ἀγαθουπόλεως Μητροφάνης—ὁ Κερνίτζης Παρθένιος—† ὁ Ραιδεστοῦ Μελχισεδέκ—† ὁ Μηθύμνης Κορνήλιος—† ὁ Ρῶν Δανιήλ.

Ἀντεγράφη ἐκ τοῦ ὑπ' ἀριθ. Α' πατριαρχικοῦ κώδικος σελ. 101.

Σημείωσις. Τὸ πατριαρχικὸν καὶ συνοδικὸν τοῦτο Γράμμα ἐξεδόθη κατ' Αὔγουστον τοῦ 1623, ἤτοι ἐξ μῆνας μετὰ τὸ ὑπ' ἀριθ. 3 ἀποκαταστατικὸν τῆς κατηργημένης ἐξαρχίας Πυργίου-Βολισσοῦ Σιγιλλιον, ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ δὲ πατριάρχου Κυρίλλου Α'. τοῦ Λουκάρεως, ὅστις, ὡς φαίνεται, προέβη εἰς τὴν ἀνασύστασιν αὐτῆς μόνον ὅπως ἀμείψῃ τὰς πρὸς ἑαυτὸν προσωπικῶς καὶ πρὸς τὴν Μ. Ἐκκλησίαν πανθομολογουμένας εὐεργεσίας τοῦ ἐκ Χίου ἄρχοντος Μιχαὴλ Καββάκου. Σημειωτέον δὲ ὅτι ἐν τῷ εὐεργετηρίῳ τούτῳ ἡ ἐξαρχία περιορίζεται ἐν τοῖς δυσὶ μόνοις χωρίοις Πυργίου καὶ Βολισσοῦ, ὡς καὶ ἐν τῷ ἀποκαταστατικῷ αὐτῆς Σιγιλλίῳ.

Ἀριθ. 5.

† Ἄνθιμος ἐλέῳ Θεοῦ Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Νέας Ρώμης καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

Ἐπειδὴ ὁ πρὸ ἡμῶν ἁγιώτατος καὶ σοφώτατος Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως κύριος κύριος Κύριλλος, ὁ ἐν ἁγίῳ πνεύματι ποθεινότατος ἡμῶν ἀδελφὸς καὶ συλλειτουργός, θέλων ἀμείψασθαι τῷ χρησιμωτάτῳ καὶ περιφανεῖ ἄρχοντι μισὲρ Μικὲ Καββάκῳ διὰ τὰς πολλὰς χάριτας καὶ συνδρομὰς καὶ βοηθείας,

ἃς εἶδε καὶ ἀπήλαυσε παρ' αὐτοῦ αὐτός τε καὶ ἡ μεγάλη τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία, καθὼς καὶ πολλοὶ τῶν ἀρχιερέων καὶ αὐτοὶ οἱ τιμιώτατοι κληρικοὶ τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ μεγάλης Ἐκκλησίας ὁμολογοῦσι καὶ μαρτυροῦσι, δέδωκε καὶ εὐηργέτησε πρὸς αὐτὸν τὰ ἐν τῇ νήσῳ Χίῳ εὑρισκόμενα πατριαρχικὰ καὶ σταυροπηγιακὰ δύο χωρία, τὸ Πυργίον δηλαδὴ καὶ τὴν Βολισσὸν *μετὰ καὶ τῶν ἐν τοῖς ὁρίοις αὐτῶν ὑποκειμένων λοιπῶν χωριδίων ἤτοι Σιδηροῦντος* Μάρκου, Φυτῶν καὶ Πυραμᾶ* τιμῆς καὶ ἀξίας ἐκκλησιαστικῆς ἕνεκα, καθὼς πλατύτερον δηλοποιοῦσι τὰ παρ' αὐτῷ ὄντα πατριαρχικὰ καὶ συνοδικὰ γράμματα. Τούτου χάριν καὶ ἡμεῖς ἑπομένως γνώμῃ κοινῇ τῆς παρατυχούσης ἱερᾶς καὶ ὑπερτέλοῦς συνόδου τῶν ἱερωτάτων ἀρχιερέων τῶν ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῶν ἡμῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν γράφομεν καὶ ἀποφαινόμεθα ἐν ἁγίῳ Πνεύματι, ἵνα τῶν παραδοθέντων αὐτῷ πατριαρχικῶν καὶ συνοδικῶν γραμμάτων ὄντων κεκυρωμένων καὶ βεβαίων ἔχῃ ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸ ἑξῆς ὁ αὐτὸς χρησιμώτατος καὶ περιφανὴς ἄρχων μισὲρ Μικές, ὁ κατὰ πνεῦμα υἱὸς ἀγαπητὸς τῆς ἡμῶν μετριότητος, τὰ πατριαρχικὰ δύο αὐτὰ χωρία, τὸ Πυργίον καὶ τὴν Βολισσὸν σὺν τοῖς λοιποῖς τέσσαρσι χωριδίοις τοῖς ἔνδον τῶν ὁρίων αὐτῶν οὖσιν ὡς προείρηται, Σιδηροῦντος, Μάρκου, Φυτῶν καὶ Πυραμᾶ, καὶ νέμηται καὶ καρπῶται δι' ἐπιτρόπου αὐτοῦ τὰ ἐξ αὐτῶν ἐκκλησιαστικὰ εἰσοδήματα καὶ δικαιώματα, καθὼς καὶ ἄλλοι τῶν τῆς πολιτείας ἀρχόντων ἔχουσιν ὑπ' ἐξουσίας αὐτῶν ἐπαρχίας καὶ χωρία καὶ νέμονται τὰ εἰσοδήματα αὐτῶν ὡς συνδρομηταὶ καὶ ὑπέρμαχοι τῆς ἐκκλησίας, ἐπεὶ καὶ αὐτὸς οὐ μόνον τότε ἐφάνη συνδρομητὴς καὶ ὑπέρμαχος τῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ τῆς πατριαρχείας τοῦ σοφωτάτου κυρίου Κυρίλλου, ἀλλὰ καὶ τὰ νῦν ἐπὶ τῆς ἡμῶν μετριότητος οὐ παύεται συντρέχων καὶ συμβοηθῶν καὶ συναγωνιζόμενος καὶ εἰς πᾶσαν ἐκκλησιαστικὴν ἀνάγκην προθύμως διατελῶν, ὀφειλόντων καὶ τῶν ἐν αὐτοῖς εὑρισκομένων ἱερωμένων καὶ λαϊκῶν γινώσκειν αὐτὸν ἔξαρχον καθολικὸν αὐτῶν καὶ τιμᾶν καὶ ἀγαπᾶν καὶ παρέχειν τῷ ἐπιτρόπῳ αὐτοῦ εὐγνωμόνως καὶ εὐπειθῶς τὰ ἐκκλησιαστικὰ αὐτῶν εἰσοδήματα καὶ δικαιώματα κατὰ τὴν περίληψιν τῶν προδοθέντων γραμμάτων καὶ κατ' οὐδένα τρόπον ἐναντιοῦσθαι αὐτῷ ἢ τῷ ἐπιτρόπῳ αὐτοῦ καὶ ἀντιλέγειν ἢ ἀπειθεῖαν τινὰ δεικνύειν ἐν ἀργίᾳ ἀσυγγνώστῳ καὶ ἀφορισμῷ ἀλύτῳ ἀπὸ Θεοῦ Παντοκράτορος· μὴ τολμῶντος τοῦ τε νῦν μητροπολίτου Χίου κυρίου Ἰγνατίου καὶ τῶν κατὰ καιροὺς ἐναντιωθῆναι αὐτῷ ἢ τῷ ἐπιτρόπῳ αὐτοῦ περὶ τούτου καὶ σκάνδαλον προξενῆσαι ἐν βάρει ἀργίας τῆς ἀρχιερωσύνης αὐτῶν καὶ παιδείας τῆς προσηκούσης. Οὕτως ἀπεφηνάμεθα συνοδικῶς. Ἐπὶ γὰρ τούτῳ ἐγένετο τὸ παρὸν πατριαρχικὸν συνοδικὸν βεβαιωτήριον γράμμα καὶ ἐπεδόθη αὐτῷ εἰς μόνιμον καὶ διηνεκῆ τὴν ἀσφάλειαν.

Ἐν ἔτει ,ΖΡΛΑ' ἰνδικτιῶνος ΣΤ'.

† *Ὁ Ἡρακλείας Νεόφυτος*—† *ὁ Κυζίκου Παρθένιος*—† *Ὁ Χαλκηδόνος Ἰωάσαφ*—† *ὁ Νικομηδείας Νεόφυτος*—† *ὁ Νικαίας Πορφύριος*—† *ὁ Θεσσαλονίκης Παΐσιος*—† *ὁ Ἀθηνῶν Θεοφάνης*—† *ὁ Προύσης Ἰωάσαφ*—† *ὁ Παλαιῶν Πατρῶν Θεοφάνης*—† *ὁ Ἀδριανουπόλεως Παρθένιος*—† *ὁ Φιλιππουπόλεως Ἰωάσαφ*—† *ὁ Ναυπάκτου Γαβριήλ*—† *ὁ Φιλίππων καὶ Δράμας Κλήμης*—† *ὁ Ἀγχιάλου Χριστοφόρος*—† *ὁ Γάρου καὶ Χώρας Ἰγνάτιος*—† *ὁ Σερρῶν Τιμόθεος*—† *ὁ Μελενίκου Γαλακτίων*—† *ὁ Μεσημβρίας Ἀκάκιος*—† *ὁ Δρύστρας Μελέτιος*—† *ὁ Καφᾶ καὶ Φούλων Γεννάδιος*—† *ὁ Προικοννήσου Κλήμης*—† *ὁ Κασανδρείας Σισώης*— † *ὁ Μηθύμου Γερμανός*—† *ὁ Ρέοντος Διονύσιος.*

Ἀντεγράφη ἐκ τοῦ ὑπ' ἀριθ. Α'. πατριαρχικοῦ Κώδικος σελ. 134.)

Σημείωσις. Τὸ ἐπιβεβαιωτήριον τοῦτο τοῦ προηγουμένου εὐεργετηρίου γράμματος ἐκδέδοται ὑπὸ τοῦ πατριάρχου Ἀνθίμου Β'. τοῦ ἀπὸ Ἀδριανουπόλεως, τοῦ τὸν Γρηγόριον Δ'. τὸν Στραβοαμαστείας διαδεξαμένου ἐν τῷ οἰκουμενικῷ θρόνῳ. Φέρει χρονολογίαν ,ΖΡΛΑ'. ἀπὸ τῆς κοσμογονίας καὶ ἰνδικτιῶνας ς'. ἥτις διήκει ἀπὸ τῆς 1 Σεπτεμβρίου 1623 μέχρι τῆς 31 Αὐγούστου 1624· ἀλλ' ἀτυχῶς μὴ σημειουμένου τοῦ μηνὸς μένει ἄγνωστον εἰ κατὰ τὰ τέλη τοῦ 1623 ἢ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1624 ἐξεδόθη. Τὸ ἀξιοσημείωτον εἶναι ὅτι, ὅτε ἀνασυνέστη ἡ ἐξαρχία καὶ ἐδωρήθη τῷ Μιχαὴλ Καββάκῳ ὑπὸ τοῦ Λουκάρεως, ὄντος ἐν Κωνσταντινουπόλει τοῦ μητροπολίτου Χίου Ἰγνατίου, ἐν ἀμφοτέροις συνυπογράφοντος, ἡ ἐξαρχία, ὡς παρετηρήθη ἐν ταῖς προηγουμέναις σημειώσεσι, περιωρίσθη εἰς τὰ χωρία Πυργίον καὶ Βολισσὸν μόνα, τὰ ἀρχικῶς αὐτὴν μετὰ τὸ 1566 ἀποτελέσαντα· ἐν ᾧ νῦν, μετὰ τὴν διοίκησιν αὐτῆς ἐπί τι χρόνου ὑπὸ τοῦ καθολικοῦ ἐξάρχου Μισὲρ Μικὲ δι' ἐπιτρόπου πάντως αὐτοῦ, ἴσως δὲ καὶ συγγενοῦς τινος ἱερωμένου, Καββάκου καὶ αὐτοῦ ἐπωνυμουμένου, (ὧν ἱκανοὺς εἶχεν ἡ Χίος κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην,*) ἁπάντος δὲ καὶ τοῦ Χίου Ἰγνατίου ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ αὐτοῦ, ἡ ἐξαρχικὴ δικαιοδοσία ἐκτείνεται καὶ ἐπὶ ἄλλων χωρίων ἐγγὺς κειμένων καὶ ἱκανὴν ἀπορροφᾷ τῆς νήσου ἔκτασιν, ἰδίᾳ περὶ τὴν Βολισσόν. Ἐκ τῶν νῦν πρώτων ἀναφερομένων τεσσάρων χωρίων Σιδηροῦντος, Μάρκου, Φυτῶν καὶ Πυραμᾶς, ὁ Μάρκος ἢ τὰ Μάρκου δὲν ὑφίστανται σήμερον ἐν τῇ νήσῳ ὡς χωρίον, οὔτε ἐγγὺς τῆς Βολισσοῦ, οὔτε ἐγγὺς τοῦ Πυργίου, ἀλλ' ἔστιν ἰδεῖν ἐν τοῖς αὐτοῖς Νεαμονησίοις (σελ. 127) θέσιν τινὰ πλησίον τοῦ δευτέρου, *Μαρκοκήπια* καλουμένην, ἥτις ἐνδεχόμενον νὰ περικρύπτῃ ἀρχαίου χωρίου ἐρείπια.

Ἀριθ. 6.

† Σιγίλλιον τῆς ἐν Χίῳ Βασιλικῆς καὶ Σταυροπηγιακῆς Μονῆς τῆς ἐπικαλουμένης Νέας.

Καὶ τοῦτο σὺν ἄλλοις οὐχ ἧττον τοῦ χρησίμου τὸ ἀναγκαῖον πρόδηλον ἔσχηκε, τὰ προτυπωθέντα

---

*) Ἐν τῷ κώδικι γέγραπται κατὰ λάθος Σιγυροῦντος.

*) Βλέπε τὰ ἐν τοῖς Νεαμονησίοις τοῦ θεοφιλ. Γρηγ. Φωτεινοῦ ἔγγραφα περὶ τῆς Πνιγούρας, σελ. 194—99.

δηλαδὴ τῶν πατριαρχικῶν καὶ συνοδικῶν ἐπ' εὐλόγοις αἰτίαις γραμμάτων ἐπικυροῦσθαι καὶ τοῖς μετέπειτα κατὰ καιρὸν Πατριάρχαις ἐπὶ κρατιοτέρᾳ διαμονῇ. Εἰ γὰρ ὀλιγώρως οἱ μετέπειτα τοῖς φθάσασιν εἶχον καὶ ἀμελῶς περὶ ἐκεῖνα διέκειντο, πάντως τὰ πάντα τῷ χρονικῷ διαστήματι λήθης περιπεσόντα βυθοῖς, ταχέως ἂν ἐξηφάνιστο. Τοίνυν ἀνάγκη πᾶσα τῶν φθασάντων τὴν ὑπογώρησιν τῶν ἐπιγεγονότων τὴν γένεσιν διαδέχεσθαι καὶ τὴν σειρὰν οὕτωσί πως τῶν ὄντων ἀδιάρρηκτον διασώζεσθαι. Συνάπτουσα γὰρ ἁπλῶς ἡ φύσις τῶν ὄντων ἀεί, καὶ συγκολλῶσα τῷ φθίνοντι τὸ φυόμενον, οὐκ ἀπολισθαίνειν οἶδεν εἰς τὸ μὴ εἶναι. Ἐπειδὴ τοίνυν ἐνεφανίσθη καὶ τῇ ἡμῶν μετριότητι, συνοδικῶς προκαθημένῃ, γράμμα πατριαρχικόν, συνοδικὸν τοῦ πάλαι μακαρίτου Πατριάρχου Γέροντος κὺρ Παρθενίου, ἐπιβεβαιοῦν τὰ πρὸς ἐκεῖνον παραστάντα τῷ τότε καιρῷ γράμματα πατριαρχικὰ τῶν πρόπαλαι ἀοιδίμων Πατριαρχῶν, τοῦ κυρίου Ἰωάσαφ καὶ τοῦ κὺρ Μητροφάνους, τοῦ κὺρ Ἱερεμίου καὶ τοῦ κὺρ Θεολήπτου καὶ τῶν μετ' ἐκείνους, φησί, μέχρι τοῦ κὺρ Νεοφύτου καὶ ἐπέκεινα, ἅπερ ἐπεβραβεύθησαν καθ' ἕκαστον καιρὸν τῇ ἐν τῇ νήσῳ Χίῳ κειμένῃ θείᾳ καὶ ἱερᾷ Βασιλικῇ Νέᾳ Μονῇ, διαλαμβάνοντα ὡς οἱ κατὰ καιροὺς ἀείμνηστοι βασιλεῖς ἐκεῖνοι, ἤτοι Κωνσταντῖνος ὁ Μονομάχος, Ἰσαάκιος ὁ Κομνηνός, Κωνσταντῖνος Δούκας, Διογένης Ρωμανοῦ, Μιχαὴλ Δούκας, Νικηφόρος Βοτανιάτης, Ἀνδρόνικος ὁ Παλαιολόγος καὶ οἱ λοιποὶ ἀπεφήναντο διὰ βασιλικῶν αὐτῶν γραμμάτων καὶ χρυσοβούλλων τοῦ μηδένα παρασεῖσαι καὶ παρασαλεῦσαι, οὐδέν τι τῶν τῆς Μονῆς ταύτης ἠθῶν τε καὶ τάξεων, ἀλλὰ ταύτην τὴν θείαν Νέαν Μονὴν αὐτοδέσποτον εἶναι καὶ αὐτόνομον καὶ ἐς ἀεὶ ἔσεσθαι, ὥστε πάσης χειρὸς ἀρχοντικῆς τε καὶ ἐκκλησιαστικῆς ἀνωτέραν συντηρεῖσθαι αὐτὴν καὶ τὸ αὐτοδέσποτον πλουτεῖν καὶ διατελεῖν ἐλευθέραν, ἀδούλωτον καὶ ἀκαταπάτητον καὶ ἀνενόχλητον παρὰ παντὸς προσώπου ἱερωμένου ἢ λαϊκοῦ, καὶ ἐπὶ τῇ ἀποράσει ταύτῃ τῶν πάλαι βασιλέων ἐβεβαιώσαντο καὶ ἐκυρώσαντο οἱ ῥηθέντες ἀοίδιμοι Πατριάρχαι διὰ γραμμάτων αὐτῶν, πρὸς οἷς ἐδεήθησαν οἱ πατέρες τῆς ῥηθείσης Μονῆς θερμῇ τῇ παρακλήσει τυχεῖν καὶ παρὰ τῆς ἡμῶν μετριότητος γράμματος ἐπιβεβαιοῦντος καὶ συνιστῶντος τὰ παλαιγενῆ ἐκεῖνα χρυσόβουλλά τε καὶ γράμματα. Τούτου χάριν ἡ μετριότης ἡμῶν τὴν αἴτησιν αὐτῶν μὴ παριδοῦσα γράφει καὶ ἀποφαίνεται ἐν ἁγίῳ Πνεύματι μετὰ καὶ τῆς περὶ αὐτὴν Ἱερᾶς τῶν ἀρχιερέων Συνόδου, τῶν ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῶν αὐτῆς ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, ἵνα τὰ μὲν παλαιγενῆ ἐκεῖνα χρυσόβουλλά τε καὶ γράμματα μείνωσι κεκυρωμένα καὶ βέβαια καὶ ἀμετάτρεπτα εἰς τὸν ἑξῆς χρόνον, ἡ δὲ ῥηθεῖσα ἱερὰ καὶ Βασιλικὴ Νέα Μονὴ σὺν τοῖς μετοχίοις αὐτῆς μετὰ καὶ τοῦ ἀφιερωθέντος αὐτῇ ναοῦ τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς Βλακαδωτίσσης, τοῦ ἐν τῇ χώρᾳ Καλυμασίᾳ, καὶ πάντων τῶν πραγμάτων καὶ κτημάτων αὐτῶν, κινητῶν τε καὶ ἀκινήτων, εἴη ἐλευθέρα, αὐτόνομος καὶ αὐτοδέσποτος, ἀδούλωτος, ἀνενόχλητος, ἀκαταπάτητος καὶ ὅλως ἀνεπηρέαστος ἐκ παντὸς προσώπου ἀρχοντικοῦ τε καὶ ἱερατικοῦ, καὶ μήτε ὁ κατὰ καιροὺς Μητροπολίτης Χίου, μήτε ἄλλος τις μικρὸς ἢ μέγας ἔχῃ ἄδειαν ζητεῖν τι πολὺ ἢ ὀλίγον ἀπὸ τῶν τῆς Μονῆς, μήτε παράτινος τῶν τῆς Χίου κληρικῶν ἢ τῶν κατὰ καιροὺς πατριαρχικῶν ἐξάρχων ἐνοχλεῖσθαι αὐτούς, οἱ δὲ ἐν αὐτῇ μονάζοντες ὁσιώτατοι πατέρες, ἱερομόναχοί τε καὶ μοναχοί, διάγωσιν ἀθόρυβοι, ἀτάραχοι καὶ ἀνενόχλητοι, ὡς προσήκει τῷ ἐκείνων ἀγγελικῷ σχήματι, μνημονεύοντες παρρησίᾳ μόνου τοῦ πατριαρχικοῦ ὀνόματος, καὶ μηδὲν ἄλλο ἀπαιτοῦντος τοῦ κατὰ καιρὸν Πατριάρχου, ὥσπερ ἐστὶν ἐν πᾶσι τοῖς βασιλικοῖς μοναστηρίοις. Ἔτι δὲ κυβερνᾶσθαι τὴν αὐτὴν Μονὴν κατὰ τὴν τάξιν τῶν χρυσοβούλλων τῶν βασιλικῶν καὶ τῶν πατριαρχικῶν σιγιλλίων, ἃ καὶ φυλάττεσθαι ἀσφαλῶς καθόλου καὶ ἐκπληροῦσθαι ἐθέλομεν ἔν τε ταῖς ἐκκλησίαις καὶ τοῖς μετοχίοις τοῖς οὖσι μετὰ τοῦ μετέπειτα ἀφιερωθέντος ναοῦ τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς Βλακαδωτίσσης, τοῦ ἐν τῇ χώρᾳ Καλυμασίᾳ, ἐπ' ὠφελείᾳ καὶ αὐξήσει καὶ βελτιώσει τῆς εἰρημένης θείας Μονῆς· κεφαλὴν δὲ καὶ προεστῶτα [*τῶν ἐνασκουμένων πάντων εἶναι τὸν κατὰ καιροὺς ἡγούμενον*] ἔχοντα ἐπ' ἀδείας προσκαλεῖσθαι, ὃν ἂν ἐθέλῃ τῶν ἀρχιερέων, προηγουμένως τῶν ἐν αὐτῇ τὰς συνθήκας ἀποδόντων εἰς τὸ ἐκτελεῖν ἐν τῷ μοναστηρίῳ αὐτῷ τὰς τυχούσας χειροτονίας ἀκωλύτως, μηδενὸς δὲ κωλύειν τολμῶντος τοὺς βουλομένους ταφῆναι ἐν τῷ μοναστηρίῳ αὐτῷ· ἔχωσί τε ἄδειαν οἱ ἐν τῷ μοναστηρίῳ αὐτῷ πατέρες, ὅπου ἂν προσκληθεῖεν, κείρειν μοναχοὺς τοὺς βουλομένους συνταχθῆναι ἐν τῇ αὐτῶν Μονῇ, ὡσαύτως καὶ μοναζούσας, τὰς βουλομένας μονάσαι ἐν τῷ μετοχίῳ αὐτῶν, τῷ ἐν τῇ χώρᾳ Καλυμασίᾳ, κληρονομεῖν τε καὶ λαμβάνειν ἀνεμποδίστως τὰ πράγματα τῶν τελευτώντων καλογήρων τῆς Μονῆς αὐτῶν, ἢ ἔσω τῆς πολιτείας ἢ ἔξω ἐν τοῖς χωρίοις, μὴ τολμῶντος τοῦ Μητροπολίτου Χίου ἐνοχλεῖν αὐτοῖς περὶ τούτων ἢ ἐμποδίζειν τὸν βουληθέντα ταφῆναι ἐν τῷ μοναστηρίῳ αὐτῷ καὶ ζητεῖν λαβεῖν ἀπὸ τοῦ ψυχικοῦ ἐκείνου ἀφιερώματος. Πρὸς τούτοις ἐχέτωσαν ἐξουσίαν οἱ τῆς Μονῆς ταύτης πατέρες ἐκλέγειν κατὰ καιροὺς καὶ ἀποκαθιστᾶν, ὃν ἂν βούλοιντο, ἡγούμενον αὐτοῖς, ἄλλῳ δέ τινι μὴ ἐξέστω προβάλλειν ἐκεῖσε ἡγούμενον κατ' οὐδένα τρόπον. Ὃς δ' ἂν βουληθῇ ἀθετῆσαι καὶ παραβλέψαι τὰ ἀνωτέρω εἰρημένα πάντα, τὰς ἀποφάσεις δηλ. τῶν χρυσοβούλλων καὶ τῶν πατριαρχικῶν σιγιλλίων

---

* Τὰ ἐν ἀγκύλαις προστίθενται ὑπ' ἐμοῦ ἐξ ἄλλων τῆς Ν. Μονῆς Σιγιλλίων πρὸς εὐόδωσιν τῆς ἐννοίας.

** Διαγραπτέα ἴσως ἡ φράσις.

καὶ κατεπεμβῆναι τῆς Μονῆς ταύτης καὶ βλάψαι τοὺς ἐν αὐτῇ πατέρας καὶ ζημιῶσαι καὶ τῶν μετοχίων αὐτῆς καταπατῆσαι, ἢ τὰ πρὸς αὔξησιν καὶ βελτίωσιν αὐτῆς κωλῦσαι, ὁ τοιοῦτος, ἱερεὺς μὲν ὢν ἀργὸς ἔστω, λαϊκὸς δὲ ἀφωρισμένος κτλ.

ᾠξϑ'.

† Διονύσιος ἐλέῳ Θεοῦ κτλ.

†*Ὁ πρώην ἀρχιεπίσκοπος Ἀχριδῶν καὶ πρόεδρος Χίου*—† *ὁ Χαλκηδόνος Γαβριήλ*—† *ὁ Μιτυλήνης Γρηγόριος*—† *ὁ Μαρωνείας Παγκράτιος*— † *ὁ Γάρου καὶ Χώρας Ἄνθιμος* - † *ὁ Δέρκων καὶ Νεοχωρίου Χρύσανθος*—† *ὁ Χίου Νεόφυτος.*

Ἀντεγράφη ἐκ τοῦ ὑπ' ἀριθμὸν ΙΑ'. πατριαρχικοῦ κώδικος σελ. 229.

Σημείωσις. Ὁ ἐκδοὺς τὸ ἀνωτέρω Σιγίλλιον πατριάρχης ἐστὶν ὁ ἀπὸ Λαρίσσης Διονύσιος Γ'. ὁ Βάρδαλις ἢ Σπανός, ἐκλεγεὶς κατὰ Ἰούνιον τοῦ 1662 ἰνδ. ΙΕ'. εἰς διαδοχὴν τοῦ παραιτησαμένου τὸν οἰκ. θρόνον Παρθενίου Δ'. ὡς σαφῶς ἱστορεῖ τὸ ἐν σελ. 423 τοῦ Α'. πατριαρχ. κώδικος σωζόμενον ὑπόμνημα τῆς ἐκλογῆς αὐτοῦ. Τακτέον λοιπὸν τοῦτο ἐν τοῖς μησὶν Ἰουλίῳ—Δῴῳ τοῦ 1662. Ἀτυχῶς οὐχ ὑπάρχει κατακεχωρημένον ἐν τῷ συγχρόνῳ κώδικι, ἀλλὰ προσενεχθὲν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα μετὰ δύο ἄλλων Σιγιλλίων τῆς αὐτῆς Ν. Μονῆς, ἐφεξῆς δημοσιευθησομένων, ἀντεγράφη σὺν αὐτοῖς ἐν μοίρᾳ προσθήκης ἐν τῷ τέλει (σελ. 229—34) τοῦ ὑπ' ἀριθ. ΙΑ'. κώδικος τῆς πατριαρχικῆς ἀλληλογραφίας τῶν ἐτῶν 1801—11 καὶ ἀντεγράφη οὐχὶ μετὰ πολλῆς προσοχῆς. Ἀλλ' ὅπως ποτ' ἂν ᾖ ἄξιον σημειώσεως ἐστιν ὅτι κυροῖ τῇ Νέᾳ Μονῇ τὸν ἐν Καλλιμασιᾷ ναὸν τῆς Θεοτόκου Βλακαδιωτίσσης ἢ Πλακιδιωτίστης (ὡς καλεῖται σήμερον), ὅστις ἐν τῷ μεταξὺ τῆς ἀφιερώτεως αὐτοῦ εἰς τὴν Μονὴν (Νεαμονήσια σελ. 198—99) καὶ τῆς ἐκδόσεως τοῦ Σιγιλλίου τούτου χρονικῷ διαστήματι (1625-1662) *μετεσχηματίσθη εἰς γυναικείαν μονήν, ἐν ᾗ οἱ τῆς* Νέας Μονῆς ἡγούμενοι εἶχον δικαίωμα κείρειν μοναχάς. Ὡσαύτως ἄξιον παρατηρήσεώς ἐστιν ὅτι ὑπάρχοντος τῷ 1662 μητροπολίτου Χίου τοῦ Νεοφύτου, καὶ ὄντος ἐν Κωνσταντινουπόλει ἢ Χίῳ (διότι τὸ ὑπογράφειν τινὰ ἐν τῷ τέλει Σιγιλλίου σχετιζομένου πρὸς τὴν ἐπαρχίαν αὐτοῦ οὐδόλως σημαίνει ὅτι ἦν ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἀλλ' ὅτι ἀνωτέρᾳ ἴσως ἐντολῇ συνυπέγραψεν ἐν αὐτῷ ἅμα προσενεχθέντι ἐν τῇ ἕδρᾳ αὐτοῦ ὑπὸ τῶν ἐνδιαφερομένων), προεξάρχει τοῖς συνυπογράφουσιν ἀρχιερεῦσιν ἀρχιεπίσκοπός τις πρώην Ἀχριδῶν, τιτλοφορούμενος *πρόεδρος Χίου.*

ΣΥΖΗΤΗΣΕΙΣ ΕΝ ΡΩΣΣΙΑ

ΠΕΡΙ ΣΥΓΚΛΗΣΕΩΣ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗΣ ΣΥΝΟΔΟΥ

Τοῦ σεβασμιωτάτου μητροπολίτου Μόσχας Βλαδημίρου δόντος τὸ σύνθημα, πολὺς ἀπό τινος ἐγένετο λόγος ἐν τῷ ρωσσικῷ πολιτικῷ τύπῳ περὶ συγκλήσεως οἰκουμενικῆς συνόδου, ποικίλων διαμειφθεισῶν περὶ τοῦ εἴδους καὶ τοῦ σκοποῦ τῆς συνόδου ταύτης σκέψεων καὶ γνωμῶν, αἵτινες, νομίζομεν, δὲν θὰ εἶναι ἀνωφελὲς νὰ καταστῶσι γνωσταὶ καὶ παρ' ἡμῖν. Τούτου ἕνεκα ἐκλέξαντες ἐκ τῶν διαφόρων σχετικῶν διατριβῶν ἄρθρον τι τοῦ «Νέου Χρόνου» τῆς Πετρουπόλεως, ἐν ᾧ λίαν ἀκριβῶς συγκεφαλαιοῦται ἡ ὅλη ἐξέλιξις τοῦ ζωτικωτάτου τούτου ζητήματος κατὰ τὴν ἔναγχος συζήτησιν, μεταφράζομεν αὐτὸ χάριν τῶν ἀναγνωστῶν τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας», δηλοῦντες ὅτι διὰ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ ἄρθρου τούτου σκοποῦμεν ἁπλῶς καὶ ἄνευ σχολίων νὰ γνωρίσωμεν τοῖς ἀναγνώσταις ἡμῶν τὰς λαβούσας χώραν ἐν τῇ ἀδελφῇ ἐκκλησίᾳ συζητήσεις ταύτας ἐπὶ σπουδαιοτάτου ζητήματος, πάσης ἐπὶ τῶν διαφόρων σημείων τοῦ δημοσιευομένου ἄρθρου κρίσεως ἀναβαλλομένης εἰς καιρὸν τὸν κατάλληλον.

Τελευτῶντος τοῦ παρελθόντος ἔτους ὁ σεβασμιώτατος μητροπολίτης Μόσχας Βλαδήμιρος ἀπήγγειλεν ἐν συνεδρίᾳ τοῦ Συλλόγου τῶν Φίλων τῆς Πνευματικῆς Ἀναπτύξεως λόγον, ἐν ᾧ (ἰδ. ἀρθ. 46 τῶν Ἐκκλ. Εἰδήσεων Μόσχας) οὗτος, ἀντιπροσωπεύων τὴν ἀνωτέραν ἱεραρχίαν τῆς ρωσσικῆς ἐκκλησίας, ἐπιμαρτυρεῖ ὅτι ἐπέστη ὁ καιρὸς πρὸς σύγκλησιν οἰκουμενικῆς συνόδου.

«Ἐν τῷ ἀέρι, εἶπεν ὁ σεβασμιώτατος μητροπολίτης Βλαδήμιρος, φέρονται νῦν ρεύματα πρὸς σύγκλησιν οἰκουμενικῆς συνόδου, καὶ τοῦτο εἶναι φαινόμενον τὰ μέγιστα σημαντικόν».

Ὑπέδειξε δὲ ὁ μητροπολίτης Βλαδήμιρος καὶ τὰ ἀμεσώτερα αἴτια πρὸς σύγκλησιν οἰκουμενικῆς συνόδου. Ἐάν, εἶπε, πρότερον ἡ Ρωσσία ἀπετείνετο πρὸς τοὺς Ἕλληνας περὶ διαφόρων ἀμφιβαλλομένων ζητημάτων, ἐδιδάσκετο ἐν Βυζαντίῳ καὶ ἐνταῦθα ἐζήτει τὴν καθαρὰν ὀρθόδοξον διδασκαλίαν, νῦν ὅμως ἡμᾶς τοὐναντίον ἐρωτῶσιν οἱ Ἕλληνες ἐπὶ τῶν τοιούτων, παρ' ἡμῶν ζητοῦσιν ἀπάντησιν καὶ λύσιν τῶν θρησκευτικῶν ζητημάτων. Καὶ οὐ μόνον δ' οἱ Ἕλληνες, ἀλλὰ καὶ οἱ ἑτερόδοξοι χριστιανοὶ τῆς δύσεως, ἤτοι οἱ ἀπὸ τῆς ὀρθοδοξίας εἰς τὸν καθολικισμὸν ἀποσπασθέντες Σλαῦοι τῆς δύσεως, οἱ παλαιοκαθολικοί, οἱ ἀγγλικανοί, οἱ ὀρθοδοξοῦντες διαμαρτυρόμενοι, πάντες μετ' ἐλπίδος στρέφουσι τὰ βλέμματα αὐτῶν εἰς τὴν ὀρθόδοξον Ρωσσίαν καὶ παρ' αὐτῆς ἀπεκδέχονται τὴν λύσιν τῶν θρησκευτικῶν αὐτῶν ζητημάτων.

Ἡ ἰδέα τῆς συγκλήσεως οἰκουμενικῆς συνόδου, ἢ τοὐλάχιστον τοπικῆς ρωσσικῆς συνόδου, ἥτις θὰ ἀνελάμβανε νὰ ἀποπερατώσῃ καὶ ἐπιδιορθώσῃ ἐν εἰρήνῃ καὶ ἀγάπῃ τὸ τραχὺ ἔργον τῆς τοπικῆς συνόδου τοῦ 1666—1667, ὑπῆρξε πάντοτε συμπαθὴς καὶ προσφιλὴς εἰς πάντα πεφωτισμένον καὶ εὐσεβῆ ρῶσσον, καθὼς καὶ εἰς τοὺς ρώσσους παλαιοτυπικούς. Ἐνδεκα περίπου ἔτη πρότερον ἐν τῇ αὐτῇ Μόσχᾳ πολὺς καὶ τότε ἐγένετο ἐν τῷ τύπῳ λόγος περὶ τῆς ἀνυπερθέτου ἀνάγκης τῆς συγκλήσεως οἰκουμενικῆς συνόδου· προετείνετο δὲ τότε ὅπως ἡ σύγκλησις τῆς συνόδου συσχετισθῇ πρὸς τὴν ἑορταζομένην τότε ἐννεακοσιο-

στὴν ἐπετηρίδα τῆς παραδοχῆς ὑπὸ τῆς Ρωσσίας τοῦ χριστιανισμοῦ. Καὶ ἡ μὲν σύγκλησις τῆς συνόδου δὲν ἔλαβε χώραν, ἀλλὰ λόγοι ὅμως ὑπὲρ αὐτῆς καὶ τότε διετυπώθησαν σπουδαῖοι, ἂν καὶ διὰ τοὺς ἐν συνειδήσει ἐπαναλαμβάνοντας τὰς λέξεις τοῦ συμβόλου τῆς ἡμετέρας πίστεως «(Πιστεύω) εἰς μίαν, ἁγίαν καθολικὴν καὶ ἀποστολικὴν ἐκκλησίαν» λόγοι ἰδιαίτεροι περὶ τούτου εἶναι περιττοί.

Καὶ τότε (ἐν ἄρθρῳ τοῦ Α. Α. Κυρέγερ) ὑπεδεικνύετο ὅτι τὸ δικαίωμα τῆς συγκλήσεως οἰκουμενικῆς συνόδου ἀνήκει εἰς τὸν αὐτοκράτορα τῆς Ρωσσίας. Μετὰ ἕνδεκα νῦν ἔτη ἡ αὐτὴ περὶ συνόδου ἰδέα ἐκφραζομένη διὰ τῶν βαρυνουσῶν λέξεων τοῦ νῦν μητροπολίτου Μόσχας προκαλεῖ καὶ πάλιν ζωηρὰν ἀνταύγειαν ἐν μέσῳ τῶν εὐσεβῶν ρώσσων, καὶ αὖθις χαιρετιζομένη μετὰ χαρᾶς ὑπ' αὐτῶν. Καὶ διατί πράγματι ἐπὶ τέλους ἡ ἰδέα αὕτη νὰ μὴ πραγματοποιηθῇ;

Ἀλλ' εἴπωμεν πρότερον λέξεις τινὰς περὶ τῆς γνώμης τῆς ἐπιστήμης ὡς πρὸς τὸ ἱστορικὸν δίκαιον τοῦ συγκαλεῖν τὰς οἰκουμενικὰς συνόδους. Κατὰ τὴν αὐθεντικὴν γνώμην τοῦ καθηγητοῦ Γορτσακώφ, αἱ σύνοδοι τῶν ἐννέα πρώτων αἰώνων συνεκαλοῦντο ὑπὸ τῶν αὐτοκρατόρων, ἀλλὰ κατ' αἴτησιν τῶν ἱεραρχῶν τῆς ἐκκλησίας καὶ τῇ πρωτοβουλίᾳ καὶ τῇ συναινέσει αὐτῶν, ἐξ οὗ καὶ τὸ ἀπαραίτητον τῆς συμμετοχῆς τῆς ἐκκλησίας ἐν τῇ συγκλήσει οἰκουμενικῆς τινος συνόδου. Ἡ ἐκκλησία δύναται καὶ δικαιοῦται νὰ φροντίσῃ περὶ οἰκουμενικῆς συνόδου καὶ ἀνεξαρτήτως, διὰ συνεννοήσεως πρὸς τοὺς ἀντιπροσώπους τῶν κατὰ τόπους ἐκκλησιῶν, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἀντενεργοῦσα πρὸς τὸ κράτος.

Μετὰ τὴν ἐπιμαρτυρίαν τοῦ μητροπολίτου Μόσχας ὅτι ὁ καιρὸς τῆς συγκλήσεως συνόδου ἔπεστη, προῆλθεν ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὑψίστης σπουδαιότητος ἀνταλλαγὴ σκέψεων μεταξὺ τῶν μᾶλλον διακεκριμένων παρ' ἡμῖν εἰδημόνων τῶν ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων ἐκ τῶν λαϊκῶν, τῶν κυρίων δηλ. Α. Α. Κυρέγερ καὶ Ν. Ν. Δουρνοβώ, ἀναφερομένων πρὸς ὑποστήριξιν τῶν γνωμῶν αὐτῶν καὶ εἰς τὰς γνώμας τοῦ Τ. Ι. Φιλίππωφ.

Ὁ Ν. Ν. Δουρνοβὼ δὲν παραδέχεται καθ' ὁλοκληρίαν τὴν ἀνωτέρω περὶ τοῦ δικαιώματος τοῦ συγκαλεῖν τὰς οἰκουμενικὰς συνόδους γνώμην. Κατ' ἀρχὰς ἀπεφάνθη ὅτι τὸ δικαίωμα τοῦτο ἀνήκει εἰς τὸν πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως, ὡς ἐπίσκοπον τῆς Νέας Ρώμης, ἀλλ' ἀκολούθως ὅμως μετέβαλε τὴν γνώμην ταύτην, ὡς θὰ ἴδωμεν. Ὁ Α. Α. Κυρέγερ δικαίως παρετήρησε τῷ κ. Δουρνοβὼ ὅτι ἠδύνατό τις ἴσως νὰ κάμῃ λόγον περὶ τοῦ δικαιώματος τοῦ πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ προεδρεύσαι τῆς οἰκουμενικῆς συνόδου, ἀλλ' οὐχὶ καὶ τοῦ συγκαλέσαι αὐτήν, διότι τοῦτο θὰ ἀντέφασκεν εἰς τὸ ἱστορικὸν γεγονὸς τῆς συγκλήσεως τῶν οἰκουμενικῶν συνόδων τῶν πρώτων ἐννέα αἰώνων τοῦ χριστιανισμοῦ δι προσκλητηρίων γραμμάτων τῶν αὐτοκρατόρων Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου, Θεοδοσίου τοῦ Μεγάλου, Θεοδοσίου Β' καὶ Βαλεντινιανοῦ κτλ. Τὸ καθῆκον τῆς συγκλήσεως συνόδου, λέγει ὁ Κυρέγερ, βεβαίως τυγχάνει νῦν ἀνατεθειμένον εἰς τὸν αὐτοκράτορα τῆς Ρωσσίας, οὐ μόνον ὡς ἐγγύτερον διάδοχον τῶν δικαιωμάτων τοῦ Κωνσταντίνου Παλαιολόγου, μεταβιβασθέντων εἰς αὐτὸν διὰ τῆς θυγατρὸς τοῦ Θωμᾶ Σοφίας, ἀλλὰ καὶ ἄρχοντα τοῦ μόνου ἰσχυροῦ ὀρθοδόξου κράτους.

Ὁ κ. Δουρνοβὼ προβλέπει ὅτι ἐν τῇ συνόδῳ θὰ ἠγείρετο τὸ ζήτημα τῆς ἀνωτάτης ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς τῆς ρωσσικῆς ἐκκλησίας, στερουμένης κεφαλῆς μετὰ τὴν κατάργησιν τοῦ πατριαρχείου, καὶ θὰ ἀνεθεωρεῖτο ἡ παλαιὰ ὑπόθεσις (1811) τῆς συμπεριλήψεως τῶν ἐκκλησιῶν Ἰμερετίας καὶ Ἰβηρίας ἐν τῇ ρωσσικῇ ἐκκλησίᾳ. Ἡ συμπερίληψις αὕτη ἀναγνωρίζεται καὶ ὑπὸ τοῦ κ. Κυρέγερ ὡς μὴ κανονική. Ἡ σύνοδος θὰ εἶχε ἀκολούθως νὰ λύσῃ τὴν ἑλληνοβουλγαρικὴν ἐκκλησιαστικὴν ἔριν, περὶ ἧς προέτεινε τὴν σύγκλησιν συνόδου ἤδη ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης Γρηγόριος, τὸ ζήτημα τῆς παλαιοτυπικῆς ἱεραρχίας τῆς Λευκῆς Κρήνης, περὶ ἧς αἱ γνῶμαι τῶν Ἑλλήνων διαφέρουσι τῶν ἡμετέρων, ὅπερ κατὰ τὴν γνώμην τοῦ κ. Δουρνοβὼ θὰ ἐγέννα δυσκολίας ἐν τῇ συνόδῳ, ἀλλὰ κατὰ τὴν γνώμην τοῦ κ. Κυρέγερ θὰ ἠδύνατο ἀκριβῶς νὰ διευθετηθῇ καὶ διακανονισθῇ ἐν τῇ συνόδῳ, ἥτις θὰ ἐπανεθεώρει τὸ γνωστὸν ζήτημα τῶν ἀρῶν τῆς ἐν Μόσχᾳ τυπικῆς συνόδου τοῦ 1666—1667. Ἐν γένει ὁ κ. Κυρέγερ διαρρήδην διεφώνησε πρὸς τὴν ἀρχικῶς ἐκφρασθεῖσαν γνώμην τοῦ κ. Δουρνοβὼ, ὅτι «ὡς ἔχουσι νῦν τὰ πράγματα οἰκουμενικὴ σύνοδος εἶναι ἀδύνατος», προσεχώρησε δὲ πληρέστατα εἰς τὴν ἐδραίαν πεποίθησιν τοῦ σεβασμιωτάτου μητροπολίτου Μόσχας Βλαδιμήρου, ὅτι ρεύματα πρὸς σύγκλησιν συνόδου φέρονται νῦν ἐν τῷ ἀέρι, ἐπαναλαμβάνων καὶ τοὺς λόγους τοῦ εἰρημένου ἱεράρχου, ὅτι ἡ ρωσσικὴ ἐκκλησία ὀφείλει νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὴν ἀπάντησιν πρὸς τὰς συγχρόνους ἐκκλησιαστικὰς ἐρωτήσεις τῶν χριστιανῶν τῆς δύσεως.

Ἀκολούθως ὁ κ. Ν. Ν. Δουρνοβὼ ἀνεγνώρισεν ὡσαύτως ὅτι τὸ δικαίωμα τῆς συγκλήσεως οἰκουμενικῶν συνόδων περιῆλθεν εἰς τὸν αὐτοκράτορα τῆς Ρωσσίας, ἀλλ' ἐπέμεινεν ὅμως καὶ αὖθις εἰς τὴν ἰδέαν ὅτι ἄνευ τῆς συναινέσεως τοῦ πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως «οἰκουμενικὴ» σύνοδος εἶναι ἀδύνατος. Ὡς ἔχουσιν ὅμως νῦν τὰ πράγματα, ὁ ὅρος οὗτος εἶναι ἀδιάφορος, διότι δὲν ὑπάρχουσιν ἀφορμαὶ νὰ ἀμφιβάλλῃ τις περὶ τῆς συναινέσεως τοῦ πατριάρχου, ἥτις βεβαίως λίαν προθύμως θὰ δοθῇ ἂν μὴ δι' ἄλλο τι, ἀλλὰ τοὐλάχιστον ἐπὶ τῇ ἐλπίδι διακανονίσεως τῶν σχέσεων πρὸς τὴν βουλγαρικὴν ἐξαρχίαν.

Ὡσαύτως κατὰ τὴν πεποίθησιν τοῦ κ. Δουρνοβὼ

«πρὸ τῆς οἰκουμενικῆς συνόδου ἀνάγκη νὰ συγκληθῇ ἐν Ρωσσίᾳ τοπικὴ σύνοδος, ἥτις νὰ ἀποκαταστήσῃ ἐν τῇ ρωσσικῇ ἐκκλησίᾳ τὴν κανονικὴν τάξιν». Τῆς τοπικῆς συνόδου θὰ εἶναι ἀνάγκη μάλιστα νὰ προηγηθῇ ἡ σύστασις ἐν Μόσχᾳ συνοδικῆς ἐπιτροπῆς (καὶ ἐν ταῖς ἐκκλησιαστικαῖς ὑποθέσεσι δὲν εἶναι, ὡς φαίνεται, δυνατὸν παρ' ἡμῖν νὰ ἀποφύγωμεν τὰς ἐπιτροπάς) ἐκ τῶν μᾶλλον πεφωτισμένων ρώσσων ἱεραρχῶν καὶ γνωστῶν τοῦ κανονικοῦ δικαίου, ἥτις ἐπιτροπὴ νὰ ἐξετάσῃ τὸ δυνατὸν τῆς ἑνώσεως τῶν παλαιοτυπικῶν πρὸς τὴν κρατοῦσαν (ἐν Ρωσσίᾳ) ἐκκλησίαν, τὴν ἐπαναφορὰν ἐν τῇ ρωσσικῇ ἐκκλησίᾳ τῆς κανονικῆς διοργανώσεως, τῆς ἀποκαταστάσεως τοῦ αὐτοκεφάλου τῆς Ἰβηρικῆς ἐκκλησίας κτλ., ὅπως οὕτω, κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ κ. Δουρνοβώ, ἡ ρωσσικὴ ἱεραρχία παραστῇ εἰς τὴν οἰκουμενικὴν σύνοδον οὐχὶ ὡς κατηγορουμένη καὶ ἔνοχος ἐπὶ παραβάσει τῶν ἱερῶν κανόνων, ἀλλ' ὡς φύλαξ αὐτῶν. Ἄλλως θὰ προήρχετο «οὐχὶ σύνοδος ἱεραρχῶν, ἐμφανισθέντων ὅπως ἐκφράσωσιν ἐλευθέρως τὰς γνώμας καὶ ἀντιλήψεις αὐτῶν περὶ τῶν διαφόρων ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων, ἀλλὰ θρίαμβος τῶν βαθμούχων τῆς ρωσσικῆς ἐκκλησιαστικῆς διοικήσεως καὶ τῶν ὑπουργῶν τῶν ἐκκλησιαστικῶν τῆς Αὐστρίας, Σερβίας, Ρουμανίας καὶ Ἑλλάδος, διαφλεγομένων ὑπὸ τοῦ πόθου νὰ ἀναγνωρισθῶσιν ὡς κεφαλαὶ τῶν ἰδίων ἕκαστος ἐκκλησιῶν».

Ὁ κ. Δουρνοβὼ θεωρεῖ ἐπίσης ἀναγκαίαν τὴν ἀνασύστασιν τοῦ πατριαρχοῦ ἀξιώματος (ἐν Ρωσσίᾳ) πρὸ τῆς συνόδου, ἢ τοὐλάχιστον τὴν παροχὴν τῆς πρώτης θέσεως ἐν τῇ ἁγιωτάτῃ συνόδῳ τῆς Ρωσσίας εἰς τοὺς ἀρχιερεῖς τῆς Μόσχας, ὡς διαδόχους τῶν πατριαρχῶν. Ἀλλ' ἡ ἀπαίτησις αὕτη, καθ' ἡμᾶς, ἀποτελεῖ παράδοξον τοπικισμόν, ὑποστηριζόμενον ὑπ' ἀνθρώπου, ὁμιλοῦντος περὶ ἐπαναφορᾶς τοῦ «ζῶντος πνεύματος» εἰς τὴν ρωσσικὴν ἐκκλησίαν ἀντὶ τῆς «διατάξεως» (réglement) τοῦ Πέτρου τοῦ Μεγάλου. Ἄλλη conditio sine qua non τοῦ κ. Δουρνοβὼ εἶναι ἡ ἀνασύστασις πρὸ τῆς συνόδου τῶν αὐτοκεφάλων ἐκκλησιῶν Ἰμερετίας καὶ Ἰβηρίας, ἀλλὰ τοῦτο ἐλάχιστα δύναται νὰ ἐνδιαφέρῃ τὴν ρωσσικὴν κοινωνίαν· ἄλλως τε δὲ περὶ τούτου ἔπρεπε νὰ ζητηθῇ ἡ γνώμη αὐτῶν τῶν Ἰβήρων καὶ Ἰμερετιανῶν, οἵτινες ἴσως θὰ ἐπεθύμουν νὰ εἶχον μόνον κλῆρον μᾶλλον μεμορφωμένον ἢ νῦν.

Ἐν τέλει ὁ κ. Δουρνοβὼ ἅπτεται τοῦ ἐπιπόνου ἐκείνου ζητήματος, ὅπερ κατὰ τὴν πεποίθησιν πολλῶν ἑκατομμυρίων πιστῶν ρώσσων δέον νὰ ἀποτελέσῃ κύριον ἀντικείμενον σκέψεως οὐχὶ ἐπιτροπῆς ἢ τοπικῆς συνόδου, ἀλλὰ συνόδου οἰκουμενικῆς, τοῦ ζητήματος δηλαδὴ τῆς ἑνώσεως τῶν ρασκολνίκων μετὰ τῆς μητρὸς ἐκκλησίας, καὶ τῆς καταπαύσεως τῆς διαστάσεως, ἐφ' ᾗ οἱ φανατικοὶ τοῦ 1666—1667 οὐδόλως εἶναι ὀλιγώτερον ὑπεύθυνοι τοῦ συμμετασχόντος τῆς συνόδου πατριάρχου τῆς Ἀντιοχείας Μακαρίου, λόγου χάριν.

Τὸ ζήτημα τοῦτο εἶναι αὐτὸ ἐκεῖνο τὸ ζήτημα τὸ περὶ τῶν ἀρῶν τῆς τοπικῆς συνόδου τοῦ 1666—1667, ὅπερ πολλάκις διεπραγματεύθη καὶ ὁ τύπος. Ὡς παράδειγμα ἀναφέρει τὸ ὡραῖον ἄρθρον, ὅπερ ἐδημοσιεύθη ἐν τῇ «Ρους» τοῦ Ἀξάκωφ κατὰ τὸ 1881 ἐξ ἀφορμῆς «τῆς ἀποφάσεως τῆς ἁγιωτάτης συνόδου περὶ συμπληρώσεως σημείων τινῶν ἐν ταῖς ἀφορώσαις εἰς τὴν ὁμοπιστίαν διατάξεσιν». Ἐν τῇ ἀποφάσει ταύτῃ λέγεται «Οἱ ὁμόπιστοι ὀφείλουσι νὰ γινώσκωσιν ὅτι αἱ ἀραὶ τῆς συνόδου τῆς Μόσχας τοῦ 1667 ἐξηνέχθησαν οὐχὶ κατὰ τῶν τύπων, οὓς τηροῦσιν οἱ παραδεχόμενοι τὴν ὁμοπιστίαν, ἀλλὰ κατ' ἐκείνων, οἵτινες ἐξ ἀλόγου προσκολλήσεως πρὸς τοὺς τύπους τούτους ἐναντίον τῆς ὀφειλομένης χριστιανικῆς ἀγάπης καὶ ὑπακοῆς ἀπεσχίσθησαν καὶ ἀποσχίζονται τῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας, θεωροῦντες αὐτὴν αἱρετικήν».

Ἡ γνώμη αὕτη ἐξεφράσθη ἐπισήμως τῷ 1881, ἀνῆκε δέ, καθ' ὅσον εἶναι γνωστόν, εἰς τὸν μητροπολίτην Μόσχας Φιλάρετον. Ἐν τῇ πράξει τῆς ἐκκλησίας ἡ γνώμη αὕτη μέχρι τοῦ 1881 οὐδεμίαν ἀπαξαπλῶς εἶχε σταθερὰν καὶ καθωρισμένην χώραν καὶ κατ' ἀκολουθίαν ἡ ὁμοπιστία κατὰ τὰ πρῶτα ὀγδοήκοντα ἔτη τῆς ἑαυτῆς ὑπάρξεως ἐστηρίζετο ἐπὶ ἀορίστου καὶ ἐπισφαλοῦς βάσεως. Μετὰ ἑπτὰ δὲ ἔτη (τῷ 1881) ἐν συνελεύσει ἐπισκόπων τινῶν ἐν Καζὰν ἔτι ὁριστικώτερον ἐπεκυρώθη πρὸς καθησύχασιν τῶν παλαιοτυπικῶν ἡ γνώμη, ὅτι αἱ ἀραὶ καὶ ἡ κατάκρισις τῆς συνόδου τοῦ 1666—1667 ἀπηυθύνοντο κατὰ τῶν ἐνόχων ἐπὶ ἀντιστάσει πρὸς τὴν ἐκκλησίαν, οὐχὶ δὲ κατὰ τῶν ἀρχαίων βιβλίων, δι' ὧν «ἐσώζοντο» οἱ ἡμέτεροι πρόγονοι, ἐν οἷς συγκαταλέγονται καὶ πολλοὶ ἀνεγνωρισμένοι τῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας ἅγιοι. Ἀλλ' ἡ ἀντίστασις προῆλθεν ἕνεκα ἀκριβῶς τῶν βιβλίων τούτων καὶ ἐσκόπει τὴν ὑπεράσπισιν αὐτῶν κατὰ τῶν νεωτερισμῶν τοῦ Νίκωνος. Οὔτε οἱ παλαιοτυπικοὶ οὔτε οἱ ὁμόπιστοι αὐτοὶ ἱκανοποιήθησαν βεβαίως ἐκ τῆς δοθείσης ὑπὸ τοῦ μητροπολίτου Πλάτωνος ἀπαντήσεως εἰς τὴν περὶ ἄρσεως τῶν ἀρῶν ὡς οὐχὶ ὀρθῶς ἐξενεχθεισῶν αἴτησιν τῶν ζητούντων τὴν ἕνωσιν παλαιοτυπικῶν, «ὅτι δηλ. ἡ ἐκκλησία δὲν δύναται νὰ σφαλῇ καὶ ὅτι αὕτη καὶ νῦν δὲν μετέβαλε γνώμην, ἀλλ' ὡς φιλόστοργος μήτηρ κατ' ἐπιείκειαν δικαιοῦται νὰ διευκολύνῃ τὴν ἐπιστροφὴν τῶν ἀποπλανηθέντων τέκνων αὐτῆς». Οἱ ὁμόπιστοι ὅμως παρεκάλουν τὴν ἁγιωτάτην σύνοδον νὰ συνεννοηθῇ μετὰ τῶν πατριαρχῶν Ἀντιοχείας καὶ Ἀλεξανδρείας καὶ τῇ συναινέσει αὐτῶν δι' ἐπὶ τούτῳ πράξεως ἀναπτύξῃ «διὰ σαφῶν καὶ ἀκριβῶν ἐκφράσεων τὴν ἔννοιαν τῶν ἀρῶν τῶν ἐξενεχθεισῶν ὑπὸ τῆς συνόδου τοῦ 1667, καὶ καθησυχάσῃ οὕτω τὴν συνείδησιν τῶν τε ὁμοπίστων ἁπάντων καὶ τῶν λοιπῶν ρασκολνίκων τῶν ζητούντων τὴν μετὰ τῆς ἐκκλησίας ἕνωσιν ἐπὶ τῷ ὅρῳ

τῆς ὁμοπιστίας;». Αἱ παρακλήσεις αὗται, ὡς ἤδη εἴδομεν, ἔσχον τὴν γνωστὴν ἱκανοποίησιν κατὰ τὸ 1881, ἀλλ' ὅμως τὴν κορωνίδα τοῦ ἔργου καὶ τότε καὶ νῦν θὰ ἀπετέλει βεβαίως «ἡ συνοδικὴ ἀναθεώρησις τῶν πράξεων τῆς ἐν Μόσχᾳ συνόδου τοῦ 1667 ἐν πνεύματι εἰρηνοποιήσεως καὶ συνενώσεως», περὶ οὗ ὠνειροπόλει καὶ ὅπερ δὲν ἔρθασε νὰ ἴδῃ ὁ Ι. Ἀξάκωφ.

Ὅσον δ' ἀφορᾷ εἰς τὴν ἱεραρχίαν τῆς Λευκῆς Κρήνης, τὸ περὶ αὐτῆς ζήτημα συνοψίζεται ὑπό τινων εἰς τὴν ἐξακρίβωσιν ἀμφιβόλων τινῶν γεγονότων ἐκ τοῦ βίου τοῦ Ἀμβροσίου τοῦ ἀποσκιρτήσαντος πρὸς τοὺς παλαιοτυπικούς, εἰς τὴν ἐξακρίβωσιν δηλαδή, εἴ γε οὗτος πράγματι ὑπέπεσεν εἰς τὴν ἁμαρτίαν τῆς σιμωνίας καὶ εἴ γε πράγματι ἀπέπτυσεν ἐν τῇ κλίνῃ τοῦ θανάτου τοὺς παλαιοτυπικούς. Ὁ Ν. Ν. Δουρνοβὼ τίθησι τὸ ζήτημα ἄλλως ἀναφερόμενος πρὸς ὑποστήριξιν τῆς γνώμης αὐτοῦ εἰς τὸ σύγγραμμα τοῦ μητροπολίτου Σμύρνης κ. Βασιλείου «Περὶ τοῦ κύρους τῆς χειροτονίας κληρικῶν ὑπὸ ἐπισκόπου καθῃρημένου καὶ σχισματικοῦ χειροτονηθέντων». Τὸ σύγγραμα τοῦτο οὐ μόνον ἐπεδοκιμάσθη ὑπὸ τοῦ πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῆς περὶ αὐτὸν ἱερᾶς συνόδου τῆς συγκειμένης ἐκ δώδεκα μητροπολιτῶν, ἀλλ' ἐγένετο ἀποδεκτὸν καὶ ὡς ὁδηγὸς τῆς ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως, ἅτε συντεθὲν ἐπὶ τῇ βάσει τῶν κανόνων. Ὅπως ποτ' ἂν ᾖ, ἐν τῇ συνόδῳ ἡ γνώμη τοῦ μητροπολίτου Βασιλείου ἠδύνατο νὰ ἐξετασθῇ καὶ ἀναφορικῶς πρὸς τὴν ἱεραρχίαν τῆς Λευκῆς Κρήνης.

Ἐπαναλαμβάνομεν τοὺς βαρυσημάντους λόγους τοῦ μητροπολίτου Μόσχας «Ἐν τῷ ἀέρι φέρονται νῦν ῥεύματα πρὸς σύγκλησιν οἰκουμενικῆς συνόδου». Καὶ πότε δὲ ἄλλοτε θὰ εἶναι εὐχερέστερον καὶ μᾶλλον πρόσφορον νὰ συγκληθῇ αὕτη ἢ ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ κήρυκος τῆς εἰρήνης αὐτοκράτορος, τοῦ ἐμψυχουμένου ὑπὸ διαπύρου πόθου πρὸς εἰρηνοποίησιν σύμπαντος τοῦ κόσμου; Εἰρήνη ἐν τῇ ρωσσικῇ ἐκκλησίᾳ καὶ κατάπαυσις τῆς μεταξὺ ἀδελφῶν διαμάχης, τῆς διαιρούσης τὴν ρωσσικὴν ἐκκλησίαν ἐπὶ τρεῖς ἤδη αἰῶνας, θὰ ἦσαν μέγιστον γεγονὸς τοῦ ἐπερχομένου νέου αἰῶνος ἐν τῷ βίῳ οὐμόνον τῆς Ρωσσίας, ἀλλὰ καὶ παντὸς τοῦ χριστιανισμοῦ. **Μ. Κ.**

(«Νέος Χρόνος», 5 Φεβρουαρίου 1899).

Χ. ΠΑΠΑ-Ι-ΩΑΝΝΟΥ.

Ο ΕΝ ΚΑΝΑ ΓΑΜΟΣ ΩΣ ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ ΓΕΓΟΝΟΣ ΚΑΙ Η ΥΨΙΣΤΗ ΣΗΜΑΣΙΑ ΚΑΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΑΥΤΟΥ

> Γάμος ἐγένετο ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας· καὶ ἦν ἡ μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ ἐκεῖ· ἐκλήθη δὲ καὶ ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὸν γάμον. (Ἰωαν. Β. Ι.)

Ὁ μυστηριώδης βίος τοῦ Ἰησοῦ ἤδη ἔληξε. Προσκυνήσαντες τὸν Σωτῆρα ἐν τῇ τῆς Βηθλεὲμ φάτνῃ, ἀκολουθήσαντες αὐτῷ κατὰ τὰς ἀνὰ τὴν Αἴγυπτον ἐρήμους, συνοδεύσαντες αὐτὸν κατὰ τὴν εἰς Ἱεροσόλυμα μετὰ βαΐων καὶ κλάδων εἴσοδον καὶ διειθύνοντες ὄμμα παρατηρητικὸν μέχρι Ναζαρέτ, βλέπομεν Αὐτὸν σήμερον πλέον ἐγκαταλιμπάνοντα τὸν οἶκον τῶν γονέων αὐτοῦ, ἐξερχόμενον εἰς τὸν δημόσιον βίον καὶ ἀρχόμενον τοῦ μεγάλου καὶ σωτηριώδους ἔργου αὐτοῦ.

Ἀλλὰ ποῦ κατὰ πρῶτον δείκνυσιν ἡμῖν ἡ Ἐκκλησία αὐτὸν ἐν τῷ δημοσίῳ βίῳ; Κατὰ τὸν ἐν Κανᾷ γάμον. Ποῦ δὲ ὁ Ἰησοῦς ποιεῖται ἀρχὴν τῶν θαυμάτων αὐτοῦ καὶ ἀποκαλύπτει ἡμῖν τὸ μεγαλεῖον καὶ τὴν παντοδυναμίαν αὐτοῦ; Κατά τινα τελετὴν γάμου. Ποῦ δὲ ἄρχονται νῦν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἀναγνωρίζοντες τὴν ὑψίστην αὐτοῦ ἀποστολὴν καὶ πιστεύοντες εἰς αὐτόν; Κατὰ τὸν ἐν Κανᾷ γάμον. Ἐθαύμασαν λίαν ἐπὶ τῷ κατὰ τὸν ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας γάμον τελεσθέντι θαύματι, ἠπόρησαν δὲ καὶ διὰ τὴν εἰς αὐτὸν παρουσίαν τοῦ Κυρίου. Δὲν θεωρεῖ τις οὔτε τὸν τόπον κατάλληλον, οὔτε τὴν ἀφορμὴν ἀξίαν ὅπως ὁ Ἰησοῦς αὐτὸς παράσχῃ τὸ πρῶτον σημεῖον τῆς μεγαλωσύνης αὐτοῦ καὶ παντοδυναμίας. Ὁπόσον ὅμως ἡ σκέψις αὕτη καὶ ἡ ἔνστασις ἐξαφανίζονται, ὅταν θεωρήσωμεν τὸ γεγονὸς ἐν τῇ συναφείᾳ αὐτοῦ, σταθμήσωμεν τὴν ὑψηλὴν αὐτοῦ σημασίαν καὶ λάβωμεν ὑπ' ὄψει τὰ ὑψηλὰ διδάγματα, ἅτινα δυνάμεθα νὰ ἐξαγάγωμεν ἐκ τούτου!

Ἡ ἁγία Γραφὴ διδάσκει ἡμᾶς ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἦν ποτε ἐν Ναζαρὲτ ἐν τῷ οἴκῳ τῶν γονέων αὐτοῦ ἐπιστρέψας μετ' αὐτῶν ἀπὸ τοῦ πρώτου εἰς Ἱεροσόλυμα ταξειδίου αὐτοῦ καὶ ἦν *ἀποτασσόμενος αὐτοῖς καὶ προέκοπτεν ἐν σοφίᾳ καὶ ἡλικίᾳ καὶ χάριτι ἐνώπιον Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων*. Ἐκ τῆς ἄκρας ἀφανείας, ἐν ᾗ ὁ θεάνθρωπος ἔζη ἐνταῦθα, ἐξῆλθε κατὰ πρῶτον συμπληρώσας τὸ τριακοστὸν τῆς ἡλικίας ἔτος, ἐβαπτίσθη ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου ἐν τῷ Ἰορδάνῃ καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὴν ἔρημον, ἔνθα ἐνήστευσε τεσσαράκοντα ἡμέρας καὶ τεσσαράκοντα νύκτας καὶ ἐν τῇ ἐπὶ τῷ πειρασμῷ νίκῃ ἐδείχθη ὡς νέος Ἀδὰμ καὶ ἀνορθωτὴς τοῦ ἐκπεπτωκότος γένους τῶν ἀνθρώπων. Ἐπιστρέψαντος δ' αὐτοῦ ἐκ τῆς ἐρήμου, Ἰωάννης ὁ βαπτιστὴς ἐκήρυξεν αὐτὸν ὡς ἀμνὸν τοῦ Θεοῦ αἴροντα τὰς ἁμαρτίας τοῦ κόσμου. Ἡ προκήρυξις αὕτη ἔσχεν ὡς συνέπειαν ὅτι δύο τῶν μαθητῶν τοῦ Ἰωάννου ἠκολούθησαν τῷ Σωτῆρι ὁ Ἀνδρέας ὃς τὴν ἐπαύριον ἡμέραν ἔφερε πρὸς τὸν Ἰησοῦν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Σίμωνα, χαιρετισθέντα ὑπ' αὐτοῦ διὰ τοῦ ὀνόματος Κηφᾶς ἢ Πέτρος.

Ὅτε τὴν ἡμέραν ἐκείνην ὁ Ἰησοῦς ἐκ τῶν περιχώρων τοῦ Ἰορδάνου, ἔνθα μέχρι τοῦδε διῆγεν, μετέβη εἰς Γαλιλαίαν, προσῆλθον αὐτῷ δύο ἄλλοι μαθηταί, ὁ Φίλιππος καὶ ὁ φίλος τούτου Ναθαναήλ, ὃς ἦν ὁ αὐτὸς ἐκεῖνος ἀπόστολος, ὃν μετέπειτα γινώσκομεν ὑπὸ τὸ ὄνομα Βαρθολομαῖος, τουτέστιν υἱὸς τοῦ

Τολμαίου. Τρεῖς ἡμέρας μετέπειτα ἀπὸ τῆς προσκλήσεως τοῦ Φιλίππου καὶ τοῦ Βαρθολομαίου ἐνῷ ὁ Ἰησοῦς ἤθελε νὰ μεταβῇ ἀπὸ Βηθανίας καὶ αὖθις εἰς Γαλιλαίαν, γάμος ἐγίνετο ἐν Κανᾷ.

Ἡ Κανᾶ ἦν πενιχρά τις κώμη κατὰ τὰ βορειοδυτικὴν μεθορίαν γραμμὴν τῆς ζώνης τῆς Ζαβουλών, πέντε περίπου ὥρας ἀπέχουσα τῆς Τιβεριάδος καὶ δύο ἀπὸ τῆς Ναζαρέτ. Τίς ἦν ὁ τὸν γάμον τελῶν, εἶνε ἀβέβαιον, διότι τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον ἀφηγεῖται ἡμῖν ἁπλῶς ὅτι *ἦν ἡ μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ ἐκεῖ*. Ἴσως ὡς συγγενής, διότι κατά τινας ἔζη αὐτόθι ὁ ἀδελφὸς τοῦ Ἰωσήφ, ὁ υἱὸς δὲ τούτου Συμεὼν καλούμενος ἐτέλει τὸν γάμον αὐτοῦ· ἴσως δὲ καὶ μόνον ὡς γνωστοί, διότι ὁ Ναθαναὴλ κατήγετο ἐκ Κανᾶ καὶ εἶχε κατ' ἄλλους στενὰς σχέσεις μετὰ τοῦ γαμβροῦ, καὶ ἐπειδὴ ὁ Ἰησοῦς ἦν ἐγγύς, προσεκλήθη καὶ οὗτος εἰς τὸν γάμον μετὰ τῶν ὀλίγων μαθητῶν τῶν τότε ἀκολουθησάντων αὐτῷ εἰς τὸν γάμον. Αἱ ἑορταὶ τοῦ γάμου διήρκουν παρὰ τοῖς Ἰουδαίοις τότε, ὅσον καὶ τοῦ ἐνταφιασμοῦ—ἑπτὰ ἡμέρας, καὶ κατὰ τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστημα συνέβη ἵνα ἐλλίπῃ ὁ οἶνος, ὃς παρ' αὐτοῖς κανονικῶς ἐπίνετο ὕδατι μεμιγμένος. Ἡ Μαρία, ἡ μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ, παρετήρησε τὴν ἔλλειψιν καὶ ὡς καθημένη παρὰ τῷ Θεῷ υἱῷ αὐτῆς λέγει αὐτῷ ῥῆμα: *οἶνον οὐκ ἔχουσιν*. Οὐδὲν ἁπλούστερον τῆς σκηνῆς ταύτης, καὶ ὅμως ὁπόσον μέγα τι ἐνυπάρχει ἐν αὐτῷ! Ἡ σιωπηλὴ προσοχὴ τῆς ἁγίας Παρθένου, ἡ φιλικὴ συμμετοχὴ ἐν τῇ ἀμηχανίᾳ καὶ τῇ ἀπορίᾳ τῶν φιλοξενούντων, ἡ μυστικῷ τῷ τρόπῳ γενομένη προσπάθεια ὅπως μὴ γένηται κατάδηλος ἡ ἀνάγκη καὶ ἡ ἔλλειψις, ἡ πλήρης πίστεως ἀφοσίωσις πρὸς Ἐκεῖνον, ὅστις ἐν πάσῃ ἐνδεχομένῃ περιπτώσει ἦν ὁ σύμβουλος, ἡ εὐλογία καὶ ἡ παραμυθία αὐτῆς καὶ ἡ εὐσεβὴς πεποίθησις ὅτι τὸ πρᾶγμα τοῦτο ἔχρῃζεν ἁπλῆς δηλώσεως ὅπως πάραυτα ἀναπληρωθῇ ἡ ἔλλειψις, ταῦτα ἐνυπῆρξαν ἐν τῇ σκηνῇ ταύτῃ. Ὁ Ἰησοῦς ὅμως εἶπεν αὐτῇ *τί ἐμοὶ καὶ σοί, γύναι; οὔπω ἥκει ἡ ὥρα μου*. Οἱ λόγοι οὗτοι φαίνονται ἠχοῦντές πως τραχεῖς καὶ διττῶς μάλιστα τραχεῖς, τὸ μὲν ὡς ἐκ τοῦ στόματος τοῦ Ἰησοῦ ἐξερχόμενοι, τὸ δὲ ὡς ἀπευθυνόμενοι πρὸς τὴν Μαρίαν. Καὶ ὅμως τὸ πρᾶγμα δὲν ἔχει οὕτως. Εἰς γλῶσσαν ἡμετέραν μεταφερομένη ἡ ἔκφρασις αὕτη, ἤθελεν εἶσθαι τοιαύτη τὸ ὕφος: Πρὸς τί ἡ τόσον ἀγωνιώδης μέριμνά μου, τὸ πρᾶγμα τοῦτο δὲν χρῄζει τῆς ἡμετέρας κοινῆς ἀρωγῆς καὶ συμπράξεως· πρόκειται περὶ ἀνάγκης, ἥτις αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν θὰ ἀναπληρωθῇ καὶ θὰ γίνῃ ὅτι δέον νὰ γίνῃ, ἐμοῦ ὅμως ἡ κατάλληλος ὥρα δὲν ἦλθεν εἰσέτι. Τὸ σημεῖον παρὰ τῷ Ἰησοῦ βεβαίως εἶχε προαποφασισθῇ, διότι ἀπεδέξατο τὴν πρόσκλησιν ταύτην εἰς τὸν γάμον τοῦτον. Τὸ νὰ λάμψῃ ὅμως ἐνώπιον τοῦ κόσμου τῶν κεκλημένων δημοσίᾳ τὸ θεῖον φῶς τῶν θαυμάτων, οὔπω ἥκει Αὐτῷ ἡ ὥρα, καὶ ἔδει ἵνα αἱ καρδίαι τῶν περιστοιχιζόντων τότε Αὐτὸν κατὰ πρῶτον προπαρασκευασθῶσι πρὸς τοῦτο· καὶ τοσοῦτον μᾶλλον ἀνέβαλλε τὴν ἔναρξιν τῶν σημείων, καθόσον ἤθελεν ἵνα οἱ κατὰ πρῶτον ὑπ' αὐτοῦ ἐκλεγέντες μαθηταὶ καὶ τὸ πρῶτον ἤδη αὐτὸν συνοδεύσαντες κερδίσωσι καὶ τὴν ἄκραν πεποίθησιν καὶ ἐπὶ τούτῳ τελεῖ τὸ θαῦμα κατὰ τὸν ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας γάμον.

Καίτοι δὲ νῦν ἡ μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ δὲν ἐγίνωσκε τὴν ἰδιαιτέραν σκέψιν τοῦ Θεοῦ υἱοῦ αὐτῆς, οὐχ ἧττον ἐνόησεν ὅτι οὗτος δὲν εὑρίσκει ἀνάξιον τοῦ νὰ ἀναπληρώσῃ τὴν ἔλλειψιν, διὸ καὶ εἶπεν εἰς τοὺς διακονοῦντας ὅ,τι ἡμεῖς ποτε δὲν δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν κατὰ τὰς παρακλήσεις καὶ τὰς προσπαθείας ἡμῶν, «*ὅ,τι ἂν λέγῃ ὑμῖν*, ποιήσατε». «Ἦσαν δὲ ἐκεῖ ὑδρίαι λίθιναι ἓξ κείμεναι κατὰ τὸν καθαρισμὸν τῶν Ἰουδαίων, χωροῦσαι ἀνὰ μετρητὰς δύο ἢ τρεῖς· λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, γεμίσατε τὰς ὑδρίας ὕδατος· καὶ ἐγέμισαν αὐτὰς ἕως ἄνω· καὶ λέγει αὐτοῖς, ἀντλήσατε νῦν, καὶ φέρετε τῷ ἀρχιτρικλίνῳ· καὶ ἤνεγκαν· ὡς δὲ ἐγεύσατο ὁ ἀρχιτρίκλινος τὸ ὕδωρ οἶνον γεγενημένον, (καὶ οὐκ ᾔδει πόθεν ἐστίν· οἱ δὲ διάκονοι ᾔδεισαν οἱ ἠντληκότες τὸ ὕδωρ·) φωνεῖ τὸν νυμφίον ὁ ἀρχιτρίκλινος καὶ λέγει αὐτῷ, Πᾶς ἄνθρωπος πρῶτον τὸν καλὸν οἶνον τίθησι, καὶ ὅταν μεθυσθῶσι, τότε τὸν ἐλάσσω· σὺ δὲ τετήρηκας τὸν καλὸν οἶνον ἕως ἄρτι. Ταύτην ἐποίησε τὴν ἀρχὴν τῶν σημείων ὁ Ἰησοῦς ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἐφανέρωσε τὴν δόξαν αὐτοῦ». Καὶ τίς ὑπῆρξεν ὁ σκοπὸς τοῦ θαύματος τούτου; «ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ». Οὕτως ἀφηγεῖται ἡμῖν ὁ ἱερὸς Εὐαγγελιστής, ὃς ἐγένετο μάρτυς τοῦ γάμου ἐκείνου καὶ τῆς δόξης τοῦ Θεανθρώπου.

Ἐὰν νῦν ἐξετάσωμεν τὴν ἔκβασιν τοῦ γεγονότος ἀπὸ ὑψηλοτέρας ἀπόψεως ἢ ἀπὸ ἁπλῶς ἱστορικῆς, εὑρίσκομεν καὶ ἐνταῦθα ὅπως καὶ κατὰ τὴν εἰς Ἱεροσόλυμα ἐκδρομὴν τοῦ δωδεκαετοῦς παιδίου, ὑψηλὴν σημασίαν ἐν παντί, ὅπερ ἐγένετο ἐν τῷ ἐν Κανᾷ γάμῳ. Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς παραβάλλει τὴν βασιλείαν αὐτοῦ ἤτοι τὸν χριστιανισμόν, ὃν ἦλθεν ἵνα ἱδρύσῃ, πρὸς δεῖπνον γάμου δοθὲν ὑπὸ ἰσχυροῦ βασιλέως χάριν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. Βασιλεύς ἐστιν ὁ Θεός, ὁ τελῶν ἐνταῦθα γάμον χάριν τοῦ μονογενοῦς αὐτοῦ υἱοῦ. Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς παρουσιάζεται οὐ μόνον ὡς φιλοξενούμενος, ἀλλὰ καὶ ὡς νυμφίος μέλλων νὰ συνενώσῃ καὶ αὖθις τὴν ἀνθρωπότητα τὴν ἕνεκα τῆς ἁμαρτίας ἀποχωρισθεῖσαν τοῦ Θεοῦ. Ἡ Ἐκκλησία λοιπὸν καὶ πάντες ἡμεῖς οἱ μέλη αὐτῆς ὄντες παρουσιαζόμεθα ὡς νύμφη, καὶ ὅπου φαινόμεθα ἄξιοι ἐπαναλαμβάνεται ἀδιασείστως τὸ θαῦμα, ὅπερ ὁ Ἰησοῦς ἐτέλεσεν ἐν Κανᾷ.

ΙΑΚΩΒΟΣ ΒΑΣΙΛΑΔΗΣ.

ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ

Μαρτίου

Τὴν ἀναπόληψιν ἐξόχων τινῶν καὶ σημειώσεως ἀξίων γεγονότων τῆς ἡμετέρας ἱστορίας εὐάρεστον νομίζοντες, ἀρχόμεθα σήμερον τῆς μηνιαίας αὐτῶν δημοσιεύσεως· φρονοῦμεν δ' ὅτι τοῖς εἰδόσι τῶν ἡμετέρων ἀναγνωστῶν καὶ τοῖς μὴ τυγοῦσιν ἰδίας εὐρείας σπουδῆς ἕκαστον τῶν γεγονότων ἀναγραφόμενον ἀφορμὰς παρέχεται τοσαύτας πρὸς σκέψεις ἢ πρὸς μελέτας, ὅσαι αἱ σημειούμεναι ἐπιφανεῖς μνῆμαι.

1 Μαρτίου 1839.—Γρηγόριος ΣΤ' ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης ἀποδοκιμάζει συνοδικῶς τὴν εἰς ἰδίωμα λόγου χυδαίαν μετάφρασιν τῶν Ἁγίων Γραφῶν.

3 Μαρτίου 1764.—Γέννησις ἐν Μηλιαῖς τῆς Θεσσαλίας τοῦ ἀειμνήστου λεξικογράφου καὶ διδασκάλου τοῦ γένους Ἀνθίμου Γαζῆ τοῦ ἀρχιμανδρίτου.

4 Μαρτίου 1688.—Ἐγκαθίδρυσις τοῦ τέως μητροπολίτου Προύσης Καλλινίκου τοῦ Ἀκαρνᾶνος ὡς πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως.

5 Μαρτίου 1824.—Θάνατος ἐν Μιτυλήνῃ τοῦ ἀπὸ δεκαετίας σχεδὸν ἐφησυχάζοντος ἐκεῖσε πατριάρχου πρώην Κωνσταντινουπόλεως Ἱερεμίου Δ' τοῦ ἀπὸ Μιτυλήνης.

6 Μαρτίου 1033.—Σεισμὸς ἐν Κων)πόλει.

7 Μαρτίου 1621.—Κύρωσις ὑπὸ τοῦ πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Κυρίλλου Α' τοῦ Λουκάρεως τῶν σταυροπηγιακῶν δικαίων τῶν ἐν Λέσβῳ μονῶν Λειμῶνος καὶ Μυρσινιωτίσσης.

8 Μαρτίου 1757.—Διορισμὸς τοῦ Σκαρλάτου Γρηγορίου Γκίκα ἡγεμόνος Μολδαυίας, ἀντὶ τοῦ παυθέντος Κωνσταντίνου Ραικοβίτσα.

8 Μαρτίου 1857.—Θάνατος ἐν Ἀθήναις τοῦ ἐξόχου ἱεροκήρυκος καὶ ἐκκλησιαστικοῦ συγγραφέως Κωνσταντίνου Οἰκονόμου τοῦ ἐξ Οἰκονόμων.

10 Μαρτίου 1684.—Παραίτησις τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου Διονυσίου Δ' Μουσελίμη τοῦ ἐκ Κομνηνῶν· ἀποκατάστασις τὸ πέμπτον τοῦ πρώην Κωνσταντινουπόλεως Παρθενίου Δ' τοῦ Μογιλάλου.

12 Μαρτίου 1021.—Θάνατος τοῦ ὁσίου Συμεὼν τοῦ νέου θεολόγου.

13 Μαρτίου 846.—Ἀνακομιδὴ εἰς Κωνσταντινούπολιν τοῦ λειψάνου τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου Νικηφόρου.

14 Μαρτίου 1306.—Ἰωακεὶμ Πάριος ὁ πεπαιδευμένος τῆς Κυζίκου μητροπολίτης, ἀφοσιώσεως πρὸς τὰ γράμματα τεκμήριον παρεχόμενος, παραιτεῖται τὴν μητρόπολιν, ἐπὶ σκοπῷ ν' ἀσχοληθῇ ἀπερισπάστως εἰς τὴν ἐπεξεργασίαν τοῦ μεγάλου Λεξικοῦ τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, τοῦ γνωστοῦ ὑπὸ τὸ ὄνομα «Κιδωτός».

16 Μαρτίου 963.—Θάνατος τοῦ αὐτοκράτορος Ρωμανοῦ Β'.

17 Μαρτίου 1704.—Μιχαὴλ σπαθάρης ὁ Καντακουζηνὸς δωρεῖται εἰς τὴν ἱερὰν μονὴν τοῦ θεοβαδίστου ὄρους Σινᾶ τὴν ὑπ' αὐτοῦ ἱδρυθεῖσαν ἐν Ριμνίκῳ μονήν.

20 Μαρτίου 1206.—Ἐκλογὴ τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου Μιχαὴλ Δ' τοῦ Αὐτωρειανοῦ, γενομένη ἐν Νικαίᾳ τῆς Βιθυνίας, ὅπου καὶ ἡ πρωτεύουσα τοῦ βυζαντινοῦ κράτους.

21 Μαρτίου 1860.—Θάνατος ἐν Ἀθήναις τοῦ διδασκάλου καὶ συγγραφέως Θεοκλήτου ἱερομονάχου τοῦ Φαρμακίδου.

22 Μαρτίου 1401.—Συνάπτεται περίεργός τις σύμβασις μεταξὺ τῶν ἑλλήνων ὀρθοδόξων κατοίκων τῆς ἐν Ἠπείρῳ Πάργας καὶ τῆς δεσποζούσης ἐκείνων τῶν μερῶν Ἐνετικῆς κυβερνήσεως, περὶ τῶν λειτουργιῶν καὶ τῶν δικαιωμάτων τοῦ τῶν ὀρθοδόξων ἱερέως.

23 Μαρτίου 1716.—Παραίτησις τοῦ πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Κοσμᾶ Γ', ἐκλογὴ ἀντ' αὐτοῦ τοῦ τέως μητροπολίτου Καισαρείας Καππαδοκίας Ἱερεμίου Γ' τοῦ καὶ τὸν πατριαρχικὸν ναὸν εὐρύτερον ἀνοικοδομήσαντος.

24 Μαρτίου 1685.—Θάνατος ἐν Βενετίᾳ τοῦ διασήμου λογίου Γερασίμου Βλάχου, τοῦ χρηματίσαντος μητροπολίτου Φιλαδελφείας ὡς προεστῶτος τῆς ἑλληνικῆς ὀρθοδόξου ἐν Βενετίᾳ κοινότητος.

25 Μαρτίου 717.— Στέψις τοῦ αὐτοκράτορος Λέοντος Γ' τοῦ Ἰσαύρου.

25 Μαρτίου 1043.—Χειροτονία τοῦ Μιχαὴλ Κηρουλαρίου ὡς πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως.

26 Μαρτίου 1618.—Ράδος ὁ τῆς Μολδαυίας ἡγεμὼν ἐκδίδωσι χρυσόβουλλον ἐμπεδοῦν τὴν ὑπ' αὐτοῦ γενομένην εἰς τὸν Πανάγιον Τάφον δωρεὰν τῆς παρὰ τὸ Ἰάσιον μονῆς Γαλατᾶ.

26 Μαρτίου 1786.— Διορισμὸς τοῦ διερμηνέως τοῦ στόλου Νικολάου Πέτρου Μαυρογένους ὡς ἡγεμόνος Βλαχίας, ἀντὶ τοῦ παυθέντος Μιχαὴλ Σούτσου.

28 Μαρτίου 1811.—Ὁ πατριάρχης Ἱερεμίας Δ' ἐπικυροῖ συνοδικῶς τὰς τότε ψηφισθείσας συνετωτάτας ἀποφάσεις τῶν προκρίτων τῆς χώρας Τρικέρων τῆς ἐπισκοπῆς Σκιάθου κατὰ τῆς παρεισδυσάσης ἐν ταῖς προικοδοσίαις ἀμετρίας.

29 Μαρτίου 1478.—Γεώργιος Φραντζῆς ὁ χρονογράφος συμπληροῖ τὴν συγγραφὴν τοῦ χρονικοῦ αὐτοῦ.

29 Μαρτίου 1646. — Θάνατος τοῦ Νικοδήμου Μεταξᾶ, πρώτου μὲν διευθυντοῦ τῆς πρώτης ἑλληνικῆς τυπογραφίας ἐν τῷ Πατριαρχείῳ Κωνσταντινουπόλεως, πρώτου δὲ ἀρχιεπισκόπου γενομένου (τῇ 8 Ἰουλίου 1628) Κεφαλληνίας καὶ Ζακύνθου.

30 Μαρτίου 1606.—Ἱερεμίας Μογιλας ὁ τῆς Βλαχίας ἡγεμὼν ἐκδίδωσι χρυσόβουλλον, κατοχυροῦν τὴν ὑπ' αὐτοῦ γενομένην εἰς τὴν μονὴν τοῦ Βατοπεδίου δωρεὰν τῆς μονῆς Γκόλια.

31 Μαρτίου 1592.—Ὁ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Ἱερεμίας Β' ἐκδίδωσιν ἐν Βουκουρεστίῳ κανονικὴν διάταξιν κατὰ τῶν λειπόντων τὰς νομίμους συζύγους καὶ ξέναις συμβειρομένων.

Ὁ ὑπεύθυνος Ι. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΘ'. ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 5 ΜΑΡΤΙΟΥ 1899 ΑΡΙΘ. 10

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Σκοπίων ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ (πρόεδρος)
† Ὁ Μέγας Πρωτοσύγκελλος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
† Ὁ Ἀρχιγρ. τῆς Ἱ. Συνόδου ΦΩΤΙΟΣ (ταμίας)
† Ὁ Μέγας Ἀρχιδιάκονος ΔΙΟΔΩΡΟΣ
ΧΡ. ΠΑΠΑ-Ἰ-ΩΑΝΝΟΥ (γραμματεύς)

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

ὅλον τὸ ὀθωμαν. κράτος μετζίτια ἀργ. 5
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκ. 3
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾶ 25
ἑξαμηνιαία τὰ ἡμίση

Ἡ Συνδρομὴ προκαταβάλλεται
Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται τὴν 1 Ἰανουαρίου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.

Ἐκκλησιαστικὰ χρονικά. — Οἱ χαιρετισμοὶ τῆς Θεοτόκου —Κοινοποιήσεις.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΔΗΛΩΣΙΣ

Γνωστὸν ποιούμεθα τῷ τῆς Βασιλευούσης ὁμογενεῖ καὶ ὀρθοδόξῳ πληρώματι ὅτι ἀλιαθετούσης τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου ἐνεκρίθη ἵνα ἡ μὲν ὑπὲρ αἰωνίας μνήμης καὶ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ ἀοιδίμου μεγάλου εὐεργέτου τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους μακαριστοῦ Ἀνδρέου τοῦ Συγγροῦ Πατριαρχικὴ καὶ Συνοδικὴ λειτουργία ἀναβληθῇ εἰς τὴν Γ'. Κυριακὴν τῶν Νηστειῶν ἤτοι εἰς τὴν 21 ἀρξαμένου, ἡ δὲ ἐπὶ τῇ μεγάλῃ ἑορτῇ τῆς Ὀρθοδοξίας νενομισμένη πανηγυρικὴ λειτουργία τελεσθῇ ὑπὸ τῆς ἁγίας καὶ ἱερᾶς Συνόδου, προεξάρχοντος τοῦ πρώτου τῇ τάξει σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Γέροντος ἁγίου Δέρκων κ. Καλλινίκου.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 4 Μαρτίου 1899.

Ἐκ τοῦ Γραφείου τῆς Μ. Πρωτοσυγκελλίας.

—*Ἀσθένεια τῆς Α. Θ. Παναγιότητος.*—Ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἀδιαθετήσας ἀπὸ τῆς παρελθούσης Δευτέρας ἐδίησεν ἵνα ἐφησυχάσῃ. Τῶν ἐπισκεψαμένων δὲ τὴν Α. Θ. Π. ἰατρῶν ἐξοχωτάτων Παυλάκη πασᾶ Φενερλῆ καὶ Ν. Βασιλειάδου συστησάντων Αὐτῇ ἀπόλυτον ἡσυχίαν καὶ ἀποχὴν ἀπὸ πάσης κοπώσεως, ἡ Α. Θ. Π. ἠναγκάσθη ἵνα ἀπόσχῃ καὶ τῶν τακτικῶν συνοδικῶν συνεδριῶν τῆς Τρίτης καὶ Πέμπτης· ἐφ' ᾧ καὶ προήδρευσε τούτων ὁ πρῶτος τῇ τάξει τῶν σεβασμιωτάτων συνοδικῶν ἅγιος Δέρκων Καλλίνικος.

Τῆς ἀσθενείας ἐπὶ τὸ βέλτιον ἤδη τραπείσης, εὐελπιστοῦμεν ὅτι ἡ Α. Θ. Π. ἀπὸ τῆς προσεχοῦς ἑβδομάδος θέλει ἀναλάβῃ τὰ καθήκοντα Αὐτῆς.

—*Δ. Ε. Μ. Συμβούλιον.*—Τὸ Δ. Ε. Μ. Συμβούλιον συνελθὸν τῇ παρελθούσῃ Δευτέρᾳ ἐν ἐκτάκτῳ συνεδρίᾳ ἐξηκολούθησε τὴν περὶ τοῦ προϋπολογισμοῦ τῶν Πατριαρχείων συζήτησιν αὐτοῦ.

—*Ἐκκλησιαστικαὶ δόσεις.* — Ἐπειδὴ ἔνιοι τῶν μητροπολιτῶν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου ἐξακολουθοῦσι καθυστεροῦντες τὰς κεκανονισμένας ἐκκλησιαστικὰς αὐτῶν δόσεις, παρὰ τὰς ἐπανειλημμένως διαβιβασθείσας αὐτοῖς περὶ τούτου ἐγκυκλίους, καὶ ἐπειδὴ ἕνεκα τῶν καθυστερήσεων τούτων δυσχεραίνει οὐ μικρὸν ἡ οἰκονομικὴ κατάστασις τοῦ τε Ἐθνικοῦ Ταμείου καὶ τοῦ τῆς ἐν Χάλκῃ Θεολογικῆς Σχολῆς, διὰ ταῦτα συνοδικῇ ἀποφάσει, ληφθείσῃ ἐν τῇ συνεδρίᾳ τοῦ παρελθόντος Σαββάτου, ἐνεκρίθη ὅπως διὰ τελευταίαν φορὰν ἐνταλῶσιν οἱ καθυστεροῦντες ἵνα ἀποστείλωσιν ὅσον τάχιον τὰς ὀφειλὰς αὐτῶν· ἄλλως ἀποσταλήσονται αὐτοῖς πρὸς εἴσπραξιν τῶν καθυστερουμένων ἔξαρχοι, ὧν αἱ νόμιμοι τῆς μεταβάσεως δαπάναι λογισθήσονται εἰς βάρος τοῦ τὴν ἀποστολὴν ἐξάρχου προκαλοῦντος μητροπολίτου.

—*Ἐπισκέψεις.* — Τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ ἐπεσκέψαντο τὴν Α. Θ. Π. τὸν Οἰκουμ. Πατριάρχην π.μ. μὲν ἡ Α. Μ. ὁ πατριάρχης πρώην Ἀντιοχείας Σπυρίδων, μ.μ. δὲ ἡ Α. Ε. ὁ ἐνταῦθα πρεσβευτὴς τῆς Σερβίας Νοβάκοβιτς συνοδευόμενος ὑπὸ τῆς εὐγενεστάτης πρεσβείρας συζύγου αὐτοῦ, ἐκφράσας τῇ Α. Θ. Παναγιότητι τὰς εὐχαριστίας ἐπὶ ταῖς ὑπ' Αὐτῆς κατὰ τὴν ἐθνικὴν τῶν Σέρβων ἑορτὴν καὶ τὴν ἐπετηρίδα τῆς εἰς τὸν σερβικὸν θρόνον ἀναρρήσεως τῆς Α.Μ. τοῦ βασιλέως Ἀλεξάνδρου διαβιβασθείσαις συγχαρητηρίοις προσρήσεσι καὶ εὐχαῖς.

—*Ἐπίτιμον μέλος Ἀκαδημείας τοῦ Καζάν.* — Πάνυ εὐαρέστως πληροφορούμεθα ὅτι ἡ Σύγκλητος τῆς

Πνευματικῆς Ἀκαδημείας τοῦ Καζὰν τιμῶσα τὴν δράσιν τοῦ σεβασμιωτάτου μητροπολίτου Νικομηδείας Φιλοθέου, ὡς λογίου καὶ ἐκδότου, ὡς ἐν τῷ σχετικῷ διπλώματι λέγεται, ἐξελέξατο τὸν Α. Σεβασμιότητα μέλος αὐτῆς ἐπίτιμον. Τῆς ἐκλογῆς ταύτης ἐπικυρωθείσης ὑπὸ τῆς ἁγιωτάτης Συνόδου τῆς Ρωσίας ἀπεστάλη τῇ Α. Σ. τὸ σχετικὸν δίπλωμα.

Συγχαίρομεν θερμῶς τῷ σεβασμιωτάτῳ μητροπολίτῃ Νικομηδείας Φιλοθέῳ ἐπὶ τῇ τιμῇ ταύτῃ ἀνταναklώσῃ ἐφ' ἅπασαν τὴν ἱεραρχίαν τοῦ κλίματος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου.

— *Νέος ἡγεμὼν Σάμου.* — Ἡ Α. Α. Μ. ὁ σεπτὸς ἡμῶν Ἄναξ διώρισεν ἐσχάτως νέον ἡγεμόνα τῆς νήσου Σάμου τὸν ἐκ τῶν ἐγκρίτων ὁμογενῶν βαθμούχων καὶ διαπρεπῆ νομομαθῆ ἐξοχώτατον *Κωστάκην ἐφέντην Βαγγάνην*. Ἡ Α. Θ. Παναγιότης πληροφορηθεῖσα τὸν ἐπάξιον τοῦτον προβιβασμὸν τῆς Α. Ἐξοχότητος διὰ τοῦ πανοσιολογιωτάτου Μ. Πρωτοσυγκέλλου Χρυσοστόμου συνεχάρη τῇ Α. Ἐξοχότητι ἐπὶ τῷ ὑψηλῷ τούτῳ διορισμῷ διαβιβάσασα ἅμα τὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας Αὐτῆς.

Τῇ παρελθούσῃ δὲ Δευτέρᾳ ἡ Α. Ε. ὁ ἡγεμὼν κατελθὼν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα ηὐχαρίστησε τῇ Α. Θ. Παναγιότητι ἐπὶ ταῖς διαβιβασθείσαις συγχαρητηρίοις προσρήσεσι.

Τῇ Τετάρτῃ τῆς Α. Ἐξοχότητος ἀπερχομένης εἰς Σάμον, ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος μεταβὰς καὶ αὖθις ἐντολῇ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος εἰς τὸ ἀτμόπλοιον ηὔξατο τῇ Α. Ἐξοχότητι αἴσιον τὸν πλοῦν.

—*Ἐπέτειος ὀνόματος.* — Χθὲς ἦγε τὴν ἐπέτειον τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἑορτὴν ὁ ἐκ τῶν συνοδικῶν ἀρχιερέων σεβασμιώτατος ἅγιος Πισιδίας Γεράσιμος. Τῇ Α. Σεβασμιότητι συνεχάρη κατ' οἶκον ἐκ μέρους τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, ἀδιαθετούσης, ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος Χρυσόστομος, ἡ Α. Μακαριότης ὁ Πατριάρχης πρώην Ἀντιοχείας Σπυρίδων, οἱ σεβ. ἅγιοι συνοδικοί, πάντες οἱ πατριαρχικοὶ ὑπάλληλοι, καὶ πλεῖστοι ἄλλοι ἔγκριτοι φίλοι. Ὁμοίως ἡ Α. Σεβασμιότης ἐδέξατο πλεῖστα συγχαρητήρια τηλεγραφικῶς καὶ ἐκ τῆς ἐπαρχίας αὐτῆς.

— *Μητροπολίτης Σάμου.* — Τοῦ πανιερωτάτου μητροπολίτου Σάμου Γαβριὴλ αἰτησαμένου ἄδειαν παρὰ τῆς Ἐκκλησίας ὅπως ἀπέλθῃ εἰς Γαλλίαν πρὸς περιθαλψιν τῆς ὑγείας αὐτοῦ, ἡ ἁγία καὶ Ἱ. Σύνοδος ἐν τῇ συνεδρίᾳ τῆς παρελθούσης Τρίτης ἐνέκρινε τὴν αἴτησιν ταύτην.

Γενομένων δὲ καὶ τῶν οἰκείων διαβημάτων παρὰ τῇ Σ. Αὐτοκρατορικῇ Κυβερνήσει πρὸς ἔκδοσιν ἀδείας μεταβάσεως εἰς Γαλλίαν, ἡ Α. Α. Μ. ὁ σεπτὸς ἡμῶν Ἄναξ ηὐδόκησε νὰ παράσχῃ τῷ εἰρημένῳ μητροπολίτῃ οὐ μόνον τὴν αἰτηθεῖσαν ἄδειαν, ἀλλὰ καὶ τεκμήριον ὑψηλῆς εὐνοίας διατάσσων τὴν καταβολὴν δέκα χιλιάδων γροσίων λόγῳ δαπανῶν τοῦ ταξειδίου τῆς Α. Πανιερότητος.

—*Ἐξαρχικαὶ ἀποστολαί.* — Ὁ πανιερώτατος μητροπολίτης Γρεβενῶν Δωρόθεος περατώσας τὴν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Βελλᾶς ἀνατεθεῖσαν αὐτῷ ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἐξαρχικὴν ἀποστολὴν καὶ ἐπανακάμψας εἰς τὴν ἐπαρχίαν αὐτοῦ ἤγγειλε τῇ Ἐκκλησίᾳ ὅτι λίαν προσεχῶς ἀποστέλλει τὴν σχετικὴν τῆς ἀποστολῆς αὐτοῦ ἔκθεσιν.

Ἀποράσει τῆς ἁγίας καὶ Ἱ. Συνόδου ἀποστέλλεται εἰς τὰς ἐπαρχίας Γρεβενῶν καὶ Ἐλασσῶνος ὁ πανοσ. ἀρχιμ. Ἱερόθεος Δομνηνὸς πρὸς εἴσπραξιν τῶν ἀρχιερατικῶν ἐπιχορηγήσεων τῶν ἀοιδίμων μητροπολιτῶν Γρεβενῶν Κλήμεντος καὶ Ἐλασσῶνος Νικοδήμου.

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΙΣ

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν, ὅτι, καί τοι κατὰ τὸ ἔτος 1889 ἀποράσει Αὐτῆς ἐπανειλημμένως ἐκοινοποιήθη διὰ τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας», ὅτι δὲν θὰ γίνηται ὑπ' αὐτῆς οὐδεμία ἐνέργεια ἐπὶ τῇ βάσει τηλεγραφημάτων, προερχομένων εἴτε παρὰ κοινοτήτων, εἴτε παρ' ἰδιωτῶν καὶ ἐκφραζόντων ἢ τὴν εὐαρέσκειαν αὐτῶν ἐκ τῆς πολιτείας τῶν οἰκείων Μητροπολιτῶν ἢ τοὐναντίον, διὰ τὸν λόγον, ὅτι ταῦτα φέρουσιν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὑπογραφὰς δυσαναγνώστους καὶ ἀνεξελέγκτους καὶ πολλάκις διὰ τῶν αὐτῶν ὑπογραφῶν διαβιβάζονται εἰς τὰ Πατριαρχεῖα πράγματα ἀντιπίπτοντα πρὸς ἄλληλα, ἐν τούτοις ἀπό τινος χρόνου καὶ αὖθις ἐξακολουθοῦσι διαβιβαζόμενα εἰς τὰ Πατριαρχεῖα τοιαῦτα τηλεγραφήματα· ἔτι δὲ λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν, ὅτι ἐκτὸς τηλεγραφημάτων ὡς τὰ ἀνωτέρω διαβιβάζονται καὶ ἄλλα περὶ ὑποθέσεων, αἵτινες δύνανται ἄνευ βλάβης αὐτῶν νὰ ὑποβληθῶσι δι' ἐπιστολῶν, ὡς καὶ τηλεγραφήματα περὶ ὑποθέσεων, ἀπαιτουσῶν ἐξέτασιν καὶ ἐξακρίβωσιν, ἢ περὶ ὑποθέσεων, δι' ἃς εἶναι ἀνάγκη ἐπὶ τῇ βάσει τῶν διαβιβαζομένων πληροφοριῶν νὰ γίνηται ἐνέργειά τις, ὅπερ ὅμως δὲν εἶναι δυνατόν, διότι συνήθως τὰ τηλεγραφήματα ὡς ἐκ τῆς συντομίας αὐτῶν εἶναι ἀσαφῆ, ἔστιν ὅτε δὲ καὶ παραμορφωμένα καὶ δὲν περιέχουσι πάσας τὰς ἀπαιτουμένας πρὸς ἐνέργειαν πληροφορίας, διὰ ταῦτα ἐνέκρινεν, ἵνα καὶ αὖθις κοινοποιηθῇ, ὅτι ἐπὶ τῇ βάσει τοιούτων, ὡς ἄνω εἰρηται, τηλεγραφημάτων δὲν θὰ γίνηται οὐδεμία ἐνέργεια, εἰ μὴ μόνον ἐπὶ τῇ βάσει ἐγγράφων, προσηκόντως ὑπογεγραμμένων.

Ἐκ τοῦ Γραφείου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου

τῇ 11 Φεβρουαρίου 1899.

Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς

† Ἀρχιμανδρίτης ΦΩΤΙΟΣ.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΣΥΓΓΡΟΣ

Ἡ «Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια» διὰ βραχειῶν γραμμῶν κατάδηλον ποιησαμένη ἐν προηγουμένῳ φύλλῳ αὐτῆς τὸ βαθύτατον ἄλγος, ὅπερ ᾔσθετο ἥ τε Ἐκκλησία καὶ σύμπαν τὸ Γένος ἡμῶν ἐπὶ τῷ προώρῳ θανάτῳ τοῦ μεγίστου τῶν ἐθνικῶν εὐεργετῶν ἀειμνήστου **Ἀνδρέου Συγγροῦ,** *δημοσιεύει σήμερον τὰ ὑπ' αὐτοῦ διὰ διαθήκης τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ τῷ Γένει κληροδοτηθέντα ὄντως ἡγεμονικὰ κληροδοτήματα, ὅπως μείνωσι μνημεῖον εὐκλεὲς ἀϊδίου ἐθνικῆς εὐγνωμοσύνης πρὸς τὸν μεταστάντα κλεινὸν ἄνδρα καὶ ἀνεξίτηλον ἀπὸ τῆς τῶν ἀνθρώπων μνήμης ἵνδαλμα φιλοπόλιδος φιλοπάτριδος καὶ φιλανθρωποτάτης καρδίας.*

Α'. ἐν Ἀθήναις.

α'.) Εἰς τὸ Πτωχοκομεῖον 20,000 λιρ. στερλ. ὑπὸ τὸν ὅρον τοῦ νὰ καταργηθῇ τὸ ἐν ἰσχύι καταστατικὸν καὶ περιέλθῃ ἡ διοίκησις ὑπὸ τὴν ἄμεσον ἐπίβλεψιν καὶ ἔλεγχον τῆς κατὰ καιρὸν Βασιλίσσης τοῦ Κράτους, καὶ τὴν διάταξιν τοῦ νὰ ἱδρυθῶσιν οἰκονομικὰ μαγειρεῖα.

β'.) Εἰς τὸ Βρεφοκομεῖον 15,000 λιρ. στερ.

γ'.) Εἰς τὸ Νοσοκομεῖον «Ἐλπὶς» 10,000 λιρ. στερλ.

δ'.) Εἰς τὸ Ἐργοστάσιον τῶν Ἀπόρων Γυναικῶν 15,000 λιρ. στερλ.

ε'.) Εἰς τὸ Ὀρφανοτροφεῖον Χατζῆ Κώστα 10,000 λιρ. στερλ.

στ'.) Εἰς τὸ Ἀμαλίειον Ὀρφανοτροφεῖον 15,000 λιρ. στερλ., ὡς καὶ τὸ μέγα ἐν Ὡρωπῷ κτῆμα ὅπως ἱδρυθῇ ἐκεῖ θεραπευτήριον πρὸς νοσηλείαν τῶν ἀναρρωνυόντων ὀρφανῶν κατὰ τὰ ἐν Εὐρώπῃ πρότυπα τοιαῦτα.

ζ'.) Εἰς τὸ Δραμοκαΐτειον Φρενοκομεῖον 15,000 λιρ. στερλ.

η'.) Εἰς τὸ Ὠδεῖον 15,000 λιρ. στερλ.

θ'.) Εἰς τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος τρία ἑκατομμύρια δραχμῶν πρὸς ἀνέγερσιν εἰρηνοδικείων καὶ δημοτικῶν σχολῶν καὶ πρὸς βελτίωσιν τῶν φυλακῶν τοῦ Κράτους.

ι'.) Εἰς τὸ Θεραπευτήριον «Εὐαγγελισμὸς» 15,000 λιρ. στερλ.

ια'.) Μετὰ τὴν ἐκκαθάρισιν τῆς περιουσίας ὅ,τι ἤθελεν ὑπολειφθῇ ἐξ αὐτῆς, ὅπερ πάντως θὰ ἦνε ἀνώτερον τῶν 50,000 λιρ. στερλ. νὰ χρησιμοποιηθῇ εἰς ἵδρυσιν κατοικιῶν δι' ἀποστράτους καὶ ἀπομάχους μὴ οἰκογενειάρχας, καὶ ἑτέρων κατοικιῶν ἐπίσης δι' ἐργάτας καὶ ὑπαλλήλους τοῦ δημοσίου ἢ καὶ ἰδιωτικοὺς μὴ ἔχοντας δικαίωμα συντάξεως, μὴ ἔχοντας ὅμως οἰκογένειαν καὶ ἀνικάνους πρὸς ἐργασίαν.

Β'. ἐν Κωνσταντινουπόλει.

ιβ'.) Εἰς τὰ Ἐθνικὰ Φιλανθρωπικὰ Καταστήματα 5,000 λιρ. στερλ.

ιγ'.) Εἰς τὸ Ἐθνικὸν Ταμεῖον τῶν Πατριαρχείων 15,000 λιρ. στερλ. ὅπως ἱδρυθῇ Ὀρφανοτροφεῖον ἀρρένων καὶ θηλέων.

ιδ'.) Εἰς τὸ αὐτὸ Ταμεῖον ἑτέρας 15,000 λιρ. στερλ. ὅπως χρησιμεύσωσιν ὡς ἀποθεματικὸν κεφάλαιον πρὸς ἀνακούφισιν τῶν πολυειδῶν ἀναγκῶν τοῦ Πατριαρχείου.

ιε'.) Εἰς τὴν Μ. τοῦ Γ. Σχολὴν 5,000 λ. στερλ.

ιστ'.) Εἰς τὸ Ἰωακείμειον Παρθεναγωγεῖον 5,000 λιρ. στερλ.

Γ'. ἐν Χίῳ.

ιζ'.) Εἰς τὴν ἐν Χίῳ Ὀρθόδοξον Ἑλληνικὴν Κοινότητα καὶ εἰς τὸ ἐν τῇ αὐτῇ νήσῳ χωρίον Λαθὶ Λιμάνι ὁμοῦ 30,000 λιρ. στερλ.

Σημ. Παραλείπονται ἐνταῦθα τὰ εἰς τὴν σύζυγον χήραν καὶ τοὺς λοιποὺς συγγενεῖς κληροδοτηθέντα.

ΟΙ ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΙ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ

Τῇ ἑσπέρᾳ ταύτῃ τὸ φιλακόλουθον ὀρθόδοξον τῶν πιστῶν πλήρωμα ἑνωτίζεται μετὰ ψυχικῆς συγκινήσεως τὴν ἱερὰν ἐκείνην πρὸς τὴν πάναγνον Παρθένον ὑμνῳδίαν, τὸν *Ἀκάθιστον Ὕμνον* καλούμενον, ἥτις ποιηθεῖσα ἐπὶ τῇ σωτηρίᾳ τῆς βασιλευούσης πόλεως ἐκ κινδύνου φοβεροῦ καθιερώθη ἵνα ψάλληται πρὸς οἰκοδομὴν τῶν ἐπερχομένων γενεῶν. Τῇ ὑπερμάχῳ στρατηγῷ ἀναγράφονται τὰ νικητήρια ἐπὶ τῇ διασώσει τῆς εὐγνωμονούσης πόλεως καὶ τὰ εὐχαριστήρια αὐτῆς λυτρωθείσης ἀπὸ μεγίστων δεινῶν. Ἀλλὰ σὺν τῇ εὐγνωμονούσῃ πόλει καὶ σύμπαν τὸ ὀρθόδοξον πλήρωμα στρέφει τὰς δεήσεις αὐτοῦ πρὸς τὴν μητέρα τοῦ Θεοῦ ἐπικαλούμενον, πάντοτε μὲν καὶ ἐν πάσῃ ὥρᾳ καὶ στιγμῇ, ἀλλ' ἰδίᾳ κατὰ τὴν περίοδον ταύτην, τὰς πρεσβείας αὐτῆς ὑπὲρ τῆς λυτρώσεως καὶ ἀπαλλαγῆς αὐτοῦ ἀπὸ παντοίων κινδύνων καὶ θεομηνιῶν καὶ ποικίλων πειρασμῶν καὶ ἄλλων ἠθικῶν θλίψεων καὶ ὀδυνῶν. Παρακαλεῖ τὴν πάναγνον τοῦ Θεοῦ μητέρα ὅπως προσδέξηται τὰς δεήσεις πάντων τῶν μετὰ καρδίας συντετριμμένης καὶ τεταπεινωμένης δεομένων καὶ λυτρώσῃ αὐτοὺς ἀπὸ πάσης ἀνάγκης καὶ θλίψεως. Νῦν ὅτε ἠρξάμεθα διανύοντες τὸ στάδιον τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς καὶ νῦν ὅτε εὔθετος, εἴ πέρ ποτε καιρός, πρὸς προσευχὴν καὶ δέησιν ἡμῖν παρίσταται ὀφείλομεν πάντες ὅπως ἀποσπώμενοι ἀπὸ τῶν κοσμικῶν καὶ βιωτικῶν μεριμνῶν καὶ φροντίδων ἀφιερῶμεν ὥρας τινὰς ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τῆς ψυχῆς ἡμῶν· ὀφείλομεν νὰ ἄρωμεν τὸ ὄμμα ἡμῶν ἀπὸ τῶν γηΐ-

νων προσηλοῦντες αὐτὸ πρὸς τὰ οὐράνια ἀγαθά. Ἐν τοῖς χαιρετισμοῖς τῆς Θεομήτορος, ἐν οἷς ἐξόχως ἀπεικονίζεται τὸ μυστήριον τῆς ἐνσαρκώσεως τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, αἴρομεν τὴν ὑπὸ τῶν ἁμαρτιῶν καὶ τῶν θλίψεων τοῦ παρόντος κόσμου καταπεπονημένην ψυχὴν καὶ καρδίαν ἡμῶν, ἀπαλλάττομεν οὕτως αὐτὴν τοῦ ἄχθους τῶν περισπασμῶν καὶ τῶν σωματικῶν ἡμῶν ἀσθενειῶν καὶ ἀνακουφίζοντες πληροῦμεν ἀγαλλιάσεως καὶ εὐφροσύνης. Ἂς μὴ ἐργαζώμεθα, κατὰ τὴν παραγγελίαν τοῦ εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου, μόνον τὴν βρῶσιν τὴν ἀπολλυμένην, ἀλλὰ τὴν βρῶσιν τὴν μένουσαν εἰς ζωὴν αἰώνιον, ἣν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου δώσει ἡμῖν. Ἂς μὴ ἐργαζώμεθα μόνον τὸν ἄρτον, ὃν ἡ γῆ δίδωσιν ἡμῖν, ἀλλ' ἂς ζητῶμεν καὶ τὸν ἄρτον τοῦ Θεοῦ τὸν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβαίνοντα καὶ διδόντα ζωὴν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, ἄρτον, ὃν τρώγοντες ζησόμεθα εἰς τὸν αἰῶνα. Μὴ ἔχοντες ὧδε μένουσαν πόλιν, ζητήσωμεν πάντοτε τὴν μέλλουσαν μὴ στηρίζοντες τὰς ἐλπίδας ἡμῶν ἐπὶ τῶν συγκομιζομένων προσκαίρων ἀγαθῶν, διότι τὰ βλεπόμενα ταῦτα ἀγαθά εἰσι πρόσκαιρα, τὰ δὲ μὴ βλεπόμενα αἰώνια καὶ διότι, ἐὰν ἠθέλομεν στηρίζῃ τὰς ἐλπίδας ἡμῶν ἐπ' αὐτῶν καὶ μόνον, τότε ἠθέλομεν εἶσθαι οἱ ἐλεεινότεροι πάντων. Μὴ προτιμῶμεν, κατὰ τὸν μέγαν Βασίλειον, τῶν πολυτίμων τὰ ἄτιμητα, μηδὲ κακοὶ συναλλάκται γινώμεθα τὴν φθειρομένην ζωὴν τῆς ἀφθάρτου καὶ μακαρίας ζωῆς προτιμῶντες.

Νῦν λοιπὸν ὅτε ἐρίσταται ὁ ὁ κατ' ἐξοχὴν καιρὸς τῆς προσευχῆς καὶ νηστείας ὀφείλομεν ὡς πιστὰ καὶ εὐσεβῆ τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τέκνα ἵνα προσερχώμεθα εἰς τοὺς ναοὺς καὶ ἀναπέμπωμεν δεήσεις ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τῶν ψυχῶν ἡμῶν. Καιρὸς ἵνα πᾶς εὐσεβὴς ὀρθόδοξος ἐργασθῇ καὶ ὑπὲρ τοῦ ὑψίστου συμφέροντος τῆς ἰδίας αὐτοῦ ψυχῆς, ὡς ἐργάζεται καθ' ὅλον τὸν ἐνιαυτὸν ὑπὲρ τῶν ὑλικῶν ἀναγκῶν τοῦ σώματος αὐτοῦ. Τοιοῦτος δ' εὔθετος καιρός ἐστιν ὁ παρών. Ὀφείλομεν ὅπως εἰς τὴν ἕνεκα τῶν μεριμνῶν καὶ θλίψεων τοῦ βίου λελυπημένην ἡμῶν ψυχὴν χαρισώμεθα τὸ ἱλαρὸν καὶ ἄλυπον ἀρυόμενοι ταῦτα ἐκ τῶν παρηγοριῶν τῶν ὕμνων, καθ' ἃ ὁ μέγας Βασίλειος προτρέπεται «τὸ *ἱλαρὸν καὶ ἄλυπον τῆς ψυχῆς κατάστημα αἱ τῶν ὕμνων παρηγορίαι χαρίζονται*», ὁ ἱερὸς δὲ ἀκάθιστος ὕμνος, ὃν ἡ Ἐκκλησία ἡμῶν ἐθέσπισε πανσόφως ἵνα ψάλληται κατὰ τὴν περίοδον ταύτην, χαρίζεται ἐξόχως εἰς τὰς ψυχὰς ἡμῶν τὸ ἱλαρὸν καὶ τὸ ἄλυπον, ἅπερ ἀποδιώκουσιν ἀφ' ἡμῶν αἱ ἠθικαὶ ἀλγηδόνες καὶ τῶν ἰδίων ἡμῶν παραπτωμάτων αἱ ἰσχυραὶ τύψεις. Πᾶς εὐσεβὴς χριστιανὸς προσερχόμενος τακτικῶς εἰς τὸν ναὸν καὶ συμπροσφωνῶν μετὰ τῆς Ἐκκλησίας «*χαῖρε νύμφη ἀνύμφευτε*» θέλει ἀρυσθῇ οὐ μόνον τὸ ἱλαρὸν καὶ ἄλυπον τῆς ψυχῆς αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ ταῖς πρεσβείαις τῆς ὑμνουμένης ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς ἀφέσεως τῶν ἰδίων ἁμαρτημάτων παρὰ τοῦ πανοικτίρμονος Θεοῦ θέλει τύχῃ.

ΙΑΚΩΒΟΣ ΒΑΣΙΑΔΗΣ

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΗΡΑΚΛΕΙΑΣ καὶ ΡΑΙΔΕΣΤΟΥ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Προσκαλεῖται ὁ Κωνσταντῖνος Φωτίου παντοπώλης ὑπήκοος Ἕλλην ὁρμώμενος ἐκ Ι αιδεστοῦ, νῦν δὲ ἀγνώστου διαμονῆς, ὅπως τὴν πρώτην Τετάρτην καὶ ὥραν 7ην τῆς ἡμέρας τουρκιστὶ μετὰ παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως ἐμφανισθῇ ἐνώπιον τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαστηρίου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἡρακλείας καὶ Ραιδεστοῦ αὐτοπροσώπως ἢ δι' ἀντιπροσώπου, ὡς ἐναγόμενος ὑπὸ τῆς συζύγου αὐτοῦ Ματοῦς Κωνσταντίνου τὸ γένος Ε. Ναξιάδου, κατοίκου Ραιδεστοῦ ἐπὶ διαζεύξει· ἐν ἐναντίᾳ δὲ περιπτώσει ἡ κατ' αὐτοῦ ἀγωγὴ δικασθήσεται ἐρήμην.

Ἡ παροῦσα κλῆσις δημοσιευθήσεται τρὶς κατὰ συνέχειαν διὰ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκδιδομένων ἐφημερίδων «Κωνσταντινουπόλεως» καὶ «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας».

Ἐν Ραιδεστῷ, τῇ 17ῃ Φεβρουαρίου 1899. 2

Ὁ πρόεδρος

† Ὁ Ἡρακλείας ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ

Ὁ γραμματεὺς

Ἀρχ. Ἱερώνυμος Ἰωαννίδης

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ
Πνευματικὸν Δικαστήριον

. . . . . .

Διὰ ταῦτα

Δικάζον ἐρήμην τοῦ ἐναγομένου καὶ ἀποφασίζον παμψηφεί,

Δέχεται τὴν ὑπ' ἀριθ. πρωτ. 5659 καὶ ἡμερ. 24 Σεπτεμβρίου 1898 περὶ διαζεύξεως ἀγωγὴν τῆς ἐναγούσης Ὑπατίας Ἀντωνίου Μαρκαβίτση, τὸ γένος Ἀγγελῆ Πουκαμιτᾶ, ὡς νόμιμον καὶ ἀποδεδειγμένην,

Κηρύττει διαλυτέον τὸν μεταξὺ τῶν διαδίκων ὑφιστάμενον γάμον ἐξ ὑπαιτιότητος τοῦ ἐναγομένου Ἀντωνίου Μαρκαβίτση,

Διατάσσει τὴν ἐν τρισὶν ἀλλεπαλλήλοις φύλλοις τῶν ἐφημερίδων «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» «Κωνσταντινουπόλεως» δημοσίευσιν τοῦ διατακτικοῦ τῆς παρούσης ἀποφάσεως,

Παρέχει τῷ ἐναγομένῳ προθεσμίαν τριάκοντα καὶ μιᾶς (ἀρ. 31) ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης διὰ τῶν ἐφημερίδων ὡς ἄνω δημοσιεύσεως τοῦ διατακτικοῦ τῆς παρούσης ἀποφάσεως πρὸς χρῆσιν τοῦ ἐνδίκου μέσου τῆς ἀνακοπῆς καὶ

Ἐπιτίθησιν αὐτῷ τὰ δικαστικὰ ἔξοδα καὶ τέλη τῆς παρούσης ἀποφάσεως, τῶν σχετικῶν πρακτικῶν καὶ δικογράφων καὶ τῶν διαζευκτηρίων ἐγγράφων συμποσούμενα εἰς γρόσια ἑξακόσια εἴκοσι καὶ τρία (ἀριθ. 623), προκαταβληθέντα ὑπὸ τοῦ ἐπισπεύδοντος.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 11 Ἰανουαρίου 1899. 2

Ὁ πρόεδρος

† Ὁ Χαλδείας **Γερβάσιος**

Ὁ γραμματεύς

Διάκ. Ἄνθιμος Π. Ὀρφανίδης.

Ὁ ὑπεύθυνος Ι. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΘ΄. ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 12 ΜΑΡΤΙΟΥ 1899 ΑΡΙΘ. 11

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Σκοπίων ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ (πρόεδρος)
† Ὁ Μέγας Πρωτοσύγκελλος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
† Ὁ Ἀρχιγρ. τῆς Ἱ. Συνόδου ΦΩΤΙΟΣ (ταμίας)
† Ὁ Μέγας Ἀρχιδιάκονος ΔΙΟΔΩΡΟΣ
ΧΡ. ΠΑΠΑ-Ἰ-ΩΑΝΝΟΥ (γραμματεύς)

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

ὅλον τὸ ὀθωμαν. κράτος μετζίτια ἀργ. 8
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκ. 3
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾶ 25
ἐξαμηνιαία τὰ ἥμίση

Ἡ Συνδρομὴ προκαταβάλλεται
Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται τὴν 1 Ἰανουαρίου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.

Ἐκκλησιαστικὰ χρονικὰ — Λόγος τῇ Κυριακῇ τῆς Ὀρθοδοξίας ὑπὸ ἀρχιμανδρίτου Ἀποστόλου — Κοινοποιήσεις.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

—*Συνοδικὴ λειτουργία.* — Μετὰ ἐπιβαλλούσης ἐκκλησιαστικῆς τάξεως καὶ εὐπρεπείας, ἐν μέσῳ δὲ συρροῇ πολλοῦ εὐσεβοῦς ἐκκλησιάσματος ἐτελέσθη τῇ παρελθούσῃ Α΄ Κυριακῇ τῶν Νηστειῶν ἐν τῷ πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ ναῷ ἡ εἰθισμένη συνοδικὴ λειτουργία προεξάρχοντος ταύτης, ἕνεκα ἀσθενείας τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, καθὰ προηγγέλθη, τῆς Α. Σεβασμιότητος τοῦ ἁγίου Δέρκων, συνιερουργούντων αὐτῷ τῶν σεβασμιωτάτων ἁγίων συνοδικῶν Ἀμασείας Ἀνθίμου, Πισσιδείας Γερασίμου, Ρόδου Κωνσταντίνου, Βιζύης Ἱεροθέου, Σωζοαγαθουπόλεως Παρθενίου, Ξάνθης Ἰωακείμ, Σκοπίων Ἀμβροσίου, Χαλδείας Γερβασίου, Κώου Καλλινίκου καὶ Σερβίων καὶ Κοζάνης Κωνσταντίου μεθ' ἅπαντος τοῦ πρεσβυτερίου τοῦ πατριαρχικοῦ ναοῦ.

—*Ἀσθένεια τῆς Α. Θ. Παναγιότητος.* — Κατὰ τὰς διαβεβαιώσεις τῶν ἐπισκεπτομένων τὴν Α. Θ. Παναγιότητα ἰατρῶν ἐξοχωτάτων Παυλάκη Φενερλῆ πασᾶ καὶ Ν. Βασιλειάδου ἡ κατάστασις τῆς ὑγείας τῆς Α. Θ. Παναγιότητος βαίνει ὁλονὲν ἐπὶ τὸ βέλτιον. Τὸ δὲ χθὲς συγκροτηθὲν ἰατρικὸν συμβούλιον, οὗ μετέσχε καὶ ὁ διαπρεπὴς ἰατρὸς ἐξοχώτατος Καμπούρογλους, ἀπεφάνθη ὅτι ἡ Α. Θ. Παναγιότης δύναται νὰ ἐγκαταλίπῃ τὴν κλίνην περιοριζομένη ἐπὶ τοῦ παρόντος ἐν τῷ δωματίῳ Αὐτῆς.

Τῇ προχθὲς τετάρτῃ αἱ ΑΑ.ΕΕ. οἱ ἐνταῦθα πρεσβευταὶ τῆς Ρωσίας Ζηνόβιεφ καὶ τῆς Αὐστροουγγαρίας Κάλιτς ὁ μὲν διὰ τοῦ συμβούλου τῆς πρεσβείας Τσερπάτσεφ, ὁ δὲ διὰ τοῦ Α. διερμηνέως τῆς αὐστριακῆς πρεσβείας Πογάτσερ ἐζήτησαν πληροφορίας περὶ τῆς ὑγείας τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου.

Τοῦτ' αὐτὸ ἔπραξαν καὶ αἱ ΑΑ.ΕΕ. οἱ πρεσβευταὶ Ἑλλάδος καὶ Ρουμανίας διὰ τῶν ἀρμοδίων ὑπαλλήλων τῶν πρεσβειῶν.

—*Ἱερὰ Σύνοδος.* — Τῆς συνοδικῆς συνεδρίας τῆς παρελθούσης Τρίτης ἀπῆσαν οἱ σεβασμ. μητροπολῖται Βιζύης Ἱεροθέος καὶ Ξάνθης Ἰωακείμ, ὁ μὲν ἕνεκα ἀσθενείας, ὁ δὲ ὡς πρωτοστατήσας κηδείας. Τῆς δὲ χθὲς Πέμπτης ἀπῆν μόνον ὁ Σ. ἅγιος Ξάνθης.

—*Ἀφίξεις.* — Τῇ πρωΐᾳ τῆς παρελθούσης Τρίτης ἀφίκετο σιδηροδρομικῶς εἰς βασιλεύουσαν ὁ ἐκ τῶν νέων συνοδικῶν σεβασμ. μητροπολίτης Ἐλευθερουπόλεως Διονύσιος, ὃν ἐντολῇ τῆς Α. Θ. Π. προϋπήντησεν ἐν τῷ σταθμῷ ὁ πανοσιολ. Δευτερεύων Ἀκυρέντιος. Ἡ Α. Σεβασμιότης κατευθυνθεῖσα εἰς τὰ Πατριαρχεῖα ἐπεσκέψατο τὴν Α. Θ. Παναγιότητα.

Τῇ ἑσπέρᾳ δὲ τῆς αὐτῆς ἡμέρας ἀφίκετο ἡ Α. Σ. ὁ ἐκ τῶν νέων ὡσαύτως συνοδικῶν σεβασμ. ἅγ. Σηλυβρίας Κωνστάντιος, οὗ πρὸς ὑποδοχὴν μετέβη ἐντολῇ τῆς Α. Θ. Π. ὁ πανοσιολογ. Δευτερεύων. Ἡ Α. Σεβασμιότης ἐπεσκέψατο τῇ ἐπαύριον τὴν Α. Θ. Παναγιότητα.

—*Ἐπέτειος.* — Χθὲς ἐπὶ τῇ μνήμῃ Σωφρονίου ἀρχιεπισκόπου Ἱεροσολύμων ἦγε τὴν ἐπέτειον τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἑορτὴν ἡ Α. Θ. Π. ὁ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας Σωφρόνιος. Ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης συνεχάρη αὐτῷ τηλεγραφικῶς.

Ὁμοίως ἐπὶ τῇ αὐτῇ ἀφορμῇ ἡ Α. Θ. Π. συνεχάρη τηλεγραφικῶς καὶ τοῖς μητροπολίταις Νικαίας καὶ Ἐλασσῶνος.

—*Συγχαρητήρια.* — Τῷ παρελθόντι σαββάτῳ, ἑορτῇ τῶν ἁγίων Θεοδώρων, τῶν ἐγκρίτων ὁμογενῶν Θ. Μαυροκορδάτου καὶ Θ. Κουρτζῆ ἀγόντων τὴν ἐπέ-

τειον τοῦ ὀνόματος αὐτῶν ἑορτήν, ἡ Α. Θ. Π. διεβίβασεν αὐτοῖς τὰς συγχαρητηρίους προσρήσεις καὶ εὐχὰς διὰ τοῦ πανοσιολ. Μ. Ἀρχιδιακόνου Διοδώρου.

—*Ἐπισκέψεις.* — Προχθὲς ὁ πανοσιολ. ἀρχιμανδρίτης Βόρις ἱερεὺς τοῦ ναοῦ τῆς ἐνταῦθα ρωσικῆς αὐτοκρατορικῆς πρεσβείας ἐπεσκέψάμενος τὴν Α. Θ. Παναγιότητα ἐπέδωκε γράμμα τοῦ σεβασμιωτάτου μητροπολίτου Πετρουπόλεως δι' οὗ ἀνεκοινοῦτο τῇ Α. Θ. Π. ὅτι, τοῦ τέως ἱερέως τῆς πρεσβείας ἀρχιμανδρίτου Βόριδος διορισθέντος διευθυντοῦ τῆς ἐνΠετρουπόλει Πνευματικῆς Ἀκαδημείας, διωρίσθη διάδοχος τούτου ὁ ἀρχιμ. Ἰωνᾶς.

Τὸ παρελθὸν Σάββατον Συνοδικῇ διαγνώμῃ ὁ σεβ. μητροπολίτης Πισσιδείας συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ παν. ἀρχιμ. Γερμανοῦ Ἀποστολάτου, ἀντιπροσώπου τοῦ Μ. Πατριάρχου Ἱεροσολύμων, ἐπεσκέψατο τὴν Α. Υ. τὸν Μ. βεζύρην, τὸν ὑπουργὸν τῆς Δικαιοσύνης καὶ ἄλλους μεγιστᾶνας περὶ σπουδαίου ἐκκλησιαστικοῦ ζητήματος.

—*Ἐξαρχία.*— Ἐν τῇ χθεσινῇ συνοδικῇ συνεδρίᾳ ἀνεγνώσθη τηλεγράφημα τοῦ μητροπολίτου Ἰωαννίνων Γρηγορίου ἀγγέλλοντος τῇ Ἐκκλησίᾳ ὅτι ἀρίκετο ἤδη εἰς Πρέβεζαν καὶ ἐπελάβετο τῆς ὑπ' αὐτῆς ἀνατεθείσης αὐτῷ ἐξαρχικῆς ἀποστολῆς.

—*Διάψευσις.* — Ἐγχώριοί τινες ἐφημερίδες ἀνέγραψαν ἐσχάτως ὅτι δῆθεν διαβήματα ἐγένοντο παρὰ τῇ Α. Θ. Παναγιότητι τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ ἵνα ὁ νῦν πρωτοσύγκελλος τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Σκοπίων ἀρχιμανδρίτης Φιρμιλιανὸς προαγόμενος εἰς τὸ ἀξίωμα τῆς ἀρχιερωσύνης ἐκλεγῇ μητροπολίτης Σκοπίων καὶ ὅτι πρὸς τοῦτο ἐγένοντο δῆθεν αἱ προσήκουσαι συνεννοήσεις μεταξὺ τῶν ἁρμοδίων, ὅπερ διαψεύδεται ὡς ἀνάληθες.

—*Πατριαρχικαὶ προσρήσεις.*—Ἐπὶ τῇ αἰσίᾳ εἰς βασιλεύουσαν ἐπανόδῳ τοῦ ἐριτίμου ὁμογενοῦς Παύλου Στεράνοβικ Σκυλίτση, ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης διεβίβασεν αὐτῷ τὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας διὰ τοῦ πανοσιολ. Μ. Πρωτοσυγκέλλου Χρυσοστόμου.

—*Ἐπίσκεψις.* — Τῶν ἐνταῦθα Περσῶν ἀγόντων τῇ παρελθούσῃ Τρίτῃ τὴν ἑορτὴν Νεβρούζ, ἡ Α.Θ.Π. ὁ Οἰκουμ. Πατριάρχης διεβίβασε τῇ Α. Ἐξοχότητι τῷ πρεσβευτῇ τῆς Περσίας Μιρζᾷ Μαχμοὺτ χὰν Ἀλὰ Οὖλα τὰς συγχαρητηρίους αὐτοῦ προσρήσεις διὰ τοῦ πανοσιολ. Μ. Πρωτοσυγκέλλου Χρυσοστόμου μεταβάντος αὐτόσε ἐν συνοδίᾳ τοῦ ἄρχοντος Καποῦ Κεχαγιὰ Ἀντωνίου ἐφέντη Οἰκιάδου.

Κατὰ δὲ τὸν ἑσπερινὸν ὁ ἐκ τῶν καθηγητῶν τῆς ἐν Χάλκῃ Θεολογικῆς Σχολῆς πανοσιολ. ἀρχιμανδρίτης Ἀπόστολος, ἐκήρυξε τὸν θεῖον λόγον.

— *Περισυλλογὴ καὶ ἐκτύπωσις πασῶν τῶν ἐγκυκλίων.*— Ἀφθέντος ὑπ' ὄψιν ὅτι ἐν πολλαῖς μητροπόλεσι τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου δὲν διασώζονται αἱ κατὰ καιροὺς ὑπὸ τῶν Πατριαρχείων ἀπολυθεῖσαι διάφοροι ἐγκύκλιοι, εἰς ἃς ἐνίοτε εἰσὶν ἠναγκασμένοι οἱ μητροπολῖται ἵνα καταφεύγωσι πρὸς ὁδηγίαν αὐτῶν καὶ διαρώτισιν ἐπὶ πολλῶν σημείων διαφόρων ζητημάτων, ἡ ἁγία καὶ ἱερὰ Σύνοδος θέλουσα νὰ ἀναπληρώσῃ τὴν σπουδαίαν ταύτην ἔλλειψιν εἶχεν ὁρίσῃ εἰδικὴν πρὸς τοῦτο ἐπιτροπήν, ἀποτελουμένην ἐκ τῶν σεβασμιωτάτων ἁγίων συνοδικῶν Πισσιδείας Γερασίμου, Ρόδου Κωνσταντίνου καὶ Ξάνθης Ἰωακείμ, τοῦ ἀρχιγραμματέως τῆς Ἱ. Συνόδου Φωτίου καὶ τοῦ Ἱ. Σταυρίδου, διευθυντοῦ τοῦ Πρωτοκόλλου, ὅπως συλλέξῃ αὐτὴ καὶ ταξιθετήσῃ πάσας τὰς ἀπὸ τῆς συστάσεως τοῦ Πρωτοκόλλου μέχρι τοῦδε ἀπολυθείσας κατὰ καιροὺς πατριαρχικὰς ἐγκυκλίους, τὰς Πατριαρχικὰς Ἀποδείξεις καὶ τὰς τῆς Μ. Πρωτοσυγκελλίας ἐγκυκλίους.

Ἡ Ἐπιτροπὴ αὕτη περάνασα ἤδη τὸ ἔργον αὐτῆς ὑπέβαλε τὴν σχετικὴν ἔκθεσιν αὐτῆς, ἀναγνωσθεῖσαν ἐν τῇ συνεδρίᾳ τῆς παρελθούσης Τρίτης. Ταύτης δ' ἐγκριθείσης, ἄρξεται μετ' οὐ πολὺ ἡ ἐκτύπωσις αὐτῶν ἐν ἰδίῳ τόμῳ, τῆς ἐπὶ ταύτης ἐπιστασίας καὶ ἐκδόσεως ἀνατεθείσης τῷ διευθυντῇ τοῦ Πρωτοκόλλου Ἱ. Σταυρίδῃ.

Περιττὸν θεωροῦμεν νὰ καταδείξωμεν τὴν σκοπιμότητα καὶ τὴν ἀνυσιμότητα τῆς Πανδέκτης ταύτης πασῶν τῶν ἐγκυκλίων τῶν ἡμετέρων Πατριαρχείων, ἄτε ἀποβαινούσης ἀπαραιτήτου προχείρου ὁδηγοῦ ταῖς τε Ἱεραῖς Μητροπόλεσι καὶ πᾶσι τοῖς λοιποῖς οἰκείοις γραφείοις τῶν ἡμετέρων νομομαθῶν.

—*Ἐπαρχία Προικοννήσου.*— Ἀναγνωσθεισῶν ἐν τῇ χθεσινῇ συνοδικῇ συνεδρίᾳ δύο ἀναφορῶν ἐκ τῆς ἐπαρχίας Προικοννήσου διατυπουσῶν αἰτιάσεις κατὰ τοῦ πανιερωτάτου μητροπολίτου Προικοννήσου Βενεδίκτου, ἡ ἁγία καὶ Ἱ. Σύνοδος παρέπεμψε ταύτας τῷ οἰκείῳ μητροπολίτῃ πρὸς ἀπολογίαν.

ΛΟΓΟΣ ΤΗ ΚΥΡΙΑΚΗ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ

ΟΤΙ Η ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΙΝΕ Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΩΝ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΩΝ ΣΥΝΟΔΩΝ

Ἐξεφωνήθη ἐν τῷ Πατριαρχικῷ ναῷ ὑπὸ τοῦ ἀρχιμανδρίτου Ἀποστόλου, καθηγητοῦ τῆς ἐν Χάλκῃ Θεολογικῆς Σχολῆς.

Τῇ 19 Φεβρουαρίου τοῦ 842 σωτηρίου ἔτους ἑώρταζε τὸ πρῶτον ἡ Ἀνατολικὴ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία τὴν ὁποίαν καὶ σήμερον πάντες οἱ ὀρθόδοξοι ἄγομεν ἑορτήν. Φιλόστοργος ἐκείνη μήτηρ, πειθήνια ἡμεῖς τέκνα. Ὁλόκληρος δεκὰς αἰώνων παρῆλθεν ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης χωρὶς νὰ δυνηθῇ οὐδὲ κατ' ἐλάχιστον νὰ ἐλαττώσῃ παρὰ τοῖς ὀρθοδόξοις χριστιανοῖς τὸν ὀφειλόμενον σεβασμὸν πρὸς τὰ θεσπίσματα τῆς Μητρὸς αὐτῶν Ἐκκλησίας. Θριαμβεύσασα ἡ Ἐκκλησία κατὰ τῶν πολυωνύμων αἱρετικῶν, θεοφρόνως ὥρισε

πρὸς διδασκαλίαν τῶν τέκνων της ὅπως κατ' ἔτος ἐπιτελῆται ἀνάμνησις τοῦ σπουδαίου τούτου γεγονότος. Καὶ ἰδοὺ λοιπὸν ἐν τῇ μνήμῃ ἡμῶν παρίστανται σήμερον καὶ Πατέρες, καὶ Σύνοδοι, καὶ Ἀπόστολοι καὶ Προφῆται, μετὰ προφητειῶν περὶ τοῦ προσδοκωμένου Μεσσίου, μετὰ κηρυγμάτων περὶ τοῦ ἐλθόντος Λυτρωτοῦ, καὶ μετὰ συνοδικῶν Ὅρων περὶ τῆς θεοσδότου διδασκαλίας τοῦ Ι. Χριστοῦ. Ὢ πόσον ἀγάλλεται καὶ πόσα διδάσκεται ἡ εὐσεβὴς χριστιανικὴ ψυχή, ἐντρυφῶσα εἰς τοὺς λόγους καὶ τὰς πράξεις τῶν μακαρίων ἐκείνων ἀνδρῶν, εἰς τὸν ἔνδοξον βίον τῆς στρατευομένης Ἐκκλησίας τοῦ Θεοῦ!

Ὑπὸ τὸ κράτος τελείας ἀπογνώσεως ἐπὶ τῇ παντελεῖ δήθεν ἐλλείψει ἀληθῶν προφητῶν ἐν μέσῳ τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ λαοῦ κατέκειτό ποτε ἐν σπηλαίῳ ἐν τῷ ὄρει τοῦ Θεοῦ τῷ Χωρὴβ Ἠλίας ὁ Θεσβίτης. Ὑπὸ τὴν ἀπροσμάχητον ἐπιρροὴν συντετριμμένης καρδίας διὰ τὴν καταστροφὴν τῆς Ἱερουσαλὴμ ὑπὸ τῶν Βαβυλωνίων ἕτερος προφήτης συνέθετε θρήνους καὶ ἀτόνιζε γοερὰ ᾄσματα. Γεγονότα ἀρχαῖα μέν, ἀλλὰ τοσον ἀναντίρρητα, ὅσον καὶ διδακτικά. Ἀμφότεροι οἱ ἄνδρες χρηματίζουσι προφῆται τοῦ Θεοῦ, καὶ ἀμφότεροι ἀναδείκνυνται ἀκραιφνεῖς ζηλωταὶ τῆς πατρῴας θρησκείας. Καὶ τοῦ μὲν τὴν ἔνθερμον καρδίαν καταβιβρώσκει ἡ ἰδέα, ὅτι αὐτὸς ὑπελείφθη μονώτατος προφήτης ἐν τῷ Ἰσραήλ, καὶ τοῦ δὲ τὰ εὐαίσθητα σπλάγχνα κατασπαράττει ἡ θέα τῶν ἐρειπίων τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλήμ. Βεβαίως καὶ ὁ ζηλωτὴς Ἠλίας καὶ ὁ θρηνώδης Ἱερεμίας πικρὰ χέουσι δάκρυα ἐπὶ τῇ ἀγνῇ συμφορᾷ τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ λαοῦ. Ἐν τοσούτῳ τρίτος τις προφήτης, ἐν μέσῳ τοῦ αὐτοῦ λαοῦ κατοικῶν, καὶ τῆς αὐτῆς πόλεως τὰ πρειγήϊα ἔχων ἐνώπιον τῶν πνευματικῶν ὀρθαλμῶν του, ἀνακράζει πλήρης χαρᾶς: «Φωτίζου, φωτίζου, Ἱερουσαλήμ, ἦκει γάρ σου τὸ φῶς, καὶ ἡ δόξα ἐπὶ σὲ ἀνατέταλκεν. . . Ἆρον κύκλῳ τοὺς ὀφθαλμούς σου, καὶ ἴδε πάντα συνηγμένα τὰ τέκνα σου. . . Καὶ οἰκοδομήσουσιν υἱοὶ ἀλλογενεῖς τὰ τείχη σου. . . Καὶ πορεύσονται πρὸς σὲ δεδοικότες υἱοὶ ταπεινωσάντων σε καὶ παροξυνάντων σε, καὶ προσκυνήσωσιν ἐπὶ τὰ ἴχνη τῶν ποδῶν σου πάντες οἱ παροξύναντές σε . . . καὶ θήσω σε ἀγαλλίαμα αἰώνιον, εὐφροσύνων γενεῶν γενεαῖς» (Ἡσ. ξ'.). Ὁ μελετῶν ἐπισταμένως τὰς ἁγίας Γραφὰς ὀρθόδοξος χριστιανὸς μετὰ μὲν τοῦ ζηλωτοῦ Ἠλία διδάσκεται τὴν πραότητα, διότι ὁ Κύριος ἐφάνη εἰς τὸν προφήτην οὔτε ἐν τῷ ἰσχυρῷ πνεύματι, τῷ διαλύοντι ὄρη καὶ συντρίβοντι πέτρας, οὔτε ἐν τῷ συσσεισμῷ, οὔτε ἐν τῷ πυρί, ἀλλ' ἐν τῇ φωνῇ τῆς λεπτῆς αὔρας (Γ'. Βασιλ. ιθ'.)· μετὰ δὲ τοῦ θρηνώδους Ἱερεμίου μανθάνει τὴν παραμυθίαν καὶ τέλος μετὰ τοῦ Εὐαγγελιστοῦ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης τοῦ μεγαλοφωνοτάτου Ἡσαΐου, προσαγορεύει τὴν ἔκβασιν τῶν προφητευθέντων. Καὶ τὸν φλογερὸν ζῆλον τοῦ προφήτου Ἠλιού, συγκεκραμένον ὅμως μετὰ τῆς χριστιανικῆς ἐπιεικείας, ἐγκολπούμενοι, καὶ τὸ ἀγνὸν πάθος τοῦ Ἱερεμίου, ἀλλ' ὑπὸ τῆς χριστιανικῆς ἐλπίδος συνοδευόμενον, μὴ ἀποβάλλοντες, θεωρήσωμεν μετὰ τοῦ Ἡσαΐου ἐπὶ τῇ σήμερον ἀγομένῃ ἑορτῇ τῆς Ὀρθοδοξίας τὴν φωτισθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Κυρίου καὶ δοξασθεῖσαν Ἱερουσαλήμ, τὴν ὁποίαν ὁ Θεὸς ἔθηκεν ἀγαλλίαμα αἰώνιον, εὐφροσύνων γενεῶν γενεαῖς.

Ποία λοιπὸν εἶνε ἡ ἔνδοξος αὕτη Ἱερουσαλήμ; Ἀπὸ πολλῶν ἤδη αἰώνων, ἀγαπητοὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφοί, ἀπὸ πολλῶν ἤδη αἰώνων πᾶς φίλος τῆς ἀληθείας καὶ οἱ τῇ σκηνῇ λατρεύοντες δύναται νὰ βεβαιωθῶσιν ἐκ τῶν πραγμάτων, ὅτι τὰ θεόπνευστα τοῦ προφήτου ῥήματα δὲν ἀνεφέροντο εἰς τὴν ὑπὸ τῶν Βαβυλωνίων πρότερον καὶ ἀκολούθως ὑπὸ τοσούτων ἀλλεπαλλήλως λεηλατηθεῖσαν καὶ καταστραφεῖσαν ὑλικὴν Ἱερουσαλήμ. Πάντων τῶν προφητῶν τὰ ὄμματα ἀτενίζουσι καὶ πᾶσαι αὐτῶν αἱ προφητεῖαι διαζωγραφοῦσι τὴν πνευματικὴν ἐκείνην πόλιν, τὴν ὁποίαν ἔμελλε νὰ πήξῃ ἐν μέσῳ τῆς ἁμαρτωλῆς ἀνθρωπότητος ὁ Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ. Τὴν τότε Ἰουδαϊκὴν πρωτεύουσαν οὔτε υἱοὶ ἀλλογενεῖς ᾠκοδόμησάν ποτε, οὔτε υἱοὶ ταπεινωσάντων αὐτὴν καὶ παροξυνάντων ἐπορεύθησαν δεδοικότες καὶ προσεκύνησαν ἐπὶ τὰ ἴχνη τῶν ποδῶν της. Τὸν ἔνδοξον τοῦτον κλῆρον ἐπεφύλαξεν ὁ Θεὸς διὰ τὸ κοσμοσωτήριον καθίδρυμα τοῦ Μονογενοῦς αὐτοῦ Υἱοῦ, ὅπερ καλεῖται Ἐκκλησία, καὶ ὅπερ προώρισται νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ὑπὸ τῆς χριστιανικῆς θρησκείας ὑποδειχθέντων τῇ ἀνθρωπότητι ὑψηλῶν καὶ ἁγίων σκοπῶν. Πραγματικῶς, τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ, ἅμα ἐμφανισθεῖσαν ἐν τῷ κόσμῳ, πεισματωδέστατα ἐπολέμησαν υἱοὶ ἀλλογενεῖς, ὁ ἐθνισμὸς καὶ ἡ πολυκέφαλος τῶν αἱρέσεων ὕδρα. Ἐφ' ἡμέρου θεωρήσασα τὴν αἰώνιον Ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ ἡ ἁμαρτωλὴ ἀνθρωπότης, προσεπάθησε διὰ παντὸς μέσου νὰ ἐξαλείψῃ αὐτὴν ἐκ τῆς βίβλου τῶν ζώντων. Αὐστηρὰ ἀνθρωπίνη λογικὴ ζυγοστατεῖ καὶ κρίνει τὴν ὑπὲρ λόγον καὶ ἔννοιαν ἐνανθρώπησιν τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ. Ἅπας ὁ ἐθνικὸς κόσμος καὶ ὁ Ἰουδαϊκὸς πιστεύει δικαίως, ὅτι ἐὰν ὑπερισχύσῃ ἡ θρησκεία τοῦ ἐσταυρωμένου, πρέπει νὰ ἐκλίπωσιν ἡ εἰδωλολατρεία καὶ ἡ θρησκεία τοῦ Ἀβραάμ. Καὶ λοιπὸν οἱ μὲν ἄρχοντες τῶν ἐθνικῶν θέτουσιν εἰς ἐνέργειαν τὸ ξίφος καὶ τὸ πῦρ, τὰς πολυειδεῖς βασάνους καὶ τὸν θάνατον, ὁ ἐθνικὸς ὄχλος τὸν φανατισμὸν καὶ τὴν μανίαν, οἱ δὲ φιλόσοφοι καὶ οἱ πεπαιδευμένοι κατὰ πρῶτον μὲν μεταχειρίζονται ὡς ὅπλον τὸ σκῶμμα καὶ τὴν περιφρόνησιν, ἀλλ' ὕστερον τὴν ἀνασκευὴν καὶ τὴν ἀναίρεσιν. Συγχρόνως μετὰ τῶν ὑλικῶν καὶ πνευματικῶν τούτων ἐχθρῶν σπαράττουσι τὴν Ἐκκλησίαν οἱ ποικίλοι αἱρετικοί, ἄνδρες ἐξ αὐτῶν μὲν τῶν σπλάγχνων τῆς Ἐκκλησίας ἐξελθόντες, ἀλλὰ μὴ ὄντες πειθήνια τέκνα. Ἐν τοσούτῳ ἅπαντες οἱ ἀλλογενεῖς υἱοὶ ἀναγκάζονται ἐπὶ τέλους νὰ καταθέσωσι τὰ ὅπλα, καὶ πορεύονται λοιπὸν πρὸς

τὴν Ἐκκλησίαν δεδοικότες υἱοὶ ταπεινωσάντων αὐτὴν καὶ παροξυνάντων, καὶ προσκυνοῦσιν ἐπὶ τὰ ἴχνη τῶν ποδῶν τοῦ θείου αὐτῆς ἱδρυτοῦ. Ἡ μὲν ἀνθρωπίνη ὑλικὴ δύναμις καὶ βία ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ **Μ. Κωνσταντίνου** ἀνακηρύττει τὴν ἑαυτῆς ἥτταν,, καὶ χαίρουσα τάσσεται ὑπὸ τὴν σημαίαν τοῦ ἐσταυρωμένου, τὸ δὲ ἀτάσθαλον ἀνθρώπινον πνεῦμα ἐν τῷ προσώπῳ τῶν ποικίλων αἱρετικῶν καὶ λοιπῶν σορῶν τοῦ κόσμου τούτου μετ' αἰσχύνης ἐπὶ τέλους ὑποχωρεῖ καὶ ὑποδοῦλοῦται εἰς τὴν σοφίαν τοῦ **Θεοῦ**.

(ἕπεται συνέχεια).

ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΑΡΙΣΤΟΚΛΗΣ

Μεγάλη καὶ ὀδυνηρὰ συμφορὰ ἔπληξε σήμερον τὴν περιώνυμον Πατριαρχικὴν **Μ.** τοῦ Γένους Σχολήν. Ὁ ἐκ τῶν διαπρεπῶν καθηγητῶν αὐτῆς **Ἰωάννης Δ. Ἀριστοκλῆς**, ὁ στωμύλος καὶ εὐρραδὴς καθηγητὴς τῆς ἱστορίας καὶ τῆς φιλοσοφίας ἐν τῷ εὐαγεῖ ἐθνικῷ παιδευτηρίῳ, ὁ ἐπὶ δεκάδας ἐτῶν γενεὰς ὁλοκλήρους διαπλάσας καὶ διαπαιδαγωγήτας, ὁ χρηστὸς καὶ ἐνάρετος πολίτης, ἀπέθανε σήμερον, λύπην ἄρατον τῇ καθ' ἡμᾶς κοινωνίᾳ προξενήσας, κενὸν δυσαναπλήρωτον ἐν τῇ **Μ.** τοῦ Γένους Σχολῇ καταλιπὼν καὶ τὴν μαθητιῶσαν νεότητα τῆς πολυτίμου καὶ καρποφορωτάτης διδασκαλίας διὰ παντὸς στερήσας, διδασκαλίας, ἧς κέντρον ἐγένετο ἀείποτε ἡ ἐν Χριστῷ διάπλασις τῆς καρδίας τῶν σπουδαστῶν, ἡ ἐμπέδωσις τῶν ὑγιῶν θρησκευτικῶν ἀρχῶν καὶ ἡ θωράκισις καὶ προφυλακὴ αὐτῶν ἀπὸ τῶν ὀλορρούνων θεωριῶν.

Ὁ ἀοίδιμος **Ἰωάννης Δ. Ἀριστοκλῆς** διὰ τῆς ἐμφύτου φιλοπονίας καὶ ἐπιμελείας καὶ διὰ προσόντων σπανίων πεπροικισμένος κατώρθωσεν οὐ μόνον ἀνταξίαν τῆς φερεπονίας αὐτοῦ θέσιν νὰ καταλάβῃ, ἀλλὰ καὶ τῆς **Σεβ.** Αὐτοκρατορικῆς Κυβερνήσεως ἰδίας ν' ἀξιωθῇ προσοχῆς, διορισάσης αὐτὸν τακτικὸν καθηγητὴν ἔν τισι σχολαῖς αὐτῆς, μέλος τοῦ ἀνωτάτου συμβουλίου τῆς Παιδείας μετὰ τιμητικῶν διακρίσεων καὶ βαθμῶν.

Ὁ ἀείμνηστος **Ἀριστοκλῆς** ἐχρημάτισεν ἀπὸ τῆς συστάσεως τοῦ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις **Δ. Ε. Μ.** Συμβουλίου ἐπὶ ἑπταετίαν μὲν **Α'** Γραμματεὺς αὐτοῦ, διατηρῶν ἅμα καὶ τὴν ἐν τῇ **Μ.** τοῦ **Γ.** Σχολῇ καθηγητικὴν ἕδραν, εἶτα δὲ ἐπανειλημμένως μέλος αὐτοῦ· Ἀποχωρήσας τῆς ὑπηρεσίας τῶν Πατριαρχείων διωρίσθη καθηγητὴς καὶ ἐν διαφόροις ἄλλοις ἀνωτέροις παιδευτηρίοις τῆς βασιλευούσης διακριθεὶς διὰ τὴν καρποφόρον διδασκαλίαν αὐτοῦ καὶ ἀποβὰς εἷς τῶν θερμουργῶν σκαπανέων τῆς καθ' ἡμᾶς παιδευτικῆς κινήσεως διὰ συγγραφῶν διδακτικῶν καὶ εὐμεθόδων.

Αἰωνία ἡ μνήμη τοῦ **Ἰωάννου Δ. Ἀριστοκλέους.**

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Τὸ Ἐκκλησιαστικὸν Δικαστήριον τῆς Μητροπόλεως Ἰωαννίνων ἐν τῇ τακτικῇ συνεδρίᾳ αὐτοῦ τῆς 25ης Μαΐου 1896 δικάσαν τὴν ὑφισταμένην συζυγικὴν διαφορὰν μεταξὺ τῆς Εὐφροσύνης θυγατρὸς Κώστα Δαρδάνη, ὑπηκόου ὀθωμανίδος κατοίκου τοῦ χωρίου Βραδέτου τοῦ τμήματος Ζαγορίου, ἐπαρχίας Ἰωαννίνων, καὶ τοῦ Χριστοδούλου Κρασοπούλου, ὑπηκόου ὀθωμανοῦ, κατοίκου τοῦ χωρίου Ἄνω Βείτσης, τοῦ αὐτοῦ τμήματος καὶ ἐπαρχίας, νῦν δὲ ἀγνώστου διαμονῆς τυγχάνοντος, διὰ τοὺς ἐν αὐτῇ ἐκτεθειμένους λόγους.

Κηρύττει ἐρήμην διαλελυμένον τὸν μεταξὺ αὐτῶν ὑφισταμένον γάμον,

Καταδικάζει τὸν ἐναγόμενον εἰς τὰ τέλη τοῦ διαζυγίου καὶ δικαστικὰ ἔξοδα γρόσια 60 καὶ

Ἀποφασίζει, ὅπως ἡ ἐκδοθεῖσα αὕτη ἐρήμην ἀπόφασις περὶ διαζεύξεως, ὡς ἐπιδεκτικὴ ἀνακοπῆς καὶ ἐφέσεως ἐντὸς 61 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς κοινοποιήσεως τῆς παρούσης, κατὰ τὴν **Σ.** Πατριαρχικὴν Ἐγκύκλιον, δημοσιευθῇ τρὶς διὰ τῆς Πατριαρχικῆς ἐφημερίδος «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας».

Ἰωάννινα, τῇ 30 Μαΐου 1896. 2

Ὁ πρόεδρος

† Ὁ Ἰωαννίνων **Γρηγόριος.**

Ὁ γραμματεύς

Παράλαμπος Ἠγουμενίδης.

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΚΑΡΠΑΘΟΥ

Ἐκκλησιαστικὸν δικαστήριον

Προσκαλεῖται ὁ Κωνσταντῖνος Χ'' Νικολάου Κοντοῦ ἐκ τοῦ δήμου Μενετῶν τῆς νήσου Καρπάθου καὶ νῦν ἀγνώστου διαμονῆς καὶ ἐπαγγέλματος, ὅπως τὴν πρώτην δικάσιμον Παρασκευὴν μετὰ παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης, ὅπως ἐμφανισθῇ αὐτοπροσώπως ἢ διὰ πληρεξουσίου ἐνώπιον τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ δικαστηρίου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Καρπάθου, ἅτε ἐναγόμενος ὑπὸ τῆς συζύγου αὐτοῦ Καλήτσας Μιχ. Λειβαδιώτου, κατοίκου Μενετῶν τῆς αὐτῆς νήσου, ἐπὶ διαζεύξει, ἄλλως δικασθήσεται ἐρήμην.

Ἡ παροῦσα κλῆσις δημοσιευθήσεται διὰ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐφημερίδος «Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια».

Ἐν Ἀπερέῳ Καρπάθου τῇ 29 Ἰανουαρίου 1899.

Ὁ πρόεδρος Καρπάθου **Ἀγαθάγγελος** — Ὁ γραμματεὺς *Δ. Σ. Ἀσλανίδης*

Παρακαλοῦνται οἱ λαβόντες ἀγγελίας τοῦ ὑπὸ τὰ πιεστήρια εὑρισκομένου «Δοξασταρίου Πέτρου τοῦ Πελοποννησίου» τοῦ ἀρχοντος πρωτοψάλτου τῆς τοῦ Χρ. **Μ.** Ἐκκλησίας **Γ.** Βιολάκη ὅπως ἐπιστρέψωσιν αὐτὰς ὅσον τὸ δυνατὸν ταχύτερον.

Ὁ ὑπεύθυνος Ι. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΘ'. ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 19 ΜΑΡΤΙΟΥ 1899 ΑΡΙΘ. 12

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Σκοπίων ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ (πρόεδρος)
† Ὁ Μέγας Πρωτοσύγκελλος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
† Ὁ Ἀρχιγρ. τῆς Ἱ. Συνόδου ΦΩΤΙΟΣ (ταμίας)
† Ὁ Μέγας Ἀρχιδιάκονος ΔΙΟΔΩΡΟΣ
ΧΡ. ΠΑΠΑ-Ι-ΩΑΝΝΟΥ (γραμματεύς)

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

ὅλον τὸ ὀθωμαν. κράτος μετζίτια ἀργ. 8
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκ. 3
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾶ 25
ἐξαμηνιαία τὰ ἡμίση

Ἡ Συνδρομὴ προκαταβάλλεται
Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται τὴν 1 Ἰανουαρίου

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΙΣ

Τελουμένου τῇ προσεχεῖ Κυριακῇ, 21 ὑπερμεσοῦντος, τεσσαρακονθημέρου μνημοσύνου τοῦ ἀειμνήστου μεγάλου εὐεργέτου τοῦ Γένους **Ἀνδρέου Συγγροῦ**, *συλλειτουργούντων τῇ Α. Θ. Παναγιότητι τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ τῶν σεβασμιωτάτων Συνοδικῶν, ἐν τῷ σεπτῷ Πατριαρχικῷ ναῷ, προσκαλοῦνται πάντες οἱ γεραίροντες τὴν μνήμην τοῦ ἀειμνήστου ὅπως παρασταθῶσιν ἐν αὐτῷ.*

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 18 Μαρτίου 1899.

Ἐκ τοῦ Γραφείου
τῆς Μ. Πρωτοσυγκελλίας

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.

Ἐκκλησιαστικὰ χρονικὰ — Λόγος τῇ Κυριακῇ τῆς Ὀρθοδοξίας ὑπὸ τοῦ ἀρχιμανδρίτου Ἀποστόλου — Κοινοποιήσεις.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

—*Ἡ Α. Θ. Παναγιότης.*—Ἄσμενοι ἀγγέλλομεν ὅτι ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἀναρρώσας ἐκ τῆς ἀσθενείας αὐτοῦ ἐπελάβετο τῶν καθηκόντων ἀπὸ τῆς Τρίτης τῆς παρούσης ἑβδομάδος, ὅτε ἀνέλαβον τὰ συνοδικὰ αὐτῶν καθήκοντα καὶ οἱ ἔναγχος ἀφικόμενοι σεβασμιώτατοι μητροπολῖται Σηλυβρίας Κωνστάντιος καὶ Ἐλευθερουπόλεως Διονύσιος.

—*Ἀρχιερατικαὶ μεταθέσεις.* — Τῆς ἐπισκοπῆς Ἱερισσοῦ καὶ ἁγίου Ὄρους ἐν χηρείᾳ διατελούσης ἕνεκα τῆς παύσεως τοῦ ἐπισκόπου αὐτῆς, ἡ ἁγία καὶ Ἱ. Σύνοδος ἐν τῇ χθεσινῇ συνεδρίᾳ προέβη εἰς πλήρωσιν αὐτῆς. Προταθέντων δὲ ὑποψηφίων τοῦ πανιερωτάτου μητροπολίτου Στρωμνίτσης Ἰωακεὶμ καὶ τῶν θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων Δαφνουσίας Παρθενίου καὶ Μελιτουπόλεως Ἰωακεὶμ καὶ ψήφων κανονικῶν γενομένων ἐν τῷ σεπτῷ πατριαρχικῷ ναῷ, διωρίσθη προεδρικῶς Ἱερισσοῦ καὶ ἁγίου Ὄρους ὁ τέως μητροπολίτης Στρωμνίτσης Ἰωακεὶμ.

Εἰς πλήρωσιν δὲ καὶ τῆς ἐκ τοῦ διορισμοῦ τούτου κενωθείσης μητροπολιτικῆς ἕδρας τῆς ἐπαρχίας Στρωμνίτσης, ἡ ἱερὰ Σύνοδος προὔτεινεν ὑποψηφίους τὸν πανιερώτατον μητροπολίτην Πρεσπῶν καὶ Ἀχριδῶν Πανάρετον καὶ τοὺς θεοφιλεστάτους ἐπισκόπους Μετρῶν καὶ Ἀθύρων Ἀνθίμου καὶ Ἀμφιπόλεως Προκόπιον. Ψήφων δὲ κανονικῶν γενομένων ἐξελέγη μητροπολίτης Στρωμνίτσης ὁ τέως Πρεσπῶν καὶ Ἀχριδῶν Πανάρετος.

Καὶ ταύτης δὲ τῆς μητροπολιτικῆς θέσεως κενωθείσης ἕνεκα τῆς ἀνωτέρω ἐκλογῆς, ἡ ἁγία καὶ Ἱ. Σύνοδος προέβη εἰς πλήρωσιν μετὰ τὴν ὑποβολὴν ὡς ὑποψηφίων τῶν θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων Μετρῶν καὶ Ἀθύρων Ἀνθίμου, Λεοντοπόλεως Νεοφύτου καὶ τοῦ πανοσιολογ. ἀρχιμανδρίτου Πολυκάρπου καὶ τὴν τέλεσιν τῶν κανονικῶν ψήφων, ἐκλεξαμένη μητροπολίτην Πρεσπῶν καὶ Ἀχριδῶν τὸν τέως ἐπίσκοπον Μετρῶν καὶ Ἀθύρων Ἄνθιμον.

—*Ἐκκλησιαστικὴ ἄδεια.*— Ἡ Α. Θ. Π. ὁ ἐν ἁγίῳ Ὄρει ἐφησυχάζων πατριάρχης πρώην Κωνσταντινουπόλεως Ἰωακεὶμ ὁ Γ'. ᾐτήσατο παρὰ τῆς Ἐκκλησίας ἄδειαν ὅπως ἔλθῃ εἰς βασιλεύουσαν πρὸς περίθαλψιν τῆς παθούσης ὑγείας αὐτοῦ.

Ἡ ἁγία καὶ Ἱ. Σύνοδος ἐν τῇ συνεδρίᾳ αὐτῆς τῆς παρελθούσης Τρίτης ἀποδεξαμένη τὴν αἴτησιν ἀπεφάνισεν ὅπως γένωνται παρὰ τῇ Σ. αὐτοκρατορικῇ Κυβερνήσει τὰ προσήκοντα διαβήματα.

—*Γάμοι ἑλλήνων ὑπηκόων.*—Θεωρηθέντος ἀναγκαίου ὅπως διακανονισθῇ τὸ ζήτημα τῆς ὑπὸ τοῦ

Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἐκδικάσεως συζυγικῶν διαφορῶν ἑλλήνων ὑπηκόων, κατηρτίσθη ἐπιτροπὴ πρὸς μελέτην καὶ συνεννόησιν περὶ τούτου, διορισθέντων ἐκ μέρους μὲν τῶν Πατριαρχείων τῶν σεβασμιωτάτων μητροπολιτῶν Πισσιδείας Γερασίμου, Ρόδου Κωνσταντίνου καὶ τοῦ ἐκ τῶν μελῶν τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου ἀξιοτίμου Κ. Κωνσταντινίδου, ἐκ μέρους δὲ τῆς ἐνταῦθα βασιλικῆς ἑλληνικῆς πρεσβείας τῶν ἀξιοτίμων Α. Σανοπούλου, διευθύνοντος τὸ προξενικὸν Γραφεῖον, Στ. Παγανέλη, προέδρου τοῦ Προξενικοῦ Δικαστηρίου καὶ Κ. Κυπραίου Β' διερμηνέως.

—*Ἐπισκέψεις.*—Τῇ παρελθούσῃ Τρίτῃ ἐπεσκέψατο τὴν Α. Θ. Π. τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην ἡ Α. Ε. ὁ ἄρχων Μέγας Λογοθέτης Σταυράκης Ἀριστάρχης βέης. Τῇ Τετάρτῃ δὲ ὁ ἐρίτιμος ὁμογενὴς Παῦλος Στεφάνοβικ Σκυλίτσης.

—*Ἐκκλησιαστικὴ ποινή.* — Ἡ ἐν ἁγίῳ Ὄρει ἱερὰ Πατριαρχικὴ Σταυροπηγιακὴ Μονὴ τῶν Ἰβήρων εἶχεν ἀπολύσῃ πρὸ ἱκανοῦ χρόνου τὸν ἐκ τῶν πατέρων αὐτῆς διάκονον Φιλάρετον ὡς ἀποτολμήσαντα τὴν παραχάραξιν τῆς σφραγῖδος τῆς Μονῆς. Ἡ ἁγία καὶ Ἱερὰ Σύνοδος προσκαλεσαμένη ἐνταῦθα τὸν εἰρημένον διάκονον καὶ πεισθεῖσα ἐκ τῆς ὁμολογίας αὐτοῦ περὶ τῆς ἀληθείας τοῦ πράγματος, ἐπέβαλεν αὐτῷ ἐκκλησιαστικὴν ποινὴν ἀργίας ἐπ' ἀόριστον καὶ τριετῆ περιορισμὸν ἐν τῇ παρὰ τὸν Πόντον ἱερᾷ Μονῇ τοῦ Τιμίου Προδρόμου τῇ ἐπικαλουμένῃ τῆς Βαζελῶνος.

—*Ἀναχώρησις.*—Χθὲς ἀπῆλθεν εἰς Ρωσίαν ὁ τέως ἱερεὺς τῆς ἐνταῦθα ρωσικῆς πρεσβείας πανοσιολογιώτατος ἀρχιμανδρίτης Βόρις, διορισθείς, καθ' ἃ ἐγράψαμεν, διευθυντὴς τῆς Πνευματικῆς Ἀκαδημείας Πετρουπόλεως. Ἡ Α. Θ. Π. εὐηρεστήθη νὰ εὐχηθῇ τῇ Αὐτοῦ Πανοσιολογιότητι αἴσιον τὸν πλοῦν δι' ἰδίου ἀντιπροσώπου.

—**Μνημόσυνον Δ. Μεζίκη.** — Τὸ ἐθνικὸν Ἰωακείμειον Παρθεναγωγεῖον φόρον σεβασμοῦ ἀποτίνον πρὸς τὴν μνήμην τοῦ ἀοιδίμου **Δημητρίου Μεζίκη,** πολλὰ ὑπὲρ τοῦ εὐαγοῦς καθιδρύματος μοχθήσαντος καὶ πλειστάκις διὰ δωρεῶν αὐτοῦ εἰς ἐπούλωσιν τῶν πολλαπλῶν ὑλικῶν ἀναγκῶν γενναίου ἀρωγοῦ ἐπελθόντος, ἐτέλεσε τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ ἐν τῷ ἐν Μουχλίῳ ἱερῷ ναῷ μνημόσυνον ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ μεταστάντος, ἱερουργοῦντος τοῦ σεβασμ. μητροπολίτου Πισσιδείας Γερασίμου, προέδρου τῆς Ἐφορείας τοῦ παιδευτηρίου.

Τὴν πρὸς τὸ Ἰωακείμειον ζηλωτὴν ἀροσίωσιν τοῦ ἀειμνήστου ἐκδηλοῦντες οἱ εὐγενεῖς κληρονόμοι καὶ τὴν φιλόμουσον καὶ εὐεργετικὴν δρᾶσιν αὐτοῦ συνεχίζοντες προσήνεγκον 50 λίρας ὀθωμανικάς.

ΛΟΓΟΣ ΤΗ ΚΥΡΙΑΚΗ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ

ΟΤΙ Η ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΙΝΕ Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΩΝ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΩΝ ΣΥΝΟΔΩΝ

Ἐξεφωνήθη ἐν τῷ Πατριαρχικῷ ναῷ ὑπὸ τοῦ ἀρχιμανδρίτου Ἀποστόλου, καθηγητοῦ τῆς ἐν Χάλκῃ Θεολογικῆς Σχολῆς.

Καίτοι δέ, φιλόχριστον ἐκκλησίασμα, καίτοι ὁ ἐνανθρωπήσας Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἵδρυσε μίαν καὶ μόνην Ἐκκλησίαν, διότι καὶ τῶν προφητῶν τὰ κηρύγματα συνωψίζοντο ἐν τοῖς ἑξῆς λόγοις τοῦ προφήτου Ἡσαΐου, «καὶ κληθήτω πόλις Κυρίου, Σιὼν ἁγίου Ἰσραήλ· καὶ θήσω σε ἀγαλλίαμα αἰώνιον», ἐν τοσούτῳ ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν ὑρίστανται ἐν τῷ κόσμῳ πολλαὶ ἐκκλησίαι, αἵτινες τοσοῦτον διαφέρουσιν ἀπ' ἀλλήλων κατά τε τὴν διδασκαλίαν καὶ τοὺς λοιποὺς χαρακτῆρας τῆς ὑπὸ τοῦ Ι. Χριστοῦ ἱδρυθείσης Ἐκκλησίας, ὥστε μόλις δύναταί τις νὰ εὕρῃ ἑνωτικόν τινα σύνδεσμον μεταξὺ αὐτῶν. Μήπως λοιπὸν αἱ διάφοροι αὗται ἐκκλησίαι ἀποτελοῦσι τὴν μίαν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ, καθὼς αἱ διάφοροι ἐθνικότητες ἀποτελοῦσι τὴν μίαν ἀνθρωπότητα; ἢ μήπως μία μόνη ἐξ αὐτῶν εἶνε ἡ ἀληθής, διότι καὶ ὁ θεῖος ἱδρυτὴς τῆς Ἐκκλησίας εἶνε εἷς, καὶ ἡ πίστις μία, καὶ τὸ βάπτισμα ἕν, καὶ ὁ Θεὸς εἷς, «ὁ ἐπὶ πάντων, καὶ διὰ πάντων, καὶ ἐν πᾶσιν ἡμῖν»; Ἀναντιῤῥήτως, ἀφοῦ ὁ Ι. Χριστὸς ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον ἵνα σώσῃ τὸ ἀνθρώπινον γένος, ἐπὶ τῷ σκοπῷ δὲ τούτῳ ἵδρυσε τὴν Ἐκκλησίαν, ἕπεται ὅτι, καθὼς αὐτὸς εἶνε εἷς, καὶ ὁ σκοπὸς αὐτοῦ εἷς, οὕτω καὶ ἡ ὑπ' Αὐτοῦ ἱδρυθεῖσα Ἐκκλησία πρέπει νὰ ἦνε μία. Σοριστεῖαι καὶ ἀνθρώπινοι ὑπεκφυγαὶ δὲν ἐμφιλοχωροῦσιν ἐνταῦθα. Ἢ θὰ παραδεχθῶμεν, ὅτι ἅπασαι αἱ ἐκκλησίαι, αἵτινες ὑρίσταντό ποτε, ὑρίστανται σήμερον, καὶ θὰ ὑρίστανται ἐν τῷ μέλλοντι, ἀποτελοῦσι μίαν Ἐκκλησίαν, τὴν ὑπὸ τοῦ Ι. Χριστοῦ ἱδρυθεῖσαν· ἢ θὰ ὁμολογήτωμεν ὅτι ἐξ ὅλων αὐτῶν μόνον ἡ μία εἶνε ἡ ἀληθὴς Ἐκκλησία, αἱ δὲ λοιπαὶ ἀπέβαλον τὸν χαρακτῆρα τοῦτον. Ἀλλὰ διὰ νὰ εἴπωμεν ὅτι πᾶσαι αἱ διάφοροι ἐκκλησίαι ἀποτελοῦσι μίαν, ἀνάγκη νὰ βεβαιωθῶμεν ὅτι πᾶσαι διακατέχουσι τὰ αὐτὰ δόγματα, καθαγιάζουσι τοὺς ἀνθρώπους διὰ τῶν αὐτῶν μυστηρίων, καὶ κυβερνῶνται ὑπὸ τῶν νομίμων διαδόχων τῶν Ἀποστόλων. Δυστυχῶς ὅμως τοιαύτη ταὐτότης ἐν τοῖς δόγμασιν, ἐν τοῖς μυστηρίοις καὶ ἐν τῇ πνευματικῇ ἐξουσίᾳ δὲν ὑπάρχει μεταξὺ τῶν διαφόρων ἐκκλησιῶν. Ἑκάστη τῶν ὑρισταμένων σήμερον ἐκκλησιῶν διάφορον ἔχει ἔννοιαν περὶ τῶν κυριωτέρων ἄρθρων τῆς χριστιανικῆς πίστεως. Ποία λοιπὸν ἐξ ὅλων αὐτῶν εἶνε ἀληθής; Ἀναντιῤῥήτως ἐκείνη ἡ Ἐκκλησία εἶνε ἀληθής, ἥτις φυλάττει ἀπαραχάρακτον καὶ ἀνόθευτον τὴν διδασκαλίαν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, καθὼς διετύπωσαν αὐτὴν αἱ οἰκουμενικαὶ σύνοδοι.

«Καὶ τὸ φῶς ἐν τῇ σκοτίᾳ φαίνει, καὶ ἡ σκοτία αὐτὸ οὐ κατέλαβεν» (Ἰωάν. α', 5). Εὐλογητὸς ὁ Θεός, ὅτι ἡ Ἐκκλησία τῶν πατέρων ἡμῶν, ἡ Ἀνατολικὴ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία, ἡ πρώτη παρὰ τῶν Ἀποστόλων παραλαβοῦσα τὴν διδασκαλίαν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, διετήρησε καὶ διατηρεῖ αὐτὴν καθαρὰν καὶ ἀνόθευτον. Οὐδέποτε ἡ ἀλήθεια μισεῖ καὶ ἀποστρέφεται τὸ φῶς· τοὐναντίον δὲ πάντοτε ἐπιζητεῖ αὐτό, ἵνα ὑπὸ τὴν αἴγλην αὐτοῦ διαλάμψῃ ἔτι μᾶλλον ἡ θεία αὐτῆς δόξα. Ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία μετὰ ἀποστολικῆς παρρησίας πολλοὺς δύναται νὰ ἐλέγξῃ ἐπὶ διαστροφῇ τῆς διδασκαλίας τῶν οἰκουμενικῶν συνόδων, αἵτινες ἦταν τὸ ἀψευδὲς στόμα τοῦ παναγίου Πνεύματος, ἐπὶ ἐπινοήσει ἀγνώστων εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἐκκλησίαν νέων δογμάτων, ἐπὶ παραλείψει κυριωτάτων ἀντικειμένων τῆς πίστεως, ἀλλ' ὑπ' οὐδενὸς ἐλέγχεται. Οὐδείς ποτε ἐτόλμησε νὰ ἐλέγξῃ τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν, εἴτε ἐπὶ καινοτομίᾳ, εἴτε ἐπὶ διαστροφῇ, εἴτε ἐπὶ παραλείψει ἀποστολικοῦ τινος δόγματος ἢ μυστηρίου. Ὁσάκις δὲ ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία ἤλεγξε τοὺς καινοτομοῦντας, οὗτοι περιωρίσθησαν μόνον νὰ δικαιολογήσωσι τὴν παράβασίν των δι' ἀνθρωπίνων σοφιστειῶν καὶ διὰ παρερμηνειῶν ἀκατονομάστων. Ἀλλ' ἐπειδὴ θέλουσι καὶ κατὰ τῆς Ἀνατολικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας νὰ ἐξεύρωσί τι, γινώσκετε, χριστιανοὶ ἀδελφοί, ποίαν κατηγορίαν οἱ καινοτόμοι οὗτοι διατυποῦσι κατ' αὐτῆς; Λυπηρὸν εἰπεῖν. Ἡ μόνη αὐτῶν κατηγορία εἶνε, ὅτι ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία δὲν αὐξάνει τὰ δόγματά της, δὲν μεταβάλλει τὰς χριστιανικάς της ἀληθείας, ἄλλαις λέξεσιν, ὅτι ἐμμένει πιστῶς ἐν οἷς ἔμαθε καὶ ἐδιδάχθη παρὰ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, παρὰ τῶν ἁγίων Πατέρων καὶ παρὰ τῶν ἁγίων οἰκουμενικῶν συνόδων. Ὦ τῆς βαρυτάτης κατηγορίας! Οἱ καινοτόμοι δὲν δύνανται νὰ ἐννοήσωσιν, ὅτι ἡ κατηγορία αὕτη ἀποτελεῖ τὸν λαμπρότερον ἀδάμαντα ἐπὶ τοῦ στέμματος τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ὅστις ἐκόσμει αὐτὴν ἄχρι τοῦδε, καὶ θὰ κοσμῇ, καθὼς ἐλπίζομεν καὶ ὁλοψύχως εὐχόμεθα, καὶ θὰ κοσμῇ αὐτὴν ἐφ' ὅσον ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ θὰ ὀνομάζηται στρατευομένη. Ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία, πιστεύουσα ἀκραδάντως, ὅτι καὶ ἡ διδασκαλία τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ τὰ πρὸς σωτηρίαν τοῦ ἀνθρώπου μέσα, ἅτινα Ἐκεῖνος ὥρισεν, εἶνε θεόσδοτα, καὶ ὅτι μόνον ἐὰν τηρῶνται ἀκριβῶς καὶ πιστῶς δύνανται νὰ καθαγιάζωσι τὸν χριστιανὸν καὶ νὰ σώζωσι, δὲν τολμᾷ νὰ μεθιστᾷ ὅρια, ἅτινα ἔθηκαν οἱ Ἀπόστολοι καὶ αἱ οἰκουμενικαὶ σύνοδοι. Ποία οἰκουμενικὴ σύνοδος ἐθέσπισεν ἢ ἐπεδοκίμασε τὰς τόσας καινοτομίας τῆς Παπικῆς Ἐκκλησίας, καὶ τὰς ἔτι περισσοτέρας διαστροφὰς καὶ παραλείψεις εἰς τὰ δόγματα καὶ τὰ μυστήρια τῆς λεγομένης Προτεσταντικῆς Ἐκκλησίας; Ποία οἰκουμενικὴ σύνοδος ἀπεφάνθη ποτέ, ὅτι εἶνε δυνατὸν ν' ἀναφανῶσιν ἐν τῷ μέλλοντι νέα σωτηριώδη δόγματα, ἅτινα ἀπεσιώπησεν ἢ ἀπέκρυψεν ἡ γεραρὰ ἀρχαιότης; Ἡ ἑρμηνεία καὶ ὁ καθορισμὸς τῶν χριστιανικῶν δογμάτων εἶνε ἀποκλειστικὸν ἔργον καὶ δικαίωμα μόνον τῶν οἰκουμενικῶν συνόδων. Μόνον αἱ οἰκουμενικαὶ σύνοδοι δύνανται νὰ εἴπωσι περὶ παντός: «Ἔδοξε τῷ ἁγίῳ Πνεύματι καὶ ἡμῖν». Ἡμεῖς διὰ τοῦτο ἀγαπῶμεν καὶ σεβόμεθα καὶ ἀναγνωρίζομεν ὡς Μητέρα ἡμῶν τὴν Ἀνατολικὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν, διότι ἐν τῷ προσώπῳ αὐτῆς ἀγαπῶμεν καὶ σεβόμεθα τὴν Ἐκκλησίαν τῶν οἰκουμενικῶν συνόδων. Διὰ τοῦτο ἐλέγχομεν τὰς μὴ ὀρθοδόξους ἐκκλησίας, διότι ἐν αὐταῖς δὲν εὑρίσκομεν τὴν διδασκαλίαν τῶν οἰκουμενικῶν συνόδων. Ἄλλως τε δὲ ἐλέγχομεν αὐτὰς οὐχὶ ἡμεῖς. Τὰς μὴ ὀρθοδόξους ἐκκλησίας ἐλέγχουσιν ἐπὶ παραβάσει καὶ διαστροφῇ οἱ ἄμεσοι διάδοχοι τῶν Ἀποστόλων—οἱ ἀποστολικοὶ Πατέρες, οἱ Ἀπologηταὶ τοῦ Β' καὶ Γ' αἰῶνος, οἱ 318 θεοφόροι Πατέρες τῆς Α' οἰκουμενικῆς συνόδου, οἱ 150 Πατέρες τῆς Β' οἰκουμενικῆς, οἱ τῆς Γ' οἰκουμενικῆς, οἱ τῆς Δ' οἰκουμενικῆς, οἱ τῆς Ε' οἰκουμενικῆς, οἱ τῆς ΣΤ' οἰκουμενικῆς, οἱ τῆς Ζ' οἰκουμενικῆς συνόδου, καὶ ἅπας ἐν γένει ὁ τῶν ἁγίων Πατέρων χορός. Λάβετε οἱονδήποτε δόγμα εἴτε μυστήριον τῆς Ἀνατολικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, καὶ ἐρωτήσατε ἐκ τῶν Πατέρων τούτων ἐκείνους, ὅσοι ἔλαβον ἀφορμὴν νὰ ὁμιλήσωσι περὶ αὐτοῦ, καὶ θὰ ἀκούσητε σαφῶς καὶ ἀπερίττως, ὅτι οὕτως ἐδίδασκεν ἡ σύγχρονός των Ἐκκλησία, οὕτω παρέλαβον καὶ αὐτοὶ παρὰ τῶν προκατόχων των, οὕτω δὲ παρακαλοῦσι πάντας τοὺς ὀρθοδόξους χριστιανοὺς νὰ πιστεύωσι καὶ νὰ ὁμολογῶσιν.

Χριστιανοὶ ἀδελφοί! Καὶ γινώσκομεν μέν, ὅτι ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ θὰ πολεμῆται πάντοτε, καὶ πολεμουμένη θὰ θριαμβεύῃ ἑκάστοτε, ἀλλ' οὐδεὶς ἤλπιζεν, ὅτι ὁ σφοδρότερος πόλεμος θὰ προήρχετο παρὰ ἀδελφῶν ποτε χριστιανῶν. «Καὶ ἐχθροὶ τοῦ ἀνθρώπου οἱ οἰκιακοὶ αὐτοῦ», λέγει ὁ Σωτὴρ ἡμῶν (Ματθ. ι'. 36). Πράγματι, οὐχὶ οἱ λεγόμενοι χριστιανοὶ ἐκφενδονίζουσι σήμερον τοὺς δηκτικωτέρους χλευασμοὺς καὶ τὰς λογικωτέρας δῆθεν ἀνασκευὰς τῶν ὀρθοδόξων δογμάτων; Οὐχὶ οἱ λεγόμενοι χριστιανοὶ ἐξαρπάζουσι καθ' ἑκάστην πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μας ἐκ τῶν ἀγκαλῶν τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τὰ τέκνα αὐτῆς, ὅπως καταστήσωσιν αὐτὰ τέκνα ἄλλης ἐκκλησίας μὴ ὀρθοδόξου; Ἀλλ' ἂν οἱ τοιοῦτοι ἔχωσι τὴν προθυμίαν καὶ τὴν τόλμην νὰ σκώπτωσι τὴν Ἐκκλησίαν τῶν οἰκουμενικῶν συνόδων, διατί καὶ ἡμεῖς οἱ Ὀρθόδοξοι νὰ μὴ ἔχωμεν τὸν ζῆλον ν' ἀποκλείσωμεν τοὺς ἀκλήτους τούτους διδασκάλους, καὶ νὰ ὑπερασπισθῶμεν τὴν πατρικὴν ἡμῶν κληρονομίαν ταύτην, τὸ μόνον ἀληθὲς καύχημα ἡμῶν, τὴν Ὀρθοδοξίαν; Ὁ λέγων δὲ ἐξ ἀγνοίας ἢ ἀπερισκεψίας, ὅτι καὶ οἱ ὀρθόδοξοι καὶ οἱ καθολικοὶ καὶ οἱ διαμαρτυρόμενοι

εἶνε χριστιανοὶ καὶ δὲν διαφέρουσιν, ἐκεῖνος διαψεύδεται προφανέστατα ὑπ' αὐτῶν τούτων, οἵτινες, ἐπειδὴ πιστεύουσιν ὅτι ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία διαφέρει τῆς ἰδικῆς των Ἐκκλησίας, διὰ τοῦτο περιέρχονται γῆν τε καὶ θάλασσαν, ἵνα προσηλυτίσωσιν ἕνα ὀρθόδοξον. Οὐδεὶς ὀρθόδοξος δικαιοῦται νὰ προφασισθῇ, ὅτι αὐτὸς ὡς πτωχὸς ἴσως καὶ ἀμαθὴς οὐδὲν δύναται νὰ πράξῃ κατὰ τῆς ἐκνόμου ταύτης προπαγάνδας. Ὁ πανάγαθος Θεὸς οὐδένα ἐστέρησε τῶν εὐεργεσιῶν αὐτοῦ· «ᾧ μὲν ἔδωκε πέντε τάλαντα, ᾧ δὲ δύο, ᾧ δὲ ἕν, ἑκάστῳ κατὰ τὴν ἰδίαν δύναμιν» (Ματθ. κε'. 15). Βεβαίως κατὰ τὸ κοινὸν λόγιον, εἷς—οὐδείς. Τὸ ἔργον ἔχει ἀνάγκην τῆς συνεργασίας πάντων, κλήρου καὶ λαοῦ. Ἐμελετήσαμεν ἀρά γέ ποτε πόθεν προέρχεται ἡ ἐπιτυχία τῶν ἀντορθοδόξων τούτων διδασκάλων, ὁμογενῶν τε καὶ ξένων; Ἐὰν μὲν δὲν ἐσκέφθημεν εἰσέτι ἐπὶ τοῦ ζωτικωτάτου τούτου ζητήματος, εἶνε καιρὸς πλέον νὰ ἐπιστήσωμεν σύντονον προσοχήν· ἐὰν ὅμως ἐσκέφθημεν, ἀνάγκη τότε νὰ πραγματοποιήσωμεν τὸ ἀποτέλεσμα τῆς σκέψεως ἡμῶν. Δείξωμεν ἕκαστος, ἀδελφοὶ ὀρθόδοξοι, τὴν φιλοστοργίαν ἡμῶν πρὸς τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν λόγῳ τε καὶ ἔργῳ· διδάξωμεν οἱ πάντες, ποιμένες καὶ ποιμαινόμενοι, τὰ τέκνα ἡμῶν, ὅτι ἡ Ἀνατολικὴ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία εἶνε ἡ Ἐκκλησία τῶν οἰκουμενικῶν συνόδων· νουθετήσωμεν τοὺς συγγενεῖς ἡμῶν καὶ φίλους «μὴ παντὶ πνεύματι πιστεύειν»· προτρέψωμεν τοὺς δυναμένους εἰς τὴν διὰ συγγραμμάτων καὶ δι' ἄλλων εὐαγγελικῶν μέσων ὑπεράσπισιν τῆς Μητρὸς ἡμῶν Ἐκκλησίας. Ἰδοὺ ἀγὼν εὐσεβὴς καὶ φιλόθεος, ἀγὼν τῶν γνησίων τέκνων τῆς Ἀνατολικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἀγὼν τέλος, ὅστις εἰς ἕκαστον ἐξ ἡμῶν θὰ παράσχῃ τὸ δικαίωμα ν' ἀναφωνήσῃ μετὰ τοῦ ἀποστόλου Παύλου: «τὸν ἀγῶνα τὸν καλὸν ἠγώνισμαι, τὸν δρόμον τετέλεκα, τὴν πίστιν τετήρηκα· λοιπὸν ἀπόκειταί μοι ὁ τῆς δικαιοσύνης στέφανος, ὃν ἀποδώσει μοι ὁ Κύριος ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὁ δίκαιος κριτής» (Β'. Τιμ. δ'. 17). Γένοιτο!

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

Πνευματικὸν Δικαστήριον.

Καλεῖται ὁ Κωνσταντῖνος Ἰορδάνου, ὑπήκοος ὀθωμανός, τέως μὲν κάτοικος τῆς ἐνορίας ἁγίου Κωνσταντίνου Ὑψωμαθείων καὶ ὑπάλληλος τῆς ἑταιρίας τῶν Σιδηροδρόμων Ρωμυλίας, νῦν δὲ ἀγνώστου διαμονῆς καὶ ἐπαγγέλματος, ἵνα τὴν πρώτην δικάσιμον Δευτέραν καὶ ὥραν 8 τουρκιστὶ μετὰ τὴν παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης διὰ τῶν ἐφημερίδων δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως ἐμφανισθῇ πρὸ τοῦ Πνευματικοῦ τῶν Πατριαρχείων Δικαστηρίου, εἴτε αὐτοπροσώπως, εἴτε δι' ἀντιπροσώπου, ὡς ἐναγόμενος ἐπὶ διαζεύξει ὑπὸ τῆς ἑαυτοῦ συζύγου Δάφνης, τὸ γένος Νικολάου μαγείρου, ὑπηκόου ὀθωμανῆς, τὰ οἰκιακὰ ἐπαγγελλομένης καὶ κατοίκου τῆς αὐτῆς ἐνορίας. Προσεπιδηλοῦται δ' αὐτῷ ὅτι, ἐὰν μὴ ἐμφανισθῇ κατὰ τὴν ὡς ἄνω ὁριζομένην δικάσιμον, ἡ ἀγωγὴ θεωρηθήσεται ἐρήμην αὐτοῦ. Ἡ παροῦσα κλῆσις τρὶς δημοσιευθήσεται κατὰ συνέχειαν διὰ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκδιδομένων ἐφημερίδων «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καὶ «Ταχυδρόμου».

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 29 Ἰανουαρίου 1899. 2

Ὁ πρόεδρος

† Ὁ Χαλδείας **Γερβάσιος.**

Ὁ γραμματεὺς

Διάκ. *Ἄνθιμος Π. Ὀρφανίδης.*

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΗΡΑΚΛΕΙΑΣ καὶ ΡΑΙΔΕΣΤΟΥ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Προσκαλεῖται ὁ Κωνσταντῖνος Φωτίου παντοπώλης ὑπήκοος Ἕλλην ὁρμώμενος ἐκ Ραιδεστοῦ, νῦν δὲ ἀγνώστου διαμονῆς, ὅπως τὴν πρώτην Τετάρτην καὶ ὥραν 7ην τῆς ἡμέρας τουρκιστὶ μετὰ παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως ἐμφανισθῇ ἐνώπιον τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαστηρίου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἡρακλείας καὶ Ραιδεστοῦ αὐτοπροσώπως ἢ δι' ἀντιπροσώπου, ὡς ἐναγόμενος ὑπὸ τῆς συζύγου αὐτοῦ Ματοῦς Κωνσταντίνου τὸ γένος Ε. Ναζιάδου, κατοίκου Ραιδεστοῦ ἐπὶ διαζεύξει· ἐν ἐναντίᾳ δὲ περιπτώσει ἡ κατ' αὐτοῦ ἀγωγὴ δικασθήσεται ἐρήμην.

Ἡ παροῦσα κλῆσις δημοσιευθήσεται τρὶς κατὰ συνέχειαν διὰ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκδιδομένων ἐφημερίδων «Κωνσταντινουπόλεως» καὶ «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας».

Ἐν Ραιδεστῷ, τῇ 17ῃ Φεβρουαρίου 1899. 3

Ὁ πρόεδρος

† **Ὁ Ἡρακλείας ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ**

Ὁ γραμματεὺς

Ἀρχ. Ἱερώνυμος Ἰωαννίδης

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Τὸ Ἐκκλησιαστικὸν Δικαστήριον τῆς Μητροπόλεως Ἰωαννίνων ἐν τῇ τακτικῇ συνεδρίᾳ αὐτοῦ τῆς 25ης Μαΐου 1896 δικάσαν τὴν ὑφισταμένην συζυγικὴν διαφορὰν μεταξὺ τῆς Εὐφροσύνης θυγατρὸς Κώστα Δαρδάνη, ὑπηκόου ὀθωμανίδος κατοίκου τοῦ χωρίου Βραδέτου τοῦ τμήματος Ζαγορίου, ἐπαρχίας Ἰωαννίνων, καὶ τοῦ Χριστοδούλου Κρασοπώλου, ὑπηκόου ὀθωμανοῦ, κατοίκου τοῦ χωρίου Ἄνω Βείτσης, τοῦ αὐτοῦ τμήματος καὶ ἐπαρχίας, νῦν δὲ ἀγνώστου διαμονῆς τυγχάνοντος, διὰ τοὺς ἐν αὐτῇ ἐκτεθειμένους λόγους.

Κηρύττει ἐρήμην διαλελυμένον τὸν μεταξὺ αὐτῶν ὑφιστάμενον γάμον,

Καταδικάζει τὸν ἐναγόμενον εἰς τὰ τέλη τοῦ διαζυγίου καὶ δικαστικὰ ἔξοδα γρόσια 60 καὶ

Ἀποφαίζει, ὅπως ἡ ἐκδοθεῖσα αὕτη ἐρήμην ἀπόφασις περὶ διαζεύξεως, ὡς ἐπιδεκτικὴ ἀνακοπῆς καὶ ἐφέσεως ἐντὸς 61 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς κοινοποιήσεως τῆς παρούσης, κατὰ τὴν Σ. Πατριαρχικὴν Ἐγκύκλιον, δημοσιευθῇ τρὶς διὰ τῆς Πατριαρχικῆς ἐφημερίδος «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας».

Ἰωάννινα, τῇ 30 Μαΐου 1896. 3

Ὁ πρόεδρος

† **Ὁ Ἰωαννίνων Γρηγόριος.**

Ὁ γραμματεὺς

Χαράλαμπος Ἡγουμενίδης.

Ὁ ὑπεύθυνος Ι. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΘ΄. ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 26 ΜΑΡΤΙΟΥ 1899 ΑΡΙΘ. 13

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Σκοπίων ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ (πρόεδρος)
† Ὁ Μέγας Πρωτοσύγκελλος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
† Ὁ Ἀρχιγρ. τῆς Ἱ. Συνόδου ΦΩΤΙΟΣ (ταμίας)
† Ὁ Μέγας Ἀρχιδιάκονος ΔΙΟΔΩΡΟΣ
ΧΡ. ΠΑΠΑ-Ι-ΩΑΝΝΟΥ (γραμματεύς)

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

ὅλον τὸ ὀθωμαν. κράτος μετζίτια ἀργ. 8
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκ. 3
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾶ 25
ἐξαμηνιαία τὰ ἡμίσια

Ἡ Συνδρομὴ προκαταβάλλεται
Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται τὴν 1 Ἰανουαρίου

Περιεχόμενα.

Ἐκκλησιαστικὰ χρονικά—Λόγος εἰς τὸ μνημόσυνον τοῦ ἀοιδίμου Ἀνδρέου Συγγροῦ— Κοινοποιήσεις.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Πατριαρχικὴ λειτουργία καὶ μνημόσυνον Α. Συγγροῦ.— Τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ ἐν μέσῳ πυκνοτάτου εὐσεβοῦς ἐκκλησιάσματος ἐτελέσθη ἐν τῷ σεπτῷ πατριαρχικῷ ναῷ μετὰ τῆς εἰθισμένης ἐκκλησιαστικῆς μεγαλοπρεπείας ἡ προαγγελθεῖσα πατριαρχικὴ λειτουργία ἐπὶ τῷ τεσσαρακονθημέρῳ μνημοσύνῳ τοῦ ἀειμνήστου μεγάλου ἐθνικοῦ εὐεργέτου **Ἀνδρέου Συγγροῦ**. Τῇ Α. Θ. Π. τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ Κωνσταντίνῳ συνιερούργησαν πάντες οἱ σεβ. ἅγιοι συνοδικοί, πλὴν τοῦ ἁγίου Ἀμασείας, ἀδιαθετοῦντος. Ἡ Α. Ε. ὁ μέγας Λογοθέτης Σταυράκης Ἀριστάρχης βέης ἵστατο, ὡς ἔθος, ἐν τῷ παραθρονίῳ ἐν στολῇ. Ἐν τῷ ναῷ παρέστησαν σὺν ἄλλοις ἡ Α. Ε. ὁ ἐνταῦθα πρεσβευτὴς τῆς Ἑλλάδος Ν. Μαυροκορδάτος σὺν τῷ Α΄ Γραμματεῖ Εὐγενίῳ Ζαλοκώστᾳ, οἱ ἀξιότιμοι Λεωνίδας Ζαρίφης, οἱ ἀδελφοὶ Εὐστάθιος καὶ Δημοσθένης Εὐγενίδαι, Θεόδωρος Μαυρογορδάτος καὶ ἄλλοι ἐκ τῶν ἐγκρίτων ὁμογενῶν τραπεζιτῶν καὶ ἐμπόρων, τιμώντων τὴν μνήμην τοῦ ἀνδρός, τινὰ τῶν μελῶν τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου καὶ πλεῖστοι ἄλλοι διαπρεπεῖς ὁμογενεῖς. Κατὰ τὴν εἴσοδον τῶν τιμίων δώρων ἡ Α. Θ. Π. ἐν συγκινήσει καὶ βαθείᾳ σιγῇ τοῦ ἐκκλησιάσματος ἐμνημόνευσεν ἐν τοῖς ζῶσι μὲν τοῦ ὀνόματος τῆς εὐγενεστάτης χήρας τοῦ ἀειμνήστου Συγγροῦ Ἰφιγενείας, ἐν τοῖς τεθνεῶσι δὲ τοῦ ὀνόματος τοῦ ὑπὲρ οὗ ἡ θεία καὶ ἱερὰ μυσταγωγία ἐτελεῖτο μεγάλου ἐθνικοῦ εὐεργέτου Ἀνδρέου. Μετὰ τὴν ἐπιμνημόσυνον ταύτην τελετὴν ὁ πανοσιολ. Μέγας Πρωτοσύγκελλος Χρυσόστομος ἐξεφώνησεν ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ ἄμβωνος τὸν κατωτέρω δημοσιευόμενον ἐπιμνημόσυνον λόγον ἐξάρας ἐν ζωηρᾷ ἀπαγγελίᾳ καὶ ἐν μέσῳ βαθείας συγκινήσεως τοῦ ἐκκλησιάσματος τὰς ἀρετὰς καὶ τὰς πρὸς τὸ Γένος καὶ τὴν Ἐκκλησίαν μεγίστας καὶ φιλανθρώπους δωρεὰς τοῦ ἀειμνήστου ἀνδρός.

Μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τῆς Ἐκκλησίας πάντες οἱ ἅγιοι συνοδικοὶ ἀνῆλθον εἰς τὴν μεγάλην αἴθουσαν, ἔνθα μετὰ μικρὸν ἀνῆλθε καὶ ἡ Α. Θ. Παναγιότης, παρακολουθουμένη ὑπὸ πολλῶν ἐγκρίτων ὁμογενῶν τραπεζιτῶν καὶ λοιπῶν βαθμούχων.

Εἶτα ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐκ μέρους Αὐτῆς τε καὶ τῆς ἁγίας καὶ ἱερᾶς Συνόδου καὶ τῶν μελῶν τοῦ Συμβουλίου ἤγγειλε δι' ἰδίου τηλεγραφήματος τῇ ἐν Ἀθήναις εὐγενεστάτῃ χήρᾳ τοῦ ἀοιδίμου ἀνδρός, ὅτι ἐδεήθη μεθ' ἁπάσης τῆς ἱερᾶς Συνόδου τὸ μὲν ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ μεταστάντος, τὸ δὲ ὑπὲρ ὑγείας καὶ μακροβιότητος αὐτῆς. Εἰς τὸ τηλεγράφημα τοῦτο συγκινητικώτατα ἀπαντῶσα ἡ εὐγενεστάτη χήρα πυχαρίστησε τῇ Α. Θ. Παναγιότητι ἐξαιτησαμένη ἅμα τὰς σεπτὰς πατριαρχικὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας.

—*Ἐπισκοπικαὶ μεταθέσεις.* — Τῆς ἐπισκοπῆς Μετρῶν καὶ Ἀθύρων κενωθείσης ἕνεκα τῆς προαγωγῆς τοῦ ἐπισκόπου αὐτῆς εἰς τὸν μητροπολιτικὸν θρόνον Πρεσπῶν καὶ Ἀχριδῶν, καθ' ἃ ἐν τῷ προηγουμένῳ φύλλῳ ἀνεγράψαμεν, ἡ ἁγία καὶ ἱερὰ Σύνοδος ἐν τῇ συνεδρίᾳ τοῦ παρελθόντος Σαββάτου προέβη εἰς πλήρωσιν αὐτῆς. Προταθέντων τοίνυν ὑποψηφίων τοῦ θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου Πολυανῆς Ἰωακείμ καὶ τῶν πανοσιολογ. ἀρχιμανδριτῶν Σεραφείμ καὶ Νικοδήμου, καὶ ψήφων κανονικῶν τελεσθεισῶν, προὐκρίθη ἐπίσκοπος Μετρῶν καὶ Ἀθύρων ὁ τέως ἐπίσκοπος Πολυανῆς Ἰωακείμ.

Κενῆς δὲ διατελεσάσης καὶ τῆς ἐπισκοπῆς Πολυανῆς ἕνεκα τῆς μνημονευομένης μεταθέσεως, ἡ ἁγία καὶ ἱερὰ Σύνοδος κατὰ τὴν αὐτὴν συνεδρίαν προέ-

δη εἰς πλήρωσιν καὶ ταύτης. Ὅθεν ὑποψηφίων προταθέντων τῶν θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων Δαρνουσίας Παρθενίου, Λεοντοπόλεως Νεοφύτου καὶ τοῦ ἀρχιμανδρίτου Πολυκάρπου, προύκρίθη μετὰ τὴν τέλεσιν τῶν κανονικῶν ψήφων ἐπίσκοπος Πολυανῆς ὁ τέως ἐπίσκοπος Δαρνουσίας Παρθένιος.

—*Ἐκλογὴ μελῶν τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου.*— Τῇ μεθαύριον Κυριακῇ, 28 φθίνοντος, περὶ τὴν τετάρτην ὥραν τῆς πρωΐας τουρκιστί, συγκροτεῖται ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, καθ' ἃ ἠγγέλθη, ὑπὸ τὴν προεδρείαν τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου ἡ ἐκλογικὴ Συνέλευσις, ἀπαρτιζομένη, ὡς γνωστὸν ἐκ τῶν μελῶν τῆς ἁγίας καὶ ἱερᾶς Συνόδου, τῶν μελῶν τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου καὶ τῶν ἀντιπροσώπων τῶν διαφόρων ἐνοριῶν τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὅπως διὰ τῆς ψήφου αὐτῆς ἀναδείξῃ τοὺς διαδόχους τῶν κατ' ἔτος συνῳδὰ τοῖς Γενικοῖς Ἐθνικοῖς Κανονισμοῖς ἀποχωρούντων τεσσάρων λαϊκῶν μελῶν τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου ὡς συμπληρούντων τὴν διετῆ αὐτῶν περίοδον. Κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἀποχωροῦσιν οἱ ἐκ τῶν μελῶν τοῦ Συμβουλίου ἐξοχώτατοι Πυλάκης πασᾶς Φενερλῆς ἰατρός, Β. Σαρακιώτης βέης ἰατρός, καὶ οἱ ἀξιότιμοι Γ. Γεωργιάδης καὶ Κ. Κωνσταντινίδης.

—*Χοροστασία.* — Ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἐπὶ τῇ χθὲς ἀγομένῃ ἑορτῇ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου ἐχοροστάτησεν ἐν τῷ πατριαρχικῷ ναῷ μετὰ τῶν σεβασμιωτάτων ἁγίων συνοδικῶν κατά τε τὸν Ἑσπερινὸν καὶ τὸν Ὄρθρον. Τῆς χοροστασίας μετέσχε καὶ ὁ αὐθημερὸν ἀρικόμενος σεβασμιώτατος μητροπολίτης Βερροίας Κωνστάντιος.

—*Παῦσις μητροπολίτου Μελενίκου.*— Ἐκ διαφόρων τμημάτων τῆς ἐπαρχίας Μελενίκου, ἤτοι τῆς πόλεως Μελενίκου, τοῦ Δεμιρισαρίου καὶ τοῦ Μπαϊρακλῆ Τζουμαγιᾶ εἶχον διεβιβασθῇ εἰς τὰ Πατριαρχεῖα ἀλλεπάλληλοι ἀναφοραὶ διατυποῦσαι αἰτιάσεις κατὰ τοῦ μητροπολίτου Μελενίκου Κωνσταντίνου. Τὰς ἀναφορὰς ταύτας εἶχε παραπέμψῃ ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῷ οἰκείῳ μητροπολίτῃ πρὸς ἀπολογίαν. Τῆς ἀπολογίας ὅμως ταύτης κριθείσης ἀνεπαρκοῦς, ἐνεκρίθη ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἡ ἀποστολὴ ἐξάρχου, καὶ τοιοῦτος ἐστάλη ὁ πανιερώτατος μητροπολίτης Βοδενῶν Νικόλαος. Τούτου δὲ νῦν ὑποβαλόντος τὴν σχετικὴν ἐξαρχικὴν ἔκθεσιν σὺν ταῖς ὑπ' αὐτοῦ ἐπιτοπίως διεξαχθείσαις μαρτυρικαῖς καταθέσεσιν, ἡ ἁγία καὶ ἱερὰ Σύνοδος ἐν τῇ τακτικῇ αὐτῆς συνεδρίᾳ τῆς παρελθούσης Τρίτης, συνεχισθείσῃ καὶ μετὰ μεσημβρίαν, λαβοῦσαὐτ' ὄψει τήν τε ἔκθεσιν ταύτην καὶ πάντα τὰ σχετικά, ἐνέκρινε τὴν ἀπὸ τῆς ἐπαρχίας παῦσιν τοῦμητροπολίτου Μελενίκου καὶ τὴν εἰς ἅγιον Ὄρος ἀποστολὴν αὐτοῦ. Ἡ συνοδικὴ αὕτη ἀπόφασις ἠγγέλθη ἤδη τηλεγραφικῶς τῷ τε μητροπολίτῃ Μελενίκου καὶ ταῖς ἀξιοτίμοις δημογεροντίαις τῆς πόλεως Μελενίκου καὶ Δεμιρισαρίου, ἅμα δὲ καὶ ὁ διορισμὸς ὡς γενικοῦ ἐπιτρόπου τῆς ἐπαρχίας, μέχρι τῆς ἐκλογῆς νέου μητροπολίτου, τοῦ ἱερέως Σταύρου.

—*Μητροπολίτης Βερροίας.*— Χθὲς ἀφίκετο εἰς βασιλεύουσαν ὁ ἐκ τῶν νέων συνοδικῶν σεβασμιώτατος μητροπολίτης Βερροίας Κωστάντιος προϋπαντηθεὶς ἐντολῇ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ὑπὸ τοῦ ἱερολ. Δευτερεύοντος Λαυρεντίου. Ἡ Α. Σεβασμιότης κατευθυνθεῖσα εἰς τὰ Πατριαρχεῖα ἐπεσκέψατο τὴν Α. Θ.Π.

—*Ἐπισκέψεις.*—Τοῖς ἐνταῦθα καθολικοῖς καὶ διαμαρτυρομένοις τὸ δόγμα πρεσβευταῖς τῶν Εὐρωπαϊκῶν Δυνάμεων ὡς καὶ τῷ σεβασμιωτάτῳ ἀντιπροσώπῳ ἐνταῦθα τοῦ Πάπα Βονέττῃ, ἄγουσι τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ τὰς ἑορτὰς τοῦ Ἁγίου Πάσχα, ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης διεβίβασε τὰς συγχαρητηρίους αὐτοῦ προσρήσεις διὰ τοῦ πανοσιολογιωτάτου Μ. Πρωτοσυγκέλλου Χρυσοστόμου καὶ τοῦ Ἰωάννου Δ. Τανταλίδου, Διευθυντοῦ τοῦ Α' Πατριαρχικοῦ Γραφείου.

—*Εὐχαριστίας.*— Οἱ πανιερώτατοι μητροπολῖται Στρωμνίτσης Πανάρετος, Πρεσπῶν καὶ Ἀχριδῶν Ἄνθιμος, καὶ οἱ θεοφιλέστατοι ἐπίσκοποι Μετρῶν καὶ Ἀθύρων Ἰωακείμ, καὶ Πολυανῆς Παρθένιος ἐξέφρασαν τὰς εὐχαριστίας αὐτῶν ἐπὶ ταῖς ἐσχάτως γενομέναις μεταθέσεσιν αὐτῶν.

—*Δ. Ε. Μ. Συμβούλιον.* — Ἐν τῇ σημερινῇ συνεδρίᾳ τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου ἠκυρώθη ἡ ἐκλογὴ τῶν ἀντιπροσώπων τῆς ἐνορίας Τατάουλων, ἅτε μὴ τηρηθέντος τοῦ σχετικοῦ ἐκλογικοῦ αὐτῆς νόμου.

—*Μονὴ Δεμεράων.*—Ἀποφάσει συνοδικῇ ληφθείσῃ ἐν τῇ συνεδρίᾳ τῆς παρελθούσης Τρίτης, ἡ ἐποπτεία τῆς ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ἐλασσῶνος ἱερᾶς Μονῆς Δεμεράων ἀνετέθη τῷ κατὰ καιρὸν μητροπολίτῃ Σερβίων καὶ Κοζάνης ὡς μᾶλλον πρὸς τὴν ἐπαρχίαν ταύτου γειτνιαζούσης.

—*Μονὴ ἁγίας Ἀναστασίας ἐν Πόντῳ.*—Ἡγούμενος τῆς παρὰ τὸν Πόντον ἱερᾶς Πατριαρχικῆς καὶ Σταυροπηγιακῆς Μονῆς τῆς ἁγίας Ἀναστασίας διωρίσθη ἐν τῇ συνοδικῇ συνεδρίᾳ τοῦ παρελθόντος Σαββάτου ὁ πανοσιολ. ἀρχιμανδρίτης Ἄνθιμος καὶ ἄλλοτε αὐτόθι ἐπὶ ἐπταετίαν εὐδοκίμως ἡγουμενεύσας.

—*Περιουσίαι Σταυροπηγιακῶν Μονῶν.*— Τῶν δύο Διοικητικῶν ἐν τοῖς Πατριαρχείοις Σωμάτων ἐγκρινάντων ὅπως ὑπάρχωσιν ἐν τοῖς Πατριαρχείοις ἀκριβεῖς λογιστικαὶ πληροφορίαι περί τε τῆς διαχειρίσεως καὶ περὶ τῆς κινητῆς καὶ ἀκινήτου περιουσίας μιᾶς ἑκάστης τῶν ὑπὸ τὸ κλίμα τοῦ Οἰκουμεν. Θρόνου ἱερῶν Σταυροπηγιακῶν Μονῶν, ἀνεγνώσθη ἐν τῇ συνοδικῇ συνεδρίᾳ τῆς παρελθούσης Τρίτης καὶ ἐνεκρίθη σχέδιον πατριαρχικῆς καὶ συνοδικῆς ἐγκυκλίου πρὸς τοὺς ἡγουμένους τῶν μονῶν, δι' ἧς ἐντέλλονται οὗτοι ὅπως ἐντὸς τριῶν τὸ πολὺ μηνῶν ἀποστείλωσιν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα τοὺς ἀπολογισμοὺς τῶν πέντε τελευταίων ἐτῶν (μέχρι τῆς 31 Δεκεμβρ. 1898) μετὰ σχετικοῦ ἀποσπάσματος σημειοῦντος τὰ χρέη τῆς Μονῆς καὶ τὴν κινητὴν καὶ ἀκίνητον περιουσίαν αὐτῆς.

ΧΡΙΣΤΟΥΠΟΛΕΩΣ ΚΥΡΙΛΛΟΣ

Ἐν γήρατι βαθυτάτῳ μετέστη τῶν τῇδε τῇ παρελθούσῃ Τρίτῃ ὁ ἀοίδιμος **Χριστουπόλεως Κύριλλος**, τιτουλάριος ἐπίσκοπος τοῦ μητροπολίτου Σμύρνης, καθ' ἃ διὰ τηλεγραφήματος τοῦ ἁγίου Σμύρνης ἐγνώσθη τῇ Ἐκκλησίᾳ.

Ὁ ἀείμνηστος Χριστουπόλεως γεννηθεὶς περὶ τὸ 1802 ἔν τινι τῶν πέριξ τῆς Σμύρνης κώμῃ Σευδίκιοι καὶ ἱερωθείς, ἐπὶ εἴκοσι καὶ ἐννέα ἔτη ἐχρημάτισεν οἰκονόμος τοῦ ἐν Σμύρνῃ Νοσοκομείου μετὰ ζήλου καὶ ἀφοσιώσεως ἐργασθείς. Ἀποχωρήσας τῆς ὑπηρεσίας ταύτης προήχθη κατὰ ὀκτώβριον τοῦ 1877 εἰς τὸ ἀρχιερατικὸν ἀξίωμα ὑπὸ τὸν ψιλὸν τίτλον Χριστουπόλεως καὶ ἐξηκολούθησε μέχρι τελευταίας στιγμῆς θεοριλῶς καὶ θεαρέστως ἐκπληρῶν τὰ καθήκοντα αὐτοῦ, ἀπολαύων δὲ τοῦ σεβασμοῦ καὶ τῆς ἀγάπης τῶν κατοίκων τῆς πόλεως Σμύρνης.

Ἐπὶ τῷ λυπηρῷ ἀγγέλματι τοῦ θανάτου αὐτοῦ, ἡ Ἐκκλησία ἐνετείλατο τῷ μητροπολίτῃ Σμύρνης ὅπως κηδεύσῃ μετὰ πάσης ἐκκλησιαστ. τάξεως τὸν μεταστάντα, ἅμα δὲ σφραγίσῃ τὴν περιουσίαν αὐτοῦ. **Εἴη αἰωνία ἡ μνήμη τοῦ Χριστουπόλεως.**

ΛΟΓΟΣ

ΕΙΣ ΤΟ ΜΝΗΜΟΣΥΝΟΝ

ΤΟΥ

ΑΟΙΔΙΜΟΥ ΑΝΔΡΕΟΥ ΣΥΓΓΡΟΥ

ΜΕΓΑΛΟΥ ΕΥΕΡΓΕΤΟΥ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΓΕΝΟΥΣ

ΡΗΘΕΙΣ ΥΠΟ ΤΟΥ Μ. ΠΡΩΤΟΣΥΓΚΕΛΛΟΥ

ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ

«Ἐσκόρπισεν, ἔδωκε τοῖς πένησιν, ἡ »δικαιοσύνη αὐτοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶ»να» (Β. Κορινθ. 9.9.).

Παναγιώτατε Δέσποτα, Σεβ. Ἱεράρχαι καὶ λοιποὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφοί. Ὅσον οὐδεὶς τῶν συγχρόνων ἄλλος ἐσκόρπισε πλουσίᾳ καὶ ὑπεραφθόνῳ τῇ χειρί, ἔδωκεν ὅλα τὰ ἐνόντα αὐτοῦ ἐλεημοσύνην, ἀνεκούφισεν, εἰ περ τις καὶ ἄλλος, καὶ ζῶν καὶ θνήσκων τοὺς κοπιῶντας καὶ πεφορτισμένους, ἐσπόγγισε τὰ δάκρυα τῶν κλαιόντων, κατέπαυσε τοὺς θρήνους τῶν δυστυχῶν, ἀνεκούφισε τοὺς πόνους τῆς τε ἰδιωτικῆς καὶ τῆς κοινῆς τοῦ Ἔθνους του συμφορᾶς, καὶ τελέσας τὸν μέγαν καὶ ἔνδοξον δρόμον τῆς ζωῆς του, καὶ ἀποκτήσας τίτλους ἀθανασίας ἀνεξαλείπτους καὶ δικαιώματα εὐγνωμοσύνης ἀπαράγραπτα ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ Ἔθνους του, ἀνεπαύθη καὶ ἐκοιμήθη ὁ ἀείμνηστος καὶ μέγιστος τῶν συγχρόνων φιλογενῶν καὶ φιλανθρώπων Ἀνδρέας Συγγρὸς τὸν αἰώνιον ὕπνον τῶν δικαίων. «Ἕως τοῦ αἰῶνος τὸ μνημόσυνον αὐτοῦ οὐκ ἐξαλειφθήσεται, καὶ ἡ δόξα αὐτοῦ οὐκ ἀποστήσεται, καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ζήσεται εἰς γενεὰς γενεῶν, καὶ ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα».

Παναγιώτατε Δέσποτα, ὅστις φέρων ἐν τῇ καρδίᾳ τὸ πάγκοινον πένθος προεξάρχεις τῆς λυπηρᾶς ταύτης πανηγύρεως· Σεβασμιώτατοι Ἱεράρχαι, ὅσοι συνελθόντες σήμερον εὐλογεῖτε τὴν μνήμην τοῦ μεγάλου τούτου νεκροῦ· Ἐξοχώτατοι καὶ φιλογενεῖς τοῦ Ἔθνους ἡμῶν λογάδες, ὅσοι τιμῶντες τὴν μνήμην τοῦ ἀειμνήστου συγκινεῖσθε διὰ τὴν δόξαν καὶ τὴν τιμήν, ἣν προσφέρει σήμερον τὸ Γένος καὶ ἡ Ἐκκλησία πρὸς ἕνα τῶν μεγαλορρονεστάτων ὑμῶν συναδέλφων· Ἀγαπητοί μοι ἀδελφοί, ὅσοι συνήλθετε, ἵνα ἐν μέσῳ Ἐκκλησίας πληρώσητε τὸν φόρον τοῦ θαυμασμοῦ καὶ τῆς εὐγνωμοσύνης ὑμῶν πρὸς τὸν μέγαν τοῦτον τοῦ Ἔθνους εὐεργέτην. Δεῦτε μελετήσωμεν σήμερον τοῦ μεγάλου τούτου καὶ ἐθνικοῦ εὐεργέτου τὰ μεγαλουργήματα, καὶ ἐγείρωμεν στήλην καὶ ἐπιγραφήν, σημαίνουσαν καὶ ἐξιστοροῦσαν τὰς δαψιλεστάτας ἐκείνας καὶ ὑπερφυεῖς χορηγίας τοῦ ἐπιφανοῦς τούτου νεκροῦ, οὗτινος σήμερον πᾶσα ἑλληνικὴ γῆ ἐγένετο καὶ τάφος, καὶ τῶν μεγάλων ἔργων τοῦ ὁποίου ὄχι μόνον ἐν τῇ πατρίδι στῆλαι καὶ ἐπιγραφαί, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ ξένῃ ἄγραφος μνήμη τῆς γνώμης μᾶλλον ἢ τῶν ἔργων ἐνδιαιτᾶται. Δεῦτε ἐξετάσωμεν τὸν ἔνδοξον βίον καὶ τὸν ἐνδοξότερον τοῦ ἀειμνήστου θάνατον, καὶ ἀντλήσωμεν ἐκ τῆς μελέτης ταύτης παρηγορίαν, δι' ἧς νὰ πραύνωμεν ὅσον τὸ δυνατὸν τὸ μέγεθος τῆς ἐθνικῆς συμφορᾶς, καὶ νὰ καθηδύνωμεν τὴν ὀδύνην καὶ τὸ ἄλγος, ὅπερ συσφίγγει τὴν καρδίαν τοῦ ἡμετέρου Γένους παντός. Τὸ δὲ κοινὸν διαφέρον καὶ ἡ συγγνώμων τῶν παρεστώτων καρδία, ἀναπληρωσάτω τὰ ἐμὰ ὑστερήματα, καὶ θεραπευσάτω τὰς ἀσθενείας τοῦ κηρύγματος τούτου, ὅπερ ἄλλως ὡς ἐντολὴν σεπτὴν ἐπιταχθέν μοι δὲν ἀπώκνησα ν' ἀναλάβω ἀποβλέψας εἰς τὸ πασίγνωστον ἐκεῖνο ὅτι «ἐν τῷδε τῷ ἀνδρὶ πᾶς λόγος ἡττᾶται τῶν ἔργων».

Παναγιώτατε Δέσποτα. Νήπιος, ὅστις φρονεῖ ὅτι εἶναι βιώσιμα τὰ ἔθνη ἐκεῖνα καὶ οἱ λαοί, οἵτινες δὲν ἀναδίδουσι σπαργῶσαν καὶ ὑλομανοῦσαν βλάστησιν, καὶ δὲν παράγουσιν ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρόν, ὡς μεγάλους ἱστορικοὺς τῆς πορείας των σταθμούς, υἱοὺς μεγαλοφυεῖς καὶ μεγαλοπράγμονας. Μόνα τὰ ἔθνη ἐκεῖνα εἶναι προωρισμένα νὰ ζήσωσι

καὶ θὰ ζήσωσιν, ἐν οἷς ἡ φιλοπατρία καὶ ἡ φιλογένεια, ἡ φιλανθρωπία καὶ ἡ μεγαλοφροσύνη εὗρον ἀξίους ἑαυτῶν ἀντιπροσώπους, καὶ ἐνεσαρκώθησαν αἱ ζωτικαὶ καὶ τελεσιουργοὶ αὗται τῆς προόδου τῶν λαῶν δυνάμεις ἐν ταῖς ψυχαῖς μεγαλοφρόνων καὶ περφωτισμένων ἀνδρῶν· Ἐπιτολὴ εἰς τὸν ἐθνικὸν ὁρίζοντα καὶ ἐμφάνισις ἀνδρῶν, ἐν οἷς συνεταυτίσθησαν καὶ συνεκράθησαν ἐναρμονίως αἱ μεγαλουργοὶ τῆς φιλογενείας καὶ φιλανθρωπίας ἀρεταί, ἀποτελεῖ τὸ ἀσφαλέστατον προμήνυμα τῆς εὐδοξίας καὶ τοῦ μεγαλείου τῶν λαῶν τούτων. Τοιαύτην δὲ ἀκριβῶς σήμερον ἔκλαμπρον φιλογενείας καὶ φιλανθρωπίας ἐπιτολὴν ἅμα τε καὶ δύσιν μέλλομεν νὰ θαυμάσωμεν καὶ ἐξυμνήσωμεν ἐν τῷ κατ' ἐξοχὴν μεγάλῳ τούτῳ πλουσίῳ καὶ φιλογενεῖ φιλανθρώπῳ, τῷ Ἀνδρέᾳ Συγγρῷ.

Φιλογένεια καὶ φιλανθρωπία ἦσαν οἱ δύο πόλοι, περὶ οὓς περιεστράφη ὁ ἄξων τοῦ βίου του, καὶ δι' ἃς ἐσκορπίσθη ὅλος ὁ μέγας τῶν ἑκατομμυρίων αὐτοῦ πλοῦτος. Αἱ εὐεργεσίαι τοῦ Συγγροῦ ἀνεξίτηλοι πρέπει νὰ ἐγγραφῶσιν εἰς τὴν μνήμην τῶν τε συγχρόνων καὶ τῶν ἐπιγόνων· ἀποδεικνύουσι δὲ αὗται ἐμφανέστατα, ὅτι ὁ πλοῦτος ἐν ταῖς χερσὶ τοῦ Συγγροῦ εὗρε τὸν δεξιώτατον, τὸν φιλογενέστατον καὶ φιλανθρωπότατον διαχειριστήν του. Ὁ Συγγρὸς κατ' ἐξοχὴν ὑπὲρ πάντας ἐγνώρισε νὰ μεταχειρισθῇ τὸν μέγαν πλοῦτόν του ὡς ὑπηρέτην καλοκἀγαθίας, καὶ ὡς ὄργανον πρὸς διάπραξιν ἔργων ὄχι μόνον καλῶν καὶ φιλανθρώπων, ἀλλὰ τοῦτ' αὐτὸ μεγάλων, δι' ὧν κατετίθει καὶ ἐστήριζε τοὺς μεγάλους στύλους, τοὺς μέλλοντας νὰ συγκρατήσωσι καὶ ὑποβαστάσωσιν ὅλον ἡμῶν τὸ ἐθνικὸν οἰκοδόμημα.

Ὁ Συγγρὸς ὑπὲρ πάντας ἐγνώρισεν, ὅτι πλούσιος μὴ θεραπεύων τὰς ἐθνικὰς ἀνάγκας, καὶ τοῦ Γένους καὶ τῆς Ἐκκλησίας τὴν ἀξιοπρέπειαν, οὐδέποτε θὰ προκαλέσῃ διὰ τὸ ὄνομά του εὐλογίαν· ἐγνώριζεν ὅτι ὁ κόσμος δὲν τιμᾷ τὸν πλοῦτον, ἀλλὰ τούτου τὴν χρῆσιν τὴν φιλογενῆ καὶ φιλάνθρωπον, καὶ ὅτι μόνα τὰ μέτωπα ἐκείνων στέφει ὁ ἀμάραντος τῆς δόξης καὶ τιμῆς στέφανος, ὅσοι, ὡς αὐτός, εἴτε ζῶντες εἴτε θανόντες, κατέλιπον λαμπρὰ καὶ ἄφθιτα φιλογενείας καὶ μεγαλοφροσύνης παραδείγματα. Καὶ διὰ τοῦτο ὁ Συγγρὸς καθ' ὅλον τῆς ζωῆς αὐτοῦ τὸν ἔνδοξον δρόμον, ἐν ἑνὶ μόνῳ ἔζη, ἐν τῇ ἀγάπῃ καὶ τῇ προκοπῇ τῶν ὁμοφύλων του, ἕνα μόνον ἠσθάνετο πόνον, τὸν πόνον τοῦ πάσχοντος Γένους του, καὶ μία μόνη ὀδύνη ἐδόνει τὴν καρδίαν του, ἡ ὀδύνη τῶν ἐν συμφοραῖς ἀδελφῶν του· χάριν τούτων ἐθυσίασε τὸν μέγαν καὶ ἔντιμον πλοῦτόν του ὡς ὁλοκαύτωμα ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ τῆς φιλογενείας καὶ φιλανθρωπίας βωμοῦ.

Ἠσθάνετο, εἴπερ τις καὶ ἄλλος, ὁ ἀείμνηστος, ὅτι κοινὰς ἔχων μετὰ τοῦ Ἔθνους του τὰς τῆς φύσεως καὶ ἀνατροφῆς καὶ συγγενείας σχέσεις, κοινοὺς τοὺς δεσμοὺς τῆς πρὸς τὴν πατρίδα ἀγάπης, κοινὰ τὰ ἤθη καὶ ἔθιμα, κοινὸν τὸ αἷμα τὸ κυκλοφοροῦν εἰς ὅλων ἡμῶν τὰς φλέβας, καὶ κοινοὺς τοὺς ἱεροὺς πόθους, οἵτινες καὶ περὶ τὸ περφωτισμένον αὐτοῦ ἐπτερύγιζον πνεῦμα, κοινὴν ὤφειλε νὰ ἔχῃ καὶ τὴν περὶ παντὸς καλοῦ τοῦ Γένους φροντίδα. Μεγάλη καὶ φωτεινὴ ἐνέπνεεν αὐτὸν ἰδέα, ὅτι εἰς τὸν τὸν κόσμον τοῦτον ἦλθεν ὄχι δι' ἑαυτόν, ἀλλὰ μάλιστα καὶ κυρίως διὰ τὸ ἔθνος καὶ τοὺς ὁμοφύλους του. Σύμπας δὲ ὁ βίος καὶ ὅλαι αἱ πράξεις του φέρουσι τὸν τύπον καὶ τὴν σφραγῖδα τῆς ζωηφόρου ταύτης ἰδέας του.

Ἐργασία ἔντιμος, μόχθοι πολυχρόνιοι, φιλοπονία ἀπαράμιλλος καὶ οἰκονομία λελογισμένη, προσεπόρισαν εἰς αὐτὸν πλοῦτον μέγαν καὶ ὑπεράρθονον. Ἀφορμηθεὶς ὁ Συγγρὸς ἐκ μικρῶν καὶ ἐξ ἐλαχίστων, ὡς ἀγνώριστος τὸ κατ' ἀρχὰς καὶ σιγὰ σιγὰ ῥέων ἐκ τῆς πηγῆς του ῥύαξ, καὶ μικρὸν καὶ κατ' ὀλίγον πλατυνθεὶς καὶ πελαγίσας εἰς μέγαν ἀλλὰ γαλήνιον καὶ χρυσορρόαν ποταμόν, ἐπλημμύρησε πανταχόθεν, ὅθεν διῆλθε καὶ κατήρδευσε διὰ πολλῶν καὶ μυριοκρούνων στομάτων καὶ διακλαδώσεων τὰς ἐκ τῆς δυστυχίας ἀπεξηραμμένας καὶ αὐχμώσας ἰδιωτικάς τε καὶ κοινὰς τοῦ Γένους αὐτοῦ χώρας, ἐλίπανεν ὅλα σχεδὸν τῆς πατρῴας γῆς τὰ ἐδάφη καὶ ἐδωροφόρησεν εἰς αὐτὰ τὴν εὐλογίαν τοῦ οὐρανοῦ, τῆς γῆς τὴν πιότητα καὶ τὴν ἀφθονίαν τῆς εὐημερίας. Ἀλλ' ἡμεῖς νῦν δὲν θαυμάζομεν οὔτε τοῦ νοῦ τὴν ὀξύτητα καὶ τῆς ἀντιλήψεως τὴν εὐθυβουλίαν καὶ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ τὴν πρακτικότητα, δι' ὧν κατώρθωσεν εἰς ὕψος ἑκατομμυριούχου ν' ἀνέλθῃ δυσθεώρητον. Ταῦτα ἄλλοι, οἱ χρηματισταὶ καὶ οἰκονομολόγοι, ἃς μιμῶνται καὶ ἃς θαυμάζωσιν.

Ἡμεῖς ἐν τῷ Συγγρῷ θαυμάζομεν τῆς μεγαλόφρονος καρδίας του τὴν ἔνθεον φιλαδελφίαν, τὴν ὑψηλὴν φιλογένειαν καὶ τὴν πρὸς τοὺς πάσχοντας φιλάνθρωπον καὶ τελείαν ἀγάπην καὶ συμπάθειαν, δι' ὧν ἐτίμησε καὶ ἐπλήρωσε γενεὰς ὅλας τῆς δόξης καὶ τοῦ μεγαλείου του. Θαυμάζομεν ἐκεῖνον, ἐν τῷ ὁποίῳ μόνῃ ἡ μεγαλοφροσύνη κατέλαβε καὶ ἐκυρίευσεν ὅλας τὰς δυνάμεις τῆς ψυχῆς του, καὶ τάσις περιφίλαυτος ἢ φρόνημα χαμαιπετὲς καὶ χαμαίζηλον οὐδέποτε ἐκίνησε τὴν θέλησιν καὶ τὴν χεῖρά του. Θαυμάζομεν ἐκεῖνον, ὅστις πᾶν ὅ,τι ἔ-

πραξε, τὸ ἔπραξε ἐξ ἀγάπης· πᾶν ὅ,τι διέταξε, τὸ διέταξε μετὰ λόγου· πᾶν ὅ,τι ἔδωκε, τὸ ἔδωκε μετὰ φρονήσεως· πᾶν ὅ,τι ἐσκόρπισε, τὸ ἐσκόρπισε μετὰ σκέψιν ὡριμωτάτην, κατόπιν σοφοῦ, δικαίου καὶ ἀσφαλοῦς ὑπολογισμοῦ· καὶ διὰ τοῦτο πᾶν ὅ,τι ἔπραξε φέρει τὸν τύπον τῆς τελειότητος, καὶ πᾶν ὅ,τι ὑπελόγισεν, ἀποτελεῖ καὶ ἕνα σταθμόν, ἀποτελεῖ μίαν μεγάλην περίοδον, ἐγκλείει αἰῶνας ὅλους ἐθνικῆς δόξης.

Πνεῦμα ἐξόχως πρακτικὸν ὁ Συγγρός, καὶ μετὰ διαυγείας ἐτάζον τὰ πράγματα, ἀνεμέτρησε καρτερῳύχως ὅλον τὸ βάθος τῶν κοινωνικῶν συμφορῶν, ὅσας ὁ προάγων πολιτισμὸς ὡς βαθεῖς φωλεοὺς ἔσκαψε καὶ εἰς τὰ σπλάγχνα τῶν ἡμετέρων κοινωνιῶν, καὶ δὲν ἀπέστρεψεν ὁ φιλάνθρωπος τὸ πρόσωπον ἀπὸ τῆς ἰλύος καὶ τῶν συντριμμάτων καὶ τῆς ὑποστάθμης, ἄτινα ἡ ἐκπολιτιστικὴ τοῦ βίου τῶν λαῶν μηχανὴ καταλείπει ὄπισθέν της, καὶ πληροῖ δι' αὐτῶν τὰ Φρενοκομεῖα, τὰς Φυλακὰς καὶ τὰ ἄσυλα τῶν ὀρφανῶν καὶ τῶν γερόντων, τῶν πτωχῶν καὶ τῶν ἀπομάχων, τῶν ἀναπήρων καὶ τῶν δυστυχῶν. Ἔβλεπεν ὁ ἀείμνηστος, ὅτι αἱ μᾶλλον ἐπείγουσαι αὗται ἐθνικαὶ συμφοραὶ ἔχαινον· ἔβλεπεν ὅτι οἱ δυστυχεῖς τοῦ ἔθνους του οὗτοι ὁδοιπόροι περιέπεσον εἰς τοὺς σκληροὺς τῶν συμφορῶν λῃστὰς καὶ ἔκειντο ἐκτάδην εἰς τὰς ὁδοὺς τῆς ἀθλιότητος, καὶ τοὺς ἀντιπαρήρχοντο πολλοὶ καὶ μεγάλοι ἄλλοι φιλογενεῖς ἄνδρες καὶ φιλάνθρωποι· καὶ ἐσπαράσσετο βαθέως ἡ καρδία του ἀπὸ τὰς καθημερινὰς τῶν πενήτων φωνὰς καὶ τοὺς γόους καὶ ἀναστεναγμοὺς τῶν δυστυχῶν. Ἐντεῦθεν ἡ φιλογενὴς καὶ μεγαλόψυχος καρδία του ἐζήτησεν ἐξ ἀρχῆς μέχρι τέλους στάδιον νὰ εὐεργετῇ ἀτελεύτητον· ἡ δὲ πλουσιόδωρος δεξιά του ψηλαφῶσα εἰς ὅλα τὰ βάθη καὶ τὰ ἔγκατα τῆς πασχούσης κοινωνίας ἡμῶν ἐζήτει ἐκεῖ καὶ ἀνεκάλυπτε τοὺς γυμνοὺς καὶ τοὺς ἀστέγους, τοὺς πεινῶντας καὶ διψῶντας, τοὺς ἀσθενεῖς καὶ τοὺς παραλύτους, τὰ ἔκθετα καὶ τὰ ὀρφανά, τοὺς γέροντας καὶ ἀπομάχους καὶ ὅλα τῆς κακοδαιμονίας καὶ ἀθλιότητος τὰ ναυάγια, καὶ ἐκάλει ὅλους τούτους, ἵνα δώσῃ εἰς αὐτοὺς νὰ ζήσωσι ζωὴν ἀνθρωπίνην. Ἐκ τούτου καὶ ὀφείλομεν εἰς τοῦ διεθνοῦς καὶ παγκοσμίου σχεδὸν τούτου Χίου τὴν μεγαλόφρονα καὶ ἀνεξάντλητον εὐποιΐαν ἐν πολλοῖς αὐτὴν τὴν ὕπαρξιν, ἐν τοῖς περισσοτέροις αὐτὴν τὴν ἀξιοπρεπῆ συντήρησιν, ἐν τοῖς πλείστοις αὐτὴν τὴν προκοπὴν καὶ ἀνάπτυξιν, καὶ ἐν πᾶσιν αὐτὴν τὴν παντοτεινὴν συνδρομὴν καὶ ἀντίληψιν τῶν μεγάλων ἐθνικῶν καὶ φιλανθρωπικῶν τοῦ Γένους ἡμῶν ἱδρυμάτων ἔν τε τῇ Ἑλλάδι καὶ τῷ κλίματι τοῦ Οἰκ. Πατριαρχείου.

Εἰς τὴν φιλογενῆ καὶ φιλάνθρωπον αὐτοῦ πρωτοβουλίαν ὀφείλομεν τὸ *Πτωχοκομεῖον*, ὅπου τὸ ἐλεεινὸν γῆρας καὶ ἡ σκληρὰ πτωχεία εὗρε παραμυθίαν καὶ ἀνακούφισιν· εἰς τὸν Συγγρὸν ὀφείλομεν τὸ *Κατάστημα τῶν ἀπόρων γυναικῶν*, ὅπου ἀνεχαιτίσθησαν τόσων δυστυχῶν ὑπάρξεων ἡ πτῶσις καὶ τὰ ὀλισθήματα, καὶ διὰ τῆς ἐντίμου ἐργασίας περισῴζεται ἡ ἀγνότης αὐτῶν καὶ σωφροσύνη· εἰς τὸν Συγγρὸν ὀφείλομεν τὰς ὁμωνύμους αὐτῷ *Φυλακάς*, ὅπου ζητεῖται ἡ διαπαιδαγώγησις καὶ ὁ ἐκπολιτισμὸς τοῦ ἁμαρτήσαντος ἀνθρώπου καὶ ὅπου καὶ αὐτοὶ οἱ κατάδικοι καὶ ἀπόβλητοι τῆς κοινωνίας αἰσθάνονται ὅτι δὲν ἐστερήθησαν τέλεον τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου· εἰς τὸν Συγγρὸν ὀφείλομεν τὸ *Ἀρχαιολογικὸν Μουσεῖον* ἐν Ἀθήναις καὶ ἐν Ὀλυμπίᾳ, ὅπου τὰ ἀθάνατα τῆς προγονικῆς ἡμῶν εὐκλείας ἀριστουργήματα εὗρον φιλοξενίαν καὶ ἄσυλον πρὸς δόξαν καὶ τιμὴν τοῦ παγκοσμίου πολιτισμοῦ· εἰς τὸν Συγγρὸν ὀφείλομεν τὸ *μέγα δημοτικὸν τῶν Ἀθηνῶν Θέατρον*, τὸ *Ὠδεῖον*, τὴν *Ἑταιρείαν τῶν φίλων τοῦ λαοῦ* καὶ πλῆθος ἄλλο ἀναρίθμητον Συλλόγων, Ἀδελφοτήτων, Σωματείων, ἁπάντων ἱδρυμάτων καλλίστου καὶ ὠφελιμωτάτου στοχαζομένων σκοποῦ.

Ἀγνοεῖ τις εἰς πάντα ταῦτα τί μᾶλλον νὰ θαυμάσῃ, τὸ πελάγιον καὶ ἀστείρευτον χεῦμα τῆς φιλογενείας του, ἢ τὴν σκοπιμότητα καὶ τὸ μέγεθος τῶν ἐργασιῶν, ἢ τῆς προαιρέσεως τὸ ἱλαρὸν καὶ τῆς ἐκτελέσεως τὴν προθυμίαν. Πανταχοῦ, ὅπου καὶ ἂν μετέβη, ὁποθενδήποτε καὶ ἂν διῆλθε, διῆλθεν εὐεργετῶν, καὶ πανταχοῦ κατέστησε τὴν διάβασίν του τόσον ἐπαισθητήν, ὅσον τὰς πλημμύρας των οἱ ποταμοὶ διὰ τῆς γονιμότητος, ἣν φέρουσιν εἰς τὰς πεδιάδας, δι' ὧν διέρχονται· πᾶσα χώρα καὶ πόλις, ἣν ἐπεσκέφθη, μαρτυρεῖ τὸ ἐξαίσιον τοῦτο γεγονός, καὶ πανταχοῦ μετ' ἀλαλαγμοῦ ἐξυμνοῦσιν αἱ γλῶσσαι καὶ δοξολογοῦσι καὶ θὰ δοξολογῶσιν αἵ τε σύγχρονοι καὶ μεταγενέστεραι γενεαὶ τὸ μέγα τοῦτο τῆς φιλογενείας ὄνομα καὶ τοῦ τε νῦν καὶ τοῦ ἐπιόντος χρόνου τὸ μεγαλουργὸν τῆς φιλανθρωπίας θαῦμα.

Ἡ βασιλὶς αὕτη τῶν πόλεων, τὸ ἱερὸν καὶ τρισένδοξον τοῦτο κέντρον τοῦ θρησκευτικοῦ καὶ ἐθνικοῦ ἡμῶν βίου, ὀπόθεν καὶ ἐνεπνεύσθη ἐκ παίδων ἔτι τὰ μεγαλουργὰ αὐτοῦ σχέδια, ἔστω μοι τῶν λόγων μου μάρτυς παναληθέστατος. Μεγαλοφωνότατοι παρ' ἡμῖν κήρυκες τῶν πολυτίμων τοῦ μεγάλου τούτου ἐθνικοῦ χορηγοῦ εὐεργεσιῶν ἵστανται τὰ *Μεγάλα φιλανθρωπικὰ τοῦ Γένους ἡμῶν Καταστήματα*, ἡ *μεγαλώνυμος τοῦ Γένους Σχολή*, τὸ *ἐθνικὸν Ἰωακείμειον Παρθε-*

παγωγεῖον, ἡ ἱερὰ Θεολογικὴ τῆς Χάλκης σχολὴ καὶ μάλιστα αὐτὸ τοῦτο τὸ κέντρον καὶ ἡ ἕδρα τῆς ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, τὸ *Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον*. Ἡ Θεσσαλονίκη, ἄλλη αὕτη περιφανὴς μητρόπολις οὐχ ἧττον τῶν γραμμάτων ἢ τῶν πόλεων, ὧν ὑπέρκειται καὶ ἐφ' ὧν ἔχει τὴν δεσποτείαν, ἐπιδείκνυσιν ἡμῖν εἰς μαρτύριον τὰ ἐκ τοῦ πυρὸς διὰ τῆς μεγαλοδώρου τοῦ Συγγροῦ δεξιᾶς ἀνυψωθέντα καὶ ἐκ τῆς τέφρας των μεγαλοπρεπῶς ἐξανθήσαντα καλλιμάρμαρα τῶν μουσῶν τεμένη καὶ τὰ λοιπὰ ἱερὰ καὶ φιλανθρωπικὰ αὐτῆς καθιδρύματα. Ἡ Χίος, τὸ εὐγενὲς τοῦτο τῶν νεωτέρων τῆς ἱστορίας ἡμῶν χρόνων καύχημα, ἡ κουροτρόφος καὶ καλὴ καὶ γονιμωτάτη εἰς φιλογενεῖς ἄνδρας αὕτη Ἰωνικὴ νῆσος, ἡ καὶ σήμερον δικαιουμένη νὰ ὑπερηφανεύηται εὐάνδρου τοῦ ἀειμνήστου Συγγροῦ πατρίς, ἀσίγητος ἵσταται μάρτυς τῆς ὑπερθαυμάστου τοῦ μεγάλου αὐτῆς υἱοῦ φιλογενείας. Πασῶν δὲ τῶν πόλεων μάλιστα καὶ ἰδιαίτατα τὸ ἰοστέφανον ἄστυ, αἱ χρυσαῖ καὶ τῶν καλῶν ὄντως πρόξενοι Ἀθῆναι, ἡ γηραιὰ αὕτη μήτηρ τῶν φώτων καὶ ἄσβεστος τῶν λόγων ἑστία, ἀπέλαυσε τῶν εὐεργετικῶν καὶ φιλογενεστάτων τοῦ Συγγροῦ μεγαλοδωριῶν. Ἐπιλείψει με ὁ χρόνος ἀριθμοῦντα ὅσα ὁ βραχίων αὐτοῦ ὁ μέγας ἐφύτευσεν εἰς τὴν ἔνδοξον ἐκείνην γῆν καὶ πανταχοῦ ἀλλαχοῦ ἔργα καὶ ἱδρύματα ἔνδοξα καὶ ἀθάνατα.

Ἐνμιᾷ λέξει ὁ Συγγρὸς πανταχοῦ εἰς τὰς θλίψεις ἔφερε τὴν χαράν, καὶ εἰς τὰς συμφορὰς ἔδιδε τὴν παραμυθίαν καὶ ἀνακούφισιν καὶ ἐδωροφόρει καὶ ἐσκόρπιζεν εἰς τὸ ἔθνος του τὸ κλέος καὶ τὴν δόξαν· Καὶ διὰ τοῦτο ἡ δόξα καὶ ἡ ἀθανασία καὶ ζῶντα παρηκολούθει αὐτὸν εἰς πᾶν φιλάνθρωπον ἔργον του, βηματίζουσα μὲ μεγάλα ὄπισθεν αὐτοῦ βήματα, καὶ νῦν θανόντα παραπέμπει εἰς τὴν ἄϊδιον τοῦ Γένους εὐγνωμοσύνην.

Ἀλλ' ὁ Συγγρός, ὁ τοσοῦτον ἀπὸ τοῦ βίου μεγαλυνθείς, καὶ τοσοῦτον δόξης φῶς διαχύσας εἰς τὰς τρίβους τῆς ἐνδόξου βιοτῆς του, ἔμελλε νὰ μεγαλυνθῇ ἔτι μᾶλλον ὑπὲρ ἅπαντας καὶ νὰ ὑπεραρθῇ ἀπὸ τῆς θαυμασιωτάτης Διαθήκης του, δι' ἧς ἐξέπεμψεν εἰς τὰ τέσσαρα τοῦ ὁρίζοντος σημεῖα τόσην ἀνταύγειαν φιλανθρώπου μεγαλείου, ὥστε μιᾷ φωνῇ καὶ διὰ κλήσεως πανδήμου ἀνεκηρύχθη ὁ μέγιστος τῶν συγχρόνων φιλανθρώπων καὶ ὁ φιλογενέστατος τῶν μεγάλων τοῦ Γένους ἐθνικῶν εὐεργετῶν.

Ἡ Διαθήκη του, ἡ κορωνὶς αὕτη καὶ τὸ κορύφωμα ὅλων τῶν ὑπὲρ τοῦ Γένους διαθηκῶν, τὸ μεγαλούργημα τοῦτο καὶ εὐγενέστατον κόσμημα τῆς φιλοπατρίας καὶ φιλογενείας τῶν νεωτέρων χρόνων, διήνοιξεν εἰς τὰ ἔσθαμβα ἡμῶν ὄμματα νέους ἀχανεῖς ὁρίζοντας τοῦ ὠκεανοῦ τῆς ἀγάπης, ἣν ἐνέκλειεν ἡ μεγάθυμος αὐτοῦ ψυχὴ καὶ καρδία· Ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους ὁ ἄψυχος χάρτης τῆς μεγαλοφώνου Διαθήκης του διαπνέεται ὑπὸ αἰσθημάτων καὶ διδαγμάτων, ὧν τὸ ὕψος καὶ ἡ λεπτότης κατάπληξιν προξενοῦσιν εἰς τὴν σύγχρονον ἡμῶν γενεάν. Ἀριθμήσατε ἂν δύνασθε τὸ πλῆθος τῶν μεγάλων εὐεργεσιῶν, αἵτινες ὡς ἀκτῖνες φαεινόταται διεσκορπίσθησαν εἰς μίαν μόνην ὥρας στιγμήν, καθ' ἣν ἐσβέννυτο τῆς ζωῆς αὐτοῦ ὁ λαμπρὸς καὶ πάμφωτος λύχνος, καὶ ἐκοιμᾶτο ὁ ἀείμνηστος τῶν δικαίων τὸν ὕπνον. Ἀριθμήσατε:

Κληροδοτῶ εἰς τὸ Πτωχοκομεῖον Ἀθηνῶν λ. σ. 20 χιλ. Κληροδοτῶ, λ. Τ. 20 χιλ. ὅπως συσταθῶσιν οἰκονομικὰ μαγειρεῖα, ὅπου ὁ πτωχὸς λαὸς νὰ εὑρίσκῃ τροφὴν ὑγιᾶ. Κληροδοτῶ εἰς τὸ Βρεφοκομεῖον λ. στ. 10 χιλ. Κληροδοτῶ εἰς τὸ Δημοτικὸν Νοσοκομεῖον λ. στ. 10 χιλ. Κληροδοτῶ εἰς τὸ Ὀρφανοτροφεῖον Χατζῆ-Κώστα λ.στ. 10 χιλ. Κληροδοτῶ εἰς τὸ Ἐργαστήριον τῶν ἀπόρων γυναικῶν λ. στ. 15 χιλ. Κληροδοτῶ εἰς τὸ Ἀμαλίειον Ὀρφανοτροφεῖον λ. στ. 15 χιλ. Κληροδοτῶ εἰς τὸ Δρομοκαΐτειον Φρενοκομεῖον λ. στ. 15 χιλ. Κληροδοτῶ πρὸς συντήρησιν τῶν ἐν Χίῳ σχολῶν καὶ τῶν φιλανθρωπικῶν της καταστημάτων λ. 25 χιλ. Κληροδοτῶ ὑπὲρ τῶν ἐν Κων]πόλει Φιλανθρ. Καταστημάτων λ.στ. 15 χιλ. Κληροδοτῶ εἰς τὸ Ἰωακείμειον παρθεναγωγεῖον λ.σ. 5 χιλ. Κληροδοτῶ πρὸς ἵδρυσιν Ὀρφανοτροφείου ἐν Κων]πόλει λ.σ. 15 χιλ. Κληροδοτῶ ὑπὲρ τοῦ Οἰκουμ. Πατριαρχείου λ. σ. 15 χιλ. Κληροδοτῶ ὑπὲρ τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους δρ. 3 ἑκατομ. πρὸς οἰκοδόμησιν δημοτικῶν σχολείων, δικαστηρίων καὶ πρὸ πάντων εἱρηνοδικείων καὶ πρὸς βελτίωσιν τῶν φυλακῶν· Κληροδοτῶ ὑπὲρ τοῦ θεραπευτηρίου «Εὐαγγελισμοῦ» λ. στ· 50 χιλ. Κληροδοτῶ λ. στ. 50 χιλ. ἵνα οἰκοδομηθῶσι κατοικίαι δι' ἀπομάχους, δι' ἀναρρωννύοντας καὶ καχεκτικούς... Κληροδοτῶ... Κληροδοτῶ.,. Καὶ αἱ δεκάδες καὶ ἑκατοντάδες χιλιάδες τῶν λιρῶν καὶ τὰ ἑκατομμύρια ὡς χρυσῆ βροχὴ σκορπίζονται δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ κατὰ πάσας τὰς διευθύνσεις ὅπου εὑρίσκονται ὁμοεθνεῖς του.

Τῇ ἀληθείᾳ «ὁ πλοῦτος ὁ μεγασθενής», ἀπέβη ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ, κατὰ τὸν ποιητήν, «ἀστὴρ ἀρίζηλος, ἐτήτυμον ἀνδρὶ φέγγος». Ἡ τῆς φιλογενείας ἀρετὴ εὗρεν ἐν αὐτῷ τὴν πλέον ὑπέροχον ψυχήν, ἐν ᾗ ἐνεσαρκώθη καὶ κατεσκήνωσεν· Ἡ εὐαγγελικὴ ἀγάπη καὶ ἡ φιλανθρωπία ἡ χριστιανικὴ συνήντησαν ἐν αὐτῷ καρ-

δίαν, ἥτις κατενόησε τὸν χριστιανισμὸν ὑπὸ τὴν πλέον πρακτικὴν καὶ εὐεργετικωτάτην αὐτοῦ ὄψιν καὶ ἀντίληψιν, ἀφοῦ κατὰ τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Θεοῦ «θρησκεία καθαρὰ καὶ ἀμίαντος παρὰ τῷ Θεῷ καὶ Πατρὶ αὕτη ἐστίν, ἐπισκέπτεσθαι ὀρφανοὺς καὶ χήρας ἐν τῇ θλίψει αὐτῶν». (Ἰάκωβ. 1.27). Οἷον τῳόντι θησαυρὸν μεγαλοφροσύνης πρωτοφανοῦς καὶ φιλογενείας ὑπερόχου καὶ φιλανθρωπίας ἀληθῶς χριστιανικῆς ἔκρυπτεν εἰς τὰ στήθη του ὁ μέγας καὶ περιφανὴς ἐκεῖνος Χῖος! Οἷον καὶ ὁπόσον κάλλιστον κληροδότημα ἅμα τε καὶ δίδαγμα διὰ τὴν σύγχρονον καὶ τὴν ἐπιοῦσαν γενεὰν ἀποτελοῦσιν ὄντως αἱ σοφαὶ αὐτοῦ ἐν τῇ διαθήκῃ συμβουλαί, αἱ θαυμάσιαι αὐτοῦ ὑποθῆκαι καὶ αἱ διατάξεις αἱ ἀνεκτίμητοι, τὰς ὁποίας περιβεβλημένος τὸ μέγα κῦρος τῆς πεφωτισμένης πείρας του ἀναγράφει ἐν τῇ διαθήκῃ του ὁ Συγγρός, καὶ τὰς ὁποίας μελετῶντες δὲν δυνάμεθα ἀκριβῶς νὰ ὑπολογίσωμεν ἂν τὸ μέγεθος τῶν εὐεργεσιῶν ἢ τῶν παραινέσεων τὸ ὄφελος εἶναι πολυτιμότερον καὶ ἐξοχώτερον! Ἡλίκη δὲ δόξα καὶ τιμὴ διὰ τὸ ἔθνος ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον γεννᾷ τοιούτους μεγαλόφρονας υἱοὺς καὶ ἀναδείκνυσι τοσοῦτον περωτισμένους φιλανθρώπους· Ἐν ἡμέραις μάλιστα πονηραῖς καὶ ἐν αἰῶνι, καθ' ὃν πολλοὶ ἀπαισιόδοξοι θρηνοῦσι καὶ ὀδύρονται, διότι ὀφθεν ἐξαχρείωσιν καὶ ἐκφυλισμὸν ἐν τῷ Γένει ἡμῶν συναντῶσιν, ὤ! εἶναι ἐξόχως παρήγορον τὸ ἐπιβάλλον τοῦτο θέαμα τῆς ἀνεκφράστου μεγαλοψυχίας τοιούτων ὁμοεθνῶν μας!

Σίνας, Ριζάρης, Ἀρσάκης, Καπλάνης, Ζωσιμάδαι, Τοσίτσας, Παπάφης, Ζάππας, Ζαρίφης, Ζαφειρόπουλος, Ζωγράφος, Ἀβέρωφ, Στεφάνοβικ, Ἀνδρέας Συγγρός, εἶναι πολὺ μεγάλα καὶ αἰγλήεντα ὀνόματα κοσμοῦντα παναληθῶς τὸν ἐθνικὸν καὶ ἱστορικὸν βίον τῆς νέας ἡμῶν γενεᾶς. Ὦ! πόσον χαίρει καὶ σκιρτᾷ ἡ καρδία ἡμῶν, διότι οἱ καιροὶ τῶν παλαιῶν τῆς ἀρχαίας εὐκλείας τοῦ Γένους ἡμῶν ἡμερῶν μικρὸν καὶ κατ' ὀλίγον ἐπανέρχονται! καὶ πόσον ἡ ἐθνικὴ ἡμῶν ὑπερηφάνεια κολακεύεται, ὅταν ἔχωμεν νὰ ἐπιδείξωμεν εἰς τῶν περὶ ἡμᾶς λαῶν τὰ ὄμματα, ὅτι ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ μεγαλοφροσύνη, ἥτις ἦτό ποτε ὁ ἀποκλειστικὸς τοῦ Γένους ἡμῶν κλῆρος καὶ τὸ τιμαλφέστατον καὶ μᾶλλον περιζήτητον δι' αὐτὸ ἐν μέσῳ ὅλων τῶν ἄλλων ἐπιθυμιῶν τῶν ἐθνῶν προνόμιον καὶ κλέος, ἀναφαίνεται καὶ ἀναβιοῖ πανέκλαμπρος ἐν μέσῳ τῶν τόσων πολλῶν συμφορῶν μας! Δεδοξασμένον εἴη τὸ εὐλογητὸν τῆς θείας Προνοίας ὄνομα, ἥτις ἀνεγείρει ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἄνδρας ἐν τῷ ἡμετέρῳ Γένει τοσοῦτον ἐπιφανεῖς, οἵτινες ἀπὸ τοῦ βίου, ἀπὸ τῶν ἔργων, ἀπὸ τῶν διαθέσεων ἀναγκάζουσιν εἰς θαυμασμὸν καὶ αὐτοὺς τοὺς μᾶλλον ἀδιαφόρως πρὸς τὰ ἡμέτερα διακειμένους, καὶ μαρτυρεῖται ἄρα οὕτω τὸ βιώσιμον καὶ τελεσιουργὸν τοῦ Ἔθνους, καὶ ἀποδείκνυται, ὅτι ἐν τῷ Ἔθνει τούτῳ καὶ παρὰ πάσας τὰς καταλαβούσας αὐτὸ συμφορὰς δὲν ἐξέλιπον αἱ μεγάλαι καὶ εὐγενεῖς φυσιογνωμίαι, αἵτινες εἶναι τὸ καύχημα τῶν λαῶν καὶ τὸ εὐγενέστατον κόσμημα τῆς ἱστορικῆς τοῦ Γένους ἡμῶν πινακοθήκης.

Διὰ τοῦτο δὲ καὶ νῦν, ὦ μακαρία τοῦ ἀειμνήστου Συγγροῦ ψυχή, πάλλουσιν ἐξ ἀπεριγράπτου εὐγνωμοσύνης αἱ καρδίαι ἁπάντων διὰ τὸ πολυύμνητόν σου ὄνομα, καὶ τὰ βάθη αὐτῶν μεταβάλλονται νῦν εἰς ἱεροὺς βωμούς, ἐφ' ὧν νυχθήμερον θὰ καίηται ὑπεράφθονος ὁ λιβανωτὸς τῆς τε κοινῆς καὶ ἰδιωτικῆς εὐγνωμοσύνης, καὶ θὰ κατευθύνηται πρὸς τὸν οὐρανὸν εὐωδέστατον τὸ θυμίαμα τῶν προσευχῶν ἡμῶν καὶ δεήσεων. Δέξαι, ἀείμνηστε καὶ μέγιστε ἐθνικὲ εὐεργέτα, τὸν πάνδημον τοῦτον θαυμασμὸν καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην, τὴν συγκλονοῦσαν ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον ὅλον τὸ Ἔθνος, ἐν τῷ ὁποίῳ δὲν ἔμεινεν ὀφθαλμὸς ἀδάκρυτος, ὡς ἐλάχιστον ἐρύμνιον τοῦ ἱεροῦ φόρου τοῦ σεβασμοῦ καὶ τῆς ἀφοσιώσεως, ἧς ὀφειλέτας εἰς τὴν ἀγήρω σου μνήμην διακηρύττομεν ἡμᾶς αὐτοὺς σήμερον. Τὸ πένθος τοῦτο ἑνὸς ὁλοκλήρου ἔθνους καὶ τὰ σιγηλὰ τῶν δυστυχούντων δάκρυα καὶ οἱ εὐγνώμονες τῶν πενήτων στεναγμοὶ ἀποτελοῦσι τὸν ὡραιότατον πανηγυρικὸν ὕμνον, ὅστις ἐψάλη ποτὲ ἐπὶ τῆς γῆς διὰ θνητόν, ὡς καὶ τὸν πολυτιμότατον στέφανον, ὅστις ἐκόσμησέ ποτε τοὺς κροτάφους μεγάλου ἐν τῷ ἡμετέρῳ Γένει εὐεργέτου. Ἑρμηνεὺς πάντων τούτων πανάρεστος καὶ πολυσέβαστος ἔστωσαν αἱ ὑπὲρ τῆς αἰωνίας μνήμης καὶ ἀναπαύσεώς σου εὐχαί, ἃς ἐπιδαψιλεύει σοι σήμερον ἐκ προσώπου τοῦ Γένους παντὸς καὶ τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ὁ Παναγιώτατος Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης μετὰ σεπτῆς χορείας σεβασμιωτάτων ἱεραρχῶν. Δέξαι ἐκ μέρους τοῦ χριστεπωνύμου λαοῦ τὴν ἀπαραίτητον καὶ ἱερωτάτην ὀφειλὴν σεβασμοῦ καὶ εὐγνωμοσύνης ὀφειλουμένης πρὸς σέ, ὅστις ὑπῆρξας τὸ καύχημα τῆς πατρίδος, ἡ τιμὴ τοῦ Γένους καὶ ἡ δόξα τῆς Ἐκκλησίας. Ἀναπαύου ἡσυχος· τὸ μέγα ἔργον σου δὲν θὰ καταστραφῇ ποτέ· ἡ εὐγενεστάτη καὶ φιλογενεστάτη τοῦ βίου σου καὶ ἀξία τοῦ ὀνόματός Σου σύντροφος συνεχίζει αὐτὸ μεγαλοφρονέστατα. Σὺ δὲ εὐλογημένε υἱὲ τοῦ οὐρανίου Πατρὸς δεῦρο κληρονόμησον τὴν ἡτοιμασμένην σοι βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου, διότι ἐπείνασεν ὁ πλησίον σου καὶ

ἔδωκας αὐτῷ νὰ φάγῃ, ἐδίψησε καὶ τὸν ἐπότισας, ξένος ἦτο καὶ τὸν συνήγαγες, γυμνὸς καὶ τὸν περιέβαλες, ἀσθενὴς καὶ ἐν φυλακῇ καὶ τὸν ἐπεσκέφθης· εἰσέλθε χαίρων εἰς τὴν χαρὰν τοῦ Κυρίου σου. Γένοιτο! Ἀμήν·

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

Πνευματικὸν Δικαστήριον

. . . . . .

Διὰ ταῦτα

Δικάζον ἐρήμην τοῦ ἐναγομένου καὶ ἀποφαίζον παμψηφεί,

Δέχεται τὴν ὑπ' ἀριθ. πρωτ. 5659 καὶ ἡμερ. 24 Σεπτεμβρίου 1898 περὶ διαζεύξεως ἀγωγὴν τῆς ἐναγούσης Ὑπατίας Ἀντωνίου Μαρκαβίτση, τὸ γένος Ἀγγελῆ Πουκαμιτᾶ, ὡς νόμιμον καὶ ἀποδειγμένην,

Κηρύττει διαλυτέον τὸν μεταξὺ τῶν διαδίκων ὑφιστάμενον γάμον ἐξ ὑπαιτιότητος τοῦ ἐναγομένου Ἀντωνίου Μαρκαβίτση,

Διατάττει τὴν ἐν τριτίν ἀλληπαλλήλοις φύλλοις τῶν ἐφημερίδων «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» «Κωνσταντινουπόλεως» δημοσίευσιν τοῦ διατακτικοῦ τῆς παρούσης ἀποφάσεως,

Παρέχει τῷ ἐναγομένῳ προθεσμίαν τριάκοντα καὶ μιᾶς (ἀρ. 31) ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης διὰ τῶν ἐφημερίδων ὡς ἄνω δημοσιεύσεως τοῦ διατακτικοῦ τῆς παρούσης ἀποφάσεως πρὸ χρῆσιν τοῦ ἐνδίκου μέσου τῆς ἀνακοπῆς καὶ

Ἐπιτίθησιν αὐτῷ τὰ δικαστικὰ ἔξοδα καὶ τέλη τῆς παρούσης ἀποφάσεως, τῶν σχετικῶν πρακτικῶν καὶ δικογράφων καὶ τῶν διαζευκτηρίων ἐγγράφων συμποσούμενα εἰς γρόσια ἑξακόσια εἴκοσι καὶ τρία (ἀριθ. 623), προκαταβαλλόμενα ὑπὸ τοῦ ἐπισπεύδοντος.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 11 Ἰανουαρίου 1899. 3

Ὁ πρόεδρος

† Ὁ Χαλδείας **Γερβάσιος**

Ὁ γραμματεὺς

Διάκ. *Ἄνθιμος Π. Ὀρφανίδης.*

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

Πνευματικὸν δικαστήριον

. . . . . .

Διὰ ταῦτα

Δικάζον ἐρήμην τοῦ ἐναγομένου καὶ ἀποφαίζον παμψηφεί,

1) Δέχεται τὴν ὑπ' ἀριθμ. Πρωτοκόλλου 6548 καὶ ἡμερομηνίαν 3 Νοεμβρίου 1898 περὶ διατροφῆς ἀγωγὴν τῆς ἐναγούσης ὡς νόμιμον καὶ βάσιμον,

2) Καταδικάζει τὸν ἐναγόμενον Γεώργιον Μαγκανᾶν ἵνα παρέχῃ τῇ ἑαυτοῦ συζύγῳ Κατίνᾳ Γ. Μαγκανᾶ δύο (ἀριθμ. 2) λίρας τουρκίας καθ' ἑκαστον μῆνα λόγῳ διατροφῆς ἀρχομένης ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς ἐπιδόσεως τῆς ἀγωγῆς ἤτοι τῆς 4 Νοεμβρίου 1898 καὶ παρατεινομένης ἐπ' ἀόριστον, μέχρις οὗ μεταμεληθεὶς ὁ ἐναγόμενος παραλάβῃ παρ' ἑαυτῷ τὴν ἐνάγουσαν.

3) Κηρύσσει τὴν ἀπόφασιν ταύτην ἐκτελεστήν

4) Διατάσσει τὴν δημοσίευσιν τοῦ διατακτικοῦ τῆς παρούσης ἀποφάσεως ἐν τρισὶν ἀλλεπαλλήλοις ἀριθμοῖς τῶν ἐν Κων]πόλει ἐκδιδομένων ἐφημερίδων «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καὶ «Ταχυδρόμου»,

5) Παρέχει τῷ ἐναγομένῳ προθεσμίαν τριάκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἀπὸ τῆς νομίμου διὰ τῶν ἐφημερίδων δημοσιεύσεως τοῦ διατακτικοῦ τῆς παρούσης ἀποφάσεως πρὸς χρῆσιν τοῦ ἐνδίκου μέσου τῆς ἀνακοπῆς, καὶ

6) Ἐπιτίθησιν ἐξ ἡμίσεος ἀμφοτέροις τοῖς διαδίκοις, ὡς συζύγοις, τὰ δικαστικὰ ἔξοδα καὶ τέλη τῆς παρούσης ἀποφάσεως καὶ τῶν σχετικῶν δικογράφων, συμποσούμενα εἰς γρόσια διακόσια ὀγδοήκοντα καὶ τρία (ἀρ. 283), προκαταβαλλόμενα ὑπὸ τοῦ ἐπισπεύδοντος.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 10 Φεβρουαρίου 1899.

Ὁ πρόεδρος 1

† Ὁ Χαλδείας Γερβάσιος

Ὁ γραμματεὺς

Ἱεροδ. Ἄνθιμος Π. Ὀρφανίδης

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

Πνευματικὸν Δικαστήριον.

Καλεῖται ὁ Κωνσταντῖνος Ἰορδάνου, ὑπήκοος ὀθωμανός, τέως μὲν κάτοικος τῆς ἐνορίας ἁγίου Κωνσταντίνου Ὑψωμαθείων καὶ ὑπάλληλος τῆς ἑταιρίας τῶν Σιδηροδρόμων Ρωμυλίας, νῦν δὲ ἀγνώστου διαμονῆς καὶ ἐπαγγέλματος, ἵνα τὴν πρώτην δικάσιμον Δευτέραν καὶ ὥραν 8 τουρκιστὶ μετὰ τὴν παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης διὰ τῶν ἐφημερίδων δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως ἐμφανισθῇ πρὸ τοῦ Πνευματικοῦ τῶν Πατριαρχείων Δικαστηρίου, εἴτε αὐτοπροσώπως, εἴτε δι' ἀντιπροσώπου, ὡς ἐναγόμενος ἐπὶ διαζεύξει ὑπὸ τῆς ἑαυτοῦ συζύγου Δάφνης, τὸ γένος Νικολάου μαγείρου, ὑπηκόου ὀθωμανῆς, τὰ οἰκιακὰ ἐπαγγελλομένης καὶ κατοίκου τῆς αὐτῆς ἐνορίας. Προσεπιδηλοῦται δ' αὐτῷ ὅτι, ἐὰν μὴ ἐμφανισθῇ κατὰ τὴν ὡς ἄνω ὁριζομένην δικάσιμον, ἡ ἀγωγὴ θεωρηθήσεται ἐρήμην αὐτοῦ. Ἡ παροῦσα κλῆσις τρὶς δημοσιευθήσεται κατὰ συνέχειαν διὰ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκδιδομένων ἐφημερίδων «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καὶ «Ταχυδρόμου».

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 29 Ἰανουαρίου 1899. 3

Ὁ πρόεδρος

† Ὁ Χαλδείας **Γερβάσιος.**

Ὁ γραμματεὺς

Διάκ. *Ἄνθιμος Π. Ὀρφανίδης.*

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΚΑΡΠΑΘΟΥ

Ἐκκλησιαστικὸν δικαστήριον

Προσκαλεῖται ὁ Κωνσταντῖνος Χ'' Νικολάου Κοντοῦ ἐκ τοῦ δήμου Μενετῶν τῆς νήσου Καρπάθου καὶ νῦν ἀγνώστου διαμονῆς καὶ ἐπαγγέλματος, ὅπως τὴν πρώτην δικάσιμον Παρασκευὴν μετὰ παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης, ὅπως ἐμφανισθῇ αὐτοπροσώπως ἢ διὰ πληρεξουσίου ἐνώπιον τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ δικαστηρίου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Καρπάθου, ἅτε ἐναγόμενος ὑπὸ τῆς συζύγου αὐτοῦ Καλήτσας Μιχ. Λειβδιώτου, κατοίκου Μενετῶν τῆς αὐτῆς νήσου, ἐπὶ διαζεύξει, ἄλλως δικασθήσεται ἐρήμην.

Ἡ παροῦσα κλῆσις δημοσιευθήσεται διὰ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐφημερίδος «Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια». 2

Ἐν Ἀπερείῳ Καρπάθου τῇ 29 Ἰανουαρίου 1899.

Ὁ πρόεδρος Ὁ γραμματεὺς

Καρπάθου **Ἀγαθάγγελος** *Δ. Σ. Ἀσλανίδης*

Ὁ ὑπεύθυνος Ι. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΤΕΥΧΟΣ ΤΟΥ ΜΑΡΤΙΟΥ

ΕΤΟΣ ΙΘ'. ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 31 ΜΑΡΤΙΟΥ 1899 ΑΡΙΘ. 14

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Σκοπίων ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ (πρόεδρος)
† Ὁ Μέγας Πρωτοσύγκελλος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
† Ὁ Ἀρχιγρ. τῆς Ἱ. Συνόδου ΦΩΤΙΟΣ (ταμίας)
† Ὁ Μέγας Ἀρχιδιάκονος ΔΙΟΔΩΡΟΣ
ΧΡ. ΠΑΠΑ-Ι-ΩΑΝΝΟΥ (γραμματεύς)

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

ὅλον τὸ ὀθωμαν. κράτος μετζίτια ἀργ. 8
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκ. 3
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾶ 25
ἑξαμηνιαία τὰ ἡμίσυ

Ἡ Συνδρομὴ προκαταβάλλεται
Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται τὴν 1 Ἰανουαρίου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.

Γενικαὶ γνώσεις περὶ χριστιανικῆς ἀρχαιολογίας— Παρερμηνεία καὶ ὀρθὴ ἑρμηνεία τῆς πλάσεως καὶ συστάσεως τοῦ ἀνθρώπου— Τὸ ἐν Μόσχᾳ Συνοδικὸν Σκευοφυλάκιον— Ἔγγραφα Πατριαρχικοῦ ἀρχαιοφυλακείου— Λόγος εἰς τὴν Β' κυριακὴν τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς περὶ θρησκευτικοῦ ζήλου — Ἱστορικὸν Ἡμερολόγιον μηνὸς Ἀπριλίου.

ΓΕΝΙΚΑΙ ΓΝΩΣΕΙΣ
ΠΕΡΙ
ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ*

IX.

Ἡ ψηφοθετική.

Ἱκανὰ ἐν τοῖς προηγουμένοις κεφαλαίοις εἰπόντες περὶ τῆς τεκτονικῆς ἢ ἀρχιτεκτονικῆς καὶ τῆς οἰκοδομικῆς τῶν ἱερῶν ναῶν, θέλομεν πραγματευθῇ νῦν περὶ τῶν ἀρροώντων εἰς τὰς τῆς ἐν γένει διακοσμήσεως αὐτῶν μεθόδους. Καὶ δὴ ἀρχόμεθα ἀπὸ τῆς λεγομένης ψηφοθετικῆς τέχνης.

Ἡ τέχνη αὕτη, δι' ἧς τοσοῦτοι χριστιανικοὶ ναοί, καὶ μάλιστα ἐπὶ τῆς βυζαντινῆς ἐποχῆς, διεκοσμήθησαν, εἶναι ἀρχαιοτάτη. Λέγεται ὅτι καὶ οἱ Αἰγύπτιοι καὶ οἱ Φοίνικες καὶ ἄλλοι ἀρχαῖοι ἀνατολικοὶ λαοὶ ἐγίνωσκον τὴν ψηφοθετικήν. Ἐν τούτοις, ἡ τέχνη αὕτη ἐτελειοποιήθη ἀναμφηρίστως ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων, οἵ, καλλιτεχνικῶς καὶ ἄγαν ἐπιτηδείως, τὰ διάφορα χρώματα συναρμολογήσαντες καὶ εὐρυθμίαν ἱκανὴν εἰς τὰ ψηφοθετήματα ἀποδώσαντες, κατέστησαν τὰ ψηφοθετικὰ ἔργα λαμπρότατα ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς διακοσμητικῆς ἐντυπώσεως, ἔτι δὲ τῆς καὶ πρὸς αὐτὴν τὴν γραφικὴν ὁμοιότητος αὐτῶν.

Παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἡ τέχνη αὕτη ἐκαλεῖτο *ψήφωσις* ἢ *ψηφολογία*, τὰ δὲ δι' αὐτῆς συντελούμενα ἔργα ὠνομάζοντο *ψηφωτὰ* ἢ *ψηφιδωτὰ* καὶ *ψήφινα*, ἔτι δὲ *ψηφόθετα* ἢ *ψηφοθετήματα* ἢ *ψηφολογήματα* ἢ καὶ *ἐμβλήματα*, οἱ δὲ τούτων τεχνουργοὶ ἐλέγοντο *ψηφοθέται* ἢ καὶ *ψηφολόγοι*. Τὰ δὲ τεμάχια λίθων ἢ μαρμάρων ἢ ὑέλων διαφόρων χρωμάτων ὡς καὶ ἄλλων ποικιλοχρόων συμμιγμάτων, ἅτινα οἱ *ψηφοθέται* μετεχειρίζοντο ἵνα *ψηφοθετῶσιν* ἢ *ψηφῶσιν*, ἀπεκαλοῦντο *ψηφίδες* ἢ *ψῆφοι*, πρὸς δὲ καὶ *πεσσοὶ* ἢ *πεττοὶ* καὶ *ἀβακίσκοι* καὶ *κύβοι*, ἐξ οὗ καὶ τὰ ψηφοθετήματα ἐκαλοῦντο καὶ *ἔργα ἐν πεσσοῖς*, *ἔργα ἐν ἀβακίσκοις*, *ἔργα ἐν κύβοις*.

Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν διὰ ψηφοθετημάτων ἐκοσμοῦντο μόνον αἱ ὀροφαὶ καὶ οἱ τοῖχοι τῶν δημοσίων οἰκοδομῶν καὶ τῶν ἱερῶν, ἔστιν ὅτε δὲ καὶ τῶν ἰδιωτικῶν οἰκιῶν, καὶ τὰ θολωτὰ αὐτῶν ὀροφώματα, βραδύτερον δ' ἤρξατο ἡ διὰ ψηφιδωτῶν διακόσμησις καὶ τῶν δαπέδων αὐτῶν, ἅτινα ἐκαλοῦντο *λιθόστρωτα*, ἔτι δὲ *δάπεδα ἐν ἀβακίσκοις*, ὅταν κατεσκευάζοντο ἐκ τεμαχίων φυσικῶν λίθων ἢ μαρμάρων διαφόρων χρωμάτων.

Τοιαῦτα *δάπεδα ἐν ἀβακίσκοις* εἶδον καὶ ἐν Κρήτῃ, ἐν τοῖς ἐρειπίοις τῶν ἀρχαίων πόλεων Κισάμου καὶ Ἀπτέρας, καθάπερ ἀναφέρω ἐν τῇ πραγματείᾳ, ἣν πρό τινος ἐδημοσίευσα, ὑπὸ τὸν τίτλον: «αἱ περὶ τῆς τοποθεσίας τῆς Ἀπτέρας, τοῦ ἐπινείου αὐτῆς Κισάμου καὶ τῆς Πολυρρήνης ἀμφιβολίαι».

Ἡ ψηφοθετικὴ ἦν ἐν χρήσει καὶ πρὸς στολισμὸν τῶν τοίχων καὶ τῶν ὀροφωμάτων, κυρίως, τῶν σπουδαστηρίων, ἤτοι τόπων καθιερωμένων εἰς τὰς μούσας, οἵ ἐκαλοῦντο *μουσεῖα*, ἐκ τούτου δέ, παρὰ τοῖς μεταγενεστέροις, ἡ μὲν ψηφοθετικὴ ἀπεκλήθη *μουσείωσις*, τὸ δὲ ψηφοθέτημα *μουσεῖον* ἢ *μουσείωμα* ἢ καὶ *μουσαϊκὸν*, ὅπερ, κατὰ τύπον δωρικόν, ἐγένετο *μωσαϊκὸν*, καθάπερ καὶ τὸ *μουσικός*, κατὰ τὸν αὐτὸν τύπον, γίνεται *μωσικός*, καὶ τὸ *μοῦσα* γίνεται *μῶσα*. Οἱ τῶν μουσειωμάτων δὲ τεχνουργοὶ ἐκλήθησαν μοι-

* Συνέχεια ἀπὸ σελ. 53—58.

σειῶται, μουσειόω δὲ ἢ μουσειῶ ἐσήμαινε: ψηφοθετῶ. Κατὰ ταῦτα λοιπόν, οὐδεμία ὑρίσταται σχέσις μεταξὺ τῆς λέξεως μωσαϊκὸν καὶ Μωσῆς=Μωϋσῆς, ἐξ οὗ εἰκάζεται ὑπό τινων ὅτι ἡ λέξις ἐκείνη παρήχθη.

Παρὰ δὲ Ρωμαίοις ἡ λέξις musivum ἐδήλου τὸ ψηφοθέτημα ἢ μουσεῖον, ἐκ τῆς λέξεως δὲ μουσαϊκὸν παρήχθη τὸ musaico. Ἐκ δὲ τοῦ μωσαϊκὸν οἱ ἰταλοὶ ἐσχημάτισαν τὸ mosaico καὶ οἱ γάλλοι τὸ mosaïque, ὀνομάσαντες καὶ τοὺς μουσειῶτας mosaïstes.

Τὴν τέχνην ταύτην παρέλαβον ἀπὸ τῶν Ἑλλήνων οἱ Ρωμαῖοι, καλλιτεχνικώτατα δὲ ψηφοθετικὰ ἔργα, ἀνακαλυφθέντα ἐν διαφόροις μέρεσι τῆς Ἰταλίας, τῆς Ἱσπανίας, τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Κυρηναϊκῆς ἀποδεικνύουσι τὴν ἐπὶ τῶν ρωμαίων αὐτοκρατόρων ἀπανταχοῦ διάδοσιν καὶ ἀκμὴν τῆς ψηφοθετικῆς.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην κατεσκευάζοντο διάφορα εἴδη λιθοστρώτων ἐκ τεμαχίων μαρμάρων ἢ ἄλλων φυσικῶν λίθων διαφόρων χρωμάτων.

Τὰ κυριώτερα εἴδη τῶν τοιούτων δαπέδων ἐν ἀβακίσκοις ἦσαν:

α΄.) τὰ pavimentum sectile, δάπεδα κατασκευαζόμενα ἐκ τεμαχίων μαρμάρων ἢ ἄλλων φυσικῶν λίθων τριγώνων, τετραγώνων καὶ ἑξαγώνων τὸ σχῆμα.

β΄.) τὰ pavimentum tesselatum, συντιθέμενα ἐκ τετραγώνων μόνον ἀβακίσκων καὶ

γ΄.) τὰ pavimentum verticulatum, ἅτινα ἐξ ἀβακίσκων ἐκ μαρμάρων ποικιλοχρόων καταρτιζόμενα, παρίστων ἀντικείμενα ἔμψυχά τε καὶ ἄψυχα.

Αἱ δὲ ὀροφαὶ καὶ οἱ τοῖχοι καὶ τὰ θολωτὰ ὀροφώματα τῶν διαφόρων οἰκοδομῶν ἐκοσμοῦντο διὰ ψηφοθετημάτων, ὧν οἱ ἀβακίσκοι ἦσαν οὐμόνον ἐκ μαρμάρων καὶ ἄλλων φυσικῶν λίθων διαφόρων χρωμάτων, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἄλλων τεχνητῶν ποικιλοχρόων συμμιγμάτων, τῶν λεγομένων ἐγκαύστων. Ὅταν δ' ἐπῆλθεν ἡ βεβαιότης ὅτι τὰ ἐκ τοιούτων συμμιγμάτων τεχνητῶν ψηφοθετήματα δύνανται ν' ἀντέχωσιν εἰς τὴν ἐκ τῆς προστρίψεως τῶν ποδῶν φθορὰν, τότε ἤρξαντο διὰ τῶν αὐτῶν στοιχείων διακοσμεῖν καὶ τὰ δάπεδα τῶν οἰκοδομῶν καὶτῶν ἱερῶν ναῶν. Τὸ τοιοῦτον δ' εἶδος τῶν ψηφιδωτῶν, ἅτινα, συνήθως, παρίστων εἰκόνας διαφόρους, ἐκαλεῖτο pictura de musivo.

Μετὰ τὰς ἀπαραιτήτους ταύτας εἰσαγωγικὰς πληροφορίας περὶ τῆς ψηφοθετικῆς, θέλομεν ἐξετάσει τὴν τέχνην ταύτην ἐν σχέσει πρὸς τὰ χριστιανικὰ μνημεῖα, ἅτινα ἐξερευνᾷ ἡ χριστιανικὴ ἀρχαιολογία, ἀνατρέχοντες αὖθις πρὸς τοῦτο εἰς τὰ συγγράμματα τοῦ Martigny, τοῦ Bayet, τοῦ Pératé, τοῦ Texier καὶ εἰς ἄλλων σοφῶν ἀνδρῶν ἔργα, ἐξ ὧν, παραλαμβάνομεν τὰς κυριωτέρας τῶν πρὸς τὸ ὑπὸ ἐξέτασιν ζήτημα σχετιζομένων εἰδήσεων.

Ὀφείλομεν ὅμως νὰ παρατηρήσωμεν ἐνταῦθα ὅτι αἱ ἔν τισι τῶν προειρημένων συγγραμμάτων περιεχόμεναι εἰδήσεις καὶ πληροφορίαι συγκρούονται, ἔστιν ὅτε, ἀλλήλαις, ἀλλ' ἡμεῖς ἐφροντίσαμεν νὰ παραλάβωμεν τὰς θετικωτέρας αὐτῶν, μὴ ἀμελήσαντες ἔχειν ὑπ' ὄψει καὶ τὰ ἐκ νεωτέρων ἐρευνῶν πορίσματα καὶ τὰς τῶν ἁρμοδιωτέρων σχετικὰς γνώμας καὶ σκέψεις.

Πρὶν δ' ἢ εἰσέλθωμεν εἰς τὴν ἐξέτασιν τοῦ κυρίου θέματος, ἀνάγκη νὰ εἴπωμεν καὶ τοῦτο, ὅτι δὲν εἶναι ἀκριβὴς ἡ ὑπό τινων ὑποστηριζομένη γνώμη, καθ' ἣν, τὰ πρῶτα ψηφοθετήματα, ἅτινα ἡ χριστιανικὴ ἀρχαιολογία ἀνευρίσκει, εἰσὶ τὰ ἐκτελεσθέντα, ἐντολῇ τοῦ Μ. Κωνσταντίνου, εἰς τὴν Βασιλικὴν τοῦ Βατικανοῦ καὶ εἰς ἄλλας συγχρόνους αὐτῷ χριστιανικὰς ἐκκλησίας. Ἀπ'ἐναντίας, βέβαιον τυγχάνει ὅτι οἱ πρῶτοι χριστιανοὶ ἐποιοῦντο χρῆσιν τῆς ψηφοθετικῆς, ἀπ' αὐτῆς ἔτι τῆς τῶν διωγμῶν περιόδου. Καὶ εἶναι μὲν ἀληθὲς ὅτι μεγαλοπρεπεῖς ναοὶ δὲν ἀνηγείροντο κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, ὡς εἴπομεν ἐν τῷ ΙΙ κεφαλαίῳ τῆσδε τῆς πραγματείας, καθὼς καὶ ὅτι οἱ διωγμοὶ καὶ αἱ ἄλλαι κακώσεις, αἱ γενόμεναι κατὰ τὴν πρώτην τοῦ χριστιανισμοῦ περίοδον, δὲν παρεῖχον τοῖς χριστιανοῖς τὴν πνευματικὴν ἐκείνην γαλήνην, ἥτις ἀπῃτεῖτο πρὸς ἐκτέλεσιν καλλιτεχνικῶν ἔργων, αἱ κατακόμβαι δὲ καὶ κρύπται, ἐν αἷς ἐτελοῦντο, τότε, αἱ ἱεραὶ μυσταγωγίαι, δὲν ἦσαν χῶροι ἐπιτήδειοι εἰς ἔργα καλλιτεχνίας. Οὐδὲν ἧττον, οἱ πρῶτοι χριστιανοί, ἐχρῶντο, ὡς ἔρθημεν εἰπόντες, τῇ ψηφοθετικῇ, ὡς διακοσμητικῷ μέσῳ τῶν νεκρικῶν μνημείων καὶ ὡς μέσῳ παραστάσεως συμβολικῶν τινων εἰκόνων καὶ σημείων ἐν αὐταῖς ταῖς κατακόμβαις καὶ ταῖς κρύπταις.

Οὕτω π. χ. ἀνεκαλύφθησαν ἐν ταῖς κατακόμβαις σταυροὶ καὶ μονόγραμμα καὶ διάφορα συμβολικὰ σημεῖα, συντεθειμένα ἐκ κύβων μαρμάρου ἢ ὑέλου διαφόρων χρωμάτων. Ἀνεκαλύφθη, πρὸς τούτοις, ἐν ταῖς κατακόμβαις, ἡ ἐπιτύμβιος πλὰξ τοῦ τάφου παιδίου τινός, ἥτις κεκοσμημένη οὖσα διὰ ψηφοθετημάτων ἐκ λίθων λευκῶν χρώματος καὶ ἐξ ἄλλων κύβων ὑαλίνων, ποικιλοχρόων καὶ κεχρυσωμένων, ἔφερεν, ἐν τῷ μέσῳ, ἐπιγραφὴν ἐπιτύμβιον, ἧς τὰ γράμματα ἦσαν γεγραμμένα διὰ τῆς αὐτῆς μεθόδου.

Εἰκόνες δὲ ψηφιδωταί, οὐχὶ ὅμως ἔντεχνοι, παριστῶσι τὸν Σωτῆρα ἡμῶν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ Ἁγίου Πέτρου καὶ τοῦ Ἁγίου Παύλου καὶ τὴν ἀνάστασιν τοῦ Λαζάρου, ἀνευρέθησαν ἐν κρύπταις.

Τὰ ψηφιδωτά, ὅμως, μνημεῖα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, οὐδὲ πολυάριθμά εἰσιν, ἀλλ' οὔτε καλλιτεχνικὰ τεχνουργήματα, διότι ἡ ἐκτέλεσις καλλιτεχνικῶν ἔργων ἐδεῖτο καὶ χρόνου οὐ σμικροῦ καὶ ἐνδελεχοῦς πνευματικῆς γαλήνης, ὧν τότε ἐστεροῦντο οἱ χριστιανοὶ δι' οὓς ἀνεφέραμεν ἀνωτέρω λόγους.

Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ὅμως τοῦ θριάμβου τοῦ χριστιανισμοῦ, ἡ ὄψις ἐν γένει τῶν πραγμάτων μετεβλήθη. Ναοὶ ἐκλαμπροὶ ἠγείροντο καὶ πανηγυρικῶς καθιεροῦντο. Ἀπὸ τοῦ δ'. αἰῶνος δὲ καὶ ἐνταεῦθεν, ἡ κυριωτέρα διακοσμητικὴ τῶν ἱερῶν ναῶν μέθοδος ἦν ἡ ψηφοθετική.

Ἡ συνήθεια τοῦ ἀναπαριστᾶν διὰ ψηφολογημάτων, ἐπὶ τῶν θολωτῶν ὀροφωμάτων τῆς ἱερᾶς κόγχης τῶν Βασιλικῶν, τὴν εἰκόνα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, δίδοντος, ἐν θριάμβῳ, τὸν νόμον εἰς τὸν κόσμον, κατέστη, σχεδόν, γενική. Ὡς κατάλληλοι δὲ τοῦ χοροῦ τῶν ἱερῶν ναῶν διάκοσμοι ἐθεωρήθησαν ψηφιδωταὶ ὡσαύτως εἰκόνες, παριστῶσαι τὴν θυσίαν τοῦ Ἀβραὰμ καὶ τὰς προσφορὰς τοῦ Ἄβελ καὶ τοῦ Μελχισεδέκ. Ἐπὶ δὲ τῶν τοίχων τοῦ κυρίως ναοῦ ἐψηφοθετοῦντο εἰκόνες, παριστῶσαι τὰ μαρτύρια διαφόρων ἁγίων, ἢ τὰ διάφορα ἐπεισόδια τοῦ βίου τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἡ διὰ τοιούτων δὲ ψηφιδωτῶν εἰκόνων διακόσμησις τῶν χριστιανικῶν ναῶν ἦν διδακτικωτάτη τοῖς πιστοῖς καὶ ἀπετέλει, οἱονεί, αὐτοδίδακτον κατηχητικὸν τοῦ χριστιανισμοῦ μάθημα.

Ἀλλὰ τῷ καθιερωθέντι ἐν τῇδε ἡμῶν τῇ πραγματείᾳ συστήματι τοῦ ἐκτιθέναι ὅσον ἔνεστι μεθοδικῶς τε καὶ χρονολογικῶς, τὰ διάφορα ἀντικείμενα καὶ γεγονότα, ἑπόμενοι καὶ ἐνταῦθα, θέλομεν διαιρέσει τὴν καθόλου ἱστορίαν τῆς ψηφοθετικῆς, ὡς διακοσμητικῆς τῶν χριστιανικῶν ἐκκλησιῶν τέχνης, εἰς χρονικὰς περιόδους, ὧν ἑκάστη γενήσεται ἀντικείμενον ἰδίας, συντόμου, μελέτης.

Καὶ λοιπόν, κατὰ τὴν γνώμην διασήμων χριστιανικῶν ἀρχαιολόγων, ἡ ἱστορία τῆς ἐκκλησιαστικῆς ψηφοθετικῆς δύναται νὰ διαιρεθῇ εἰς πέντε χρονικὰς περιόδους, ὡς ἕπεται:

α'.) εἰς τὴν μεταβατικὴν λεγομένην περίοδον, φθάνουσαν μέχρι τέλους τοῦ πρώτου ἡμίσεος τοῦ δ'. αἰῶνος.

β'.) εἰς τὴν περίοδον τῆς ἀκμῆς, περιλαμβάνουσαν ὁλόκληρον τὸ χρονικὸν διάστημα, τὸ ἀπὸ τοῦ β'. ἡμίσεος τοῦ δ'. αἰῶνος μέχρι τέλους τοῦ στ'. αἰῶνος·

γ'.) εἰς τὴν περίοδον τῆς παρακμῆς, περιλαμβάνουσαν τὸν ζ'. καὶ τὸν η'. αἰῶνα·

δ'.) εἰς τὴν περίοδον τῆς ἀναγεννήσεως, ἀρχομένην ἀπὸ τοῦ θ'. αἰῶνος καὶ

ε'.) εἰς τὴν κυρίως βυζαντινὴν περίοδον, ἀφικνουμένην μέχρι τοῦ ιγ'. αἰῶνος.

Τὴν διαίρεσιν ταύτην ἀκολουθοῦντες, πραγματευθησόμεθα τὰ εἰς ἑκάστην περίοδον ἀφορῶντα ἰδιαιτέρως.

Α'. *Περίοδος μεταβατική.* Ὡς εἴδομεν ἀνωτέρω, ἐν ταῖς κατακόμβαις ἐγίνετο χρῆσις τῆς ψηφοθετικῆς, ἀλλὰ τὰ δι' αὐτῆς ἐκτελεσθέντα ἔργα ἦσαν λίαν πενιχρά, οὐδ' ἀναπαρίστων εἰκόνας τελείας τέχνης.

Σὺν τῷ θριάμβῳ τοῦ χριστιανισμοῦ, ἀρχομένου, δηλονότι, τοῦ δ'. αἰῶνος, ἡ ψηφοθετικὴ εἰσήχθη ὡς διακοσμητικὴ τῶν ἱερῶν τοῦ χριστιανισμοῦ ναῶν τέχνη. Καθ' ὅλον ὅμως τὸ πρῶτον ἥμισυ τοῦ αἰῶνος ἐκείνου, ὁ ἀπολύτως ἐκκλησιαστικὸς χαρακτὴρ τῆς τέχνης δὲν ἐμορφώθη τέλεον. Ἡ τέχνη, ἐν μεταβατικῇ οὖσα καταστάσει, ἦν ἔτι συναναμεμιγμένη ἀρχαίαις παραδόσεσι καὶ κατ' ἀρχαίους ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τύπους καὶ κανόνας ἐξετελοῦντο τὰ διὰ ψηφοθετημάτων διακοσμητικὰ ἔργα. Ὡς τὸ κυριώτερον μνημεῖον τῆς περιόδου ταύτης μνημονεύονται οἱ ψηφιδωτοὶ διάκοσμοι τοῦ ἐν Ρώμῃ, κατὰ τὴν ὁδὸν Nomentane, οὐ μακρὰν τῆς Βασιλικῆς τῆς Ste Agnès, μαυσωλείου τοῦ Ἁγίου Κωνσταντίου, ὅπερ εἰκάζεται ὅτι ἦν ἄλλοτε ἱερὸν τοῦ Βάκχου.

Τὰ τοῦ ἱεροῦ τούτου ψηφωτὰ διακοσμήματα κατεστράφησαν, σχεδόν, ὁλοσχερῶς μετὰ τὸν ιζ'. αἰῶνα, τὰ δ' ἐναπολειφθέντα τῇ καταστροφῇ λείψανα αὐτῶν ἠλλοιώθησαν ἐπαισθητῶς, κατὰ τὴν ἐν ἔτει 1836 διαταχθεῖσαν ἀνακαίνισιν τοῦ ναοῦ. Περιεσώθησαν, οὐδὲν ἧττον, τὰ κατὰ τὸν ιστ'. αἰῶνα καταστρωθέντα διαγράμματα καὶ σχέδια τοῦ ἱεροῦ τούτου ναοῦ καὶ ἡ κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν συντεθεῖσα περιγραφὴ αὐτοῦ καὶ ἐπὶ τῇ βάσει τούτων ἐξετάζουσιν οἱ περὶ τὴν χριστιανικὴν ἀρχαιολογίαν ἀσχολούμενοι τὰ ψήφινα ἔργα τοῦ ἐν λόγῳ μαυσωλείου.

Κατὰ τὰ εἰρημένα ἔγγραφα, τὸ λιθόστρωτον δάπεδον τοῦ ναοῦ ἦν ἐκ μαρμαρίνων ψηφίδων, μέλανος καὶ λευκοῦ χρώματος, παρίστα δὲ σκηνὰς καὶ εἰκόνας θαυμασίας. Ὁ τροῦλλος ἦν ἐξ ὁλοκλήρου κεκαλυμμένος ὑπὸ λαμπρῶν ψηφοθετημάτων, ἅτινα παρίστων ποταμόν, ἐνέχοντα ἐν διαφόροις σημείοις νησίδια καὶ ἄλλους βραχώδεις ὄγκους. Παιδία πτερωτά, ἐν λέμβοις ἢ ἐπὶ τῶν βράχων καὶ νησιδίων ἱστάμενα, ἠλίευον ἰχθῦς ἢ ἐπάλαιον κατὰ νησσῶν καὶ κύκνων, λουομένων ἐν τοῖς τοῦ ποταμοῦ ὕδασι. Δώδεκα ἕτεροι βράχοι, ἐν ἀποστάσεσιν ἴσαις κείμενοι, ὑπεβάσταζον δενδρύφια ἀκανθῶν, ἐξ ὧν προέκυπτον καρυάτιδες, ὑπὸ ἀμπεχονίων εὐσχήμως περικεκαλυμμέναι καὶ ἔχουσαι εἰς τοὺς πόδας αὐτῶν ἀνὰ δύο τίγρεις. Διὰ τῶν κεφαλῶν καὶ τῶν βραχιόνων αὐτῶν ὑπεβάσταζον εὔτεχνα φυλλώματα, ὑφ' ἃ ἐφαίνοντο αἱ ἀνωτέρω περιγραφόμεναι σκηναὶ τῶν παίδων, ἁλιευόντων ἰχθῦς ἢ κατὰ τῶν νησσῶν καὶ τῶν κύκνων παλαιόντων.

Πλεῖστα ἄλλα ψηφολογήματα καὶ ἐμβλήματα, ἀπροσώπους, ὡς ἐπὶ τὸ πολύ, σκηνὰς παριστῶντα, κατεκόσμουν τοὺς πλευρικοὺς τοῦ ναοῦ τοίχους, ἄλλα δ' αὐτοῦ μέρη στιλπνοῖς μαρμάροις ἐπεκαλύπτοντο. Τὸ σύνολον δὲ τῶν καλλιτεχνικῶν τούτων ἔργων ἦν τοιοῦτον ὥστε, ἐν τῷ αὐτῷ ἱερῷ ναῷ, ἔβλεπέ τις παντοειδεῖς διακόσμους, ὧν τινὲς μὲν ἀνεπόλουν τῇ μνήμῃ τὰς κατακόμβας, τινὲς δὲ μετεῖχον ἀρχαιοτέρων παραδόσεων καὶ ἄλλοι ἐνεῖχον τὰ πρωτόλεια, οὕτως εἰπεῖν, τῆς μορφουμένης τέχνης. Τὸ ὅλον δὲ τοῦ ἔργου συνεκέντρου ἅπαντα τὰ στοιχεῖα τῆς νεωτέρας ἐκκλησιαστικῆς διακοσμητικῆς τέχνης, ἅτινα ἔμελλον χρησιμεῦσαι ὡς ἡ ἀπαρχὴ τῶν καλλιτεχνικῶν ἀριστουργημάτων τῶν μετέπειτα χρόνων.

Β'.) *Περίοδος τῆς ἀκμῆς.* Ἐν ταῖς Βασιλικαῖς, αἵτινες ἀνηγέρθησαν, ἐντολῇ τοῦ πρώτου χριστιανοῦ

ἡγεμόνος, ἔν τε τῇ Νέᾳ Ρώμῃ καὶ τῇ Ἁγίᾳ Πόλει, ὡς καὶ ἀλλαχοῦ τῆς Ἑῴας, βραδύτερον, ἐξετελέσθησαν ἔκλαμπρα ψηφιδωτὰ ἔργα, ἅτινα ὑπὸ πάντων ἀπεθαυμάζοντο. Ἰδοὺ τί ὁ Εὐσέβιος λέγει, προκειμένου περὶ τοῦ ναοῦ τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων: «Αὐτὸς καὶ νεὼν ἅπαντα εἰς ὕψος ἄρατον ἐπάρας, λίθων ποικιλίαις παντοίων ἐξαστράπτοντα ἐποίει, καὶ αὐτὸν ὄροφον ἐξ ἐδάφους πλακώσας». (Εὐσεβ. εἰς τὸν βίον Κωνστ. Βιβλ. δ'.).

Ἀλλά, καὶ ἐν ταῖς χώραις τῆς Ἑσπέρας, θαυμάσια ψηφωτὰ ἔργα ἐξετελέσθησαν κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχήν. Ὡς ἓν ἐκ τῶν πρώτων τῆς περιόδου ταύτης ψηφολογημάτων θεωρεῖται τὸ ἐν ἔτει 1838 ἀνακαλυφθὲν ἔν τινι τῆς Παλαιᾶς Ρώμης κρύπτῃ, ἧς ἡ κατασκευὴ ἀποδίδεται τῇ Ἁγίᾳ Ἑλένῃ.

Ἡ πρώτη δὲ τῶν ἐν τῇ Παλαιᾷ Ρώμῃ Βασιλικῶν, ἡ ψηφιδωτοῖς ἔργοις διακοσμηθεῖσα, λέγεται ὅτι εἶν' ἡ τοῦ Ἁγίου Πέτρου. Τὰ τοὺς τοίχους καὶ τὰ θολωτὰ ὀροφώματα τοῦ ἱεροῦ τούτου ναοῦ διακοσμοῦντα ψηφοθετήματα καὶ ἐμβλήματα ἦσαν ἐξαισίου κάλλους, παρίστων δ' εἰκόνας ἐκ τῆς Παλαιᾶς καὶ Νέας Διαθήκης εἰλημμένας. Ὁ δὲ σύγχρονος τῷ Μ. Κωνσταντίνῳ πάπας Σύλβεστρος ὁ Ρωμαῖος, μεταπρέψας τὰς θέρμας τοῦ Δομητιανοῦ εἰς ἱερόν, ἐξετέλεσεν ἐν τούτῳ ψηφιδωτὰ ἔργα ἐπίσης θαυμάσια, παριστῶντα δὲ τὸν Σωτῆρα ἡμῶν, τὴν ἀειπάρθενον Μαρίαν καὶ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ εἰκόνα.

Ἐν Ravenne, τὰ πρῶτα ψηφιδωτὰ ἔργα ἐξετελέσθησαν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἣν ἀνήγειρεν ὁ Ἐπίσκοπος Ursus.

Ἀλλὰ πάντων λαμπρότεροι ἦσαν οἱ ψηφιδωτοὶ διάκοσμοι τῆς ἐκκλησίας τῆς Ἁγίας Pudentienne. Ἡ ἐκκλησία αὕτη ἀνηγέρθη ἐν τῷ περιβόλῳ τοῦ μεγάρου τοῦ Γερουσιαστοῦ Pudens, ηὐρύνθη δὲ βραδύτερον, ἐπὶ πάπα Συρικίου τοῦ Ρωμαίου, ἀρχιερατεύσαντος ἀπὸ τοῦ 385 μέχρι τοῦ 389 ἔτους. Ἐν τῷ διασήμῳ τούτῳ ἱερῷ ναῷ ἐψηφοθετήθη ἔκλαμπρος εἰκών, παριστῶσα τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν καθήμενον καὶ εὐλογοῦντα διὰ τῆς μιᾶς χειρός, διὰ δὲ τῆς ἄλλης κρατοῦντα βίβλον, ἐν ᾗ ὑπῆρχον γεγραμμένα τὰ ἑξῆς: «Dominus conservator ecclesiae Pudentianae». Πέριξ τοῦ Ἰησοῦ, ἀλλ' ὀλίγον κατωτέρω, ἐκάθηντο οἱ δώδεκα Μαθηταὶ αὐτοῦ. Ὁ Ἅγιος Παῦλος ἦν ἐκ δεξιῶν καὶ ὁ Ἅγιος Πέτρος ἐξ εὐωνύμων. Ὄπισθεν τῶν Μαθητῶν, δύο γυναῖκες, ἡ μὲν πρὸς τὰ δεξιά, ἡ δὲ πρὸς τὰ ἀριστερά, ἵσταντο ὑποκλινόμεναι πρὸς τὸν Ἰησοῦν καὶ στεφάνους αὐτῷ προσφέρουσαι. Εἰς τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ ἐφαίνετο περιστερὰ μὲ ἀνεπεπταμένας τὰς πτέρυγας, συμβολικὴ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος παράστασις.

Ἅπαντα τὰ ψήφινα ταῦτα ἔργα καὶ πλεῖστα ἄλλα τῆς αὐτῆς ἐποχῆς ἐξήστραπτον ἐκ κάλλους. Συνέβαλον δ' εἰς τὴν καλλιτεχνικὴν εὐρυθμίαν τῶν ψηφιδωτῶν τούτων διακόσμων αἱ ἐκ συμμιγμάτων ὑέλου κεχρωματισμένης ἢ κεχρυσωμένης ψηφίδες, ὧν χρῆσις ἤρξατο νὰ γίγνηται περὶ τὰ τέλη τοῦ δ'. αἰῶνος.

Καὶ κατὰ τὸν ε'. δὲ αἰῶνα, μεθ' ὅλας τὰς ἀντιξόους περιστάσεις, ἐν αἷς ἡ Παλαιὰ Ρώμη εὑρέθη, ἐξετελέσθησαν ψηφιδωτὰ ἔργα καλλιτεχνικώτατα. Τοιαῦτά εἰσι τὰ τοῦ ναοῦ τῆς Ἁγίας Sabine, ἀνεγερθέντος ἐπὶ τοῦ πάπα Κελεστίνου τοῦ Καμπανίου, ἀρχιερατεύσαντος ἀπὸ τοῦ 432—440 ἔτους, τὰ τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Παύλου hors les Murs, ἐκτελεσθέντα ἐπὶ πάπα Λέοντος Α'., τοῦ ἐκ Τοσκάνης, τὰ τῶν ναῶν τῆς Ἁγίας Ἀγάθης καὶ τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου, τὰ τῶν παρεκκλησίων, ἅτινα ὁ Πάπας Ἱλαρίων ὁ Σάρδος, ἀρχιερατεύσας ἀπὸ 461—468, προσέθηκε, τὸ Βαπτιστήριον τοῦ Lateran, τὰ τῆς ἐκκλησίας τῆς Ste Marie Majeure, παριστῶντα τὸν Εὐαγγελισμὸν τῆς Θεοτόκου, τὸν Ἡρῴδην δεχόμενον τοὺς Μάγους, τὰ Εἰσόδια τῆς Θεοτόκου, τοὺς Μάγους προσφέροντας τὰ δῶρα κτλ. καὶ πλεῖστα ἄλλα ἐξαισίας καλλονῆς καὶ εὐρυθμίας οὐ τῆς τυχούσης.

Τὰ διασημότερα ὅμως ψηφιδωτὰ διακοσμήματα τοῦ ε'. αἰῶνός εἰσι τὰ ἐν Ravenne ἐκτελεσθέντα. Ἡ πόλις αὕτη, καθάπερ διέπρεψε διὰ τὰ ἀρχιτεκτονικὰ ἀριστουργήματα αὐτῆς, περὶ ὧν ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ἐλαλήσαμεν καὶ ἅτινα ὡς πρότυπα ἐχρησίμευσαν εἰς τὴν ἀνέγερσιν μεγαλοπρεπῶν ἱερῶν ναῶν ἐν ἄλλαις τῆς Ἑσπερίας χώραις, οὕτω ὀνομαστὴ ἀπέβη καὶ διὰ τὴν ἐντέλειαν τῶν ψηφιδωτῶν διακόσμων τῶν ἱερῶν αὐτῆς.

Πολυάριθμοι ἱεροὶ ναοὶ τῆς διασήμου ταύτης πόλεως, ὧν οἱ πλεῖστοι δυστυχῶς κατεστράφησαν, περιέκλειον ἀνεκτίμητα ἀληθῶς ἀριστουργήματα τῆς ψηφοθετικῆς τέχνης.

Οἱ ψηφιδωτοὶ διάκοσμοι τῶν ἱερῶν ναῶν τοῦ Μιλάνου, τῆς Νεαπόλεως καὶ ἄλλων μερῶν τῆς τε Ἰταλίας καὶ τῶν ἄλλων χωρῶν τῆς Ἑσπερίας, οἱ κατὰ τὸν αὐτὸν αἰῶνα, τὸν ε'. δηλονότι, ἐκτελεσθέντες, δὲν ἦσαν ἧττον καλλιτεχνικοὶ καὶ εὔρυθμοι.

Ἐπέρχεται τέλος ὁ στ'. αἰών, καθ' ὃν νέα ὥθησις ἐδόθη εἰς τὴν τέχνην. Ὁ διάσημος ναὸς ὁ ὑπὸ τοῦ Ἰουστινιανοῦ ἀνεγερθεὶς κατὰ τὴν δ'. δεκαετηρίδα τοῦ αἰῶνος τούτου καὶ εἰς τὴν ὑπερτάτην τοῦ Θεοῦ Σοφίαν καθιερωθεὶς κατεκοσμήθη δι' ἐξόχως μεγαλοπρεπῶν καὶ καλλιτεχνικῶν ψηφοθετημάτων, ὧν τὰ πλεῖστα συνετέθησαν ἐπὶ ἐδάφους κεχρυσωμένου.

Ἐπίσης δὲ καὶ ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ ἡ τέχνη ἔλαβε νέαν ἐπίδοσιν. Τὰ ψηφοθετήματα τῆς ἐκκλησίας τῆς Sainte Marie in Cosmedin, καίτοι, κατ' ἀπομίμησιν προφανῆ τῶν ψηφοθετικῶν διακόσμων ἱεροῦ τινος ναοῦ ἐκ τῶν ἐν τῇ τῶν Θεσσαλονικέων, συντεθέντα, κατέστησαν περίφημα.

Ἀλλ' ἔτι περιφημότερα ὑπῆρξαν τὰ ψηφολογήματα τῶν ἱερῶν ναῶν τῆς πόλεως Ravenne καὶ κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην. Ἡ ἐν τῷ ναῷ τοῦ Saint Vital

ψηφιδωτὴ εἰκών, ἡ παριστῶσα τῶν Ἰουστινιανὸν καὶ τὴν Θεοδώραν μετὰ τῆς ἀκολουθίας αὐτῶν, ἦν καλλιτεχνικὸν ἀριστούργημα.

Ἡ ἐν τῇ αὐτῇ πόλει Βασιλικὴ τοῦ Ἁγίου Μαρτίνου, βραδύτερον εἰς τὴν λατρείαν τοῦ St Apollinaire Nouveau καθιερωθεῖσα, διεκοσμήθη ὡσαύτως διὰ ψηφιδωτῶν σπανίου καὶ ἀπαραμίλλου κάλλους. Ἐν τῶν ψηφιδωτῶν τούτων παρίστα τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, εὐλογοῦντα διὰ τῆς μιᾶς χειρός, ἕτερον τὴν ὑπὸ τοῦ Σωτῆρος ἴασιν δαιμονιζομένου, ἕτερον τὸν Μυστικὸν Δεῖπνον, ἕτερον τὴν ἐπὶ τοῦ ὄρους τῶν Ἐλαιῶν ἀνάληψιν τοῦ Σωτῆρος, τὰ δὲ λοιπὰ τὸ φίλημα τοῦ Ἰούδα, τὸν Ἰησοῦν παρουσιαζόμενον πρὸ τοῦ Καϊάφα, τὴν ὑπὸ τοῦ Πέτρου ἀπάρνησιν τοῦ Διδασκάλου αὐτοῦ, τὸν Ἰησοῦν πρὸ τοῦ Πιλάτου, τὴν ἄνοδον αὐτοῦ εἰς τὸν Γολγοθᾶν, καὶ ἄλλας ἐκ τῶν Ἁγίων Γραφῶν σκηνάς. Τὰ τοιαῦτα καὶ τ' ἄλλα παρόμοια καλλιτεχνικὰ διακοσμήματα ἀποδεικνύουσι τὴν ὥθησιν, ἥτις ἐδόθη εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν ψηφοθετικὴν τέχνην, καὶ τὴν τελειότητα, εἰς ἣν ἀφίκετο αὕτη ἰδίᾳ κατὰ τὸν στ'. αἰῶνα.

Γ'.) *Περίοδος τῆς παρακμῆς.* Ἀπ' αὐτῶν ἔτι τῶν ἀρχῶν τοῦ ζ'. αἰῶνος, ἡ τέχνη ἤρξατο παρακμάζουσα, κυρίως, ἐν τῇ Παλαιᾷ Ρώμῃ. Τὰ πολιτικὰ συμβάντα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης συνέβαλον, φαίνεται εἰς τὴν τοιαύτην παρακμήν. Οἱ καλλιτέχνοι ψηφοθέται καὶ ψηφολόγοι ἐγκατέλιπον τὴν Ρώμην, ἐν ᾗ ἁπλοῖ μόνον ἐργάται παρέμεινον. Τὰ νέα ψηφιδωτὰ ἔργα δὲν ἦσαν ἢ ἀπομίμησις τῶν προγενεστέρων τοιούτων, ἐκ δὲ τῶν κατὰ τοιαύτην ἀπομίμησιν ἐκτελουμένων ψηφίνων διακόσμων πᾶς καλλιτεχνικὸς χαρακτὴρ ἐξέλιπε. Τὸ ἄρρυθμον τῶν ἔργων τούτων, ἡ ἐκ τῶν διαφόρων εἰκόνων ἔλλειψις ἐκφράσεως, ἡ ἄτεχνος καὶ πάντη ἄκομψος τοποθέτησις τῶν προσώπων, ἅτινα ἐπρόκειτο ν' ἀποτελέσωσι παντοῖα συμπλέγματα, καὶ αἱ ἄλλαι κατάφωροι τῆς τέχνης πλημμέλειαι, καθίστων τὰ ψηφοθετήματα τῆς ἐποχῆς ταύτης ἀνάξια σχεδὸν σημασίας. Ἀλλά, μεθ' ὅλα ταῦτα, ἐξετελέσθησαν, κατὰ τὸν ζ'. αἰῶνα, διάφορα ψηφιδωτὰ ἔργα, οὐκ ἄμοιρα σπουδαιότητός τινος, καίτοι ἄσημα ὑπὸ καλλιτεχνικὴν ἔποψιν.

Π. χ. ἐπὶ τοῦ Πάπα Ὀνωρίου τοῦ Α'., τοῦ Καμπανοῦ, τὸ θολωτὸν ὀρόφωμα τοῦ θυσιαστηρίου τῆς Βασιλικῆς τῆς Ἁγίας Agnés hors les Murs διεκοσμήθη ὑπὸ ψηφιδωτοῦ, παριστῶντος τὴν Ἁγίαν ταύτην, ἔχουσαν ἐκ δεξιῶν μὲν αὐτὸν τὸν Πάπαν Ὀνώριον, ἐξ εὐωνύμων δὲ τὸν Πάπαν Σύμμαχον τὸν Σάρδον.

Βραδύτερον κατεσκευάσθη ἐν τῷ παρεκκλησίῳ τοῦ Ἁγίου Venance ψηφιδωτόν, ὅπερ παρίστα τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν τῷ μέσῳ ἐρυθρῶν νεφελῶν ἐπὶ κεχρυσωμένου ἐδάφους, ὀλίγον δὲ κατωτέρω αὐτοῦ, τὴν Θεοτόκον, περιεστοιχισμένην ὑπὸ τῶν Ἁγίων Πέτρου καὶ Παύλου, τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ, τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Εὐαγγελιστοῦ καὶ ἄλλων ἁγίων.

Τὰ ψηφιδωτὰ τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Στεφάνου, τῆς τοῦ Ἁγίου Πέτρου aux Liens καὶ ἄλλων τινῶν ναῶν δὲν ἀμοιροῦσιν ὡσαύτως ἱστορικῆς τινος σπουδαιότητος. Ἀλλ' ὑπὸ καλλιτεχνίας ἔποψιν, ἐπαναλαμβάνομεν νὰ εἴπωμεν ὅτι τὰ ψήφινα ἔργα τοῦ ζ'. αἰῶνος οὐδὲν τὸ ἄγαν ἐνδιαφέρον παρέχουσι, κατὰ τὴν γνώμην τῶν πλείστων ἐκ τῶν περὶ τὴν χριστιανικὴν ἀρχαιολογίαν ἀσχολουμένων.

Οὐ μόνον δ' ἐν ταῖς χώραις τῆς Ἑσπερίας, ἀλλὰ καὶ ἐν ταῖς Ἑῴαις χώραις ἡ ψηφοθετικὴ ἠμελεῖτο καὶ παρήκμαζεν. Εἰς τοῦτο συνετέλεσε, πιθανώτατα, καὶ ἡ ὑπὸ τῶν εἰκονομάχων ἢ εἰκονοκλαστῶν δημιουργηθεῖσα, τότε, ἔκρυθμος ἐν τοῖς πράγμασι τῆς ἐκκλησίας κατάστασις.

Περὶ τὰ τέλη τοῦ ζ' αἰῶνος συνῆλθεν ἐν Νικαίᾳ ἡ Σύνοδος, ἡ τὸν περὶ εἰκόνων γνωστὸν ὅρον ἐκδώσασα. Ἐν τῷ ὅρῳ τούτῳ ἐγένετο μνεία καὶ τῶν ψηφιδωτῶν εἰκόνων. Ἰδοὺ ἡ περὶ τούτου περικοπή: «ὁρίζομεν, λέγουσιν οἱ ἐν τῇ Συνόδῳ παραστάντες τριακόσιοι καὶ δύο Πατέρες, σὺν ἀκριβείᾳ πάσῃ καὶ ἐπιμελείᾳ, παραπλησίως τῷ τύπῳ τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιοῦ Σταυροῦ ἀνατίθεσθαι τὰς σεπτὰς καὶ ἁγίας εἰκόνας, τὰς τ' ἐκ χρωμάτων καὶ *ψηφίδος* καὶ ἑτέρας ὕλης, ἐπιτηδείως ἐχούσης, ἐν ταῖς ἁγίαις τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίαις, ἐν ἱεροῖς σκεύεσι καὶ ἐσθῆσι, *τοίχοις τε* καὶ σανίσιν, οἴκοις τε καὶ ὁδοῖς· τάς τε τοῦ Κυρίου καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς ἀχράντου Δεσποίνης ἡμῶν τῆς ἁγίας Θεοτόκου, τιμίων τε Ἀγγέλων, καὶ πάντων ἁγίων καὶ ὁσίων ἀνδρῶν· ὅσῳ γὰρ συνεχῶς δι' εἰκονικῆς ἀνατυπώσεως ὁρῶνται, τοσοῦτον καὶ οἱ ταύτας θεώμενοι διανίστανται πρὸς τὴν τῶν πρωτοτύπων μνήμην τε καὶ ἐπιπόθησιν...»

Μεθ' ὅλας τὰς καὶ μετὰ τὴν ἔκδοσιν τοῦ ὅρου τούτου παραταθείσας, ἀπανταχοῦ, ἐπί τινα ἔτι χρόνον ἔριδας περὶ εἰκόνων, μέχρι τῆς ἀκριβοῦς αὐτοῦ ἐκτελέσεως, ἡ διὰ ψηφιδωτῶν διακόσμησις τῶν ἱερῶν ναῶν ἐπανελήφθη μετὰ πλείονος ζήλου. Ἡ τέχνη, ὅμως, δὲν ἠδυνήθη ν' ἀναγεννηθῇ, καίτοι πολλαὶ κατεβλήθησαν, πρὸς τοῦτο, προσπάθειαι, ἐκ μέρους Πολιτείας τε καὶ Ἐκκλησίας. Ἐν τῇ Παλαιᾷ Ρώμῃ, τοὐλάχιστον, ὑπῆρχε σπάνις καλλιτέχνων ψηφοθετῶν. Οἱ ἐναπομείναντες δ' ἐν αὐτῇ εὐάριθμοι τεχνουργοὶ ἠδυνάτουν πλέον νὰ ψηφοθετήσωσι ἐντέχνως τε καὶ ἐπιτυχῶς. Ὡς ἀπόδειξις τῆς τοιαύτης τῆς τέχνης καταπτώσεως φέρεται ἡ εἰκὼν Πάπα τινός, ἥτις ἐψηφοθετήθη κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἐν τρισὶν ἐκκλησίαις, μεθ' ὅλως διαφόρων χαρακτηριστικῶν.

[ἀκολουθεῖ]

Α. Ε. ΚΟΠΑΣΗΣ

ΠΑΡΕΡΜΗΝΕΙΑ ΚΑΙ ΟΡΘΗ ΕΡΜΗΝΕΙΑ

ΤΗΣ ΠΛΑΣΕΩΣ ΚΑΙ ΣΥΣΤΑΣΕΩΣ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Ἀνέγνωμεν ἔν τινι ἑβδομαδιαίᾳ ἐφημερίδι τῶν Ἀθηνῶν, ἐν τῷ «Λόγῳ», τὰ ἑξῆς:

«Καὶ ἔπλασεν ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον χοῦν ἀπὸ » τῆς γῆς, καὶ ἐνεφύσησεν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ » πνοὴν ζωῆς, καὶ ἐγένετο ὁ ἄνθρωπος εἰς ψυχὴν ζῶ- » σαν. (κεφ. β'. 7). Τὸ πρόσωπον εἰς ὃ ἐμφυσᾷ ὁ Θεὸς » τὴν πνοὴν τῆς ζωῆς εἶνε ὄχι τὸ σῶμα, διότι αὐτὸ » δὲν εἶνε πρόσωπον, ἀλλὰ τὸ ἐγώ, ἡ ψυχή, ἥτις γί- » νεται πρόσωπον, ἤτοι νοητικὴ καὶ βουλητικὴ οὐσία. » Λοιπὸν ἐπὶ τῆς ψυχῆς ὁ Θεὸς ἐμφυσᾷ πνεῦμα λογικῆς » καὶ ἠθικῆς ζωῆς, καὶ ἡ ψυχὴ γίνεται νοητικὴ καὶ βου- » λητική. Ἀλλὰ τὸ ἐμφυσώμενον πνεῦμα μήτε μὲ τὸ » σῶμα μήτε μὲ τὴν ψυχὴν ταυτίζεται. Διότι αὐτὰ μὲν » εἶνε ἐκ τοῦ μηδενὸς δημιουργήματα, ἐκ τοῦ δημιουρ- » γηθέντος ὑποκειμένου ὑλικοῦ, τὸ δὲ πνεῦμα ἐκ τῆς » τοῦ Θεοῦ ἀϊδίου οὐσίας. Λοιπὸν ὁ ἄνθρωπος εἶνε » σῶμα καὶ ψυχὴ ἐν Πνεύματι καὶ διὰ τοῦ Πνεύματος » Θεοῦ πλαττόμενος καὶ διαμορφούμενος εἰς ὃν λογι- » κὸν καὶ ἠθικόν, καὶ ἡ διαμόρφωσις αὕτη εἶνε τὸ » κατ' εἰκόνα Θεοῦ γενέσθαι αὐτόν. Ὡς εἰκὼν δὲ » Θεοῦ ὁ ἄνθρωπος εἶνε σῶμα, ψυχή, πνεῦμα. Ἄρα » τρισύνθετος! Ἐν Πνεύματι δὲ Θεοῦ νοῶν καὶ ἐνερ- » γῶν καὶ πράττων γίνεται Θεοῦ ἐξομοίωμα. Καὶ ὡς » εἰκὼν Θεοῦ, καὶ ὡς τέλειον Θεοῦ ἐξομοίωμα ὁ ἄν- » θρωπος εἶνε τρισύνθετος. Τὸ πνεῦμα νουνεχίζει καὶ » ζωογονεῖ καὶ ζωοποιεῖ τοῦτον, καὶ ἀνυψοῖ εἰς λογι- » κότητα καὶ ἠθικότητα, καὶ τούτου ἄνευ εἶνε κτῆ- » νος καὶ οὐχὶ ἄνθρωπος. Τὰ κτήνη δὲν ἀνυψοῦνται » εἰς λογικότητα καὶ ἠθικότητα, διότι μήτε τὸν » Θεὸν εἰκονίζουσι, μήτε τῷ Θεῷ ἐξομοιοῦνται, ἐπει- » δὴ δὲν ἔρχονται εἰς κοινωνίαν καὶ συνάρειαν μετὰ » τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ὡς ὁ ἄνθρωπος. Καὶ τὸ μὲν » σῶμα ἡμῶν φθαρτὸν ὡς σύνθετον, καὶ διαλύεται » διὰ τοῦ θανάτου εἰς τὰ στοιχεῖα τῆς συνθέσεώς του, » τὸ δὲ ἐγώ, ἡ ψυχὴ ἐστιν ἀδιάλυτος, ἄφθαρτος ὡς » μονὰς ἁπλῆ καὶ ἀσύνθετος. Νοητικὴ δὲ καὶ βουλη- » τικὴ διασώζει αὕτη διὰ παντὸς τὴν ἑαυτῆς συνεί- » δησιν· ἄρα ἀθάνατος». («Λόγου» ἀριθ. 1300 τῆς 28 Ἰανουαρίου 1899).

Ἡ ἀνωτέρω ἑρμηνεία τοῦ «Λόγου» εἶνε ἐσφαλμένη· δι' ἐσφαλμένης δὲ ἑρμηνείας ὑποστηρίζεται δοξασία ἐπίσης ἐσφαλμένη, ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶνε *τρισύνθετος*. Ἰδοὺ ἡ ἀληθὴς τοῦ χωρίου τῆς γενέσεως ἑρμηνεία: «Ὁ Θεὸς ἔπλασε τὸν ἄνθρωπον χοῦν ἀπὸ τῆς γῆς»· ἤτοι ὁ Θεὸς ἔπλασε τὸ ἀνθρώπινον· σῶμα ἐκ τῆς γῆς χοϊκόν. Ἀλλ' ὁ «Λόγος» ἑρμηνεύει ὅτι ὁ ἐκ γῆς πλασθεὶς ἄνθρωπος δὲν ἦτο μόνον τὸ σῶμα, ἀλλὰ σὺν τούτῳ καὶ ἡ ψυχή. Ἑρμηνεύει δηλαδὴ τὴν πρότασιν ὡς ἑξῆς: Ὁ Θεὸς ἔπλασε τὸν ἄνθρωπον σῶμα καὶ ψυχὴν ἅμα ἐκ γῆς ἀμφότερα καὶ χοϊκά. Ἐκλαμβάνει δηλαδὴ τὴν λέξιν *ἄνθρωπος* ὡς σημαίνουσαν ἀμφότερα τὰ συστατικὰ τοῦ θείου πλάσματος τὸ σῶμα ἅμα καὶ τὴν ψυχήν, ἅτινα θεωρεῖ προελθόντα ἐκ τοῦ χοός. Ἡ δοξασία αὕτη καὶ ἡ ἑρμηνεία εἶνε ἐσφαλμένη. Ἡ λέξις ἄνθρωπος σημαίνει: α') τὴν ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα ἅμα· β') μόνον τὴν ψυχήν· γ') μόνον τὸ σῶμα. Ἂς σαφηνίσωμεν ταῦτα διὰ παραδειγμάτων.

α') Ἰδοὺ ἓν γραφικὸν παράδειγμα, ἐν ᾧ ἡ λέξις ἄνθρωπος ἔχει τὴν πρώτην σημασίαν: «Διαφέρει ἄν- θρωπος προβάτου». (Ματθ. 12,12). Ἐν τῷ παρα- δείγματι τούτῳ ἡ λέξις ἄνθρωπος σημαίνει τήν τε ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα, διότι κατ' ἀμφότερα συγκρίνε- ται ὁ ἄνθρωπος καὶ εὑρίσκεται διαφέρων τοῦ προβά- του καὶ ὑπέρτερος παντὸς ζῴου.

β') Ἰδοὺ ἄλλα παραδείγματα, ἐν οἷς ἡ λέξις ἔχει τὴν δευτέραν σημασίαν, σημαίνουσα μόνον τὴν ψυχήν. «Ὁ ἔσωθεν ἄνθρωπος ἀνακαινοῦται». (Β' Κορ. 3,16). «Ὁ Θεὸς δῴη ὑμῖν κραταιωθῆναι εἰς τὸν ἔσω ἄν- θρωπον». (Ἐφεσ. 4,16). «Βαθεῖα ἡ καρδία, καὶ ἄν- θρωπός ἐστι» (Παροιμ.).

γ') Ἰδοὺ τέλος καὶ ἄλλα παραδείγματα, ἐν οἷς ἡ λέξις φερομένη ἢ νοουμένη ἔχει τὴν τρίτην σημασίαν, σημαίνουσα μόνον τὸ σῶμα. «Ὁ ἔξω ἄνθρωπος δια- φθείρεται». (Β' Κορ. 3, 16). «Ὁ Δαβὶδ ἐτελεύτησε καὶ ἐτάφη καὶ τὸ μνῆμα αὐτοῦ ἐστιν ἐν ἡμῖν». (Πράξ. 2, 29). Ὁ ταφεὶς ἄνθρωπος Δαβὶδ ἐννοεῖται μόνον κατὰ σῶμα, καὶ ὄχι κατὰ ψυχήν, ἥτις δὲν θά- πτεται. Καὶ ἐν τῷ συμβόλῳ δὲ τῆς πίστεως ἡμῶν φέρεται ὅτι ὁ Σωτὴρ ἡμῶν ἐνανθρωπήσας ἀπέθανε καὶ ἐτάφη. Ὁ ταφεὶς εἶνε ὁ ἄνθρωπος, τὸ σῶμα, καὶ ὄχι ἡ θεία ὑπόστασις τῆς ψυχῆς.

Ἐπειδὴ λοιπὸν ἡ λέξις ἄνθρωπος σημαίνει ἐνίοτε μόνον τὸ σῶμα, οὐδαμῶς ἄρα κωλυόμεθα ὑπὸ τῆς σημασίας τῆς λέξεως νὰ ἑρμηνεύσωμεν τὸ προκείμε- νον χωρίον τόδε: «Ὁ Θεὸς ἐποίησε τὸν ἄνθρωπον χοῦν ἀπὸ τῆς γῆς» ὡς ἑξῆς: Ὁ Θεὸς ἐποίησε τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου ἐκ γῆς χοϊκόν.

Μεταβῶμεν ἤδη εἰς τὴν δευτέραν πρότασιν: «Καὶ ἐνεφύσησεν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ πνοὴν ζωῆς». Καὶ τὴν πρότασιν ταύτην ὁ «Λόγος» ἑρμηνεύει ὄχι ὀρ- θῶς, διότι ἐξηγεῖ αὐτὴν ὡς ἑξῆς: «Ὁ Θεὸς ἐνεφύση- σεν εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου οὐσίαν ζωοποιὸν Ἁγίου Πνεύματος». Ἐκ δὲ τῆς μὴ ὀρθῆς ταύτης ἑρ- μηνείας συμπεραίνει ὅτι ὁ ἄνθρωπος λοιπὸν εἶνε *τρισύνθετος*· διότι συνίσταται ἐκ τῆς οὐσίας τοῦ σώμα- τος, τὸ ἕν, ἐκ τῆς οὐσίας τῆς ψυχῆς, τὸ δεύτερον, καὶ ἐκ τῆς οὐσίας τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, τὸ τρίτον αὐτοῦ συστατικὸν ἀποτελούσης.

Ἡ παρερμηνεία αὕτη τοῦ «Λόγου» εἶνε εὐεξέλεγ- κτος. Τὴν λέξιν *πρόσωπον* ἐξηγεῖ ψυχήν. Ἀποδίδει δηλαδὴ εἰς τὴν λέξιν ταύτην τὴν σημασίαν, ἣν προ- σέλαβεν ἐν τῇ θεολογίᾳ καὶ τῇ νεωτέρᾳ ἰδίως φιλο- σοφίᾳ. Ἀλλὰ παρὰ τῇ Γραφῇ ἡ λέξις σημαίνει κυρίως τὴν ἐξωτερικὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ἐμπροσθίου τῆς κεφα-

λῆς, ἢ καὶ κατ' ἔκτασιν ὅλον τὸ σῶμα, τὴν ἐξωτερικὴν καὶ ἐμπροσθίαν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς ἢ ἄλλου τινὸς πράγματος, τὴν πρόοψιν, τὸ ἐνώπιον, τὰ ἄτομα ἢ τὰς μονάδας τῶν ἀνθρώπων ἐπὶ πλήθους, καὶ τὰ τοιαῦτα· συνήθως μάλιστα ἡ λέξις πρόσωπον λαμβάνεται κατ' ἀντιδιαστολὴν πρὸς τὴν ψυχήν. Οὕτω γέγραπται, «Ἄνθρωπος ἐμβλέψεται εἰς πρόσωπον, ὁ δὲ Θεὸς εἰς καρδίαν». Καὶ ἐν τῇ Α' πρὸς Θεσσαλονικεῖς φέρεται, «προσώπῳ καὶ οὐ καρδίᾳ». (3, 17).

Τὴν δὲ λέξιν πνοὴ ἐξηγεῖ ὁ «Λόγος» ὡς σημαίνουσαν οὐσίαν Ἁγίου Πνεύματος, τρίτον τοῦ ἀνθρώπου συστατικόν. Καὶ ἡ ἐξήγησις αὕτη εἶνε ἐπίσης ὄχι ὀρθή. Διότι ἂν πᾶς εὐσεβὴς ἄνθρωπος εἶχεν οὐσίαν Ἁγίου Πνεύματος συστατικόν του, ὡς τὸ σῶμά του καὶ ὡς τὴν ψυχήν του, ἐπειδὴ ἕκαστον σῶμα ἀνήκει εἰς ἕνα καὶ μόνον ἄνθρωπον, καὶ οὐδενὸς ἄλλου εἶνε ἅμα τὸ αὐτὸ συστατικόν, καὶ ἐπειδὴ ἑκάστη ψυχὴ ἀνήκει εἰς ἕνα ἐπίσης καὶ μόνον ἄνθρωπον, καὶ δὲν εἶνε ἅμα ἡ αὐτὴ συστατικὴ καὶ ἄλλου ὁμοίως ἀνθρώπου, διὰ τοῦτο καὶ τὸ πνεῦμα ἑκάστου, ἂν εἶνε καὶ τοῦτο συστατικὸν τοῦ εὐσεβοῦς ἀνθρώπου, θὰ ἀνῆκεν εἰς ἕνα καὶ μόνον ἄνθρωπον, καὶ δὲν θὰ ἦτο ἅμα τὸ αὐτὸ καὶ ἄλλου ἀνθρώπου συστατικόν. Ἀλλὰ τότε θὰ συνέβαινε τὸ ἑξῆς ἄτοπον· ὅσοι ἄνθρωποι, τόσαι καὶ οὐσίαι Ἁγίου Πνεύματος θὰ ὑπῆρχον κεχωρισμέναι ἀπ' ἀλλήλων καὶ ἀπὸ τῆς πηγῆς αὐτῶν. Ἀλλ' ἐπειδή, ὅπου οὐσία, ἐκεῖ καὶ ὑπόστασις, θὰ συνέβαινεν ὥστε τὸ Ἅγιον Πνεῦμα νὰ μὴ εἶχε μίαν πλέον ὑπόστασιν, ἀλλὰ νὰ ἦτο μυριοϋπόστατον καὶ διαιρετόν, ἐνῷ κατ' ἀλήθειαν ἔχει μίαν μόνην ἀδιαίρετον ὑπόστασιν. Καὶ δὲν θὰ εἴχομεν τότε ἐν τῷ Θεῷ Τριάδα ὑποστάσεων μιᾶς ἀδιαιρέτου οὐσίας, ἀλλὰ θὰ εἴχομεν πληθὺν ὑποστάσεων διαιρετῆς καὶ μεθεκτῆς οὐσίας, ἐνῷ ἡ θεία οὐσία εἶνε ἀμέθεκτος καὶ ἀμετάδοτος. Οὕτω λοιπὸν τὸ τρισύνθετον ἐξελέγχεται ἀντιπῖπτον πρὸς τὸ ὕψιστον καὶ πρῶτον τοῦ χριστιανισμοῦ δόγμα, πρὸς τὸ τρισυπόστατον καὶ ἀδιαίρετον τῆς Θεότητος.

Ποία λοιπὸν ἡ ἀληθὴς ἑρμηνεία τοῦ γραφικοῦ χωρίου, ὅτι ὁ Θεὸς ἐνεφύσησεν εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ ἀνθρώπου, πνοὴν ζωῆς; Αὕτη, ὅτι ὁ Θεὸς ἐνήργησεν ἐπὶ τοῦ σώματος τοῦ ἀνθρώπου, ὅπερ ἦτο τέως ἄψυχον, ἄζωον, ἄπνουν· ἡ δὲ παντοδύναμος θεία ἐνέργεια κατέστησε τὸν ἄνθρωπον ἔμψυχον, ζῶντα, ἔμπνουν. Ὁ ἄνθρωπος ἐνεφυσήθη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, καὶ ἄπνους ὤν, ἀνέπνευσε, καὶ ἄζωος ὤν, ἐζωοποιήθη, «καὶ ἐγένετο ὁ ἄνθρωπος εἰς ψυχὴν ζῶσαν ὅπερ σημαίνει ὅτι οὕτως ἐνεψυχώθη καὶ ἔζησεν. Ὥστε ἡ μὲν πρώτη τοῦ γραφικοῦ χωρίου πρότασις σημαίνει τὴν πλάσιν τοῦ σώματος· ἡ δὲ δευτέρα σημαίνει τὴν ἐμψύχωσιν καὶ ζωοποίησιν αὐτοῦ· ἡ δὲ τρίτη παριστᾷ τὸν ἄρτιον καταρτισμὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐκ σώματος καὶ ψυχῆς. Ὁ Θεός, ἐμφυσήσας ἐμφύσησιν ζωοποιόν, κατέστησε τὸν ἄψυχον καὶ ἄζωον ἄνθρωπον ἔμψυχον καὶ ζῶντα.

Τί δὲ εἶνε ἡ ἐμφύσησις; Ἐνέργεια Θεοῦ. Καὶ τί εἶνε τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐνεργείας ταύτης; Ἡ ἐμψύχωσις καὶ ζωοποίησις τοῦ σώματος τοῦ ἀνθρώπου, ἡ παραγωγὴ ψυχῆς ἐν τῷ σώματι. Ἡ δὲ ψυχὴ παρήχθη τότε διὰ τῆς ἐμφυσήσεως· δὲν προϋπῆρχε πρὸ ταύτης· διότι ἡ δοξασία περὶ προϋπάρξεως τῶν ψυχῶν εἶνε λογικῶς μὲν ἀσύστατος, ἐκκλησιαστικῶς δὲ ἀποκεκηρυγμένη. Ἡ δὲ λέξις πνοὴ δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ σημαίνῃ οὐσίαν Ἁγίου Πνεύματος, διότι τότε ἡ θεία οὐσία θὰ ἦτο διαιρετὴ καὶ μεθεκτή, ὅπερ ἄτοπον κατεδείχθη. Ἓν λοιπὸν καὶ μόνον μένει πρὸς παραδοχήν, ὅτι ἡ θεία ἐνέργεια τῆς ἐπὶ τοῦ σώματος τοῦ ἀνθρώπου ἐμφυσήσεως παρήγαγε τὴν ψυχήν, τὴν πνευματικὴν οὐσίαν καὶ νοητικὴν καὶ συναισθητικὴν καὶ βουλητικὴν καὶ κατ' εἰκόνα Θεοῦ καὶ δεκτικὴν τῆς πρὸς Θεὸν ὁμοιώσεως. Οὕτω πρότερον ἡ αὐτὴ παντοδύναμος θεία ἐνέργεια παρήγαγεν ἄνευ σώματος τὰς πνευματικὰς οὐσίας τῶν ἀγγέλων.

Ὅτι δὲ ὁ ἄνθρωπος εὑρίσκεται εἰς σχέσιν καὶ κοινωνίαν πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὸ θεῖον Πνεῦμα τοῦτο εἶνε ἄλλο ζήτημα· τοῦτο εἶνε λογικὴ καὶ γραφικὴ καὶ ἐκκλησιαστικὴ ἀναντίρρητος ἀλήθεια. Διότι ὁ ἄνθρωπος καθὼς διὰ τοῦ σώματός του συγκοινωνεῖ πρὸς τὸν ὑλικὸν κόσμον, οὕτω καὶ διὰ τῆς ψυχῆς του συγκοινωνεῖ πρὸς τὸν κόσμον τὸν πνευματικόν. Τὸ ἄπειρον τοῦ Θεοῦ Ἅγιον Πνεῦμα, ἓν καὶ ἀδιαίρετον ὄν, πανταχοῦ δὲ παρὸν οὐσίᾳ καὶ ὑποστάσει, φωτίζει, ἁγιάζει καὶ μορφοῖ τὴν ψυχὴν μεταδίδον εἰς αὐτὴν ἐκ τῶν χαρισμάτων του, ἅτινα καὶ ταῦτα πνεῦμα καλοῦνται, χωρὶς νὰ μεταδίδῃ εἰς αὐτὴν καὶ ἐκ τῆς οὐσίας του τῆς ἀμεθέκτου καὶ ἀδιαιρέτου. Οὕτω καὶ εἷς ἀληθὴς διδάσκαλος, φωτίζων καὶ μορφῶν τὸν μαθητήν του, μεταδίδει μὲν εἰς αὐτὸν γνώσεις καὶ ἀρετάς του, ὄχι ὅμως καὶ οὐσίαν ἐκ τῆς ψυχῆς του, ἥτις εἶνε ἀδιαίρετος καὶ ἀμετάδοτος.

Καθὼς δὲ ὅταν ὁ ἄνθρωπος διὰ τοῦ σώματος αὐτοῦ συγκοινωνῇ παρὰ τοὺς νόμους τῆς ὑγιεινῆς καὶ διαιτητικῆς πρὸς τὰ μιάσματα καὶ δηλητήρια τοῦ ὑλικοῦ κόσμου, νοσεῖ καὶ πάσχει καὶ θνήσκει σωματικῶς· καθ' ὅμοιον τρόπον ὅταν διὰ τῆς ψυχῆς του παρὰ τοὺς νόμους τοῦ Θεοῦ συγκοινωνῇ, μετὰ τῶν μεμιασμένων καὶ ἀκαθάρτων πνευμάτων, νοσεῖ ἐπίσης τότε καὶ πάσχει καὶ θνήσκει ψυχικῶς καὶ ἀποκτηνοῦται καὶ ἀποβάλλει τὸ καθ' ὁμοίωσιν καὶ φθείρει τὰ χαρίσματα τοῦ θείου Πνεύματος πρὸς αἰώνιον αὐτοῦ ὄλεθρον, ἐὰν μὴ προλαβὼν ἀναμορφωθῇ μεταμεληθεὶς καὶ ἀναπλασθῇ.

Διὰ τῶν ἀνωτέρω κατεδεικνύεται ἐμφανῶς ἡ παρερμηνεία τοῦ «Λόγου» καὶ γίνεται ἡ ὀρθὴ ἑρμηνεία τοῦ γραφικοῦ χωρίου περὶ τῆς πλάσεως καὶ συστάσεως τοῦ ἀνθρώπου, ἣν συνιστῶμεν ἀδελφικῶς πρὸς παραδοχὴν εἰς τοὺς συντάκτας τῆς ἀθηναϊκῆς συναδέλφου ἐφημερίδος.

ΤΟ ΕΝ ΜΟΣΧΑ ΣΥΝΟΔΙΚΟΝ ΣΚΕΥΟΦΥΛΑΚΙΟΝ*

IV

ΑΓΙΟΝ ΜΥΡΟΝ (1)

Σκοπός, χρῆσις χρόνος καὶ τόπος κατασκευῆς καὶ ἁγιασμοῦ· σκεύη καὶ δοχεῖα αὐτοῦ.

Ἐν τοῖς εἰς τὸ Συνοδικὸν Σκευοφυλάκιον σωζομένοις ἐκκλησιαστικοῖς ἀντικειμένοις καταλέγονται καὶ τὰ διάφορα σκεύη καὶ δοχεῖα, ἐν οἷς παρασκευάζεται καὶ φυλάσσεται τὸ ἅγιον μύρον·

Ἀλλὰ πρὸ τούτων λέγομεν βραχέα τινὰ περὶ τοῦ σκοποῦ καὶ τῆς χρήσεως τοῦ ἁγίου μύρου, περὶ τῶν εἰδῶν, ἐξ ὧν κατασκευάζεται τοῦτο, περὶ τοῦ χρόνου καὶ τόπου, ἐν ᾧ καθαγιάζεται καὶ εἶτα περὶ τῶν δοχείων, ἐν οἷς παρασκευάζεται καὶ φυλάσσεται τοῦτο.

1) Ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς Π. Διαθήκης τὸ μύρον, δι' οὗ ἀρχικῶς ἐχρίσθη ἡ Σκηνὴ τοῦ Μαρτυρίου καὶ πάντα τὰ εἰς ἱεροτελεστίαν ἐν αὐτῇ ἀνήκοντα καὶ δι' οὗ κατόπιν ἐχρίοντο οἱ ἀρχιερεῖς, οἱ βασιλεῖς καὶ οἱ προφῆται, κατεσκευάζετο ἔκ τινων εὐόσμων ἀντικειμένων κατὰ ρητὴν ἐντολὴν αὐτοῦ τοῦ Κυρίου πρὸς τὸν Μωϋσῆν (Ἔξ. Λ' 23) οἷον σμύρνης, κινναμώμου, καλάμου εὐώδους, ἴρεως καὶ ἐλαίου[1]. Συμφώνως τούτοις καὶ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς Κ. Διαθήκης ἐξ ἀρχαιοτάτων χρόνων, κατὰ τὴν μαρτυρίαν Διονυσίου τοῦ Ἀρεοπαγίτου (Ἐκκλ. Ἱεραρ. Κεφ. Δ'. ὅρ. καὶ «Ὁμιλ. περ. Μυστηρίων» τοῦ Πανιερ. Εὐσεβ. Π]λις 1849 σελ. ΙΙΙ) τοῦτο κατεσκευάζετο ἐκ πολλῶν καὶ διαφόρων εὐόσμων ἀντικειμένων[2] εἰς ἔκφρασιν τῶν ποικίλων

---

* Ὅρ. «Ἐκκλ. Ἀλ.» σελ. 58—59.

1. Τὴν ἐπὶ τοὺς βαπτιζομένους ἐπίθεσιν τῶν χειρῶν πρὸς μετάδοσιν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, δικαίωμα ἀποκλειστικῶς ἀνῆκον τοῖς ἀποστόλοις, (Πράξ. Ἀποστ. Η' 17 πρβλ. καὶ Ἑρμην. Χρυσοστ. Ὁμιλ. ΙΗ'.) ἀντικατέστησεν εἶτα ἡ ὑπὸ τῶν Ἐπισκόπων ὡς ἀμέσων διαδόχων τῶν Ἀποστόλων κατασκευὴ τοῦ ἁγίου μύρου καὶ ἡ δι' αὐτοῦ χρίσις τῶν βαπτιζομένων. Τὸ δικαίωμα τοῦτο, ἀνῆκον πᾶσι τοῖς ἐπισκόποις, περιωρίσθη ἀργότερον ἐν τῇ πράξει τῆς Ἐκκλησίας ἐκ λόγων διοικητικῆς τάξεως καὶ ἑνότητος ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ εἰς τοὺς Ἀρχιεπισκόπους, Πατριάρχας καὶ ἀργότερον ἀπὸ τοῦ Θ'. ἰδίως αἰῶνος εἰς μόνον τὸν Πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως, ἀφ' οὗ ὡς κέντρου ἐκκλησιαστικοῦ, ἐλάμβανον τὸ ἅγιον μύρον χάριν τῆς ἐν τῇ ὀρθοδοξίᾳ ἐκκλησιαστικῆς ἑνότητος αἱ λοιπαὶ αὐτοκέφαλοι Ἐκκλησίαι. Συνῳδὰ τούτοις καὶ ἡ Ρωσσικὴ Ἐκκλησία ὡς θυγάτηρ νεοφώτιστος μεχρι τοῦ ΙΔ'. αἰῶνος ἐλάμβανε τὸ ἅγιον μύρον ἐκ τοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως, ἀφ' οὗ διοικητικῶς ἐξηρτᾶτο καὶ πρὸς ὃ διετέλει στενῶς συνδεδεμένη· ἔκτοτε ὅμως κανονικῶς χειραφετηθεῖσα ἔλαβε τὴν μητρικὴν εὐλογίαν ὅπως κατασκευάζῃ ἡ ἰδία δι' ἑαυτὴν ἅγιον μύρον. Τὴν τάξιν ταύτην, κανονικῶς ἐν μέσῳ τῶν αἰώνων κρατήσασαν, παρέβη ἀντικανονικῶς ἡ Ρουμουνικὴ Ἐκκλησία τῷ 1882 ἐπὶ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Ἰωακεὶμ τοῦ ΙΙΙ ἀπελέγξαντος τὸ ἀντικανονικὸν τοῦ πράγματος, κατασκευάσασα ἅγιον μύρον κατὰ Μάρτιον τοῦ ἔτους τούτου διὰ τοῦ Μητροπολίτου Οὐγγροβλαχίας, ἄνευ τῆς εὐλογίας τοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, πρὶν ἢ λάβῃ αὕτη τὴν κανονικὴν χειραφέτησιν εἰς αὐτοκέφαλον Ἐκκλησίαν διὰ τοῦ προσήκοντος Συνοδικοῦ τόμου, ἐνῷ «ἀνέκαθεν ἐλάμβανε τοῦτο ἐκ Κωνσταντινουπόλεως» (Ὅρ. «Ἐκκλ. Ἀλήθ.» Τόμ. Π. 1882 σελ. 405 καὶ ἐν σελ. 459—463 ἰδ. ἔτ. ὅσα ἐν ἰδιαιτέρᾳ ἀξιολόγῳ πραγματείᾳ, τὸ ἄτοπον καὶ ἀντικανονικὸν τῆς πράξεως ἐκ μέρους τῆς Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως ἱστορικῶς ἀποδεικνύσῃ, ἔγραψεν ὁ τότε καθηγητὴς τῆς ἐν Χάλκῃ Θεολογικῆς Σχολῆς, νῦν δὲ πανιερώτατος Μητροπολίτης Καστορίας κ. Φιλάρετος Βαφείδης).

1. «Καὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς Μωϋσῆν λέγων, »καὶ σὺ λάβε ἡδύσματα, ἄνθος σμύρνης ἐκλεκτῆς πεν»τακοσίους σίκλους καὶ κινναμώμου εὐώδους τὸ ἥμισυ »τούτου διακοσίους καὶ πεντήκοντα καὶ καλάμου εὐώ»δους διακοσίους καὶ πεντήκοντα καὶ ἴρεως πεντακο»σίους σίκλους τοῦ ἁγίου, καὶ ἔλαιον ἐξ ἐλαιῶν Εἰν »καὶ ποιήσεις αὐτὸ ἔλαιον χρίσμα ἅγιον, μύρον μυρε»ψικὸν τέχνῃ μυρεψοῦ· ἔλαιον χρίσμα ἅγιον ἔσται· »καὶ χρίσεις ἐξ αὐτοῦ τὴν σκηνὴν τοῦ μαρτυρίου καὶ »τὴν κιβωτὸν τοῦ μαρτυρίου καὶ πάντα τὰ σκεύη »αὐτῆς . . . . . ἔλαιον ἄλειμμα χρίσεως ἅγιον ἔσται »τοῦτό μοι εἰς τὰς γενεὰς ὑμῶν». (Ἔξοδ.Λ'. 23-32).

2. Τόσον ἐν τῇ ἑλληνικῇ ὅσον καὶ ἐν τῇ ρωσσικῇ Ἐκκλησίᾳ δὲν εἶναι ἀκριβῶς καθωρισμένη ἡ ποσότης καὶ τὰ εἴδη τῶν ἀρωμάτων, ὧν γίνεται χρῆσις ἐν τῇ κατασκευῇ τοῦ ἁγίου μύρου· μετεχειρίζοντο τόσα καὶ ἐντοσαύτῃ ποσότητι, ὅσα καὶ ἐφ' ὅσον ἦν δυνατὸν νὰ εὑρεθῶσιν ἐν ταύτῃ ἢ ἐν ἐκείνῃ τῇ χώρᾳ, ἐν ταύτῃ ἢ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἐπαρχίᾳ. Τὸ κυριώτερον πάντων καὶ ἀπαραιτήτως χρήσιμον, ἐφ' οὗ ἐφιστᾶτο μείζων ἡ προσοχή, ἦν τὸ ἔλαιον καὶ ὁ οἶνος, εἶτα δὲ φροντὶς κατεβάλλετο, ὅπως, ὡς οἷόν τε τὰ πρὸς τούτῳ παρασκευαζόμενα εἴδη ὦσιν εὐωδέστερα. Ἐκ σωζομένου ἐν τῇ Συνοδ. Βιβλιοθήκῃ χειρογράφου ἑλληνικοῦ Τυπικοῦ «περὶ τῆς παρασκευῆς καὶ τοῦ καθαγιασμοῦ τοῦ ἁγίου μύρου» δῆλον γίνεται ὅτι ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἑλληνικῇ ἐκκλησίᾳ εἰς τὴν κατασκευὴν τοῦ ἁγίου μύρου μετεχειρίζοντο περὶ τὰ 50 εἴδη (Συνοδ. Βιβλιοθ. Ἑλλην. Χειρογρ. Ν. 150. Φ. 242—46. καὶ Σλαυϊκ. αὐτοῦ μεταφρ. Χειρογρ. Ἰδ. Βιβλιοθ. Ν.

χαρισμάτων καὶ δωρεῶν τῆς χάριτος τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἧς μετέχουσι πάντες οἱ χριόμενοι. Νῦν, κατὰ τὰς διατάξεις τῆς ἡμετέρας Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, τὰ ἐν τῇ κατασκευῇ τοῦ ἁγίου μύρου χρησιμεύοντα εἴδη ἀνέρχονται εἰς τριάκοντα.

2) Τὸ ἅγιον μύρον συνήθως κατασκευάζεται τῇ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ Τεσσαρακοστῇ· Ἡ προπαρασκευαστικὴ ἐργασία ἄρχεται ἀπὸ τῆς Κυριακῆς τῆς Σταυροπροσκυνήσεως, καθ' ἣν ἑτοιμάζεται τὸ ἔλαιον, ὁ οἶνος καὶ ἡ ἐν αὐτοῖς ἀνάμιξις διαφόρων μύρων, εὐωδῶν ἀνθέων καὶ χόρτων εἰς τὸ ἐπὶ τούτῳ ὡρισμένον μέρος. Ἀλλ' ἡ ἐπίσημος καὶ πανηγυρικὴ τοῦ ἁγίου μύρου κατασκευὴ κυρίως ἄρχεται ἀπὸ τῆς μεγάλης Δευτέρας τῆς ἑβδομάδος τῶν ἁγ. Παθῶν ἐν τῷ εἰς τὸ Κρεμλίνον παραπλεύρως τῷ Καθολικῷ τῆς Κοιμήσεως (yspenckom sabore) ἰδιαιτέρῳ πατριαρχικῷ τμήματι, καὶ ἰδιαιτέρᾳ εὐρείᾳ αἰθούσῃ ἐν ᾗ κατεσκεύασται ἐπίτηδες λιθίνη ἑστία ὑπὸ ξυλίνην κεχρυσωμένην μεγαλοπρεπῆ ἐξέδραν. Τὴν πρωΐαν τῆς ἡμέρας ταύτης ὁ μητροπολίτης, ἢ ἄλλος τις τῶν ἀρχιερέων ἐπὶ παρουσίᾳ παντὸς τοῦ ἀνωτέρου κλήρου, τελέσας ἁγιασμὸν καὶ ἁγιάσας τὰ διὰ τὸ ἅγιον μύρον προωρισμένα εἴδη, ἀποτεθειμένα ἐπὶ τῶν βαθμίδων ἑστημένης ἐκεῖ ξυλίνης πυραμίδος καὶ πάντα τὰ πρὸς τοῦτο ἡτοιμασμένα σκεύη διατάσσει καὶ ἐκχέονται εἶτα εἰς τοὺς λέβητας ἔλαιον καὶ οἶνον ὡς καί τινα ἐκ τῶν εἰδῶν, τῶν ἐν τῷ Τυπικῷ διατασσομένων. Ἐν τῷ μεταξὺ οἱ διάκονοι ἐν πλήρει ἀμφιέσει διακονικῇ ἄρχονται ἀναδεύοντες τὰ ἐν τοῖς λέβησιν ἐκκεχυμένα εἴδη, ὁ δὲ μητροπολίτης ἰδίᾳ χειρὶ ἀνάπτει ὑπὸ τοὺς ἑστημένους ἤδη λέβητας τὸ πῦρ. Τῶν ἱεροδιακόνων ἀδιαλείπτως ἀνακυκώντων τὸ ἡρέμα βράζον ὑγρὸν οἱ ἱερεῖς ἐπὶ τριήμερον ἐξακολουθητικῶς καὶ ἐκ περιτροπῆς ἀναγινώσκουσι τὸ Εὐαγγέλιον· τὸ ἑσπέρας δὲ τῆς Μ. Τετάρτης ρίπτονται ἐν αὐτῷ μιγνύμενα καὶ τὰ διάφορα ἀρώματα μετὰ τοῦτο δὲ τελείως παρασκευασθὲν ἐκκενοῦται ἐν τοῖς δοχείοις, τοποθετημένοις ἐπὶ τῶν πλησίον ἐκεῖ ἑστημένων θρανίων μέχρι τῆς ἐπιούσης Μ. Πέμπτης· ἐκεῖ δὲ ἐπὶ ἰδιαιτέρας τραπέζης τοποθέτηται ἐφ' ὑψηλοῦ δοχεῖον, τὸ ὀνομαζόμενον *Ἀλάβαστρον*[1] μετὰ προηγιασμένου μύρου.

3) Τῇ Μ. Πέμπτῃ, πρὸ τῆς ἀναγνώσεως τῶν Ὡρῶν, ὁ μητροπολίτης ἐπὶ κεφαλῆς τῶν λοιπῶν

---

426. Φ. 33—44). Ἐν τῇ ρωσσικῇ Ἐκκλησίᾳ, κατὰ διαφόρους ἐποχάς, δὲν μετεχειρίζοντο εἰς τὴν κατασκευὴν τοῦ ἁγίου μύρου τὴν αὐτὴν ποσότητα ἀντικειμένων· οὕτω π. χ. τῷ 1631 ἐπὶ Πατριάρχου Φιλαρέτου διὰ τὴν κατασκευὴν τοῦ ἁγίου μύρου ἐζητήθησαν παρὰ τοῦ Κυβερνητικοῦ Φαρμακείου ὡρισμένως ἑπτὰ εἴδη (Act Histor. III σελ. 472—73). ἐκ δὲ τοῦ Π)χικοῦ οἴκου ἐδόθησαν 12 Φούντ. καὶ 25 ζολ. σμύρνας καὶ 3 Φούντ. καὶ 32 ζολ. κασίας (Opic. Keleinoi kajni Patriarch. Philarèto 1630 Φ. 27 Χειρογρ. Βιβλ. Η. Golovina)· ἐνταῦθα δὲν μνημονεύεται τὸ κυριώτερον αὐτοῦ συστατικὸν ἔλαιον δηλ. ὅπερ ὅμως, φαίνεται, ἠγοράσθη παρ' ἐμπόρων τῆς Μόσχας. Τῷ 1671 καὶ 1681 ἐπὶ τοῦ Π)χου Ἰωάσαφ τοῦ ΙΙ καὶ Ἰωακεὶμ διὰ τὸν αὐτὸν σκοπὸν ἐλήφθησαν παρὰ τοῦ ἀνωτέρω Φαρμακείου 53 διάφορα εἴδη, τῷ 1791 δὲ ἐπὶ Π)χου Ἀδριανοῦ 55 εἴδη (ὅρ. Χειρογρ. Συνοδ. Βιβλ. Ν. 426. Φ. 1—31 καὶ 981). Ἐν Κιέβῳ δέ, ὡς ἐξάγεται ἐξ ἀρχαίας περισωζομένης Τυπικῆς Διατάξεως περὶ κατασκευῆς τοῦ ἁγίου μύρου, ἤρκουν ἐν τῇ κατασκευῇ μόνον 15 εἴδη (Χειρογρ. Troiski Lavri N. 1. Φ. 66—67. καὶ Συνοδ. Βιβλ. Χειρογρ. Ν. 692 καὶ 693). Ἐν τῇ κατὰ τὸ 1767 τυπωθείσῃ Διατάξει κατασκευῆς τοῦ ἁγίου μύρου ἀριθμοῦνται τὰ εἴδη εἰς 25· ἀλλὰ τῷ 1853 ὁπότε διαλογῆς γενομένης ἐν τῷ Κεντρικῷ Ἀρχείῳ (Archive) τῶν συνταγῶν καὶ σημειώσεων τῶν ἐν τοῖς δημοσίοις Ἰατρ. Καταστήμασιν ἰατρῶν καὶ ταξινομήσεως αὐτῶν ἐν τῇ Π)χικῇ Βιβλιοθήκῃ, ἐν χαρτῷ δεσμίδι τοῦ XVII αἰῶνος εὑρέθησαν 4 σημειώματα ὑλικοῦ διὰ τὴν κατασκευὴν τοῦ ἁγίου μύρου, ἐκδεδομένα ἐκ τοῦ Κυβερν. Φαρμακείου τῷ 1681 καὶ 1691 διὰ τὸ ἐν Μόσχᾳ Γραφεῖον τῆς Ἁγιωτάτης Συνόδου, ἵνα προσδώσωσιν εἰς τὸ ἅγιον μύρον μείζονα εὐωδίαν πολλὰ εἴδη ἀρωμάτων, ὧν πέντε, κάρδαμον, βιολέτα κτλ. θεωροῦνται τὰ μᾶλλον εὐώδη. Ἐν τῇ Δυτ. Ἐκκλησίᾳ τὸ μύρον παρασκευάζεται ἐκ δύο μόνον εἰδῶν βαλσάμου καὶ ἐλαίου (ὅρ. Περ. Ἱεροτελεστ. Δυτ. Ἐκκλ. τοῦ ἱερέως Τ. Ceredinskago 2 σελ. 28 καὶ 29. Π)λις. 1849).

1. Ἀλάβαστρον, κυκλοτερὲς λίθινον ἢ ἐκ χώματος ἐψημένον ἢ καὶ ἄλλης ὕλης ἁπλοῦν ἢ διὰ μωσαϊκοῦ ἔξωθεν κεκοσμημένον ἄνευ λαβῶν μετὰ στενοῦ μακροῦ λαιμοῦ σκεῦος. Ὁ Goir (Euchol. σελ. 633) τὸ σκεῦος τοῦτο περιγράφει ὡς ἑξῆς «τὸ δὲ ἀλάβαστρον ὑέλινόν ἐστιν ἄνευ λαβῆς ποιημένου τινός, ὃ δὴ βυκίον οὕτως; λέγεται»· ὁ δὲ καθηγητὴς Mattèi (In Lexic. inedit' vid. Lection. Mosquens vol. I. p. 10 καὶ 12. Lips. 1779) ὡς ἑξῆς· *Ἀλάβαστον*, πλεονασμῷ τοῦ ρ. ἀλάβαστρον τοῦ λαβέσθαι διὰ λειότητα ἀδύνατον». Ἐν τῇ Ἀνατολῇ τοιούτου εἴδους σκεύη μετεχειρίζοντο πρὸς φύλαξιν καὶ διατήρησιν εὐωδῶν ἀρωμάτων καὶ μύρων (Μαρκ. ιδ'. 3. Λουκ. ζ'. 37 καὶ Ματθ. κστ'. 7)· ἐν τῇ Ἐκκλ. χρήσει τὸ ἀλάβαστρον ὥρισται διὰ τὴν τήρησιν ἁγίου μύρου· ὁ δὲ Δουγκάγκιος(Glossar. med. et inf. Graecitatis) λέγει «ἀλάβαστρον vasculum, in quo sacrum chrisma servatur» Περὶ τοῦ ἀναφερομένου ἐνταῦθα ἀλαβάστρου ὅρα κατωτέρω ε' παράγραφον.

ἀρχιερέων ἐν πλήρει στολῇ χωρεῖ ἐκ τοῦ καθολικοῦ ναοῦ τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου μετὰ παντὸς τοῦ κλήρου, ἡγουμένου τοῦ σταυροῦ λαμπάδων καὶ τῶν ριπιδίων ἐξαπτερύγων ὑπὸ τὸν ἦχον τῶν κωδώνων εἰς τὸ παρακείμενον τῷ καθολικῷ ἐν τῇ μεσαίᾳ ὀροφῇ μέρος, ἔνθα τὸ προητοιμασμένον μύρον· ἐκεῖ ὁ μητροπολίτης ἐγχειρίζει τῷ πρεσβυτέρῳ τῶν πρωθιερέων τὸ *Ἀλάβαστρον* τὰ λοιπὰ δὲ σκεύη τῇ εὐλογίᾳ τοῦ μητροπολίτου λαμβάνουσιν οἱ λοιποὶ ἱερεῖς καὶ οὕτω ἐν παρατάξει ἐπιβλητικῇ κομίζουσι πανηγυρικῶς εἰς τὸ Βῆμα τοῦ καθολικοῦ, ἔνθα ἀποτιθέασι περὶ τὴν προσκομιδήν, τῶν χορῶν ψαλλόντων τὸ «Εὐλογητὸς εἶ Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν κτλ.» ἐκεῖ μένουσι τὰ πλήρη μύρα σκεύη μέχρι τῆς μεγάλης εἰσόδου, ὁπότε καὶ αὖθις οἱ ἱερεῖς λαμβάνουσι καὶ φέρουσι ταῦτα προπορευόμενοι τῶν τιμίων δώρων, ἵνα καθαγιασθῶσι ἐν τῇ ἁγίᾳ Τραπέζῃ. Πρῶτος πάντων ἡγεῖται ὁ πρωτοπρεσβύτερος καὶ κομίζει ἐν χερσὶ μετ' εὐλαβείας, σκεπόμενον ἑκατέρωθεν αὐτοῦ παραπορευομένων ὑπὸ τῶν παρακολουθούντων ἐξαπτερύγων τὸ πολύτιμον ἀλάβαστρον, πλῆρες προηγιασμένου μύρου, εἶτα δὲ ἕπονται τὰ λοιπὰ σκεύη καὶ ἀποτίθενται περὶ τὴν ἁγίαν Τράπεζαν, αὐτὸ δὲ τὸ ἀλάβαστρον δέχεται ὁ ἀρχιερεὺς εἰς Βασιλικὴν Πύλην καὶ ἀφίησιν ἐπὶ τῆς ἁγίας Τραπέζης. Ἐν τῷ καθαγιασμῷ τῶν τιμίων δώρων καθ' ἣν στιγμὴν ἐκφωνεῖται τὸ «καὶ ἔσται τὰ ἐλέη τοῦ μεγάλου Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν κτλ.» ὁ ἀρχιερεὺς ἀνοίγνυσι κατὰ σειρὰν ἕκαστον τῶν δοχείων καὶ εὐλογεῖ τρὶς σταυροειδῶς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος· εἶτα δὲ εἰς ἐπήκοον παντὸς τοῦ ἐκκλησιάσματος ἀναγινώσκει τὴν εὐχὴν τῆς καθαγιάσεως τοῦ ἁγίου μύρου, ἐπικαλούμενος τὴν χάριν καὶ τὸ ἔλεος τοῦ Κυρίου καὶ Πατρὸς τῶν φώτων, ἵνα, ὡς ἐπὶ τοῦ Μωϋσῆν, τὸν Σαμουὴλ καὶ τοὺς Ἀποστόλους, καταπέμψῃ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἐπὶ τὸ προκείμενον εἰς ἁγιασμὸν μύρον, ποιῶν αὐτὸ χρίσμα πνευματικόν, φύλακα τῆς ζωῆς, ἁγιασμὸν τῶν ψυχῶν καὶ τῶν σωμάτων ἡμῶν, σφραγῖδα δωρεᾶς. Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς εὐχῆς ὁ ἀρχιερεὺς ἐκφωνεῖ πρὸς τὸν λαὸν τὸ «εἰρήνη ὑμῖν» καὶ μετὰ τοῦτο, τοῦ διακόνου ἐκφωνήσαντος «τὰς κεφαλὰς ὑμῶν τῷ Κυρίῳ κλίνατε» εὐχαριστεῖ οὕτος διὰ μυστικῆς εὐχῆς τῷ Κυρίῳ, τῷ δωρησαμένῳ αὐτῷ τὴν χάριν τῆς λειτουργίας ταύτης. Ἐν τέλει δ' εὐλογεῖ καὶ ἐκ δευτέρου σταυροειδῶς ἕκαστον τῶν δοχείων καὶ κλείει ταῦτα (βρ. Εὐχολογ. Συμ. Θεσσαλ. § 39—43. Ἐπιστολ. περὶ τῶν Ἱεροτελεστ. τῆς Ἀνατολ. Ἐκκλησίας. Πλει 1839. 426—430. κτλ.).

Μετὰ τὸ τέλος τῆς θείας λειτουργίας τὸ οὕτω συντελεσθὲν καὶ καθαγιασθὲν ἅγιον μύρον ψαλλομένου τοῦ 44ου ψαλμοῦ, πανηγυρικῶς μεταφέρεται εἰς τὸ Πλχικὸν Σκευοφυλάκιον[1], ὁπόθεν διανέμεται καὶ ἀποστέλλεται εἰς τὰς ἐπαρχίας, πάντοτε ὅμως τῇ γνώσει καὶ ἀποφάσει τοῦ ἐν Μόσχᾳ γραφείου τῆς ἁγιωτάτης Συνόδου.

4) Τὸ ἅγιον μύρον, πλὴν τῆς Μόσχας, ἀνέκαθεν παρασκευάζεται καὶ καθαγιάζεται ἔτι καὶ ἐν Κιέβῳ μέχρι μὲν τοῦ 1837 εἰς τὸ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ καθολικὸν τῆς Ἁγίας Σοφίας, ἔκτοτε δὲ εἰς τὴν οὕτω καλουμένην Λαύραν ὁ Κιέβου, ἀρχῆς γενομένης ὑπὸ τοῦ μητροπολίτου Φιλαρέτου (1837—1857), ὁπόθεν ἀποστέλλεται εἰς τὰς ἐπαρχίας τῆς μικρᾶς Ρωσσίας, εἰς τὰς λοιπὰς ἐπαρχιακὰς πόλεις τῆς Ρωσσίας ἡ παρασκευὴ καὶ ὁ καθαγιασμὸς ἁγίου μύρου ἀπηγορεύθη ὑπὸ τῆς Συνόδου διὰ τὸν κυριώτερον λόγον ὅτι οὐχὶ ἕκαστος τῶν ἀρχιερέων ἦν εἰς θέσιν νὰ ἀποκτήσῃ ἕνεκα σπάνεως τὰ πρὸς τοῦτο ἀπαιτούμενα ἀρώματα.

5) Τὸ ἅγιον μύρον μεταχειρίζεται ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία πρωτίστως μὲν ἐν τῷ μυστηρίῳ τοῦ Χρίσματος ὡς σημεῖον ὁρατὸν τῆς ἀοράτου χάριτος καὶ τοῦ ἁγιασμοῦ, οὗ ἕκαστος τῶν χριστιανῶν μετέχει ἐν τῇ ἀναγεννήσει αὐτοῦ εἰς τὴν μυστικὴν τοῦ ἁγίου Βαπτίσματος κολυμβήθραν, ὅ' δι' αὐτοῦ ἁγιάζεται ἡ ἁγία Τράπεζα καὶ οἱ τοῖχοι ἑκάστου νεοδμήτου ναοῦ ἢ ἐκ νέου ἐγκαινιζομένου χριστιανικοῦ ναοῦ, ἔνθα δοξολογεῖται ὁ Ὕψιστος καὶ τελεῖται ἡ ἀναίμακτος θυσία· γ' χρίεται ὁ εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας προσερχόμενος καὶ ἀπ' αὐτῆς τυχὸν πεπτωκὼς χριστιανὸς καὶ δ'. δι' αὐτοῦ τέλος χρίονται καὶ οἱ εὐσεβεῖς ρῶσσοι αὐτοκράτορες κατὰ τὸ παράδειγμα τῶν Βυζαντινῶν αὐτοκρατόρων κατὰ τὴν ἐπίσημον αὐτῶν μετὰ τῆς βασιλείας στέψιν ἐν αὐτῷ ἐκείνῳ τῷ ἱερῷ ναῷ τῆς Μόσχας, ἐν ᾧ ἁγιάζεται καὶ αὐτὸ τὸ μύρον.

6) Ἀνάλογον πρὸς τὸ ὕψος καὶ τὴν σημασίαν τοῦ ἁγίου μύρου, μετὰ τῆς προσηκούσης βασιλικῆς δαψιλείας καὶ μεγαλοπρεπείας ζήλῳ θεοφιλεῖ κατεσκευάσθησαν ὑπὸ τῶν αὐτοκρατόρων καὶ τὰ δοχεῖα, ἐν οἷς κατασκευάζεται καὶ φυλάσσεται τοῦτο. Εἰσὶ δὲ ταῦτα,

α'.) Δύο ἀργυροῖ, ἐσωτερικῶς καὶ ἐν τοῖς ἄκροις κεχρυσωμένοι, λέβητες, ὧν ὁ οἷς ζυγίζει 5

---

1. Εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ XVII αἰῶνος ἐπὶ τοῦ Πατριάρχου Φιλαρέτου ἐφυλάσσετο τοῦτο εἰς τὸ ἁγ. Βῆμα τοῦ καθολικοῦ ναοῦ.

πούτια, 32 φούντ. καὶ 12 ζολ. (76 περίπου ὀκάδας), ὁ ἕτερος 5 πούτ. 24 φούντ. καὶ 45 ζολ., τὸ ὕψος αὐτῶν 1 γαλ. πηχ. καὶ ἡ διάμετρος 1 πηχ. καὶ 3 $^0/_0$ (Πίναξ XI Ν. 55).

6'.) Ἓν ἀργυροῦν, ἐσωτερικῶς καὶ ἐξωτερικῶς κατὰ μέρη κεχρυσωμένον δοχεῖον, κάδος καλούμενος ἢ μυροθήκη μεθ' ὁμοίας ἀργυρᾶς στέγης, ἐπιβλήματος· εἰς τὸ ἐξώτερον αὐτοῦ μέρος προσκεκόλληνται τέσσαρες ἐξ ἀργύρου καὶ χρυσίου ἐσφυρηλατημένοι φοίνικες, ἐντὸς αὐτῶν δέ, τὰ εἰς τὸ μέσον ἀκριβῶς τοῦ προσθίου μέρος, φιλοτεχνητὸς δικέφαλος καὶ ταννυπτέρυξ ἀετὸς μετὰ τριῶν ἄνωθι κορωνῶν εἰς τὸ ἀντίθετον δὲ μέρος τὸ μονόγραμμα τῆς αὐτοκρατείρας Αἰκατερίνης τῆς ΙΙ μετὰ στέμματος ἄνωθεν αἰωρουμένου καὶ βαστα-ζομένου ὑπὸ δύο ἀγγέλων· ἐπὶ τοῦ ἐπιβλήματος δὲ χυταί, στερρῶς καὶ ἐντέχνως εἰργασμέναι καὶ ἡρμοσμέναι ἡ εἰκὼν τοῦ προφήτου Σαμουήλ, ἐχέοντος τὸ ἔλαιον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ Δαβίδ, ἑκατέρωθεν δὲ οἱ τέσσαρες εὐαγγελισταί. Τὸ βάρος αὐτοῦ 11 πούτια, 25 φούντ. καὶ 47 ζολ. (150 ἡμ. ὀκάδας) ἀργύρου, τὸ ὕψος αὐτοῦ μετὰ τοῦ ἐπιβλήματος 2 γαλ. πηχ. καὶ 2 $^0/_0$, ἡ διάμετρος 1 πηχ. καὶ 5 $^1/_2/_{00}$ (Πίναξ XI Ν. 56).

Ἐπί τε τῆς μυροθήκης ταύτης καὶ τῶν λεβήτων κεχάρακται ρωσσιστὶ ἐν τοῖς ἄκροις ἡ ἑπομένη ἐπιγραφὴ «καθ' ὑψηλὴν καὶ θεοφιλῆ διαταγὴν τῆς εὐσεβεστάτης κυρίας Μεγάλης Αἰκατερίνης τῆς ΙΙ κατεσκευάσθη τὸ δοχεῖον τοῦτο εἰς χρῆσιν τοῦ ἁγίου μύρου τῷ ἕκτῳ ἔτει τῆς εὐτυχοῦς βασιλείας τῆς Αὐτῆς Μεγαλειότητος καὶ ἀπὸ τῆς Γεννήσεως τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ 1767».

γ'.) Τέσσαρα ἀργυρόχρυσα κυμβία kovssi ρωσσιστὶ καλούμενα, δι' ὧν διανέμεται τὸ ἅγιον μύρον, ξύστρα καὶ πτυάριον ἐπίσης ἀργυρόχρυσα, δι' ὧν καθαίρεται ἐκ τῶν τοιχωμάτων τοῦ λέβητος τὸ βράζον μύρον· ἅπαντα ζυγίζονται 21 φούντ. καὶ 27 ζολ. κατασκευασθέντα τῷ αὐτῷ ἔτει 1767.

δ'.) Δέκα ἓξ ἀργυραῖ, ἐσωτερικῶς κεχρυσωμέναι, *λάγηνοι* σχήματος ἀρχαίου ἑλληνικοῦ ἀμφορέως, κομψόταται, πρὸς φύλαξιν τοῦ ἁγίου μύρου. Τὸ βάρος αὐτῶν 16 πούτια, 7 φούντ. καὶ 17 ζολ. (210 περίπου ἡμ. ὀκάδας!). Τὸ ὕψος ἑκάστης εἷς γαλ· πήχ. (Πίναξ XI Ν. 54). Αἱ λάγηνοι αὗται κατεσκευάσθησαν κελεύσει τοῦ αὐτοκράτορος Παύλου τοῦ Ι τῷ 1797 καθὰ ἐξάγεται ἐκ τῆς ἑπομένης ἐπιγραφῆς, ἐφ' ἑκάστης ἐξ αὐτῶν κεχαραγμένης (ρωσσιστὶ ἐννοεῖται) «ὁ εὐσεβέστατος αὐτοκράτωρ πασῶν τῶν Ρωσσιῶν τῇ πρὸ τῆς στέψεως καὶ χρίσεως αὐτοῦ εἰς τὴν βασιλείαν ἡμέρᾳ, ἐν ἔτει ἀπὸ Χριστοῦ Γεννήσεως 1797 τιμήσας διὰ τῆς ὑψηλῆς αὐτοῦ παρουσίας τὴν Συνοδικὴν αἴθουσαν, ἐν ᾗ κατασκευάζεται τὸ ἅγιον μύρον εὐμενείᾳ βασιλικῇ διέταξε νὰ κατασκευάσωσι τὸ δοχεῖον τοῦτο ἐξ ἀργύρου». Διὰ τὴν κατασκευὴν τῶν ἱερῶν τούτων δοχείων ἐχρήσαντο ἀργύρῳ ἀποκειμένῳ ἐν τῷ Πατριαρχικῷ Σκευοφυλακίῳ εἰς διάφορα εἴδη καὶ παλαιὰ ἀντικείμενα βάρους 6 πούτια 39 φούντ. καὶ 79 ζολ. μετρηθέντα· πρὸς τούτοις διὰ τὴν περαιτέρω συμπλήρωσιν καὶ δαπάνην ἐκ τοῦ ἰδιαιτέρου ταμείου τῆς Α. Μεγαλειότητος καὶ 14,960 ρουβλίων (ἀρχεῖα Συνοδ. Γραφ. Μόσχας ἔτ. 1797. Ν. 32).

(ἕπεται συνέχεια).

Ἀρχιμ. Ἰάκωβος Βατοπεδινός.

ΕΓΓΡΑΦΑ

ΤΟΥ

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΑΡΧΕΙΟΦΥΛΑΚΕΙΟΥ

ἐκδιδόντος

Ἀρχιμ. Ἰωακεὶμ Φοροπούλου Δ. Φ

ἀρχειοφύλακος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.

Α'.

Ἔγγραφα περὶ Μονῶν καὶ ἐξαρχίας

Βολισσοῦ—Πυργίου—Ψιρῶν

ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Χίου.*

Ἀριθ. 7.

Καὶ τὰ ἐκ γῆς φυόμενα γεωργικῇ τε καὶ φυτοκομικῇ ἐπιμελείᾳ, εἰ μὴ τῆς προσηκούσης αὐτοῖς συγκομιδῆς τε καὶ ἀποθήκης εὐμοιρήσει, οὐ μόνον ποδῶν κατανάλωμα γίνεται, ἀλλὰ καὶ φροῦδα ἄρδην καθίστανται. Ταύτῃ τοι καὶ ὅσα ἐκ προαιρέσεως ἀγαθῆς καὶ φιλοθέου εὐλαβείας εἰς ὀόξαν μὲν τοῦ Θεοῦ τοῦ θαυμαζομένου ἐν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ, εἰς τιμὴν δὲ τῶν θεραπόντων αὐτοῦ, ἐν οἷς ὁ Θεὸς αἰνεῖται, διοριζόμενα καὶ ἀριερούμενα εἴτε τε-

* Συνέχεια ἀπὸ σελίδος 59—63, ἐν ᾗ τελευταίᾳ σελίδι ἐν τῷ προτελευταίῳ στίχῳ τῆς *σημειώσεως*, ἀντὶ τοῦ «προεξάρχει τοῖς συνυπογράφουσιν. . .» ἀνάγνωθι «προεξάρχει ἐν τοῖς συνυπογράφουσιν. . .» Ἐν δὲ τῇ σελ. 62 ἡ σημείωσις «** Διαγραπτέα ἴσως ἡ φράσις» ἀναφέρεται εἰς τὸ ἐν τῷ μέσῳ τῆς στήλης «προηγουμένως τῶν *ἐν αὐτῇ τὰς συνθήκας ἀποδόντων*», ὅπερ εὐσοῦται ἐὰν μετατεθῇ εἰς τὸν ἑπόμενον στίχον, οὕτως ὥστε ὁλόκληρον τὸ χωρίον νὰ ἀναγνωσθῇ οὕτω: «τὸν κατὰ καιροὺς ἡγούμενον ἔχοντα ἐπ' ἀδείας προσκαλεῖσθαι ὃν ἂν ἐθέλῃ τῶν ἀρχιερέων εἰς τὸ ἐκτελεῖν ἐν τῷ μοναστηρίῳ αὐτῷ τὰς τυχούσας χειροτονίας ἀκωλύτως τῶν προηγουμένως ἐν αὐτῷ τὰς συνθήκας ἀποδόντων», ἤτοι τῶν μοναχῶν.

μένη ἱερά, εἴτε μοναὶ καὶ σεμνεῖα εὐαγῆ, καὶ ὅσα πρὸς σύστασιν τούτων ἐπινενόηται, εἰ μὴ τῆς προσηκούσης προνοίας ἀπολαύσειε, χρόνων ἐντὸς εὐαριθμήτων εὑρήσειεν ἄν τις αὐτὰ ἐρημούμενα, ἢ καὶ παράπαν ἐδαφιζόμενα. Διὸ δὴ ἐπαινετὴ μὲν τυγχάνει ἡ προαίρεσις, ἀφ' ἧς ἡ τούτων στάσις καὶ δόσις ἐνεργεῖται ὡς φίλη Θεῷ, ἐπαίνου δὲ μᾶλλον τεύξεται ἡ πρὸς διαμονὴν χρονίζουσαν καὶ διάρκειαν παραμένουσαν οἰκονομοῦσα ταῦτα σοφὴ πρόνοια. Τούτου δὲ πάντως εὐμοιρήσειν ταῦτα εἰ τῆς ἀρχιερατικῆς ἐπισκέψεως ἀξιωθείη καὶ ἑπομένως καὶ πατριαρχικῆς βεβαιώσεως, κρατίστης ἅμα καὶ ὀραστικωτέρας οὔσης, ὡς ἐν ἀκροτάτῃ περιωπῇ κειμένης ἀναφανδόν. Τί δέ μοι φροιμιαζομένῳ τὸ βούλημα, ἢ ὅτι ἴσον γράμματος συστατικοῦ τοῦ ἱερωτάτου κτλ. μεθ' ὑπογραφῶν τῶν τῆς μητροπόλεως κληρικῶν ἐνεφανίσθη τῇ ἡμῶν μετριότητι, διαλαμβάνον ὅτι ἔξωθεν τῆς χώρας Καλλιμασίας ἐνοριακῆς τῇ μητροπόλει αὐτοῦ Χίου παπᾶ Νεαμονίτης τις τοὐπίκλην Μεντώνης, ἔχων κτητορικὸν ναὸν εἰς ὄνομα τιμώμενον τοῦ ἁγίου (ὁ δεῖνα) κατέστησεν αὐτὸν μοναστήριον καὶ σεμνεῖον πολιτείας ἱερομονάχων καὶ μοναχῶν, παρασχὼν ἐξ ἰδίων ἀφιερώματα εἰσοδημάτων γῆς τε καὶ κτημάτων, ὡς φαίνονται ἐν πιστωτικοῖς γράμμασι νοταρικοῖς κατὰ διαφόρους καιρούς, πρὸς κυβέρνησιν καὶ περίθαλψιν τῶν ἐν αὐτῷ θεοφιλῶς ἐνασκουμένων πατέρων. Εἶτα παραρρυέντος καιροῦ κατήντησεν ἡ κτητορικὴ δεσποτεία εἰς τοὺς κληρονόμους ἐκείνου· ἀλλ' ἵνα μὴ ἀμφιβολίαν τινὰ καὶ σύγχυσιν τοῖς κληρονόμοις προστρίψῃ ἡ παράτασις τοῦ καιροῦ, ἔγνωσται διὰ γράμματος ὀνομαστὶ ἐνσημάναι τούτους, ὁ δὴ καὶ γέγονεν· ὧν πρῶτος ὁ υἱὸς τοῦ παπᾶ Γεωργίου Μεντώνη συγγόνου ἐκείνου μοναχὸς Γερβάσιος, εἶτα οἱ τρεῖς ἐκείνου δισέγγονοι ἐκ τοῦ ποτὲ Νικολάου Μεντώνη παπᾶ Μονιὸς καὶ Νικόλαος καὶ Γεώργιος· καὶ οὗτοι μὲν ἐξ ἀρρενογονίας, ἐκ δὲ θηλυγονίας Ἰωάννης τις υἱὸς Νικολάου, ὃν ἔστερξαν συγκληρονόμον τούτου εἶναι καὶ κτήτορα, ὑποσχόμενοι οἱ ρηθέντες οὗτοι πέντε ὡς κατὰ διαδοχὴν κτήτορες ἔχειν τὴν ἐπίσκεψιν τούτου τοῦ μονυδρίου καὶ τοῦ ναοῦ καὶ τῶν ἐν αὐτῷ ἐνασκουμένων πατέρων, καὶ ἡνίκα χρεία γίνηται ἡγουμένου γίνεσθαι τὴν ἐκλογὴν συμφώνως μετὰ τῶν πατέρων, ὡς ἂν πᾶσιν ἀρέσκῃ, καὶ διδόναι τούτοις τοῖς κτήτορσι λογαριασμὸν τῶν εἰσοδημάτων ὁ κατὰ καιροὺς κελλάριος καταστὰς κατὰ τὴν ἀρχαίαν συνήθειαν τῷ μονυδρίῳ καὶ εἴ τι ἄλλο σύνηθες καὶ ὠφέλιμον τούτῳ πράττεσθαι παρὰ τῶν κτητόρων πρὸς αὔξησιν καὶ βελτίωσιν τῶν κτημάτων τε καὶ εἰσοδημάτων· καὶ εἴποτε γένηται ἀγορὰ κτήματος ἢ ἐναλλαγὴ μετὰ γνώμης καὶ ὁμοφωνίας τῶν κτητόρων γίνεσθαι· καὶ τὴν διοίκησιν ταύτην καὶ τὴν κτητορικὴν ἐξουσίαν κατάγεσθαι εἰς τοὺς ἐξ ἀρρενογονίας ὄντας ἐκ τούτων ἀλληλοδιαδόχως καὶ φυλάττεσθαι. Ταύτην οὖν τὴν τοῦ ἀρχιερατικοῦ γράμματος περίληψιν ἐζήτησαν καὶ παρὰ τῆς ἡμῶν μετριότητος βεβαιωθῆναι· καὶ δὴ τῆς αἰτήσεως ὡς εὐλόγου ἀναφανείσης, ἡ μετριότης ἡμῶν μετὰ τῆς περὶ αὐτὴν κτλ. γράφει καὶ ἀποφαίνεται ἐν ἁγίῳ πνεύματι, ἵνα τῆς διοικήσεως καὶ φροντίδος καὶ κτητορικῆς ἐπισκέψεως τῆς Μονῆς ταύτης καὶ τοῦ ναοῦ καὶ τῶν ἐν αὐτῷ πατέρων ἐν τοποθεσίᾳ Καλλιμασίας εὑρισκομένης ἐν τοῖς πέντε ἀνδράσι τούτοις ὀνομαστὶ τοῖς ἐξ ἀρρενογονίας καὶ εἰς τοὺς διαδόχους καὶ κληρονόμους αὐτῶν, αὖθις ἐξ ἀρρενογονίας ἐπιμελῶς γίνεσθαι παρ' αὐτῶν πᾶσαν ἐπίσκεψιν τοῦ μοναστηρίου καὶ τῶν πατέρων αὐτοῦ καὶ τῶν κτημάτων καὶ τοῦ ναοῦ, πρὸς βελτίωσιν καὶ αὔξησιν καὶ τῶν προσόδων καὶ τῶν κτημάτων, καὶ μηδὲν ἔχειν ἄδειαν τοὺς ἐν αὐτῇ πατέρας πράττειν ἄνευ τῆς γνώμης καὶ βουλῆς τῶν κτητόρων, οὔτε ἐκλογὴν ἡγουμένου, οὔτε ἀγορὰν κτήματος ἢ ἐναλλαγήν, ἀλλὰ διάγειν εἰρηνικῶς πρὸς ἀλλήλους καὶ πρὸς τοὺς κτήτορας καὶ συμφώνως πρὸς πάντα τὰ χρειώδη τοῦ μοναστηρίου, καὶ διδόναι τὸν ἀποκαθιστάμενον κελλάριον τούτου λογαριασμὸν εἰσοδημάτων καὶ ἐξοδειῶν κατὰ τὴν ἐπικρατήσασαν αὐτῷ συνήθειαν τοῖς κτήτορσι, καὶ πρὸς ἀλλήλους φυλάττειν αἰδὼ καὶ διοικεῖσθαι σεμνῶς ἐν ἀγαθῇ καὶ σεμνῇ καὶ θεαρέστῳ πολιτείᾳ, ἀεὶ τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ ἔχοντες ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν, καὶ τοῖς μὲν σώμασι τρεφόμενοι κοινοβιακῶς νηστείαις ὑπὲρ σωτηρίας αὐτῶν ψυχικῆς καὶ τῶν κτητόρων καὶ τροφέων αὐτῶν, συμπράττοντες τοῖς κτήτορσι καὶ καλλιεργοῦντες ὁμοφώνως τούτοις πάντα τὰ πρὸς βελτίωσιν συντείνοντα τούτου, ἵνα καὶ τὸ πάντιμον ὄνομα τοῦ Θεοῦ δοξάζηται καὶ ὑμνῆται, καὶ ἡ ἐπίδοσις τοῦ μονυδρίου ἐπὶ τὸ βέλτιον αὔξηται. Ὅστις δ' ἂν τῶν κτητόρων τούτων ἢ τῶν αὐτῶν διαδόχων τἀναντία φρονήσῃ, ἢ σκάνδαλα προξενῶν τῇ Μονῇ ἢ τοῖς συγκτήτορσιν, ἢ σφετεριζόμενος, ἢ ἰδιοποιούμενος ἢ ὅπως ἄλλως ἐνοχλῶν γνωσθείη, ὁ τοιοῦτος ὡς ἱερόσυλος γνωριζόμενος, οὐ μόνον τῆς κτητορικῆς δεσποτείας ἀλλότριος ἔστω καὶ ἀμέτοχος καὶ ἀποβεβλημένος, ἀλλὰ τυχὸν ὢν ἱερεὺς καὶ ἀργὸς ἔστω τῆς ἱερατικῆς ἐνεργείας καὶ χάριτος, ὡς καθαιρέσει τελείᾳ ὑπόδικος, λαϊκὸς δὲ ἀφωρισμένος κτλ. καὶ ἔξω τῆς Χριστοῦ ἐκκλησίας καὶ τῆς τῶν χριστιανῶν ὁμηγύρεως. Ὅθεν καὶ εἰς δήλωσιν καὶ διηνεκῆ τὴν ἀσφάλειαν γραφὲν τὸ παρὸν βε-

βαιωτικὸν γράμμα ἐν μεμβράναις ἐδόθη τῇ τε σεβασμίᾳ Μονῇ καὶ τοῖς κτήτορσι τούτου.

'Αντεγράφη ἐκ τοῦ ἐπ' ὀνόματι τοῦ Φωτίου Κυπρίου φερομένου ἐν τῷ 'Αρχειοφυλακείῳ κώδικος σελ. 651—653.

ΣΗΜ. Ὁ τὸ πατριαρχικὸν τοῦτο γράμμα ἐκδιδοὺς εὕρηται πρὸ ἀδιεξόδου· διότι οὔτε τὸ τῆς μονῆς ὄνομα ἀναγράφεται ἐν αὐτῷ (ἅτε τοῦ κώδηκος ἐξ οὗ μετεγράφη περιέχοντος *σχέδια* ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐγγράφων) οὔτε τὸ τοῦ ἐκδόντος αὐτὸ πατριάρχου, οὔτε ἡ χρονολογία· ἀλλ' οὔτε καὶ τὸ τοῦ μητροπολίτου Χίου, ἀδελτηρίᾳ τοῦ συντάξαντος, ὅπως ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ τελευταίου τούτου σημείου ὁρισθῇ κατὰ προσέγγισιν ὁ τῆς ἐκδόσεως χρόνος. Καὶ περὶ μὲν τῆς μονῆς, πάντως δήπου πρόκειται περὶ τῆς ἐν Καλλιμασιᾷ τῆς μαστιχοφόρου Χίου μέχρι τοῦ 1881 ὑφισταμένης καὶ ὑπὸ τοῦ σεισμοῦ τότε τέλεον καταστραφείσης ἀνδρώας μονῆς τοῦ ἁγίου Γεωργίου Ραούση ἢ Στηρᾶ (τῆς τελευταίας ἐπωνυμίας μορφωθείσης πάντως ἐκ τῆς φράσεως «εἰς τὴν Ραούση» «εἰς τὴν Ρα» «Στηρᾶ»)· περὶ δὲ τῆς χρονολογίας, ἡ μὲν θέσις τοῦ ἐγγράφου ἐν τῷ κώδικι οὐκ ἀπομακρύνει αὐτὸ τοῦ ἔτους 1675, σχετικὸν δὲ πρὸς τὸν κτήτορα Μεντώνην ἔγγραφον ἐκδεδομένον ἐν τοῖς Νεαμονησίοις τοῦ θεοφιλ. πρ. Μυριοφύτου κ. Γρηγορίου Φωτεινοῦ, σελ. 198, καθίστησι πιθανὴν τὴν χρονολογίαν ταύτην. Τὸ ἔγγραφον ἔχει οὕτω· «'Αφιέρωσις τῆς Πλακιδιωτίσσης τῷ 1625. Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου, 'Αμήν. Ἑστωντας καὶ ὁ Νικόλαος Κοζάρος Καλεύγενος, ἀπὸ χωρίον Καλαμασιάν, νὰ ἀφιέρωσε *πρὸ πολλοῦ* εἰς τὴν θείαν... Μονὴν τὴν Νέαν τὸν κτητορικὸν αὐτοῦ ναὸν... τῆς Θεοτόκου Πλακιδιωτίσσης . . καθὼς διαλαμβάνει ἡ ἀφιέρωσις. Μετὰ ταῦτα διὰ τὸ ἀναμεταξὺ σκάνδαλον δέδωκεν αὐτὸν τὸν θεῖον ναὸν ὁ προρρηθεὶς ποτε Νικόλαος εἰς ἐπιτρόπους, εἰς τοὺς εὐλαβεστάτους ἱερεῖς *παπᾶ κὺρ Νεαμονήτην Μεντώνην* καὶ παπᾶ κὺρ 'Ισίδωρον Καρβούνην καὶ πρὸς ἑτέρους λαϊκούς. Τανῦν καὶ οἱ προρρηθέντες ἱερεῖς, ὅ τε *πνευματικὸς* κὺρ Νεαμονήτης καὶ ὁ παπᾶ κὺρ 'Ισίδωρος ὁμολογοῦσι διὰ τοῦ παρόντος . . . πρὸς τὸν Καθηγούμενον κὺρ Γεράσιμον ἱερομόναχον καὶ πρὸς τοὺς καθευρεθέντας ἱερομονάχους καὶ μοναχοὺς καὶ τοὺς εὐγενεστάτους ἐπιτρόπους Μισὲρ Μανουὴλ Καβάκον καὶ Μισὲρ Μάριον Καβάκον παρόντας καὶ ἀποδεχομένους, ὅτι ἡ ἀφιέρωσις αὐτοῦ τοῦ Μοναστηρίου, ἣν ἐποίησεν ὁ διαληφθεὶς ποτε Νικόλαος, ὅτι νὰ ἔχῃ τὸ κῦρος καὶ τὸ βέβαιον . . . Ὅθεν καὶ οἱ Πατέρες δι' αὐτὰ ὑπόσχονται ἵνα γράψωσιν εἰς τὴν θείαν καὶ ἱερὰν πρόθεσιν τὴν πρεσβυτέραν τοῦ παπᾶ κὺρ Νεαμονήτου εἰς τὸ μνημονεύεσθαι ἀενάως... διὸ καὶ ἐγράφη κατὰ τὸ ᾐχε' ἐν μηνὶ 'Ιουνίῳ θ', ἡμέρα ϛ', ὥρᾳ ϛ'...». Κατὰ τὸ ἔγγραφον λοιπὸν τοῦτο ὁ παπᾶ Νεαμονήτης Μεντώνης, διοικῶν *πρὸ πολλοῦ* ἐπιτροπικῶς τὴν Πλακιδιώτισσαν, ἄρα γέρων ὤν, ἀφ' οὗ καὶ τετιμημένος ἦν τὸ τοῦ *πνευματικοῦ* ἀξιώματι, ὃ λαμβάνουσιν ἐν Χίῳ μόνοι οἱ γέροντες τῶν ἱερέων, καὶ τὸ τέλος τοῦ βίου ἐγγίζον αἰσθανόμενος, ἀφ' οὗ προηγήθη αὐτοῦ καὶ ἡ σύμβιος, ἡ *πρεσβυτέρα*, ἣν οἱ Νεαμονήσιοι ὑπέσχοντο γράψαι ἐν τῇ ἱερᾷ προθέσει τῆς Νέας μονῆς, ἔγνω ὅπως ἀποθῇ τὴν τοῦ ναοῦ ἐπιτροπείαν καὶ ἀνέθετο αὐτὸν τῇ Νέᾳ μονῇ κατὰ τὴν πάλαι τοῦ κτήτορος Νικολάου Κοζάρου Καλευγένου ἀφιέρωσιν, τῷ 1625. Εἶχεν ἄρα υἱοὺς ἐκ τῆς πρεσβυτέρας αὐτοῦ, ἴσως ἐγγάμους κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην, οὗτοι δὲ ἔσχον ἑτέρους ἐγγάμους μετὰ 25 ἱπερίπου ἔτη, καὶ οὗτοι αὖθις ἑτέρους μεθ' ἕτερα 25, ἤτοι τοὺς ἐν τῷ ὑπὸ ἐξέτασιν πατριαρχικῷ Γράμματι ἀναφερομένους *δισεγγόνους* τοῦ παπᾶ Νεαμονήτου Μεντώνη καὶ κληρονόμους τῆς πατρογονικῆς ἀνδρώας μονῆς τοῦ ἁγίου Γεωργίου Ραούση, ὧν ὁ εἷς ἦν ἱερεύς, ὁ παπᾶ Μονιδ. Ἐὰν προσθῶμεν λοιπὸν τοῖς 1625 ἕτερα 50 περίπου ἔτη, συνάγομεν τὸ 1675 ὡς πιθανὸν ἔτος τῆς ἐκδόσεως τοῦ ἡμετέρου Γράμματος, ὃ φαίνεται εὐνοοῦσα καὶ ἡ ἐν τῷ κώδικι θέσις αὐτοῦ.

'Αριθ. 8.

Οἱ καλῶς ἐν τῇ ἁγίᾳ τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίᾳ καὶ εὐθέτως τὰ κατ' αὐτὴν διαταξάμενοι πρὸς πολλοῖς ἄλλοις τῶν προτερημάτων[1] καὶ προνόμιον κανονικὸν ἐπεβαψιλεύσαντο τῷ καθ' ἡμᾶς πατριαρχικῷ, ἀποστολικῷ τε καὶ οἰκουμενικῷ θρόνῳ, κατὰ πάντα καιρὸν δῆλα δὴ τὸν αὐτὸν διεξάγοντα καὶ τὰς πατριαρχικὰς ἡνίας ἰθύνοντα μεθ' ὅσης ἀδείας σταυροπήγια καθιστᾶν ἐπὶ πατριαρχικῷ τῷ ὀνόματι κατὰ πάσας τὰς ὑποκειμένας αὐτῷ ἐπαρχίας, παραλαμβάνειν τε θείους ναοὺς καὶ ἱερὰ καταγώγια τῶν ἑκασταχοῦ διατελούντων καὶ ὑπὸ τὴν πατριαρχικὴν ἄγειν[2] περιωπὴν ἐπ' ὀνόματι σταυροπηγίου τοῦ ἐπισκέπτεσθαι ὑπ' αὐτῆς καὶ περιθάλπεσθαι, καὶ μάλισσα ὅσα κεκινδυνευμένα τυγχάνοντα περιστάσεσι διαφόροις ἐπιβλαβέσι χρῄζει βοηθείας καὶ ἀντιλήψεως· τοῦτο[3] γὰρ ὑπὸ τῶν ἐξ ἀρχῆς τῆς ἐπιδόσεως καὶ αὐξήσεως τῶν ἱερῶν σκηνωμάτων φροντιζόντων οὕπω[4] ἐπαύσατο μέχρι καὶ δεῦρο διηνεκῶς ἐνεργούμενον ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίᾳ, προνοεῖν λόγοις ἀρίστοις τὰ κατ' αὐτὰ διευθετεῖν[5] μετὰ τῆς προσηκούσης κηδεμονίας καὶ ἀνέσεως. Ἐπειδὴ τοιγαροῦν καὶ τὰ νῦν ἀνήνεγκεν ἡμῖν ὁ ἱερώτατος μητροπολίτης Χίου καὶ ὑπέρτιμος κὺρ Γρηγόριος, ὁ ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητὸς ἡμῶν ἀδελφὸς καὶ συλλειτουργός, ὅτι ἐν τῇ αὐτοῦ ἐπαρχίᾳ ἔγγιστά που χώρας τινὸς τῆς καλουμένης Κοινῆς εὑρίσκεται ναὸς ἐπ' ὀνόματι τῆς ὑπεραγίας μου Θεοτόκου ὀνομαζόμενος τῆς Ἐπισκέψεως, περὶ οὗ οἱ πρόκριτοι τοῦ αὐτοῦ χωρίου ἐδεήθησαν τῆς ἀρχιερωσύνης αὐτοῦ κατανεῦσαι καὶ ἄδειαν παρασχεῖν τοῦ γενέσθαι αὐτὸν πατριαρχικὸν σταυροπήγιον διὰ περιστάσεις ἀναγκαίας τινάς, δι' ἃς σταυροπηγιακῆς κλήσεως καὶ ἰσχύος πρὸς βελτίωσιν ἔχει προχωρῆσαι καὶ τελεσφορῆσαι καλῶς, καὶ οὕτως ἡ ἀρχιερωσύνη αὐτοῦ τὸ εἰς τὸ καλὸν πρόθυμον τῶν εὐσεβῶν ἐκείνων χριστιανῶν μὴ ἀναστέλλουσα, τὴν αὔξησιν δὲ μᾶλλον τοῦ καλοῦ ἐπι-

1) Οὕτω διώρθωται ἀντὶ τοῦ *προτέροις* τοῦ κ. Σ. Λιβανίου.

2) 'Αντὶ τοῦ *ἁγίαν* τοῦ αὐτοῦ.

3) 'Αντὶ τοῦ *ταῦτα* τοῦ αὐτοῦ.

4) 'Αντὶ τοῦ *ὅπου* τοῦ αὐτοῦ.

5) 'Αντὶ τοῦ *τὰ κατ' αὐτὴν διευθετούσῃ* τοῦ αὐτοῦ.

ποθοῦσα καὶ κατένευσε πρὸς τὴν δέησιν αὐτῶν καὶ καθικέτευσεν ἡμᾶς ἀναλαβεῖν τὴν ἐκκλησίαν ταύτην ὑπὸ τὴν πατριαρχικὴν προστασίαν καὶ ἐπίσκεψιν· τούτου χάριν τὴν αἴτησιν αὐτῶν εὐμενῶς ἀποδεξάμενοι ὡς πρὸς ἀγαθὸν ἀφορῶσαν σκοπὸν καὶ εὐλάβειαν, δεῖν ἔγνωμεν χεῖρα βοηθείας παρασχεῖν τῷ ἱερῷ καταγωγίῳ καὶ τοῖς πατριαρχικοῖς σταυροπηγίοις ἐντάξασθαι πρὸς βελτίωσιν αὐτοῦ καὶ διαμονὴν καὶ ἀσφάλειαν. Καὶ δὴ γράφομεν καὶ ἀποφαινόμεθα συνοδικῶς μετὰ τῶν περὶ ἡμᾶς ἱερωτάτων ἀρχιερέων καὶ ὑπερτίμων, τῶν ἐν ἁγίῳ πνεύματι ἀγαπητῶν ἡμῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, ἵνα ἡ ἐν τῇ νήσῳ Χίου διαληφθεῖσα ἐκκλησία τῆς ὑπεραγίας μου Θεοτόκου, ἡ καλουμένη τῆς Ἐπισκέψεως κατὰ τὴν χώραν τὴν καλουμένην *Κοινήν*, ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸ ἑξῆς ὑπάρχῃ καὶ κατανομάζηται καὶ παρὰ πάντων γινώσκηται πατριαρχικὴ καὶ σταυροπηγιακὴ μετὰ πάντων τῶν κτημάτων καὶ ἀφιερωμάτων αὐτῆς κινητῶν τε καὶ ἀκινήτων, ἀδούλωτός τε καὶ ἀσύδοτος καὶ ἀκαταπάτητος, μηδενὶ μηδὲν ὀφείλουσα παρέχειν ἢ μόνον τῇ καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ κηροῦ λίτραν μίαν εἰς σημεῖον ὑποταγῆς κατὰ τὴν τάξιν τῶν σταυροπηγίων, μνημονευομένου ἐν αὐτῇ τοῦ πατριαρχικοῦ ὀνόματος ἐν πάσαις ταῖς ἱεραῖς τελεταῖς καὶ μηδενὸς ἔχοντος ἐπ' αὐτῆς ἐλευθερίαν παραβλάπτειν καὶ ἀπαιτεῖν ἐξ αὐτῆς πολὺ ἢ ὀλίγον τὸ σύνολον. Ὃς ὃ' ἂν ὀψέποτε, πλεονεξίᾳ καὶ αἰσχροκερδείᾳ νικώμενος αὐθαδῶς ἐπιχειρίσειεν τὴν σταυροπηγιακὴν αὐτῆς διασεῖσαι ἀξίαν καὶ παρενοχλῆσαι καὶ ἐπηρεάσαι αὐτὴν ἢ λῆψιν ἀπαιτῆσαι ἢ ἀποσπάσαι τι τῶν ἀφιερωμάτων αὐτῆς, ὁποίας ἂν εἴη τάξεως καὶ ὁποίου βαθμοῦ, ὁ τοιοῦτος ἀφωρισμένος ὑπάρχῃ ἀπὸ Θεοῦ καὶ κατηραμένος καὶ ἀσυγχώρητος καὶ ἄλυτος μετὰ θάνατον καὶ ταῖς πατριαρχικαῖς ἀραῖς ὑπόδικος. Ὅθεν εἰς ἔνδειξιν καὶ ἀσφάλειαν ἐγένετο καὶ τὸ παρὸν πατριαρχικὸν καὶ συνοδικὸν σιγιλλιῶδες γράμμα καὶ ἐπεδόθη τῇ αὐτῇ ἐκκλησίᾳ. ,αχπα' μηνὶ Ἀπριλίῳ.

† Ἰάκωβος ἐλέῳ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κ)πόλεως Νέας Ρώμης καὶ Οἰκουμ. Πατριάρχης.

† Ὁ Ἡρακλείας Ἱερόθεος † ὁ Νικομηδείας . . . . . † ὁ Σμύρνης. . . . .

Σημείωσις. Τοῦτό ἐστι τὸ Σιγίλλιον τὸ ἐν τῇ «Νέᾳ Ἐφημερίδι» τῆς 30 Σεπτεμβρίου 1898 δημοσιευθὲν ὑπὸ τοῦ ἰατροῦ κ. Σ. Λιβανίου, ὃ καὶ ἔδωκέ μοι ἀφορμὴν εἰς τὴν συλλογὴν τῶν ἐν τοῖς Ἀρχείοις ἀποθησαυριζομένων πατριαρχικῶν περὶ Χίου ἐγγράφων. Ἀτυχῶς οὐδὲν ἄλλο γράμμα τοῦ πατριάρχου Ἰακώβου εὗρον ἐν τοῖς ἡμετέροις Κώδιξι *φέρον ὑπογραφὰς ἀρχιερατικάς*, ὅπως συμπληρώσω τὴν ἀνωτέρω ἀτελῆ αὐτῶν ἀντιγραφήν, ἣν προσδοκῶ παρά τινος λογίου φίλου τῶν ἐν Χίῳ, ὅπου εὑρηται ἐν χερσὶν ἰδιώτου τῆς Κοινῆς τὸ πρωτότυπον ἐν μεμβράνας γράμμα. Περὶ δὲ τῆς *Ἐπισκέψεως*, ὑφίσταται σήμερον ὡς γυναικεία *ἐνοριακὴ* μονή, καταργηθέντος τοῦ σταυροπηγιακοῦ αὐτῆς χαρακτῆρος κατὰ τὸ 1701, ὡς ὀψόμεθα ἐν τοῖς ἑφεξῆς ἐκδοθησομένοις ἐγγράφοις.

ΛΟΓΟΣ

ΕΙΣ ΤΗΝ Β'. ΚΥΡΙΑΚΗΝ ΤΗΣ Μ. ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΣΤΗΣ

ΠΕΡΙ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΥ ΖΗΛΟΥ

ΕΚΦΩΝΗΘΕΙΣ ΕΝ ΤΩ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΩ ΝΑΩ

ὑ π ὸ

τοῦ καθηγητοῦ τῆς ἐν Χάλκῃ Θεολογικῆς Σχολῆς

Ἀρχιμ. Εἰρηναίου Παντολέοντος.

«Φωτὸς λαμπρὸν κήρυκα νῦν ὄντως μέγαν
Πηγὴ φάους ἄδυτον ἄγει πρὸς φέγγος»
(Στιχ. Τριῳδ.).

Ἐξ σχεδὸν αἰῶνες, Παναγιώτατε Δέσποτα καὶ εὐσεβὲς λοιπὸν ἐκκλησίασμα, ἐξ σχεδὸν αἰῶνες παρῆλθον, ἀφ' ἧς ἐποχῆς θύελλα φοβερὰ καὶ καταστρεπτικὴ ἀπὸ τοῦ ὑψικαρήνου Ἄθωνος ἐγερθεῖσα καὶ κατὰ τῆς στρατευομένης Ὀρθοδόξου ἐν Ἀνατολῇ Ἐκκλησίας ἐπιπεσοῦσα διήρεσε τὰ τέκνα αὐτῆς εἰς δύο μεγάλα ἀντίπαλα στρατόπεδα, καθ' ἑκάστην μολύνοντα τοὺς ἀγνοὺς καὶ παρθενικοὺς αὐτῆς κόλπους δι' ἀδελφικῶν σαρκῶν καὶ αἱμάτων. Ὡς ὑποκινητὴς τῆς θυέλλης ταύτης ἐχρησίμευσε τὸ τῆς Ἑσπερίας γέννημα καὶ φιλόστοργον τέκνον τῆς ἀπὸ τοῦ IX αἰῶνος ὁριστικῶς τὴν σκολιὰν τραπείσης Δυτικῆς χριστιανικῆς Ἐκκλησίας Βαρλαὰμ ὁ Καλαβρός, ὅστις τῇ ἔξω σοφίᾳ μέγα φρονῶν καὶ τῇ ματαιότητι τῶν οἰκείων διαλογισμῶν πάντα οἰόμενος εἰδέναι, δεινὸν ἤγειρε πόλεμον κατὰ τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, τῆς εὐσεβοῦς ἡμῶν πίστεως καὶ τῶν μεγάλων αὐτῆς ὑπερμάχων, τῶν μοναχῶν τῆς Ἀνατολῆς, οἵτινες ἀπὸ τῆς ἐμφανίσεως αὐτῶν ἐν τοῖς κόλποις τοῦ Χριστιανισμοῦ, διὰ τοῦ ἠθικοῦ αὐτῶν μεγαλείου, διὰ τῆς ἐπιμελοῦς καλλιεργίας τῶν τε θύραθεν καὶ ἔσω γραμμάτων, τῶν τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν, διὰ τῆς ἀνεξαρτησίας τοῦ χαρακτῆρος αὐτῶν καὶ αὐταπαρνήσεως καὶ τῶν μεγάλων ὑπὲρ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως ἀγώνων, ἐκίνησαν καὶ κινοῦσιν ἄχρι τῆς σήμερον τὸν θαυμασμὸν παντὸς τοῦ χριστιανικοῦ ἐπιστημονικοῦ κόσμου καὶ ἑλκύουσι τὴν ἀγάπην καὶ εὐγνωμοσύνην παντὸς τοῦ ὀρθοδόξου χριστιανικοῦ πληρώματος. Διὸ εἶται καὶ Πολύθεοι, Ὀμφαλόψυχοι καὶ Μασσαλιανοί, ἐκραύγαζεν ὁ Βαρλαάμ, εἶνε οἱ ἡγέται τῶν τῆς Ἀνατολῆς ὀρθοδόξων πληθυσμῶν· ἀμαθεῖς δὲ καὶ ἀγροῖκοι οὗτοι ὄντες, ἅτε παραδεχόμενοι τὸ ἐπὶ τοῦ ὄρους Θαβὼρ περιαστράψαν τοὺς προκρίτους τῶν μαθητῶν φῶς ὡς θεῖον καὶ ἄκτιστον, ἐν τῇ ἀμαθείᾳ καὶ ἀγροικίᾳ, μακρὰν τῶν

σωστικῶν τοῦ παπισμοῦ ἀγκαλῶν, κρατοῦσι τὰ πλήθη τῶν ἀρχαιοτάτων ἐκκλησιῶν τῆς Ἀνατολῆς.

Ἐν ᾧ δὲ ἐκαλλύνετο καὶ ἡδρύνετο ὡς πληρέστατα ἐπιτυχὼν τοῦ σκοποῦ τῆς ἀποστολῆς αὐτοῦ καὶ ἔβλεπεν ἤδη τὸν καρδιναλικὸν πῖλον ἕτοιμον νὰ περικοσμήσῃ τὴν ἀνίερον αὐτοῦ κεφαλήν, αἴφνης κατέρχεται πάνοπλος εἰς τὸν κατ' αὐτοῦ ἀγῶνα ὁ ἀήττητος καὶ καλλίνικος τῆς ὀρθοδοξίας ἀθλητὴς καὶ ὑπέρμαχος, ὁ ἐν ἁγίοις Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς, ὅστις μετὰ πολλοὺς καὶ βαρυγδούπους ἀγῶνας, μετὰ πολλὰς καὶ ποικίλας φάσεις τῆς ἥττης καὶ τῆς νίκης, ἀπειλούμενος, διωκόμενος, φυλακιζόμενος καὶ μυρία ἕτερα δεινὰ πάσχων ὑπό τε τῆς ἐκκλησιαστικῆς καὶ πολιτικῆς ἐξουσίας, αἵτινες ἀντιζηλιῶν ἕνεκεν συνεμάχησαν δυστυχῶς κατ' ἀρχὰς μετὰ τοῦ ἐκ Καλαβρίας ἐχθροῦ τῆς Ὀρθοδοξίας, κατώρθωσεν, ὅπως μετὰ εἴκοσι καὶ τριῶν ἐτῶν κρατερὸν ἀγῶνα κλείσῃ τέλεον τὸ ἀπύλωτον τοῦ συκοφάντου καὶ τῶν ὀπαδῶν αὐτοῦ στόμα, διαλευκάνῃ τὸ ἐπὶ τοῦ τάφητος λίαν σκοτεινὸν καὶ περίπλοκον «περὶ τῆς οὐσίας καὶ τῶν θείων ἰδιοτήτων» ζήτημα καὶ οὕτως οὐ μόνον τὴν Ὀρθοδοξίαν τῶν μοναχῶν νὰ διασώσῃ, ἀλλὰ καὶ τὸ γόητρον τῆς Ἀνατολικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ἀπαραμείωτον νὰ περιφρουρήσῃ.

Ἀλλ' ὡς γνωστόν, ἀγαπητοί, τοιούτους ὑπὲρ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως ἀγῶνας ἠγωνίσθησαν ἐκτὸς τοῦ σήμερον ὑπὸ σύμπαντος τοῦ ὀρθοδόξου χριστιανικοῦ πληρώματος ἑορταζομένου ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ, καὶ ἄλλα γνήσια τῆς ἐκκλησίας τέκνα, οἷα οἱ Ἀθανάσιοι, οἱ Κύριλλοι, οἱ Φώτιοι, Μάρκοι οἱ Εὐγενικοὶ καὶ ἅπαν τὸ νέφος τῶν στύλων τῆς Ἐκκλησίας, οὐδεὶς ὅμως τούτων ἠξιώθη τῆς ἐξαιρετικῆς ταύτης τιμῆς, ὅπως τελῆται ἡ μνήμη αὐτοῦ ἔν τινι τῶν Κυριακῶν τῆς ἣν χάριτι θείᾳ ψυχωφελῶς διατρέχομεν Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς. Ναί, ἐξαιρετικὴ ὄντως καὶ μεγάλη τιμὴ διὰ τὸν ἱερὸν Παλαμᾶν εἶνε τὸ νὰ τελῆται ἡ μνήμη αὐτοῦ πάντοτε κατὰ Κυριακήν, καὶ δὴ τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς, καθ' ἃς οἱ πνεύματι ἁγίῳ φερόμενοι ἅγιοι Πατέρες ἐθέσπισαν, ὅπως ἑορτάζωνται τοιαῦτα μεγάλα θρησκευτικὰ γεγονότα, ἅτινα ἔχουσι μείζονα τὴν σχέσιν πρὸς τὸ ἔργον τῆς σωτηρίας τῶν ψυχῶν ἡμῶν, τὸ διὰ τῆς ἀληθοῦς καὶ θεοφιλοῦς νηστείας εὐκολώτερον ἐπιτυγχανόμενον. Διατί λοιπὸν ὁ ἱερὸς Γρηγόριος νὰ ἀξιωθῇ τηλικαύτης τιμῆς; Μήπως διότι ἦτο εἷς τῶν διαπρεπεστέρων ἱεραρχῶν τῆς ἀρχαίας καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας τῶν Θεσσαλονικέων; Ἀλλ' ἔχομεν ἐκτενῆ κατάλογον καὶ ἄλλων ἐπισήμων ἱεραρχῶν τῆς Ἐκκλησίας ἐκείνης· οὐδεὶς δὲ ἕτερος ἐξ αὐτῶν ἠξιώθη τοιαύτης ἢ παραπλησίας τιμῆς. Μήπως δοξάζεται διότι ἐχρημάτισεν εἷς τῶν μᾶλλον περιφανῶν ἱεραρχῶν τῆς Ἐκκλησίας ἐκείνης καὶ κατέλιπεν ἡμῖν πληθὺν σπουδαιοτάτων καὶ σωτηρίων συγγραμμάτων; Ἀλλ' ἐὰν τοῦτο ἦτο ἀληθές, ἔδει νὰ γεραίρηται οὐχὶ μόνον ὁ ἱερὸς Παλαμᾶς, ἀλλὰ καὶ ἅπασα ἡ χρυσῆ ἐκείνη ἄλυσος τῶν σοφῶν τῆς Θεσσαλονίκης Πρωθιεραρχῶν, οἷοι Ἰωσὴφ ὁ Στουδίτης, ὁ τῶν Λατίνων δεινὸς πολέμιος Νεῖλος, ὁ εὐγενέστατος τῶν ἀντιπροσώπων τῆς παρ' ἡμῖν μυστικῆς Θεολογίας Νικόλαος ὁ Καβάσιλας, ὁ σοφὸς τοῦ Ὁμήρου σχολιαστὴς καὶ ὑψιπέτης θεολόγος Εὐστάθιος ὁ Συμεὼν καὶ ἄλλοι, οἵτινες οὐδόλως ὑπολείπονται κατά τε τὴν πολυμάθειαν καὶ τὸ πλῆθος τῶν σπουδαίων συγγραμμάτων τοῦ ἱεροῦ Γρηγορίου. Ἀλλὰ μήπως ὁ ἱερὸς Παλαμᾶς μακαρίζεται οὕτω διὰ τὴν μεγάλην ἁγιότητα τοῦ βίου αὐτοῦ; Ἡ ἐρώτησις αὕτη μέχρι τινὸς πλησιάζει πρὸς τὴν ἀλήθειαν, διότι ἄνευ ἁγιότητος βίου δὲν ἠδύνατο βεβαίως νὰ τύχῃ οὗτος τῶν ἐπαίνων καὶ ἐγκωμίων τῆς Ἐκκλησίας, ἥτις οἶδε δοξάζειν καὶ ἐπαινεῖν μόνον τοὺς ὄντως ἀξίους ἐπαίνων καὶ ἐγκωμίων· ἀλλὰ καὶ αὕτη δὲν λύει καθ' ὁλοκληρίαν τὴν ἀπορίαν ἡμῶν, καθ' ὅσον ἐπὶ ἁγιότητι βίου διεκρίθησαν καὶ πολλοὶ ἄλλοι ἐπὶ τοῦ μητροπολιτικοῦ ἐκείνου θρόνου. Ἐάν, ἀγαπητοί, ὁλόκληρος ἑβδομὰς τῆς Ἁγίας καὶ Μ. Τεσσαρακοστῆς σεμνύνηται διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ ἁγίου Γρηγορίου, τοῦτο δείκνυσιν, ὅτι ἐν τῷ βίῳ ὑπάρχει τι, ὅπερ κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον τῆς μετανοίας καὶ προσευχῆς, νηστείας καὶ ἐγκρατείας πρὸ παντὸς ἄλλου προβάλλει ἡμῖν ὡς πρότυπον μιμήσεως τὸν ἱερὸν Γρηγόριον. Τοῦτο δὲ εἶνε ὁ μέγας ἐκεῖνος, ὁ προφητικός, ὁ ἔνθεος ὑπὲρ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως καὶ τῆς ἀληθείας ζῆλος, ὅστις ἐκ παίδων ἐνεψύχου πάσας τὰς σκέψεις, πάντα τὰ αἰσθήματα καὶ πάσας τὰς ἐνεργείας καὶ πράξεις τοῦ ἱεροῦ Παλαμᾶ. Τὸ θεῖον τοῦτο πῦρ ἠρέμα καὶ κατὰ μικρὸν πληρώσαν τὴν καρδίαν τοῦ ἀρετῇ καὶ εὐσεβείᾳ τραφέντος Παλαμᾶ ἔπεισεν αὐτόν, ὅπως καὶ εὐγενῆ καταγωγὴν καὶ πλούτῃ καὶ δόξαν καὶ ἀξιώματα καὶ λαμπρὸν ἐν τοῖς βασιλείοις μέλλον ὡς σκύβαλα ἡγησάμενος καὶ περιβληθεὶς τὸ τῆς ταπεινώσεως ἔνδυμα, καταλάβῃ τὸ τῆς ἁγιωσύνης ἐπώνυμον ὄρος, τὸ πνευματικὸν τοῦτο Ἀραράτ, ἐπὶ τοῦ ὁποίου πάντοτε εὑρίσκει καὶ εὑρίσκει σταθμὸν ἀσφαλῆ καὶ σωτήριον ἡ ἀείποτε μὲν κλυδωνιζομένη, ἀλλ' οὐδέποτε καταποντιζομένη Κιβωτὸς τῆς Ὀρθοδοξίας. Ὁ ὑπὲρ τῆς ἀληθείας τῆς χριστιανικῆς πίστεως ζῆλος ἐκίνησεν αὐτόν, ὅπως ἐν ταῖς ἐσχατιαῖς ἐκείναις τοῦ Ἄθωνος, μακρὰν τῆς τύρβης καὶ τοῦ θορύβου τοῦ κόσμου, διέλθῃ τὸ μεγαλείτερον μέρος τοῦ βίου αὐτοῦ ἐν προσευχῇ, ἐγκρατείᾳ καὶ νηστείᾳ καὶ φθάσῃ εἰς τοιαύτην καθαρότητα καρδίας καὶ μεγαλεῖον ψυχῆς, ὥστε νὰ καταστῇ ὁρατὸν τοῖς πᾶσι καὶ αἰσθητὸν δοχεῖον τῶν χαρισμάτων τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ὑπακοὴ εἰς τὰς ὑπερεχούσας ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἀρχὰς καὶ ταπείνωσις, ἀπάρνησις τῆς ἰδίας ἁμαρτωλοῦ θελήσεως καὶ παντελὴς ἀφοσίωσις εἰς τὸ θέλημα καὶ τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ, ὃν ἐμελέτα ἡμέρας καὶ νυκτός, εὐάρεστος τῷ Κυρίῳ νηστεία καὶ προσευχή, ἦσαν οἱ γλυκύθυμοι καρποὶ τοῦ μεγάλου καὶ εὐσκιοφύλλου δένδρου

τοῦ θείου ζήλου, ὅπερ ἦτο πεφυτευμένον παρὰ τὰς διεξόδους τῶν ὑδάτων, τῶν ποταμηδὸν ἐκρεόντων ἐκ τῆς κοιλίας τοῦ Γρηγορίου. Τοῦτο ἀπὸ θεορύτευτον δένδρον καὶ οἱ καρποὶ αὐτοῦ, αὕτη ἡ κατ' ἐξοχὴν ἀρετὴ τοῦ ἐν ἁγίοις Γρηγορίου, ἔπεισαν καὶ τὴν φιλόστοργον ἡμῶν μητέρα Ἐκκλησίαν, ὅπως προβάλῃ σήμερον ἡμῖν, τοῖς ἀγωνιζομένοις τὸν καλὸν τῆς σωτηρίας ἡμῶν ἀγῶνα, ὡς πρότυπον μιμήσεως τὸν ἱερὸν Παλαμᾶν.

[ἀκολουθεῖ]

ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ

Ἀπριλίου*

1 Ἀπριλίου 1705. — Ὁ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Γαβριὴλ Γ' ὁ ἀπὸ Χαλκηδόνος ἐπιλύει μετὰ τῆς συνόδου αὐτοῦ κανονικάς τινας ἐρωτήσεις τοῦ μητροπολίτου προέδρου Βοδενῶν, πρώην Ἀχριδῶν, δεικνυούσας τὸ θρησκευτικῶς ἀπαιδαγώγητον τοῦ λαοῦ, ὃν ἐποίμαινε.

2 Ἀπριλίου 1833.—Θάνατος, ἐν Κωνσταντινουπόλει, τοῦ περιφανοῦς ἐπ' ἀρετῇ καὶ παιδείᾳ διδασκάλου Σαμουὴλ Κυπρίου, μητροπολίτου πρώην Μεσημβρίας, χρηματίσαντος ἀρχιδιδασκάλου τῆς Μ. τοῦ Γένους Σχολῆς.

3 Ἀπριλίου 936.—Μεγάλη Πέμπτη.—Χειροτονία τοῦ πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Πολυεύκτου.

4 Ἀπριλίου 1606.—Ραφαὴλ Β' ὁ ἀπὸ Μεθύμνης πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως ἀνακηρύσσει σταυροπηγιακὴν τὴν ἐν Αἴνῳ μονὴν ἁγίου Ἰωάννου, συνενωθεῖσαν τῇ μονῇ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων.

5 Ἀπριλίου 1702.—Χειροτονία τοῦ μητροπολίτου Καισαρείας τῆς Παλαιστίνης Χρυσάνθου Νοταρᾶ, τοῦ μετὰ ταῦτα πατριάρχου Ἱεροσολύμων.

6 Ἀπριλίου 760.—Πάσχα τῶν Ὀρθοδόξων· Ἴδε πρὸς ἑρμηνείαν τῆς εἰδήσεως εἰς τὴν 13.

7 Ἀπριλίου 1686. — Ἐκλογὴ τοῦ πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Διονυσίου Δ' τοῦ Μουσελίμη τοῦ (καὶ Κομνηνοῦ) τὸ τέταρτον.

8 Ἀπριλίου 1143. Ἀνάρρησις τοῦ αὐτοκράτορος Μανουὴλ τοῦ Κομνηνοῦ.

9 Ἀπριλίου 1661.—Κυριακὴ τῶν Βαΐων. —Χειροτονία τοῦ πεπαιδευμένου πατριάρχου τῶν Ἱεροσολύμων Νεκταρίου Πελοπίδου, τῆτες ὑποψηφίου ἀρχιεπισκόπου Σινᾶ.

10 Ἀπριλίου 1833.—Θάνατος τοῦ σοφοῦ Ἀδαμαντίου Κοραῆ ἐν Παρισίοις.

11 Ἀπριλίου 401.—Γέννησις τοῦ αὐτοκράτορος Θεοδοσίου Β' τοῦ Μικροῦ.

12 Ἀπριλίου 806.—Χειροτονία τοῦ πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Νικηφόρου Α' ὑπὸ Νικολάου τοῦ πρωτοθρόνου μητροπολίτου Καισαρείας Καππαδοκίας, συλλειτουργούντων αὐτῷ Λέοντος τοῦ μητροπολίτου τῆς θρακικῆς Ἡρακλείας καὶ Θωμᾶ τοῦ μητροπολίτου Θεσσαλονίκης.

13 Ἀπριλίου 760.—Πάσχα τῶν αἱρετικῶν, τὸ πρῶτον ἴσως ἐν τῷ κεφαλαίῳ τούτῳ διενεχθέντων τοῖς ὀρθοδόξοις.

15 Ἀπριλίου 1756. — Ἐγκαθίδρυσις τοῦ ἡγεμόνος Βλαχίας Κωνσταντίνου Μαυροκορδάτου, τὸ πέμπτον ἀνερχομένου τὸν θρόνον.

16 Ἀπριλίου 1769.— Παραίτησις τοῦ ἀτυχοῦς πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Μελετίου Β' τοῦ ἀπὸ Λαρίσσης, ἐκλογὴ τοῦ μητροπολίτου Θεσσαλονίκης Θεοδοσίου Β' τοῦ Μαριδάκη ὡς διαδόχου τοῦ θρόνου.

17 Ἀπριλίου 1664.—Θάνατος ἐν Κωνσταντινουπόλει τοῦ περιλαλήτου διδασκάλου καὶ ἱεροκήρυκος Μελετίου Συρίγου τοῦ κρητός.

18 Ἀπριλίου 847.—Θάνατος ἐν Κωνσταντινουπόλει Ναυκρατίου τοῦ ἐν ἁγίοις ἡγουμένου τῆς τοῦ Στουδίου μονῆς.

19 Ἀπριλίου 847. — Ἐκλογὴ τοῦ ἐπιφανοῦς στουδίτου Νικολάου (ἑορταζ. 4 φεβρουαρίου) ὡς ἡγουμένου τῆς μονῆς Στουδίου.

20 Ἀπριλίου 1614. — Τιμόθεος ὁ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως ἐπικυροῖ συνοδικῶς τὰ σταυροπηγιακὰ δίκαια τῆς ἐν Ἀθήναις μονῆς τοῦ Παντοκράτορος τῆς Ταώ.

21 Ἀπριλίου 836.—Χειροτονία τοῦ εἰκονομάχου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Ἰωάννου Ζ' τοῦ Γραμματικοῦ (τοῦ δῆθεν λεκανομάντεως, τοῦ τωθαστικῶς ὑπὸ τῶν εἰκονοφίλων ἐπικληθέντος Ἰαννῆ).

22 Ἀπριλίου 1685. — Ἀναδιορισμὸς Ἀλεξάνδρου Μαυροκορδάτου τοῦ ἐξ ἀπορρήτων ὡς μεγάλου διερμηνέως τῆς Ὑψηλῆς Πύλης.

25 Ἀπριλίου 1769. — Ὁ τέως μητροπολίτης Πτολεμαΐδος Σωφρόνιος ἐκλέγεται πατριάρχης Ἱεροσολύμων (ὁ κατόπιν οἰκουμενικός).

27 Ἀπριλίου 1748.—Γέννησις Ἀδαμαντίου τοῦ Κοραῆ ἐν Σμύρνῃ.

27 Ἀπριλίου 1738.—Ὁ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Γρηγόριος ΣΤ' ἐπιδάλλει διὰ συνοδικῆς ἀποφάσεως τὸν πανηγυρισμὸν τῆς μνήμης τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Παντελεήμονος, ὁρίζων ὅτι κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην ἄγεται ἀργία καὶ κατάπαυσις ἐργασιῶν.

30 Ἀπριλίου 1535.—Θάνατος τοῦ πολυμαθοῦς Ἀρσενίου Ἀποστόλη, τοῦ γνωστοῦ κατὰ τοὺς τότε χρόνους ἀρχιεπισκόπου Ψευδομονεμβασίας.

Ὁ ὑπεύθυνος Ι. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

* Συνέχεια ἀπὸ σελ. 68

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΤΕΥΧΟΣ ΤΟΥ ΜΑΡΤΙΟΥ

ΕΤΟΣ ΙΘ'. ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 2 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1899 ΑΡΙΘ. 15

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Σκοπίων ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ (πρόεδρος)
† Ὁ Μέγας Πρωτοσύγκελλος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
† Ὁ Ἀρχιγρ. τῆς Ἱ. Συνόδου ΦΩΤΙΟΣ (ταμίας)
† Ὁ Μέγας Ἀρχιδιάκονος ΔΙΟΔΩΡΟΣ
ΧΡ. ΠΑΠΑ-ΙΩΑΝΝΟΥ (γραμματεύς)

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

ὅλον τὸ ὀθωμαν. κράτος μετζίτια ἀργ. 8
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκ. 3
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾶ 25
ἐξαμηνιαία τὰ ἡμίση

Ἡ Συνδρομὴ προκαταβάλλεται
Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται τὴν 1 Ἰανουαρίου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.

Ἐκκλησιαστικὰ χρονικά — Λόγος εἰς τὴν Β' Κυριακὴν τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς περὶ θρησκευτικοῦ ζήλου — Κοινοποιήσεις.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἐκλογὴ μελῶν Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου.

Τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ, καθ' ἃ ἐγκαίρως δι' ἰδιαιτέρας Πατριαρχικῆς Ἀποδείξεως ἠγγέλθη, ἐγένετο ἡ ἐκλογὴ τῶν ἀντικαταστατῶν τῶν κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἀποχωρησάντων τεσσάρων λαϊκῶν μελῶν τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου ὡς συμπληρωσάντων τὴν διετῆ αὐτῶν περίοδον.

Ἡ ἐκλογικὴ συνέλευσις συγκειμένη ἐκ 46 μελῶν ἦτοι τῶν σεβασμ. μελῶν τῆς ἁγίας καὶ ἱερᾶς Συνόδου τῶν μητροπολιτῶν Δέρκων Καλλινίκου, Ἀμασείας Ἀνθίμου, Βερροίας Κωνσταντίου, Ρόδου Κωνσταντίνου, Βιζύης Ἱεροθέου, Σηλυβρίας Κωνσταντίου, Σωζοαγαθοπόλεως Παρθενίου, Σκοπίων Ἀμβροσίου, Χαλδείας Γερβασίου, Σερβίων καὶ Κοζάνης Κωνσταντίου καὶ Ἐλευθερουπόλεως Διονυσίου, τῶν ἐριτίμων μελῶν τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου, ἦτοι τῶν ἐξοχωτάτων Ἀνδρέου Κοπάση ἐφέντη, Γ. Γεωργιάδου ἐφέντη, Παυλάκη πασᾶ Φενερλῆ, Βασιλάκη βέη Σαρακιώτου, Κ. Κωνσταντινίδου, Εὐαγγέλου Ἀμαζοπούλου, Βασιλείου Δεσίρη καὶ Ἰωάν. Μαμοπούλου, καὶ τῶν 26 ἀντιπροσώπων πασῶν τῶν ἐνοριῶν τῆς ἀρχιεπισκοπῆς, πλὴν τῆς ἐνορίας Ταταούλων, ἅτε ἀκυρωθείσης, συνῆλθε τῇ ὁρισθείσῃ ὥρᾳ ἐν τῇ Μ. αἰθούσῃ τῶν Πατριαρχείων ὑπὸ τὴν προεδρείαν τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, ἥτις προοιμιάσατο διὰ τῆς ἑπομένης εἰσηγητηρίου προσλαλιᾶς:

Σεβασμιώτατοι ἐν Χριστῷ ἀδελφοί,
Εὐγενέστατοι κύριοι Σύμβουλοι
καὶ λοιποὶ ἀξιότιμοι ἀντιπρόσωποι τῶν ἐνοριῶν.

Μεθ' ὅλης τῆς πατρικῆς ἀγάπης προσαγορεύων ἅπαντας τοὺς περὶ ἐμὲ συνηγμένους σήμερον καὶ ἀποτελοῦντας τὴν παροῦσαν σεβαστὴν καὶ ἔντιμον ἐκλογικὴν συνέλευσιν, δὲν θεωρῶ ἄσκοπον νὰ παραστήσω εἰς ὑμᾶς, ἔστω καὶ διὰ βραχέων, τὴν σημασίαν τοῦ ἔργου διὰ τὸ ὁποῖον συνήλθομεν, καίτοι οὐδεμίαν ἔχω ἀμφιβολίαν ὅτι ἕκαστος ἐξ ὑμῶν ἔχει ἤδη μελετήσας καὶ γνώσκει τοῦτο ἐν πάσῃ ἀκριβείᾳ.

Ναὶ οὐδεὶς ὁ ἀγνοῶν ὅτι πρόκειται ἡμῖν σήμερον οὐχὶ περὶ ἁπλῆς τινος ἐργασίας, ἀλλὰ περὶ ἐκλογῆς προσώπων, ἅτινα θέλουσιν ἀντικαταστήσῃ τὰ ἀποχωροῦντα ἐφέτος τέσσαρα λαϊκὰ μέλη τοῦ ἐντίμου Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου, τῶν ὁποίων λήγει ἤδη ἡ ὑπὸ τοῦ νόμου ὁριζομένη διετὴς περίοδος· εἰσὶ δὲ οὗτοι οἱ ἐξοχώτατοι Γεώργιος Γεωργιάδη-ἐφέντης, Παυλάκη πασᾶς Φενερλῆς, Βασιλάκη-βέης Σαρακιώτης καὶ ὁ εὐγενέστατος κύριος Κωνσταντῖνος Γ. Κωνσταντινίδης.

Ἕκαστος ὑμῶν κατανοεῖ ἐπίσης καὶ ἀναγνωρίζει οὐ μόνον τὴν σοβαρότητα τῶν καθηκόντων ὅσα ἐπιβάλλονται ὑπὸ τῶν Ἐθνικῶν Κανονισμῶν τῷ ἀνωτάτῳ τούτῳ Σώματι τοῦ Μ. Συμβουλίου, ἀλλὰ δὴ καὶ τὴν σπουδαιότητα τῶν προσόντων ἐκ τῶν ὁποίων πρέπει νὰ περικοσμῶνται οἱ εἰς τὸ περίβλεπτον τοῦτο ἀξίωμα τοῦ Συμβούλου ἀναδεικνύμενοι.

Ἐγὼ πλήρη ἔχων πεποίθησιν ὅτι πάντες ἐμφορεῖσθε ὑπὸ φιλογενῶν διαθέσεων, καὶ ἄγεσθε ὑπὸ εἰλικρινοῦς ἐπιθυμίας ἵνα πιστῶς ἐκπληρώσητε τὴν ἀνατεθειμένην ὑμῖν ἐντολήν, περιοριζομαι ἵνα ἁπλῶς ὑπομνήσω ὅτι ὀφείλει ἕκαστος νὰ ἐκλέξῃ ἐν πάσῃ εὐσυνειδησίᾳ, εὐθύτητι καὶ ἀμεροληψίᾳ ἄνδρας φιλογενεῖς, διακρινομένους ἐπὶ συνέσει, ζήλῳ καὶ αὐτα-

παρησία, πεῖραν ἔχοντας τῶν ἡμετέρων πραγμάτων, ἀξίους πάσης ἐμπιστοσύνης καὶ ὑπολήψεως, καὶ δυναμένους νὰ ἐργασθῶσιν ἀποτελεσματικῶς ὑπὲρ τῆς αἰσίας διεξαγωγῆς καὶ εὐοδώσεως τῶν πολλαπλῶν γενικῶν τε καὶ ἰδιωτικῶν συμφερόντων, ὅσα ἐξαρτῶνται ἐκ τῆς δικαιοδοσίας τοῦ Μ. Συμβουλίου.

Ἐπικαλούμενος δὲ θερμῶς τὴν ἄνωθεν εὐλογίαν ἐφ' ἅπαντας, θεωρῶ ἅμα καθῆκόν μου ὡς ἐκ τῆς θέσεως τὴν ὁποίαν θεῖῳ ἐλέει κατέχω, ἵνα καὶ δημοσίᾳ ἀποτείνω τὰς ὀφειλομένας εὐχαριστίας εἰς τὰ ἀποχωροῦντα ἀξιότιμα μέλη, ὅτι μετὰ προθυμίας, ἀφοσιώσεως καὶ ἐθελοθυσίας ἐργασθέντες, σπουδαίας προσήνεγκον καθ' ἅπαν τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστημα ὑπηρεσίας εἰς τὰ τιμαλφῆ συμφέροντα τοῦ Πατριαρχείου.

Μετὰ τὴν προσλαλιὰν ταύτην ἀνεγνώσθη ἡ εἰθισμένη ἔκθεσις τῶν κατὰ τὴν λήξασαν διετῆ περίοδον ἐργασιῶν τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου, καὶ εἶτα ἡ ἐκλογικὴ Συνέλευσις προέβη εἰς τὸ ἔργον αὐτῆς. Προταθέντων δὲ ὑποψηφίων τῶν ἐξοχωτάτων Γ. Γεωργιάδου, Β. Σαρακιώτου βέη, καὶ τῶν ἀξιοτίμων Κ. Κωνσταντινίδου, ἅτε καὶ αὖθις κατὰ τοὺς κανονισμοὺς ἐκλεξίμων, Ἀνδρέου Σπαθάρη, Ἠλία Κιουμπετζόγλου, Κλεάνθους Ξανθοπουλίδου, Κ. Ἀνανιάδου καὶ Α. Τουργούτη, ἐγένετο μυστικὴ ψηφοφορία. Περατωθείσης δὲ ταύτης καὶ τῆς διαλογῆς τῶν ψήφων γενομένης ὑπὸ τῶν ἐπὶ τοῦτο ὁρισθέντων διαλογέων ἦτοι τῶν σεβ. μητροπολιτῶν Ῥάδου Κωνσταντίνου καὶ Σκοπίων Ἀμβροσίου καὶ τῶν ἀξιοτίμων Ἰωάννου Μαμοπούλου καὶ Μ. Θεοτοκᾶ ἔτυχον τῆς ἀπολύτου πλειοψηφίας οἱ ἀξιότιμοι Ν. Φ. Γεωργιάδης, Κλεάνθης Ξανθοπουλίδης καὶ Ἠλίας Κιουμπετζόγλους λαβόντες ἀνὰ 27 ψήφους· ὁ δὲ Κ. Κωνσταντινίδης 25· ἐπιλαχόντων τῶν κυρίων Α. Σπαθάρη διὰ ψήφων 21, τοῦ Β. Σαρακιώτου διὰ ψήφων 19, τοῦ Κ. Ἀνανιάδου διὰ ψήφων 18 καὶ τοῦ Α. Τουργούτη διὰ ψήφων 17. Οὕτω δὲ ἐξελέγησαν ὁ ἐξοχώτατος Γ. Γεωργιάδης ἐρέντης καὶ οἱ ἀξιότιμοι Κ. Κωνσταντινίδης, Κλεάνθης Ξανθοπουλίδης καὶ Ἠλίας Κιουμπετζόγλους. Ὥστε τὸ νέον Συμβούλιον θὰ ἀποτελῆται ἐκ τῶν ἐντιμοτάτων Ἀνδρέου Κοπάση ἐρέντη, Γ. Γεωργιάδου ἐρέντη, Γ. Κωνσταντινίδου, Εὐαγγ. Ἀμαξοπούλου, Β. Δεσίρη, Ἰωάννου Μαμοπούλου, Κλεάνθους Ξανθοπουλίδου καὶ Ἠλία Κιουμπετζόγλου.

—*Διορισμοί.* — Ἐν τῇ συνοδικῇ συνεδρίᾳ τῆς παρελθούσης Τρίτης ἐγένοντο οἱ ἑξῆς διορισμοί: Πρόεδρος τῆς Πατριαρχικῆς Κεντρικῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐπιτροπῆς ὁ σεβασμιώτατος μητροπολίτης Βερροίας Κωνστάντιος ἀντὶ τοῦ ἁγίου Πισσιδείας· μέλος κληρικὸν τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου ὁ σεβασμιώτατος μητροπολίτης Σηλυβρίας Κωνστάντιος εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ ἁγίου Ξάνθης Ἰωακείμ· Πρόεδρος τῆς Ἐφορείας τοῦ Ἐθνικοῦ Ἰωακειμείου Παρθεναγωγείου ὁ σεβασμιώτατος μητροπολίτης Σκοπίων Ἀμβρόσιος εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ ἁγίου Πισσιδείας Γερασίμου καὶ μέλος τῆς Ἐφορείας τῆς ἐν Χάλκῃ Θεολογικῆς Σχολῆς ὁ σεβασμιώτατος μητροπολίτης Ἐλευθερουπόλεως Διονύσιος ἀντὶ τοῦ ἁγίου Κώου.

—*Πρόεδρος Ἐφορείας Ἀρχιγενείων.* — Ἐν τῇ σημερινῇ συνεδρίᾳ τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου διωρίσθη πρόεδρος τῆς Ἐφορείας τῶν ἐν Ἐπιβάταις Ἀρχιγενείων Καθιδρυμάτων ὁ σεβασμιώτατος μητροπολίτης Σηλυβρίας Κωνστάντιος ἀντὶ τοῦ ἁγίου Ξάνθης Ἰωακείμ.

—*Μητροπολιτικὸν ζήτημα Βελλᾶς.*—Κατὰ τὴν χθεσινὴν τακτικὴν συνεδρίαν τῆς ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου ἀνεγνώσθη ἡ ἔκθεσις τοῦ εἰς τὴν ἐπαρχίαν Βελλᾶς ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας σταλέντος ἐξάρχου πανιερωτάτου μητροπολίτου Γρεβενῶν Δωροθέου. Θεωρηθείσης ὅμως ὅλως ἀτελοῦς καὶ μὴ ἐπαρκοῦς ταύτης, ἡ ἁγία καὶ Ἱερὰ Σύνοδος ἀνέβαλε τὴν περὶ τοῦ ζητήματος ἀπόφασιν αὐτῆς εἰς ἄλλην συνεδρίαν.

—*Φιλόπτωχος Ἀδελφότης Κυριῶν ἐν τῷ Πέραν.*—Ἡ ἐν Σταυροδρομίῳ Φιλόπτωχος Ἀδελφότης τῶν Κυριῶν, ἧς ἡ εὐαγγελικὴ καὶ φιλάνθρωπος πορεία ἀπὸ δεκάδων ἤδη ἐτῶν δεόντως ἐξετιμήθη ὑπό τε τοῦ ἐν τῇ βασιλευούσῃ ὁμογενοῦς δημοσίου καὶ ὑπὸ πολλῶν ἐν τῷ ἐξωτερικῷ ἐγκρίτων ὁμογενῶν, ἐτέλει τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ τὴν ΚΗ'. ἐπέτειον τῆς ἱδρύσεως αὐτῆς, ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Ἐργαστηρίου αὐτῆς, ἐν μέσῳ ἱκανοῦ φιλανθρώπου ἀκροατηρίου, ἐν ᾧ διεκρίνετο ἡ Α. Ε. ὁ πρεσβευτὴς τῆς Ἑλλάδος Ν. Μαυροκορδάτος, ὁ πληρεξούσιος τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως ἐν τῇ προξενικῇ συμβάσει κ. Δ. Στεφάνου, οἱ ἐρίτιμοι τραπεζῖται Θ. Μαυρογορδάτος, Δ. Εὐγενίδης καὶ πολλοὶ τῶν ἐγκρίτων ὁμογενῶν ἐμπόρων καὶ ἄλλων ἐπὶ αἰσθήμασι φιλανθρώποις διακρινομένων μελῶν τῆς πολυπληθοῦς Κοινότητος. Τῆς τελετῆς προέστη ἡ Α. Σ. ὁ Μητροπολίτης Σκοπίων Ἀμβρόσιος σὺν τῷ πανοσιολ. Μ. Πρωτοσυγκέλλῳ Χρυσοστόμῳ ἐντολῇ τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου. Μετὰ τὸν ὑπὸ τῆς Α. Σ. τελεσθέντα ἁγιασμὸν ἀνελθοῦσα τὸ βῆμα ἡ εὐγενεστάτη κυρία Μαυρίδου διὰ γλώσσης σαφοῦς καὶ ἀπερίττου ἐξέθηκε τὰ κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος τῇ Ἀδελφότητι πεπραγμένα. Μεθ' ὃ ἡ Α. Σεβασμιότης ὁ ἅγιος Σκοπίων ἔλεξεν ἐξ ὑπογυίου ἐλάχιστα μακαρίσας τὴν μνήμην τῶν συλλαβόντων τὴν ἰδέαν τῆς συστάσεως τοιούτου ἀγαθοεργοῦ σωματείου, ἐπιδαψιλεύσας δὲ τὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ἐπὶ πάντας τοὺς ὑπὲρ τῆς Ἀδελφότητος κοπιῶντας καὶ πρὸς ἐπιτέλεσιν τοῦ θεαρέστου ἔργου αὐτῆς γενναιορρόνως εἰσφέροντας καὶ ἐπικουροῦντας, καὶ εἶτα ὁ ἰατρὸς τοῦ Ἐργαστηρίου Λιμαράκης ἐξέθηκε τὴν καθόλου εὐεργετικὴν καὶ φιλάνθρωπον λειτουργίαν τοῦ καθιδρύματος.

—*Ἐπίσκεψις.*—Τῇ παρελθούσῃ Τετάρτῃ ἐπεσκέψατο τὴν Α. Θ. Π. τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην ὁ Α'. Γραμματεὺς τῆς ἐνταῦθα σερβικῆς πρεσβείας

Χρίστις καὶ οἱ ἐρίτιμοι τραπεζῖται Θ. Μαυρογορδᾶτος καὶ Ε. Εὐγενίδης.

—*Πατριαρχικαὶ προσρήσεις.*—Ἐπὶ τῇ αἰσίᾳ εἰς τὴν ἡμετέραν πόλιν ἐπανόδῳ τῆς Α. Ε. τοῦ ἐνταῦθα πρεσβευτοῦ τῆς Γαλλίας Κωνστάνς, ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης διεβίβασε χθὲς τῇ Α. Ε. τὰς πατριαρχικὰς αὐτοῦ προσρήσεις διὰ τοῦ πανοσιολογιωτάτου Μ. Πρωτοσυγκέλλου Χρυσοστόμου καὶ τοῦ Ι. Δ. Τανταλίδου, Διευθυντοῦ τοῦ Α΄. Πατριαρχικοῦ Γραφείου.

—*Ἐπαρχία Πρεσπῶν.*—Γενικὸς ἐπίτροπος τῆς ἐπαρχίας Πρεσπῶν διωρίσθη ἐν τῇ συνοδικῇ συνεδρίᾳ τοῦ παρελθόντος Σαββάτου ὁ ἐν Ἀχρίδι οἰκονόμος Παπᾶ Δημήτριος καὶ διετάχθη ἵνα ἀναλάβῃ τὰ καθήκοντα μέχρι τῆς ἀφίξεως ἐκεῖσε τοῦ νέου Μητροπολίτου. Συνάμα δὲ ἀνεκοινώθη αὐτῷ ἡ συνοδικῶς ληφθεῖσα ἀπόφασις καθ' ἣν οἱ ἱερεῖς Κρουσόβου Οἰκονόμος παπᾶ Κωνσταντῖνος, Θ. παπᾶ Δημητρίου καὶ πρωθιερεὺς Νικόλαος ὑποβάλλονται εἰς ἀργίαν ἐπ' ἀόριστον, οἱ δὲ ἱερεῖς παπᾶ Σπυρίδων Ἰωακείμ, παπᾶ Σπυρίδων Δόχτσας, παπᾶ Ἀναστάσιος Κορνέτης, παπᾶ Κωνσταντῖνος παπᾶ Ἰωάννου ἐπιτιμῶνται αὐστηρῶς διὰ τὴν ἀνοίκειον καὶ αὐθάδη αὐτῶν διαγωγὴν πρὸς τὸν κυριάρχην Μητροπολίτην, οἱ δὲ κκ. Γούδας, Ι. Βοσνάκος καὶ Ν. Κριάστας ἐπιτιμῶνται διὰ διαγωγὴν ἀναξιοπρεπῆ πρὸς τὸν πνευματικὸν αὐτῶν ἀρχηγόν.

—*Πρώην Μελενίκου.*—Ὁ πανιερώτατος μητροπολίτης πρώην Μελενίκου Κωνσταντῖνος διὰ γράμματος αὐτοῦ ἠγγειλε τῇ Ἐκκλησίᾳ ὅτι ὑπείκων εἰς τὴν περὶ αὐτοῦ ἐσχάτως ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ληφθεῖσαν ἀπόφασιν ἀπέρχεται μετ' οὐ πολὺ εἰς ἅγιον Ὄρος.

—*Εὐχαριστήρια.*—Ἡ ἀξιότιμος Δημογεροντία τῆς πόλεως Μελενίκου ὑπέβαλε τῇ Α. Θ. Παναγιότητι τὰς εὐχαριστίας ἐπὶ τῇ λύσει τοῦ μητροπολιτικοῦ ζητήματος τῆς ἐπαρχίας ταύτης.

ΛΟΓΟΣ

ΕΙΣ ΤΗΝ Β΄. ΚΥΡΙΑΚΗΝ ΤΗΣ Μ. ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΣΤΗΣ

ΠΕΡΙ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΥ ΖΗΛΟΥ

ΕΚΦΩΝΗΘΕΙΣ ΕΝ ΤΩ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΩ ΝΑΩ

ὑπὸ

τοῦ καθηγητοῦ τῆς ἐν Χάλκῃ Θεολογικῆς Σχολῆς

Ἀρχιμ. **Εἰρηναίου Παντολέοντος***.

Σοφὴ ὄντως καὶ μεγάλη ἡ περὶ τῆς σωτηρίας ἡμῶν πρόνοια τῆς μητρὸς ἡμῶν Ἐκκλησίας. Κατὰ τὴν ἀμέσως πρὸ τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς Κυριακὴν ἐπιτελέσασα αὕτη τὴν ἀνάμνησιν τῆς πτώσεως τοῦ Ἀδὰμ καὶ τῆς ἐν τῷ προσώπῳ αὐτοῦ ἀπομακρύνσεως σύμπαντος τοῦ ἀνθρωπίνου γένους ἀπὸ τοῦ παραδείσου τῆς τρυφῆς, ὑπέμνησεν ἡμῖν καταλλήλως τὴν ἁμαρτωλὸν ἡμῶν κατάστασιν καὶ προέτρεψεν εἰς τὴν μετὰ χαρᾶς ἀποδοχὴν τῆς νηστείας, τῆς στενῆς ταύτης καὶ τεθλιμμένης ὁδοῦ, τῆς φερούσης εὐθὺ πρὸς τὸν ἀπολεσθέντα Παράδεισον. Εἶτα κατὰ τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν πανηγυρίσασα τὸν θρίαμβον τῆς Ὀρθοδοξίας καὶ ἐξυμνήσασα τοὺς ἀγῶνας, οὓς ὑπέστησαν οἱ πρόμαχοι τῆς πίστεως πρὸς ἀβλαβῆ καὶ ἀπαραμείωτον τήρησιν τοῦ θησαυροῦ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, ὑπέδειξεν ἡμῖν τὸ καθῆκον, ὅπερ ἔχομεν, ὅπως ἐν ἀνάγκῃ καὶ τὴν ψυχὴν ἡμῶν θυσιάζωμεν ὑπὲρ τῆς ἱερᾶς ταύτης κληρονομίας τῶν πατέρων ἡμῶν. Γεραίρουσα δὲ σήμερον ἐν ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις τὴν μνήμην τοῦ ἐν ἁγίοις Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ, μεγάλῃ τῇ φωνῇ κηρύττει, ὅτι, ἐὰν θέλωμεν, ὅπως ἀνωδύνως φέρωμεν τὸν ἐλαφρὸν τοῦ Κυρίου ζυγὸν καὶ μετὰ χαρᾶς καὶ ἀγογγύστως διερχώμεθα ἑκάστοτε τὴν ἁγίαν Τεσσαρακοστὴν ἐν προσευχῇ καὶ νηστείᾳ, δι' ὧν οὐ μόνον τὰ ἄγρια πάθη, ἀλλά, κατὰ τὴν ἀψευδῆ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν μαρτυρίαν, καὶ τὰ δαιμόνια ἀποδιώκονται, ἀνάγκη νὰ φλεγώμεθα, ὡς ὁ ἱερὸς Παλαμᾶς, ὑπὸ ἀληθοῦς καὶ ἀδόλου ζήλου ὑπὲρ τῆς ἀληθείας τῆς εὐσεβοῦς ἡμῶν πίστεως.

Λέγοντες δέ, ἀγαπητοί, ζῆλον ὑπὲρ τῆς πίστεως ἢ θρησκευτικὸν ζῆλον ἐννοοῦμεν οὐχὶ τὴν τυφλὴν θρησκομανείαν, τὴν κατ' ἐπιφάνειαν μόνον εὐσεβῆ, κατ' οὐσίαν δὲ στρεβλήν, ἄλογον καὶ ἀντιχριστιανικήν, τὴν καὶ φανατισμὸν καλουμένην, ἀλλὰ τὸν εὐγενῆ καὶ θερμὸν ὑπὲρ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως ζῆλον, ὑπὸ τοῦ ὁποίου ἐμφορούμενος ὁ χριστιανὸς μετὰ φλογερᾶς ἐπιθυμίας καὶ ζωηροτάτης ἐνεργείας προσπαθεῖ πάσῃ δυνάμει, ὅπως τὴν ἀληθῆ πίστιν, τὴν ὁποίαν ἐπέγνω καὶ ἠγάπησεν, οὐ μόνον διατηρήσῃ καὶ διαφυλάξῃ ἀβλαβῆ ἀπὸ πάσης βλαβερᾶς ἐπηρείας τοῦ ἐν τῷ πονηρῷ κειμένου κόσμου, ἀλλὰ καὶ διαδώσῃ, ὅπως δύναται, τὰς εὐεργετικὰς καὶ σωτηρίους αὐτῆς διδασκαλίας εἰς ὅσον τὸ δυνατὸν εὐρύτερον κύκλον ἀνθρώπων πρὸς εὐημερίαν καὶ σωτηρίαν αὐτῶν· καθ' ὅσον ἡ ἡμετέρα εὐσέβεια, κατὰ τὸν Ἀπόστολον τῶν ἐθνῶν, ἐπαγγελίαν ἔχει ζωῆς οὐ μόνον τῆς νῦν, ἀλλὰ καὶ τῆς μελλούσης (Α΄ Τιμ. 4, 8).

Ὁ ζῆλος τοῦ φανατικοῦ εἶναι ἄλογος ὁρμή, ἥτις οὔτε ὑπὸ τῶν ἱλαρῶν καὶ μακαρίων αἰσθημάτων τῆς καθαρᾶς εὐσεβείας ἐξευγενίζεται, οὔτε ὑπὸ τῶν ὑψηλῶν ἀληθειῶν τῆς θείας τοῦ Χριστοῦ διδασκαλίας καθοδηγεῖται· εἶναι ζῆλος μὲν καὶ οὗτος, ἀλλ' οὐ κατ' ἐπίγνωσιν», ὡς ἄριστα ἐχαρακτήρισε τὸν φανατισμὸν τῶν συγχρόνων αὐτοῦ Ἰουδαίων ὁ Ἀπόστολος Παῦλος. Ἐν ᾧ τοὐναντίον ὁ ζῆλος τοῦ ἀληθοῦς καὶ εὐσεβοῦς χριστιανοῦ εἶνε ζῶν καὶ ζωοποιός. Ὁ περικλείων ἐν τῷ πνεύματι αὐτοῦ τὸ θεῖον τοῦτο πῦρ χριστιανὸς ζῇ καὶ ἐνεργεῖ πάντοτε καὶ πανταχοῦ ὑπὲρ τοῦ θριάμβου τῆς χριστιανικῆς θρησκείας, τῆς ἀεί-

* Συνέχεια ἀπὸ σελ. 102–104.

ποτε ὑποθαλπούσης τὸν θρησκευτικὸν αὐτοῦ ζῆλον, ἀλλὰ καὶ πάντοτε τηρούσης αὐτὸν ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς χριστιανικῆς ἀνοχῆς καὶ ἀγάπης καὶ τοῦ θείου φόβου· ἐν ᾧ ὁ φανατικὸς ζῇ καὶ ἐνθουσιᾷ ὑπὲρ τῆς ὑπερισχύσεως τῆς πλάνης, τῆς ἀπαγούσης αὐτὸν τῆς ἀληθείας καὶ τῆς ἀδελφικῆς ἀγάπης. Ἐντεῦθεν ἐξηγεῖται ἡ τάσις τοῦ φανατικοῦ πρὸς καταδιωγμούς, ἡ ἔλλειψις πάσης ἀνοχῆς καὶ ἡ ἐπιθυμία πρὸς βλάβην καὶ ἐξόντωσιν τῶν τἀναντία αὐτῷ φρονούντων καὶ ὑποστηριζόντων.

Ἐκ τῶν χαρισμάτων τοῦ ἁγίου Πνεύματος τὸ μὲν πνεῦμα σοφίας φωτίζει τὸν νοῦν τῶν πιστῶν, τὸ δὲ τῆς θείας ἀγάπης θερμαίνει τὴν καρδίαν· ἀλλ' ὁ θρησκευτικὸς ζῆλος, ὢν γνήσιον τέκνον τῶν δύο τούτων δωρεῶν τοῦ Πνεύματος, φλογίζει τὸν ὅλον ἄνθρωπον, ἐν τῷ ὁποίῳ περικλείεται. Ὁ θρησκευτικὸς ζῆλος ἐμφανίζεται παρὰ τῷ ζηλωτῇ χριστιανῷ ὡς ἐντεταμένη τοῦ πνεύματος ἐνέργεια, ἥτις πᾶν τὸ δυνάμενον νὰ ὑπαχθῇ ὑπ' αὐτὴν ἀπαρεγκλίτως διευθύνει πρὸς τὸ ἴδιον τέλος· τὸ ἐπιδεκτικὸν καθαρισμοῦ καθαρίζει· τὸ κρᾶμα ἀγαθοῦ καὶ πονηροῦ διαχωρίζει· τὸ ἀκάθαρτον καὶ μεμολυσμένον καταναλίσκει· τὸ ἀντιμαχόμενον ἀπωθεῖ καί, ὡς ἄλλος ὑπερηφάνως καὶ εὐθαρσῶς ἐπὶ τῆς παραλίας ἱστάμενος ὑψηλὸς ἐκ γρανίτου βράχος, τὰ λυσσωδῶς κατὰ τῆς οὐρανίου τοῦ Ἰησοῦ θρησκείας ἐπιπίπτοντα ἄγρια τῆς κακίας κύματα εἰς διαπέρους ἀρροὰς διαλύει. Τοιοῦτόν τινα παρίστησι τὸν ζῆλον τοῦ Κυρίου Σαβαὼθ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ὀνομάζων αὐτὸν «ζῆλον πυρὸς ἐσθίειν μέλλοντος τοὺς ὑπεναντίους» (Ἑβρ. 10, 27).

Ὁ θρησκευτικὸς ζῆλος εἶνε ἡ ἐν τῇ πίστει πεῖνα καὶ δίψα τῆς δικαιοσύνης· ἐντεῦθεν δὲ ἐρ' ὅσον εὑρίσκει πίστιν ὀρθήν, ἐπὶ τοσοῦτον ἱκανοποιεῖται καὶ εὐθαιμονεῖ· ὅταν ὅμως ἢ δὲν εὑρίσκῃ στερεὰν τροφὴν ἐν τῇ πίστει ἢ βλέπῃ τὴν ἀληθῆ θρησκείαν πιεζομένην ὑπὸ τῶν μεθοδικῶν τοῦ διαβόλου, σπαρασσομένην ὑπὸ διχονοιῶν, παραγνωριζομένην καὶ ἀπειλουμένην ὑπὸ συμφορῶν, τότε δὴ τότε κατατρώγει τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ τοῦ ζηλωτοῦ καὶ μεταβάλλει αὐτὸν εἰς σροδρὸν τῆς πλάνης, ἀνηθικότητος καὶ ἀσυνειδησίας πολέμιον.

Τίς συμπαθητικώτερος; τίς φιλανθρωπότερος; τίς ἀνεκτικώτερος τοῦ πράου καὶ ταπεινοῦ τῇ καρδίᾳ Σωτῆρος ἡμῶν, τὴν πρὸς τοὺς ἁμαρτάνοντας ἀνοχὴν τοῦ ὁποίου ἤδη ὁ ὁ μεγαλορωνότατος τῶν προφητῶν ὁ εὐαγγελιστὴς τῆς Π. Δ. ἐβροντορώνει, λέγων ὅτι οὐκ ἐρίσει, οὐδὲ κραυγάσει, οὐδὲ ἀκούσει τι ἐν ταῖς πλατείαις τὴν φωνὴν αὐτοῦ· κάλαμον συντετριμμένον οὐ κατεάξει καὶ λίνον τυρόμενον οὐ σβέσει» (Ἡσ. 41, 1); Καὶ ὅμως ὅταν εἶδεν, ὅτι οἱ κερματισταὶ καὶ οἱ πωλοῦντες τοὺς βόας καὶ τὰ πρόβατα καὶ τὰς περιστερὰς τῇ ἀδείᾳ ἢ τοὐλάχιστον τῇ σιωπηλῇ ἐπιδοκιμασίᾳ τῆς νομικῆς ἱερωσύνης ἐτόλμησαν νὰ μεταβάλωσι τὸν οἶκον τοῦ Πατρὸς Αὐτοῦ, τὸν οἶκον τῆς προσευχῆς, εἰς σπήλαιον λῃστῶν, εἰς οἶκον ἐμπορίου, πλησθεὶς θείου ζήλου καὶ ποιήσας φραγγέλιον ἐκ σχοινίων πάντας ἐξέβαλεν ἐκ τοῦ ἱεροῦ . . . καὶ τῶν κολλυβιστῶν ἐξέχεε τὸ κέρμα καὶ τὰς τραπέζας αὐτῶν ἀνέτρεψεν» (Ἰω. 2, 14).

[ἀκολουθεῖ]

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΕΙΣ

ΕΘΝΙΚΑ ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΚΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ

Ἀριθμ. πρωτ. 603.

Τῇ προσεχεῖ Κυριακῇ, 4 Ἀπριλίου, περὶ τὴν 10 π. μ. ὥραν, τὰ Ἐθνικὰ Φιλανθρωπικὰ Καταστήματα τελοῦσιν ἐν τῇ Ἱερᾷ νοσοκομειακῇ Μονῇ τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς (Βαλουκλῆ), ἀρχιερατικὸν μνημόσυνον ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ ἀοιδίμου

ΑΝΔΡΕΟΥ Δ. ΣΥΓΓΡΟΥ

Μεγάλου Εὐεργέτου αὐτῶν

συλλειτουργούντων τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Δέρκων κυρίου Καλλινίκου καὶ δύο ἄλλων ἀρχιερέων.

Ἐφ' ᾧ παρακαλοῦνται πάντες οἱ τιμῶντες τὴν μνήμην τοῦ ἀοιδίμου, ὅπως παρευρεθῶσιν εἰς τὸ μνημόσυνον αὐτοῦ, καὶ ἑνώσωσι μετὰ τῶν μικρῶν ὀρφανῶν τοῦ ἐν Ἑπταπύργοις Ὀρφανοτροφείου, καὶ πάντων ἐν γένει τῶν ἐν τοῖς Ἐθνικοῖς Φιλανθ. Καταστήμασι περιθαλπομένων, τὰς πρὸς τὸν Ὕψιστον δεήσεις των.

Ἐν Γαλατᾷ, τῇ 31 Μαρτίου 1899.

Ἐκ τοῦ Γεν. Γραφ. τῶν Ἐθν. Φιλανθρ. Καταστημάτων.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

Πνευματικὸν Δικαστήριον

Καλεῖται ὁ Παῦλος Σπύρογλους, ὑπήκοος Ὀθωμανὸς τέως ξυλέμπορος ἐνταῦθα, νῦν δὲ ἀγνώστου διαμονῆς καὶ ἐπαγγέλματος, ἵνα τὴν πρώτην δικάσιμον Δευτέραν καὶ ὥραν 8 τουρκιστὶ μετὰ τὴν παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης διὰ τῶν ἐφημερίδων δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως ἐμφανισθῇ, εἴτε αὐτοπροσώπως εἴτε δι' ἀντιπροσώπου πρὸ τοῦ Πνευματικοῦ τῶν Πατριαρχείων Δικαστηρίου, ὡς ὑπὸ τῆς συζύγου αὐτοῦ Πηνελόπης Παύλου Σπύρογλου, θυγατρὸς Ἰορδάνου Καπλάνογλου, ὑπηκόου Ὀθωμανῆς καὶ κατοίκου Φαναρίου, ἐναγόμενος ἐπὶ διαζεύξει. Προσεπιθηλοῦται δ' αὐτῷ ὅτι, ἐὰν μὴ ἐμφανισθῇ κατὰ τὴν ὡς ἄνω ὁριζομένην δικάσιμον, ἡ ἀγωγὴ δικασθήσεται ἐρήμην αὐτοῦ. Ἡ παροῦσα κλῆσις τρὶς δημοσιευθήσεται κατὰ συνέχειαν διὰ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκδιδομένων ἐφημερίδων «Ἐκκλησ. Ἀλήθεια» καὶ «Ἀνατολή».

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 23 Ἰανουαρίου 1899. 1

Ὁ Πρόεδρος

† ὁ Χαλδείας **ΓΕΡΒΑΣΙΟΣ** Ὁ Γραμματεὺς ἱεροδ. **ΑΝΘ. Π. ΟΡΦΑΝΙΔΗΣ**

Ὁ ὑπεύθυνος Ι. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΘ΄. ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 9 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1899 ΑΡΙΘ. 16

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Σκοπίων ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ (πρόεδρος)
† Ὁ Μέγας Πρωτοσύγκελλος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
† Ὁ Ἀρχιγρ. τῆς Ἱ. Συνόδου ΦΩΤΙΟΣ (ταμίας)
† Ὁ Μέγας Ἀρχιδιάκονος ΔΙΟΔΩΡΟΣ
ΧΡ. ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ (γραμματεύς)

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

ὅλον τὸ ὀθωμαν. κράτος μετζίτια ἀργ. 8
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκ. 3
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾶ 25
ἑξαμηνιαία τὰ ἥμίση

Ἡ Συνδρομὴ προκαταβάλλεται
Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται τὴν 1 Ἰανουαρίου

Πρὸς τοὺς συνδρομητάς

Ἀποφάσει τῆς τὴν «Ἐκκλησιαστικὴν Ἀλήθειαν» Διευθυνούσης Ἐπιτροπῆς τὸ ἐν ἡμιφύλλῳ μέχρι τοῦδε ἐκδιδόμενον **ἑβδομαδιαῖον δελτίον,** τοῦ λοιποῦ θέλει ἐκδίδοσθαι ἐν ὁλοκλήρῳ.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.

Ἐκκλησιαστικὰ χρονικά — Λόγος εἰς τὴν Β΄ Κυριακὴν τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς περὶ θρησκευτικοῦ ζήλου — Κοινοποιήσεις.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἐπίσκεψις εἰς τὰ ἀνάκτορα. — Σήμερον ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἐν συνοδίᾳ τῆς Α. Ε. τοῦ Μ. Λογοθέτου Σ. Ἀριστάρχου βέη μετέβη εἰς τὰ ἀνάκτορα ὅπως ὑποβάλῃ τῇ Α. Α. Μ. τῷ σεπτῷ ἡμῶν ἄνακτι τὰς ἐπὶ ταῖς ἑορταῖς τοῦ Κουρβὰν Βαϊραμίου εὐχὰς τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους ἡμῶν. Εἶτα ἡ Α. Θ. Π. ἐπεσκέψατο τοὺς λοιποὺς ἀνωτάτους λειτουργοὺς τοῦ κράτους.

Ὡσαύτως ὁ πανοσιολογιώτατος Μ. Πρωτοσύγκελλος Χρυσόστομος ἐν συνοδίᾳ τοῦ ἄρχοντος Καποῦ-κεχαγιᾶ Ἀντωνίου ἐφέντη Οἰκιάδου ἐπεσκέψατο ἐκ μέρους τῆς Α. Θ. Π. τοὺς λοιποὺς τοῦ κράτους μεγιστᾶνας.

—*Ἄρσις ἐπιτιμίου.* — Γνωστὸν ὅτι ἡ Α. Θ. Π. ὁ ἐν Μυλοποτάμῳ τοῦ ἁγίου Ὄρους ἐφησυχάζων πατριάρχης πρώην Κωνσταντινουπόλεως κὺρ Ἰωακεὶμ εἶχεν ζητήσει πρό τινων ἐτῶν παρὰ τῆς Ἐκκλησίας τὴν ἔκδοσιν ἐπιτιμίου κατά τινων, εἰδεχθῆ συκοφαντίαν ἀνωνύμως τότε κατ' αὐτοῦ ἐκτοξευσάντων διὰ τὴν μεταξὺ τῆς Ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Παντοκράτορος καὶ τῆς ρωσικῆς Σκήτης ἐξομάλισιν διαφορᾶς καὶ ὅτι ἐκδοθὲν ἀνεγνώσθη τότε ἐπ' Ἐκκλησίας. Ἤδη ἡ Α.Θ.Π. ὁ πρώην Κωνσταντινουπόλεως διὰ νέας αἰτήσεως πρὸς τὴν Α. Θ. Π. τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην Κωνσταντῖνον ἐζήτησε τὴν ἄρσιν τοῦ εἰρημένου ἐπιτιμίου παρεχόμενος συγγνώμην τοῖς συκοφαντήσασι καὶ ἀφιέμενος αὐτοὺς εἰς τὸ ἔλεος τοῦ Πανοικτίρμονος. Ἡ ἁγία καὶ Ἱερὰ Σύνοδος ἐν τῇ χθεσινῇ συνεδρίᾳ αὐτῆς ἐνέκρινε τὴν αἴτησιν ταύτην.

—*Διορισμοί.* — Ἐν τῇ συνοδικῇ συνεδρίᾳ τῆς παρελθούσης Τρίτης διωρίσθη μέλος τῆς ἐπὶ τῶν ἀρχιερατικῶν περιουσιῶν Ἐπιτροπῆς ὁ σεβασμιώτατος μητροπολίτης Βερροίας Κωνστάντιος, πρόεδρος δὲ τῆς Κεντρικῆς Ἐξελεγκτικῆς Ἐπιτροπῆς ὁ σεβασμιώτατος μητροπολίτης Ἐλευθερουπόλεως Διονύσιος ἀντικαταστήσαντες τὸν ἅγιον Κῶου Καλλίνικον.

—*Μητροπολίτης Σηλυβρίας.* — Ὁ ἐκ τῶν συνοδικῶν σεβασμιώτατος μητροπολίτης Σηλυβρίας Κωνστάντιος ἀδείᾳ τῆς Ἐκκλησίας ἀπέρχεται εἰς Σηλυβρίαν ὅπως μετὰ τοῦ ποιμνίου αὐτοῦ ἑορτάσῃ τὰς ἑορτὰς τοῦ ἁγίου Πάσχα.

—*Μητροπολίτης Νικαίας.* — Τοῦ σεβασμιωτάτου μητροπολίτου Νικαίας Σωφρονίου αἰτησαμένου τὴν ἄδειαν ἵνα ἔλθῃ εἰς Βασιλεύουσαν ἕνεκα λόγων ὑγείας, ἡ ἁγία καὶ Ἱερὰ Σύνοδος ἐχορήγησεν αὐτῷ ταύτην.

—*Ἔξαρχος Νικοπόλεως.* — Ὁ ἐν Πρεβέζῃ ὡς ἔξαρχος διατελῶν πανιερώτατος μητροπολίτης Ἰωαννίνων Γρηγόριος, περατώσας τὴν αὐτόθι ἀποστολὴν αὐτοῦ ἠτήσατο ὅπως ἐπιτραπῇ αὐτῷ ἵνα ἐπὶ ταῖς ἑορταῖς τοῦ ἁγίου Πάσχα ἐπανακάμψῃ εἰς Ἰωάννινα καὶ ἀναμείνῃ αὐτόθι τὴν ἀπολογίαν τοῦ ἁγίου Νικοπόλεως Γαβριήλ. Ἡ ἁγία καὶ Ἱερὰ Σύνοδος ἐν τῇ χθεσινῇ συνεδρίᾳ αὐτῆς τηλεγραφικῶς ἀνεκοινώσατο τῷ μὲν ἁγίῳ Ἰωαννίνων ὅτι ἐπιτρέπεται ἵνα ἐπανακάμψῃ ἤδη εἰς τὴν θεόσωστον αὐτοῦ ἐπαρχίαν, τῷ δὲ ἁγίῳ Νικοπόλεως ἵνα ἀποστείλῃ τῷ ἐξάρχῳ εἰς Ἰωάννινα τὴν ἀπολογίαν αὐτοῦ διὰ τὰ περαιτέρω.

—*Μητροπολίτης Ξάνθης.* — Ὁ πανιερ. μητροπολίτης Ξάνθης Ἰωακεὶμ ἀσθενῶν ἠτήσατο ὅπως ἐπιτραπῇ

αὐτῷ ἵνα ἐπὶ δεκαπενθήμερον παρατείνῃ τὴν ἐνταῦθα διαμονὴν αὐτοῦ. Ἡ ἁγία καὶ Ἱερὰ Σύνοδος ἐπέτρεψεν αὐτῷ τὴν παράτασιν.

—*Μητροπολίτης Στρωμνίτσης.*—Τοῦ μητροπολίτου Στρωμνίτσης Παναρέτου αἰτησαμένου παρὰ τῆς Ἐκκλησίας ἄδειαν ἵνα κατ' εὐθεῖαν ἐκ Πρεσπῶν μεταβῇ εἰς τὴν νέαν θεόσωστον αὐτοῦ ἐπαρχίαν, ἡ ἁγία καὶ Ἱερὰ Σύνοδος ἐν τῇ χθεσινῇ συνεδρίᾳ ἐχορήγησεν αὐτῷ ταύτην ἐκδοῦσα ἅμα τὰ πρὸς τοῦτο ἐκκλησιαστικὰ ἔγγραφα.

—*Ἱερισσοῦ καὶ ἁγίου Ὄρους.*—Ὁ πανιερώτατος πρόεδρος Ἱερισσοῦ καὶ ἁγίου Ὄρους Ἰωακεὶμ ἀφίκετο τῷ παρελθόντι Σαββάτῳ εἰς βασιλεύουσαν καὶ κατευθυνθεὶς εἰς τὰ Πατριαρχεῖα ἐπεσκέψατο τὴν Α. Θ. Π. τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην. Μετὰ μικρὰν δὲ ἐνταῦθα διαμονὴν ἀπέρχεται ὅπως ἀναλάβῃ τὰ προεδρικὰ αὐτοῦ καθήκοντα.

—*Ἔκδοσις Καινῆς Διαθήκης.* — Ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἀπὸ τῆς εἰς τὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον ἀναβάσεως αὐτοῦ ἓν τῶν σπουδαίων μελημάτων αὐτοῦ ἐλογίσατο καὶ τὴν τῆς Καινῆς Διαθήκης ἔκδοσιν, ἥτις ἀπὸ πολλοῦ μὲν συνοδικῇ διαγνώμῃ εἶχεν ἐγκριθῆ, ἀλλ' ἡ πραγμάτωσις αὐτῆς προσέκρουεν ἰδίᾳ εἰς τὴν ἔλλειψιν τοῦ πρὸς τοῦτο ἀναγκαιοῦντος τυπογραφικοῦ ὑλικοῦ, οἷον πιεστηρίου, στοιχείων ἰδίων κτλ.

Ἀλλ' ὡς ἐν πολλαῖς δυσχερέσι περιστάσεσιν οὕτω καὶ ἐν τῇ παρούσῃ ἡ φάλαγξ τῶν φιλοστόργων τέκνων τῆς Ἐκκλησίας ἐπιφαίνεται γενναιόφρων χορηγὸς καὶ πᾶν πρόσκομμα ἐπιπροσθοῦν αἴρεται. Οὕτω νῦν οἱ γνωριμώτατοι καὶ ἐγκριτότατοι ὁμογενεῖς πληροφορούμενοι ὅτι ἐλλείψει τυπογραφικοῦ ὑλικοῦ ἀνεβάλλετο ἡ ἔκδοσις τῆς Καινῆς Διαθήκης, δεῖγμα ἀρίδηλον εὐσεβεστάτων αἰσθημάτων καὶ ἀκραιφνοῦς φιλογενείας παρεχόμενοι, προσήνεγκον τῇ Α. Θ. Π. τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ χάριν τοῦ σκοποῦ τούτου Παῦλος Στεφάνοβικ Σκυλίτσης λίρ. Τ. 200, Εὐστάθιος Εὐγενίδης λίρ. Τ. 200, Θεόδωρος Μαυρογορδάτος λίρ. Τ. 100, οἱ ἐν Λονδίνῳ ἀδελφοὶ Ράλλη λίρ. ἀγγλ. 50 διὰ τοῦ κ. Σ. Νομικοῦ καὶ ἐξοχώτατος Σ. Σινιόσογλους λίρ. τουρ. 50.

Πρὸς πάντας τοὺς φιλογενεστάτους τούτους ὁμογενεῖς ἡ Α. Θ. Παναγιότης δι' ἰδιαιτέρων γραμμάτων ἐξέφρασε τὴν πλήρη εὐαρίστησιν τῆς Ἐκκλησίας, ἅμα δὲ καὶ τὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας Αὐτῆς ἐπὶ τῇ φιλογενεῖ ταύτῃ δωρεᾷ αὐτῶν ὡς διατρανώσαντας καὶ αὖθις τὴν ἀγαστὴν ἀροσίωσιν, τὴν ζηλωτὴν προθυμίαν καὶ τὴν διεδηλωμένην ἤδη στοργὴν αὐτῶν πρὸς τὴν Μ. Ἐκκλησίαν, ἥτις δικαίως δύνατσι νὰ σεμνύνηται ἐπὶ τοῖς φιλομούσοις καὶ εὐσεβέσιν αὐτῶν αἰσθήμασι καὶ φρονήμασι.

—*Ἐπισκέψεις.*—Τῇ παρελθούσῃ Δευτέρᾳ ἐπεσκέψατο τὴν Α. Θ. Π. τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην ὁ ἐρίτιμος ὁμογενὴς Παῦλος Στεφάνοβικ Σκυλίτσης.

Ὡσαύτως χθὲς ἐπεσκέψαντο τὴν Α. Θ. Παναγιότητα ἡ Α. Μακαριότης ὁ ἐν Χάλκῃ ἡρησυχάζων πατριάρχης πρώην Ἱεροσολύμων Νικόδημος καὶ ἡ Α. Σοφολογιότης ὁ ἐν Σμύρνῃ ἄρτι ἀρχιραβδοῦχος διορισθεὶς Ἰωσὴφ Λεβῆ.

—*Ἀρχιερατικὸς Ἐπίτροπος Πρεσπῶν καὶ Ἀχριδῶν.*—Τῆς ἀξιοτίμου Δημογεροντίας τῆς πόλεως Ἀχριδῶν διὰ γράμματος αὐτῆς ὑποδειξάσης τῇ Ἐκκλησίᾳ ὅτι ὁ πρό τινος διορισθεὶς γενικὸς ἀρχιερατικὸς Ἐπίτροπος Οἰκονόμος παπᾶ Δημήτριος ἀδυνατεῖ νὰ μεταβῇ εἰς Κρούσοβον, ἄτε τῆς παρουσίας αὐτοῦ οὔτης λίαν ἀναγκαίας ἐν Ἀχρίδι, ἡ Ἐκκλησία ἐνετείλατο τηλεγραφικῶς τῷ μητροπολίτῃ Πελαγονίας Κοσμᾷ, ὅπως ἐκλέξας ἐκεῖθεν τὸ κατάλληλον πρόσωπον ἀποστείλῃ αὐτὸ εἰς Κρούσοβον πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν καθηκόντων τοῦ ἀρχιερατικοῦ Ἐπιτρόπου μέχρι τῆς ἀφίξεως τοῦ νέου μητροπολίτου.

—*Παράρραμα.*—Ἐκ τοῦ ἄρτι ἐκδοθέντος πίνακος τῶν περιεχομένων τοῦ ΙΗ'. ἔτους τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» ἐκ τυπογραφικῆς ἀβλεψίας παρελείφθησαν ἐκ τῆς οἰκείας σελίδος τῶν τῆς συντάξεως τοῦ φύλλου κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο μετασχόντων τὰ ὀνόματα τῶν πανοσιολ. ἀρχιμανδριτῶν Ἰωακεὶμ Φοροπούλου, ἀρχειοφύλακος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ Γρηγορίου Κωνσταντινίδου ἱεροκήρυκος τῆς Μ. Ἐκκλησίας.

ΔΗΛΩΣΙΣ

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗ ΚΕΝΤΡ. ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Φέρεται εἰς γνῶσιν τῶν ἐνδιαφερομένων ὅτι, ἀποφάσει τῆς Πατριαρχικῆς Κεντρικῆς Ἐκπαιδευτικῆς Ἐπιτροπῆς, πρὸς τοῖς ἀναγνωρισμένοις ἤδη διευθυνταῖς καὶ διδασκάλοις τῶν Σχολῶν ἀμφοτέρων τῶν φύλων, ὧν τὰ προσόντα ἀναγράφονται ἐν τῷ ἰσχύοντι Γενικῷ Κανονισμῷ τῶν Σχολῶν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως, θέλουσιν ἀναγνωρίζεσθαι τοῦ λοιποῦ ὡς τοιοῦτοι καὶ οἱ φέροντες τὰ ἑξῆς προσόντα. Διευθυνταὶ τῶν Ἀστικῶν Σχολῶν θὰ διορίζωνται καὶ οἱ ἀπόφοιτοι πλήρους καὶ ἀναγνωρισμένου Γυμνασίου ἢ Διδασκαλείου τῶν ἐπαρχιῶν διδάξαντες ἐπὶ δέκα καὶ πέντε ἔτη εὐδοκίμως ἐν τῷ κλίματι τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου. Ὡς διδάσκαλοι τῶν αὐτῶν Ἀστικῶν Σχολῶν θὰ προσλαμβάνωνται οἱ ἀπόφοιτοι τῆς αὐτῆς, ὡς ἄνω εἴρηται, κατηγορίας εὐδοκίμως διδάξαντες ἐπὶ δωδεκαετίαν ἐν τῇ περιφερείᾳ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου. Διευθυνταὶ δὲ τῶν δημοτικῶν Σχολῶν οἱ φέροντες τὰ αὐτὰ καὶ οἱ ἄνω προσόντα καὶ κεκτημένοι δωδεκαετῆ ἐπίσης διδασκαλικὴν πεῖραν. Θέλουσι δὲ ἐξασκῆ ἅπαντες οὗτοι οἱ ἐξ ἀμφοτέρων τῶν φύλων τὸ ἐπάγγελμα αὐτῶν μετὰ τὴν ἀναγνώρισιν αὐτῶν ὑπὸ τῆς Πατριαρχικῆς Κεντρικῆς Ἐκπαιδευτικῆς Ἐπιτροπῆς ἐφοδια-

ζόμενοι δι' ἐπισήμου γραπτῆς ἀδείας αὐτῆς καὶ διδασκαλικὸν ἐπάγγελμα μόνον ἐν τῷ κλίματι τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου.

Ὁ διδάσκαλος τοῦ Ἀρριναγωγείου Στένης Ἰορδάνης Ἀθανασιάδης ὡς μὴ τηρήσας τὰς ἐπισήμους ὑποχρεώσεις αὐτοῦ, ἃς ἀνέλαβε πρὸς τὴν οἰκείαν Ἐφορείαν καὶ ὡς παραβάτης τῶν διδασκαλικῶν αὐτοῦ καθηκόντων φωραθεὶς παύεται κατ' ἀπόφασιν τῆς Πατριαρχικῆς Κεντρικῆς Ἐκπαιδευτικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς διδασκαλικῆς αὐτοῦ θέσεως καὶ ἀπαγορεύεται αὐτῷ τοῦ διδάσκειν ἐν τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ Κων]πόλεως ἐπ' ἀόριστον.

Ἐν τοῖς Π)χείοις, τῇ 8ῃ Ἀπριλίου 1899.

(Ἐκ τοῦ Γραφείου).

ΛΟΓΟΣ

ΕΙΣ ΤΗΝ Β'. ΚΥΡΙΑΚΗΝ ΤΗΣ Μ. ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΣΤΗΣ

ΠΕΡΙ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΥ ΖΗΛΟΥ

ΕΚΦΩΝΗΘΕΙΣ ΕΝ ΤΩ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΩ ΝΑΩ

ὑπὸ

τοῦ καθηγητοῦ τῆς ἐν Χάλκῃ Θεολογικῆς Σχολῆς

Ἀρχιμ. Εἰρηναίου Παντολέοντος*.

Ὁ σοφὸς Σολομὼν ἐπιθυμῶν διὰ ζωηροτέρων χρωμάτων νὰ παραστήσῃ ταύτην τὴν φλογερὰν καὶ ὡς πῦρ καταναλίσκον, κατατρώγουσαν δύναμιν τοῦ ζήλου λέγει «σκληρὸς ὡς Ἅδης ὁ ζῆλος» (Ἆσμ. ᾀσμ. 8, 6). Παρομοιάζει ὁ θεόπνευστος συγγραφεὺς τὸν ζῆλον πρὸς τὸν Ἅδην, οὐχὶ διότι ἡ θεία αὕτη ἀρετὴ τείνει, ὅπως ῥίψῃ τοὺς δι' αὐτῆς κεκοσμημένους εἰς τὰ βάθη τοῦ σκοτεινοῦ καὶ ζοφεροῦ Ἅδου· καθ' ὅσον τοῦτο δὲν δύναται νὰ λεχθῇ περὶ τοῦ θρησκευτικοῦ ζήλου, οὗτινος ῥίζα καὶ πηγή, ὡς εἴπομεν, εἶνε ἡ χριστιανικὴ ἀγάπη καὶ πίστις· ἀλλ' ἢ διότι ὁ ζηλωτὴς χριστιανὸς βλέπων τοὺς διὰ τοῦ τιμίου αἵματος τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ ἐξαγορασθέντας χριστιανοὺς νὰ βαδίζωσι τὴν πλατεῖαν καὶ εὐρύχωρον ὁδὸν τῆς ἀπωλείας καὶ ζωηρῶς συναισθανόμενος τὴν ἀναμένουσαν αὐτοὺς τύχην, ἤδη αὐτὸς πρὸ ἐκείνων λαμβάνει πεῖραν τῶν βασάνων τοῦ Ἅδου, ἢ διότι ὁ ζηλωτὴς ἔχων καθ' ὑπερβολὴν πεπληρωμένην τὴν καρδίαν αὐτοῦ ἀδελφικῆς ἀγάπης, εἶνε ἕτοιμος, ὅπως μετὰ χαρᾶς ὑποστῇ καὶ τὰς τοῦ Ἅδου ποινὰς τῶν ὑπὲρ ὧν ζηλοῖ, ἀρκεῖ νὰ εἶνε βέβαιος, ὅτι διὰ τῆς θυσίας ταύτης ἀνακουφίζει τὰ βάσανα ἐκείνων καὶ ὅτι διὰ τοῦ ἰδίου κινδύνου ἀπαλλάσσει ἕτερα μέλη τῆς ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ τῶν τοῦ Ἅδου κινδύνων.

Τοιοῦτος ζῆλος ἐπλήρου τὴν καρδίαν τοῦ Μωϋσέως, ὅστις παρακαλῶν τὸν ἐξωργισμένον Θεόν, ἵνα συγχωρήσῃ τοὺς ἀγνώμονας, σκληροτραχήλους καὶ ἀπεριτμήτους τῇ καρδίᾳ καὶ τοῖς ὠσὶν (Πραξ. 7, 15) ἑβραίους ἔλεγων, ὅτι ἐν περιπτώσει καθ' ἣν ἡ δέησις αὐτοῦ δὲν θὰ εἰσακούετο προὐτίμα, ὅπως καὶ αὐτὸς συγκαταστραφῇ μετὰ τῶν ἐνόχων ὁμοφύλων αὐτοῦ. «Καὶ νῦν εἰ μὲν ἀφεῖς αὐτοῖς τὴν ἁμαρτίαν αὐτῶν, ἄφες· εἰ δὲ μή, ἐξάλειψόν με τῆς βίβλου σου, ἧς ἔγραψάς με» (Ἔξοδ. 32, 32). Μείζονα ὅμως τὸν τοῦ Μωϋσέως ζῆλον· καθ' ὅσον καὶ τὸ τῆς ἀγνωμοσύνης μέτρον τῶν Ἰουδαίων εἶχε πλέον πληρωθῇ ἄχρι στεφάνης· ἔδειξε τὸ σκεῦος τῆς ἐκλογῆς, ὁ Παῦλος ὑπὲρ τῶν ἰδίων συμφυλετῶν «τῶν καὶ τὸν Κύριον ἀποκτεινάντων Ἰησοῦν καὶ τοὺς ἰδίους προφήτας καὶ τοὺς ἀποστόλους ἐκδιωξάντων καὶ Θεῷ μὴ ἀρεσκόντων καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις ἐναντίων» ὄντων (Α'. Θεσσ. 2, 15) γράφων τοῖς ἐν Ῥώμῃ χριστιανοῖς (Ρωμ. 9, 3) «ηὐχόμην αὐτὸς ἐγὼ ἀνάθεμα εἶναι ἀπὸ Χριστοῦ ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν μου, τῶν συγγενῶν μου κατὰ σάρκα, οἵτινές εἰσιν Ἰσραηλῖται»!

Ὁποία αὐταπάρνησις! Ὁποία φιλογένεια! Ὁποῖος ἔνθεος ζῆλος! Μακάριον τὸ ἔθνος ἐκεῖνο, τὸ κράτος, ἡ χώρα, ἡ πόλις, ἡ κοινωνία, αἵτινες ἀριθμοῦσιν μεταξὺ τῶν μελῶν αὐτῶν ὅσον τὸ δυνατὸν περισσοτέρους ζηλωτὰς τῆς χριστιανικῆς πίστεως· διότι δι' αὐτῶν, καὶ μόνον δι' αὐτῶν διατηροῦνται αἱ κοινωνίαι τῶν ἀνθρώπων καὶ προάγεται ἡ κοινὴ εὐημερία. Ταλαίπωρος δὲ καὶ δυστυχὴς ὁ λαὸς ἐκεῖνος, τοῦ ὁποίου τὰ μέλη διακρίνονται ἢ ἐπὶ φανατισμῷ ἢ ἐπὶ θρησκευτικῇ ἀδιαφορίᾳ, ἐγωϊσμῷ καὶ φιλαυτίᾳ. Τὰ ὑπὸ τοῦ ὑψηλοῦ Γολγοθᾶ πρὸ δεκαεννέα αἰώνων διαδραματισθέντα, οἱ ὑπὸ τῶν Ἀρειανῶν καὶ λοιπῶν αἱρετικῶν ἀπηνεῖς διωγμοὶ καὶ κακώσεις τῶν Ἀθανασίων, Εὐσταθίων, Χρυσοστόμων καὶ λοιπῶν, τὸ ἀντίθεον καὶ ἀπάνθρωπον ἔργον τῆς Ἱερᾶς Ἐξετάσεως, διὰ μελανῶν χρωμάτων χαρακτηρίζουσι τὰς δηλητηριώδεις διὰ τὰς κοινωνίας καρποὺς τοῦ φανατισμοῦ. Ἡ δὲ φοβερὰ δυσαναλογία ἡ παρατηρουμένη μεταξὺ τῶν διαφόρων κοινωνικῶν τάξεων· ἡ ἰσχάτη πτωχεία καὶ πεῖνα τῶν μέν, καὶ ἄνετος καὶ ὑπέρμετρος ἀπόλαυσις τῶν τοῦ κόσμου τούτου ἀγαθῶν ὑπὸ τῶν δέ· τὰ δάκρυα, οἱ στεναγμοὶ καὶ ἡ περὶ τοῦ μέλλοντος ἀπελπισία τῶν πτωχῶν, καὶ οἱ γέλωτες, αἱ διασκεδάσεις καὶ τὰ πολυτελῆ δεῖπνα τῶν πλουσίων δεικνύουσι τὴν δυσαρμονίαν, τὴν ὁποίαν εἰσάγει εἰς τὴν κοινωνίαν ὁ ἐγωϊσμὸς καὶ ἡ φιλαυτία.

Ὁ ἐγωϊστὴς καὶ φίλαυτος, ζηλῶν μόνον ὑπὲρ τοῦ ἰδίου ἐγώ, οὐδέποτε ἐκτελεῖ τὰ πρὸς τὸν πλησίον καθήκοντα, ὅσα ὑπαγορεύει ἡμῖν ὁ ἀληθὴς θρησκευτικὸς ζῆλος, ἀλλὰ περὶ ἑαυτοῦ μόνον φροντίζει, ἑαυτὸν μόνον περιποιεῖται καὶ μόνον τῇ ἑαυτοῦ ψυχῇ λέγει, ὡς ὁ ἄφρων τοῦ εὐαγγελίου πλούσιος: «ψυχή, ἔχεις πολλὰ ἀγαθὰ κείμενα εἰς ἔτη πολλά· ἀναπαύου, φάγε, πίε, εὐφραίνου» (Λουκ. 12, 19). Ἐν ᾧ ὁ ἐμφορούμενος ὑπὸ τοῦ χριστιανικοῦ ζήλου, τοῦ πληρώματος τούτου τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης, ἧς ὁ ὕψιστος

* Συνέχεια ἀπὸ σελ. 107—108.

βαθμός, κατὰ τοὺς λόγους τοῦ Σωτῆρος, εἶνε τὸ νὰ θυσιάζῃ τις τὴν ψυχήν του ὑπὲρ τῶν φίλων αὐτοῦ, ἐπιθυμῶν καὶ ἐπιδιώκων τὴν κοινὴν εὐημερίαν συμπάσχει καὶ συναγωνίζεται μετὰ τῶν πασχόντων καὶ ἀγωνιζομένων τόν, εἴπερ ποτε καὶ ἄλλοτε, σήμερον δυσχερῆ περὶ συντηρήσεως ἀγῶνα «τοῖς ἀσθενέσι γιγνόμενος ὡς ἀσθενής, ἵνα τοὺς ἀσθενεῖς κερδήσῃ· τοῖς πᾶσι γιγνόμενος τὰ πάντα, ἵνα πάντας τινὰς σώσῃ» (Α. Κορινθ. 9, 22). Ἐν γένει δὲ ὁ θρησκευτικὸς ζῆλος ἔχει τὴν αὐτὴν σωτήριον καὶ ἀνακαινιστικὴν σημασίαν καὶ δύναμιν διὰ τὴν σημερινὴν ἀναιμίαν καὶ καχεξίαν τῶν κοινωνιῶν, ὁποίαν τὸ πνεῦμα τῆς ζωῆς, ὅπερ, κατὰ τὸ ὅραμα τοῦ προφήτου Ἰεζεκιήλ, ἔδωκε νεῦρα καὶ σάρκας καὶ αἷμα καὶ δέρματα εἰς τὰ ξηρὰ σρόδρα καὶ πολλὰ λίαν ἀνθρώπινα ὀστᾶ τὰ καλύπτοντα ἅπαν τὸ πρόσωπον τοῦ πεδίου (37, 1-14).

[ἕπεται τὸ τέλος]

Ο ΔΥΡΡΑΧΙΟΥ ΒΗΣΣΑΡΙΩΝ

Πλήρης ἡμερῶν ἐξεδήμησε πρὸς Κύριον τῇ παρελθούσῃ Δευτέρᾳ γηραιὸς ἱεράρχης, ὁ μητροπολίτης **Δυρραχίου Βησσαρίων,** καθ' ἃ τηλεγραφικῶς ἀνεκοινώθη τῇ Α. Θ. Π. τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ ὑπὸ τῆς ἀξιοτίμου Δημογεροντίας τῆς πόλεως Ἐλβασανίου.

Ὁ ἀείμνηστος Δυρραχίου ἐκ τῆς ἐπαρχίας ταύτης καταγόμενος, μετὰ τὰ ἐγκύκλια μαθήματα τῆς πατρίδος αὐτοῦ ἐφοίτησεν ἐπί τινα χρόνον εἰς τὴν ἐν Χάλκῃ Θεολογικὴν Σχολήν. Ἀποχωρήσας δὲ ταύτης καὶ ἱερωθεὶς μετά τινα ἔτη ὑπηρέτησεν ὡς πρωτοσύγκελλος τοῦ μητροπολίτου Πρεσπῶν, τῇ 15 δὲ Μαρτίου τοῦ 1865 προήχθη εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦ ἐπισκόπου ἐκλεγεὶς τιτουλάριος ἐπίσκοπος Κρατόβου ὑπὸ τὸν μητροπολίτην Βόσνης Ἰγνάτιον. Μετὰ δύο ἔτη, τῇ 8 Μαρτίου τοῦ 1867, ἐξελέγη μητροπολίτης Δυρραχίου καὶ τὴν ἐπαρχίαν ταύτην ἐποίμανεν ἐπὶ τριάκοντα καὶ δύο ἔτη μέχρι τῶν τελευταίων αὐτοῦ ἡμερῶν, ἐφ' ᾧ καὶ ἀπέλαυε τοῦ σεβασμοῦ καὶ τῆς ἀγάπης τοῦ ποιμνίου αὐτοῦ.

Ἅμα τῷ λυπηρῷ ἀγγέλματι ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης τηλεγραφικὴν διεβίβασε ἐντολὴν ὅπως ἡ κηδεία τοῦ μεταστάντος γένηται μετὰ πάσης τῆς ἐκκλησιαστικῆς μεγαλοπρεπείας, ἅμα δὲ ἐνετάλη ἡ Δημογεροντία τῆς πόλεως ἵνα τὸ μὲν κατα-γράψῃ καὶ σφραγίσῃ τὴν περιουσίαν τοῦ ἱεράρχου, τὸ δὲ ὑποδείξῃ τῇ Ἐκκλησίᾳ τὸ κατάλληλον πρόσωπον ὅπως ἀνατεθῶσιν αὐτῷ τὰ καθήκοντα ἀρχιερατικοῦ ἐπιτρόπου τῆς ἐπαρχίας μέχρι τῆς ἐκλογῆς τοῦ νέου μητροπολίτου.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ

Προσκαλεῖται ὁ Ἀργύριος Ἰωάννου Γραντόπουλος ὑπήκοος Ὀθωμανός, ἐκ τοῦ χωρίου Μαύροβον, νῦν δὲ ἀγνώστου διαμονῆς, ὅπως τὴν πρώτην Δευτέραν καὶ ὥραν 8ην τῆς ἡμέρας τουρκιστὶ μετὰ παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως, ἐμφανισθῇ ἐνώπιον τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαστηρίου τῆς ἱερᾶς Μητροπόλεως Καστορίας αὐτοπροσώπως ἢ δι' ἀντιπροσώπου, ὡς ἐναγόμενος ὑπὸ τῆς συζύγου αὐτοῦ Παλάσης Δημητρίου κατοίκου τοῦ εἰρημένου χωρίου, ἐπὶ διαζυξει· ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει ἡ κατὰ αὐτοῦ ἀγωγὴ δικασθήσεται ἐρήμην.

Ἡ παροῦσα κλῆσις δημοσιευθήσεται τρὶς κατὰ συνέχειαν διὰ τῶν ἐν Κων)πόλει ἐκδιδομένων ἐφημερίδων «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καὶ «Κωνσταντινουπόλεως». 1

Ἐν Καστορίᾳ, τῇ 26η Μαρτίου 1899.

Ὁ Πρόεδρος Ὁ Γραμματεύς

† Ὁ Καστορίας **Φιλάρετος** *Λάζαρος Σ. Ἀναστασιάδης*

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

Πνευματικὸν Δικαστήριον

Καλεῖται ὁ Παῦλος Σπύρογλους, ὑπήκοος Ὀθωμανὸς τέως ξυλέμπορος ἐνταῦθα, νῦν δὲ ἀγνώστου διαμονῆς καὶ ἐπαγγέλματος, ἵνα τὴν πρώτην δικάσιμον Δευτέραν καὶ ὥραν 8 τουρκιστὶ μετὰ τὴν παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης διὰ τῶν ἐφημερίδων δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως ἐμφανισθῇ, εἴτε αὐτοπροσώπως εἴτε δι' ἀντιπροσώπου πρὸ τοῦ Πνευματικοῦ τῶν Πατριαρχείων Δικαστηρίου, ὡς ὑπὸ τῆς συζύγου αὐτοῦ Πηνελόπης Παύλου Σπύρογλου, θυγατρὸς Ἰορδάνου Καπλάνογλου, ὑπηκόου Ὀθωμανῆς καὶ κατοίκου Φαναρίου, ἐναγόμενος ἐπὶ διαζυξει. Προσεπιβηλοῦται δ' αὐτῷ ὅτι, ἐὰν μὴ ἐμφανισθῇ κατὰ τὴν ὡς ἄνω ὁριζομένην δικάσιμον, ἡ ἀγωγὴ δικασθήσεται ἐρήμην αὐτοῦ. Ἡ παροῦσα κλῆσις τρὶς δημοσιευθήσεται κατὰ συνέχειαν διὰ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκδιδομένων ἐφημερίδων «Ἐκκλησ. Ἀληθείας» καὶ «Ἀνατολῆς».

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 23 Ἰανουαρίου 1899. 2

Ὁ Πρόεδρος

† ὁ Χαλδείας **ΓΕΡΒΑΣΙΟΣ** Ὁ Γραμματεὺς

ἱερομ. **ΑΝΘ. Π. ΟΡΦΑΝΙΔΗΣ**

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΚΑΡΠΑΘΟΥ

Ἐκκλησιαστικὸν δικαστήριον

Προσκαλεῖται ὁ Κωνσταντῖνος Χ'' Νικολάου Κοντοῦ ἐκ τοῦ δήμου Μενετῶν τῆς νήσου Καρπάθου καὶ νῦν ἀγνώστου διαμονῆς καὶ ἐπαγγέλματος, ὅπως τὴν πρώτην δικάσιμον Παρασκευὴν μετὰ παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης, ὅπως ἐμφανισθῇ αὐτοπροσώπως ἢ διὰ πληρεξουσίου ἐνώπιον τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ δικαστηρίου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Καρπάθου, ἅτε ἐναγόμενος ὑπὸ τῆς συζύγου αὐτοῦ Καλήτσας Μιχ. Λειβαδιώτου, κατοίκου Μενετῶν τῆς αὐτῆς νήσου, ἐπὶ διαζυξει, ἄλλως δικασθήσεται ἐρήμην.

Ἡ παροῦσα κλῆσις δημοσιευθήσεται διὰ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐφημερίδος «Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια». 3

Ἐν Ἀπερείῳ Καρπάθου τῇ 29 Ἰανουαρίου 1899.

Ὁ πρόεδρος Ὁ γραμματεύς

ὁ Καρπάθου **Ἀγαθάγγελος** *Δ. Σ. Ἀσλανίδης*

Ὁ ὑπεύθυνος Ι. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΘ'. ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 16 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1899 ΑΡΙΘ. 17

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Σκοπίων ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ (πρόεδρος)
† Ὁ Μέγας Πρωτοσύγκελλος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
† Ὁ Ἀρχιγρ. τῆς Ἱ. Συνόδου ΦΩΤΙΟΣ (ταμίας)
† Ὁ Μέγας Ἀρχιδιάκονος ΔΙΟΔΩΡΟΣ
ΧΡ. ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ (γραμματεύς)

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

ὅλον τὸ ὀθωμαν. κράτος μετζίτια ἀργ. 8
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκ. 3
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾶ 25
ἐξαμηνιαία τὰ ἡμίσυ

Ἡ Συνδρομὴ προκαταβάλλεται
Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται τὴν 1 Ἰανουαρίου

Περιεχόμενα.

Ἐκκλησιαστικὰ χρονικά—Σιγίλλιον δωρεᾶς Ἰωάννου Σαραφίδου εἰς κοινότητα Σταυροδρομίου — Λόγος εἰς τὴν Β' Κυριακὴν τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς περὶ θρησκευτικοῦ ζήλου— Λόγος εἰς τὴν κυριακὴν τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς περὶ τοῦ ἀληθοῦς προορισμοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ—Κοινοποιήσεις.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Χοροστασία. — Κατὰ τὸν ἑσπερινὸν τοῦ παρελθόντος Σαββάτου ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἐχοροστάτησεν ἐν τῷ σεπτῷ πατριαρχικῷ ναῷ μετὰ τῶν σεβασμιωτάτων ἁγίων συνοδικῶν ἀρχιερέων, παρισταμένου ἱκανοῦ εὐσεβοῦς ἐκκλησιάσματος.

—Συνεδρία Δύο Σωμάτων.—Τὰ Δύο Διοικητικὰ Σώματα, ἡ ἁγία καὶ Ἱερὰ Σύνοδος καὶ τὸ Δ. Ε. Μ. Συμβούλιον, κοινῇ συνεδριάσαντα τῇ πρωΐᾳ τῆς παρελθούσης Δευτέρας, συνεσκέψαντο περὶ διαφόρων σπουδαίων ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων.

Μετὰ μεσημβρίαν δὲ τὸ Δ. Ε. Μ. Συμβούλιον συγκροτῆσαν ἔκτακτον συνεδρίαν εἰργάσθη ἐπὶ διαφόρων ἐκκρεμῶν διοικητικῶν ὑποθέσεων.

—Ἀφίξεις.—Τῷ παρελθόντι Σαββάτῳ ἀφίκοντο εἰς τὴν βασιλεύουσαν ὁ πανιερώτατος μητροπολίτης Πρεσπῶν Ἄνθιμος καὶ ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Μετρῶν καὶ Ἀθύρων Ἰωακείμ.

Ἀμφότεροι οἱ ἱεράρχαι κατευθυνθέντες εἰς τὰ Πατριαρχεῖα ἐπεσκέψαντο τὴν Α. Θ. Π. τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην.

—Μ. Μήνυμα.—Μετὰ τὸν ἑσπερινὸν τοῦ παρελθόντος Σαββάτου, 10 μεσοῦντος, ἡ ἁγία καὶ Ἱερὰ Σύνοδος συνῆλθεν εἰς ἔκτακτον συνεδρίαν, καθ' ἣν ἐν μὲν τῷ Συνοδικῷ ἐγένετο τῷ πανιερωτάτῳ μητροπολίτῃ Πρεσπῶν καὶ Ἀχριδῶν Ἀνθίμῳ, παραστάντι ἐνώπιον, τὸ Μέγα Μήνυμα, ἐν δὲ τῷ πατριαρχικῷ ναῷ ἡ εἰθισμένη τελετὴ τῆς εὐχαριστίας.

—Πατριαρχικὴ Ἀπόδειξις.—Τῆς ἀκόσμου καὶ ἀπρεποῦς συνηθείας τοῦ πυροβολεῖν κατὰ τὰς ἑορτὰς τοῦ ἁγίου Πάσχα μὴ ἐκλιπούσης τέλεον παρὰ τῷ ὀρθοδόξῳ πληρώματι, πολλῶν δ' ἀσυνέτων ἐκ τῶν χριστιανῶν ἐμμενόντων ἀνοήτως εἰς τοῦτο, παρὰ τὰς πατρικὰς νουθεσίας τῆς Ἐκκλησίας καὶ παρὰ τὰ συμβάντα ἀτυχῶς παθήματα ὑπ' ὧν ἔδει νὰ διδαχθῶσιν, ἐξεδόθη καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο Πατριαρχικὴ Ἀπόδειξις συνιστῶσα τὴν ἀπὸ τῆς οὐτοπίας ταύτης ἀποχὴν καὶ προτρεπομένη τοὺς ἐμμένοντας εἰς τὸ σκολιὸν τοῦτο ἔθος ὅπως, συμμορφούμενοι πρός τε τὰς μητρικὰς παρακινέσεις τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοὺς νόμους τῆς Σ. Αὐτοκρατορικῆς Κυβερνήσεως, ἀπάσχωσιν ὁλοσχερῶς πλέον συνηθείας οὐ μόνον ἀνιαρᾶς καὶ ἀνοικείου, ἀλλὰ καὶ οὐκ ὀλίγων λυπηρῶν ἐπακολουθημάτων προξένου καθισταμένης.

—Πατριαρχικαὶ προσρήσεις. — Τῷ παρελθόντι Σαββάτῳ ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἐπὶ τῇ ἐντεῦθεν ἐπ' ἀδείᾳ ἀναχωρήσει τῆς Α. Ε. τοῦ ἐνταῦθα πρεσβευτοῦ τῆς Ρωσίας Ζηνόβιεφ διεβίβασε τὰς πατριαρχικὰς αὐτοῦ εὐχὰς καὶ προσρήσεις διὰ τοῦ ἀρχιγραμματέως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου Φωτίου καὶ τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ Α. Πατριαρχικοῦ Γραφείου Ι. Δ. Ταντσαλίδου.

—Ἀναχωρήσεις.—Ὁ ἅγιος Ἱερισσοῦ καὶ ἁγίου Ὄρους ἀποχαιρετίσας τὴν Α. Θ. Π. καὶ τοὺς ἁγίους συνοδικοὺς ἀπῆλθε τῇ παρελθούσῃ Δευτέρᾳ εἰς τὴν θέσιν αὐτοῦ.

—Κεντρικὸν Παρθεναγωγεῖον Σταυροδρομίου.—Τὸ ἐν Σταυροδρομίῳ Κεντρικὸν Παρθεναγωγεῖον, συμφώνως τῇ ὑπ' αὐτοῦ καθιερωθείσῃ συνηθείᾳ, τῇ Κυριακῇ τῶν Βαΐων, μετὰ τὰς ἐπὶ ἑβδομάδα διαρκεσάσας ἐξετάσεις ἦγε τὴν ἐπέτειον τῆς ἐπιδόσεως τῶν πτυχίων ταῖς ἀποροιτώσαις μαθητρίαις ἐν μέσῳ πυ-

κνοῦ φιλομούσου ἀκροατηρίου. Τῆς τελετῆς ταύτης προέστη ἡ Α. Σεβ. ὁ ἐκ τῶν συνοδικῶν μητροπολίτης Σκοπίων Ἀμβρόσιος ἐκπροσωπῶν τὴν Α. Θ. Π. τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην, κωλυθέντα ἕνεκα ἀδιαθεσίας, παρῆσαν δὲ καὶ ἡ Α. Ε. ὁ ἐνταῦθα πρεσβευτὴς τῆς Ἑλλάδος Ν. Μαυροκορδᾶτος μετὰ τινων ἐκ τοῦ προσωπικοῦ τῆς τε βασιλικῆς πρεσβείας καὶ τοῦ προξενείου, ὡς καὶ ἄλλα ἔγκριτα μέλη τῆς Κοινότητος, ἐν οἷς καὶ ὁ πρόεδρος τῆς Ἐφορείας τοῦ παιδευτηρίου ἐρίτιμος καὶ μέγας ἐθνικὸς εὐεργέτης Παῦλος Στεράνοβικ Σκυλίτσης. Χορὸς μαθητριῶν ἔψαλεν ὕμνον πρὸς τὸν Θεὸν καὶ εἶτα ἕτερον πρὸς τὴν Α. Α. Μ. τὸν Ἄνακτα καὶ τὴν Α. Θ. Π. τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην.

Μετέπειτα ἀνελθοῦσα τὸ βῆμα ἡ ἐλλόγιμος διευθύντρια Ἑλένη Καλογερᾶ διὰ συντόμου λόγου ἐξέθηκε τὴν κατὰ τὸ λῆξαν σχολικὸν ἔτος πνευματικὴν τοῦ ρυτωρίου κατάστασιν καταλήξασα εἰς προσφώνησιν πρὸς τὰς ἀπολυομένας μαθητρίας πλήρη μητρικῶν νουθεσιῶν. Μετὰ δὲ τὴν διανομὴν τῶν πτυχίων, ὁ χορὸς ἔψαλεν ὕμνον ὑπὲρ τοῦ αὐτοκρατορικοῦ ζεύγους τῆς Ρωσίας. Τὴν διευθύντριαν διεδέξατο ὁ ἐκ τῶν ἐφόρων Ἰωάννης Καστέλλης ἀναγνοὺς ἔκθεσιν τὴν οἰκονομικὴν τοῦ Παρθεναγωγείου κατάστασιν ἀρρῶσαν.

Ἐν τέλει ὁ προστὰς τῆς τελετῆς σεβασμιώτατος μητροπολίτης Σκοπίων Ἀμβρόσιος δι' εὐγλώττου ἐξ ὑπογυίου προσλαλιᾶς τὸ μὲν αἰτιολογήσας τὴν ἐκ τῆς τελετῆς ἀπουσίαν τῆς Α. Θ. Π., τὸ δὲ ἐκφρασάσενος τὴν πλήρη εὐαρέσκειαν τῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ τῇ δαψιλεῖ τῶν πνευματικῶν καρπῶν συγκομιδῇ, ὀφειλουμένῃ εἰς τὴν ἐγνωσμένην φιλοπονίαν τοῦ διδάσκοντος προσωπικοῦ καὶ τὴν ἄγρυπνον διεύθυνσιν τοῦ καθιδρύματος, ἐπεδαψιλεύσατο τὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας τῆς Α. Θ. Π. ἐπὶ πάντας τοὺς ὑπὲρ τῆς Σχολῆς ταύτης κοπιῶντας καὶ ὑπὲρ τῆς προαγωγῆς καὶ προκοπῆς αὐτῆς ἠθικῶς, πνευματικῶς καὶ ὑλικῶς συμβάλλοντας.

—*Ἐπίσκεψις.*— Οἱ ἐνταῦθα παραπιδημοῦντες ἕλληνες βουλευταὶ Ἄγγελος Πετραλιάς, Γεώργιος Λυμπερόπουλος καὶ Βρασίδας Λεόπουλος ἐν συνοδίᾳ τοῦ β' διερμηνέως τῆς ἐνταῦθα βασιλικῆς ἑλληνικῆς πρεσβείας Κυπραίου ἐπεσκέψαντο τῷ παρελθόντι Σαββάτῳ τὴν Α. Θ. Παναγιότητα.

Ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἀπέστειλε τῇ π. Δευτέρᾳ τὸν πανοσιολ. Μ. Ἀρχιδιάκονα Διόδωρον εἰς Νεοχώριον πρὸς ἐπίσκεψιν τῆς Α. Μακαριότητος τοῦ αὐτόθι ἐφησυχάζοντος πατριάρχου πρώην Ἀντιοχείας Σπυρίδωνος.

—*Ἐφορεία Ἰωακειμείου Παρθεναγωγείου.* — Ἐν τινι τῶν προηγηθεισῶν συνεδριῶν τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου ἐξελέγη μέλος τῆς Ἐφορείας τοῦ Ἐθνικοῦ Ἰωακειμείου Παρθεναγωγείου ἡ Α. Ε. ὁ Ἀβραὰμ Βαπορίδης ἐφέντης, ᾧτινι ἀνετέθη παρὰ τῶν λοιπῶν συνεφόρων αὐτοῦ ἡ διαχείρισις τοῦ ταμείου.

—*Τὰ κατὰ τὴν βάπτισιν νομισματόσημα.* — Γνωστὸν ὅτι, κατ' ἔθος ἔκπαλαι ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἡμῶν ἐπικρατῆσαν, κατὰ τὴν τέλεσιν τοῦ μυστηρίου τοῦ ἁγίου Βαπτίσματος διανέμονται τοῖς παρισταμένοις ἀλλαχοῦ μὲν κερμάτια ἀργυρᾶ, ἀλλαχοῦ δὲ ποικίλα ἄλλα νομίσματα τὰ γνωστὰ ὑπὸ τὸ ὄνομα *μαρτυρικὰ* ἢ *μαρτυρίαι*, δι' ὧν ὑπομιμνήσκεται καὶ ἐπιμαρτυρεῖται, οὕτως εἰπεῖν, ἡ τελεσθεῖσα ἐκείνη ἐκκλησιαστικὴ πρᾶξις.

Ἀλλ' ὡς ἐν πολλοῖς σημείοις τοῦ ἡμετέρου κοινωνικοῦ βίου λάθρα καὶ ἀσυναισθήτως ὑπεισέρχεται ἡ ἐπιρροὴ τοῦ ἀθνείου καὶ μεταβάλλει τὸ ἀγνὸν καὶ ἀρχέτυπον πάτριον ἔθος, οἷα ἐπὶ παραδείγματι καὶ ἡ χρῆσις τῶν ἐξ ἀνθέων στεφάνων κατὰ τὰς κηδείας κτλ., οὕτω καὶ ἐν τῇ χρήσει τῶν *μαρτυρικῶν* παρατηρεῖται ἀπό τινος τάσις πρὸς παντελῆ αὐτῶν παραλλαγὴν καὶ ἀντικατάστασιν διὰ ξενικῶν τυπικῶν σημείων, διανεμομένων μεταλλίων μετ' ἐκτυπωμάτων σκηνῶν τῆς Π. Διαθήκης διαφόρων ὅλως κατά τε τὴν γραφὴν καὶ τὴν ἐκτύπωσιν καταδικασθέντων, δὲ καὶ ἀπ' αἰώνων ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἀποκηρυχθέντων.

Τὴν ὀθνείαν ταύτην συνήθειαν παρὰ τῷ ὀρθοδόξῳ πληρώματι ὑπεισερχομένην βλέπουσα ἡ Μ. Ἐκκλησία καὶ τὴν ἄρσιν ταύτης ἐπιδιώκουσα προϋνόησεν ἐσχάτως καὶ κατεσκεύασε κατάλληλα, χάριν τοῦ εὐσεβοῦς τούτου πατρίου ἔθους, νομισματόσημα ὡς *μαρτυρικὰ* φέροντα ἐπὶ τοῦ ἑνὸς μέν μέρους τὴν βάπτισιν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ εἰς τὴν ἑτέραν τὴν εἰκόνα τῆς Παμμακαρίστου.

Τὰ μεταλλια ταῦτα δαπάναις καὶ ἐπιβλέψει τῆς Πατριαρχ. Κεντρ. Ἐκκλ. Ἐπιτροπῆς κατασκευασθέντα ἐν Εὐρώπῃ ἐκομίσθησαν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα πρό τινων ἡμερῶν. Τὴν κατανάλωσιν αὐτῶν ἀνέθηκεν ἡ Ἐπιτροπὴ τῷ ἐν Γαλατᾷ γνωστῷ καταστήματι τοῦ ὁμογενοῦς Καρδομμάτου, παρὰ τοῦ ὁποίου δύνανται πάντες οἱ τε διάφοροι καταναλωταὶ καὶ καταστηματάρχαι μετὰ μικρᾶς ἐκπτώσεως, καὶ οἱ τελοῦντες βαπτίσεις ὀρθόδοξοι χριστιανοὶ νὰ προμηθεύωνται τὰ μόνα ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἀνεγνωρισμένα μαρτυρικὰ ταῦτα εἰς ἣν τιμὴν ὥρισε νὰ πωλῶνται ἡ Πατριαρχικὴ Κεντρικὴ Ἐκκλησιαστικὴ Ἐπιτροπή, ἀναθεῖσα τὴν φροντίδα καὶ ἐπιμέλειαν ἑνί τῶν μελῶν αὐτῆς, τῷ πανοσιολ. Μ. Ἀρχιδιακόνῳ παρ' ᾧ ἐνεκρίθη ἵνα κρατῶνται τὰ ἐξ Εὐρώπης ἀποστελλόμενα ἐξαίρετα ταῦτα μαρτυρικά.

Πεποίθαμεν ὅτι τὸ ὀρθόδοξον πλήρωμα, πρὸς ὃ ἁρμοδίως θέλει συσταθῇ ἡ χρῆσις τοὐντεῦθεν μόνον τῶν τοιούτων νομισματοσήμων ὡς *μαρτυρικῶν* κατὰ τὴν τέλεσιν τοῦ ἁγίου Βαπτίσματος, προθύμως θέλει, ὡς πάντοτε, ἀποδεχθῇ τὸ μέτρον τοῦτο ἐκτιμῶν τὴν ἀμφιλαφῆ πρόνοιαν, ἣν περὶ αὐτοῦ ἀείποτε ποιεῖται ἡ Μήτηρ Ἐκκλησία ἐν τοῖς τὴν πάτριον θρησκείαν καὶ τῇ ἱερᾷ παραδόσει ἀφορῶσιν.

— *Διανομὴ ἐλεῶν.*— Ὑπὸ τοῦ Ἐθνικοῦ Ταμείου

ὡς κατὰ πᾶν ἔτος, οὕτω καὶ κατὰ τὸ ἐνεστώς, διανεμηθήσονται δι' εἰδικῆς ἐπιτροπῆς προεδρευομένης ὑπὸ τοῦ σεβασμιωτάτου μητροπολίτου Σκοπίων Ἀμβροσίου διάφορα ἐλέη πρὸς ἐνδεεῖς καὶ ἀπόρους οἰκογενείας διαφόρων ἐνοριῶν τῆς πρωτευούσης.

Ἡ ἐπιτροπὴ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο προβαίνει εἰς τὸ ἔργον αὐτῆς τοῦτο ἐπὶ τῇ βάσει ἐπιψηφισθέντος εἰδικοῦ κανονισμοῦ, καθ' ὃν τοὐντεῦθεν οὐδεὶς θὰ λαμβάνῃ ἐλέη ἄνευ προηγουμένης ὑποβολῆς σχετικῆς αἰτήσεως.

Ὡσαύτως διὰ τοῦ Μ. Πρωτοσυγκέλλου δοθήσονται τὰ εἰθισμένα ἐλέη πρὸς τοὺς ἐν ταῖς φυλακαῖς κρατουμένους.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΕΓΓΡΑΦΑ

ΣΙΓΙΛΛΙΟΝ

ΔΩΡΕΑΣ ΙΩΑΝΝΟΥ ΣΑΡΑΦΙΔΟΥ

ΕΙΣ

ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΣΤΑΥΡΟΔΡΟΜΙΟΥ

Ὁ ἀγαθοποιῶν ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστι, κατὰ τὸν Θεολόγον Ἀπόστολον, ἐν τῷ Θεῷ γὰρ μόνῳ ἐλπίζων τῷ παρέχοντι ἡμῖν πλουσίως πάντα εἰς ἀπόλαυσιν, τὸν νόμον ἅπαντα πληροῖ, ταῖς δυσὶν ἐκείναις καὶ μεγάλαις στοιχῶν ἐντολαῖς τῆς πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὸν πλησίον ἀγάπης, «γυμνάζων ἑαυτὸν πρὸς εὐσέβειαν» προθυμούμενός τι «ἀγαθοεργεῖν, πλουτεῖν ἐν ἔργοις καλοῖς εὐμετάδοτός τε εἶναι καὶ κοινωνικός, ἀποθησαυρίζων ἑαυτῷ θεμέλιον καλὸν εἰς τὸ μέλλον ἵνα ἐπιλάβηται τῆς αἰωνίου ζωῆς». Τοὺς οὕτω δὴ διὰ τῆς πίστεως καὶ τῶν ἔργων γνησίους ὀπαδοὺς τοῦ Χριστοῦ ἀναδεικνυμένους καὶ «προνοουμένους καλὰ οὐ μόνον ἐνώπιον Κυρίου, ἀλλὰ καὶ ἐνώπιον ἀνθρώπων» ἀγαπᾷ μὲν ὁ Θεός, ὡς διδάσκει τὸ Εὐαγγέλιον τῆς σωτηρίας ἡμῶν, τιμᾷ δὲ καὶ ἐπαινεῖ ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ ὡς κοινὴ καὶ φιλόστοργος Μήτηρ τῶν πιστῶν, τὰ πρὸς κοινὴν ὠφέλειαν ἔργα αὐτῶν ταῖς εὐλογίαις αὐτῆς ἐπιστέφουσα καὶ τὸ ἀπ' αὐτῆς κῦρος καὶ τὴν ἀσφάλειαν πρὸς ἐμπέδωσιν αὐτῶν προθύμῳ τῷ γνώμῃ τοῖς αἰτοῦσι παρεχομένη. Οὕτω δὴ καὶ νῦν ἀνὴρ εὐσεβὴς καὶ φιλάνθρωπος συνδυάζων καὶ συνασκῶν τὴν πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὸν πλησίον ἀγάπην ἔργον ἐπετελέσατο ἅμα μὲν ὅσιον, ὡς προνοοῦν περὶ εὐκοσμίας καὶ προικισμοῦ εὐαγοῦς Οἴκου τοῦ Θεοῦ, ἅμα δὲ κοινωφελὲς ὡς ἀφορῶν εἰς ἀρωγὴν μεγάλων τοῦ καθ' ἡμᾶς Γένους ἐκπαιδευτικῶν ἱδρυμάτων, καὶ ἅμα δίκαιον καὶ φιλάνθρωπον ὡς μὴ ἀποστεροῦν τοὺς ἰδίους ἀδελφοὺς καὶ ἀδελφὰς τῶν ἐνδείξεων τῆς πρὸς αὐτοὺς ὀφειλομένης ἐκ καθήκοντος ἀδελφικῆς στοργῆς καὶ ἀγάπης. Τοιοῦτος τὴν εὐσέβειαν, τὴν φιλομουσίαν καὶ τὴν φιλανθρωπίαν τυγχάνων ὁ ἐκ τῶν ἐγκρίτων ἐμπόρων τῆς ὀρθοδόξου κοινότητος Σταυροδρομίου ἐντιμότατος Ἰωάννης Κ. Σαραφίδης οἰκείᾳ βουλήσει καὶ ἀγαθῇ προαιρέσει τῇ κοινότητι ταύτῃ δωρεὰν γενναιόφρονα τετρακισχιλίων λιρῶν τουρκίας ἐποιήσατο χρήσιμον αὐτῇ τε καὶ τῇ καθ' ἡμᾶς Μεγάλῃ τοῦ Γένους Σχολῇ καὶ τῇ ἐν Σταυροδρομίῳ Ζωγραφείῳ Σχολῇ τῶν ἀρρένων ἰσομένην εἰς τὸν μετέπειτα χρόνον ὑπὸ ὅρους ἀμφοτέρωθεν δεκτοὺς γεγενημένους καὶ ἐν συμβολαίῳ διατετυπωμένους. Τοῦ συμβολαίου τοίνυν τούτου ὑποβληθέντος ἡμῖν διὰ τῆς ἀπὸ κη'. Δεκεμβρίου ,αωξη', αἰτήσεως τῆς Κεντρικῆς Ἐφορείας τῆς ἐν Σταυροδρομίῳ ὀρθοδόξου Κοινότητος πρὸς ἔγκρισίν τε καὶ πρὸς τὴν διὰ τῆς ἐκδόσεως ἡμετέρου Πατριαρχικοῦ καὶ Συνοδικοῦ Σιγιλλιώδους Γράμματος ἐμπέδωσιν εἰς τὸ διηνεκὲς καὶ ἀσφάλειαν, καὶ τῆς αἰτήσεως ἐξετασθείσης ὑπό τε τοῦ Διαρκοῦς Ἐθνικοῦ Μικτοῦ Συμβουλίου καὶ ὑπὸ τῆς περὶ ἡμᾶς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ ὑπ' ἀμφοτέρων τῶν Διοικητικῶν τούτων Σωμάτων ἐγκριθείσης, ἔγνωμεν τὸ παρὸν ἐκδοῦναι ἡμέτερον Πατριαρχικὸν καὶ Συνοδικὸν Σιγιλλιῶδες ἐν μεμβράναις γράμμα, δι' οὗ γράφοντες ἀποφαινόμεθα συνοδικῶς μετὰ τῶν περὶ ἡμᾶς ἱερωτάτων ἀρχιερέων καὶ ὑπερτίμων τῶν ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῶν ἡμῖν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν ἵνα ἡ ῥηθεῖα πρᾶξις ἔχῃ τὸ κῦρος καὶ τὴν ἰσχὺν ἀπαράτρεπτον εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα, οἷα ἀναγράφεται ὧδε ἐπὶ λέξεως, καθ' ἃ συμβέβληται ὑπὸ τῶν δύο μερῶν διὰ τοῦ ἄνω μνημονευθέντος συμβολαίου μηνολογουμένου τῇ 23 Δεκεμβρίου 1898.

«Ἐπὶ τῷ Ὁ Ἰωάννης Κ. Σαραφίδης ἐμέτρησε καὶ παρέδωκεν εἰς τὴν Κεντρικὴν Ἐφορίαν τῆς Ὀρθοδόξου Κοινότητος Σταυροδρομίου λίρας ὀθωμανικὰς **τέσσαρας χιλιάδας** *ἀριθ. 4,000, ὡς δωρεὰν αὐτοῦ ὑπὸ τοὺς ἀκολούθους ὅρους :*

α'. Ἡ ἑκάστοτε Κεντρικὴ Ἐφορία τῆς ὀρθοδόξου Κοινότητος Σταυροδρομίου ὑποχρεοῦται νὰ πληρώῃ εἰς τὸν Ἰωάννην Κ. Σαραφίδην ἐφ' ὅρου ζωῆς ἐτησίως ποσὸν ἴσον πρὸς τὸν τόκον τῶν τεσσάρων χιλιάδων λιρῶν πρὸς 4 % ἐτησίως, ἤτοι λίρας ὀθωμανικὰς **ἑκατὸν ἑξήκοντα** *ἀριθ. 160. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἰωάννου Κ. Σαραφίδου ἡ Κεντρικὴ Ἐφορία ὑποχρεοῦται νὰ πληρώῃ τὸ ποσὸν τοῦτο τῶν 160 λιρῶν ὀθωμανικῶν ἐτησίως εἰς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ κύριον Περικλῆν Κ. Σαραφίδην, καὶ μετὰ τὸν θάνατον καὶ τοῦτου εἰς τὰς δύο ἀδελφὰς αὐτοῦ ὁμοῦ τὴν Χαρίκλειαν Κ. Σαραφίδου καὶ τὴν Ραλλοῦν Κ. Σαραφίδου, ἐφ' ὅσον ζῶσιν, καὶ ἐν περιπτώσει θανάτου τῆς μιᾶς ἐξ αὐτῶν εἰς τὴν ἐπιζῶσαν· οὕτως ὥστε ἐν ὅσῳ ζῇ ἐν τῶν εἰρημένων τεσσάρων προσώπων ἡ Κεντρικὴ Ἐφορία ὑποχρεοῦται νὰ πληρώῃ ἐτησίως κατὰ τὰ ἄνω εἰρημένα τὸ ἄνω ποσὸν τῶν 160 λιρῶν ὀθωμανικῶν.*

β'. Ἡ πληρωμὴ τῶν ἄνω λιρῶν ὀθωμανικῶν

ἑκατὸν ἑξήκοντα ἀριθ. 160 ἤτοι ποσοῦ ἴσου πρὸς τοὺς τόκους τῶν τεσσάρων χιλιάδων λιρῶν πρὸς 4 % ἐτησίως θέλει γίνεσθαι εἰς δύο δόσεις, ἤτοι τὴν 30 Ἰουνίου καὶ τὴν 31 Δεκεμβρίου ἑκάστου ἔτους, ἀνὰ λίρας ὀθωμανικὰς ὀγδοήκοντα ἀριθ. 80, τῆς πληρωμῆς αὐτῶν ἀρχομενης ἀπὸ τῆς 30 Ἰουνίου 1899.

γ'. Μετὰ τὸν θάνατον καὶ τῶν τεσσάρων ἄνω εἰρημένων προσώπων, ἡ μὲν ὑποχρέωσις τῆς Κεντρικῆς Ἐφορίας περὶ πληρωμῆς ἐτησίως τῶν ἄνω λιρῶν ὀθωμανικῶν 160 θέλει παύσει ἀμέσως, ὑποχρεοῦται δὲ ἡ Κεντρικὴ Ἐφορία νὰ πληρώσῃ τότε χιλίας ἀριθ. 1000 λίρας ὀθωμανικὰς εἰς τὴν ἐν Φαναρίῳ Μεγάλην τοῦ Γένους Σχολήν, καὶ ἑτέρας λίρας ὀθωμανικὰς χιλίας ἀριθ. 1000 ἢ τὸν τόκον αὐτῶν πρὸς 4 % ἐτησίως, κατ' ἐκλογὴν τῆς Κεντρικῆς Ἐφορίας, εἰς τὴν ἐν Πέραν Κοινοτικὴν Σχολὴν τῶν ἀρρένων Ζωγράφειον ὡς ρητὸν ὅρον τῆς ὡς ἄνω πρὸς τὴν Κεντρικὴν Ἐφορίαν τῆς Ὀρθοδόξου Κοινότητος Σταυροδρομίου γενομένης καὶ ἐκτελεσθείσης δωρεᾶς τῶν τεσσάρων χιλιάδων λιρῶν ὀθωμανικῶν, ἐξ ὧν δύο χιλιάδας λίρας ὀθωμανικὰς ἀριθ. 2,000 μετεβίβασεν ἀπὸ τοῦδε ἡ Κεντρικὴ Ἐφορία, συμφώνως πρὸς τὴν θέλησιν τοῦ δωρητοῦ, εἰς τὴν κυριότητα τῆς Ἐκκλησίας τῶν Εἰσοδίων τῆς Παναγίας.

2ον Ἡ Κεντρικὴ Ἐφορία τῆς Ὀρθοδόξου Κοινότητος Σταυροδρομίου, ἔχουσα καὶ τὴν ἔγκρισιν τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως τῆς Κοινότητος, συγκροτηθείσης τὴν 19 Σεπτεμβρίου 1898, ἀπεδέξατο τὴν ἄνω δωρεὰν τοῦ Ἰωάννου Κ. Σαραφίδου, καὶ πάντας τοὺς ἄνω εἰρημένους ὅρους αὐτῆς, ὑποχρεοῦται νὰ ἐκτελέσῃ τοὺς ὅρους τούτους, καὶ ὁμολογεῖ ὅτι ἔλαβε παρὰ τοῦ Ἰωάννου Κ. Σαραφίδου τὸ ἄνω ποσὸν τῆς δωρεᾶς αὐτοῦ ἤτοι λίρας ὀθωμανικὰς τέσσαρας χιλιάδας ἀριθ. 4,000 εἰς μετρητά.

Ταῦτα τοίνυν κυροῦντες πρὸς αἰωνίαν καὶ ἀναλλοίωτον ἐνέργειαν ἀπονέμομεν μετὰ τῶν δικαίων ἐπαίνων καὶ ἐγκωμίων τὰς εὐλογίας καὶ τὰς πατρικὰς ἡμῶν εὐχὰς τῷ φιλοθέῳ καὶ φιλομούσῳ δωρητῇ θερμὰς τῷ χαριτοδότῃ Θεῷ ἀναπέμποντες ἱκεσίας ἵνα χαρίζηται αὐτῷ ὑγείαν ἀμετάπτωτον καὶ εὐημερίαν ἀκλόνητον ἐπὶ πλεῖσθ' ὅσα ἔτη, ἀνθ' οὗ ἐποιήσατο ἔργου ὁσίου καὶ φιλανθρώπου, παραμενοῦντος διαρκῶς εἰς μνήμην αὐτοῦ καὶ εἰς κοινὴν ὠφέλειαν. Ὅς δ' ἂν καὶ ὁποῖος τῶν ἁπάντων εἴτε τῶν ὡς εἴρηται συμβληθέντων, εἴτε ἄλλος τις ἱερωμένος ἢ λαϊκὸς βουληθῇ ἀνατρέψαι μέχρι κεραίας τὰ ἐν τῷ παρόντι Συνοδικῶς ἐκπεφασμένα ἢ παρακωλῦσαι οἱῳδήποτε τρόπῳ τὴν τούτων πλήρη ἐκτέλεσιν, ὁ τοιοῦτος ὁποίας καὶ ἂν ᾖ τάξεως, ὑπάρχῃ ἀσυγχώρητος καὶ πάσαις ταῖς Πατρικαῖς καὶ Συνοδικαῖς ἀραῖς ὑπεύθυνος. Ὅθεν εἰς ἔνδειξιν καὶ διηνεκῆ τὴν ἀσφάλειαν τὸ παρὸν ἐγένετο ἡμέρον Πατριαρχικὸν καὶ Συνοδικὸν Σιγιλλιῶδες ἐν μεμβράνῃς Γράμμα, καταστρωθὲν ἐν τῷ Ἱερῷ Κώδικι τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας καὶ ἐδόθη τῇ αἰτησαμένῃ Κεντρικῇ Ἐφορίᾳ τῆς ἐν Σταυροδρομίῳ Ὀρθοδόξου Κοινότητος.

Ἐν ἔτει Σωτηρίῳ

Χιλιοστῷ ὀκτακοσιοστῷ ἐννενηκοστῷ ἐνάτῳ κατὰ μῆνα Μάρτιον ἐπινεμήσεως ΙΒ.

(ἕπονται αἱ Συνοδικαὶ ὑπογραφαί).

ΛΟΓΟΣ

ΕΙΣ ΤΗΝ Β'. ΚΥΡΙΑΚΗΝ ΤΗΣ Μ. ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΣΤΗΣ

ΠΕΡΙ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΥ ΖΗΛΟΥ

ΕΚΦΩΝΗΘΕΙΣ ΕΝ ΤΩ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΩ ΝΑΩ

ὑπὸ

τοῦ καθηγητοῦ τῆς ἐν Χάλκῃ Θεολογικῆς Σχολῆς

Ἀρχιμ. Εἰρηναίου Παντολέοντος*.

Πολλοὶ ὅμως τῶν σημερινῶν χριστιανῶν βλέποντες, ἀφ' ἑνὸς μέν, τὴν ψυχρότητα καὶ θρησκευτικὴν ἀδιαφορίαν τὴν βασιλεύουσαν ἐν τῇ κοινωνίᾳ, ἀφ' ἑτέρου δέ, τὰ καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἱστορίᾳ σπανιώτατα παραδείγματα τῶν ὑπὸ ἀληθοῦς θρησκευτικοῦ ζήλου ἐμφορουμένων, φρονοῦσιν, ὅτι ὁ θρησκευτικὸς ζῆλος δὲν εἶνε γενικὸν χριστιανικὸν καθῆκον, ἀλλ' ἔκτακτον δῶρον τῆς θείας χάριτος, παρεχόμενον εἰς ὀλίγους τινὰς εὐτυχεῖς θνητοὺς καὶ δὴ εἰς ἐκτάκτους περιστάσεις, καθ' ἃς ἀσυνήθεις τινὲς κίνδυνοι θρησκευτικοὶ καὶ κοινωνικοὶ ἀπαιτοῦσι καὶ ἐκτάκτους καὶ ὑπεραν-θρώπους ἀγῶνας πρὸς διάσωσιν τῶν κλυδωνιζομένων σκαρῶν τῆς ἐκκλησίας καὶ τῆς κοινωνίας. Ἆρά γε καὶ μεταξὺ ἡμῶν δὲν ὑπάρχουσι πολλοί, οἵτινες τρέφουσι μεγάλην ἀγάπην πρὸς τὴν χριστιανικὴν θρησκείαν, ἐπιθυμοῦσι, πολλάκις δὲ καὶ βιάζουσι τὸ ἀσθενὲς αὐτῶν σαρκίον, πρὸς ἀκριβῆ ἐκπλήρωσιν τούτων ἢ ἐκείνων τῶν θρησκευτικῶν καθηκόντων, ἀλλ' οὔτε ἐν τῇ σειρᾷ τῶν χριστιανικῶν καθηκόντων, οὔτε ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν ἀρετῶν κατατάσσουσι τὸν θρησκευτικὸν ζῆλον; Ἆρά γε πολλοὶ ἐξ ἡμῶν δὲν φρονοῦσιν, ὅτι σήμερον δὲν ἔχομεν ἀνάγκην τοῦ ζήλου τοῦ Παύλου, ἀφ' οὗ δὲν ἐκλήθημεν, ὅπως βαστάσωμεν τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ ἐνώπιον ἐθνῶν καὶ βασιλέων, υἱῶν τε Ἰσραήλ», οὔτε τοῦ ζήλου τοῦ Μωϋσέως, οὔτε τοῦ Φινεές, οὔτε τοῦ Ἠλιού, ἀφοῦ χάριτι θείᾳ δὲν ζῶμεν ἐν μέσῳ τῶν βδελυγμάτων τοῦ ἐθνισμοῦ;

Προσεκτικωτέρα ὅμως ἔρευνα τοῦ θείου νόμου δείκνυσιν, ὅτι ὁ θρησκευτικὸς ζῆλος ἀποτελεῖ ἓν τῶν σπουδαιοτάτων καθηκόντων παντὸς ἀληθοῦς χριστιανοῦ. Διότι τίνα ἕτερα καθήκοντα, ἀγαπητοί, δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὑποχρεωτικώτερα καὶ καθολικώτερα ἐκείνων τῶν καθηκόντων, ἅτινα αὐτὸς ὁ Θεὸς

* Συνέχεια ἀπὸ σελ. 111–112.

ἐπεβαλεν εἰς ἡμᾶς διὰ τοῦ Δεκαλόγου; Ἐὰν μετὰ προσοχῆς ἐν τῷ νομικῷ τούτῳ κώδικι ζητήσωμεν τὴν ἐντολὴν τοῦ θρησκευτικοῦ ζήλου, ἀμέσως θὰ πεισθῶμεν, ὅτι δὲν ἔχομεν ἀνάγκην νὰ ἐπεκτείνωμεν τὰς ἐρεύνας ἡμῶν πέραν τῆς πρώτης ἐντολῆς. «Ἐγώ εἰμι Κύριος ὁ Θεός σου, ὅστις ἐξήγαγόν σε ἐκ γῆς Αἰγύπτου, ἐξ οἴκου δουλείας· οὐκ ἔσονταί σοι θεοὶ ἕτεροι πλὴν ἐμοῦ» (Ἔξοδ. 20, 2, 3). Ἀρά γε δὲν ἀκούετε ἐν τοῖς λόγοις τούτοις, πλὴν τῆς περὶ πίστεως καὶ ἀγάπης, καὶ τὴν περὶ ζήλου ἐντολήν; Ἐὰν ὄχι, τότε εἴπατέ μοι, παρακαλῶ, τί ἄλλο σημαίνει ἡ φράσις «οὐκ ἔσονταί σοι θεοὶ ἕτεροι πλὴν ἐμοῦ», παρ' ὅτι ὁ Θεός, ἀφοῦ διὰ τοῦ πρώτου μέρους τῆς ἐντολῆς ταύτης ἀποκατέστησε τὸν μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ ἀνθρώπου σύνδεσμον τῆς πίστεως καὶ ἀγάπης, ηὐδόκησεν εἶτα διὰ τοῦ δευτέρου μέρους νὰ ἀνυψώσῃ αὐτὸν μέχρι τοιαύτης τελειότητος, ὥστε νὰ ἀποκλείῃ οὗτος πᾶσαν ἄλλην ἀγάπην μὴ συμφωνοῦσαν, μὴ ὑποτασσομένην καὶ μὴ περιεχομένην ἐν αὐτῇ ἤ, ὅπερ ταὐτόν, ἀπεκάλυψεν ἡμῖν τὸν θεῖον Αὐτοῦ ζῆλον καὶ τὸν ὑπὲρ τῆς εἰς Αὐτὸν πίστεως καὶ ἀγάπης ζῆλον ἐνετείλατο ἡμῖν; Καὶ ἰδοὺ ἔχομεν ἐξ αὐτοῦ τοῦ Δεκαλόγου τὴν ἐντολὴν τοῦ ζήλου. Ἡ ἑρμηνεία αὕτη, ἀγαπητοί, τῆς πρώτης ἐντολῆς δὲν εἶνε καινοφανὴς καὶ ὑποκειμενική, ἀλλ' ἀρχαιοτάτη, δοθεῖσα ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Ὑψίστου Νομοθέτου, ὅστις ὀλίγας γραμμὰς μετὰ τὴν διατύπωσιν τῆς ἐντολῆς ταύτης λέγει «ἐγὼ γάρ εἰμι Κύριος ὁ Θεός σου, Θεὸς ζηλωτὴς» (Ἔξοδ. 20, 5). Ἐντεῦθεν δὲν εἶνε δύσκολον νὰ ἐννοήσωμεν, ὅτι ἕκαστος ἐξ ἡμῶν ἔχει καθῆκον οὐ μόνον νὰ φλέγηται ὑπὸ θρησκευτικοῦ ζήλου ὑπὲρ τῆς οὐρανίου τὴν καταγωγὴν ἐχούσης χριστιανικῆς πίστεως, ἀλλὰ καὶ ὅτι τὸ καθῆκον τοῦτο ἀνάγκη νὰ ἐπεκτείνηται εἰς πάντα χρόνον καὶ πᾶσαν περίστασιν· καθ' ὅσον, ἡ ἐντολὴ τοῦ θρησκευτικοῦ ζήλου ἀδιασπάστως συνεδέθη ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ μετὰ τῆς ἐντολῆς τῆς πρὸς Αὐτὸν ἀγάπης, ἥτις οὐδέποτε ἐκπίπτει καὶ ὑπὸ οὐδεμίαν ἐξαίρεσιν δύναται νὰ ὑπαχθῇ.

Καὶ λοιπόν, χριστιανέ, ἐὰν ἀληθῶς πιστεύῃς καὶ ἐπιθυμῇς νὰ ἵστασαι στερρῶς ἐπὶ τοῦ θεμελίου τῆς εἰς τὸν Σωτῆρα τοῦ κόσμου πίστεως, ὀφείλεις νὰ τρέφῃς μέγαν ὑπὲρ αὐτῆς ζῆλον. Μὴ θελήσῃς νὰ δικαιολογήσῃς τὴν παράλειψιν τοῦ σπουδαιοτάτου τούτου χριστιανικοῦ καθήκοντος λέγων, ὅτι σήμερον δὲν ὑπάρχουσιν ἀπηνεῖς διῶκται τῆς χριστιανικῆς πίστεως καὶ ἐπομένως δὲν εὑρίσκεις καταλλήλους περιστάσεις πρὸς ἐκδήλωσιν τοῦ θρησκευτικοῦ ζήλου σου. Ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, ὡς εἴδομεν, εὗρε μέγαν σπινθῆρα πρὸς ἀνάφλεξιν τοῦ ζήλου αὐτοῦ ἐν αὐτῷ τῷ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ναῷ. Καὶ ἐν τῷ περιβόλῳ δὲ τῆς ὀρθοδόξου χριστιανικῆς ἐκκλησίας δὲν ὑπάρχει δυστυχῶς ἔλλειψις φρυγάνων καὶ πίσσης καὶ νάφθης καὶ στυπείου πρὸς ἔκκαυσιν τοῦ ζήλου σου. Δύνασαι ἀρά γε ἄνευ συγκινήσεως καὶ μετὰ ψυχραιμίας νὰ βλέπῃς τόσον πολλὰ τέκνα τῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας διατελοῦντα ἐν τοιαύτῃ ἀγνοίᾳ τῶν τε δογμάτων καὶ τῶν ἐντολῶν αὐτῆς, ὥστε νὰ δύνανταί τις μετὰ πάσης δικαιοσύνης καὶ εἰς αὐτοὺς νὰ ἐπαναλαμβάνῃ τὸ ὑπὸ τοῦ Κυρίου περὶ τῶν Σαμαρειτῶν λεχθὲν «ὑμεῖς προσκυνεῖτε ὃ οὐκ οἴδατε» (Ἰωάν. 4, 22); Ἐὰν ὁ παντὸς δωρήματος τελείου χορηγὸς ἐδωρήσατό σοι, χριστιανέ, τὸ ἀληθὲς φῶς τῆς πίστεως καὶ τῆς γνώσεως τῶν μυστηρίων Αὐτοῦ, ζήλωσον ὑπὲρ τῶν τοιούτων μετὰ τοῦ μακαρίου Παύλου «ζῆλῳ Θεοῦ» (2. Κορ. 11, 2), καὶ ὤδινον σωτήριον ὠδῖνα ἄχρις οὗ μορφωθῇ ὁ Χριστὸς ἐν αὐτοῖς (Γαλ. 4, 19). Δὲν συναντῶμεν ἀρά γε καθ' ἑκάστην καὶ κατὰ πᾶν βῆμα χριστιανούς, οἵτινες τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ κοσμῶσιν ἑαυτοὺς διὰ τοῦ ὀνόματος Ἐκείνου, πρὸ τοῦ Ὁποίου «κάμπτει πᾶν γόνυ ἐπουρανίων καὶ ἐπιγείων καὶ καταχθονίων» (Φιλ. 2, 10) στηρίζουσιν μόνον ἐπὶ τῆς τηρήσεως ἐξωτερικῶν τινων θρησκευτικῶν τύπων καὶ καθηκόντων, ἄνευ ἐσωτερικοῦ ἁγιασμοῦ τῆς καρδίας, ἄνευ καθαρισμοῦ τῆς συνειδήσεως, ἄνευ ἀνυψώσεως τοῦ πνεύματος μέχρι τῆς μετὰ τοῦ Θεοῦ κοινωνίας; Ἐὰν εἴμεθα χριστιανοὶ οὐχὶ ὀνόματι μόνον, ἀλλὰ πνεύματι καὶ δυνάμει, ἃς λέγωμεν εἰς τοὺς τοιούτους μετὰ παρρησίας καὶ θάρρους τοὺς πρὸς τὸν Ἰουδαΐζοντα Πέτρον λόγους τοῦ Ἀποστόλου Παύλου «εἶπα τί ὑμεῖς, χριστιανοὶ ὄντες Ἰουδαϊκῶς ἢ μᾶλλον ἐθνικῶς ζῆτε» (Γαλ. 2, 14);

Δὲν συγκινούμεθα, ἀγαπητοί, βλέποντες, ὅτι ἕνεκα τῆς θρησκευτικῆς ἡμῶν ἀδιαφορίας, τῆς παντελοῦς τοῦτ' ἔστι ἐλλείψεως θρησκευτικοῦ ζήλου ὑπερεπληρώσαμεν τὴν Ἀνατολήν, ταύτην τὴν ἑστίαν τοῦ χριστιανισμοῦ, τῶν πολυωνύμων καὶ πολυμηχάνων δυτικῶν μοναχικῶν ταγμάτων καὶ ἱεραποστόλων, οἵτινες, ἵνα κατὰ τὸν ἱερὸν εἶπω Φώτιον «ἐκ σκότους ἀναδύντες, τῆς γὰρ ἑσπερίας μοίρας ὑπάρχουσι γεννήματα, ὥσπερ κεραυνὸς ἢ σεισμὸς ἢ χαλάζης πλῆθος, μᾶλλον δ' οἰκειότερον εἰπεῖν, ὥσπερ ἄγριος μονιὸς ἐμπηδῶντες τὸν ἀμπελῶνα τοῦ Κυρίου τὸν ἠγαπημένον . . . καὶ ποσὶ καὶ ὀδοῦσιν ἤτοι τρίβοις αἰσχρᾶς πολιτείας καὶ διαφθορᾷ δογμάτων κατανεμόμενοι λυμαίνονται» (Ἐγκυκλ. ἐπιστ. Δ'. δ'. σελ. 168 ἔκδ. Βαλ.);

Ἀλλ' ἀρά γε δὲν ζητοῦμεν τὰς πρὸς ἔκκαυσιν τοῦ θρησκευτικοῦ ἡμῶν ζήλου ἀφορμὰς πολὺ εἰσέτι μακράν, ἀφοῦ ἄχρι τῆς ὥρας τὰς σχετικὰς ἡμῶν ἐρεύνας διεξάγομεν ἐν τοῖς ἐκτὸς ἡμῶν; Στρέψον, χριστιανέ, τὸ βλέμμα ἐκ τῶν ἐκτὸς πρὸς θεωρίαν τοῦ ἰδίου σου ναοῦ· εἴσελθε εἰς τὸ ταμεῖον τῆς καρδίας σου· ἐρεύνησον τὰ βάθη τῆς ψυχῆς σου. Εἶμαι δὲ πλέον ἢ βέβαιος, ὅτι ἐδῶ, ἐδὼ θὰ εὕρῃ ἄφθονον καύσιμον ὕλην τὸ πῦρ τοῦ ζήλου σου. Ἐὰν ὁ νοῦς σου «διδαχαῖς ποικίλαις καὶ ξέναις περιφέρηται» (Ἑβρ. 13, 9) καὶ δὲν ἐπιθυμῇ ἐκὼν νὰ ὑποτάξῃ ἑαυτὸν εἰς τὴν ἐλευθέραν δουλείαν καὶ μακαρίαν ὑπακοὴν τῆς πίστεως, δὲν ἔ-

χεις ἀρά γε ἀνάγκην, ἐναντίον τοῦ πνεύματος σοῦ τοῦ ἰδίου, τοῦ ζήλου τῶν θεοφόρων πατέρων, οἵτινες καίπερ εἰς τὸ ἄκρον τῆς τε θύραθεν καὶ ἔσω παιδείας ἐληλακότες, οὐχ ἧττον ὅμως διὰ τῆς δυνάμεως τῆς πίστεως; ἀκαθήρουν λογισμοὺς καὶ πᾶν ὕψωμα ἐπαιρόμενον κατὰ τῆς γνώσεως τοῦ Θεοῦ» (Β. Κορινθ. 10, 15); Ἐὰν ἡ πλεονεξία καὶ κενοδοξία πληροῦσαι τὴν καρδίαν σου ὑλικῶν καὶ χαμαιζήλων ἀντικειμένων, ἀναγκάζουσιν αὐτὴν νὰ ἀσχολῆται περισσότερον περὶ τὰ γήϊνα καὶ ἐφήμερα ἀγαθά, παρὰ περὶ τὴν λατρείαν τοῦ ἐν τριάδι δοξαζομένου ἑνὸς Θεοῦ, δι' ἣν καὶ ἐπλάσθη, δὲν ἔχεις ἀρά γε ἀνάγκην ἐναντίον σοῦ τοῦ ἰδίου τοῦ ζήλου τοῦ Μωϋσέως καὶ Ἠλιοῦ, οἵτινες ἤλεγξαν καὶ κατέστρεψαν τὴν τῶν εἰδώλων ἀντίθεον λατρείαν; Ἐὰν αἱ αἰσθήσεις σου ρέπωσι πρὸς τὰς αἰσθητικὰς ἀπολαύσεις, τὰς μολυνούσας καὶ ῥθειρούσας τὸν ἔσω ἄνθρωπον, δὲν ἔχεις ἀρά γε ἐναντίον τῶν σαρκικῶν τούτων ἐπιθυμιῶν σου τὴν ἀνάγκην τοῦ ζήλου τοῦ Φινεές, ὅπως δι' ὅσον τὸ δυνατὸν περισσοτέρων κτυπημάτων «νεκρώσῃς τὰ μέλη σου τὰ ἐπὶ γῆς, πορνείαν, ἀκαθαρσίαν, πάθος, ἐπιθυμίαν κακήν... δι' ἃ ἔρχεται ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας» (Κολ. 3, 5. 6); Ζηλῶν ζήλωσον Κυρίῳ Παντοκράτορι» (Γ' Βασιλ. 19, 10). Ὁ θεῖος ζῆλος μόνον εἰς τὸν Φινεὲς δὲν περιεποιήσατο τὴν τῆς αἰωνίου ἱερωσύνης διαθήκην· ἀλλ' ἐὰν οὐ μόνον λόγοις κενοῖς, ἀλλὰ καὶ ἔργῳ δειχθῶμεν καὶ ἡμεῖς ἀληθεῖς τῆς χριστιανικῆς πίστεως καὶ ἀληθείας ζηλωταὶ καὶ ὑπέρμαχοι τῆς ἐν ἡμῖν αὐτοῖς καὶ τοῖς πλησίον βασιλείας τοῦ Θεοῦ, ὁ θρησκευτικὸς οὗτος ζῆλος θὰ περιποιήσηται καὶ ἡμῖν τὴν ἐπαγγελίαν ἢ μᾶλλον εἰπεῖν τὴν τῆς ἐπαγγελίας ἐκπλήρωσιν, καθὼς καταστήσῃ καὶ ἡμᾶς ὁ μάρτυς ὁ πιστός, ὁ πρωτότοκος ἐκ τῶν νεκρῶν καὶ ὁ ἄρχων τῶν βασιλέων τῆς γῆς βασιλεῖς καὶ ἱερεῖς τῷ Θεῷ καὶ Πατρὶ Αὐτοῦ, Αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων» Ἀμήν. (Ἀποκαλ. 1, 5.6).

ΛΟΓΟΣ

ΠΕΡΙ ΤΟΥ

ΑΛΗΘΟΥΣ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΕΝ ΤΩ ΚΟΣΜΩ ΤΟΥΤΩ

ἐκφωνηθεὶς ἐν τῷ πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ ναῷ τὴν Γ' Κυριακὴν τῶν Νηστειῶν.

Εἶπεν ὁ Κύριος· ὅστις θέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἀκολουθείτω μοι (Μάρκ. 8,34).

Παναγιώτατε Δέσποτα !

Γενεαὶ ἔρχονται καὶ γενεαὶ παρέρχονται ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ καὶ τὰ ἄτομα ἑπομένως, εἴτε πλούσιοι, εἴτε πτωχοί, εἴτε σοφοί, εἴτε ἀπαίδευτοι, εἴτε ἐπίσημοι εἴτε ἄσημοι ὑποβάλλονται θᾶττον ἢ βράδιον εἰς τὸν γενικὸν καὶ ἀναπόφευκτον, ἀκούσιον καὶ αἰώνιον ἀποχαιρετισμὸν τοῦ κόσμου τούτου. Ὁ φυσικὸς οὗτος νόμος οὐτωσὶν ἀμείλικτος τυγχάνει, ὥστε καὶ ἐάν τις σοφώτατος ᾖ, ὡς ὁ Σωκράτης, ἰσχυρὸς καὶ ἔνδοξος, ὡς ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος, πλούσιος καὶ περιφανής, ὡς ὁ περιβόητος Κροῖσος, εἶνε ἀδύνατον νὰ διαφύγῃ τὸ μοιραῖον τέλος καὶ νὰ μὴ ὑποκύψῃ ἐν μιᾷ στιγμῇ, πολλάκις πάντῃ ἀπροσδοκήτῳ, ὑπὸ τὸ ἀδυσώπητον τοῦ θανάτου δρέπανον. Ποῦ λοιπὸν μένει ὁ σωρὸς τοῦ πλούτου, ἡ λαμπηδὼν τῆς δόξης, τὸ βάθος τῆς σοφίας καὶ τὸ ὕψος τῆς δυνάμεως, ἀφοῦ μία πνοὴ εἰς τέφραν μεταβάλλει τὸν κατέχοντα ταῦτα πάντα; Ποῖος λοιπὸν ὁ ἀληθὴς προορισμὸς τοῦ ἀνθρώπου, ἀφοῦ μόλις οὗτος, κατορθώσας νὰ ἐπιτύχῃ ἐφετοῦ τινος ἀγαθοῦ, δι' οὗ καὶ εἰς ἑαυτὸν καὶ εἰς ἄλλους ὠφέλιμος ἀναδείκνυται, ὅλως ἀπροσδοκήτως, ἐν τῇ ἀκμῇ πολλάκις τῆς ἡλικίας ἢ τῆς δόξης, βαίως, ὥστις ὑψικάρηνος κέδρος, κατασυντρίβεται καὶ εἰς χοῦν μεταβάλλεται; Τὸ ἐρώτημα τοῦτο, ὅπερ μεθ' ὅλον τὸ πολυάσχολον καὶ πολυμέριμνον, πολλάκις ὁ ἄνθρωπος προβάλλει εἰς ἑαυτόν, διὰ τοὺς διαφόρους σοφοὺς τοῦ κόσμου τούτου ἔκπαλαι τυγχάνει ἓν τῶν δυσχερεστάτων προβλημάτων τῆς ἀνθρωπότητος, διαφόρως ὑπ' αὐτῶν λυόμενον. Οὕτω λοιπὸν οὐκ ὀλίγοι ἀρχαῖοι καὶ νεώτεροι, εἴτε κατὰ θεωρίαν, εἴτε κατὰ πρᾶξιν, φρονοῦσιν, ὅτι ὁ προορισμὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπεκτείνεται μέχρι τοῦ τάφου καὶ ἑπομένως ἐννοοῦσι νὰ ζήσωσιν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, ὅσον τὸ δυνατόν, πλειόνων ὑλικῶν ἀγαθῶν ἀπολαύοντες. Ἀλλ' ὑποθέσωμεν, ὅτι ὁ τοιοῦτος ὑλόφρων, ἀπήλαυσε πλούτου, δόξης καὶ πάσης τρυφῆς, εἰς ἃ ἐφαντάζετο, ὅτι ἔγκειται ἡ εὐτυχία αὐτοῦ· κατώρθωσεν ἀρά γε νὰ ᾖ εὐτυχής; Ὁ κόρος τῶν ὑλικῶν ἀπολαύσεων, ἢ ὁ περιορισμὸς τῆς τοῦ ἀνθρώπου εὐτυχίας εἰς τὰ ὑλικὰ ἀγαθά, ὡς πρόσκαιρα καὶ μηδαμινά, φέρει αὐτῷ, ὡς γνωστόν, σκληρὰν ἐπὶ τέλους τὴν ἀπογοήτευσιν.

Πλὴν δὲ τούτου δὲν εἶνε ἀρά γε ἀπελπί τι ἔργον καὶ νὰ ζῇ τις τότε ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, ἀφοῦ ἐκ τῶν προτέρων εἶνε γνωστόν, ὅτι διὰ μικρὰν καὶ πολλάκις ἀμφίβολον κοσμικὴν ἀπόλαυσιν, πλείστους κόπους καὶ μόχθους, μεγίστας θλίψεις καὶ πικρίας συνήθως τις ὑπομένει; Ἀπογοήτευσις λοιπὸν καὶ ἀπελπισία καταντᾷ κατὰ τοὺς ὑλόφρονας ὁ προορισμὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ. Ἄλλοι πάλιν, εὐγενέστερον δῆθεν σκεπτόμενοι, νομίζουσιν, ὅτι δυστυχία καὶ εὐτυχία, ἀμοιβὴ καὶ τιμωρία, μόνον ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ ὑπάρχουσι καὶ ἑπομένως διὰ τὰ πέραν τοῦ τάφου ὡς ἀνεξήγητα μηδόλως φροντίζοντες, εἰς τὴν ἐπίγειον εὐτυχίαν καὶ εὐμάρειαν ἀφοσιοῦνται, ποιοῦντες μὲν πρὸς τὸ θεαθῆναι καὶ καλόν τι, πρώτιστα ὅμως καὶ κυριώτατα, τὸ ἴδιον, τὸ ἀτομικὸν συμφέ-

ρον ἐπιδιώκοντες καὶ χάριν τοῦ ἀτομικοῦ συμφέροντος πλειστάκις τὰ τῶν ἄλλων ἢ τὰ κοινὰ συμφέροντα ἐν ἐπιγνώσει καὶ μετ' ἐλαφρᾶς συνειδήσεως θυσιάζοντες. Ἀλλ' ἆρά γε τοιοῦτος δύναταί ποτε νὰ ᾖ ἐν τῷ κόσμῳ ὁ προορισμὸς τοῦ ἀνθρώπου, προορισμὸς μικροπρεπὴς καὶ ἐγωιστικός, προορισμὸς ἀναξιοπρεπὴς καὶ ὑποκριτικός; Ἐὰν ὁ εὐτελὴς οὗτος καὶ χαμαιπετὴς προορισμὸς ἐφημόζετο ὑφ' ἁπάντων τῶν ἀνθρώπων, τότε εὐνόητον, πᾶν ὅ,τι εὐγενὲς καὶ ὑψηλὸν κέκτηται ἡ ἀνθρωπότης, ἐσᾳεὶ θὰ διεφθείρετο καὶ ἀπώλλυτο. Κατὰ ταῦτα οὐδεὶς λογικῶς σκεπτόμενος, δύναται νὰ παραδεχθῇ, μήτε τὰς ὑλικὰς ἀπολαύσεις τοῦ κόσμου, ὡς τὸ τέρμα καὶ τὸν σκοπὸν τοῦ ἀνθρώπου, μήτε τὸ ἀτομικὸν συμφέρον ὡς τὸν ἀληθῆ προορισμὸν αὐτοῦ, καθ' ὅσον οὐδόλως διὰ τούτων ἡ πραγματικὴ τοῦ ἀνθρώπου εὐτυχία, ὡς γνωστόν, ἐπιτυγχάνεται, οὐδόλως ἐκ τούτων ὁ ἄνθρωπος ἱκανοποιεῖται. Ποῖος λοιπὸν ὁ προορισμὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῷ κόσμῳ, ποία ἡ ἀληθὴς ὁδός, ἣν ὀφείλει τις ν' ἀκολουθῇ; Οὐδεμία ἀμφιβολία, ἀγαπητοί, δι' ἡμᾶς τοὺς πιστεύοντας εἰς τὸν Ι. Χριστόν, ὅτι τὴν ὁδὸν ταύτην ἐδίδαξεν ἡμᾶς ὁ Κύριος εἰπών. «*Ἐγώ εἰμι ἡ ὁδός, ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωή*» (Ἰωαν. 16,4). Συμφώνως λοιπὸν πρὸς τὸν ἀληθῆ προορισμὸν ἡμῶν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ δυνάμεθα νὰ ζήσωμεν, ἐὰν θελήσωμεν νὰ βαδίσωμεν τὴν ὁδὸν Κυρίου, *ἀπαρνούμενοι ἡμᾶς αὐτούς, αἴροντες τὸν σταυρὸν καὶ ἀκολουθοῦντες τῷ Χριστῷ*. «Εἴπεν ὁ Κύριος· ὅστις θέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἀκολουθείτω μοι». Ἐπικαλούμενοι λοιπὸν τὴν ἀρωγὴν τοῦ Παναγάθου, τὰς πανσέπτους εὐχὰς τῆς Α. Θ. Π. καὶ τὴν εὐσεβόφρονα ἀκρόασιν τοῦ χριστεπωνύμου ἐκκλησιάσματος, θὰ προσπαθήσωμεν ν' ἀποδείξωμεν, ὅτι ἐν τοῖς λόγοις τούτοις τοῦ σημερινοῦ Εὐαγγελίου ὑποδεικνύεται ὁ ἀληθὴς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ προορισμός, προορισμὸς σύμφωνος μὲν πρὸς τὸν ὀρθὸν λόγον, ἑπομένως οὐδόλως παράλογος ἢ ἀδύνατος, σύμφωνος δὲ καὶ πρὸς τὰ ἀληθῆς τοῦ ἀνθρώπου συμφέρον, ἑπομένως ὠφέλιμος καὶ ἱκανοποιητικός.

Ἀρχ. **Ἀγαθάγγελος Κωνσταντινίδης**
Καθηγητὴς ἐν τῇ Θεολ. Σχολῇ Χάλκης

ΠΑΙΔΙΚΟΣ ΚΟΣΜΟΣ

Εἰκονογραφημένον περιοδικὸν ἐκδιδόμενον

δὶς τοῦ μηνὸς χάριν τῶν παίδων καὶ ἐφήβων.

Πρὸ ἑξαμήνου ἀγγέλλοντες τὴν ἐν τῷ δημοσιογραφικῷ ὁρίζοντι ἐμφάνισιν τοῦ «Παιδικοῦ Κόσμου» ἐξεφράζομεν τὸ μὲν τὴν χαρὰν ἐπὶ τῇ ἱδρύσει φύλλου ἀποσκοποῦντος τὴν διὰ τοῦ τύπου διαπαιδαγώγησιν τῆς μαθητευούσης νεότητος, τὸ δὲ τὴν εὐχὴν ὅπως ἀνταποκριθῇ οὗτος εἰς τὰς προσδοκίας τῶν ὀρθοδόξων ἐκείνων οἰκογενειῶν, αἵτινες πράγματι μέλημα αὐτῶν ἔχουσι τὴν μόρφωσιν καὶ ὀρθὴν διάπλασιν τῆς καρδίας τῶν τέκνων αὐτῶν. Ἡ κατὰ τὸ ἐλάχιστον τοῦτο χρονικὸν διάστημα ἀξιέπαινος πορεία τοῦ «Παιδικοῦ Κόσμου» κατέδειξεν ὅτι δεξιῶς στοχάζεται τοῦ ὑψηλοῦ τούτου σκοποῦ.

Συνιστῶμεν ὅθεν θερμῶς πάσῃ ἑλληνικῇ ὀρθοδόξῳ οἰκογενείᾳ τὸν «Παιδικὸν Κόσμον» καὶ ἰδίᾳ τῇ μαθητιώσῃ νεολαίᾳ ἐπ' ἀγαθῷ τῆς τε Ἐκκλησίας καὶ τοῦ μέλλοντος τοῦ Γένους ἡμῶν.

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΕΙΣ

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΑΜΑΣΕΙΑΣ

Ἐκκλησιαστικὸν Δικαστήριον

. . . . . .

Διὰ ταῦτα

Δικάζον ἐρήμην τοῦ ἐναγομένου καὶ ἀποφαίζον παμψηφεὶ

Δέχεται τὴν ἀγωγὴν τῆς Εὐφημίας Α. Ἀποστολίδου καὶ κηρύσσει διαλελυμένον τὸν μεταξὺ αὐτῆς καὶ τοῦ ἐναγομένου Λαμπροκλέους Καρμίτση ὑφισταμένον γάμον ἐξ ὑπαιτιότητος αὐτοῦ.

Ὁρίζει προθεσμίαν 31 ἡμερῶν πρὸς χρῆσιν τοῦ ἐνδίκου μέσου τῆς ἀνακοπῆς ἀπὸ τῆς πρώτης δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ἀποφάσεως.

Διατάσσει τὴν δημοσίευσιν τρὶς κατὰ συνέχειαν τοῦ παρόντος διατακτικοῦ διὰ τῶν ἐφημερίδων «Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια» καὶ «Κωνσταντινούπολις», καὶ

Ἐπιτίθησι τῷ ἐναγομένῳ τὰ δικαστικὰ ἔξοδα καὶ τέλη τῆς παρούσης ἀποφάσεως καὶ τῶν διαζευκτηρίων ἐγγράφων ἀνιόντων εἰς γρόσια 150 προκαταβαλλόμενα ὑπὸ τοῦ ἐπισπεύδοντος.

Ἐγένετο. ἀπεφασίσθη καὶ ἀπηγγέλθη. 1

Ἐν Ἀμισῷ, τῇ 4 Φεβρουαρίου 1899.

Ὁ πρόεδρος

Ὁ τοῦ Σεβ. Γέροντος ἁγίου **Ἀμασείας**

Γεν. ἐπίτροπος

Οἰκονόμος Λεόντιος

Ὁ γραμματεὺς

Γ. Χ. Χαραλαμπίδης

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Καλεῖται ὁ Κωνσταντῖνος Τσιουρίδης, κάτοικος τοῦ χωρίου Ζωνδήλης τοῦ τμήματος Ζαγορίου, καὶ ἧδη ἀγνώστου διαμονῆς, ὅπως τὴν πρώτην δικάσιμον μετὰ παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μίαν (31) ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης διὰ τῆς ἐφημερίδος δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως ἐμφανισθῇ αὐτοπροσώπως ἐνώπιον τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαστηρίου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἰωαννίνων, δικάζοντος κατὰ πᾶν Σάββατον Π. Μ. ἅτε ἐναγόμενος ἐπὶ διαζεύξει ὑπὸ τῆς συζύγου αὐτοῦ Αἰκατερίνης τὸ γένος Δημητρίου Σακελλαρίδου ἐκ τοῦ αὐτοῦ χωρίου.

Ἐν ᾗ περιπτώσει δὲν ἐμφανισθῇ αὐτοπροσώπως κατὰ τὴν δικάσιμον, δικασθήσεται ἐρήμην.

Ἡ παροῦσα κλῆσις δημοσιευθήσεται τρὶς κατὰ συνέχειαν διὰ τῆς ἐν Κων)πόλει ἐκδιδομένης «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας».

Ἐν Ἰωαννίνοις, τῇ 29 Μαρτίου 1899. 1

Ὁ πρόεδρος — Ὁ γραμματεὺς

Ὁ ἀρχιερατικὸς ἐπίτροπος — *Ἀλέκος Χαρισιάδης*

Ἀρχ. **Μελέτιος.**

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΚΟΡΥΤΣΑΣ
ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

. . . . . .

Διὰ ταῦτα

Δικάζον ἐρήμην τοῦ ἐναγομένου καὶ ἀποφασίζον παμψηφεί,

Δέχεται τὴν ὑπὸ ἡμερομ. 14ης Νοεμβρίου 1898 καὶ ἀριθ. Πρωτ. 844 ἀγωγὴν τῆς ἐναγούσης Ἀλεξάνδρας Κ. Τούρτουλη ὡς νόμιμον καὶ βάσιμον.

Κηρύσσει τὸν μεταξὺ αὐτῆς καὶ τοῦ ἐναγομένου Ἡρ. Λάσκου ὑφιστάμενον γάμον διαλελυμένον ἐξ ὑπαιτιότητος τοῦ ἐναγομένου.

Ἐπιτίθησι τῷ ἐναγομένῳ τὰ δικαστικὰ ἔξοδα καὶ τέλη προκαταβαλλόμενα ὑπὸ τοῦ ἐπισπεύδοντος.

Παρέχει τῷ ἐναγομένῳ τὴν νόμιμον προθεσμίαν πρὸς ἐξάσκησιν τῶν ἐνδίκων μέσων καὶ

διατάσσει τὴν δημοσίευσιν τοῦ παρόντος διὰ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐφημερίδων «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καὶ «Ταχυδρόμου».

Ἐν Κορυτσᾷ, τῇ 12 Ἰανουαρίου 1899.

Ὁ Προεδρεύων 2

† Ὁ πρωτοσύγκελλος **Ἱερόθεος**

Ὁ γραμματεύς

Γεώργιος Δ. Ὡρολογᾶς

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ
Πνευματικὸν δικαστήριον

. . . . . .

Διὰ ταῦτα

Δικάζον ἐρήμην τοῦ ἐναγομένου καὶ ἀποφασίζον παμψηφεί,

1) Δέχεται τὴν ὑπ' ἀριθμ. Πρωτοκόλλου 6548 καὶ ἡμερομηνίαν 3 Νοεμβρίου 1898 περὶ διατροφῆς ἀγωγὴν τῆς ἐναγούσης ὡς νόμιμον καὶ βάσιμον,

2) Καταδικάζει τὸν ἐναγόμενον Γεώργιον Μαγκανᾶν ἵνα παρέχῃ τῇ ἑαυτοῦ συζύγῳ Κατίνᾳ Γ. Μαγκανᾶ δύο (ἀριθμ. 2) λίρας τουρκίας καθ' ἕκαστον μῆνα λόγῳ διατροφῆς ἀρχομένης ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς ἐπιδόσεως τῆς ἀγωγῆς ἤτοι τῆς 4 Νοεμβρίου 1898 καὶ παρατεινομένης ἐπ' ἀόριστον, μέχρις οὗ μεταμεληθεὶς ὁ ἐναγόμενος παραλάβῃ παρ' ἑαυτῷ τὴν ἐνάγουσαν·

3) Κηρύσσει τὴν ἀπόφασιν ταύτην ἐκτελεστήν·

4) Διατάσσει τὴν δημοσίευσιν τοῦ διατακτικοῦ τῆς παρούσης ἀποφάσεως ἐν τρισὶν ἀλλεπαλλήλοις ἀριθμοῖς τῶν ἐν Κων]πόλει ἐκδιδομένων ἐφημερίδων «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καὶ «Ταχυδρόμου»,

5) Παρέχει τῷ ἐναγομένῳ προθεσμίαν τριάκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἀπὸ τῆς νομίμου διὰ τῶν ἐφημερίδων δημοσιεύσεως τοῦ διατακτικοῦ τῆς παρούσης ἀποφάσεως πρὸς χρῆσιν τοῦ ἐνδίκου μέσου τῆς ἀνακοπῆς, καὶ

6) Ἐπιτίθησιν ἐξ ἡμίσεος ἀμφοτέροις τοῖς διαδίκοις, ὡς συζύγοις, τὰ δικαστικὰ ἔξοδα καὶ τέλη τῆς παρούσης ἀποφάσεως καὶ τῶν σχετικῶν δικογράφων, συμποσούμενα εἰς γρόσια διακόσια ὀγδοήκοντα καὶ τρία (ἀρ. 283), προκαταβαλλόμενα ὑπὸ τοῦ ἐπισπεύδοντος.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 10 Φεβρουαρίου 1899.

Ὁ πρόεδρος 2

† Ὁ Χαλδείας Γερβάσιος

Ὁ γραμματεὺς

ἱεροδ. Ἄνθιμος Π. Ὀρφανίδης

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ
ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ

Προσκαλεῖται ὁ Ἀργύριος Ἰωάννου Ὑφαντόπουλος ὑπήκοος Ὀθωμανός, ἐκ τοῦ χωρίου Μαύροβον, νῦν δὲ ἀγνώστου διαμονῆς, ὅπως τὴν πρώτην Δευτέραν καὶ ὥραν 8ην τῆς ἡμέρας τουρκιστὶ μετὰ παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως, ἐμφανισθῇ ἐνώπιον τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαστηρίου τῆς ἱερᾶς Μητροπόλεως Καστορίας αὐτοπροσώπως ἢ δι' ἀντιπροσώπου, ὡς ἐναγόμενος ὑπὸ τῆς συζύγου αὐτοῦ Παλάσης Δημητρίου κατοίκου τοῦ εἰρημένου χωρίου, ἐπὶ διαζεύξει· ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει ἡ κατὰ αὐτοῦ ἀγωγὴ δικασθήσεται ἐρήμην.

Ἡ παροῦσα κλῆσις δημοσιευθήσεται τρὶς κατὰ συνέχειαν διὰ τῶν ἐν Κων]πόλει ἐκδιδομένων ἐφημερίδων «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καὶ «Κωνσταντινουπόλεως». 2

Ἐν Καστορίᾳ, τῇ 26ῃ Μαρτίου 1899.

Ὁ Πρόεδρος Ὁ Γραμματεὺς

† Ὁ Καστορίας **Φιλάρετος** *Λάζαρος Σ. Ἀναστασιάδης*

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ
Πνευματικὸν Δικαστήριον

Καλεῖται ὁ Παῦλος Σπύρογλους, ὑπήκοος Ὀθωμανὸς τέως ξυλέμπορος ἐνταῦθα, νῦν δὲ ἀγνώστου διαμονῆς καὶ ἐπαγγέλματος, ἵνα τὴν πρώτην δικάσιμον Δευτέραν καὶ ὥραν 8 τουρκιστὶ μετὰ τὴν παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης διὰ τῶν ἐφημερίδων δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως ἐμφανισθῇ, εἴτε αὐτοπροσώπως εἴτε δι' ἀντιπροσώπου πρὸ τοῦ Πνευματικοῦ τῶν Πατριαρχείων Δικαστηρίου, ὡς ὑπὸ τῆς συζύγου αὐτοῦ Πηνελόπης Παύλου Σπύρογλου, θυγατρὸς Ἰορδάνου Καπλάνογλου, ὑπηκόου Ὀθωμανῆς καὶ κατοίκου Φαναρίου, ἐναγόμενος ἐπὶ διαζεύξει. Προσεπιδηλοῦται δ' αὐτῷ ὅτι, ἐὰν μὴ ἐμφανισθῇ κατὰ τὴν ὡς ἄνω ὁριζομένην δικάσιμον, ἡ ἀγωγὴ δικασθήσεται ἐρήμην αὐτοῦ. Ἡ παροῦσα κλῆσις τρὶς δημοσιευθήσεται κατὰ συνέχειαν διὰ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκδιδομένων ἐφημερίδων «Ἐκκλησ. Ἀληθείας» καὶ «Ἀνατολῆς».

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 23 Ἰανουαρίου 1899. 3

Ὁ Πρόεδρος

† ὁ Χαλδείας **ΓΕΡΒΑΣΙΟΣ** Ὁ Γραμματεὺς

ἱεροδ. **ΑΝΘ. Π. ΟΡΦΑΝΙΔΗΣ**

Ὁ ὑπεύθυνος Ι. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΘ΄. ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 24 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1899 ΑΡΙΘ. 18

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Σκοπίων ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ (πρόεδρος)
† Ὁ Μέγας Πρωτοσύγκελλος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
† Ὁ Ἀρχιγρ. τῆς Ἱ. Συνόδου ΦΩΤΙΟΣ (ταμίας)
† Ὁ Μέγας Ἀρχιδιάκονος ΔΙΟΔΩΡΟΣ
ΧΡ. ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ (γραμματεύς)

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

ὅλον τὸ ὀθωμαν. κράτος μετζίτια ἀργ. 8
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκ. 3
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾶ 25
ἑξαμηνιαῖα τὰ ἡμίσυ

Ἡ Συνδρομὴ προκαταβάλλεται
Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται τὴν 1 Ἰανουαρίου

Ἕνεκα τῶν χθὲς ἀγομένων ἑορτῶν ἡ «ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ» ἐκδίδοται σήμερον Σαββάτῳ.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.

Ἐκκλησιαστικὰ χρονικὰ—Λόγος εἰς τὴν Β΄ Κυριακὴν τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς περὶ θρησκευτικοῦ ζήλου — Λόγος εἰς τὴν κυριακὴν τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς περὶ τοῦ ἀληθοῦς προορισμοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ—Κοινοποιήσεις.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Αἱ ἑορταὶ τοῦ Πάσχα ἐν τοῖς Πατριαρχείοις.

Μετ' ἰδιαιτέρας ἀγαλλιάσεως ὀφείλομεν ν' ἀναγράψωμεν ὅτι καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο τὸ ὀρθόδοξον πλήρωμα μείζονα ἐσχεῖ παρεχόμενον δείγματα εὐσεβείας καὶ ἀφοσιώσεως εἰς τὰ τῆς θείας λατρείας πρὸς τὸν Ὕψιστον ἀθρόον συνέρρεε καθ' ἅπασαν μὲν τὴν Ἁγίαν καὶ μεγάλην Τεσσαρακοστήν, ἰδίᾳ ὅμως κατὰ τὴν Μεγάλην Ἑβδομάδα τῶν σεπτῶν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ Παθῶν, εἰς τοὺς ναοὺς τῆς ἀρχιεπισκοπῆς πάσης.

Τῇ Κυριακῇ τοῦ Πάσχα συνελειτούργησαν τῇ Α. Θ. Παναγιότητι οἱ σεβασμιώτατοι ἅγιοι συνοδικοὶ Ἀμασείας Ἀνθίμος, Βερροίας Κωνστάντιος, Ρόδου Κωνσταντῖνος, Βιζύης Ἱερόθεος, Σωζοαγαθουπόλεως Παρθένιος, Σκοπίων Ἀμβρόσιος, Χαλδείας Γερβάσιος, Σερβίων καὶ Κοζάνης Κωνστάντιος καὶ Ἐλευθερουπόλεως Διονύσιος, τὸ πρεσβυτέριον τοῦ Πατριαρχικοῦ ναοῦ ὡς καὶ ὁ Μ. Ἀρχιδιάκονος Διόδωρος, ὁ Δευτερεύων Λαυρέντιος, ὁ Τριτεύων Παρθένιος καὶ δύο ἄλλοι διάκονοι.

Μᾶλλον δὲ ἐπιβλητικὴ καὶ μεγαλοπρεπὴς ἐτελέσθη κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἡ ἀκολουθία τοῦ Ἑσπερινοῦ τῆς Ἀναστάσεως. Πολὺ πρὸ τῆς ὡρισμένης ὥρας ὁ πατριαρχικὸς ναὸς εἶχε κατακλυσθῇ ὑπὸ ἀπείρου πλήθους ἀστικοῦ ἐκκλησιάσματος, ἡ δὲ τήρησις τῆς τάξεως ἕνεκα τοῦ μεγάλου συνωστισμοῦ ἀπέβη ἀδύνατος.

Τῇ ὡρισμένῃ ὥρᾳ προσῆλθον εἰς τὰ Πατριαρχεῖα ἡ Α. Ε. ὁ Τσαρπάτσεϋ ἐκπροσωπῶν τὴν Α. Ε. τὸν ἀποδημοῦντα πρεσβευτὴν τῆς Ρωσίας Ζηνόβιεϋ συνοδευόμενος ὑπὸ πολλῶν ἄλλων ἐγκρίτων προσώπων τῆς τε πρεσβείας καὶ τοῦ προξενείου, ὁ πρῶτος γραμματεὺς τῆς ἐνταῦθα ἑλληνικῆς πρεσβείας Εὐγένιος Ζαλοκώστας ἐκπροσωπῶν τὴν Α. Ε. τὸν ἔνεκα ἀσθενείας ἀπόντα πρεσβευτὴν τῆς Ἑλλάδος Ν. Μαυροκορδάτον συνοδευόμενος ὡσαύτως ὑπὸ πολλῶν προσώπων τῆς τε πρεσβείας καὶ τοῦ προξενείου, ἡ Α. Ε. ὁ Μέγας Λογοθέτης Σταυράκης Ἀριστάρχης βέης, οἱ ἐκ τῶν ὁμογενῶν βαθμοῦχοι ἐξοχώτατοι Παυλάκης πασᾶς Φαναριώτης, Ι. Βιθυνός, Σμυρνάκης Σιγγούσογλους, Ἀβραὰμ Βαπορίδης ἐφέντης, Φραγκιὰς ἐφέντης, ἐκ δὲ τῶν ἐγκρίτων ὁμογενῶν τραπεζιτῶν οἱ κκ. Παῦλος Στεφάνοβικ Σευλίτσης, Λεωνίδας Ζαρίφης, Εὐστάθιος καὶ Δημοσθένης Εὐγενίδαι, Κ. Βλαστάρης, Θ. Κουρτζῆς σὺν ταῖς οἰκογενείαις αὐτῶν, τὰ μέλη τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου καὶ πλεῖστοι περιηγηταί, γερμανοί, ρῶσοι, ἀμερικανοί, ρουμάνοι καὶ ἄλλα ἔγκριτα μέλη τῆς βασιλευούσης.

Ἐπιστάσης τῆς ὥρας ἡ Α. Θ. Π. εἰσῆλθεν εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ Μ. Συνοδικοῦ ἀκολουθουμένη ὑπὸ τῶν ἁγίων συνοδικῶν καὶ ἤρξατο κατὰ τὴν εἰθισμένην τάξιν ἀμφιεννύμενος διὰ τοῦ Μ. Ἀρχιδιακόνου Διοδώρου καὶ τοῦ Δευτερεύοντος Λαυρεντίου τὴν ἀρχιερατικὴν αὐτοῦ στολήν, τοῦ ὑπογραμματέως τῆς Ἱ. Συνόδου, τοῦ Τριτεύοντος καὶ δύο ἄλλων διακόνων ἐκφωνούντων κατὰ τὴν ἀμφίεσιν τὰ ὡρισμένα ἐκ τῆς ἁγίας Γραφῆς ῥητά, τῶν δὲ χορῶν τοῦ ναοῦ ψαλλόντων ἐμμελῶς καὶ ἀργῶς παρὰ τὴν θύραν τοῦ Συνοδικοῦ τὸ «Ἀναστάσεως ἡμέρα».

Τῆς ἀμριέσεως τῆς τε Α. Θ. Π. καὶ τῶν ἁγίων συνοδικῶν περατωθείσης ἤρξατο ἡ εἰς τὸν ναὸν κάθοδος κατὰ τὴν εἰθισμένην τάξιν, τῆς Α. Θ. Π. ὑποβασταζομένης δεξιᾷμὲν ὑπὸ τοῦ Τσερμπάτσου, ἀριστερᾷ δὲ ὑπὸ τοῦ Εὐγενίου Ζαλοκώστα. Πᾶσα ἡ μεγαλοπρεπὴς συνοδία κατελθοῦσα τὴν κλίμακα τῆς Μ. Πρωτοσυγκελλίας ἐχώρησεν ἐκ τῆς ὀπισθίας πύλης τῶν Πατριαρχείων καὶ περιεστοιχισμένη ὑπὸ ἀγήματος ναυτῶν ρώσων ἀρίκετο εἰς τὴν ἐμπροσθίαν, τῶν στρατιωτῶν ἀποσπασμάτων ἀναχαιτιζόντων τὸν συνωστισμὸν τοῦ πλήθους, ὁπόθεν διὰ τῆς κυρίας Πύλης τῶν Πατριαρχείων εἰσῆλθεν εἰς τὸν ἱερὸν Ναόν. Τὰς οἰκείας θέσεις πάντων ἐν αὐτῷ καταλαβόντων ἤρξαντο ἡ ἀκολουθία τοῦ Ἑσπερινοῦ μετὰ πάσης τῆς ἐκκλησιαστικῆς μεγαλοπρεπείας. Τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον κατὰ τὸ εἰωθὸς ἀνεγνώσθη εἰς πολλὰς ξένας γλώσσας, ἤτοι ἑλληνιστὶ μὲν ὑπὸ τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, τοῦ ἁγίου Ἀμασείας καὶ τοῦ Μ. Ἀρχιδιακόνου, σλαυωνιστὶ ὑπὸ τοῦ ἁγίου Βερροίας, γαλλιστὶ ὑπὸ τοῦ ἁγίου Ρόδου, τουρκιστὶ ὑπὸ τοῦ ἁγίου Σκοπίων, λατινιστὶ ὑπὸ τοῦ ἁγίου Σερβίων καὶ Κοζάνης, ρωσιστὶ ὑπὸ τοῦ ρώσου ἀρχιμανδρίτου Ἰωνᾶ, γερμανιστὶ ὑπὸ τοῦ ἀρχιμανδρίτου Γρηγ. Κωνσταντινίδου, σερβιστὶ ὑπὸ τοῦ σέρβου ἀρχιμανδρίτου Νικηφόρου, ρουμανιστὶ ὑπὸ τοῦ ἱερέως Ἀνθίμου, καὶ ἀρμενιστὶ ὑπὸ τοῦ Συγκέλλου Νικοδήμου.

Τοῦ Ἑσπερινοῦ περατωθέντος πᾶσα ἡ συνοδία ἐξῆλθε τοῦ ἱεροῦ ναοῦ καὶ ἐν μέσῳ ζωηροτάτων ζητωκραυγήσεων ὑπέρ τῆς Α. Α. Μ. τοῦ Σουλτάνου καὶ τῆς Α. Θ. Π. ἐπανῆλθεν εἰς τὸ Μ. Συνοδικόν, ἔνθα μετὰ μικρὸν ἀπεκδυσαμένη ἡ Α. Θ. Π. ἐπανῆλθε καὶ αὖθις, καὶ ἀφοῦ προσερώνησε πᾶσι τὸ «Χριστὸς Ἀνέστη» καὶ νύξατο ὅπως ἐπὶ πολλὰς ἐτῶν περιόδους ἑορτάζωσιν ἐν ἀγαλλιάσει τὴν πανήγυριν τῶν πανηγύρεων τοῦ Χριστιανισμοῦ, διένειμε τὰ εἰθισμένα ᾠά.

Τῇ Τρίτῃ ἡ Α. Θ. Παναγιότης διένειμεν ὁμοίως ἐρυθρὰ ᾠὰ εἰς τὸ ἐκκλησίασμα κατὰ τὸ ἔθος.

Ὁ Πατριάρχης τῶν Ἀρμενίων ἐν τοῖς Πατριαρχείοις.

Τῇ παρελθούσῃ Τρίτῃ ἡ Α. Μακαριότης ὁ Πατριάρχης τῶν ἀνατολικῶν Ἀρμενίων Μαλαχίας ἐν συνοδίᾳ τῶν ἀρχιεπισκόπων Κρικορίς, προέδρου τοῦ θρησκευτικοῦ συμβουλίου καὶ Βαχράμ Μαγκουνί, ἀντιπροέδρου, τοῦ ἐπισκόπου Γαβριήλ, πρωτοσυγκέλλου τοῦ ἀρμενικοῦ Πατριαρχείου, τῶν ἀξιοτίμων συμβούλων Τζαγιὰν Ἠλιὰς ἐφέντη, Δεμιρτζιπασιὰν Σεμπούχ ἐφέντη καὶ Γιουσουφιὰν Δικρὰν ἐφέντη, ὡς καὶ τοῦ Καπουκεχαγιὰ Δικρὰν ἐφέντη ἐπεσκέψατο τὴν Α. Θ. Π. τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην. Τὴν Α. Μακαριότητα ὑποδεξάμενοι ἐν τῇ Πύλῃ τῶν Πατριαρχείων μετὰ τοῦ προσήκοντος σεβασμοῦ ἀνώτεροι κληρικοὶ ὑπάλληλοι τῶν Πατριαρχείων μετὰ τοῦ πρεσβυτερίου τοῦ Πατριαρχικοῦ ναοῦ, ὡδήγησαν εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ Μ. Συνοδικοῦ, ἔνθα ἡ Α. Θ. Παναγιότης περιεστοιχισμένη ὑπὸ τῶν σεβασμιωτάτων συνοδικῶν Ἀμασείας Ἀνθίμου, Ρόδου Κωνσταντίνου, Σκοπίων Ἀμβροσίου, Χαλδείας Γερβασίου, Σερβίων καὶ Κοζάνης Κωνσταντίου, καὶ τῶν ἀξιοτίμων συμβούλων Ἀνδρέου Κοπάση ἐφέντη, Εὐαγγέλου Ἀμαξοπούλου, Κωνσταντίνου Κωνσταντινίδου καὶ Βασιλείου Δεσίρη ἐδέξατο τὴν Α. Μακαριότητα καὶ ἀντήλλαξε τὸν ἐν Χριστῷ ἀδελφικὸν ἀσπασμόν.

Μετὰ τὰς ἑκατέρωθεν γενομένας συστάσεις τῶν συνοδιῶν οἱ Πατριάρχαι διελέξαντο περί τινων ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων διερμηνεύοντος τοῦ ἀρμενομαθοῦς διαγγελέως τῶν Πατριαρχείων Δημητρίου Τσολακίδου.

Εἶτα δὲ Α. Μακαριότης ἀποχαιρετίσασα τὴν Α. Θ. Π. καὶ τοὺς συνοδοὺς κατῆλθε, προπεμπομένη ὑπὸ τοῦ ἀρχιγραμματέως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου Φωτίου καὶ τῶν συμβούλων, εἰς τὸν Πατριαρχικὸν ναόν, καὶ ἀφοῦ ἠσπάσατο τὸ ἐπὶ τῆς ἁγίας Τραπέζης ἱερὸν Εὐαγγέλιον ἔστη ἐπὶ τῶν βαθμίδων τοῦ Πατριαρχικοῦ Θρόνου καὶ ἀπήγγειλε τὴν ἐξῆς προσρώνησιν πρὸς τὸ συρρεῦσαν ἐκκλησίασμα, ἣν διηρμήνευσεν ὁ Δημήτριος Τσολακίδης.

Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν. Οἱ εἰς Χριστὸν πιστεύοντες προσφωνοῦσιν ἀλλήλους διὰ τοῦ χαρμοσύνου τούτου ἀσπασμοῦ καὶ αἱ χριστιανικαὶ Ἐκκλησίαι δίδουσι πρὸς ἀλλήλους τὸν αὐτὸν ἀσπασμόν, ἐφ' ᾧ καὶ ἐγὼ ἔρχομαι ἵνα προσφέρω ἐν ὀνόματι τῆς Ἀρμενικῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας πρὸς τὴν ὀρθόδοξον ἑλληνικὴν «τὸ χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν», εὐαγγελιζόμενον ὑμῖν καὶ ἡμῖν χαρὰν μεγάλην.

Ἡ χαρμόσυνος ἀγγελία τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ εἶνε φωνὴ παρηγορίας τῇ ἀνθρωπότητι, διότι σημαίνει ἐκ τοῦ θανάτου ζωὴν καὶ ἐκ τοῦ σταυροῦ δόξαν καὶ τυγχάνει μυστήριον οὐράνιον ἐμπνέον εἰς πάσας τὰς καταπεπονημένας καρδίας καὶ τὰς πεθλιμμένας ψυχὰς παρηγορίαν ἐν ταῖς τρικυμιώδεσι συμφοραῖς τοῦ βίου.

Ἡ χαρμόσυνος ἀγγελία τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ εἶνε φωνὴ μεγάλων προσδοκιῶν, καθότι τὴν ἐν τῷ τούτῳ βίῳ πεπεδημένην ἀνθρωπότητα ἀνυψοῖ εἰς ἀπόλαυσιν ζωῆς αἰωνίου διδάσκουσα ἡμᾶς ὅτι ὁ ἐγείρας τὸν Ἰησοῦν ἐκ νεκρῶν ἐγερεῖ καὶ ἡμᾶς σὺν τῷ Ἰησοῦ.

Ἡ χαρμόσυνος ἀγγελία τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ εἶνε δι' ἡμᾶς φωνὴ ἀδελφικῆς ἀγάπης, διότι ὁ Ἰησοῦς Χριστός, ὁ πρωτότοκος τῶν νεκρῶν, διδάσκει ἡμᾶς ὅτι ἐσμὲν ὅμιλοι πολλῶν ἀδελφῶν, ἑνὸς πατρὸς τέκνα, ἑνὸς διδασκάλου μαθηταί, ἐφ' ᾧ καὶ ἵνα ἀποδείξωμεν ὅτι ἐσμὲν ἀδελφοὶ ἀχώριστοι ἀπ' ἀλλήλων διὰ τῶν μετὰ περιπτύξεως ἀσπασιῶν καὶ διὰ σημείων ἀδελφικῶν καθιερούμεν τῆς ἁγίας Ἀναστάσεως τὸν χαιρετισμόν.

Τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ ἡ χαρμόσυνος ἀγγελία εἶνε δι' ἡμᾶς φωνὴ τῆς ἑνότητος τῆς Ἐκκλησίας, διότι ἡ ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ θεμελιωθεῖσα Ἐκκλησία δὲν θεωρεῖ ἑαυτὴν μετὰ τὴν ἐπὶ τοῦ Γολγοθᾶ θυσίαν ἐστερημένην κεφαλῆς, καὶ δὲν ἐπι-

ζητεῖ διάδοχον αὐτῆς κεφαλήν, ἀλλὰ τὸν ἀναστάντα καὶ ἀεὶ ζῶντα Χριστὸν καὶ ἐκ δεξιῶν τοῦ Πατρὸς καθεζόμενον ἀναγνωρίζει ὡς ζῶσαν καὶ πραγματικὴν κεφαλὴν καὶ ὅλαι αἱ μερικαὶ ἐκκλησίαι θεωροῦνται ἐπίσης τῆς αὐτῆς κεφαλῆς μέλη.

Τῆς τοῦ Χριστοῦ Ἀναστάσεως ἡ χαρμόσυνος ἀγγελία εἶνε φωνὴ τῆς πίστεως, διότι τῆς ἡμετέρας θρησκείας καὶ πίστεως πᾶσαι αἱ ἀλήθειαι καὶ αἱ οὐράνιοι ἀρχαὶ συγκεντροῦνται εἰς τὴν Ἀνάστασιν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Καὶ ἐν τούτῳ τῷ ὑπερθαυμάστῳ μυστηρίῳ περιέχονται, καὶ διὰ τοῦτο ὅπως οἱ ἀπόστολοι ἐμαρτύρησαν τὴν Ἀνάστασιν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἐκήρυξαν αὐτὴν καὶ δι' αὐτῆς τὸν χριστιανισμὸν διέδωκαν, οὕτω καὶ ἡμεῖς τὴν Ἀνάστασιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ πρὸς ἀλλήλους εὐαγγελιζόμενοι ὁμολογοῦμεν τὴν εἰς Χριστὸν ἡμῶν πίστιν.

Αὕτη εἶνε, ἀγαπητοί, τοῦ ἡμετέρου ἐν Κυρίῳ ἀσπασμοῦ ἡ ἔννοια καὶ ἡ σημασία καὶ ἐγὼ ἐν τούτῳ τῷ πνεύματι ἐπαναλαμβάνω πρὸς πάντας ὑμᾶς «Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν» ὑμῖν καὶ ἡμῖν εὐαγγελιζόμενος χαρὰν μεγάλην.

Εὐχηθῶμεν ὅπως ὁ ἀναστὰς ἐκ νεκρῶν Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς δωρῆται τῇ Ἐκκλησίᾳ αὐτοῦ τὴν παρηγορίαν, τὴν προσδοκίαν, τὴν ἀγάπην τὴν ἑνότητα καὶ τῆς πίστεως τὰ οὐράνια ἀγαθά, καὶ ὅπως αἱ ἐν Χριστῷ ἡνωμέναι Ἐκκλησίαι ὑπὸ τὴν σκέπην τοῦ Ἀρχιποίμενος αὐτῶν ἀπολαύωσι τούτων. Ἡμεῖς δὲ πάντες διὰ τῆς αὐτῆς πίστεως καὶ τῆς αὐτῆς ἐλπίδος καὶ δι' ἧς αὐτῆς ἀγάπης ὦμεν συνηνωμένοι καὶ ἀξιωθῶμεν τῆς οὐρανίου εὐλογίας, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς ἀπείρους αἰῶνας. Ἀμήν.

Κατόπιν ἡ Α. Μακαριότης ἐξῆλθε τοῦ ναοῦ προπεμπομένη φιλοφρόνως ὑπό τε συμβούλων καὶ τῶν κληρικῶν ὑπαλλήλων τῶν Πατριαρχείων.

Ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἐν τῷ Ἀρμενικῷ Πατριαρχείῳ

Ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης συνοδευόμενος ὑπὸ τῶν σεβασμιωτάτων ἁγίων συνοδικῶν Ἀμασείας Ἀνθίμου, Βερροίας Κωνσταντίου καὶ Χαλδείας Γερβασίου, τῶν ἐριτίμων συμβούλων Ἀνδρέου Κοπάση ἐφέντη, Κ. Κωνσταντινίδου, Β. Δεσίρη, τοῦ ἀρχιγραμματέως τῆς ἱερᾶς Συνόδου Φωτίου, τοῦ ἄρχοντος Καπουκεχαγιὰ Ἀντωνίου ἐφέντη Οἰκιάδου καὶ τοῦ ἐκ τῶν διαγγελέων Δ. Τσολακίδου μετεβη χθὲς εἰς τὸ ἐν Κοντοσκαλίῳ ἀρμενικὸν Πατριαρχεῖον καὶ ἀντεπεσκέψατο τὴν Α. Μακαριότητα τὸν Πατριάρχην τῶν Ἀρμενίων Μαλαχίαν.

Ἡ Α Μακαριότης περιστοιχιζομένη ὑπὸ ἐπισκόπων καὶ πλείστων ἀρχιμανδριτῶν καὶ τῶν μελῶν τοῦ λαϊκοῦ Συμβουλίου ὑπεδέξατο τὴν Α. Θ. Παναγιότητα ἐπὶ τῆς μεγάλης κλίμακος καὶ ὡδήγησεν εἶτα εἰς τὴν μεγάλην αἴθουσαν τῆς ὑποδοχῆς. Ἀμφότεροι οἱ πνευματικοὶ ἀρχηγοὶ μετὰ τὸν ἐν Χριστῷ ἀδελφικὸν ἀσπασμὸν συνδιελέξαντο ἐφ' ἱκανὸν γαλλιστὶ καὶ ἀρμενιστὶ διερμηνεύοντος τοῦ Δ. Τσολακίδου. Εἶτα ἡ Α. Θ. Παναγιότης προπεμφθεῖσα ὑπὸ τῆς Α. Μακαριότητος μέχρι τῆς κλίμακος καὶ προπεμπομένη ὑπὸ πάντων τῶν κληρικῶν καὶ λαϊκῶν ἀρμενίων κατῆλθε σὺν τῇ συνοδίᾳ αὐτῆς εἰς τὸν πατριαρχικὸν ναόν, προπορευομένων καὶ θυμιώντων τεσσάρων ἀρμενίων διακόνων καὶ ἱσταμένων ἑκατέρωθεν χορῶν λαμπαδηροῦντων καὶ ψαλλόντων παίδων.

Ἡ Α. Θ. Π. προσκυνήσασα τὴν ἁγίαν Τράπεζαν ἀπέτεινεν εἶτα πρὸς τὸ συρρεῦσαν ἐκκλησίασμα τὴν ἑπομένην προσφώνησιν, ἣν μεθηρμήνευσε πάρεδρος ὁ Δ. Τσολακίδης.

Ἐν ὀνόματι τοῦ ἐκ νεκρῶν ἀναστάντος Κυρίου ἡμῶν εὐλογῶν πάντας ὑμᾶς, τοὺς τῇ θείᾳ αὐτοῦ χάριτι ἀδελφοὺς Ἀρμενίους, ἐγὼ ὁ τῶν ὀρθοδόξων ἀδελφῶν ὑμῶν ἐλέῳ Θεοῦ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης, συγχαίρω ὑμῖν πατρικῶς ὅτι καὶ τὸ ἔτος τοῦτο ἠξίωσεν ἡμᾶς νὰ φθάσωμεν εἰς τὰς πανηγυρικὰς ταύτας ἡμέρας τῆς λαμπροφόρου καὶ κοσμοσωτηρίου Ἀναστάσεως, καὶ νὰ ἀρυσθῶμεν ἐκ τοῦ ζωηφόρου τάφου νέας δυνάμεις διὰ τὸ ὑπόλοιπον τοῦ ἐπιγείου βίου ἡμῶν, ὅσον ἔχει δι' ἕκαστον προωρισμένον ὁ ζωῆς ἔχων καὶ θανάτου τὴν ἐξουσίαν Κύριος ἡμῶν.

Οἱ ἀληθεῖς χριστιανοὶ οἱ διδαχθέντες παρὰ τοῦ Θεανθρώπου Σωτῆρος, τῶν θεοπνεύστων αὐτοῦ Ἀποστόλων καὶ τῶν ἁγίων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας ὅτι εἰσὶ πάροικοι καὶ παρεπίδημοι ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, μὴ ἔχοντες ὧδε μένουσαν πόλιν ἀλλὰ τὴν μέλλουσαν ἐπιζητοῦντες, δὲν δικαιοῦνται ποσῶς ἐκ τῶν δεινῶν περιστατικῶν ὅσα συναντῶσιν εἰς τὴν ἐπὶ γῆς πορείαν, οἱ λαβόντες ὡς κλῆρον κατὰ τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον τὰς θλίψεις, δὲν δικαιοῦνται, λέγω, μήτε νὰ ὀλιγοψυχῶσι μήτε νὰ μεμψιμοιρῶσιν ὡς ποτε ἔπραττον οἱ ἀρχαῖοι ἑβραῖοι ἐν ἐρήμῳ, ἀνυπομόνως τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας πρὸ τοῦ ὡρισμένου χρόνου ὀνειρευόμενοι, μήτε νὰ παρασύρωνται εἰς θρησκευτικὰς παραπλανήσεις, εἰς δισταγμοὺς καὶ γογγυσμοὺς κατὰ τῆς θείας Προνοίας τῆς τὰ πάντα παντσόφως οἰκονομούσης· διότι ὁ Χριστὸς ἡμῶν προεῖπε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ «ἐν τῷ κόσμῳ θλῖψιν ἕξετε, ἀλλὰ θαρσεῖτε, ἐγὼ νενίκηκα τὸν κόσμον» (Ἰωαν. ς' 33).

Ἀδελφοὶ ἐν τῇ πίστει Ἀρμένιοι, ὁ εὐδοκήσας ἵνα γεννηθῶμεν χριστιανοὶ καὶ ἔχωμεν Σωτῆρα τὸν διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν σαρκωθέντα καὶ παθόντα καὶ ταφέντα, ἀλλὰ καὶ ἀναστάντα ἵνα ἀναστήσῃ ἡμᾶς ἐκ τοῦ προπατορικοῦ θανάτου, ὁδηγεῖ ἡμᾶς ἀοράτως διὰ τῆς ἐρημικῆς ταύτης καὶ ὀδυνηρᾶς τρίβου εἰς τὴν ἀληθινὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας, τὴν ἄνω Ἱερουσαλήμ, τὴν θριαμβεύουσαν ἐκκλησίαν, ὅπου ἔσονται δεκτοὶ μόνοι οἱ ἀναγεννηθέντες ἐν Χριστῷ διὰ τοῦ βαπτίσματος, οἱ τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον ἀποθέμενοι σὺν ταῖς πράξεσιν αὐτοῦ καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις, οἱ ἀγαπήσαντες ἐνθέως καὶ πολιτευσάμενοι ἐπὶ γῆς φιλανθρώπως.

Τοιαύτην ζωὴν ἐπεύχομαι ὑμῖν σήμερον ἐκ τοῦ ἱεροῦ τούτου βήματος, ἀδελφοὶ Ἀρμένιοι· μνημονεύετε πάντοτε εὐσεβῶς Ἰησοῦν Χριστὸν ἐγηγερμένον ἐκ νεκρῶν. (Β'. Τιμ. Β'. 8) Τηρεῖτε ἀσβεστον τὸ φέγγος τῆς εὐσεβείας, ὡς καὶ ὁ μακαριώτατος ὑμῶν Πα-

τριάρχης καὶ ἀδελφὸς ἡμῖν ἀγαπητὸς κ. Μαλαχίας συνέστησεν εἰς ὑμᾶς διὰ τῆς τελευταίας ποιμαντορικῆς ἐγκυκλίου, καὶ περιποιεῖσθε τὸ πῦρ τῆς ἀγάπης καὶ πρὸς ἀλλήλους καὶ πρὸς ἡμᾶς τοὺς ὀρθοδόξους, τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς ἀδελφικὴν ἀγάπην. «Ὁ δὲ Θεὸς τῆς εἰρήνης, ὁ ἀναγαγὼν ἐκ νεκρῶν τὸν ποιμένα τῶν προβάτων τὸν μέγαν ἐν αἵματι διαθήκης αἰωνίου τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν, καταρτίσαι ὑμᾶς ἐν παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ εἰς τὸ ποιῆσαι τὸ θέλημα αὐτοῦ, ποιῶν ἐν ὑμῖν τὸ εὐάρεστον ἐνώπιον αὐτοῦ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ» (πρὸς Ἑβρ. ΙΓ'. 20). Οὕτω καὶ τὸν ἐκ τάφου ἀναστάντα Σωτῆρα ἡμῶν πρεπόντως τιμῶμεν καὶ γεραίρομεν, καὶ τῶν δύο ἐκκλησιῶν τὰ ἀληθῆ συμφέροντα ὑποστηριζόμεν καὶ προάγομεν, καὶ τῶν ἐπηγγελμένων ἀγαθῶν ἐλπίζομεν νὰ ἀξιωθῶμεν κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην τῆς ἀνταποδόσεως.

Πρὶν ἢ χωρισθῶμεν δὲ ἀπ' ἀλλήλων εὐξώμεθα ὑπὲρ τοῦ μεγαλειοτάτου καὶ φιλολάου ἡμῶν Ἄναχτος Σουλτὰν Ἀπτοὺλ Χαμὶτ Χὰν αἰθέντου ἡμῶν, ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ ὁποίου ἐσμέν, παρακαλοῦντες τὸν Ὕψιστον ὅπως χαρίζηται αὐτῷ ζωὴν μακροχρόνιον καὶ ἔνδοξον ἐμπρέων πάντοτε αὐτῷ ἀγαθὰ βουλεύματα ὑπὲρ τῶν πιστῶν αὐτοῦ λαῶν, αἵνα καὶ ἡμεῖς ἤρεμον καὶ ἡσύχιον βίον διάγωμεν ἐν πάσῃ εὐσεβείᾳ καὶ σεμνότητι». (Α'. Τιμ. Β'. 2) Ἀμήν.

—*Ἱερὰ Σύνοδος.*—Τῇ προχθὲς Τετάρτῃ ἡ ἁγία καὶ ἱερὰ Σύνοδος συγκροτήσασα ἔκτακτον συνεδρίαν αὐτῆς συνδιεσκέψατο περὶ σπουδαίου ἐκκλησιαστικοῦ ζητήματος. Εἶτα δὲ ἐντολῇ τῆς Α. Θ Παναγιότητος οἱ ἐκ τῶν συνοδικῶν σεβασμιώτατοι μητροπολῖται Βερροίας Κωνστάντιος καὶ Σκοπίων Ἀμβρόσιος συνοδευόμενοι ὑπὸ τοῦ ἐνταῦθα ἐπιτρόπου τοῦ Παναγίου Τάφου ἀρχιμανδρίτου Γερμανοῦ Ἀποστολάτου καὶ τοῦ ἄρχοντος Καπουκεχαγιὲ Ἀντωνίου ἐρέντη Οἰκιάδου μετέβησαν εἰς τὴν Υ. Πύλην καὶ ἔσχον συνέντευξιν μετὰ τῆς Α. Υ. τοῦ πρωθυπουργοῦ περὶ ἐπείγοντος ἐκκλησιαστικοῦ ζητήματος.

Καὶ σήμερον δὲ συνελθοῦσα καὶ αὖθις εἰς ἔκτακτον συνεδρίαν ἐξηκολούθησε τὰς περὶ τοῦ αὐτοῦ ζητήματος σκέψεις αὐτῆς.

—*Συνεδρία Δύο Σωμάτων.* — Μετὰ τὴν λῆξιν τῆς ἀνωτέρω συνοδικῆς συνεδρίας ἡ Α. Θ. Π συνεκάλεσε τὰ Δύο Σώματα καὶ διεσκέψατο περὶ ζητήματος ὑψίστου ἐνδιαφέροντος.

—*Συγχαρητήρια καὶ ἐπισκέψεις.* — Ἐπὶ ταῖς ἑορταῖς τοῦ ἁγίου Πάσχα συνεχάρησαν τῇ Α. Θ. Π, τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ αἱ ΑΑ. ΘΘ. ΠΠ. οἱ πατριάρχαι ὁ πρώην Κωνσταντινουπόλεως Νεόφυτος, ὁ Ἀλεξανδρείας Σωφρόνιος, αἱ ΑΑ. ΜΜ. οἱ πατριάρχαι Ἱεροσολύμων Δαμιανός, πρώην Ἱεροσολύμων Νικόδημος, πρώην Ἀντιοχείας Σπυρίδων, ὁ Τοποτηρητὴς τοῦ Ἀντιοχικοῦ Θρόνου, πάντες οἱ ὑπὸ τὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον μητροπολῖται, ἡ Α. Υ. ὁ πρωθυπουργὸς καὶ οἱ Ἐξοχώτ. ὑπουργοί, οἱ πρεσβευταὶ Σερβίας καὶ Μαυροβουνίου, ὁ ἐν Βρυξέλλαις πρεσβευτὴς τῆς Τουρκίας Στέφανος Καραθεοδωρῆς, οἱ ἐξοχώτατοι πρεσβευταὶ Γαλλίας, Ἀγγλίας, Ἰταλίας, διὰ τῶν οἰκείων διερμηνέων, τὰ μέλη τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου, οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν ἁγίων Τόπων, ὁ Διευθυντὴς μετὰ τῶν καθηγητῶν τῆς τε Θεολογ. Σχολῆς Χάλκης καὶ τῆς Μ. τοῦ Γένους Σχολῆς, οἱ ἀρχιερατικῶς προϊστάμενοι τῶν ἐνοριῶν, ὁ ἱερὸς κλῆρος τῆς ἀρχιεπισκοπῆς, πρόεδροι διαφόρων σωματείων, λόγιοι, ἐπιστήμονες καὶ πλῆθος ἄλλο ἐκ τοῦ ὀρθοδόξου πληρώματος.

Χθὲς ἡ Α.Ε. ὁ ἐνταῦθα πρεσβευτὴς τῆς Αὐστρίας βαρόνος δε-Κάλιτς ἐν συνοδίᾳ τοῦ πρώτου διερμηνέως τῆς Πρεσβείας Πογάτσερ ἐπεσκέψατο τὸν Α. Θ. Π. τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην παραμείνας ἐφ' ἱκανόν.

—*Ἀντεπισκέψεις.*—Ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἀντεπισκέψατο τῇ παρελθούσῃ Τρίτῃ κατ' οἶκον τοὺς σεβασμιωτάτους ἁγίους συνοδικοὺς ὡς καὶ τοὺς ἐν τῇ βασιλευούσῃ παρεπιδημοῦντας μητροπολίτας.

—*Ἐπέτειος ὀνόματος τῆς Α. Μ. τοῦ Γεωργίου.* —Χθὲς ἐπὶ τῇ ἐπετείῳ τοῦ ὀνόματος τῆς Α. Μ. τοῦ βασιλέως τῶν Ἑλλήνων Γεωργίου τελεσθείσης δοξολογίας ἐν τῷ ἐν Σταυροδρομίῳ ναῷ τῶν Εἰσοδίων, ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης διὰ τοῦ Μ. Πρωτοσυγκέλλου Χρυσοστόμου, καὶ τοῦ Ἀρχιμ. Κωνσταντίνου Βοντζαλίδου τὸ μὲν ἀντεπροσωπεύθη κατ' αὐτήν, τὸ δὲ διεβίβασε τῇ Α. Ε. τῷ πρεσβευτῇ τὰς ἐπὶ τῇ ἑορτῇ ταύτῃ συγχαρητηρίους εὐχὰς καὶ εὐλογίας.

—*Πατριαρχικαὶ εὐχαί.*—Ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμεν.κὸς Πατριάρχης πληροφορηθεὶς ὅτι ἀδιαθετεῖ ἀπό τινος ἡ Α. Ε. ὁ ἐνταῦθα πρεσβευτὴς τῆς Ἑλλάδος Ν. Μαυροκορδάτος διηρώτησε τὰ κατὰ τὴν ὑγείαν αὐτοῦ πρόχθες διὰ τοῦ πανοσιολ. Δευτερεύοντος Λαυρεντίου.

— *Θάνατος Πατριάρχου Ἀζαριάν.* — Τοῦ μακαριωτάτου Πατριάρχου τῶν καθολικῶν Ἀρμενίων Στεφάνου ἐκδημήσαντος πρὸς Κύριον τῇ παρελθούσῃ Τρίτῃ ἐν τῷ ἐν Πέραν ἀρμενοκαθολικῷ Πατριαρχείῳ, ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης διεβίβασε τὰ θερμὰ αὐτοῦ συλλυπητήρια τῷ τε Τοποτηρητῇ τοῦ χηρεύσαντος Θρόνου καὶ τοῖς ἐγκρίτοις συγγενέσι τοῦ ἀοιδίμου διὰ τῶν πανοσιολ. Μ. Πρωτοσυγκέλλου Χρυσοστόμου καὶ τοῦ ἀρχιμ. Κωνσταντίνου Βοντζαλίδου, νομικοῦ συμβούλου τῶν Πατριαρχείων.

—*Συγχαρητήρια*— Χθὲς ἡ Α. Θ. Παναγιότης διεβίβασε τὰς συγχαρητηρίους αὐτοῦ εὐχὰς καὶ εὐλογίας πρὸς πολλοὺς ὁμογενεῖς ἄγοντας τὴν ἐπέτειον τοῦ ὀνόματος αὐτῶν διὰ τῶν οἰκείων πατριαρχικῶν ὑπαλλήλων.

—*Ἀντεπισκέψεις.*—Ἡ Α. Θ. Παναγιότης ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης διὰ τοῦ πανοσιολ. Μ. Πρωτοσυγκέλλου καὶ Μ. Ἀρχιδιακόνου ἀντεπισκέψατο πάντας τοὺς ἐπὶ ταῖς ἑορταῖς τοῦ Πάσχα τὴν Α. Θ. Π. ἐπισκεψαμένους ἐγκρίτους ὁμογενεῖς.

—*Παρασημοφορίαι.*—Συστάσει τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου ἡ Α. Α. Μ. ὁ σεπτὸς ἡμῶν Ἄναξ εὐηρεστήθη νὰ ἀπονείμῃ ἐσχάτως τῷ μὲν ἐξοχωτάτῳ Β. Σαρακιώτῃ βέῃ τὸ παράσημον Μετζιτιὲ β' τάξεως, τοῖς δὲ ἐκ τῶν μελῶν τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου ἀξιοτίμοις Κ. Κωνσταντινίδῃ, Εὐαγγέλῳ Ἀμαξοπούλῳ καὶ Βασιλείῳ Δεσίρῃ τὸ αὐτὸ παράσημον γ' τάξεως.

Εὐφροσύνως ὡσαύτως ἀναγράφομεν ὅτι ἡ Α. Α. Μ. ὁ Ἄναξ ηὐδόκησε ν' ἀπονείμῃ ἐσχάτως τῷ ἀξιοτίμῳ Δημητρίῳ Βέλλῃ Διευθυντῇ καὶ ἐκδότῃ τῶν συναδέλφων «Ταχυδρόμου» καὶ «Ἀνατολικοῦ Μηνύτορος» τὸ παράσημον Ὀσμανιὲ β' τάξεως.

— *Τὰ μαρτυρικά.*— Ἐγράψαμεν ἐν τῷ προηγουμένῳ φύλλῳ ὅτι ἡ Πατριαρχ. Κεντρικὴ Ἐκκλησιαστικὴ Ἐπιτροπὴ ἀνέθηκε τὴν κατανάλωσιν τῶν *μαρτυρικῶν νομισματοσήμων* εἰς τὰ ἐν Γαλατᾷ ὁδῷ Καράκιοϊ ἀριθ. 37 «Πύργῳ Ἄϊφελ» καὶ ὁδῷ Βοεβόδα ἀριθ. 107—109 «Χρυσῷ Μήλῳ» Ζαχαροπλαστεῖα τοῦ ὁμογενοῦς Παναγιώτου Καρδομμάτου. Ἤδη ἀγγέλλομεν ὅτι αἱ ὑπὸ τῆς εἰρημένης Ἐπιτροπῆς ὁρισθεῖσαι τιμαὶ διὰ τὰ διάφορα εἴδη εἰσὶν αἱ ἑξῆς.

ἀντὶ	10	γροσ.	ἡ	δωδεκὰς	Α'	μεγέθους
»	6	»	»	»	Β'	»
»	5	»	»	»	Γ'	»
»	4	»	»	»	Δ'	»

—Κωνσταντῖνος Παρίτσης— Μετὰ θλίψεως ἀναγράφομεν τὸν θάνατον τοῦ αἰδεσιμ. ἱερέως **Κωνσταντίνου Παρίτση,** Κατηχητοῦ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου συμβάντα χθὲς ἐν Ἀθήναις.

Ὁ ἀοίδιμος **Κωνσταντῖνος,** ἐκ Μαδύτου ὁρμώμενος, διατελέσας ἐκ τῶν ἀρχαίων ἀποφοίτων τῆς ἐν Χάλκῃ Θεολογ. Σχολῆς ἐγένετο εἷς τῶν διαπρεπεστέρων ἐργατῶν τοῦ ἀμπελῶνος τοῦ Κυρίου καὶ τῶν θερμουργοτέρων συντελεστῶν τῆς ἐπιρρώσεως τῆς παρὰ τῇ σπουδαζούσῃ νεότητι θρησκευτικῆς μορφώσεως, μετὰ διαπύρου ζήλου διδάξας τὰ ἱερὰ ὡς καθηγητὴς ἐν ἅπασι σχεδὸν τοῖς ἀνωτέροις παιδευτηρίοις ἀρρένων καὶ θηλέων τῆς πρωτευούσης, καὶ εἰς τὰ τῆς παιδεύσεως ἡμῶν τὴν πολύτιμον διδακτικὴν αὐτοῦ πεῖραν παρασχόμενος. Δόκιμος δὲ καὶ τοῦ καλάμου σκαπανεὺς οὐ μικρὰν παρέσχε συμβολὴν καὶ εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ ἡμετέρου φύλλου ἱκανὰς δημοσιεύσας ἀξιολόγους διατριβάς. Πρότυπον φιλοπονίας καὶ φιλεργίας ἀκουράστου ἑαυτὸν καθ' ἅπαντα τὸν λαμπρὸν καὶ ἱεροπρεπέστατον βίον παρασχὼν ἀνεπαύθη ἐν Κυρίῳ καταλιπὼν κενὸν δυσκόλως ἀναπληρούμενον ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς κοινωνίᾳ καὶ τῇ Ἐκκλησίᾳ.

Τῷ ἐξ ἡμῶν προώρως μεταστάντι ἀειμνήστῳ Κατηχητῇ τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου **Κωνσταντίνῳ Παρίτσῃ** εὐχόμεθα ἀνάπαυσιν καὶ αἰωνίαν τὴν μνήμην.

ΛΟΓΟΣ

ΠΕΡΙ ΤΟΥ

ΑΛΗΘΟΥΣ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΕΝ ΤΩ ΚΟΣΜΩ ΤΟΥΤΩ

ἐκφωνηθεὶς ἐν τῷ πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ ναῷ τὴν Γ' Κυριακὴν τῶν Νηστειῶν

ὑπὸ τοῦ ἀρχιμ. **Ἀγαθαγγέλου Κωνσταντίνου**

Καθηγητοῦ τῆς ἐν Χάλκῃ Θεολογ. Σχολῆς*.

Τοὺς λόγους τούτους τοῦ Εὐαγγελίου, «ν' ἀπαρνηθῶμεν ἡμᾶς αὐτούς, ν' ἄρωμεν τὸν σταυρὸν καὶ ν' ἀκολουθήσωμεν τῷ Χριστῷ» πολλοὶ ὑπολαμβάνουσιν, ὅτι ἀναφέρονται μόνον εἰς τοὺς ἁγίους ἀποστόλους, ἢ τοὺς Μοναχοὺς καὶ Ἀσκητάς, καὶ ἑπομένως θεωροῦσιν ἑαυτοὺς ἀπηλλαγμένους πάσης ἐκ τούτων ὑποχρεώσεως. Ἀλλ' ἀρά γε μόνον διὰ τοὺς ἁγίους Ἀποστόλους καὶ Ἀσκητὰς ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἰς τὸν κόσμον καὶ μόνον τούτους προσκαλεῖ ν' ἀκολουθήσωσιν αὐτῷ; Ὁ Κύριος ἡμῶν, ὡς Θεός, *θέλων πάντας ἀνθρώπους σωθῆναι,* προσκαλεῖ πάντας τοὺς θέλοντας νὰ σωθῶσι, πάντας τοὺς θέλοντας νὰ ὦσιν ἀληθινοὶ ὀπαδοὶ αὐτοῦ, καὶ οὐχὶ βεβαίως μόνον τοὺς ἁγίους Ἀποστόλους, ἢ τοὺς Μοναχοὺς καὶ Ἀσκητάς. Ἄλλοι φρονοῦσιν, ὅτι οἱ λόγοι οὗτοι ἐλέχθησαν μὲν δι' ὅλους τοὺς χριστιανούς, ὅσοι θέλουσι ν' ἀκολουθήσωσι τῷ Χριστῷ, ἤτοι νὰ ὦσι πιστοὶ ἀκόλουθοι καὶ ὀπαδοὶ αὐτοῦ, ἀλλ' εὑρίσκουσιν αὐτοὺς δυσκολωτάτους διὰ τὴν σημερινὴν ἐποχήν. «Πῶς; λέγουσιν οὗτοι, ν' ἀπαρνηθῶμεν ἑαυτούς, νὰ νεκρώσωμεν ἑαυτοὺς εἰς τὰς τοῦ κόσμου εὐχαριστήσεις, αἴροντες τὸν σταυρὸν ἡμῶν; ταῦτα ἴσως εἰς ἄλλας ἐποχὰς ἦσαν καταορθωτά, ἀλλ' εἰς τὴν σημερινὴν ἐποχὴν ὁ πράττων ταῦτα, ὡς φανατικός, ἢ, ὡς μὴ ἔχων τὰς φρένας σώας θὰ ὑπολαμβάνηται». Ἀγαπητοὶ Χριστιανοί! τὰ παραγγέλματα τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου ἁρμόζουσιν εἰς πᾶσαν ἐποχήν, ἑπομένως καὶ οἱ λόγοι οὗτοι τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ κάλλιστα καὶ εἰς τὴν ἐποχὴν ἡμῶν ὑπὸ πάντων δύνανται νὰ ἐφαρμόζωνται, χωρὶς μήτε φανατικός, μήτε ἐλλιπὴς τὰς φρένας νὰ θεωρῆται ὁ ἐφαρμόζων αὐτούς, καθ' ὅσον εἶνε παραγγέλματα λογικώτατα καὶ πρὸς τὸ ἀληθινὸν συμφέρον τοῦ ἀνθρώπου ἀποβλέποντα· ἡ δὲ ἀνάλυσις καὶ ἡ προσεκτικωτέρα ἐξέτασις αὐτῶν, θέλει ἀποδείξῃ ἀμέσως τοῦτο πᾶσιν ἡμῖν.—α'. Τὸ πρῶτον, ὅπερ ἀπαιτεῖται διὰ τὸν ἀληθῆ προορισμὸν ἡμῶν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, εἶνε, ὡς εἴδομεν, ν' ἀπαρνηθῶμεν ἡμᾶς αὐτούς. *Ἀπαρνησάσθω ἑαυτόν·* ἤτοι ν' ἀρνηθῶμεν ἐν-

* Συνέχεια ἀπὸ σελ. 118

τελῶς, τὸν *παλαιὸν ἄνθρωπον σὺν τοῖς παθήμασι καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις.* Ἄλλαις λέξεσι, ν' ἀρνηθῇ ἕκαστος ἡμῶν τὰς κακὰς αὐτῶν ἐπιθυμίας, τοὺς πονηροὺς διαλογισμούς, νὰ ἐκριζώσῃ ἐκ τῆς καρδίας πᾶν πάθος κακόν, ν' ἀναγνωρίσῃ καθ' ἑαυτὸν τὰ ἴδια ἐλαττώματα καὶ νὰ προσπαθῇ νὰ διορθώσῃ αὐτά. *Ἀπαρνησάσθω ἑαυτόν·* ν' ἀρνηθῇ ἐν ἑαυτῷ ἐκεῖνον τὸν ἄνθρωπον, ὅστις παρέσυρεν αὐτὸν εἰς πᾶσαν κακίαν, ἐπομένως νὰ προσπαθῇ ν' ἀπορεύγῃ τὸ κακὸν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ. Δυνάμεθα λοιπὸν νὰ εἴπωμεν φανατικόν, ἢ ἄρρονα τὸν χριστιανὸν ἐκεῖνον, ὅστις ὀργίλος, ἢ μέθυσος, ἢ φιλέκδικος ὢν πρότερον, προσεπάθησε πάσῃ δυνάμει νὰ διορθώσῃ τὸ ἐλάττωμα αὐτοῦ καὶ δὲν εἶνε πλέον ὀργίλος, μέθυσος ἢ φιλέκδικος; Τί λογικώτερον τούτου; τί δὲ πράγματι συμφερώτερον εἰς πάντα ἄνθρωπον πάσης ἐποχῆς, ἢ ἡ ἀναγνώρισις καὶ διόρθωσις τῶν ἰδίων ἐλαττωμάτων; *Ἀπαρνησάσθω λοιπὸν ἑαυτὸν ὁ φιλάργυρος,* ἤτοι παυσάσθω ὢν φιλάργυρος, ἀναγνωρισάτω, ὅτι ἡ φιλαργυρία εἶνε ἐπιζημιώτατον εἰς τὸν ἴδιον ἐλάττωμα, ὅτι εἶνε θεομίσητος καὶ ἐξευτελιστικωτάτη κακία καὶ προσπαθησάτω νὰ ἐκριζώσῃ αὐτὴν ἐκ τῆς καρδίας, πρὶν ἢ τὸ κακὸν ἀθεράπευτον καταστῇ. *Ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν ὁ κενόδοξος,* καὶ συναισθανθήτω, ὅτι ἡ ἀληθινὴ δόξα ἀκολουθεῖ τὸν ἄξιον πραγματικῆς δόξης, ὥσπερ ἡ σκιὰ ἀκολουθεῖ τὸ σῶμα, μόνον δὲ ἡ κενή, ἡ ψευδής, ἡ προσωρινὴ καὶ κατ' ἐπίφασιν δόξα ἀποκτᾶται διὰ πονηρῶν μέσων καὶ μεταβάλλεται εἶτα εἰς ἀδοξίαν καὶ περιφρόνησιν, ὅταν παρέλθῃ ὁ χρόνος τῶν θυμιαμάτων καὶ κολακειῶν. *Ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν ὁ κολακείας καὶ ψευδολογίας καθ' ἑκάστην συρράπτων,* φρονῶν, ὅτι οὕτως ὑψώθησαν ἄλλοι πρὸ αὐτοῦ· διότι ἐπὶ σαθροῦ θεμελίου κτίζει καὶ τὸν χαρακτῆρα αὐτοῦ ὡς χριστιανοῦ καὶ ὡς ἀνθρώπου τὰ μάλιστα ἐξευτελίζει. *Ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν ὁ ἀσεβής,* καθ' ὅσον ἡ ἀσέβεια ἀφαιρεῖ τὸν χαλινὸν τῶν παθῶν καὶ ἄπελπιν, ταλαίπωρον καὶ ἀνιαρὸν τὸν βίον καθίστησιν. *Ἀπαρνησάσθω τέλος ἑαυτὸν* ὁ συναισθανόμενος, ὅτι κατέχεται ὑπὸ οἱουδήποτε ἐλαττώματος, ὁ δουλεύων εἰς οἱονδήποτε πάθος καὶ μὴ λεγέτω ὅτι δὲν δύναται ν' ἀπαρνηθῇ τὸ καὶ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἰδίου ὡς ἐπιζημιώτατον θεωρούμενον ἐλάττωμα. Ναί! *ἀπαρνησάσθω ἕκαστος ἡμῶν τὴν κακίαν* καὶ δειξάτω ὅτι εἶνε ἄνθρωπος μετὰ στερρᾶς θελήσεως καὶ οὐχὶ εὐτελὴς δοῦλος τῶν παθῶν καὶ ἐλαττωμάτων αὐτοῦ. Ἴσως θὰ ἐμπαίξωσιν αὐτὸν ἐν ἀρχῇ τῆς διορθώσεως τῶν ἐλαττωμάτων· ἴσως θ' ἀπαντήσῃ προσκόμματα καὶ ἐξ ἑαυτοῦ, ἐξ ἀδυναμίας δηλ. τῆς ἰδίας θελήσεως· ἀλλ' ἐπανέλθέτω εἰς τὸν ὠφελιμώτατον κατὰ τοῦ ἰδίου ἐλαττώματος ἀγῶνα καὶ ἀγωνιζόμενος μετὰ μείζονος ἐπιμονῆς, μετὰ σταθερωτάτης τῆς θελήσεως θὰ νικήσῃ ἐπὶ τέλους τὴν ἐνδοξοτέραν νίκην, ἤτοι τὴν νίκην κατὰ τῶν ἰδίων παθῶν, ὁπότε καὶ ὁ ἴδιος τὰ μάλιστα εὐχαριστημένος καὶ ὠφελημένος θὰ ᾖ, διότι διώρθωσεν ἐπὶ τέλους ἓν ἐλάττωμα, καὶ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων τὴν πραγματικὴν ἐκτίμησιν δικαίως θὰ ἐπισπάσηται καὶ τὸν ἀληθῆ προορισμὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ πολλῷ κάλλιον θὰ συναισθάνηται. Εἶνε λοιπὸν παράλογον, ἢ ἀδύνατον ν' ἀπαρνηθῇ τις ἑαυτόν, ἤτοι νὰ προσπαθῇ ν' ἀπορεύγῃ πᾶσαν κακίαν; Δὲν εἶνε, τοὐναντίον, τὸ λογικώτερον καὶ ὠφελιμώτερον διὰ πάντα ἄνθρωπον νὰ διορθοῖ τὰ ἴδια ἐλαττώματα, εἴτε πλούσιος, εἴτε πτωχός, εἴτε ἐγγράμματος, εἴτε ἀγράμματος, εἴτε ἄρχοντες, εἴτε ἀρχόμενοι, εὑρίσκοντες ἐν τούτῳ πάντες τὴν μεγαλειτέραν εὐχαρίστησιν καὶ ἱκανοποίησιν; Ἀλλ' ἴσως εἴπῃ τις, ὅτι ταῦτα πάντα εἶνε λογικὰ καὶ κατορθωτὰ καὶ ὠφέλιμα, νὰ προσπαθῇ τις ν' ἀρνηθῇ ἑαυτόν, ἤτοι ν' ἀπορεύγῃ πᾶσαν κακίαν καὶ νὰ διορθοῖ τὰ ἐλαττώματα αὐτοῦ, ἀλλὰ τὸ ν' *ἄρῃ τὸν σταυρὸν* αὐτοῦ δὲν εἶνε ἆρά γε κατὰ τὴν σημερινὴν ἐποχὴν ἀδύνατον καὶ ἀκατόρθωτον; Ἐξετάσωμεν τοῦτο ἀμέσως πρὸς βελτίονα τῶν εὐαγγελικῶν τούτων λέξεων κατανόησιν. β'. *Ἀίρειν τὸν σταυρόν,* σημαίνει, ἀγαπητοί, νὰ προπαρασκευάζῃ τις τοιουτοτρόπως ἑαυτόν, ὥστε πρὸς ἀπορυγὴν ἐπιτελέσεως κακῆς τινος πράξεως νὰ ᾖ πρόθυμος καὶ τὸν σταυρὸν αὐτοῦ ἐπὶ τῶν ὤμων ν' ἄρῃ, ἤτοι καὶ χρήματα καὶ ἡσυχίαν καὶ τὴν ζωὴν ἐν ἀνάγκῃ προθύμως νὰ θυσιάσῃ. Τὸ τοιοῦτον βεβαίως δὲν εἶνε λίαν εὔκολον, ἀλλὰ καὶ οὐδόλως εἶνε ἀδύνατον, οὐδὲ ὑπερβαίνει τὰς τοῦ ἀνθρώπου δυνάμεις, καθ' ὅσον συχνάκις ἐν τῇ ἱστορίᾳ καὶ τῇ κοινωνίᾳ ἀπαντῶσι παραδείγματα αὐτοθυσίας, πασιφανῆ ἢ ἀφανῆ, ἀξιομιμήτων μεγαλοφρόνων ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, ἀράντων τὸν σταυρὸν αὐτῶν, ἐξ ὧν ἀριθμήσωμέν τινα ἐνταῦθα, ἵνα τὰ ἐπίλοιπα, καίπερ παραλειπόμενα, εὐκολώτατα κατανοήσωμεν. Πατὴρ πολυμελοῦς οἰκογενείας προώρως ἀποθνήσκει, ἀφίνων εἰς τὸν μεγαλείτερον υἱὸν τὴν περίθαλψιν μητρὸς καὶ μικροτέρων ἀδελφῶν ἄνευ ἐπαρκοῦς περιουσίας. Ὁ ἀδελφὸς ἀφοσιοῦται ἐντελῶς εἰς τὴν ἀπορφανισθεῖσαν πατρικὴν οἰκογένειαν, ἐγκαταλείπει πᾶσαν νεανικὴν διασκέδασιν, μετριάζει τὰ ἀτομικὰ ἔξοδα, νυχθημερὸν σκέπτεται τὴν χήραν μητέρα, τὰς ἀτυχεῖς ὀρφανὰς ἀδελφάς, τίνι τρόπῳ κάλλιον ν' ἀποκαταστήσῃ καὶ ἐν γένει πᾶσαν ἡσυχίαν αὐτοῦ, πᾶσαν ἐργασίαν, πᾶσαν σκέψιν ἔχει ἀφιερώσῃ διὰ τὴν ὀρφανὴν οἰκογένειαν. Περὶ τοῦ ἰδίου ἀτόμου οὐδόλως σκέπτεται· χαίρει μόνον, ὅταν ἴδῃ χαίρουσαν τὴν μητέρα ἢ ἀδελφὴν καὶ ὡς μέγιστον εὐτύχημα θεωρεῖ οὐχὶ πλέον τὴν ἰδίαν εὐτυχίαν, τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ἀποκατάστασιν, ἀλλὰ τὴν εὐτυχῆ ἀποκατάστασιν μιᾶς ἢ δύο, ἢ ὅλων τῶν ὀρφανῶν αὐτοῦ ἀδελφῶν. Πόσους τοιούτους καλοὺς ἀδελφοὺς δὲν βλέπομεν πολλάκις, ἀφιερώσαντας ἑαυτοὺς εἰς τὴν ἀπορφανισθεῖσαν πατρικὴν οἰκογένειαν καὶ οὕτω τὸν σταυρὸν αἴροντας διὰ τῆς ὑπὲρ τῶν οἰκείων αὐτοθυσίας; Πόσαι δὲ μητέρες συγκινητικώτερα αὐτοθυσίας παραδείγμα-

τα, πολλάκις παρέχουσι ; Μήτηρ τις βλέπει ἀσθενὲς τὸ τέκνον αὐτῆς· δὲν περιορίζεται εἰς ἁπλῆν καὶ μετὰ προσοχῆς τῆς ἰδίας ὑγείας περιποίησιν τοῦ ἀσθενοῦντος τέκνου· ἀγρυπνεῖ ὁλοκλήρους νύκτας παρὰ τὸ προσκεφάλαιον τοῦ κινδυνεύοντος τέκνου, λησμονεῖ τροφὴν καὶ πόσιν, ἀγνοεῖ, τί ἐστιν ἡσυχία, δὲν ἐπιθυμεῖ ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ ν' ἀπομακρυνθῇ τῆς κλίνης τοῦ ἀσθενοῦς· καταπνίγει τὰ δάκρυα αὐτῆς καὶ προσμειδιᾷ εἰς τὸ ἀσθενὲς τέκνον ὁσάκις τοῦτο ἀνοίγει τοὺς βεβαρημένους ὀφθαλμούς, καίτοι πικρία καὶ ὀδύνη φοβερὰ κατασπαράττει τὰ μητρικὰ αὐτῆς σπλάγχνα· ἐξασθενεῖ, ὠχροτέρα καθ' ἡμέραν ἡ καλὴ αὕτη μήτηρ καθίσταται, βαίνει ἴσως ἀσφαλῶς πρὸς τὸν τάφον ἕνεκα τῆς πανημερίου καὶ παννυχίου νοσηλείας. Ὦ! διὰ τὴν φιλόστοργον ταύτην μητέρα ταῦτα πάντα οὐδόλως θεωροῦνται βαρέα καὶ δυσβάστακτα καθήκοντα, ἀλλ' ἁπλούστατα ὑπολαμβάνονται ὡς ὁ φυσικός, ὁ λογικός, ὁ ἀληθὴς τῆς μητρὸς προορισμός. Οὐδόλως μία τοιαύτη μήτηρ περὶ ἑαυτῆς μεριμνᾷ. Ἀλλὰ τί λέγω ; καὶ τὴν ζωὴν προθυμότατα θυσιάζει, ἀρκεῖ δι' αὐτῆς νὰ σωθῇ τὸ προσφιλὲς τέκνον!! Πόσαι τοιαῦται ἀξιοθαύμαστοι πραγματικῶς μητέρες ἐθυσιάσθησαν ἐξ ἀγάπης πρὸς τὰ ἴδια τέκνα ; Τίς δύναται νὰ εἴπῃ, ὅτι αἱ μητέρες αὗται δὲν εἶνε ἄξιαι παντὸς ἐπαίνου, ἀφοῦ πράγματι τὸν ἀληθῆ τῶν μητέρων προορισμὸν κατενόησαν καὶ ἀῖρουσαι τὸν σταυρὸν αὐτῶν, προθύμως μέχρι τῆς αὐτοθυσίας προέβησαν; Ἀλλὰ μήπως τοιαῦτα παραδείγματα, αὐτοθυσίας μόνον ὑπὲρ τῶν οἰκείων, ὑπάρχουσιν ἐν τῷ κόσμῳ ; Πόσοι ἀξιάγαστοι ἄνδρες, ζῶντες ἢ ἀπελθόντες ἤδη ἐκ τῶν προσκαίρων, ἐστέρησαν καὶ στεροῦσιν ἑαυτοὺς ἡσυχίας, εὐζωΐας καὶ πάσης πολλάκις θεμιτῆς καὶ ἐπιβαλλομένης ἀναψυχῆς, ἵνα πλεῖον χάριν τῶν ἄλλων καὶ δὴ ἀθορύβως εὐαγγελικώτατα ἐργασθῶσι ; Πόσοι δὲ ἄλλοι οἱ ἴδιοι ἐν ἄκρᾳ οἰκονομίᾳ ἔζησαν, ἵνα τὰ συσσωρευθέντα πλούτη ὑπὲρ σχολῶν καὶ νοσοκομείων, πτωχοκομείων καὶ ὀρφανοτροφείων, μεγαλοφρόνως καὶ γενναιοφρόνως κληροδοτήσωσιν ; Ἀλλὰ καὶ τὴν ζωὴν αὐτὴν δὲν ἐθυσίασαν ἄλλοι, ἀφανῶς ἢ πασιφανῶς, εἴτε ὅπως λυτρώσωσι τὴν ζωὴν ἄλλου ἀτόμου, εἴτε ὅπως ἀπαλλάξωσιν ἑαυτοὺς ἀπὸ ἀνυποίστου τινὸς δεινοῦ, εἴτε τέλος, ὅπως σώσωσι διὰ τῆς μεγίστης ταύτης θυσίας τὴν τιμὴν ἢ τὴν ζωὴν ὁλοκλήρου οἰκογενείας, ἢ ὁλοκλήρου γένους καὶ κοινότητος ; Ἡ ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν ἀριθμεῖ κατὰ χιλιάδας τοὺς ἱεροὺς μάρτυρας, οἵτινες, ἵνα ἀπελευθερωθῶσιν ἀπὸ τοῦ σκληροῦ ζυγοῦ τῆς λατρείας τῶν εἰδώλων, ἀδιστάκτως ἔχεον τὸ αἷμα αὐτῶν ἐπὶ τῶν Ρωμαίων εἰδωλολατρῶν Αὐτοκρατόρων καὶ ἐπότιζον τελεσφόρως τὸ καλλίκαρπον δένδρον τῆς εὐκλείας τῆς χριστιανικῆς Ἐκκλησίας. Ὑπάρχει λοιπὸν ἐντιμότερος καὶ ἱκανοποιητικώτερος προορισμὸς δι' ἕνα φιλότιμον ἄνθρωπον ἀπὸ τοῦ νὰ θυσιάσῃ καὶ ἑαυτὸν χάριν τῶν προσφιλῶν οἰκείων, ἢ χάριν ἐν γένει ἄλλων, ἢ πρὸς ἀποφυγὴν κακῆς πράξεως ; Πρὸς τοῦτο ὅμως δέον ἐγκαίρως ἐκ τῶν προτέρων νὰ προπαρασκευάζῃ ἑαυτόν, θέτων τὸ γενικὸν συμφέρον πολλῷ ἀνώτερον τοῦ ἀτομικοῦ καὶ παντὶ σθένει ἀπομακρύνων ἑαυτὸν τοῦ εὐτελοῦς καὶ σκληροκαρδίου ἐγωϊσμοῦ, καὶ τότε ἐν παρουσιαζομένῃ εὐκαιρίᾳ ἀδιστάκτως καὶ εὐχερῶς αἴρει τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, θυσιάζων καὶ ἡσυχίαν καὶ χρήματα καὶ ζωὴν χάριν εὐγενοῦς σκοποῦ, ἢ πρὸς ἀπορυγὴν ἐπονειδίστου τινὸς πράξεως. γ'. Ἀλλὰ πρὶν ἢ ἔλθῃ τις εἰς τὴν ἐξαιρετικὴν ταύτην περίπτωσιν τοῦ ν' ἄρῃ τὸν σταυρόν, ἐὰν θέλῃ ἕκαστος ἡμῶν νὰ ζῇ συμφώνως πάντοτε πρὸς τὸν ἀληθῆ τοῦ ἀνθρώπου προορισμόν, καθῆκον ἔχει ὄχι μόνον ν' ἀπορεύγῃ πᾶν κακόν, ἀλλὰ καὶ νὰ πράττῃ ὅ,τι καλόν. *Ἔκκλινον ἀπὸ κακοῦ καὶ ποίησον ἀγαθόν*. Δὲν ἀρκεῖ λοιπὸν εἰς τὸν ἄνθρωπον νὰ εἴπῃ, ὅτι οὐδὲν κακὸν ἔπραξα ἐν τῷ κόσμῳ, ἀλλ' ὀφείλει νὰ πράττῃ καὶ ὅ,τι καλὸν ἐπέτρεψαν αἱ ἴδιαι δυνάμεις καὶ αἱ περιστάσεις εἰς αὐτόν. Τοῦτο ἀκριβῶς σημαίνει ν' *ἀκολουθήσῃ τις τῷ Χριστῷ*, ἤτοι τὸ κατὰ δύναμιν νὰ μιμῆται τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, ὅστις, ὡς πασίγνωστον, ἐλθὼν εἰς τὸν κόσμον, οὐ μόνον πᾶσαν κακίαν ὡς ἄνθρωπος ἀπέφυγεν, *οὐδὲ εὑρέθη δόλος ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ*, ἀλλὰ καὶ οὐδεμίαν εὐκαιρίαν παρέλιπεν, ἵνα ἀγαθοποιῇ, ψωμίζων τοὺς πεινῶντας, ποτίζων τοὺς διψῶντας, ἰατρεύων πᾶσαν νόσον καὶ παρέχων τῷ λαῷ πολλῷ μεῖζον ἀγαθὸν καὶ τοῦ ἄρτου καὶ τῆς ἰατρείας τῶν νόσων, τὴν θείαν αὐτοῦ διδασκαλίαν, τὴν θεραπεύουσαν πᾶσαν ψυχικὴν νόσον καὶ ἀποκαθιστῶσαν πράγματι εὐτυχῆ τὸν ἄνθρωπον καὶ ἐν τῇ παρούσῃ ἀκόμη ζωῇ. Ἀπαρνησάσθω λοιπὸν ἕκαστος ἡμῶν ἑαυτόν, ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, ὅταν ἡ περίστασις τοῦτο ἀπαιτήσῃ, ἀλλὰ *καὶ ἀκολουθείτω τῷ Χριστῷ*, ἤτοι προσπαθείτω ἀναλόγως τῆς τάξεως, καταστάσεως καὶ ἀναπτύξεως αὐτοῦ νὰ φαίνηται ὠφέλιμος εἰς τοὺς ἄλλους, πράττων ὅ,τι καλὸν δύναται. Ὑπάρχει λογικώτερον τούτου ; Διὰ ν' ἀκολουθῇ τις τὸν Χριστόν, ὡς βλέπομεν, δὲν εἶνε ἀνάγκη μήτε ὄρη ὑψηλότατα ν' ἀνέρχηται, μήτε εἰς θαλάσσας τρικυμιώδεις δεινῶς νὰ πελαγοδρομῇ, μήτε νεκροὺς ν' ἀνιστᾷ, μήτε ἑκατομμύρια χρήματα νὰ θυσιάζῃ, μήτε μέγας ἄρχων ν' ἀνακηρυχθῇ. Ἀρκεῖ ἕκαστος ἡμῶν νὰ πράττῃ ὅ,τι καλὸν δύναται, ὁπότε ἀναντιρρήτως θὰ ᾖ πιστὸς ἀκόλουθος τοῦ Χριστοῦ καὶ θὰ ἐκπληροῖ τὸν ἀληθῆ αὐτοῦ προορισμὸν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ. *Ὁ πλούσιος ἀκολουθεῖ τῷ Χριστῷ*, ὅταν εἶνε ἐλεήμων, φιλεύσπλαγχνος καὶ φιλόμουσος, παρέχων ἱλαρῷ τῷ προσώπῳ ἐκ τοῦ πλούτου τοῖς δεομένοις καὶ θεωρῶν τὰ χρήματα ὡς παρακαταθήκην τοῦ Θεοῦ διὰ τὴν διάπραξιν τοῦ ἀγαθοῦ· *ἀλλὰ καὶ ὁ πτωχὸς ἐπίσης ἀκολουθεῖ τῷ Χριστῷ*, ὅταν ἢ διὰ λόγου, ἢ δι' ἔργου πράξῃ ἐλάχιστόν τι καλόν, διότι τοῦτο μόνον δύναται. Πλούσιός τις ἔκτισεν ἓν ὀρφανοτροφεῖον καὶ

ἔδωκε χιλιάδας λιρῶν εἰς τὰ νοσοκομεῖα καὶ τὰ σχολεῖα· ἄξιος ὁ μισθὸς αὐτοῦ, δίκαιος πᾶς ἔπαινος διὰ τοιοῦτον εὐεργετικώτατον πλοῦτον, ὡς πιστὸν ἀκολουθον τοῦ Χριστοῦ. Πτωχός τις δύο λεπτὰ μόνον ἔδωκεν, ὡς ἡ χήρα τοῦ Εὐαγγελίου, διὰ τὴν Ἐκκλησίαν ἢ τὰ σχολεῖα, διότι δὲν εἶχε περισσότερα, ἢ ἴσως μόνον ποτήριον ὕδατος τῷ πλησίον, *Ἀμὴν λέγω ὑμῖν*, διδάσκει ἡμᾶς ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς *οὐ μὴ ἀπολέσει τὸν μισθὸν αὐτοῦ*· διότι, ἀγαπητοί, ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ δὲν κρίνεται ἡ ποσότης, ἀλλ' ἡ διάθεσις καὶ ἡ δύναμις, πόσα δηλ. ἠδύνατό τις νὰ δώσῃ καὶ τὸ κυριώτερον, ἂν ἐξ ὅλης ψυχῆς μετὰ καλῆς διαθέσεως ἔκαμε τὸ καλόν. Πλούσιοι λοιπὸν καὶ πένητες, δυνάμεθα νὰ κάμωμεν τὸ καλόν, ἀφοῦ ὁ Χριστὸς ζητεῖ ἀπὸ ἡμᾶς νὰ κάμωμεν τὸ κατὰ δύναμιν καλόν. Ἄρχοντες καὶ ἀρχόμενοι, πεπαιδευμένοι καὶ ἀπαίδευτοι, μηδεμίαν πλέον πρόφασιν προφασιζώμεθα, *ἀλλ' ἀκολουθῶμεν τῷ Χριστῷ* φαινόμενοι ὅσον δυνάμεθα ὠφέλιμοι τῷ πλησίον. Οἱ ἄρχοντες παρέχοντες τὴν προστασίαν εἰς τὸν καταδυναστευόμενον, ἀπονέμοντες τὴν δικαιοσύνην, μὴ προσωπολημπτοῦντες καὶ μὴ θεωροῦντες τὴν ἀρχὴν ὡς μέσον πρὸς πορισμὸν πλούτου καὶ προσωρινῆς δόξης, ἀλλ' ὡς μέσον πρὸς διάπραξιν μείζονος ἀγαθοῦ καὶ ἀπόκτησιν ἀθανάτου εὐκλείας. Οἱ ἀρχόμενοι *πειθώμεθα τοῖς ἡγουμένοις ἡμῶν· αὐτοὶ γὰρ ὑπὲρ ἡμῶν λόγον ἀποδώσουσιν* ἀφεύκτως ἐν τῇ φοβερᾷ τῆς Κρίσεως ἡμέρᾳ, ὁπότε οἱ κύκλωσι πρῶτοι ἔσονται ἐκ τῶν μεγαλειτέρων ἐπικριτῶν τῶν ἡμετέρων πράξεων. *Οἱ πεπαιδευμένοι ἀκολουθήσωμεν τῷ Χριστῷ*, τὴν παιδείαν ἡμῶν καὶ ἄλλοις ἐπωφελῶς μεταδιδόντες καὶ εὐσυνειδήτως ὑπὲρ τοῦ ἀνεκτιμήτου κειμηλίου τῶν προγονικῶν γραμμάτων, ἐργαζόμενοι καὶ βίον ἀληθινῶν λογίων καὶ οὐχὶ ἐμπαθῶν ἀνθρωπίσκων ἐπιδεικνύοντες· ὅσοι δὲ ἕνεκα διαφόρων περιστάτεων, δὲν ηὐτύχησαν νὰ μάθωσι γράμματα, δειξάτωσαν διὰ τῆς ἐγκαρδίου ἀγάπης αὐτῶν πρὸς τὰ σχολεῖα εἰλικρινῆ φιλομουσίαν, δειξάτωσαν, ὅτι ἡ καρδία αὐτῶν διαθερμαίνεται ὑπὸ καλῶν αἰσθημάτων καὶ προθύμως ἂς ὑποστηρίζωσιν οἰκονομικῶς τὰ σχολεῖα· οὕτω δὲ ἅπαντες δυνάμεθα εὐχερῶς ν' *ἀκολουθῶμεν τῷ Χριστῷ*, ποιοῦντες τὸ κατὰ δύναμιν καλόν.

Ἀπορεύγωμεν λοιπόν, ἀγαπητοί, τὸ κακόν· *ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν ἕκαστος ἡμῶν*, ἀπεκδυόμενος τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον, ἀπορεύγων τὰς κακὰς συνηθείας καὶ προσπαθῶν νὰ διορθώσῃ τὰ ἴδια ἐλαττώματα, ἅτινα ἕκαστος ἡμῶν κάλλιον παντὸς ἄλλου γινώσκει. Ἀπορεύγωμεν πρὸ πάντων τὰς προφάσεις ἐν ἁμαρτίαις· μὴ ἐξαπατῶμεν ἡμᾶς αὐτούς, παριστάντες τὸ ἐλάττωμα ἡμῶν ὡς προτέρημα, ἢ ὡς ἀναγκαῖον κακόν, ἢ ὡς ἀπαραίτητον δῆθεν πρὸς τὴν εὐδοκίμησιν ἡμῶν ἐν τῷ κόσμῳ κατὰ τὴν σημερινὴν ἐποχήν, διότι οὐδέποτε τὸ κακὸν ἄχρι τέλους εὐδοκιμεῖ, διότι οὐδέποτε τὸ *ἄδικον εὐλογεῖται*. Πράττωμεν δὲ τοὐναντίον, ὅ,τι καλὸν δυνάμεθα μετ' ἀγαθῆς πάντοτε διαθέσεως, ἔχοντες ἀείποτε κατὰ νοῦν, ὅτι *ὡς πάροικοι καὶ παρεπίδημοι τοῦ κόσμου τούτου* μόνον ὅ,τι καλὸν ἔπραξεν ἕκαστος ἡμῶν ἀναλόγως τῆς τάξεως, καταστάσεως καὶ ἀναπτύξεως αὐτοῦ, μόνον τοῦτο θ' ἀναφέρηται καὶ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ μετὰ τὴν ἀποβίωσιν αὐτοῦ, μόνον τοῦτο θὰ λάβῃ τις μεθ' ἑαυτοῦ εἰς τὴν αἰωνιότητα, μόνον ἐπὶ τέλους εἰς τὰς ἄνευ ὀπισθοβουλίας καλὰς πράξεις εὑρίσκει τις πάντοτε τὴν ἀληθῆ εὐτυχίαν καὶ τελείαν ἱκανοποίησιν. Θέτωμεν δὲ θαρραλέως τὸ γενικὸν συμφέρον ἀνωτέρω πάντοτε τοῦ ἀτομικοῦ καὶ ἐγωϊστικοῦ συμφέροντος, καθ' ὅσον τὰ ἔθνη, ἐν οἷς τὰ ἄτομα εἰς τὸ ἴδιον μόνον συμφέρον ἀποβλέπουσι, τὰ δὲ κοινὰ συμφέροντα χάριν τῶν ἰδίων δειλοψύχως θυσιάζουσιν, οὐδέποτε, ὡς γνωστόν, ἐμεγαλούργησαν, ἀλλὰ πάντοτε φυτοζωοῦσι καὶ ἐπὶ τέλους φθίνουσι καὶ οἰκτρῶς ἀπόλλυνται. «*Εἶπεν ὁ Κύριος· ὅστις θέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἀκολουθείτω μοι*». Τῇ δυνάμει λοιπὸν τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιοῦ Σταυροῦ, οὗτινος τὴν προσκύνησιν πρὸς ἐνίσχυσιν προὔβαλεν ἡμῖν σήμερον ἡ φιλόστοργος ἡμῶν Μήτηρ Ἐκκλησία, ἐνισχύσωμεν τὴν θέλησιν ἡμῶν καὶ προσεκτικῶς, πρὸς ἰδίαν ἡμῶν ὠφέλειαν, *ἀποφεύγοντες πᾶν κακόν, πράττοντες δὲ προθύμως πᾶν ὅ,τι καλὸν ἐπιτρέπουσιν αἱ δυνάμεις ἡμῶν καὶ ἑαυτοὺς γενναιοφρόνως χάριν τοῦ κοινοῦ καλοῦ ἐν ἀνάγκῃ προθύμως θυσιάζοντες*, ζήσωμεν τοὐντεῦθεν συμφώνως πρὸς τὸν ἀληθῆ τοῦτον προορισμὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ προσκαίρῳ ταύτῃ ζωῇ, προορισμὸν λογικὸν καὶ ἱκανοποιητικόν, προορισμὸν εὐγενῆ καὶ ἀξιοπρεπῆ, εἰς ὅλους μὲν προσιτὸν καὶ κατορθωτόν, ὑπὸ παντὸς δὲ ἀληθινοῦ ὀπαδοῦ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὑπὸ παντὸς φιλοτίμου ἀνθρώπου τὰ μάλιστα ἐπιθυμητόν, καὶ ἐν πᾶσι καὶ πάντοτε ἀξιάγαστον καὶ λίαν ἐπαινετόν. Γένοιτο!

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Καλεῖται ὁ Κωνσταντῖνος Τσιουρίδης, κάτοικος τοῦ χωρίου Ζωνδήλης τοῦ τμήματος Ζαγορίου, καὶ ἧδη ἀγνώστου διαμονῆς, ὅπως τὴν πρώτην δικάσιμον μετὰ παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μίαν (31) ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης διὰ τῆς ἐφημερίδος δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως ἐμφανισθῇ αὐτοπροσώπως ἐνώπιον τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαστηρίου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἰωαννίνων, δικάζοντος κατὰ πᾶν Σάββατον Π. Μ. ἅτε ἐναγόμενος ἐπὶ διαζεύξει ὑπὸ τῆς συζύγου αὐτοῦ Αἰκατερίνης τὸ γένος Δημητρίου Σκελλαρίδου ἐκ τοῦ αὐτοῦ χωρίου.

Ἐν ᾗ περιπτώσει δὲν ἐμφανισθῇ αὐτοπροσώπως κατὰ τὴν δικάσιμον, δικασθήσεται ἐρήμην.

Ἡ παροῦσα κλῆσις δημοσιευθήσεται τρὶς κατὰ συνέχειαν διὰ τῆς ἐν Κων)πόλει ἐκδιδομένης «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας».

Ἐν Ἰωαννίνοις, τῇ 29 Μαρτίου 1899. 2

Ὁ ὑπεύθυνος Ι. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΘ'. ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 30 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1899 ΑΡΙΘ. 19

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Σκοπίων ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ (πρόεδρος)
† Ὁ Μέγας Πρωτοσύγκελλος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
† Ὁ Ἀρχιγρ. τῆς Ἱ. Συνόδου ΦΩΤΙΟΣ (ταμίας)
† Ὁ Μέγας Ἀρχιδιάκονος ΔΙΟΔΩΡΟΣ
ΧΡ. ΠΑΠΑ-Ι-ΩΑΝΝΟΥ (γραμματεύς)

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

ὅλον τὸ ὀθωμαν. κράτος μετζίτια ἀργ. 8
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκ. 3
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾶ 25
ἐξαμηνιαία τὰ ἡμίση

Ἡ Συνδρομὴ προκαταβάλλεται
Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται τὴν 1 Ἰανουαρίου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.

Ἐκκλησιαστικὰ χρονικά — Ἀρμενικὴ Ἐκκλησία — Ἐπιστασίαι ἐπί τε τοῦ μαρτυρίου τῶν ἁγίων δέκα Μαρτύρων καὶ ἐπὶ τῆς ἀνακομιδῆς τῶν ἱερῶν αὐτῶν λειψάνων — Τὸ ἐν Μόσχᾳ Συνοδικὸν Σκευοφυλάκιον" — Κοινοποιήσεις.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἀρχιερατικαὶ μεταθέσεις. — Τοῦ μητροπολιτικοῦ Θρόνου τῆς ἐπαρχίας Μελενίκου ἐν χηρείᾳ διατελοῦντος, ἐν τῇ χθεσινῇ συνοδικῇ συνεδρίᾳ σκέψις ἐγένετο περὶ πληρώσεως τῆς θέσεως. Προταθέντων τοίνυν ὑποψηφίων τῶν πανιερωτάτων μητροπολιτῶν Φιλαδελφείας Λεοντίου, Κολωνίας Λεοντίου καὶ τοῦ θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου Ἀμφιπόλεως Προκοπίου καὶ κανονικῶν ψήφων τελεσθεισῶν ἐν τῷ πατριαρχικῷ ναῷ ἐξελέγη μητροπολίτης Μελενίκου ὁ Φιλαδελφείας Λεόντιος.

Χηρευσάσης δ' οὕτω τῆς ἐπαρχίας Φιλαδελφείας, ἐν τῇ αὐτῇ συνεδρίᾳ ἡ ἁγία καὶ ἱερὰ Σύνοδος προέβη εἰς πλήρωσιν. Ὅθεν μετὰ τὴν ὑποβολὴν ὡς ὑποψηφίων διὰ ταύτην τοῦ πανιερωτάτου μητροπολίτου Κολωνίας Λεοντίου καὶ τῶν θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων πρώην Μυριοφύτου Νικοδήμου καὶ Ἀρδαμερίου Σωφρονίου καὶ τὴν τέλεσιν τῶν κανονικῶν ψήφων ἐξελέγη μητροπολίτης Φιλαδελφείας ὁ Κολωνίας Λεόντιος.

Καὶ ταύτης δὲ τῆς μητροπολιτικῆς ἕδρας χηρευσάσης ἡ ἁγία καὶ ἱερὰ Σύνοδος ἐντῇ αὐτῇ συνεδρίᾳ προέβη εἰς πλήρωσιν. Ὅθεν μετὰ τὴν πρότασιν ὡς ὑποψηφίων τῶν θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων πρώην Μυριοφύτου Νικοδήμου, Παμφίλου Μελισσηνοῦ καὶ τοῦ ἀρχιμανδρίτου Πολυκάρπου καὶ τὴν ἐν τῷ ναῷ τέλεσιν τῶν κανονικῶν ψήφων ἐξελέγη μητροπολίτης Κολωνίας ὁ πανοσιολ. ἀρχιμανδρίτης Πολύκαρπος Ψωμιάδης.

Συγχαρητήρια. — Ἀγομένης σήμερον τῆς πρώτης τοῦ νέου ἔτους Μουχαρέμ παρ' ὀθωμανοῖς, ἡ Α.Θ.Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης συνοδευόμενος ὑπὸ τῆς Α. Ε. τοῦ ἄρχοντος Μεγάλου Λογοθέτου Σταυράκη Ἀριστάρχου βέη μετεβη εἰς τὰ ἀνάκτορα καὶ ὑπέβαλεν ἁρμοδίως τῇ Α. Α. Μ. τῷ σεπτῷ ἄνακτι Σουλτὰν Ἀβδοὺλ Χαμὶτ τὰς συγχαρητηρίους αὐτοῦ εὐχάς.

—Ζήτημα ἐκλογῆς Πατριάρχου Ἀντιοχείας. — Τῷ παρελθόντι Σαββάτῳ μετὰ τὴν λῆξιν τῆς ἐκτάκτου συνοδικῆς συνεδρίας οἱ ἐκ τῶν συνοδικῶν σεβασμιώτατοι μητροπολῖται Βερροίας Κωνστάντιος καὶ Σκοπίων Ἀμβρόσιος μετὰ τοῦ πανοσιολ. ἀρχιμανδρίτου Γερμανοῦ Ἀποστολάτου, Ἐπιτρόπου τοῦ Π. Τάφου, μεταβάντες εἰς τὰ ἀνάκτορα συνδιελέξαντο μετὰ τῆς Α. Ε. τοῦ ἀρχιγραμματέως τῶν ἀνακτόρων Ταχσὶν βέη ἐπιδόντες ἅμα ὑπόμνημα ἐξ ὀνόματος τῶν πατριαρχικῶν θρόνων Κωνσταντινουπόλεως, Ἀλεξανδρείας καὶ Ἱεροσολύμων ἀφορῶν τὸ ζήτημα τῆς ἐκλογῆς Πατριάρχου Ἀντιοχείας.

—Ἰωακείμ ὁ Γ'. — Ἀνεγράψαμεν ὅτι ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης τῇ αἰτήσει τῆς Α. Θ. Π. τοῦ πατριάρχου πρώην Κωνσταντινουπόλεως Ἰωακείμ ἐποιήσατο διαβήματα παρὰ τῇ Σ. αὐτοκρατορικῇ Κυβερνήσει ὅπως ἐπιτραπῇ τῷ πρώην Κωνσταντινουπόλεως ἵνα πρὸς περιθαλψιν τῆς παθούσης ὑγείας αὐτοῦ ἔλθῃ εἰς Βασιλεύουσαν. Ἤδη ἡ Σ. Αὐτοκρατορικὴ Κυβέρνησις ἀνεκοινώσατο διὰ τεσκερὲ εἰς τὰ Πατριαρχεῖα ὅτι ὡς τόπον διαμονῆς διὰ τὴν Α. Θ. Π. τὸν πρώην Κωνσταντινουπόλεως ὥρισε τὴν νῆσον Μιτυλήνην. Τοῦ πρώην ὅμως Κωνσταντινουπόλεως ἐπιμένοντος ὅπως ἔλθῃ ἐνταῦθα, ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης προέβη εἰς νέα διαβήματα πρὸς ἐπίτευξιν τῆς τοιαύτης ἀδείας.

— Ἄφιξις. — Τῇ παρελθούσῃ Τρίτῃ ἀφίκετο εἰς Βασιλεύουσαν ὁ ἐκ τῶν νέων συνοδικῶν σεβασμιώτατος μητροπολίτης Μαρωνείας Ἰωακείμ προϋπαντηθεὶς

ἐν τῷ σταθμῷ ἐντολῇ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ὑπὸ τοῦ πανοσιολ. Δευτερεύοντος Λαυρεντίου. Ἡ Α.Σ. κατευθυνθεῖσα εἰς τὰ Πατριαρχεῖα ἐπεσκέψατο τὴν Α. Θ. Π. τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην, ἀπὸ τῆς χθὲς δὲ ἀνέλαβε τὰ ἐν τῇ ἱερᾷ Συνόδῳ καθήκοντα αὐτοῦ ἀντικαταστήσας τὴν Α. Σ. τὸν ἅγιον Βιζύης Ἱερόθεον.

—*Μητροπολίτης Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης.*— Ὁ πανιερώτατος μητροπολίτης Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης Γαβριὴλ τηλεγραφικῶς ἀνεκοινώσατο τῇ Ἐκκλησίᾳ ὅτι συμμορφούμενος πρὸς τὴν διαβιβασθεῖσαν αὐτῷ ἐντολὴν ἀπέστειλε τῷ μητροπολίτῃ Ἰωαννίνων Γρηγορίῳ, ἐξάρχῳ ἐν Πρεβέζῃ διατελέσαντι, τὴν ἀπολογίαν αὐτοῦ διὰ τὰ περαιτέρω.

— *Κηδεία Πατριάρχου Ἀζαριάν.* — Μεγαλοπρεπὴς καὶ ἐπιβλητικὴ ἐγένετο τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ ἡ κηδεία τοῦ ἀειμνήστου Πατριάρχου τῶν ἀρμενοκαθολικῶν Στεφάνου Ἀζαριάν. Τῆς κηδείας προέστη ἐν μέσῳ ἀπείρου πλήθους λαοῦ ὁ τοποτηρητὴς τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου ἐπίσκοπος Ἀναζάρβης Ἀρπιαριὰν περιστοιχούμενος ὑπὸ τῶν ἐπισκόπων, Μούς, Προύσης, Διαρβεκήρ, Μαλατίας καὶ Χαρπούτ καὶ ἅπαντος τοῦ ἀρμενοκαθολικοῦ κλήρου τῆς πρωτευούσης καὶ τῶν προαστείων. Τὴν κηδείαν συνώδευσε τὸ διπλωματικὸν σῶμα, οἱ λογάδες καὶ βαθμοῦχοι τῆς ἀρμενοκαθολικῆς κοινότητος καὶ ἀντιπρώσωποι ἄλλων θρησκευτικῶν κοινοτήτων. Ἡ Α.Θ.Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἐξεπροσωπήθη δι' ἰδιαιτέρας πρεσβείας συγκειμένης ἐκ τῶν σεβασμιωτάτων ἁγίων συνοδικῶν Βερροίας Κωνσταντίου, Σερβίων καὶ Κοζάνης Κωνσταντίου καὶ τῶν πανοσιολογιωτάτων Μ. Πρωτοσυγκέλλου Χρυσοστόμου καὶ Κωνσταντίνου Βονδζαλίδου, νομικοῦ συμβούλου τῶν Πατριαρχείων. Τῆς νεκρωσίμου ἀκολουθίας ψαλείσης ἐν τῷ ἐν Πέραν ἀρμενοκαθολικῷ ἱερῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, τὸ σκῆνος τοῦ νεκροῦ ἐκομίσθη εἶτα ἐπὶ τεθρίππου μεγαλοπρεποῦς ἁμάξης εἰς τὸν ἐν Πέραν πατριαρχικὸν ναὸν τῆς Παναγίας ἔνθα κατετέθη ἐν ἐπὶ τούτῳ ἰδίᾳ κρύπτῃ.

—*Ἐπισκέψεις.*— Τῇ παρελ. Κυριακῇ ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμεν. Πατριάρχης ἐν συνοδίᾳ τοῦ Ι. Δ. Ταντταλίδου, Διευθυντοῦ τοῦ Α'. Πατριαρχ. Γραφείου ἀντεπισκέψατο τὰς ΑΑ. ΕΕ. τὸν ἐπιτετραμμένον τῆς ρωσικῆς πρεσβείας Τσερμπάτσευ, τοὺς πρεσβευτὰς Ἑλλάδος, Αὐστρίας, Σερβίας καὶ Μαυροβουνίου.

Τῇ Δευτέρᾳ δὲ ἐν συνοδίᾳ τοῦ ἐκ τῶν συνοδικῶν σεβασμιωτάτου μητροπολίτου Βερροίας Κωνσταντίου ἐπεσκέψατο ἐν θεραπείοις μὲν τὴν Α. Σ. τὸν μητροπολίτην Δέρκων Καλλίνικον, ἐν Νεοχωρίῳ δὲ τὴν Α. Μακαριότητα τὸν Πατριάρχην πρώην Ἀντιοχείας Σπυρίδωνα καὶ τὴν Α. Ε. τὸν ἄρχοντα Μέγαν Λογοθέτην Στ. Ἀριστάρχην βέην.

—*Πατριαρχικαὶ προσρήσεις.*— Ἡ Α. Θ. Π. διεβίβασε προχθὲς τὰς εὐχὰς αὐτοῦ καὶ προσρήσεις τῷ διαπρεπεῖ ἰατρῷ Ζαμπακῷ πασᾷ, ἐπὶ τῇ αἰσίᾳ εἰς βασιλεύουσαν ἐπανόδῳ, διὰ τοῦ πανοσιολ. Μ. Πρωτοσυγκέλλου Χρυσοστόμου.

—*Συλλυπητήρια.*— Ἡ Α.Θ.Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης πληροφορηθεὶς τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς τῆς Α. Ε. τοῦ ἐνταῦθα πρεσβευτοῦ τοῦ Μαυροβουνίου Βάκιτς εὐηρεστήθη ἵνα ἐκφράσῃ τῇ παρελθούσῃ Τετάρτῃ τῇ Α. Ε. τὰ θερμὰ συλλυπητήρια αὐτοῦ διὰ τοῦ πανοσιολογιωτάτου Μ. Πρωτοσυγκέλλου Χρυσοστόμου.

—*Ἄφιξις.*— Προχθὲς ἐπανέκαμψεν εἰς βασιλεύουσαν ὁ ἐκ τῶν συνοδικῶν σεβασμιώτατος μητροπολίτης Σηλυβρίας Κωνστάντιος, ὃς ἐπὶ ταῖς ἑορταῖς τοῦ Πάσχα εἶχεν ἀπέλθῃ αὐτόσε παρὰ τῷ ποιμνίῳ αὐτοῦ.

—*Κηδεία Διδυμοτείχου.* — Οἱ πανιερώτατοι μητροπολῖται Ἀδριανουπόλεως καὶ Λιτίτσης τηλεγραφικῶς ἀνεκοινώσαντο τῇ Ἐκκλησίᾳ ὅτι ἐκήδευσαν τὸν μεταστάντα μητροπολίτην Διδυμοτείχου Κωνσταντῖνον, ὁ δὲ ἅγιος Αἴνου ὅτι καίτοι σπεύσας δὲν προέλαβεν ἵνα μετάσχῃ, ἀλλ' ὅτι ἀνέγνω ἐπὶ τοῦ τάφου τρισάγιον.

ΑΡΜΕΝΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Ποιμαντορικὴ ἐγκύκλιος τοῦ Πατριάρχου τῶν ἐν Τουρκίᾳ Ἀρμενίων.

Περιῆλθεν ἐσχάτως εἰς χεῖρας ἡμῶν ποιμαντορικὴ ἐγκύκλιος τῆς Α. Μακαριότητος τοῦ Πατριάρχου τῶν ἐν Τουρκίᾳ ἀρμενίων Μαλαχίου ἀπευθυνομένη πρὸς τὸ ποίμνιον αὐτοῦ, μεστὴ δὲ εὐαγγελικῶν ὑποθηκῶν πρὸς ἐκείνους ἐκ τῶν Ἀρμενίων, οἵτινες εὐήκοον τείνοντες οὖς εἰς ξενικὰς εἰσηγήσεις, ἀποσκοπούσας τὴν παραπλάνησιν καὶ τὴν διατάραξιν τῶν θρησκευτικῶν πεποιθήσεων αὐτῶν, καὶ σαγηνευόμενοι ἐκ διαφόρων δελεαστικῶν μέσων ἐγκαταλιμπάνουσι τὴν πάτριον αὐτῶν θρησκείαν καὶ προσέρχονται εἰς ἄλλας θρησκευτικὰς κοινότητας. Διὰ τῆς πατρικῆς ταύτης ἐγκυκλίου ἡ Α. Μακαριότης δεικνύει ὅτι ἔχει πλήρη συναίσθησιν τῶν ὑψηλῶν τῆς θέσεως αὐτῆς καθηκόντων καὶ προτρέπεται πάντας ὅπως στερρῶς ἔχωνται τῶν πατρώων καὶ ἀγαπῶσι τὴν Ἐκκλησίαν τῶν προγόνων αὐτῶν μὴ παρέχοντες πίστιν εἰς τὰ ὑπὸ τῶν ξένων λεγόμενα καὶ προτεινόμενα. Τῆς ἐγκυκλίου ταύτης ἀποσπῶμεν τὴν ἑπομένην ἀξιανάγνωστον περικοπήν.

«Γινώσκομεν ὅτι πρόσωπά τινα περιχαρακούμενα ὄπισθεν θρησκευτικοῦ σκοποῦ εὐγενοῦς καὶ ὑψηλοῦ, θέλουσι νὰ ἐμπνεύσωσι τὴν πίστιν ὅτι ποθοῦσι καθολικὴν τῶν Ἐκκλησιῶν ἕνωσιν· ἀλλὰ διατὶ δὲν λαμβάνουσιν ὑπ' ὄψιν τὰ πρόσωσα ταῦτα ὅτι ἡ ἡμετέρα ὀρθόδοξος ἐκκλησία ὑπῆρξεν ἀείποτε διάπυρος ζηλωτὴς πρὸς τὴν ἕνωσιν ταύτην, καὶ ὑπῆρξε τοιαύτη, διότι ἀναγνωρίζει μίαν καὶ μόνην καθολικὴν ἐκκλησίαν μεθ' ἑνὸς καὶ μόνου ἀρχηγοῦ, Ὅς ἐστὶν ὁ Ἰη-

σοῦς Χριστός, ἀναγνωρίζει μίαν καὶ μόνην ποίμνην χριστιανικὴν καὶ ἕνα μόνον Ποιμένα, τὸν Χριστόν. Ἡ ἡμετέρα Ἐκκλησία ἀποκρούει πᾶσαν πρᾶξιν καὶ πᾶσαν μὴ ἀνεξίθρησκον στάσιν, διαχαράσσει ἐπακριβῶς τὸν κύκλον καὶ τοὺς ὅρους τοῦ χριστιανισμοῦ· ὁρίζει τὰ ἄρθρα καὶ τὰ θεμελιώδη δόγματα τὰ ἀποτελοῦντα τὴν βάσιν τῆς ἑνώσεως· προστατεύει τὴν ἐλευθερίαν, ἧς ἀπολαύει πᾶσα Ἐκκλησία καὶ ἐξαίρει τοὺς δεσμοὺς τῆς ἀγάπης, ἥτις ἐστὶν ἡ βάσις τοῦ ὅλου. Τούτου δ' ἕνεκα καὶ ἡ ἡμετέρα Ἐκκλησία εἰργάσθη συνεχῶς, καθ' ἅπαντας τοὺς αἰῶνας, ὡς ἐπιμαρτυρεῖ ἡ ἱστορία, ἐπεδίωξε τὴν παγίωσιν τῶν σχέσεων τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ οὐδέποτε ἐφείσατο ἀποδείξεων καὶ θυσιῶν, ἐν τῷ μέτρῳ τῶν μέσων αὐτῆς».

ΕΠΙΣΤΑΣΙΑΙ ΕΠΙ ΤΕ ΤΟΥ ΜΑΡΤΥΡΙΟΥ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΔΕΚΑ ΜΑΡΤΥΡΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙ ΤΗΣ ΑΝΑΚΟΜΙΔΗΣ ΤΩΝ ΙΕΡΩΝ ΑΥΤΩΝ ΛΕΙΨΑΝΩΝ.

Τὰ τοῦ μαρτυρίου τῶν Δέκα μαρτύρων, τῶν ἐν Κρήτῃ τῷ 250ῳ ἔτει ἐπὶ Δεκίου ρωμαίων αὐτοκράτορος ζήφει τελειωθέντων, ὧν τὴν μνήμην ἡ ἡμετέρα Ἐκκλησία ἐπιτελεῖ τῇ 23 Δεκεμβρίου ἑκάστου ἐνιαυτοῦ, ὁμοίως φέρεται ὡς ἔγγιστα παρὰ τοῖς συναξαρισταῖς, τοῖς τε ἐν ἑλληνίδι γράψασι φωνῇ καὶ τοῖς ἐν τῇ λατινίδι ὡς καὶ παρὰ Φλαμινίῳ Κορνηλίῳ (Flaminio Cornelio) περισπούδαστον γράψαντι ἔργον περὶ Κρήτης ἐξεταζομένης ἐκκλησιαστικῶς[1]. Ἀλλὰ τὰ τῆς ταφῆς καὶ τῆς εἰς τὸ μετέπειτα ἀνακομιδῆς τῶν ἱερῶν λειψάνων τῶν Μαρτύρων οὐχ ὁμοίως ἱστόρηται. Οὕτως οἱ μὲν τῶν συναξαριστῶν[2] λέγουσιν ὡς Παῦλος ὁ ἁγιώτατος πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως ἐλθὼν εἰς Κρήτην, ἐξέθαψε, κελεύσει τοῦ βασιλέως, τὰ τῶν Μαρτύρων λείψανα, εὑρεθέντα πάνυ ἄφθορα καὶ ἔνδροσα θαυμασίᾳ τινὶ δυνάμει καὶ ἀνελόμενος αὐτὰ εὐλαβῶς ἐξεκόμισεν εἰς βασιλεύουσαν. Ταῦτα δ' ἐναπετέθησαν ἔπειτα ἐν ᾧ ἐτεθησαύριστο τόπῳ καὶ τὰ τῶν μαρτυρικῶν νηπίων λείψανα[3] ἦγουν ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Ἰακώβου τοῦ Ἀδελφοθέου, περικαλλεῖ ἐν Κωνσταντινουπόλει κτίσματι Ἰουστίνου τοῦ αὐτοκράτορος[4]. Ὁ δὲ λατινιστὶ γράψας τὸν βίον τῶν ἁγίων τούτων ἱστορεῖ ὡς Παῦλος ἐκεῖνος ὁ ἁγιώτατος ἐπίσκοπος τῆς ἐνδόξου Ρώμης, παραγενόμενος εἰς Κρήτην ἐποιήσατο, κελεύσει τοῦ βασιλέως καὶ αὐτοκράτορος, ἀνακομιδὴν τῶν ἑαυτῶν λειψάνων μετενεγκὼν εἰς Ρώμην καὶ νῦν, ἐπιλέγει ὁ λατῖνος συναξαριστής, ἐκεῖ εὑρηται ταῦτα τεθησαυρισμένα[5].

Ἀλλ' ἐν τῷ 181ῳ Σαβαϊτικῷ μεμβρανίνῳ κώδικι, ἀνήκοντι μὲν τῇ κατὰ Παλαιστίνην σεβασμίᾳ μονῇ τοῦ ἁγίου Σάβα, νῦν δὲ ἀποκειμένῳ ἐν τῇ ἐν Ἱερουσαλὴμ βιβλιοθήκῃ τοῦ Παναγίου Τάφου, συμπεριείληπται ὁ βίος τῶν ἁγίων Δέκα, τέως ἀνέκδοτος, γραφεὶς ὑπὸ ἀγνώστου ἀρχαιότατα, κατὰ τὴν Θ' που ἑκατονταετηρίδα, ἐν ᾧ ἔστιν ἰδεῖν ἄλλως ἐκτιθέμενα τὰ τῆς ἀνακομιδῆς. Οὕτω λέγεται ὅτι Παῦλος ὁ τῆς ἐν Κρήτῃ Γορτύνης ἐπίσκοπος, ὁ εἰς ἄκρον

1. Creta sacra sive de episcopis . . . in insula Creta autore Flaminio Cornelio senatore venetio. Τὸ ἔργον τοῦτο ἐκδέδοται λατινιστὶ Ἐνετίῃσι τῷ 1755ῳ ἔτει.

2. Συναξαριστὴς Νικοδήμου σελ. 397. — Βίοι ἁγίων ὑπὸ Τρ. Εὐαγγελίδου σελ. 996. — Μ. συναξαριστὴς Τόμ. ΙΒ' σελ 518. — Πρβλ. Συμεὼν Μεταφραστὴν Patrolog. Migne Τόμ., 116 σελ. 566—574. — Καὶ ὁ Μεταφραστὴς ἔγραψε περὶ τὰ μέσα τοῦ ΙΑ' αἰῶνος τὸν τῶν ἁγίων Δέκα Μαρτύρων βίον ἀλλ' ἄδηλον εἶγε οὗτος ὁ βίος γνήσιον τυγχάνει ἔργον αὐτοῦ ἢ περιέχεται ἐν τῷ ἀριθμῷ τῶν ὑπ' ἄλλων μὲν γραφέντων, ὑπ' αὐτοῦ δ' ἐπεξεργασθέντων ἢ παραφρασθέντων βίων ἁγίων, ἀνιόντων εἰς 558. Οἱ ὑπὸ τοῦ Μεταφραστοῦ γραφέντες γνησίως οὗτοι εἰσὶ πλείους τῶν 122 κατὰ Λέοντα τὸν Ἀλάτιον (Ecclesia Orientalis).

3. Τινὰ τῶν λειψάνων τῶν μαρτυρικῶν νηπίων εὑρητο ἐν Ρώμῃ καὶ ἄλλα ἐν Κωνσταντινουπόλει κατὰ τὴν μαρτυρίαν τῶν ἱστορικῶν.

4. Δοσιθ. περὶ τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις πατριαρχευσάντων 1152.

5 Ἐκκλησ. Ἀλήθεια ἔτ. ΙΗ' τεῦχ. 23 σελ. 183. Πρβλ. Patrolog. Migne 116 σελ. 566. καὶ Surium ad 23 Decembris. Σημειωτέον ὅτι, οἱ τὸν βίον τῶν ἁγίων Δέκα γράψαντες κυκεῶνα δημιουργοῦσιν ἰδεῶν ὀνόματα καὶ πράγματα ἐμφανῶς συγχέοντες. Οὕτω Συμεὼν ὁ μεταφραστὴς γράφει « . . . ὕστερον δ' ὁπότε ἡ τῆς εὐσεβείας ἰσχὺς οἱονεί τις ζώνη χρυσῆ τὸ πλεῖστον τῆς οἰκουμένης περιείληφε, Παῦλος ἐπὶ τὴν νῆσον Κρήτην στέλλεται ἐφ' ᾧ τὰ ἱερὰ λείψανα πρὸς τὴν νέαν ἀγαγεῖν Ρώμην τὴν βασιλίδα φημὶ τῶν πόλεων, Παῦλος ἐκεῖνος, οὐ πολὺ τὸ τῆς ἁγιωσύνης ὄνομα τῆς μεγαλοδόξου Ρώμης (;) ἀρχιερέως καὶ τῷ τρόπῳ μᾶλλον ἢ τῷ θρόνῳ τὸ ἐπίσημον ἔχων, οὗ καὶ κλῆσις μόνον μάστιξ ἦν τοῖς δαίμοσιν ἐλατήριος, οὕτος λαγάδας ἐκ βασιλέως λαβών, τοῦ ἐγχειρήματος συνεργούς, ἐπὶ τὸ Κρητῶν παρεγένετο ἔθνος καὶ τὴν ἐπικειμένην ἀφελῶν τοῖς λειψάνοις γῆν εὑρίσκει ταῦτα ζῶσιν ἐοικότα καὶ φθορᾶς κρείττονα. Ἐκεῖθεν οὖν αὐτὰ σὺν θαύματι ἀνελόμενος τῇ λαμπρᾷ καὶ βασιλίδι τῶν πόλεων φέρων δίδωσι καὶ νῦν εἰσιν οὗ καὶ τὰ ἱερὰ λείψανα τῶν μαρτυρικῶν νηπίων τεθησαύρισται». Τ' αὐτά που ἀπαντᾷ καὶ παρὰ τοῖς νεωτέροις συναξαριστάις. Ὁ δὲ λατῖνος συναξαριστής, ἀφηγούμενος ὁμοιοτρόπως τὰ τῆς ἀνακομιδῆς, τελεσθείσης κατ' αὐτὸν ὑπὸ τοῦ ἀρχιερέως τῆς Ρώμης, ὃν ἀποκαλεῖ gloriosæ Romæ pontificem, ἀποδίδωσιν αὐτῷ παραδόξως τὸ αὐτὸ τῷ ἐπισκόπῳ Νέας Ρώμης εἴτουν Κωνσταντινουπόλεως ὄνομα, τὰς αὐτὰς ἀρετὰς καὶ ἁγιότητα βίου ὁμοίαν, ἐπιλέγει δὲ ὅτι ὁ ἀρχιερεὺς οὗτος, τῇ βασιλέως κελεύσει, μετήνεγκεν εἰς Ρώμην τὰ ἱερὰ ἐκεῖνα λείψανα καὶ τεθησαύρικεν ἐν ᾧ τόπῳ ἦσαν καὶ τὰ τῶν μαρτυρικῶν νηπίων (ἴδε ἀνωτερω πηγὰς καὶ ἰδίᾳ Ἐκκλησιαστικὴν Ἀλήθειαν ΙΗ' τεῦχ. 23 σελ. 183 ἐν τῇ α' στήλῃ).

ἁγιότητος ἐληλακώς[6], περὶ πολλοῦ ποιούμενός τε καὶ γεραίρων τὴν μνήμην τῶν ἁγίων Δέκα, τῶν ἐν Κρήτῃ τὸν καλλίνικον λαβόντων τοῦ μαρτυρίου στέφανον ἔπαθλον τῆς ἑαυτῶν πίστεως καὶ ἀρετῆς, ἀπάρας ἀφικνεῖται εἰς Ρώμην, οὗπω ἐτῶν ἑξήκοντα διαδραμόντων ἀπὸ τοῦ μαρτυρίου, ὄντος αὐτοκράτορος Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου ἐν τῇ πόλει ταύτῃ καὶ αἰτεῖται αὐτὸν τὴν τῶν λειψάνων τῶν Μαρτύρων ἀνακομιδήν, καὶ ταύτην μόνην, ἀπροθύμως ἔχων οὐ μὴν δ' ἀλλὰ καὶ ἀπανανεύμενος ἀποδέξασθαι χρυσίον οἰκείᾳ προσφερόμενον βουλῇ ὑπὸ τῶν τιμώντων καὶ τεθηπότων τὰς τοῦ ἀνδρὸς ἀρετὰς λογάδων τῆς Ρώμης. Τοῦ μεγάλου καὶ εὐσεβεστάτου βασιλέως καὶ αὐτοκράτορος Κωνσταντίνου ἐπινεύσαντος τῇ εὐσεβεῖ αὐτοῦ αἰτήσει, χαίρειν εἰπὼν τῇ Ρώμῃ ἐπανῆλθεν εἰς Κρήτην καὶ ἀμέσως τοῦ εὐσεβοῦς κατήρξατο ἔργου παρὰ τὴν κατὰ τὸ τμῆμα Ἡρακλείου κώμην, ᾗ ὄνομα ἅγιοι Δέκα, ἀποτμηθέντων γὰρ τὰς κεφαλὰς τῶν ἰσαρίθμων μαρτύρων κἀκεῖ ταφέντων, ἡ κώμη ἔσχε τὴν ἐπωνυμίαν ἐκ τῆς αὐτῶν ὁμάδος[7]. Ὁ οὖν μακάριος Παῦλος τῇ τῶν χριστιανῶν ἐπικουρίᾳ, ἐν οἷς ἐγένοντο πολλοὶ τῶν παραστάντων τῇ ἀθλήσει, ἀνασκάπτει εὐλαβῶς τὸν τόπον ἐν ᾧ ἐτέθαπτο τὰ τῶν Μαρτύρων σκήνη· εὑρέθη δὲ ταῦτα ἀλώβητα καὶ ἀκέραια ὑπερρυεῖ δυνάμει, ἐφ' ᾧ οἱ παρόντες ἐκεῖ ἐδόξασαν τὸν Ὕψιστον, εὐλαβεῖ δὲ τοῦ μακαρίου ἀνδρὸς μερίμνῃ ἐκκομισθέντα, ἐν πομπῇ ὡς εἰκὸς καὶ λιτανείᾳ ἀπετέθησαν ἐν κρύπταις κατὰ τὸ κοιμητήριον τῆς ἐγγὺς πόλεως (Γορτύνης) εἴτουν εἰς τόπον προσφορώτερον πάντων. Χρόνῳ δ' οὐ πολλῷ ὕστερον ἱερὸς ἐκεῖ ἐγήγερται ναὸς καθιερωθεὶς τῇ τῶν ἁγίων Δέκα Μαρτύρων μνήμῃ καὶ πανήγυρις ὥριστο ἐν ᾗ ἡμέρᾳ τοῦ ἐνιαυτοῦ ἤθλησαν οὗτοι[8]. Κατὰ ταύτην πλῆθος εὐσεβῶν ἔκ τε τῆς παρακειμένης κώμης καὶ ἐκ πάσης τῆς μεγαλονήσου ἔρχεται ἐκεῖ ἑορτάσον, εὐχαῖς καὶ λιταῖς τοὺς Μάρτυρας θεραπεῦον. Τοῦτο δ' ἐκ παλαιοτάτου χρόνου εἴθισται ἔτι καὶ νῦν γίνεσθαι ἐν Κρήτῃ[9].

Τῷ μετ' ἐπιστασίας ἐρευνῶντι καὶ τὰ καθέκαστα ἐξακριβοῦντι δῆλον γίνεται ὡς μόνη ἡ κατὰ τὸν ἐν τῷ Σαβαϊτικῷ κώδικι βίον τῶν ἁγίων Δέκα ἀναγραφὴ τῆς ἀνακομιδῆς τῶν αὐτῶν λειψάνων ἀκριβής τε τυγχάνει καὶ συνᾴδει τοῖς ἱστορικῶς ὁμολογουμένοις[10]. Παυσάντων γὰρ τῶν διωγμῶν καὶ κρατησάσης, θεσπίσματι βασιλικῷ, τῆς χριστιανικῆς θρησκείας ἐν τῷ ρωμαϊκῷ κράτει, ἀρχομένης τῆς βασιλείας Κωνσταντίνου τοῦ πρώτου τῶν χριστιανῶν βασιλέως, τῷ 312ῳ ἔτει, οὐκ ἀπίθανον ὅτι τότε ἦγουν τῷ ἑξηκοστῷ περίπου ἔτει ἀπὸ τοῦ ἐπὶ Δεκίου μεγάλου διωγμοῦ, ἐγεγόνει ἡ τῶν δέκα μαρτυρικῶν λειψάνων ἐν Κρήτῃ ἀνακομιδή, καθὰ ἐν τῷ Σαβαϊτικῷ φέρεται κώδικι, ἀδεῶς καὶ πανηγυρικῶς ὡς εἰκός, ἐπειδὴ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ βασιλέως ἐπισήμως αὕτη διετάχθη, ὁ δὲ μακάριος ἐπίσκοπος Γορτύνης οὐκ ὤκνησε μακρὰν ἐπὶ τούτῳ πορευθῆναι ὁδὸν καὶ εἰς Ρώμην ἐλθεῖν.

Ἀλλὰ τῷ χρόνῳ τούτῳ ἤγουν ἀρχομένης τῆς Δ' ἑκατονταετηρίδος, ἐτύγχανε μὲν πατριαρχῶν ἐν τῇ Κωνσταντίνου πόλει ὁ Πρόβος ὁ τῷ Μεγάλῳ Κωνσταντίνῳ συγχρονήσας (303—315), οὐχὶ δὲ ὁ Παῦλος, ὁ πρῶτος πάντως, ὡς ἀναφέρεται παρὰ τοῖς ἄλλοις συναξαρισταῖς οὐκ ἀκριβῶς. Οὗτος φαίνεται

---

6. Παρατηρήσεως ἄξιον τὸ τοῦ χαρακτηρισμοῦ αὐτοῦ ὅμοιον τοῖς προειρημένοις ἐπισκόποις (τὸ. ἀνωτέρω ἐν ὑποσημειώσει ἀπόσπασμα Μεταφραστοῦ). Ὁ δὲ ἀνωνύμως κατὰ τὴν Θ' ἑκατονταετηρίδα γράψας τὸν βίον τῶν ἁγίων Δέκα λέγει αὐταῖς λέξεσι τάδε περὶ Παύλου « . . . Χρόνῳ δὲ ὕστερον μικρῷ, ἑξηκοστοῦ ἔτους διαδραμόντος, εἰρήνης πολιτευσαμένης καὶ τοῦ Θεοῦ λοιπὸν ἐπιδόντος τὴν ἡμετέραν θρησκείαν, Παῦλος ὁ ἁγιώτατος τῆς κατὰ Γορτύνην ἁγιωτάτης ἐκκλησίας ἐπίσκοπος ἐγένετο, ᾧ τοσαύτη πίστις ὑπῆρχεν ὡς τοὺς ἀκαθάρτους δαίμονας αἰσθομένους τοῦ ὀνόματος ὑποχωρεῖν καὶ βασανιζομένους λέγειν τὰ ἀληθῆ . . . ».

7. Ὁ τόπος ἐν ᾧ ἀπετμήθησαν τὰς κεφαλὰς καὶ ἐτάφησαν οἱ ἅγιοι ἔτι καὶ νῦν Ἁλώνιον καλεῖται· ἐγγὺς δὲ αὐτοῦ ἡ τῶν Ἁγίων Δέκα συνῴκισται κώμη.

8. « . . . Καὶ τὴν ἐπικειμένην γῆν τοῖς ἁγίοις ἀνασκάψας (ὁ Παῦλος) εὑρίσκει ὡς ἐν ὄρσῳ τὰ σώματα τῶν ἁγίων μαρτύρων, ἀλώβητα δὲ καὶ ἀκέραια προστάγματι Θεοῦ φυλαχθέντα, ἃ δὴ καὶ μετέστησεν ἐν τῷ τῆς πόλεως κοιμητηρίῳ ἐν ᾧ μέχρι καὶ τοῦ παρόντος κατὰ τὴν ἡμέραν ἐν ᾗ πεπόνθασιν ὑπὲρ τῆς εὐχαριστίας αὐτῶν καὶ τῆς πρὸς τὸν Θεὸν πίστεως, κρατεῖται καὶ ἐπιτελεῖται ἡ τοιαύτη ἑορτή . . . » Ταῦτα ἀναφέρει ὁ ἀνωνύμως γράψας κατὰ τὴν Θ' ἑκατονταετηρίδα, ὡς ἔφθημεν εἰπόντες, τὸν βίον τῶν ἁγίων Δέκα.

9. Τοῦ βίου τούτου εἴτουν τοῦ μαρτυρολογίου, τοῦ ἐν τῷ Σαβαϊτικῷ κώδικι, ἐξ οὗ ἐρανιζόμεθα τὰ ἄνω ἐκτενῶς ἐκτιθέμενα περὶ τῆς ἀνακομιδῆς, πλήρης ἡ ἐπιγραφή ἐστιν ἥδε. «Μαρτύριον τῶν ἁγίων Δέκα μαρτύρων μαρτυρησάντων ἐν Κρήτῃ μητροπόλει Γορτύνης» (;). Τὸ κείμενόν ἐστι παλαιὸν πάνυ, τῇ Θ' ὡς φαίνεται γραφὲν ἑκατονταετηρίδι. Τέως δὲ ἀνέκδοτον ἐξεδόθη τύποις τὸ πρῶτον ἤδη τῷ 1894ῳ συμπεριληφθὲν ἐν τῷ Δ' τόμῳ τῶν Ἀναλέκτων σταχυολογίας τῆς Ἱεροσολυμιτικῆς βιβλιοθήκης (σελ. 224 - 237). Ταῦτα δ' ἐκδέδοται ἐν πέντε τόμοις ἐν Πετρουπόλει ἐπιμελείᾳ καὶ πόνῳ τοῦ ἑλλογίμου Α. Παπαδοπούλου Κεραμέως.

10. Τὸ ἐν τῷ Σαβαϊτικῷ κώδικι ἀντίγραφον τοῦ βίου τούτου εἴτε μαρτυρίου ὡς ἀναγέγραπται, σφόδρα ἡμαρτημένον ἐστὶ περὶ τὴν λέξιν καὶ τὸ ὀρθὸν τῆς γραφῆς οὐ μέντοι περὶ τὸν νοῦν χάρις δὲ τῇ ἐπιμελείᾳ καὶ τῇ περὶ τὴν παλαιογραφίαν πείρᾳ τοῦ ἐκδόντος αὐτό, τὰ ἡμαρτημένα ὁπωσοῦν ἠνωρθώθη καὶ τὰ κεχηνότα που μέρη ἐκ τῆς φθορᾶς ἀνεπληρώθη κατὰ τὸ ἐφικτόν. Τοῦ αὐτοῦ βίου ἄλλο ἀντίγραφον, ὀρθὸν ὡς φαίνεται, ἀλλὰ καὶ παλαιὸν πάνυ ἅτε δὴ γενόμενον τῇ Θ' ἢ Ι' ἑκατονταετηρίδι εὕρηται μεταξὺ τῶν φύλλων 162—169 τοῦ 1491ου κώδικος τῆς ἐν Παρισίοις βιβλιοθήκης (Catalog.cod,hagiogr. bibliothecæ Parisiensis nationalis p. 174. Πρβλ. Ἀναλέκτων Ε' σελ. 399).

πατριάρχης τῷ 340ῳ τὸ πρῶτον[11] ἦγουν τέσσαρα μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Μ. Κωνσταντίνου ἔτη, οὗ δὲν δ' ἐνδέδεικται σημεῖον ἐν ταῖς ἐπ' αὐτοῦ γενομέναις συνοδικαῖς πράξεσιν ὁρίζον τὴν τέλεσιν τῆς πανηγυρικῆς ταύτης ἀνακομιδῆς· ἐν δὲ τῇ Ρώμῃ ἄλλος ἦν ὁ τὴν παπικὴν κατέχων ἕδραν. Ἆρα οὐκ ἀκριβῶς εἴρηκεν ὁ λατῖνος συναξαριστὴς ὡς πάπας τότε ἐτύγχανεν ὢν Παῦλος ὁ Α' ἐπειδὴ οὗτος φαίνεται παπεύων τῷ 757—767ῳ[12]. Ἄλλως τε πιθανώτερον φαίνεται καὶ τῷ ὀρθῷ μᾶλλον συνᾴδει λόγῳ ὡς ὁ τῶν Γορτυνίων ἐπίσκοπος Παῦλος ἐποιήσατο τὴν ἀνακομιδήν. Ἐπειδὴ ὁ τῶν ἁγίων τάφος ἐν τῇ ἐπισκοπικῇ αὐτοῦ ἔκειτο περιφερείᾳ αὐτός, εἴπερ τις καὶ ἄλλος, εὐλαβεῖ ζήλῳ, ἱερὰν ἡγήσατο πάντως ὀφειλὴν κλείσαι τὴν ἱερὰν τῶν Μαρτύρων μνήμην διὰ πανδήμου ἢ καὶ οὐχ ἥκιστα πανηγυρικῆς ἀνακομιδῆς καὶ παραδοῦναι αὐτὴν τοῖς μεταπειτα μνημεῖον ἐγείρων τοῖς Μάρτυσιν αἰωνόβιον.

Ἀλλὰ καὶ ἡ ἐπὶ τόπου περισωζομένη ἔτι καὶ νῦν παράδοσις οὐκ ἄλλως ἱστορεῖ τὰ περὶ τῆς ἀναιρέσεως καὶ τοῦ τρόπου τῆς τελειώσεως καὶ τοῦ τόπου τῆς ταφῆς τῶν ἁγίων Δέκα ἢ ὡς ἐν τῷ Σαβαϊτικῷ ἀναγράφεται κώδικι. Πρὸς τούτοις δὲ οἱ τὴν Κρήτην οἰκοῦντες, καὶ ἰδίως τὴν κώμην Ἁγίους Δέκα, κειμένην ἐν τῇ τῶν Γορτυνίων χώρᾳ (τανῦν Μισσαρᾶς) καὶ τὰ πέριξ ἔχουσιν ὡσαύτως ἐξ ἀρχαίας παραδόσεως ὡς τὰ τῶν Μαρτύρων σκήνη οὐκ ἐξεπέμφθη μακρὰν τῆς Κρήτης (τοῦτο δὴ φαίνεται δηλοῦν καὶ τὸ ῥηθὲν μαρτυρολόγιον) ἀλλ' ἐκέκρυπτο ὑπὸ τὸ ἔδαφος αὐτῆς, καὶ μετὰ τὴν ἀνακομιδήν, ἐν ᾧ ἔπειτα ἐγήγερται τόπῳ ὁ εἰς τιμὴν καὶ μνημόσυνον αὐτῶν ὑπάρχων φερώνυμος ναὸς ἐγγὺς τῆς εἰρημένης κώμης[13]. Ἐν αὐτῷ δείκνυται ἄχρι τοῦδε καὶ ὁ τὰς κρύπτας τῶν Μαρτύρων περιέχων ἱερὸς χῶρος, ἐν δυσὶ περιθριγκούμενος ἑκατέρωθεν τοῦ ἱεροῦ θυσιαστηρίου σηκοῖς, ναΐσκοις παρεμφερέσι.

Ταῦτα γνωρίζει ἡμῖν ἐν συμμέτρῳ λόγῳ ὁ μουσοτραφὴς καὶ φιλάρχαιος ἐξοχώτατος Ἀνδρέας Κοπάσης ἐφένδης περισπούδαστον γράψας διατριβὴν «περὶ τῶν ἁγίων Δέκα μαρτύρων ἐν Κρήτῃ μαρτυρησάντων ἐπὶ Ρωμαίων καὶ τῆς περὶ αὐτῶν σωζομένης παραδόσεως»[14]. Ἐξετάσας ὁ ἐλλόγιμος ἀνὴρ ἐπὶ τόπου καὶ διακριβώσας, ὡς εἰκός, ἀποχρώντως τὸ πρᾶγμα, ἐξ ὧν γράφει, φαίνεται ἀποφαινόμενος, ὀρθῶς πάνυ [γε, ὡς ὑγιής τ' ἐστι καὶ ἀκριβὴς κατὰ πάντα ἡ ἐν Κρήτῃ ἐπεχωριάζουσα περὶ τῶν Δέκα Μαρτύρων παράδοσις.

Ἀλλὰ καὶ ἡ ἐξ ἀρχαίου ἔθους ἐνιαυσίως τελουμένη, ὡς ἔρθημεν ἐπόντες, πάνδημος εἰς τιμὴν αὐτῶν ἐν τῷ κατὰ τὴν κώμην Ἁγίους Δέκα ἐπωνύμῳ ναῷ πανήγυρις, εἰς ἣν παμπληθεῖς συρρέουσιν, εὐλαβεῖ πόθῳ, οἱ οἰκοῦντες τήν τε κώμην ταύτην καὶ ἄλλας τῆς μεγαλονήσου κώμας καὶ πόλεις καὶ ἡ ἐνδεικνυμένη ὑπό τε τῶν προσιόντων καὶ ἀπαξαπάντων τῶν Κρητῶν πατροπαράδοτος εὐλάβεια τῷ ἱερῷ χώρῳ, ἐν ᾧ αἱ τῶν ἁγίων λειψάνων κρύπται, μήτοι οὐ τυγχάνουσιν ὁμοίως ἀποδείξεις ὡς τὰ μαρτυρικὰ σκήνη, καὶ μετὰ τὴν ἱστορικῶς ὁμολογουμένην ἀνακομιδήν, ἐκεῖ τεθηταύρισται, οὐ μακρὰν τοῦ τόπου ἐν ᾧ τὸ μαρτυρικὸν ἔλαβον τέλος οἱ μακάριοι;

Ἐν Κωνσταντινουπόλει, 15 Ἀπριλίου 1899.

ΠΑΪΑΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΔΗΣ

ΤΟ ΕΝ ΜΟΣΧΑ ΣΥΝΟΔΙΚΟΝ ΣΚΕΥΟΦΥΛΑΚΙΟΝ*

IV

ΑΓΙΟΝ ΜΥΡΟΝ

Σκοπός, χρῆσις χρόνος καὶ τόπος κατασκευῆς καὶ ἁγιασμοῦ· σκεύη καὶ δοχεῖα αὐτοῦ.

ε'.) Ἐν τέλει ἀπόκειται ἐνταῦθα χάλκινον, ἐν σχήματι φιάλης, ὕψους 11 1/2 βερσ. κεκοσμημένον ἐξωτερικῶς διὰ σεντεφίου ποικιλοχρώμου ἐντέχνως συνηρμοσμένων ῥόμβων μετὰ ὑπερκειμένου ὡραίου ἐκ πολυτίμων λίθων σταυροῦ δοχεῖον ὀνομαζόμενον *ἀλάβαστρον* (Πίναξ XIN. 55. ὄρ. Σημ. α'. ἀνατ.) Τὸ σκεῦος τοῦτο παριστᾷ τὸ ἀλάβαστρον, ἐξ οὗ ἐξέχεεν ἡ μετανοοῦσα Μαγδαληνὴ τὸ πολύτιμον μῦρον, ἀλείψασα τὴν κεφαλὴν καὶ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ (Μάρκ. ιδ'. 3. Ἰωάν. ια'. 3). Καθ' ὑπάρχουσαν ἱερὰν παράδοσιν τὸ ἀλάβαστρον τοῦτο μετὰ ἁγίου μύρου ἐστάλη κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνας τοῦ χριστιανισμοῦ ἐν Ρωσσίᾳ ἐκ Κωνσταντινουπόλεως εἰς Κίεβον, ὁπόθεν εἶτα, μετατεθείσης τῆς μητροπόλεως εἰς Μόσχαν μετηνέχθη τοῦτο εἰς τὴν πόλιν ταύτην (α). Κατ' ἀρχαῖον ἔθος ἐν τῷ καθαγιασμῷ

11. Π. Πίνακες Γεδεών σελ. 100, 111.

12. Dictionnaire classique universel historique Bernard p. 683.

13. Ἡ ἀνακομιδὴ τῶν ἁγίων λειψάνων ἐγίνετο ὡς ἔθος οὐ μόνον εἰς χώρας πόρρω κειμένας, ἀλλὰ καὶ ἐν ᾧ χώρῳ περιείληπται ὁ τάφος ἢ ἐγγύς που. Τοῦτο δ' ἐπιρρώννυσι τὴν ἐν Κρήτῃ παράδοσιν.

14. Ἐκκλησ. Ἀλήθειαν ΙΗ' τεῦχ. 23 σελ. 183.

* Συνέχεια ἀπὸ σελ. 96.

(α) Τῷ 1414 οἱ ἐπίσκοποι τῆς νοτίου Ρωσσίας ἀνηνέχθησαν τῷ πρίγκηπι τῆς Λιθουανίας Vitovtou κατὰ τοῦ μητροπολίτου Ρωσσίας Φωτίου σὺν ἄλλοις καὶ ἐπὶ τῷ ὅτι οὗτος «μετέφερεν ἐκ Κιέβου εἰς Μόσχαν ἀρχαῖα ἐκκλησιαστικὰ σκεύη, ἄλλα ἀρχαῖα ἐκκλησιαστικὰ ἀντικείμενα καὶ ἀντικείμενα πολύτιμα καὶ πᾶσαν τὴν τιμήν, (ὅ τι τίμιον) τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Κιέβου μετήνεγκεν εἰς ἕτερον μέρος, ἔνθα

τοῦ μύρου εἰς ἔνδειξιν τοῦ ἀδιαρρήκτου τῆς ἐν τῇ ὀρθοδόξῳ ἐκκλησίας μυστικῆς ἑνότητος ἐκχέονται ἐκ τοῦ ἁλαβάστρου τούτου σταγόνες τινὲς εἰς τὸ νέον ἅγιον μύρον καὶ πληροῦται τοῦτο αὖθις διὰ νέου, οὕτως ὥστε μηδέποτε νὰ ἐκλείψῃ ἡ ἁγία αὕτη πηγή (Εὐχολόγιον, Sive rituale Graecorum pag 630 et 32 Nov· Ckrij III. σελ. 68. Π)λι,. 1849).

Χ Διάφορα ἐκκλησιαστικὰ ἀντικείμενα.

Ἐν τῷ Πατριαρχικῷ Σκευοφυλακίῳ σώζονται πρὸς τοῖς ἀνωτέρω σκεύη ἐκκλησιαστικὰ καί τινα ἀντικείμενα χρησιμεύοντα εἰς τὰς ἐπισήμους ἑορτὰς καὶ πανηγύρεις, καθ' ἃς ἱερούργουν ἐν πάσῃ λαμπρότητι καὶ μεγαλοπρεπείᾳ οἱ ἀγιώτατοι Πατριάρχαι ἐν τῷ καθεδρικῷ τοῦ Κρεμλίνου ναῷ. Τοιαῦτα δέ εἰσι

1) Δύο ἀργυρᾶ κηροπήγια ἢ μᾶλλον μανουάλια ἐπίχρυσα, τὸ ἓν βάρους 6 φούντ. καὶ 66 ζολ., ὕψους 14 $^1/_2$, κατασκευασθὲν κελεύσει καὶ εὐλογίᾳ τοῦ Πατριάρχου Φιλαρέτου Νικήτσιου τῷ 1622, καθὼς ἐξάγεται ἐξ ἐπιγραφῆς αὐτοῦ, ἐπὶ τοῦ Μ. Δουκὸς Μιχαὴλ Θεόδωροβιτς (υἱοῦ τοῦ Πατριάρχου Φιλαρέτου), τὸ δὲ ἕτερον βάρους 9 φούντ. κατασκευασθὲν κελεύσει τοῦ τελευταίου Πατριάρχου Μόσχας Ἀδριανοῦ, ὡς ἐξάγεται ἐκ τῆς ἑπομένης ἐπιγραφῆς «εἰς δόξαν Θεοῦ καὶ τιμὴν τῆς ὑπεραγίας Δεσποίνης καὶ Θεοτόκου Μαρίας κελεύσει τοῦ μεγάλου κυρίου καὶ ἁγιωτάτου κύρ Ἀδριανοῦ, ἀρχιεπισκόπου Μόσχας καὶ πάσης Ρωσσίας καὶ πασῶν τῶν βορείων χωρῶν Πατριάρχου διὰ τὸ ἀρχιερατικὸν αὐτοῦ Σκευοφυλάκιον· ἔτει ἀπὸ κτίσεως κόσμου ,ςρ' ἀπὸ Χριστοῦ Γεννήσεως δὲ 1792. Μαρτίῳ μηνί».

2) Δύο ἀργυρᾶ θυμιατήρια σχήματος ναοῦ μονοθόλου ἐπίχρυσα (Πίναξ XII. N. 58).

3) Θήκη ἀργυρόχρυσος ἐσφυρηλατημένης ἐργασίας διὰ θυμίαμα, ἔχουσα πέριξ καὶ ἐπ' αὐτῆς ἐξ Χερουβίμ, κατασκευασθεῖσα καθ' ὑπάρχουσαν ἐπιγραφὴν τῷ 1632 ἐπὶ τοῦ Πατριάρχου πάσης Ρωσσίας Φιλαρέτου· τὸ ὕψος αὐτῆς 3 βερσ. καὶ πλάτος 2 $^1/_2$ (Πίναξ XII. N. 59).

4) Εἷς ἀργυροῦς ἐπίχρυσος κύλιξ, δι' οὗ ἐκχεῖται ὁ οἶνος ἐν τῷ ἁγίῳ ποτηρίῳ κατὰ τὴν τέλεσιν τῆς θείας λειτουργίας κατασκευασθεὶς ἐπὶ τοῦ Πατριάρχου Νίκωνος τῷ 1653 Φεβρουαρίου 2, ὡς φαίνεται ἐπὶ τῆς κεχαραγμένης ἐπιγραφῆς.

5) Τέσσαρες ἀργυραῖ λεκάναι διὰ τὴν νίψιν τῶν χειρῶν κατὰ τὰς ἀρχιερατικὰς λειτουργίας καὶ διὰ τὴν πλύσιν τῶν ποδῶν κατὰ τὴν τελετὴν τοῦ Νιπτῆρος τῇ Ἁγίᾳ καὶ Μεγ. Πέμπτῃ.

6) Δύο ἀργυροῖ ἐπίχρυσοι χέρνιβες διὰ νίψιν τῶν χειρῶν κατὰ τὰς ἀρχιερατικὰς καὶ πατριαρχικὰς λειτουργίας τέχνης ὡραίας ὕψους 8 $^1/_2$ βερσ. (Πίναξ XII N. 60).

7) Ἐννέα προσόψια μήκους 4 πηχ. καὶ 3 βερσ. πλάτους δὲ 1 πηχ. καὶ $^5/_{00}$ κεκοσμημένα ἐν τοῖς ἄκροις διὰ χρυσῶν θυσάνων πεποικιλμένων διὰ μαργαριτῶν καὶ ἄλλων πολυτίμων λίθων δωρηθέντα τῷ 1696 τῷ Πατριάρχῃ Ἀδριανῷ ὑπὸ τῆς Τσαρίτσας Παρασκευῆς Θεοδωρόβνας εἰς μνημόσυνον τοῦ Τσάρου Ἰωάννου Ἀλεξέεβιτζ.

8) Δύο ἀργυρόχρυσα κύπελλα· ἐπὶ τοῦ ἑνὸς κεχάρακται τάδε «ἐδωρήσατο ὁ Πατριάρχης Φιλάρετος»· βάρους 1 φουντ. καὶ $^{26}/_{00}$.

9) Ἅγιαστήριον μετὰ λαβῆς κρυσταλλίνης, περιδεδεμένης ἐντέχνως δι' ἀργύρου κεχρυσωμένου γύρωθεν δι' ἐγκαύστου καὶ γλαυκῶν πετραδίων.

10) Δύο δίσκοι (N. 85 καὶ 95) ἀργυροῖ κατὰ μέρη κεχρυσωμένοι διαμέτρου 11 $^1/_2/_{00}$· ἐν τῷ μέσῳ ἀμφοτέρων τὸ βασιλικὸν στέμμα μετὰ μονογράμματος: $\frac{AL}{M}$, ἐν τοῖς ἄκροις δὲ ἦδε ἡ ὑπογραφὴ «δίσκος ἰδιαίτερος τοῦ Πατριάρχου Ἰωσήφ». Τοὺς δίσκους τούτους μετεχειρίζοντο ἐν τῇ εὐλογίᾳ τῶν κολύβων τῇ Παρασκευῇ τῆς α' ἑβδομάδος τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς. Ἀντίτυπα τοῦ ἑνὸς ἐξ αὐτῶν ὅρα ἐν τῷ XII πίνακι N. 61.

Ἐν τέλει εἰς τὰ ἀνωτέρω σκεύη καταλέγονται ἂν οὐχὶ κατὰ τὴν ἀρχαιότητα, ἀλλὰ κατὰ τὴν σημασίαν καὶ χρῆσιν αὐτῶν, τέσσαρες ἄλλοι δίσκοι ἀργυροῖ ἐπίχρυσοι διὰ τὰς παννυχίδας, δωρηθέντες ὑπὸ τῆς Αὐτοκρατείρας Ἄννας Ἰωάννοβνας, εἷς ἐν τῷ ναῷ τῶν Ἀρχαγγέλων καὶ τρεῖς εἰς τὴν μονὴν τῆς Ἀναλήψεως. Εἰς τὸ μέσον ἑκάστου ὁ δικέφαλος ἀετὸς μετὰ στέμματος ἄνωθι, ἐν τοῖς ἄκροις δὲ αἱ ἑπόμεναι ἐπιγραφαί· α') Ἐν ἔτει 1730 Αὐγούστῳ μηνί, ἡ Α. Α. Μεγαλειότης εὐηρεστήθη νὰ προσφέρῃ εἰς τὸ καθολικὸν τῶν Ἀρχαγγέλων ὅπως κατατεθῇ ἐπὶ τοῦ τάφου τῆς Α. Α. Μεγ. Π. Β. (Πέτρου τοῦ Π) τελευτήσαντος τῇ 19 Αὐγούστου 1730· β') ὁμοία τῇ ἀνωτέρω διὰ τὸν τάφον τῆς Μ. Δουκίσσης Ναθαλίας Ἀλεξέεβνας· γ') ἐν ἔτει

»οὗτος ζῇ εἰς τὴν πόλιν Μόσχαν» (χρονογραφ. Νίκων. ν. 52). Πιθανὸν λίαν θεωρεῖται ὅτι ὁ μητροπολίτης Φώτιος μεταξὺ ἄλλων πολυτίμων θησαυρῶν καὶ ἐκκλ. κειμηλίων ἐκόμισεν ἐκ Κιέβου εἰς Μόσχαν καὶ τὸ προκείμενον ἁλάβαστρον, ὅπερ δικαίως ἐθεωρεῖτο «τιμὴ» τῆς ἐκκλησίας ἐκείνης.

1730 Σεπτεμβρίου 18 ἡ αὐτὴ διὰ τὸν τάφον τῆς Τσαρίτσης Θεοδοσίας Ἰωάννοβνας καὶ δ') ἡ αὐτὴ καὶ ἀνωτέρω εἰς τὴν αὐτὴν μονὴν διὰ τὸν τάφον τῆς Μ. Δουκίσσης Μαρίας Ἰωάννοβνας.

Ἐν Μόσχᾳ, 10 Φεβρουαρίου 1899.

† Ἀρχιμ. **ΙΑΚΩΒΟΣ**
Βατοπεδινός.

Ο ΔΙΔΥΜΟΤΕΙΧΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

Λίαν θλιβερὰ ἀγγελία διεβιβάσθη τηλεγραφικῶς τῇ Ἐκκλησίᾳ τῇ παρελθούσῃ Τρίτῃ ὑπὸ τῆς ἀξιοτίμου Δημογεροντίας τῆς πόλεως Διδυμοτείχου. Ὁ μητροπολίτης Διδυμοτείχου **Κωνσταντῖνος**, ὁ ἐπὶ παιδείᾳ θεολογικῇ ἀρτίᾳ καὶ γλωσσομαθείᾳ διαπρεπὴς ἱεράρχης τοῦ Οἰκουμεν. Θρόνου ἀΐφνης ἐξεδήμησε πρὸς Κύριον, θλῖψιν ἄφατον τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἧς ἐγένετο εἷς τῶν κρατίστων στρατιωτῶν, τῷ ἀγαπῶντι αὐτὸν ποιμνίῳ, καὶ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ τῷ μητροπολίτῃ Καστορίας Φιλοθέῳ καταλείπων.

Ὁ ἀείμνηστος Μητροπολίτης Διδυμοτείχου Κωνσταντῖνος γεννηθεὶς ἐν Ἐξ Μαρμάροις τῆς βασιλευούσης καὶ αὐτόθι τὰ ἐγκύκλια μαθήματα διακούσας ἐφοίτησεν εἰς τὴν ἐν Χάλκῃ Θεολογικὴν Σχολήν. Ἀποφοιτήσας ταύτης ἀπῆλθεν εἰς Ρωσίαν καὶ ἐφοίτησεν εἰς τὴν Πνευματικὴν Ἀκαδημίαν τοῦ Κιέβου. Τῆς ρωσικῆς γλώσσης κάτοχος γενόμενος ἐπανέκαμψεν εἰς βασιλεύουσαν καὶ διορισθεὶς τῷ 1870 καθηγητὴς τῆς ἐν Χάλκῃ Θεολ. Σχολῆς διέμεινεν αὐτόθι μέχρι τοῦ 1879. Ἐντεῦθεν ἀποχωρήσας διετέλεσεν ἐπί τινα χρόνον καθηγητὴς τῆς Ἱερατικῆς Σχολῆς, ὁπόθεν ἀπῆλθεν εἰς Καλκούττην διορισθεὶς προϊστάμενος τῆς αὐτόθι Ἑλληνικῆς ὀρθοδόξου Κοινότητος. Ἐπιστρέψας ἐντεῦθεν τῷ 1881 πατριαρχεύοντος Ἰωακεὶμ τοῦ Γ' διωρίσθη ἐπόπτης τῶν σχολῶν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως. Κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ 1885 προαχθεὶς εἰς τὸ ἀρχιερατικὸν ἀξίωμα ἐξελέγη μητροπολίτης Μαρωνείας, ὁπόθεν μετὰ τριετίαν ἐπὶ Διονυσίου τοῦ Ε' μετετέθη κατὰ μῆνα Ὀκτώβριον εἰς τὴν ἐπαρχίαν Σερρῶν. Κατὰ Φεβρουάριον τοῦ 1892 ἐπὶ τῆς πατριαρχείας Νεοφύτου τοῦ Η' προύβιβάσθη μετατεθεὶς εἰς τὴν ἐπαρχίαν Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης καὶ ἐντεῦθεν, πατριαρχεύοντος Ἀνθίμου τοῦ Ζ' μετετέθη κατ' Αὔγουστον τοῦ 1896 εἰς τὴν ἐπαρχίαν Διδυμοτείχου, ἣν καὶ μέχρις ἐσχάτων θεοφιλῶς ἐποίμαινεν.

Ἅμα τῷ ἀλγεινῷ τούτῳ ἀγγέλματι ἡ Ἐκκλησία ἐκφράσασα τὰ συλλυπητήρια αὐτῆς πρὸς τὴν Δημογεροντίαν τῆς πόλεως Διδυμοτείχου ἐνετείλατο τηλεγραφικῶς τοῖς μὲν μητροπολίταις Ἀδριανουπόλεως Κυρίλλῳ, Αἴνου Λουκᾷ καὶ Λιτίτσης Νικηφόρῳ ὅπως μεταβάντες εἰς Διδυμότειχον κηδεύσωσιν μετὰ πάσης τῆς ἐκκλησιαστικῆς μεγαλοπρεπείας τὸν μεταστάντα ἀοίδιμον ἱεράρχην, τοῖς δὲ Δημογέρουσιν ὅπως σφραγίσωσι καὶ ἐξασφαλίσωσι τὴν περιουσίαν αὐτοῦ.

Αἰωνία ἡ μνήμη τοῦ ἀοιδίμου μητροπολίτου Διδυμοτείχου **Κωνσταντίνου**.

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΕΙΣ

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΑΜΑΣΕΙΑΣ

Ἐκκλησιαστικὸν Δικαστήριον

. . . . . .

Διὰ ταῦτα

Δικάζον ἐρήμην τοῦ ἐναγομένου καὶ ἀποφαίζον παμψηφεὶ

Δέχεται τὴν ἀγωγὴν τῆς Εὐφημίας Α. Ἀποστολίδου καὶ κηρύσσει διαλελυμένον τὸν μεταξὺ αὐτῆς καὶ τοῦ ἐναγομένου Λαμπροκλέους Καρμίτση ὑφιστάμενον γάμον ἐξ ὑπαιτιότητος αὐτοῦ.

Ὁρίζει προθεσμίαν 31 ἡμερῶν πρὸς χρῆσιν τοῦ ἐνδίκου μέσου τῆς ἀνακοπῆς ἀπὸ τῆς πρώτης δημοσιεύτεως τῆς παρούσης ἀποφάσεως.

Διατάσσει τὴν δημοσίευσιν τρὶς κατὰ συνέχειαν τοῦ παρόντος διατακτικοῦ διὰ τῶν ἐφημερίδων «Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια» καὶ «Κωνσταντινούπολις», καὶ

Ἐπιτίθησι τῷ ἐναγομένῳ τὰ δικαστικὰ ἔξοδα καὶ τέλη τῆς παρούσης ἀποφάσεως καὶ τῶν διαζευκτηρίων ἐγγράφων ἀνιόντων εἰς γρόσια 150 προκαταβαλλόμενα ὑπὸ τοῦ ἐπισπεύδοντος.

Ἐγένετο, ἀπεφασίσθη καὶ ἀπηγγέλθη. 2

Ἐν Ἀμισῷ, τῇ 4 Φεβρουαρίου 1899.

Ὁ πρόεδρος
Ὁ τοῦ Σεβ. Γέροντος ἁγίου **Ἀμασείας**
Γεν. ἐπίτροπος
Οἰκονόμος Λεόντιος

Ὁ γραμματεὺς
Γ. Χ. Χαραλαμπίδης

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Καλεῖται ὁ Κωνσταντῖνος Τσιουρίδης, κάτοικος τοῦ χωρίου Ζωνδήλης τοῦ τμήματος Ζαγορίου, καὶ ἤδη ἀγνώστου διαμονῆς, ὅπως τὴν πρώτην δικάσιμον μετὰ παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μίαν (31) ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης διὰ τῆς ἐφημερίδος δημοσιεύτεως τῆς παρούσης κλήσεως ἐμφανισθῇ αὐτοπροσώπως ἐνώπιον τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαστηρίου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἰωαννίνων, δικάζοντος κατὰ πᾶν Σάββατον Π. Μ. ἅτε ἐναγόμενος ἐπὶ διαζυξει ὑπὸ τῆς συζύγου αὐτοῦ Αἰκατερίνης τὸ γένος Δημητρίου Σκκελλαρίδου ἐκ τοῦ αὐτοῦ χωρίου.

Ἐν ᾗ περιπτώσει δὲν ἐμφανισθῇ αὐτοπροσώπως κατὰ τὴν δικάσιμον, δικασθήσεται ἐρήμην.

Ἡ παροῦσα κλῆσις δημοσιευθήσεται τρὶς κατὰ συνέχειαν διὰ τῆς ἐν Κων]πόλει ἐκδιδομένης «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας».

Ἐν Ἰωαννίνοις, τῇ 29 Μαρτίου 1899. 3

Ὁ πρόεδρος Ὁ γραμματεὺς
Ὁ ἀρχιερατικὸς ἐπίτροπος Ἀλέκος Λαρισιάδης
Ἀρχ. Μελέτιος.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ

Προσκαλεῖται ὁ Ἀργύριος Ἰωάννου Γφαντόπουλος ὑπήκοος Ὀθωμανός, ἐκ τοῦ χωρίου Μαύροβον, νῦν δὲ ἀγνώστου διαμονῆς, ὅπως τὴν πρώτην Δευτέραν καὶ ὥραν 8ην τῆς ἡμέρας τουρκιστὶ μετὰ παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως, ἐμφανισθῇ ἐνώπιον τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαστηρίου τῆς ἱερᾶς Μητροπόλεως Καστορίας αὐτοπροσώπως ἢ δι' ἀντιπροσώπου, ὡς ἐναγόμενος ὑπὸ τῆς συζύγου αὐτοῦ Παλάτης Δημητρίου κατοίκου τοῦ εἰρημένου χωρίου, ἐπὶ διαζυξει· ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει ἡ κατὰ αὐτοῦ ἀγωγὴ δικαθήσεται ἐρήμην.

Ἡ παροῦσα κλῆσις δημοσιευθήσεται τρὶς κατὰ συνέχειαν διὰ τῶν ἐν Κων]πόλει ἐκδιδομένων ἐφημερίδων «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καὶ «Κωνσταντινουπόλεως». 3

Ἐν Καστορίᾳ, τῇ 26ῃ Μαρτίου 1899.

Ὁ Πρόεδρος Ὁ Γραμματεὺς
† Ὁ Καστορίας **Φιλάρετος** Δάζαρος. Σ. Ἀναστασιάδης

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΚΟΡΥΤΣΑΣ
ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

. . . . . .

Διὰ ταῦτα

Δικάζον ἐρήμην τοῦ ἐναγομένου καὶ ἀποφασίζον παμψηφεί,

Δέχεται τὴν ὑπὸ ἡμερομ. 14ης Νοεμβρίου 1898 καὶ ἀριθ. Πρωτ. 844 ἀγωγὴν τῆς ἐναγούσης Ἀλεξάνδρας Κ. Τούρτουλη ὡς νόμιμον καὶ βάσιμον.

Κηρύσσει τὸν μεταξὺ αὐτῆς καὶ τοῦ ἐναγομένου Ἡρακλέους Λάσκου ὑφιστάμενον γάμον διαλελυμένον ἐξ ὑπαιτιότητος τοῦ ἐναγομένου.

Ἐπιτίθησι τῷ ἐναγομένῳ τὰ δικαστικὰ ἔξοδα καὶ τέλη προκαταβληθέντα ὑπὸ τοῦ ἐπισπεύδοντος.

Παρέχει τῷ ἐναγομένῳ τὴν νόμιμον προθεσμίαν πρὸς ἐξάσκησιν τῶν ἐνδίκων μέσων καὶ

διατάσσει τὴν δημοσίευσιν τοῦ παρόντος διὰ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐφημερίδων «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καὶ «Ταχυδρόμου».

Ἐν Κορυτσᾷ, τῇ 12 Ἰανουαρίου 1899.

Ὁ Προεδρεύων 3
† Ὁ πρωτοσύγκελλος **Ἱερόθεος**

Ὁ γραμματεὺς
Γεώργιος Δ. Ὡρολογᾶς

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ
Πνευματικὸν δικαστήριον

. . . . . .

Διὰ ταῦτα

Δικάζον ἐρήμην τοῦ ἐναγομένου καὶ ἀποφασίζον παμψηφεί,

1) Δέχεται τὴν ὑπ' ἀριθμ. Πρωτοκόλλου 6548 καὶ ἡμερομηνίαν 3 Νοεμβρίου 1898 περὶ διατροφῆς ἀγωγὴν τῆς ἐναγούσης ὡς νόμιμον καὶ βάσιμον,

2) Καταδικάζει τὸν ἐναγόμενον Γεώργιον Μαγκανᾶν ἵνα παρέχῃ τῇ ἑαυτοῦ συζύγῳ Κατίνᾳ Γ. Μαγκανᾶ δύο (ἀριθμ. 2) λίρας τουρκίας καθ' ἕκαστον μῆνα λόγῳ διατροφῆς ἀρχομένης ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς ἐπιδόσεως τῆς ἀγωγῆς ἤτοι τῆς 4 Νοεμβρίου 1898 καὶ παρατεινομένης ἐπ' ἀόριστον, μέχρις οὗ μεταμεληθεὶς ὁ ἐναγόμενος παραλάβῃ παρ' ἑαυτῷ τὴν ἐνάγουσαν·

3) Κηρύσσει τὴν ἀπόφασιν ταύτην ἐκτελεστήν.

4) Διατάσσει τὴν δημοσίευσιν τοῦ διατακτικοῦ τῆς παρούσης ἀποφάσεως ἐν τριτίν ἀλλεπαλλήλοις ἀριθμοῖς τῶν ἐν Κων]πόλει ἐκδιδομένων ἐφημερίδων «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καὶ «Ταχυδρόμου»,

5) Παρέχει τῷ ἐναγομένῳ προθεσμίαν τριάκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἀπὸ τῆς νομίμου διὰ τῶν ἐφημερίδων δημοσιεύσεως τοῦ διατακτικοῦ τῆς παρούσης ἀποφάσεως πρὸς χρῆσιν τοῦ ἐνδίκου μέσου τῆς ἀνακοπῆς, καὶ

6) Ἐπιτίθησιν ἐξ ἡμίσεος ἀμφοτέροις τοῖς διαδίκοις, ὡς συζύγοις, τὰ δικαστικὰ ἔξοδα καὶ τέλη τῆς παρούσης ἀποφάσεως καὶ τῶν σχετικῶν δικογράφων, συμποσούμενα εἰς γρόσια διακόσια ὀγδοήκοντα καὶ τρία (ἀρ. 283), προκαταβαλλόμενα ὑπὸ τοῦ ἐπισπεύδοντος.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 10 Φεβρουαρίου 1899.

Ὁ πρόεδρος 3
† Ὁ Χαλδείας Γερβάσιος

Ὁ γραμματεὺς
ἱεροδ. Ἄνθιμος Π. Ὀρφανίδης

Παρακαλοῦνται οἱ λαβόντες ἀγγελίας τοῦ ὑπὸ τὰ πιεστήρια εὑρισκομένου «Δοξασταρίου Πέτρου τοῦ Πελοποννησίου» τοῦ ἄρχοντος πρωτοψάλτου τῆς τοῦ Χρ. Μ. Ἐκκλησίας Γ. Βιολάκη ὅπως ἐπιστρέψωσιν αὐτὰς ὅσον τὸ δυνατὸν ταχύτερον.

Ἡ Διεύθυνσις τοῦ Πατριαρχικοῦ Τυπογραφείου ἀγγέλλει τῷ δημοσίῳ ὅτι ἐν τῷ καταστήματι τούτῳ γίνονται δεκταὶ παραγγελίαι ἐκτυπώσεως **βιβλίων, ἐκκλησιαστικῶν μουσικῶν βιβλίων, φυλλαδίων, διπλοτύπων, πινάκων, ἀγγελτηρίων, ἐπισκεπτηρίων** καὶ παντὸς εἴδους ἐντύπων εἴτε τὴν ἑλληνικήν, τὴν τουρκικὴν καὶ τὰς εὐρωπαϊκὰς γλώσσας, πάσης ἐργασίας ἐκτελουμένης μετὰ ταχύτητος, φιλοκαλίας, καὶ εἰς τιμὰς λίαν συγκαταβατικάς. Παραγγελίαι τυπογραφικῶν ἐργασιῶν γίνονται ὁμοίως δεκταὶ καὶ ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν.

Ὁ ὑπεύθυνος Ι. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΤΕΥΧΟΣ ΤΟΥ ΑΠΡΙΛΙΟΥ

ΕΤΟΣ ΙΘ'. ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 30 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1899 ΑΡΙΘ. 20

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Σκοπίων ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ (πρόεδρος)
† Ὁ Μέγας Πρωτοσύγκελλος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
† Ὁ Ἀρχιγρ. τῆς Ἱ. Συνόδου ΦΩΤΙΟΣ (ταμίας)
† Ὁ Μέγας Ἀρχιδιάκονος ΔΙΟΔΩΡΟΣ
ΧΡ. ΠΑΠΑ-Ι-ΩΑΝΝΟΥ (γραμματεύς)

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

ὅλον τὸ ὀθωμαν. κράτος μετζίτια ἀργ. 8
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκ. 3
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾶ 25
ἐξαμηνιαία τὰ ἥμίση

Ἡ Συνδρομὴ προκαταβάλλεται
Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται τὴν 1 Ἰανουαρίου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.

Γενικαὶ γνώσεις περὶ χριστιανικῆς ἀρχαιολογίας — Ἔγγραφα Πατριαρχικοῦ Ἀρχειοφυλακίου — Λόγος εἰς τὴν Ε' κυριακὴν τῶν νηστειῶν περὶ φιλαρχίας — Σημείωμα περὶ Μητροπόλεως Σισανίου — Ἱστορικὸν ἡμερολόγιον.

ΓΕΝΙΚΑΙ ΓΝΩΣΕΙΣ
ΠΕΡΙ
ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ*

Τὰ ἔργα ἐν γένει τῆς ἐποχῆς ἐκείνης εἰσὶν ὅλως ἄτεχνα καὶ πενιχρὰ λίαν καὶ ἄκομψα. Ἐπὶ τέλους, ἀντὶ ψηφιδωτῶν, ἅτινα ἀπῄτουν δαπάνην οὐ μικράν, οἱ ναοὶ ἐκοσμοῦντο διὰ ὑδρογραφικῶν εἰκόνων, τὸ σύστημα δὲ τοῦτο προήχθη ἐπαισθητῶς, χάρις εἰς τὴν δεξιότητα τῶν βυζαντίνων καλλιτεχνῶν.

Δ'.) Περίοδος ἀναγεννήσεως. Ἀπὸ τῶν πρώτων δεκαετηρίδων τοῦ θ'. αἰῶνος, ἡ ψηφοθετικὴ ἤρξατο αὖθις καλλιεργουμένη μετὰ ζέσεως ἀπαραμίλλου καὶ ὁσημέραι προαγομένη.

Πολλοὶ τῶν ψηφιδωτῶν διακόσμων τοῦ ἐν τῇ Νέᾳ Ρώμῃ εἰς τὴν ὑπερτάτην τοῦ Θεοῦ Σοφίαν καθιερωμένου ἱεροῦ ἀνεκαινίσθησαν κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην καὶ νέοι τοιοῦτοι ἐν αὐτῷ ἐξετελέσθησαν. Ἐπίσης ἄλλαι ἐκκλησίαι, ἔν τε τῇ πρωτευούσῃ καὶ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις, ἐξωραΐσθησαν διὰ λαμπρῶν ψηφιδωτῶν ἔργων.

Ἐν Νικαίᾳ ἀνευρέθησαν ψήφινα ἔργα ἐξαισίου κάλλους, ἅτινα ἀνάγονται εἰς τὴν περίοδον ταύτην τῆς ἀναγεννήσεως.

Ἐν τῇ Παλαιᾷ Ρώμῃ, ὡσαύτως, αἱ ἔνζηλοι προσπάθειαι τῶν παπῶν πρὸς διακόσμησιν τῶν ἱερῶν ναῶν διὰ ψηφοθετημάτων ὑπερέβησαν τὸν ζῆλον τῶν προκατόχων αὐτῶν. Οὕτως ἐπὶ Πασχάλη τοῦ Α'., ἐξετελέσθησαν ἔκλαμπρα ψηφιδωτὰ διακοσμητικὰ ἔργα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῆς Ste Marie in Dominica, καὶ ἐν τῇ τοῦ ἁγίου Πέτρου, κατὰ τὸ 817 ἔτος, καὶ ἐν τῇ τοῦ St Praxède, κατὰ τὸ 822, πρὸς δὲ ἐν τῷ ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας ταύτης ἐξαρτωμένῳ παρεκκλησίῳ τοῦ ἁγίου Ζήνωνος καὶ ἐν τῷ ναῷ τῆς ἁγίας Cecile, κατὰ τὴν αὐτήν, περίπου, ἐποχήν.

Βραδύτερον, ἐπὶ Γρηγορίου τοῦ Δ'., κατὰ τὸ 828 ἔτος, κατεσκευάσθη ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Γρηγορίου θόλος, κεκοσμημένος διὰ ψηφοθετημάτων ἀρίστης τέχνης· ἐπὶ δὲ Σεργίου τοῦ Β'., κατὰ τὸ 844, ἐξετελέσθησαν ἐντελέστατα ψηφιδωτὰ ἔργα ἐπὶ τῆς ἀψίδος τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ ναοῦ τῶν ἁγίων Συλβέστρου καὶ Μαρτίνου καὶ ἐπὶ Λέοντος τοῦ Δ'., κατὰ τὸ 848, κατεσκευάσθη ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Πέτρου παρεκκλήσιον, ὅπερ διεκοσμήθη διὰ ψηφιδωτῶν σπανίας ὡραιότητος. Ὁ δὲ Βενέδικτος Γ'. ὁ Ρωμαῖος, ἀνεκαίνισε, κατὰ τὸ 856 ἔτος, τὴν Βασιλικὴν τῆς Ste Marie trans Tiberim, ἣν καθωράϊσε διὰ ψηφίνων διακόσμων ἐπίσης τελείας καλλονῆς καὶ τέχνης.

Καὶ ἐν ἄλλαις δὲ πόλεσι τῆς Ἰταλίας, ἡ τέχνη, προφανῶς, ἀνεγεννήθη κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχήν. Περὶ τὸ 836 ἔτος, ὁ ἄμβων τῆς διασήμου Ἀμβροσιανῆς Βασιλικῆς ἐν Μιλάνῳ κατεκοσμήθη διὰ ψηφοθετημάτων, ἅτινα ἐγένοντο τὸ ἀντικείμενον τοῦ θαυμασμοῦ τῶν πάντων.

Διάσημα, πρὸς τούτοις, ἀπέβησαν τὰ ψηφοθετήματα, ἅτινα συνετέθησαν περὶ τὴν στ'. δεκαετηρίδα τοῦ θ'. αἰῶνος ἔν τισιν ἱεροῖς ναοῖς τῶν ἰταλικῶν πόλεων Salerne καὶ Capoue.

Πάντα τὰ περίφημα ταῦτα ἔργα ἀποδεικνύουσιν ὅτι ἡ τέχνη ἀληθῶς ἀνεγεννήθη κατὰ τὸν θ'. αἰῶνα.

Ε'.) Ἡ κυρίως βυζαντινὴ περίοδος. Μεθ' ὅλην

* Συνέχεια ἀπὸ σελ. 96.

τὴν τοιαύτην τῆς τέχνης ἀναγέννησιν, ἐπῆλθεν, αἰρνιδίως, στασιμότης ἀπροσδόκητος. Ἐπὶ διακόσια καὶ ἐπέκεινα ἔτη, νέα ἔργα οὐδὲν ἐξετελέσθησαν, τοὐλάχιστον ἐν τῇ Παλαιᾷ Ρώμῃ.

Ἐν τῷ μεταξὺ ὅμως νέον σύστημα ψηφοθετικῶν ἔργων ἀνεφάνη ἐν τῇ Ἑῴᾳ. Κατὰ τὸν ι'. καὶ τὸν ια'. αἰῶνα οἱ βυζαντινοὶ κατεσκεύαζον μικρὰς φορητὰς εἰκόνας δι' ἐμβλημάτων. Αἱ πρὸς τοῦτο χρησιμοποιούμεναι ψηφίδες ἦταν ἐκ λίθου ἢ ὕελου, συνεκόλλουν δ' αὐτὰς διὰ λευκοῦ κηροῦ. Παρίστων δ' αἱ εἰκόνες αὗται, συνήθως, τὸν Εὐαγγελισμόν, τὴν Γέννησιν τοῦ Σωτῆρος, τὰ Εἰσόδια τῆς Θεοτόκου τὸ βάπτισμα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, τὴν ἀνάστασιν τοῦ Λαζάρου, τὴν κοίμησιν τῆς Θεοτόκου καὶ διαφόρους ἄλλας σκηνὰς ἐκ τῶν ἁγίων Γραφῶν. Τὰ ψήφινα ταῦτα ἀπεικονίσματα, ἅτινα πολὺ τὸ ἐνδιαφέρον παρέχουσιν ἐν σχέσει πρὸς τὴν μελέτην τοῦ ζητήματος τῆς βυζαντινῆς ἁγιογραφίας ἢ εἰκονογραφίας, ὡς ἄλλοι λέγουσιν, ἦσαν περιζήτητα. Πολλὰ δ' αὐτῶν περιεσώθησαν ἔν τισι μοναῖς τῆς Ἕω καὶ ἐν διαφόροις τῆς Ἑσπέρας μουσείοις.

Κατὰ τὸν ιϐ'. αἰῶνα, ἡ ψηφοθετικὴ ἤρξατο, αὖθις, εἰς παρακμὴν βαίνουσα καὶ ἐν τῇ Ἑῴᾳ. Καθάπερ εἴπομεν ἔν τινι προηγουμένῳ κεφαλαίῳ, οἱ τότε ἀνεγειρόμενοι εὐκτήριοι οἶκοι ἐν τῇ ἁγίᾳ Πόλει ὑπὸ τῶν Λατίνων διεκοσμοῦντο ὑπὸ βυζαντίνων καλλιτεχνῶν. Τοιοῦτοι δὲ διάκοσμοί εἰσι τὰ ψηφοθετήματα, ἅτινα συνετέθησαν ὑπὸ ἕλληνος καλλιτέχνου, τοῦ Ἐρραιμίου, ἐν τῷ ναῷ τῆς Γεννήσεως τοῦ Ἰησοῦ, ἐν Βηθλεέμ, κατὰ τὸ 1169 ἔτος. Οὐδὲν ἧττον, ἐν τοῖς περισωθεῖσι λειψάνοις τῶν ψηφοθετικῶν ἐκείνων διακόσμων διορᾷ τις, κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ De Vogüé, τὴν λατινικὴν ἐπιρροήν, ἐξασκηθεῖσαν ἐπὶ τοῦ πνεύματος τοῦ ἕλληνος καλλιτέχνου. Παρόμοια ἦσαν καὶ ἄλλα διακοσμητικὰ ἔργα, ὧν μνημονεύει ὁ κατὰ τὸ 1177 ἐπισκεφθεὶς τὴν ἁγίαν Πόλιν ἕλλην μοναχὸς Φωκᾶς.

Ἐνῷ δὲ ταῦτα συνέβαινον ἐν ταῖς Ἑῴαις χώραις, ἐν Ρώμῃ καὶ ἐν ἄλλαις ἰταλικαῖς πόλεσιν ἡ τέχνη ἀνεγεννᾶτο πάλιν, ἰδίᾳ περὶ τὰ τέλη τοῦ ιϐ'. καὶ κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ιγ'. αἰῶνος.

Εἰς τὴν ἐποχὴν ταύτην ἀνάγονται τὰ μωσαϊκὰ τοῦ ναοῦ τῆς Ste Marie Transtévére, τοῦ τῆς ἁγίας Φραγκίσκης τῆς Ρωμαίας, τοῦ τοῦ ἁγίου Κλήμεντος καὶ ἄλλων.

Πολλοὶ ναοὶ τῆς Σικελίας καὶ τῆς Τοσκάνης, ἡ ἐκκλησία Palatine ἐν Παλέρμῳ καὶ ἄλλοι ἱεροὶ ναοὶ ἐξωραΐσθησαν περὶ τὰ τέλη τοῦ ιϐ'. αἰῶνος διὰ λαμπρῶν μωσαϊκῶν. Κατὰ τὴν αὐτὴν περίπου ἐποχὴν ἀνηγέρθη, ἐν Παλέρμῳ, ἱερὸς ναός, τῷ ὀνόματι τῆς Θεοτόκου τιμώμενος, ἐπιμελείᾳ τοῦ ναυάρχου Γεωργίου τοῦ Ἀντιοχέως, ἐξ οὗ καὶ ὁ ναὸς οὗτος ἐκλήθη Ste Marie de l' Amiral. Εἰς ἓκ τῶν μωσαϊκῶν διακόσμων τοῦ ἱεροῦ τούτου ναοῦ παρίστησι τὸν ναύαρχον Γεώργιον, προσπίπτοντα εἰς τοὺς πόδας τῆς Παρθένου.

Πάντα τὰ ἔργα ταῦτα εἰσιν, ἀναμφηρίστως, προϊόντα τῆς τῶν βυζαντίνων τέχνης. Ὁ διαπρεπὴς de Rossi παραδέχεται, ἀδιστάκτως, τοῦτο, ὀνομάζει δὲ τὴν κατὰ τὴν ἐν λόγῳ ἐποχὴν ἐν Ἰταλίᾳ σχολὴν τῶν μωσαϊκῶν *Ἰταλο-βυζαντινήν*.

Ἡ τέχνη ἀνέλαβέ πως ζωὴν καὶ ἐν τῇ Ἑῴᾳ περὶ τὴν ζ'. δεκαετηρίδα τοῦ ιγ'. αἰῶνος, ὁπότε ἀνεπτύχθη ζῆλος ἀκάματος πρὸς ἐνθάρρυνσιν καὶ ἀναγέννησιν τῶν ὡραίων τεχνῶν ἐν γένει. Τότε πολλὰ μωσαϊκὰ κατεσκευάσθησαν ἐκ νέου ἐν διαφόροις ναοῖς τῆς τε Νέας Ρώμης καὶ τῶν Ἑῴων ἐπαρχιῶν.

Εἰς τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἀνάγονται τὰ λαμπρὰ διακοσμητικὰ ἔργα διαφόρων ναῶν τῆς τῶν Θεσσαλονικέων, ἅτινα ἐξηρεύνησεν ὁ Texier. Ἐξ αὐτῶν, ὁ τροῦλλος τοῦ ἱεροῦ τοῦ ἁγίου Γεωργίου διεκοσμήθη ὑπὸ μωσαϊκῶν, ἅτινα, ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς τελειότης τέχνης, εἰσὶ τὰ σπουδαιότατα πρότυπα τῆς σχολῆς τῶν βυζαντίων ψηφοθετῶν.

Τὰ μωσαϊκὰ ταῦτα παρίστων τὰς εἰκόνας δέκα καὶ τεσσάρων ἁγίων, ὁμοιομόρφως ἐνδεδυμένων καὶ ὑψούντων τὰς χεῖρας εἰς τὸν οὐρανόν. Ἦσαν δ' οἱ ἅγιοι ἐκεῖνοι, κατὰ τὰ παρ' αὐτοῖς ἐγγεγραμμένα διὰ ψηφίδων ὀνομάτων αὐτῶν, οἱ ἑξῆς: Ρωμανὸς ὁ πρεσβευτὴς ἢ πρεσβύτερος, Εὐκαρπίων, Ἀνάνιος ὁ πρεσβύτερος, Βασιλίσκος, Πρῖσκος, Φίλιππος, Θερινός, Λέων, Φιλήμων, Ὀνησιφόρος ὁ τοῦ Χριστοῦ μάρτυς, Πορφύριος, Δαμιανὸς καὶ Κόσμος ἢ Κοσμᾶς. Τοῦ δεκάτου τετάρτου ἁγίου τὸ ὄνομα δὲν ἀναγνώσκεται.

Ἵνα δὲ σχηματίσῃ τις ἰδέαν τῆς σπουδαίας ἐργασίας, ἧς ἐδεῖτο ἡ ἐκτέλεσις τῶν τοιούτων ἔργων, ὁ Texier ποιεῖται τὸν ἑπόμενον ὑπολογισμόν. Ἡ διάμετρος τοῦ τρούλλου τοῦ ἐν λόγῳ ἱεροῦ ἦν 24 μέτρων, ἡ περιφέρεια αὐτοῦ 75·384 μέτρων, ἡ δ' ἐπιφάνεια αὐτοῦ 904·608 τετραγωνικῶν μέτρων. Τῆς διαστάσεως ἑκάστου κύβου οὔσης 0.005 τετραγωνικῶν χιλιοστομέτρων, ἔπεται ὅτι δι' ἕκαστον τετραγωνικὸν μέτρον ἀπαιτοῦνται 40,000 κύβων ἢ ψηφίδων, ἤτοι πρὸς κάλυψιν τοῦ τρούλλου διὰ μωσαϊκῶν, ἀπῃτοῦντο 36, 184,320 ψηφίδες.

Τὰ χρώματα τῶν ψηφίδων εἰσὶ πολλὰ καὶ ποικίλα, τὰ κυριώτερα ὅμως ἦσαν δέκα. Αἱ κεχρυσωμέναι δὲ ψηφίδες εἰσὶ χρώματος ὑποκιτρίνου, φαίνεται δ' ὅτι μετὰ τὴν ἐπιχρύσωσιν αὐτῶν ὑφίσταντο δευτέραν ἔγκαυσιν. Αἱ δὲ κυαναῖ ψηφίδες εἰσὶν ἀληθῆ ἔγκαυστα. Τὰ τοιαῦτα δ' ἔγκαυστα παρεσκεύαζον οἱ βυζαντῖνοι ἐν ὄγκοις διαφόρου πάχους, ἐξ ὧν, συντριβομένων, ἐσχηματίζοντο αἱ συγκολλώμεναι ψηφίδες πρὸς σύνθεσιν τοῦ μωσαϊκοῦ.

Τοιαῦτα ὑπέρλαμπρα καὶ θαυμάσια ὑπὸ καλλιτεχνικὴν ἔποψιν μωσαϊκὰ εὑρηνται καὶ ἐν ἄλλοις ἱεροῖς ναοῖς τῶν ἑῴων χωρῶν.

Τιθέμεν πέρας εἰς τὸ περὶ ψηφοθετικῆς κεφάλαιον

διὰ τῆς παρατηρήσεως ὅτι ἀπὸ τοῦ ιγ'. αἰῶνος ἡ τέχνη αὕτη ὁσημέραι ἀπόκλιτος ἀπέβαινε. Περιττὸν δ' ἐθεωρήσαμεν νὰ μακρηγορήσωμεν ἔτι πλέον ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου. Σαφῆ περὶ τῆς καθόλου ψηφοθετικῆς ἰδέαν δύναται νὰ σχηματίσῃ ὁ ἀναγνώστης ἐκ τῶν ἤδη λεχθέντων. Ὅσα δὲ κἂν εἰς ταῦτα προσθέσωμεν, πάλιν ἱκανὰ δὲν θὰ ὦσι, καθόσον τὰ περισωθέντα ψηφοθετήματα τόσῳ πολυάριθμά εἰσιν ὥστε οὐδὲ τόμος ὁλόκληρος θὰ ἤρκει εἰς ἀκριβῆ αὐτῶν περιγραφὴν καὶ ἔκφρασιν.

X.

Ἡ ἐφ' ὑγροῖς γραφή.

Ἑτέρα διακοσμητικὴ τέχνη παρὰ τοῖς χριστιανοῖς, πλὴν τῆς ψηφοθετικῆς, ἦν ἡ λεγομένη *ἐφ' ὑγροῖς γραφή*, ἦγουν ἡ δι' ὑδρομιγῶν χρωμάτων γραφὴ εἰκόνων ἐπὶ τῶν τοίχων τῶν ἱερῶν ναῶν, ἡ τοιχογραφία, δηλονότι, ἢ ὑδροχρωμογραφία, ὡς θὰ ἐδύνατό τις, ἴσως, εἰπεῖν.

Τὸ εἶδος τοῦτο τῆς γραφικῆς, ὅπερ, κατὰ τὴν γνώμην πολλῶν τε ἄλλων καὶ ἡμῶν αὐτῶν, οὐχὶ λίαν ὀρθῶς ἀποκαλεῖται *ἐφ' ὑγροῖς γραφή*, ἦν γνωστὸν τοῖς τε Ἕλλησι καὶ Ρωμαίοις, ἀπὸ τούτων δὲ παρέλαβον αὐτὸ οἱ χριστιανοί. Φαίνεται ὅμως ὅτι ἡ ἐργασία, ἥτις ἐγένετο πρὸς παρασκευὴν τῶν τοίχων διὰ τὴν τοιάνδε γραφικήν, ἐδεῖτο δεξιότητος οὐ τῆς τυχούσης καὶ δαπάνης οὐ σμικρᾶς.

Οἱ τοῖχοι ἐπεκαλύπτοντο τὸ πρῶτον διὰ κοινοῦ κονιάματος, μετὰ τὴν τούτου δ' ἀποξήρανσιν, ἐπηλείφοντο διὰ τριῶν, διαδοχικῶς, στρωμάτων λεπτοτέρας κονίας, ἄμμῳ λεπτῇ συναναμεμιγμένης, ταῦτα δὲ πάλιν ἐκαλύπτοντο δι' ἑτέρων τριῶν στρωμάτων ἐκ κόνεως λευκοῦ λίθου καὶ ἐκ γύψου. Ἡ τοιαύτη ἀρχικὴ ἐργασία τοσοῦτον ἐπιμεμελημένη καὶ δεξιὰ ἐγίγνετο ὥστε ὁ τοῖχος, οὐ μόνον λίαν στερεὸς ἀποκαθίστατο, ἀλλὰ καὶ τὴν ὄψιν στιλπνοτάτου μαρμάρου προσελάμβανε.

Τὰς ἐπὶ τοῦ οὕτω πῶς παρεσκευασμένου ἐδάφους ἐκτελουμένας τοιχογραφίας ἐπέχριον οἱ Ἕλληνες διά συστατικῶν τινων, ἅτινα ἐχρησίμευον εἰς προφύλαξιν αὐτῶν ἀπὸ τῆς ἐπηρείας τῆς ἀτμοσφαίρας, οὐ μὴν δ' ἀλλὰ καὶ τὰ χρώματα ζωηρότερα ἀποκαθίστων, ἀπεκαλεῖτο δὲ ἡ τοιαύτη ἐργασία *καῦσις*, διότι τῇ ἐπικουρίᾳ τοῦ πυρὸς ἐγίνετο.

Οἱ δὲ Ρωμαῖοι ἐποιοῦντο χρῆσιν τῆς διακοσμητικῆς ταύτης τέχνης, συνήθως, πρὸς γραφὴν εἰκόνων ἐπὶ τῶν τοίχων τῶν πλουσιωτέρων οἴκων ἔν τε Πομπηίᾳ καὶ ἐν Ρώμῃ καὶ ἀλλαχοῦ. Οἱ δὲ μὴ ἄφθονα τὰ μέσα διατιθέμενοι πρὸς τοιαῦτα δαπανηρὰ ἔργα, περιωρίζοντο εἰς τὸν ἁπλοῦν τῶν τοίχων χρωματισμόν,

Μετεχειρίζοντο δ' ἐν ταῖς τοιαύταις τοιχογραφίαις οἱ ἀρχαῖοι ὡς χρώματα τήν τε πορφύραν σὺν ἀργυρούχῳ κρητίδι καὶ τὸ ἀρσενικόν, ὡς καὶ τὸ ἰνδικὸν καὶ τὸ ἀππιανὸν καὶ τὴν μηλιάδα ἢ, ὀρθότερον, μηλίαν γῆν, σὺν τῷ κυάνῳ, ὡς καὶ τὸ λεγόμενον παραιτόνιον (Paraetonium), ἥτοι εἶδος γῆς λαμπροτάτου λευκοῦ χρώματος, οὕτως ἀποκληθείσης ἐκ τοῦ τόπου τῆς παραγωγῆς αὐτῆς, τοῦ Παραιτονίου, ἐπὶ τῆς παραλίας, τῆς Ἀφρικῆς, οὐ μακρὰν τῆς Αἰγύπτου, κειμένου.

Ἀπὸ τῶν Ρωμαίων ἡ τέχνη αὕτη εἰσαχθεῖσα παρὰ τοῖς χριστιανοῖς, ὡς διακοσμητικὴ τῶν ἱερῶν μέθοδος, παρημελήθη λίαν, κατ' ἀρχάς, οὐδ' ἀνεπτύσσετο ὑπ' αὐτῶν ἡ πρότερον ἐπιμέλεια καὶ δεξιότης περὶ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν τοιχογραφιῶν.

Εἴπομεν ἐν τῷ Κεφαλαίῳ τῆσδε τῆς πραγματείας ὅτι ἐν ταῖς κατακόμβαις τῆς Ρώμης ὑπῆρχον πολλαὶ τοιαῦται τοιχογραφίαι. Ἀληθῶς, εἰς τὰς κατακόμβας ὀφείλομεν αὖθις ν' ἀνατρέξωμεν ἵν' ἀνεύρωμεν τὰ πρῶτα προϊόντα τῆς τέχνης ταύτης, τὰ χριστιανικὸν προσλαβόντα χαρακτῆρα.

Αἱ ἐν ταις κατακόμβαις χριστιανικαὶ τοιχογραφίαι εἰς δύο δύνανται νὰ διαιρεθῶσι κατηγορίας, ὧν ἡ μὲν περιλαμβάνει τὰς τῶν πρώτων δύο αἰώνων, ἡ δὲ τὰς τοῦ γ'. αἰῶνος τοῦ χριστιανισμοῦ,

Κατὰ τοὺς πρώτους δύο αἰῶνας, οἱ τοῖχοι παρεσκευάζοντο, δι' ἁπλῆς μεθόδου, εἰς γραφὴν εἰκόνων. Ἐπηλείφοντο διὰ τριῶν στρωμάτων κονιάματος, ὧν τὸ μὲν συνέκειτο ἐκ κοινῆς κονίας, τὸ δὲ ἐκ λεπτῆς ἄμμου καὶ τὸ τρίτον ἐκ λεπτῆς κόνεως μαρμάρου. Τὰ τρία ταῦτα συστατικά, τεχνηέντως ἐπιτριβόμενα, προσέδιδον τῷ τοίχῳ ἱκανὴν στιλπνότητα, τὴν δι' ὑδρομιγῶν χρωμάτων γραφὴν τῶν εἰκόνων ἐπιτρέπουσαν.

Ἐν ταῖς τοιχογραφίαις δὲ τῶν δύο ἐκείνων αἰώνων παρετηρήθη ὅτι ὁ τῶν προσωπογραφιῶν ἐν γένει χαρακτὴρ ἦν ἔντεχνος, κανονικὸς καὶ εὔρυθμος.

Ἀπὸ τοῦ γ'. αἰῶνος καὶ ἐφεξῆς, οἱ τοῖχοι δὲν ἐπηλείφοντο ἢ δι' ἑνὸς καὶ μόνου στρώματος, ἐκ κοινῆς κονίας συνισταμένου, ὡς ἐκ τούτου δ' αἱ ἐπὶ τοιούτου ἐδάφους γραφόμεναι κομψοφανεῖς εἰκόνες ταχύτερον καὶ εὐχερέστερον κατεστρέφοντο.

Ἐγένετο δ' ἐν ταῖς τῶν κατακομβῶν τοιχογραφίαις χρῆσις τριῶν, κυρίως, χρωμάτων, τοῦ κιτρίνου, τοῦ πορφυροῦ καὶ τοῦ πρασίνου, τὸ δ' ἔδαφος ἦν πάντοτε λευκόν.

Ἀλλ' ὁποῖοί τινες ἦσαν οἱ πρῶτοι τεχνῖται, οἱ διὰ τῶν ἔργων αὐτῶν τὰς κατακόμβας διακοσμήσαντες, κατὰ τὴν πρώτην ἐκείνην τοῦ χριστιανισμοῦ περίοδον, καθ' ἣν τὸ μὲν θρήσκευμα τοῦτο ἦν προγεγραμμένον, οἱ δὲ πιεσβεύοντες αὐτὸ εἰς πᾶν εἶδος κακώσεων καὶ βασάνων ὑπεβάλλοντο;

Οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι ἦσαν εὐλαβεῖς χριστιανοὶ καὶ εἰλικρινεῖς τοῦ νέου θρησκεύματος θιασῶται. Τοιοῦτοι, ἀναμφηρίστως, ἦσαν, λέγει καὶ ὁ Gaston

Boissier ἐν τῷ σορῷ ἔργῳ αὐτοῦ, τῷ ἐπιγραφομένῳ «ἀρχαιολογικαὶ ἐκδρομαὶ ἀνὰ τὴν Ρώμην καὶ τὴν Πομπηΐαν», οἱ ἄνδρες ἐκεῖνοι, οἵ ἀπεφάσισαν ἵνα ταφῶσιν ἐν ταῖς σκοτειναῖς ἐκείναις κατοικίαις καὶ γράφωσιν ἐν αὐταῖς εἰκόνας, ἃς οὐδεμία πώποτε ἀκτὶς ἡλίου ἐδύνατο νὰ φωτίσῃ.

Ὁ βουλόμενος ποιῆσαι μακρὰς μελέτας περὶ τῶν τοιούτων τῶν κατακομβῶν διακόσμων δύναται ν' ἀνατρέξῃ εἰς τὰ σοφὰ ἔργα τοῦ Boldetti, τοῦ Bottari, τοῦ καρδιναλίου Ὄρση, τοῦ Raoul-Rochette, τοῦ d' Agincourt, τοῦ Rossi καὶ τοῦ Marchi, πρὸς δὲ εἰς τὸ νεώτερον τοῦ Ἀνδρέου Pératé σύγγραμμα, ἱκανῶς τὸ θέμα τό δε πραγματευόμενον.

Ἡμεῖς δ' ἐν τοῖς ὁρίοις, ἃ ὁ τίτλος τῆς πραγματείας ἡμῶν τῆσδε ὑπολαμβάνει, περιοριζόμενοι αὖθις καὶ ὡς πρὸς τὸ θέμα τοῦτο, γενικάς τινας μόνον περὶ αὐτοῦ γνώσεις θέλομεν παράσχει.

Καὶ λοιπόν, τὰ πρῶτα ἐν ταῖς κατακόμβαις ἔργα τῶν πρώτων τῆς τοιαύτης γραφικῆς τεχνουργῶν ἦσαν συμβολικαί, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, παραστάσεις. Κατὰ τὸν πρῶτον δ' αἰῶνα διεποίκιλλον οἱ τεχνῖται τὸ ἔδαφος τῶν δι' ὑδρομιγῶν χρωμάτων τοιχογραφιῶν δι' ἀνθέων καὶ φυλλωμάτων καὶ ἀγγείων καὶ πτηνῶν παντοειδῶν. Ἐπίσης δὲ καὶ ἡ ἄμπελος, περὶ ἧς τοσαῦται ἐν ταῖς ἁγίαις Γραφαῖς ἐνυπάρχουσιν ἀλληγορίαι, ἦν ἐκ τῶν κυριωτέρων τῶν τοιχογραφιῶν τούτων ποικιλμῶν.

Ἤρξαντο, εἶτα, εἰκονίζοντες τὸν Νῶε ἐν τῇ Κιβωτῷ, τὸν Ἀβραὰμ θύοντα, τὸν Δαβὶδ νικῶντα τὸν Γολιθὰ ἢ τὴν κιθάραν κρούοντα, τὸ ἐπεισόδιον τοῦ Ἰωνᾶ, τὴν λατρείαν τῶν Μάγων, τὴν ἀνάστασιν τοῦ Λαζάρου καὶ ἄλλας διαφόρους σκηνάς, ἐκ τῆς Παλαιᾶς καὶ νέας Διαθήκης εἰλημμένας, καθὰ καὶ ἐν τῷ Ι κεφαλαίῳ τῆς πραγματείας ταύτης διελάβομεν.

Αἱ εἰκόνες τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν καὶ τῆς ἀειπαρθένου Μαρίας, αἱ κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνας γραφεῖσαι ἐν ταῖς κατακόμβαις, ἦσαν ὀλίγισται, ἀλλ' ὁ τύπος τῆς παραστάσεως αὐτῶν ἐλήφθη ὡς πρότυπον διὰ τὰς μετὰ ταῦτα γραφείσας εἰκόνας, ὡς ἐν τῷ αὐτῷ κεφαλαίῳ εἴπομεν.

Ἑτέρα ὀνομαστὴ εἰκὼν εἶν' ἡ ἐν κοιμητηρίῳ τῆς Ste Sotère ἀνευρεθεῖσα, παριστῶσα δὲ διαφόρους ἁγίους ἐν τῷ παραδείσῳ. Οἱ ἅγιοι ἵστανται ἀνὰ μέσον δένδρων καρπίμων, πτηνὰ δὲ παντοῖα περιίπτανται περὶ τοὺς ποικίλους τῶν δένδρων ἐκείνων καρποὺς καὶ τὰς περκαζούσας ὄμφακάς, τὰς ἀπὸ τῶν παρακειμένων κλημάτων προκυπτούσας. Ἔνθεν δὲ καὶ ἔνθεν τῶν ἁγίων ἵστανται δύο ταοί, παράστασις συμβολικὴ τῆς ἀθανασίας. Κατωτέρω δὲ τῶν θέσεων, ἐν αἷς οἱ ταοὶ ἵστανται, ὁρῶνται δύο λαμπρὰ ἀγγεῖα, ὡσεὶ πεπληρωμένα διαυγεστάτου ὕδατος, ἀφ' οὗ πτηνὰ παντοίου γένους, περὶ τὰ ἀγγεῖα ἐκεῖνα περιιπτάμενα, προσπαθοῦσι νὰ πίωσιν.

Ἕτεραι τοιχογραφίαι τῶν κατακομβῶν παριστῶσιν οὐράνια συμπόσια, ἀτινά εἰσιν ἀλληγορικὴ παράστασις τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, ἧς μετέχουσιν οἱ διωγμοὺς ὑποστάντες χάριν τῆς θρησκείας.

Ὁ Εὐαγγελισμὸς τῆς Θεοτόκου, ἡ λατρεία τῶν Μάγων καὶ τὸ βάπτισμα τοῦ Ἰησοῦ ἐξεικονίζονται ἐν ἄλλαις τοιχογραφίαις.

Μία δ' ἐκ τῶν λαμπροτέρων τῶν κατακομβῶν τοιχογραφιῶν, ἴσως δ' ἡ πασῶν λαμπροτέρα, εἶν' ἡ εὑρεθεῖσα ἐν τῷ κοιμητηρίῳ τοῦ Priscille, παριστῶσα δὲ τὴν Θεοτόκον καὶ τὸν προφήτην Ἡσαΐαν. Ἡ Θεοτόκος ἔχει ἐνταῦθα τὸ πρόσωπον ἐλαφρῶς ὠοειδές, ὃ περιβάλλει μέλαινα καὶ τανυπλόκαμος κόμη, ἐπικεκαλυμμένη, κατὰ τὸ ἥμισυ, ὑπὸ πέπλου διαφανοῦς. Διὰ τῶν γυμνῶν καὶ ὡραίων βραχιόνων αὐτῆς κρατεῖ ἐπὶ τῶν γονάτων τὸν Ἰησοῦν, ἔχουσα τὴν κεφαλὴν ἐλαφρῶς ὑποκεκλιμένην. Ἡ ὡραιότης τοῦ μετώπου καὶ τῶν μεγάλων μελανῶν ὀφθαλμῶν αὐτῆς καὶ ἡ φυσικὴ καὶ ζωηρὰ ἔκφρασις καὶ ἡ στάσις τῆς τε μητρὸς καὶ τοῦ τέκνου, ὑπομιμνήσκουσι, λέγει ὁ Pératé, τὰς Madones τοῦ διασήμου Ραφαήλου. Ὁ προφήτης Ἡσαΐας, πρὸ τῆς Θεοτόκου ἱστάμενος, κρατεῖ διὰ τῆς μιᾶς χειρὸς βίβλον, διὰ δὲ τῆς ἑτέρας δεικνύει ἀστέρα, ἀναπαριστῶντα τὸν ἥλιον, πρὸς οὗ τὴν ἀνατολὴν συγκρίνει ὁ προφήτης τὴν εἰς τὸν κόσμον ἔλευσιν τοῦ Λυτρωτοῦ.

Ἕτεραι δὲ τοιχογραφίαι παριστῶσι τὸν ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ ἰαθέντα παραλυτικόν, φέροντα ἐπὶ τῶν ὤμων τὴν κλίνην αὐτοῦ, τὸν Μωϋσέα τύπτοντα τὸν βράχον, τὴν θείαν Εὐχαριστίαν, τὸν δεῖπνον τῶν ἑπτὰ μαθητῶν εἰς τὴν ὄχθην τῆς Τιβεριάδος καὶ ἄλλας διαφόρους σκηνάς.

Ἅπαντα τὰ ἔργα ταῦτα ἐξετελέσθησαν κατὰ τοὺς πρώτους τρεῖς αἰῶνας, καθ' οὓς ὁ χριστιανισμὸς ἐκρύπτετο, ὡς γινώσκομεν ἤδη, ἐν ταῖς κατακόμβαις.

Ἐδύνατό τις νὰ ὑποθέσῃ ὅτι μετὰ τὸν θρίαμβον τοῦ χριστιανισμοῦ δὲν ἐγράφησαν πλέον εἰκόνες ἐν ταῖς κατακόμβαις. Οὐδὲν ἧττον, ἀνεκαλύφθησαν ἐν αὐταῖς τοιχογραφίαι, παριστῶσαι εἰκόνας, συντεθείσας κατὰ τὴν ἀναγεννηθεῖσαν, μετὰ τὸν θρίαμβον τοῦ χριστιανισμοῦ, τέχνην.

Μία τούτων παρίστησι τὸν Ἰησοῦν, διδάσκοντα ἐν τῷ μέσῳ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, ἑτέρα δ' αὐτῶν παρίστησιν, ἐπίσης, τὸν Ἰησοῦν, δίδοντα, ἐν θριάμβῳ, τὸν νόμον εἰς τὸν κόσμον.

Ἐν τῷ κοιμητηρίῳ τοῦ Hermès ἀνευρέθη ἑτέρα γραφή, ἐν ᾗ παρίσταται ὁ Ἰησοῦς κρίνων. Πρὸ τοῦ θείου Κριτοῦ φέρεται ὑπὸ δύο ἀγίων ἡ ψυχὴ νεκροῦ τινος, παριστανομένη ὑπὸ νεαρᾶς καὶ καλλιμόρφου κορασίδος. Ἡ ἥρεμος τῆς κορασίδος μορφὴ καταδείκνυσιν ὅτι ἤρατο νίκην ἐνώπιον τοῦ θείου δικαστηρίου, χάρις εἰς τὴν προστασίαν τῶν δύο ἐκείνων ἁγίων, οἵτινες πιθανῶς εἰσιν ὁ ἅγιος Protus καὶ ὁ ἅγιος Ὑάκινθος, ἀμφότεροι ἐντεταφιασμένοι ἐν τῷ εἰρημένῳ κοιμητηρίῳ.

Ἑτέρα τῆς αὐτῆς ἐποχῆς τοιχογραφία παρίστησι τὸν Ἰησοῦν, ἱστάμενον ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἁγίου Πέτρου καὶ Παύλου, δεχόμενον δ' ἐν τῷ παραδείσῳ τὴν Μαρκιανήν, ἥτις, γονυπετοῦσα πρὸ τοῦ Σωτῆρος, τείνει αὐτῷ τὰς χεῖρας.

Ἐπίσης δὲ περὶ τὸν ζ'. καὶ τὸν η'. αἰῶνα καὶ κατὰ διαφόρους ἄλλας ἐποχὰς ἐγράφησαν ἐν ταῖς κατακόμβαις, δι' ὑδρομιγῶν χρωμάτων, εἰκόνες, αἳ παρίστων τὸν Ἰησοῦν μόνον ἢ εὐλογοῦντα τὴν ἁγίαν Εὐτυχίαν καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτῆς, τὴν Θεοτόκον κρατοῦσαν τὸν Ἰησοῦν ἐπὶ τῶν γονάτων αὐτῆς καὶ διαφόρους ἄλλους ἁγίους.

Ἀλλά, θέσωμεν τέρμα εἰς τὸν περὶ τῶν ἐν ταῖς κατακόμβαις γραφῶν λόγον, ἵνα ἐξετάσωμεν τὴν κατάστασιν, ἐν ᾗ ἡ τέχνη εὑρίσκετο ἐκτὸς τῶν μελαγχολικῶν ἐκείνων κρυπτηρίων.

Ἀφ' ἧς ἐποχῆς ὁ χριστιανισμὸς ἐχειραφετήθη καὶ ἤρξατο ἡ οἰκοδομὴ ναῶν ἐκλάμπρων, ἡ τοιχογραφία ἦν ἐν χρήσει, σὺν τῇ ψηφοθετικῇ, ὡς διακοσμητικὴ αὐτῶν μέθοδος. Εἰκόνες περίβλεπτοι, καὶ κατὰ πάντα θαυμάσιαι, προϊόντα τῆς ἐφ' ὑγροῖς ἐκείνης γραφῆς, κατεκόσμουν τοὺς πλευρικούς, κυρίως, τοίχους τῶν ἐκκλησιῶν.

Προήγετο δ' ἡ τέχνη αὕτη μέχρι τῶν μέσων τοῦ η', αἰῶνος, ὁπότε, συνελθόντες ἐπὶ τὸ αὐτὸ οἱ τῶν εἰκονοκλαστῶν ὁπαδοὶ ἀρχιερεῖς, ὥρισαν «ἀπόβλητον εἶναι καὶ ἀλλοτρίαν καὶ ἐβδελυγμένην ἐκ τῆς τῶν χριστιανῶν ἐκκλησίας πᾶσαν εἰκόνα ἐκ παντοίας ὕλης καὶ χρωματουργικῆς τῶν ζωγράφων κακοτεχνίας πεποιημένην».

Διαρκοῦντος τοῦ δεινοῦ ἐκείνου σάλου, ὃς προὐκλήθη ὑπὸ τῆς τῶν εἰκονομάχων πολιτείας, αἱ τῶν ἐκκλησιῶν τοιχογραφίαι, καθάπερ καὶ αἱ ψηφιδωταὶ εἰκόνες, κατεκαλύφθησαν ἀσβέστῳ ἢ ἄλλως πως κατεστράφησαν, ἀντικαταστᾶσαι δι' ἄλλων εἰκόνων, μὴ φερουσῶν χαρακτῆρα ἱερόν.

Ἐν τῷ μεταξὺ δ' ἐκείνῳ καὶ πολλοὶ διάσημοι τοιχογράφοι, ὡς ὁ μοναχὸς Λάζαρος, κατεδιώχθησαν καὶ παντοιοτρόπως προὐπηλακίσθησαν.

Εὔδηλος ἐκ τούτων ἡ παρακμὴ καὶ ἡ κατάπτωσις, εἰς ἣν ἡ τέχνη περιῆλθε τότε, ἰδίᾳ ἐν τῇ Ἑῴᾳ. Μετὰ τὴν προκήρυξιν τοῦ γνωστοῦ ὑπὲρ τῶν εἰκόνων ὅρου, τοῦ ὑπὸ τῆς ἐν Νικαίᾳ, περὶ τὰ τέλη τοῦ η' αἰῶνος, συνελθούσης συνόδου τῶν τριακοσίων καὶ δύο πατέρων, ἡ τοιχογραφία, καθάπερ καὶ ἡ ψηφοθετικὴ ἤρξατο ἀναθάλλουσα καὶ τὴν προτέραν αὐτῆς εὐκλειαν ἀναλαμβάνουσα. Μετά τινας δὲ διακυμάνσεις, προκληθείσας ὑπὸ τῆς μέχρι τῆς ὁριστικῆς πλέον καὶ ἀπροσκόπτου ἐφαρμογῆς τῶν διατάξεων τοῦ ὅρου ἐκείνου ἐπικρατησάσης ἀνωμάλου πως καταστάσεως, ἡ τέχνη εἰσῆλθεν εἰς τὴν ἀληθῆ τῆς ἀναγεννήσεως περίοδον, εἰς ἣν καὶ πᾶσαι αἱ ἄλλαι τέχναι καὶ τὰ γράμματα ἐν γένει εἰσῆλθον, πρὸ πάντων ἐν ταῖς ἑῴαις ἐπαρχίαις.

Ἡ περίοδος αὕτη, ἀρχομένη ἀπὸ τοῦ θ'. αἰῶνος καὶ θάνουσα μέχρι τῆς ἐποχῆς τῶν σταυροφοριῶν, ἀνέδειξε καλλιτέχνας διασήμους, ὧν τὰ λαμπρὰ ἔργα τὸν κοινὸν θαυμασμὸν ἐφειλκύσαντο. Ἐν αὐτοῖς συγκαταλέγεται καὶ εἷς τῶν βυζαντίνων ἡγεμόνων, ὅς, δεινὸς περὶ τὴν γραφικήν, ὡς καὶ περὶ ἄλλας ὡραίας τέχνας, ἰδίαις χερσὶν ἔγραψε ποικίλας εἰκόνας, κατακοσμήσας ἕνα τῶν λαμπροτέρων ἱερῶν ναῶν τῶν χρόνων ἐκείνων.

Ἕτερος διάσημος, κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, ζωγράφος ὑπῆρξεν ὁ περιώνυμος Ἀνδρέας, ὃς ὑπερέβη, λέγει τις τῶν συγχρόνων αὐτῷ ἱστορικῶν, καὶ αὐτὸν τὸν Ἀπελλῆν.

Ἐν διαφόροις ναοῖς τῆς Ἑῴας καὶ τῆς Ἑσπέρας ὁρῶνται σήμερον ἔτι διάφοροι τοιχογραφίαι, παριστῶσαι τὸν ἅγιον Φίλιππον, τὸν ἅγιον Ἰάκωβον, ἄλλους ἁγίους καὶ διαφόρους σκηνὰς ἐκ τῶν ἁγίων Γραφῶν. Καὶ ἐν Κρήτῃ εἶδον τοιχογραφίας, ἐπὶ τῶν πλευρικῶν τοίχων τοῦ ναοῦ τῆς ἁγίας Παρασκευῆς ἐν τῇ Ἐπαρχίᾳ Ἀμαρίου τοῦ τμήματος Ρεθύμνης, ἔτι δὲ καὶ εἰς ἄλλους ναοὺς τῆς νήσου. Ἀλλὰ τὰ περὶ τούτων ἐν γένει ἀναφέρονται ἐν τῇ βραδύτερον ἐκδοθησομένῃ μονογραφίᾳ μου, ὑπὸ τὸν τίτλον: «Αἱ ἐν Κρήτῃ ἐκκλησίαι τοῦ Βυζαντινοῦ ρυθμοῦ», περὶ ἧς καὶ ἀνωτέρω ὡμίλησα.

Περὶ τὰ τέλη τοῦ θ'. αἰῶνος, ἡ εἰκονογραφία, ἐν γένει, ἤκμασεν. Οἱ καλλιτέχναι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἔγραψαν διαφόρους εἰκόνας, αἵτινες ἐθεωρήθησαν ὡς ἀρχέτυπα, ἃ καὶ οἱ μεταγενέστεροι, ἀναλλοιώτως, ἀπεμιμήθησαν. Πάντα δὲ ταῦτα διεδόθησαν καὶ ἀνὰ τὰς χώρας τῆς Ἑσπερίας, κρίνονται δ' ὑπὸ τῶν ἁρμοδίων καὶ σήμερον ἔτι ὡς τὰ ἐκλεκτότερα τῶν ἐμπνεύσεων τῆς χριστιανικῆς τέχνης.

Οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι αἱ εἰκόνες αὗται ἐγράφησαν καὶ ἐπὶ τῶν τοίχων τῶν χριστιανικῶν ἐκκλησιῶν ἔν τε τῇ Ἑῴᾳ καὶ τῇ Ἑσπέρᾳ κατὰ τὴν μέθοδον τῆς δι' ὑγρῶν γραφῆς. Πόσα ὅμως τοιαῦτα τεχνουργήματα καὶ καλλιτεχνήματα κατεστράφησαν ὑπὸ τὴν ἐπιτεθεῖσαν αὐτοῖς ἄσβεστον!

Ἀπὸ δὲ τῆς ἐποχῆς τῶν σταυροφοριῶν καὶ ἐντεῦθεν συνέβη καὶ διὰ τὴν γραφικὴν ὅ,τι καὶ διὰ τὰς ἄλλας τέχνας. Ἡ γραφικὴ περιῆλθεν εἰς κατάπτωσιν τελείαν ἐν ταῖς Ἑῴαις χώραις, ἐνῷ προήγετο ἐν ταῖς τῆς Ἑσπέρας, εὗρεν ὅμως, ὡς καὶ αἱ ἄλλαι τέχναι, περὶ τὸν ιγ'. αἰῶνα, ἀσφαλὲς ἄσυλον εἰς τὰς μονὰς τοῦ ἁγίου Ὄρους, ἐν αἷς, σὺν τοῖς ἄλλοις, πολλαὶ τοιχογραφίαι, οὐκ ἄμοιροι σημασίας καὶ ἀξίας ἱστορικῆς, φαίνονται ἔτι καὶ σήμερον.

Ἀλλ' ἐνταῦθα παύομεν τοῦ λόγου ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου, διότι θὰ ἐμακρηγορούμεν λίαν, ἐὰν ἐπεχειροῦμεν τὴν ἀφήγησιν τῶν περιπετειῶν τῆς προκειμένης τέχνης ἐν ἁπάσαις αὐτῶν ταῖς λεπτομερείαις.

(ἕπεται συνέχεια).

Α. Ε. ΚΟΠΑΣΗΣ.

ΕΓΓΡΑΦΑ

ΤΟΥ

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΑΡΧΕΙΟΦΥΛΑΚΙΟΥ

ἐκδιδόντος

Ἀρχιμ. Ἰωακεὶμ Φοροπούλου Δ. Φ

ἀρχειοφύλακος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.

Α΄.

Ἔγγραφα περὶ Μονῶν καὶ ἐξαρχίας

Βολισσοῦ—Πυργίου—Ψιρρῶν

ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Χίου.*

Ἀριθ. 9.

Ἐπιστολὴ Πατριαρχικὴ πρὸς τὸν Χίου περὶ τοῦ μὴ ἐξεῖναι τοὺς μοναστηριακοὺς ἱερομονάχους περιφέρεσθαι αὐτονόμως ἐν τῇ πολιτείᾳ καὶ ἱεροπρακτεῖν ἄνευ ἀρχιερατικῆς ἀδείας τοῦ κανονικοῦ ἀρχιερέως, οὐδὲ τοὺς κτήτορας ἐκκλησιῶν ἐπ' ἀδείας ἔχειν ἀφιερῶν αὐτὰς εἰς μοναστήρια ἢ ὅπου ἀλλαχοῦ ἐθέλωσι χωρὶς τῆς αὐτοῦ γνώμης[1].

† **Καλλίνικος ἐλέῳ Θεοῦ Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Νέας Ρώμης καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.**

Ἱερώτατε Μητροπολίτα Χίου καὶ ὑπέρτιμε, ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητὲ ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργέ, καὶ ἐντιμότατοι κληρικοὶ τῆς αὐτῆς μητροπόλεως καὶ εὐλαβέστατοι ἱερεῖς μετὰ πάντων τῶν ὑποκειμένων αὐτῇ χωρίων, χρήσιμοι ἄρχοντες καὶ λοιποὶ εὐλογημένοι Χριστιανοί, τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητὰ τῆς ἡμῶν Μετριότητος, χάρις εἴη ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ, εὐχὴ δὲ καὶ εὐλογία καὶ συγχώρησις παρ' ἡμῶν. Τῶν εἰς τὴν κοινὴν συντελούντων εὐταξίαν τῆς Ἐκκλησίας ὅσα οἱ τοῦ λόγου μύσται, φημί, καὶ ἱερῶν πατέρων μυσταγωγοὶ διετάξαντο, καὶ ὅσα διὰ τῆς αὐτῶν πνευματικῆς ἐνηχήσεως οἱ τῆς Ἐκκλησίας ἑπομένως ἀκραίμονες θεωροῦντες ἐθέσπισαν καὶ κανονικῶς προσεπεκύρωσαν, ἀναγκαῖα διόλου δήπουθέν εἰσι καὶ ἄλλως ἔχειν οὐ δύναται. Τὰ γὰρ ὅσια ὁσίως γίνεσθαι τοῦ ἱεροῦ διδάσκοντος λόγου, ἅπαν ὅσιόν ποτε τὸ ἐναντίως προβῆναι φθάσαν, ὡς τῆς ἰδίας ἐξιστάμενον φύσεως ἀνόσιον τέως γίνεται καὶ ἀπηγορευμένον καὶ ἀπόβλητον. Τὸ εἶναι γὰρ ἑκάστου ἐκ τῆς ἰδίας ἐνεργείας εἶναι τοιοῦτον διορίζεται. Διὸ καὶ σθένει παντὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς εὐταξίας ἀποσοβεῖν ὀφείλομεν ἀεὶ τὰ ἀντεστραμμένα καὶ τοῖς ἱεροῖς κανόσιν ἀπᾴδοντα. Ἐπειδὴ τοιγαροῦν καὶ τανῦν ἔγνωμεν συνοδικῶς ἀπὸ γράμματος τῆς σῆς Ἱερότητος ἀταξίας τινὰς ἀνακυπτούσας κατὰ τὴν ἐπαρχίαν σου ταύτην παρά τινων ἀδιακρίτων, οἵτινες ἀπ' ἐναντίας κανόνων ἱερῶν καὶ θείων νόμων καταθραύειν ἐπιχειροῦσι τὰ ἐνοριακὰ δίκαια σοῦ τοῦ ἀρχιερέως, οἱ μὲν τῶν μοναστηριακῶν Ἱερομονάχων ἔνιοι περιερχόμενοι τὴν πολιτείαν καὶ τὰς τῆς ἐπαρχίας χώρας ἐπιτραχήλιον βάλλουσι καὶ εὐλογοῦσι καὶ ἁγιάζουσιν ἀνυποστόλως καὶ αὐτονόμως χωρὶς εἰδήσεως καὶ ἀδείας τῆς ἀρχιερωσύνης σου, πρᾶγμα κατατολμῶντες παράνομον ἀναφανδὸν καὶ παρὰ τῶν ἱερῶν κανόνων ἄῤῥην ἀπηγορευμένον, οἱ δ' αὖ πάλιν ἀσκέπτως ἀφιεροῦσιν εἰς μοναστήρια κτητορικὰς αὐτῶν ἐκκλησίας, εὐσεβεῖν λίαν ἡγούμενοι, ὡς ὅσιον δῆθεν ἔργον ποιοῦντες, ἀγνοοῦσι δὲ τοὐναντίον ὅσον ἐκ διαμέτρου παρανομοῦσι. Τὸ γὰρ καλὸν οὐκ ἔστι καλόν, ὅταν μὴ καὶ καλῶς γένηται κατὰ τὴν ἀποστολικὴν ἀπόφασιν. Τὰς γὰρ κτητορικὰς ἐκκλησίας ἐκείνας προνοίας χάριν ἔχειν προεκρίθησαν αὐτοὶ τῶν ἄλλων ὡς ἀπόγονοι τῶν κτητόρων πρὸς ἐπίσκεψιν κρείττονα καὶ ἐπίβλεψιν καὶ κυβέρνησιν, οὐ μὴν καὶ δεσπόζειν ἐκείνων κατὰ τελείαν κυρίευσιν, ὥστε ἔχειν αὐτοὺς ἐπ' ἀδείας καὶ μετακινεῖν ἐκείνας, καθὼς ἂν θελήσωσι, καὶ πωλεῖν καὶ δωρεῖσθαι ὅπου ἂν βούλοιντο· πᾶσα γὰρ ἐκκλησία ἅμα τῷ οἰκοδομηθῆναι εἰς ἐπαρχίαν τινὰ ὑπὸ τοῦ ἀρχιερέως τὴν ἐξουσίαν τελεῖ, ἐκ πρώτης κατάρξεως ὡς διὰ τῆς σταυροπηγιακῆς πήξεως ἐκείνου τοῦ ἀρχιερέως δομηθεῖσα· ὁ δὲ κτήτωρ οὐδαμῶς ἐξουσιάζει ἐκείνην, οὐδ' ἄλλος τις τῶν πάντων, πλὴν τοῦ κατὰ τόπον ἀρχιερέως ὡς οἱ θεῖοι κανόνες τρανῶς διακρίνουσιν· αὐτοὶ δὲ οὐ μόνον ἐν τοσούτῳ προσκόπτουσιν, ἀλλὰ καὶ ἀφιερωθείσης τῆς ἐνοριακῆς ἐκκλησίας τοῦ ἀρχιερέως εἰς μοναστήριον σταυροπηγιακόν, εὐθέως καὶ τὸ μνημόσυνον τοῦ ἀρχιερέως ἐκκόπτουσιν οἱ μάταιοι, φανταζόμενοι δῆθεν ὡς ἐν ὀνείροις, ὅτι ἡ σταυροπηγιακὴ τοῦ μοναστηρίου κλῆσις διαβαίνει λοιπὸν καὶ εἰς τὴν ἀφιερωθεῖσαν αὐτῷ ἐκκλησίαν, ἀλλὰ κακῶς ποιοῦσι καὶ κακεντρεχοῦσιν ἀμαθῶς. Τὸ γὰρ σταυροπηγιακὸν μοναστήριον ἐν ἑαυτῷ μόνῳ περιέχει τὴν σταυροπηγιακὴν περιγραφομένην κλῆσιν καὶ δύναμιν, ἀλλ' οὐχὶ εἰς ἄλλα μεταδοῦναι ταύτην δύναται· καὶ τοῦτο σαφῶς ἀναδιδάσκουσι καὶ διορίζουσι τὰ κανονικὰ καὶ συνοδικὰ ἐντάλματα καὶ ἀρχαῖα σεπτὰ ὑπομνήματα τῶν ἀοιδίμων πατριαρχῶν, ῥητῶς οὕτωσι διαγορεύοντα τὴν ἀναφορὰν τοῦ πατριαρχικοῦ ὀνόματος ἐν ἐκείνοις μόνοις καὶ κρατεῖν καὶ ἐκφωνεῖσθαι τρανότερον, ἐν οἷς ἡ ἀναγόρευσις σταυροπηγίων πατριαρχικῶν ἐγεγόνει. Ἔνθα δὲ μὴ κατεβλήθη σταυροπήγιον, ὁ κατὰ χώραν ἀρχιερεὺς ἐκεῖσε

---

* Συνέχεια ἀπὸ σελ. 102.

1 Ἡ περίληψις αὕτη ἐκ τοῦ Κώδικος τοῦ Κριτίου, χειρὶ τοῦ πατριάρχου Γρηγορίου τοῦ ς΄.

ἐξουσιάζει, κἂν προάστειον ᾖ μοναστηρίου, κἂν παραλαύριον, κἂν μετόχιον, κἂν οἶκος εὐκτήριος, καὶ αὐτοῦ ἔσται ἡ ἀναφορά, ἡ σφραγίς, ἡ ἐξέτασις, ἡ πρόοδος τῶν κανονικῶν, αἱ χειροτονίαι, ἡ ἔκδοσις συναλλαγμάτων καὶ εἴ τι προνόμιον ἐπισκοπικόν. Τούτου χάριν κατὰ τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς ὅρους καὶ τύπους κανονικῶς ἀνατρέποντες καὶ ταῦτα τὰ αὐτόθι προβάντα παράλογα καὶ παράνομα, ὀρθῶς τε καὶ νομίμως ἀνασκευάζοντες τὰς μοχθηρὰς ταύτας ἐπιχειρήσεις γράφομεν καὶ ἀποφαινόμεθα συνοδικῶς, ἵνα μηδεὶς μηδέποτε τῶν αὐτόθι μοναστηριακῶν Ἱερομονάχων ἢ καὶ ἄλλος ξένος ἄλλοθεν προλαβὼν ἱερεὺς τολμήσῃ ἐπιτραχήλιον βαλεῖν καὶ εὐλογῆσαι καὶ ἁγιάσαι καὶ ἱερατικὸν ἐκτελέσαι ὑπούργημα χωρὶς ἀδείας καὶ εἰδήσεως τῆς ἀρχιερωσύνης σου κατ' οὐδένα τρόπον. Ἔτι δὲ καὶ οἱ ἱερουργοῦντες ἱερεῖς ἔν τισιν ἐκκλησίαις, αἵτινες προέρχθησαν ὅπως δήπως ἀφιερωθῶσιν εἰς σταυροπήγιον μοναστήριον, ὡς οὐκ ἔδει γενέσθαι, καθὼς ἀνωτέρω δέδεικται, μὴ ἔχωσιν ἄδειαν σταυροπηγιακῶς πολιτεύεσθαι, μήτε τοῦ πατριαρχικοῦ μνημονεύειν ὀνόματος ἀκανονίστως, ἀλλὰ σοῦ τοῦ ἀρχιερέως καὶ τῶν μετὰ σὲ ἀρχιερατευσόντων τοῦ κανονικοῦ μνημονεύειν ὀνόματος, ὡς καὶ πρότερον παυσάμενοι πάσης ἀδολεσχίας καὶ ματαιολογίας. Ὁποῖοι δ' ἂν αὐτῶν παρακούοντες φανῶσι τῆς παρούσης συνοδικῆς καὶ νομίμου ἀποφάσεως καὶ πάλιν τῶν τοιούτων παρανομιῶν ἐχόμενοι διελεγχθῶσι καὶ μὴ φυλάξωσι τὰ συνοδικῶς ἀποφανθέντα ἐν τῷ παρόντι ἀκαιρολογίας καὶ ἀπαιδευσίας προφάσεσιν, οἱ τοιοῦτοι ὡς παρανομοῦντες ἐναργῶς καὶ ἀναισχυντοῦντες ἀπανθρώπως κατὰ τῶν ὅρων τῆς Ἐκκλησίας ἀργοὶ μενέτωσαν πάσης ἱεροπραξίας καὶ ἐστερημένοι παντὸς ἐκκλησιαστικοῦ εἰσοδήματος, καταφρονοῦντες δὲ τῆς ἀργίας καὶ ἀφωρισμένοι παρὰ Θεοῦ καὶ ἀσυγχώρητοι ὡς ὑπόδικοι τῇ παντελεῖ καθαιρέσει παρ' οὐδενὸς συμφορούμενοι ἢ συλλειτουργούμενοι ἢ εἰσόδημα ἐκκλησιαστικὸν παρεχόμενοι ἐν βάρει ἀργίας καὶ ἀλύτου ἀφορισμοῦ τοῦ ἀπὸ Θεοῦ Παντοκράτορος. Ὁποῖοι δ' ἂν τῶν Χριστιανῶν ἀνευλαβῶς πρὸς τοῦς θείους καὶ ἱεροὺς νόμους διακείμενοι καὶ ἐξαπατώμενοι ἢ ὑπὸ ἰδίας θελήσεως ἢ ἀπὸ παρακινήσεως χαιρεκάκων τινῶν, παρεωρακότες τὰ δίκαια τῶν ἐκκλησιαστικῶν τάξεων καὶ ἄλλως ἢ ὡς δεῖ διατεθέντες ἀποτολμήσωσιν ἀντιλέγειν ἢ ἀντιπράττειν ταύταις ταῖς κανονικαῖς τῆς Ἐκκλησίας ἀποφάσεσι, καὶ συναινέσωσιν ἐκείνοις τοῖς ἐπιχειροῦσι παρανομεῖν καὶ στέρξωσι τὰ παράνομα ἐκείνων ἀποτελέσματα καὶ βοηθήσωσιν ἐκείνοις λόγοις καὶ ἔργοις ἐναντία τοῦ δικαίου καὶ τοῖς τοῦ Θεοῦ νόμοις, ἀφωρισμένοι εἶησαν ἀπὸ Θεοῦ Κυρίου Παντοκράτορος καὶ κατηραμένοι καὶ ἀσυγχώρητοι καὶ ἄλυτοι μετὰ θάνατον, αἱ πέτραι καὶ ὁ σίδηρος λυθήσονται, αὐτοὶ δὲ οὐδαμῶς, καὶ ἡ μερὶς αὐτῶν μετὰ τοῦ Ἰούδα, καὶ προκοπὴν οὐ μὴ ἴδοιεν· οὕτω γενέσθω ἐξ ἀποφάσεως.

ἀρχῇ ἐν μηνὶ Αὐγούστῳ, Ἰνδικτιῶνος ς'.

Μετεγράφη ἐκ τοῦ Γ' πατριαρχικοῦ κώδικος σελ. 26, ὑπάρχων καὶ ἐν τῷ τοῦ Κριτίου σελ. 573.

ΣΗΜ. Ὁ τὴν ἐπιστολὴν ταύτην γράψας πατριάρχης ἐστὶν ὁ Καλλίνικος Β' ὁ Ἀκαρνὰν κατὰ τὴν δευτέραν αὐτοῦ πατριαρχείαν διαρκέσασαν ἀπὸ τοῦ 1694 μέχρι τοῦ 1702 κατὰ τὸν Ζαχαρίαν Ναθὰν, ἐν καταλόγῳ πατριαρχῶν Κωνσταντινουπόλεως σελ. 140 ἐκδόσεως δευτέρας ἐν Ἀθήναις 1884.

Ἀριθ. 10.

Ἐπιστολὴ Πατριαρχικὴ καὶ Συνοδικὴ πρὸς τοὺς Χίους διορίζουσα, ἵνα πάντα τὰ ἐν Χίῳ ψιλῷ μόνῳ ὀνόματι σταυροπήγια λεγόμενα μοναστήρια καί τινες ἐκκλησίαι, ἐκτὸς τῆς αὐτόθι Νέας Μονῆς μετὰ τῶν ὑποκειμένων αὐτῇ Μετοχίων καὶ τῶν τριῶν χωρίων τῆς Πατριαρχικῆς Ἐξαρχίας Πυργίου, Βολισσοῦ καὶ Ψυρρῶν, ὑπάρχωσι τοῦ λοιποῦ ἐνοριακά, ὑποκείμενα τῷ κατὰ καιροὺς ἀρχιερεῖ τῆς Χίου. [1]

† **Καλλίνικος ἐλέῳ Θεοῦ Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Νέας Ρώμης καὶ Οἰκουμενικὸς πατριάρχης.**

Ἐντιμότατοι κληρικοὶ τῆς ἁγιωτάτης Μητροπόλεως Χίου καὶ εὐλαβέστατοι ἱερεῖς μετὰ πάντων τῶν ὑποκειμένων αὐτῇ χωρίων, καὶ ἄρχοντες χρήσιμοι καὶ δεσποτάτοι[2] τῆς Ἐπαρχίας ταύτης, χάρις εἴη ὑμῖν καὶ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ. Τὰ καλῶς τοῖς ἀνθρώποις ἐνίοτε πεπραγμένα εἰς οἰκοδομήν τινα δῆθεν καὶ σύστασιν τοῦ καλοῦ καὶ ὠφέλειαν, ταῦτα πρὸς τὴν ἐναντίαν κατάστασιν ἔσθ' ὅτε καὶ εἴωθε μεταπίπτειν, ἐπηρείαις τισὶ τοῦ μισοκάλου ἀλάστορος, καὶ τοῖς ἐλπιζομένοις ἀντίθετα ἐπιγίνεται καὶ ἀντὶ κέρδους ζημία καὶ βλάβη ἀντ' ὠφελείας ἀκολουθεῖ. Ἔνθεν τοι πρὸς τὸ συμφέρον οἰκονομοῦντες οἱ λαοῦ προϊστάμενοι μεταποιεῖν τὰ φθάσαντα πρὸς ἀλλοιοτέραν κατάστασιν διορθοῦν τε προνοίαις ὅλαις οὐ διαλείπουσι. Δεῖ γὰρ ἀπαραιτήτως τῆς διορθώσεως τῶν τοιούτων φροντίζειν καὶ μὴ ἐᾷν ταῦτα τηνάλλως φερόμενα. Ἐπειδὴ τοιγαροῦν καὶ ἐν τῇ περιφήμῳ νήσῳ τῆς Μητροπόλεως ταύτης εὑρίσκονται ἐν διαφόροις μέρεσιν ἐκκλησίαι καὶ μοναστήριά τινα, ἐπωνυμίᾳ μὲν Πατριαρχικῶν σταυροπηγίων σεμνυνόμενα καὶ διαφημι-

1. Καὶ ἡ περίληψις αὕτη ἐκ τοῦ κώδικος τοῦ Κριτίου, χειρὶ τοῦ Πατριάρχου Γρηγορίου τοῦ ς'.

2. Περὶ τῶν ἐν Χίῳ Δεσποτάτων, τῶν κατόπιν κληθέντων Δημογερόντων, βλ. Βλαστοῦ Χιακὰ Β' 119.

ζόμενα, τὴν δὲ τάξιν, καθ' ἣν ὑπὸ τὸν Πατριαρχικὸν Οἰκουμενικὸν θρόνον τελοῦτι, μὴ φυλάττοντα, δι' ἣν αἰτίαν καὶ ἡμῖν ἐξ ὅτου περ ἐπὶ τὸν αὐτὸν Οἰκουμενικὸν θρόνον Θεοῦ ἐλέει ἀνήχθημεν ἄδηλα μέχρι τοῦδε καὶ ἄγνωστα ὑπάρχουσι, αὐτονομίᾳ τινὶ καὶ αὐτοκεφαλίᾳ διαγόντων, οὐκ οἶδ' ὅπως, τῶν ἐν αὐτοῖς εὑρισκομένων καὶ συνδιαιτωμένων, καὶ οὔτε τὸ ἐξ ἀρχῆς διορισθὲν ὀλίγον τι ἐτήσιον, ὅπερ εἴωθε διορίζεσθαι ἐν τοῖς σταυροπηγίοις, χάριν ὑποταγῆς τῆς ὑπὸ τὸν Οἰκουμενικὸν θρόνον, ἀποδιδόντων, οὔτε φανέντων ποτὲ πρὸς ἡμᾶς, καὶ οὐκ οἴδαμεν ὅπως ἔχουσι διαγωγῆς τε καὶ συστάσεως οἱ ἐν αὐτοῖς διατρίβοντες πατέρες, ἐγνωμοδοτήθη τε κοινῶς περὶ τούτων, συνδιασκεψαμένοις τῇ ἱερᾷ ὁμηγύρει τῶν συναδελφῶν ἀρχιερέων θεῖναι τὰ τοιαῦτα ὑπὸ τὴν ἐπίσκεψιν καὶ ὑποταγὴν τοῦ κατὰ τόπον ἀρχιερέως ἐπὶ τῷ διοικεῖν ταῦτα ἀρχιερατικῶς καὶ ἐπισκέπτεσθαι τὰ πρὸς σύστασιν, ναὶ δὴ καὶ ψυχικὴν σωτηρίαν τῶν ἐν αὐτοῖς, ὅπως μὴ αὐτοκεφάλως διάγοντες εἰς ἀνωδίας [1]) καὶ ἀτάκτους πολιτείας διάγωσιν. Αὐτοκεφαλία γὰρ καὶ ἀνυποταξία πολλοὺς ἀτοπήματι τὸ ἀνθρώπινον περιπίπτειν ποιεῖ. Τούτου χάριν γράφομεν καὶ ἀπορανόμεθα συνοδικῶς, ἵνα ἐκτὸς τῆς ἱερᾶς σεβασμίας Νέας Μονῆς μετὰ τῶν ὑποκειμένων αὐτῇ μετοχίων καὶ λοιπῶν κτημάτων καὶ τῶν τριῶν χωρίων τῆς Πατριαρχικῆς Ἐξαρχίας Πυργίου, Βολισσοῦ καὶ Ψυρρῶν, τὰ λοιπὰ πάντα μοναστήρια καὶ ἐκκλησίαι μήτε σταυροπηγιακὰ ὑπάρχωσι τοῦ λοιποῦ, μήτε ὄνομα, μήτε ἐνέργειαν ἔχωσι σταυροπηγιακήν, ἀλλ' ὑποτεταγμένα διατελῶσι τῷ κατὰ τόπον ἀρχιερεῖ, φημὶ τῷ ἤδη ἀρχιερατεύοντι ἱερωτάτῳ μητροπολίτῃ Χίου καὶ ὑπερτίμῳ κὺρ Γενναδίῳ, ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῷ ἡμῶν ἀδελφῷ καὶ συλλειτουργῷ, καὶ πᾶσι τοῖς μετ' αὐτὸν ἀρχιερατεύουσι, καὶ ὑποκείμενα τῇ αὐτοῦ ἐξουσίᾳ ὡς ἐνοριακά, δεσποζόμενά τε ὑπ' αὐτοῦ καὶ προστατευόμενα ἀρχιερατικῶς, καὶ μόνος ὁ ἀρχιερεὺς ἔχῃ τὴν ἐξουσίαν αὐτῶν καὶ διοίκησιν καὶ φροντίδα τῆς διαμονῆς αὐτῶν καὶ βελτιώσεως, ὡς κηδεμὼν τῶν ὑποτελούντων αὐτῷ ἱερῶν καταγωγίων, καὶ τὸ μνημόσυνον αὐτοῦ ἔχῃ ἐν αὐτοῖς ἀπαραιτήτως κατὰ τὴν τῶν ἱερῶν κανόνων διακέλευσιν· πᾶς δέ τις ἄλλος μακρὰν ἀπέχῃ τῆς ἐξουσίας αὐτῶν καὶ μὴ αὐτόνομος εἶναι φαντάζηται. Ὁποῖοι δ' ἂν τινες κρίσει τοῦ ἀρχιερέως καὶ ἐκλογῇ καὶ συναινέσει τοῦ ἱεροῦ καταλόγου τῆς ἐπαρχίας ταύτης ἀντεισαχθῶσιν ἐπὶ τῷ ἡγεμονεύειν καὶ προΐστασθαι ἐν αὐτοῖς, αὐτὸν μόνον τὸν ἀρχιερέα γινώσκωσι κεφαλὴν καὶ προεστῶτα καὶ ἐξουσιαστὴν τῶν αὐτῶν μοναστηρίων καὶ ἐκκλησιῶν, δεσπότην τε αὐτῶν καὶ ποιμένα πνευματικὸν καὶ πείθωνται καὶ ὑποτάσσωνται αὐτῷ καὶ μνημονεύωσι τοῦ κανονικοῦ αὐτοῦ ὀνόματος ἐν πάσαις ταῖς ἱεραῖς ἐτελεταῖς, διευθετούμενοι ὑπὸ τοῦ ἀρχιερέως καὶ διεξαγόμενοι κατὰ κανόνας καὶ νόμους. Ἂν δέ τινες ἐξ αὐτῶν παρήκοοι φανῶσι καὶ ἀπειθεῖς τῆς ἐκκλησιαστικῆς καὶ συνοδικῆς ταύτης ἀποφάσεως καὶ διανοηθῶσιν ἄλλως πως ποιῆσαι παρ' ὃ γράφομεν, ἱερωμένοι μὲν ὄντες, ἀργοὶ ἔστωσαν πάσης ἱεροπραξίας καὶ ἐστερημένοι παντὸς ἐκκλησιαστικοῦ εἰσοδήματος, ἰδιῶται δέ, ἀφωρισμένοι ἀπὸ Θεοῦ καὶ κατηραμένοι καὶ ἄλυτοι μετὰ θάνατον καὶ ταῖς πατρικαῖς ἀραῖς ὑπόδικοι. Οὕτω γενέσθω καὶ μὴ ἄλλως ἐξ ἀποφάσεως.

,αψα'. Ἰανουαρίου, Ἰνδικτιῶνος Θ'.

† *Ὁ Καισαρείας Κυπριανός*, † *ὁ Ἡρακλείας Νεόφυτος*, † *ὁ Κυζίκου Κύριλλος*, † *ὁ Νικομηδείας Παρθένιος*, † *ὁ Χαλκηδόνος Γαβριήλ*, † *ὁ Δέρκων Νικόδημος*.

Μετεγράφη ἐκ τοῦ Γ'. πατριαρχικοῦ κώδικος σελ. 57 ὑπάρχων καὶ ἐν τῷ τοῦ Κριτίου σελ. 603—605.

ΣΗΜ. Ὁ αὐτὸς πατριάρχης Καλλίνικος Β' ὁ Ἀκαρνὰν ἐξέδωκε καὶ τὴν ἐπιστολὴν ταύτην, ἐν ᾗ ἀτυχῶς οὐ μνημονεύονται κατ' ὄνομα τὰ καταργούμενα Σταυροπήγια, εἴτε μοναὶ ἦσαν εἴτε ἐκκλησίαι.

ΛΟΓΟΣ

ΕΙΣ ΤΗΝ Ε' ΚΥΡΙΑΚΗΝ ΤΩΝ ΝΗΣΤΕΙΩΝ

ΠΕΡΙ ΦΙΛΑΡΧΙΑΣ

ἐκφωνηθεὶς ἐν τῷ πανδέπτῳ Πατριαρχικῷ ναῷ

τῇ 4 Ἀπριλίου 1899

ὑπὸ τοῦ ἀρχιμ. Κωνσταντίνου Βοντζαλίδου

νομικοῦ Συμβούλου τῶν Πατριαρχείων.

«Καὶ προσπορεύονται αὐτῷ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης οἱ υἱοὶ Ζεβεδαίου λέγοντες.... Διδάσκαλε, ὃς ἡμῖν ἵνα εἷς ἐκ δεξιῶν σου καὶ εἷς ἐξ εὐωνύμων σου καθίσωμεν ἐντῇ δόξῃ». ΜΑΡΚΟΣ Ι', 35 - 37.

Παναγιώτατε Δέσποτα,

ἀγαπητοὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφοί.

Ἐάν τις ἐπιμελῶς ἀναπτύξῃ τὰς ἱερὰς σελίδας τῆς Καινῆς Διαθήκης καὶ ἀκριβῶς ἐξετάσῃ τοὺς λόγους, τὰς διαθέσεις καὶ τὴν καθόλου συμπεριφορὰν τῶν μακαρίων Ἀποστόλων κατὰ τὴν τριετῆ περίπου διατριβὴν αὐτῶν μετὰ τοῦ οὐρανίου αὐτῶν Διδασκάλου, θὰ ἴδῃ μέν, ὅτι ἦσαν ἄνθρωποι κραταιοῦ ἠθικοῦ χαρακτῆρος καὶ μεγάλης αὐταπαρνησίας ὑπὲρ αὐτοῦ, θὰ ἴδῃ ὅμως συγχρόνως καὶ ὅτι, πρὶν ἢ κατέλθῃ ἐπ' αὐτοὺς ὁ Παράκλητος, τὸ πνεῦμα τῆς ἀ-

1) Οὕτω ἐν ἀμφοτέροις τοῖς κώδιξιν· ἴσως ἐκ τοῦ *ἀνῳδός*, ὁ μὴ ᾄδων.

ληθείας, καὶ πρὶν ἡ φωτίσῃ καὶ ἐνισχύσῃ αὐτοὺς ἡ ἐξ ὕψους δύναμις, ἐπαρουσίαζον, ἔστιν ὅτε, εἰς τὸν βίον αὐτῶν καί τινας ἀνθρωπίνους ἀδυναμίας, καί τινας κινήσεις τῆς ψυχῆς οὐχὶ κατὰ πάντα ἀξίας τοῦ θεανθρώπου αὐτῶν Διδασκάλου· διότι, ὁτὲ μὲν φαίνονται κατεχόμενοι ὑπὸ φόβου καὶ δειλίας, ἄλλοτε δὲ ἀμφιβάλλοντες καὶ δυσπιστοῦντες καὶ ἄλλοτε πάλιν ὑπολαμβάνοντες τὸν Ἰησοῦν ὡς ὀργανωτὴν συνωμοσίας ἀνατρεπτικῆς τῆς δυναστείας τῶν Ρωμαίων κατακτητῶν καὶ ὡς ἀρχηγὸν μελλούσης ἐπιγείου βασιλείας. Τοῦτο ὄχι ὀλιγώτερον βλέπομεν συμβαῖνον καὶ ἐν τῇ περικοπῇ τοῦ εὐαγγελιστοῦ Μάρκου, ἐξ ἧς ἀπέσπασα τὸ θέμα τοῦ λόγου μου.

Κατὰ τὸν ἱερὸν τοῦτον εὐαγγελιστήν, ἐνῶ ὁ Ἰησοῦς, ἐγγίζων εἰς τὸ τέρμα τῆς θείας αὐτοῦ ἀποστολῆς, ἀποκαλύπτει εἰς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ καὶ προλέγει προφητικῶς τὰ φρικωδέστατα πάθη, ὅσα ἀναβαίνων εἰς Ἱεροσόλυμα ἔμελλε νὰ ὑποστῇ διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς ἀνθρωπότητος, δύο ἐξ αὐτῶν, ὁ Ἰάκωβος καὶ ὁ Ἰωάννης, ἔμπλεοι ὑπὸ αἰσθημάτων κοσμικῆς δόξης καὶ ὑπεροχῆς ἀνθρωπίνης φαντάζονται μεγαλεῖα καὶ πρωτοκαθεδρίας καὶ παρουσιάζονται ἐνώπιον τοῦ Ἰησοῦ, ἐκλιπαροῦντες αὐτὸν ἵνα, ὅταν ἀναγορευθῇ βασιλεὺς ἐν Ἱερουσαλήμ, καθίσῃ αὐτοὺς ἐκ δεξιῶν καὶ ἐξ εὐωνύμων τοῦ ἐνδόξου αὐτοῦ θρόνου. «Καὶ προσπορεύονται αὐτῷ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης οἱ υἱοὶ Ζεβεδαίου λέγοντες ... Διδάσκαλε, δὸς ἡμῖν, ἵνα εἷς ἐκ δεξιῶν σου καὶ εἷς ἐξ εὐωνύμων σου καθήσωμεν ἐν τῇ δόξῃ σου».—Ὁ Ἰησοῦς ὅμως, ὅστις οὐδέποτε ἀφῆκε τὴν περίστασιν νὰ ἐλέγξῃ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, ὁσάκις οὗτοι παρεξετρέποντο εἰς ἀνθρωπίνους ἀδυναμίας, ὅλως ἀναρμόστους εἰς τὴν ὑψηλὴν ἀποστολὴν ἣν εἶχον νὰ ἐκπληρώσωσιν ἐν τῷ κόσμῳ, πικρῶς ἀπεδοκίμασε καὶ νῦν τὸ ὑπερήφανον καὶ φιλόκοσμον αὐτῶν αἴτημα καὶ θεοπρεπῶς παρετήρησεν εἰς αὐτοὺς ὅτι ἐκεῖνοι μόνοι θὰ ἀξιωθῶσι τῆς δόξης αὐτοῦ καὶ θὰ λάβωσι τὸν στέφανον τῆς ζωῆς, ὅσοι γείνωσι πιστοὶ ἄχρι θανάτου· «οὐκ οἴδατε, λέγει, τί αἰτεῖσθε· δύνασθε πιεῖν τὸ ποτήριον ὃ ἐγὼ πίνω καὶ τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι βαπτισθῆναι»; ὡσανεὶ ἔλεγεν, ἔχετε τὸ θάρρος καὶ τὴν δύναμιν τῆς ψυχῆς νὰ ἐπιδείξητε καὶ ὑμεῖς τὴν ἄπειρον πρὸς τοὺς ἀνθρώπους ἀγάπην μου καὶ νὰ ὑπομείνητε ἀγογγύστως ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν στερήσεις καὶ διωγμούς, ἐν ἀνάγκῃ δὲ καὶ αὐτὸν τὸν μαρτυρικὸν θάνατον; ἢ δύνασθε νὰ βαπτισθῆτε καὶ ὑμεῖς ὡς ἐγὼ ἐν τῇ κολυμβήθρᾳ τῆς ἀγάπης, τῆς δικαιοσύνης, τῆς φιλανθρωπίας, τῆς αὐταπαρνησίας καὶ τῆς ἀνεξικακίας καὶ ἐν γένει ἐν τῇ κολυμβήθρᾳ τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς ἁγιότητος; Ἐνῶ δὲ οἱ υἱοὶ Ζεβεδαίου ἐπέμενον διαβεβαιοῦντες τὸν Ἰησοῦν ὅτι δύνανται καὶ τὸ ποτήριον ὅπερ αὐτὸς πίνει νὰ πίωσι καὶ τὸ βάπτισμα ὅπερ αὐτὸς βαπτίζεται νὰ βαπτισθῶσιν, οἱ ἄλλοι μαθηταὶ ἤρξαντο νὰ ἀγανακτῶσι κατ' αὐτῶν, ὡς ἐμφορουμένων ὑπὸ αἰσθημάτων, τῶν ὁποίων ἡ πραγματοποίησις ἱκανὴ ἦτο νὰ ἀνάψῃ μεταξὺ αὐτῶν τὴν δᾳδα τῆς διχοστασίας καὶ τῆς διαιρέσεως καὶ εἰσαγάγῃ τὰς διαιρέσεις καὶ τὰς κοσμικὰς ὑπεροχὰς ἐκεῖ, ὅπου ἔδει ἵνα βασιλεύῃ καὶ κυριαρχῇ τὸ πνεῦμα τῆς ἰσότητος καὶ τῆς ἐθελοθυσίας, τὸ πνεῦμα Ἐκείνου, ὅστις «οὐκ ἦλθε διακονηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆσαι καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν».

Ἰδού, ἀγαπητοί, ὁ ὀλέθριος καρπὸς τῆς τῶν πρωτείων ἐπιθυμίας καὶ τῆς πρὸς ὑπεροχὴν ἁμαρτωλοῦ διαθέσεως. Ἐνόσῳ δὲν ὑπῆρχον μεταξὺ τῶν Ἀποστόλων οἱ ζητοῦντες τὰ πρωτεῖα καὶ τὰς διακρίσεις ἔλειπε καὶ πᾶσα μεταξὺ αὐτῶν φιλονεικία καὶ δυσαρέσκεια· μόλις δὲ ἐδηλώθη ἡ ἐπιθυμία τῆς ὑπεροχῆς καὶ ἀμέσως ἐφάνησαν οἱ ἀγανακτοῦντες καὶ δυσαρεστούμενοι.

Ἐπειδὴ δὲ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον καὶ ὑμεῖς εἰς τὴν ὑπερηφάνειαν ῥέπομεν καὶ τὰ πρωτεῖα καὶ τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς διακρίσεις ἐν τῇ φιλαυτίᾳ ἡμῶν ἐπιζητοῦμεν, οὐδόλως ἄκαιρον καὶ ἄνευ τινὸς ὠφελείας ἐνόμισα νὰ ὁμιλήσω σήμερον πρὸς τὴν ὑμετέραν ἀγάπην περὶ φιλαρχίας καὶ ἀναπτύξω ἐν δυνατῇ συντομίᾳ α'] ὁποῖοί τινες εἶναι οἱ φίλαρχοι· β'] ποίαν βλάβην προξενοῦσιν εἰς ἑαυτοὺς καὶ τὴν κοινωνίαν καὶ γ'] εἰς τί ἔγκειται τὸ ἀληθὲς μεγαλεῖον τοῦ χριστιανοῦ. Εἰς τὰ τρία ταῦτα λίαν συνοπτικὰ κεφάλαια ἐπικαλοῦμαι εὐμενῆ τὴν ὑμετέραν ἀκρόασιν.

Α'.

Εἶναι ἀναντίρρητον, ἀγαπητοὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφοί, ὅτι διὰ νὰ εὐημερήσῃ τις ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ ἔχει ἀπόλυτον ἀνάγκην τῆς συμπαθείας καὶ τῆς ἀγαθῆς ὑπολήψεως τῶν ἄλλων ἀνθρώπων. Οὐδέποτε εἶνε δυνατὸν νὰ ὑποτεθῇ παντελὴς ἀδιαφορία πρὸς πάντας ἐκείνους τοὺς ἀνθρώπους μετὰ τῶν ὁποίων συζῶμεν συχνότερον, μετὰ τῶν ὁποίων σχετιζόμεθα ἀμέσως, μετὰ τῶν ὁποίων τέλος πάντων συνδεόμεθα καθ' ὁποιονδήποτε τρόπον. Ἡ ἀποστροφὴ αὐτῶν καὶ ἔτι μᾶλλον ἡ περιφρόνησις προξενεῖ ἀναμφιβόλως τὴν πικροτέραν ὀδύνην, τὸν μᾶλλον ἀνυπόφορον πόνον τῶν δυναμένων νὰ πληγώσωσι τὴν ἀνθρωπίνην καρδίαν· τὴν τιμὴν λοιπὸν καὶ τὴν ἐν τῇ κοινωνίᾳ διακεκριμένην καὶ ὑπέροχον θέσιν αὐτοῦ ὁ ἄνθρωπος ἔχει καθῆκον καὶ ὀφείλει διὰ παντὸς δικαίου καὶ νομίμου τρόπου νὰ ἐπιζητῇ, διότι δι' αὐτῆς ζωογονοῦνται αἱ πράξεις, ἐξευγενίζονται αἱ αἰσθήσεις, λαμπρύνεται ἡ εὐτυχία, ἀναπληροῦται δὲ πολλάκις καὶ ἡ ἔλλειψις τῶν χρημάτων.

Δυστυχῶς ὅμως, καθὼς ἀλλοιοῦνται πολλαὶ ἄλλαι ἀρεταί, ἐξεφυλίσθησαν καὶ τὰ εὐγενῆ ταῦτα αἰσθήματα εἰς ματαίαν φιλαρχίαν, ἡ ὁποία, ὅταν καταδουλώσῃ τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου, οὐδὲν πλέον ἀφίνει εἰς αὐτὴν ὑγιὲς αἴσθημα· δὲν σέβεται οὔτε νόμους

οὔτε καθήκοντα, οὔτε συνείδησιν, οὔτε ἀρετήν, οὔτε γένος, οὔτε πατρίδα, οὔτε αὐτὸν ὅστις γίνεται θῦμα αὐτῆς. Οἱ φίλαρχοι, ἀγαπητοί, καθ'ὑπερβολὴν ὄντες αὐτάρεσκοι καὶ ὑπὸ τοῦ πάθους τῆς κενῆς δόξης ὠθούμενοι, ὑπολαμβάνουσιν ὅτι εἶνε τὸ οὐδέν, ἐνόσω δὲν εἶνε οἱ πρῶτοι. Τὸ ὕψος, ἡ ὑπεροχή, τὸ μεγαλεῖον, ἡ ὑπερηφάνεια καὶ ἡ λαμπρότης τῶν ἄλλων ταπεινοῖ, ἐξευτελίζει, ὑποσμικρύνει καὶ κατασκοτίζει αὐτούς· φλεγόμενοι ὑπὸ τοῦ ἔρωτος τῶν ἀξιωμάτων καὶ τῆς ἀρχῆς, θυσιάζουσι διὰ τὴν ἀπόλαυσιν αὐτῶν καὶ ὑγείαν καὶ ἡσυχίαν καὶ πλοῦτον καὶ συγγενεῖς καὶ φίλους καὶ τὸ παρὸν καὶ τὸ μέλλον· ἡ δὲ ἐλπὶς τῆς ἐπιτυχίας εἶναι ἱκανὴ νὰ δικαιολογήσῃ καὶ νομιμοποιήσῃ εἰς αὐτοὺς τὴν χρῆσιν καὶ αὐτῶν τῶν πλέον ἀθεμίτων καὶ παρανόμων μέσων, διὰ τῶν ὁποίων στοχάζονται ὅτι δύνανται νὰ φθάσωσιν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν φιλάρχων αὐτῶν σχεδίων. Ἐντεῦθεν βλέπομεν ὅτι ἡ ῥᾳδιουργία, ἡ στάσις, ἡ προσποίησις, ἡ χαμερπὴς κολακεία καὶ ἡ τελεία ἀπάρνησις παντὸς αἰσθήματος τιμῆς καὶ ἀξιοπρεπείας προσωπικῆς οὐδεμίαν σημασίαν ἔχουσι διὰ τὴν καρδίαν τῶν φιλάρχων, ἀλλ' ἅπασα αὐτῶν ἡ διαγωγή, ὅλαι αἱ πράξεις καὶ αἱ ὁμιλίαι, τὰ πάντα θέλουσιν εἶσθαι ψεῦδος, ὅλα ἀπιστία, ἕως νὰ ὑψωθῶσι καὶ περιβληθῶσι τὰ ὕπατα ἀξιώματα· ἀφοῦ δὲ φθάσωσιν εἰς ὑψηλὸν βαθμόν, εἰς δύναμιν μεγάλην, ὦ! τότε δὴ ἀρχίνουσι νὰ ἀποκαλύπτωνται τὰ ἀληθῆ αὐτῶν αἰσθήματα· τότε γίνονται φανεραὶ αἱ μεγάλαι ἐκεῖναι ἀσυμφωνίαι καὶ αἱ ἀνυπόστολοι ἀντιφάσεις αἱ ὁποῖαι παρατηροῦνται κατὰ διαφόρους καιροὺς καὶ κατὰ τὴν μεταβολὴν τῶν περιστάσεων εἰς τοὺς τρόπους, εἰς τοὺς λόγους καὶ εἰς τὰς πράξεις ὅλων τῶν φιλάρχων, ὅσον εὐτελὲς ἢ ἄθλιον, ὅσον μέγα ἢ θαυμαστὸν καὶ ἂν ὑποτεθῇ τὸ ἀντικείμενον τῆς φιλαρχίας αὐτῶν· προτιμῶσι μᾶλλον νὰ ἴδωσι καταστρεφόμενα εἰς χεῖρας αὐτῶν τὰ δημόσια συμφέροντα, ἢ νὰ ἴδωσιν αὐτὰ ὑποστηριζόμενα καὶ ἐμπεδούμενα ὑπὸ τῶν ἀξιεπαίνων φρονημάτων καὶ τῶν σπανίων πλεονεκτημάτων ἀγαθοῦ τινος καὶ τιμίου ἀνθρώπου.

Καὶ ὅμως, ἐάν τις ἀκούσῃ αὐτοὺς διαλεγομένους περὶ τῶν κοινῶν πραγμάτων θέλει θαυμάσει τωόντι καὶ ἐκπλαγῇ διὰ τὴν φιλογένειαν καὶ τὴν φιλοπατρίαν καὶ τὴν αὐταπάρνησιν τὴν ὁποίαν ἐπιδεικνύουσι, προσπαθοῦντες νὰ παραστήσωσι δολίως τὴν κυριεύουσαν αὐτοὺς μανίαν τῆς φιλαρχίας ὡς τινα χρεωστουμένην καὶ ἐπαινετὴν πρόνοιαν τὴν ὁποίαν ἀναδέχονται ὑπὲρ αὐτῶν. Παρόμοιον ὑπὲρ τῶν κοινῶν πραγμάτων ζῆλον ἐδείκνυόν ποτε καὶ οἱ στασιάζοντες καὶ κινοῦντες εἰς ἀπείθειαν τὸν λαὸν τῶν Ἰουδαίων Δαθὰν καὶ Ἀβειρών· ἀλλ' ὁ καρδιογνώστης Θεός, βλέπων ὑπὸ τίνος σκοποῦ ἀληθῶς ἐκινοῦντο, ἐτιμώρισεν αὐτοὺς δι' ἀνηκούστου ἕως τότε τρόπου, διότι σχισθεῖσα ἡ γῆ, κατέπιεν αὐτούς. Πόσον θὰ ἐσωφρονίζοντο ἴσως καὶ πολλοὶ ἐκ τῶν συγχρόνων ἡμῶν, ἐὰν τοιαῦτα θαύματα θείας ποινῆς ἐπανελαμβάνοντο ἐκ διαλειμμάτων.

Β'.

Πλὴν ὑποθέσωμεν ὅτι ἀκραιφνῆ καὶ ἀκέραια εἶναι τὰ ἐλατήρια ὑφ' ὧν οἱ ἀρχολίπαροι οὗτοι κινοῦνται· ὅτι εἰλικρινὴς καὶ ἄδολος εἶναι ὁ ζῆλος αὐτῶν ὑπὲρ τῶν κοινῶν πραγμάτων καὶ ὅτι τέλος αἱ προσπάθειαι αὐτῶν ἐστέφθησαν ὑπὸ ἐπιτυχίας καὶ ἐγένοντο ἐγκρατεῖς τῶν περισπουδάστων καὶ λαμπρῶν τίτλων τοὺς ὁποίους ἐπιζητοῦσιν. Ἀλλ' ἆρά γε ἐσκέφθησάν ποτε ἠλίκην ζημίαν ἐνδέχεται νὰ προξενήσωσιν εἰς ἑαυτοὺς περιβαλλόμενοι τὰ ἔνδοξα καὶ περίβλεπτα αὐτοῖς ἀξιώματα; εἶπον ἆρά γε καθ' ἑαυτούς ποτε: ὑμεῖς οἵτινες δὲν εὐχαριστούμεθα εἰς τὴν παροῦσαν ἡμῶν κατάστασιν, ἀλλὰ νομίζομεν ἑαυτοὺς ἀξίους λαμπροτέρας τύχης καὶ ἀνωτέρων βαθμῶν, δυνάμεθα νὰ πίωμεν τὸ ποτήριον τῆς πικρίας καὶ τοῦ ὀνειδισμοῦ, τὸ ὁποῖον ὁ κόσμος προσφέρει πρὸς τοὺς ἀπολαύοντας τῶν ἀγαθῶν καὶ τῆς δόξης αὐτοῦ; ἔχομεν ἆρά γε τὸ θάρρος καὶ τὴν εὐσθένειαν τῆς ψυχῆς νὰ ταπεινωθῶμεν, νὰ καταδιωχθῶμεν καὶ νὰ θυσιασθῶμεν ἐν ἀνάγκῃ ὑπὲρ τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς εὐημερίας τοῦ λαοῦ, τοῦ ὁποίου θέλομεν νὰ ἀναγορευθῶμεν προστάται καὶ κυβερνῆται; ἢ ἐπιμελήθημεν νὰ ἀποκτήσωμεν τὴν χριστιανικὴν ἐκείνην αὐταπάρνησιν, ὥστε νὰ ἐκτείνωμεν χεῖρα δεξιὰν καὶ εὐεργετικὴν καὶ εἰς ἐκείνους ἔτι οἱ ὁποῖοι θέλουσιν ἀδίκως μᾶς συκοφαντήσῃ καὶ ἐπιβουλευθῇ καὶ μάλιστα καὶ ἀδελφοὺς περιλημένους νὰ περιπτυχθῶμεν καὶ ἐγκολπωθῶμεν αὐτούς; Φοβοῦμαι πολύ, ἀδελφοί μου, μὴ δὲν δυνηθῶμεν νὰ ἀνθέξωμεν πρὸς τὴν δυσχέρειαν καὶ τὴν πληθὺν τῶν καθηκόντων καὶ τῶν ὑποχρεώσεων, αἱ ὁποῖαι ἡμέρας καὶ νυκτὸς πιέζουσι τοὺς τὰ ἀξιώματα περιβαλλομένους καὶ τὰς μυρίας καταθλομὰς καὶ ἀχαριστίας διὰ τῶν ὁποίων οἱ ἄνθρωποι φιλοῦσι νὰ ἀμείβωσι τοὺς ἡγουμένους καὶ προεστῶτας αὐτῶν.—Ἕκαστον ὑπούργημα καὶ ἕκαστον ἐπάγγελμα ἀγαπητοί, ἀπαιτεῖ γνώσεις ἐξιδιασμένας καὶ τὴν πρέπουσαν ἱκανότητα· ἕκαστος ἡμῶν πρὶν ἢ ἀποφασίσῃ νὰ ἀναλάβῃ τὰ χρέη τούτου ἢ ἐκείνου τοῦ ὑπουργήματος χρεωστεῖ, ἐὰν εἶνε σώφρων καὶ τίμιος ἄνθρωπος, νὰ ἐξετάσῃ πρότερον ἑαυτὸν καὶ σταθμίσῃ καλῶς τὰς οἰκείας δυνάμεις· μόνοι οἱ πρὸς τὴν κενὴν δόξαν κεχηνότες ἄνθρωποι τρέχουσιν ἀκρατήτως εἰς τὰς ἀρχὰς καὶ τὰ ἀξιώματα, δελεαζόμενοι ὑπὸ τῆς ἐξωτερικῆς αὐτῶν χάριτος καὶ λαμπρότητος· ἀλλ' ὁ σοφὸς Σειρὰχ λέγει «χαλεπώτερά σου μὴ ζήτει καὶ ἰσχυρότερά σου μὴ ἐξέταζε», διότι αἱ ἀρεταὶ καὶ τὰ ἐλαττώματα τῶν ἀνθρώπων οὐδαμοῦ ἀλλαχοῦ φαίνονται ἐν ὅλῃ αὐτῶν τῇ λάμψει καὶ τῇ γυμνότητι, καὶ ὅταν οὗτοι σταθῶσιν ὑψηλότερον τῶν ἄλλων· ὅ-

θεν ὀρθὸν εἶναι καὶ τὸ λόγιον «ἀρχὴ ἄνδρα δείκνυσιν». Ἐὰν λοιπὸν πανταχόθεν φαίνωνται οἱ ἐπὶ τῆς ἐξουσίας καθήμενοι καὶ οἱ πάντες ἐστραμμένα ἔχωσι τὰ ὄμματα ἐπ' αὐτούς, ἐχθροὶ καὶ φίλοι, δίκαιοι καὶ ἄδικοι, πονηροὶ καὶ ἀγαθοί, πρὸς τί λοιπὸν ἡ τοσαύτη προσπάθεια καὶ σπουδὴ νὰ καταλάβωμεν τὸν ἐπικίνδυνον καὶ ἀκροσφαλῆ τῆς ἐξουσίας τόπον καὶ δείξωμεν ὅλας τὰς ἐλλείψεις καὶ τὰ ἐλαττώματα ἡμῶν; Νομίζω, ἀγαπητοί, ὅτι θὰ ἐπράττομεν ἔργον ὑψίστης φρονήσεως καὶ ἄκρας φιλογενείας καὶ φιλοπατρίας, ἐὰν, ἀντὶ νὰ ἀγωνιζώμεθα νὰ ἀνέλθωμεν εἰς περιωπὴν δόξης καὶ ἰσχύος, πρὸς τὴν ὁποίαν ἴσως αἱ δυνάμεις ἡμῶν δὲν ἰσοβαροῦσι, προτιμῶμεν μᾶλλον νὰ ἰδιωτεύωμεν, καταγινόμενοι μετὰ τιμιότητος εἰς τὰ οἰκεῖα ἔργα, ἢ νὰ ριψοκινδυνεύωμεν ἐπὶ βλάβῃ ἀνυπολογίστῳ καὶ ἡμῶν αὐτῶν καὶ τῶν κοινῶν πραγμάτων, τῶν ὁποίων τὴν διαχείρισιν περὶ πολλοῦ ποιούμεθα οἱ μὲν νὰ διατηρήσωμεν, οἱ δὲ νὰ ὑφαρπάσωμεν.

Καὶ πάλιν ἴσως θὰ ὑπεφέρετο ἡ φιλαρχία, ἀγαπητοί, ὅταν οἱ θηρεύοντες τὰ ἀξιώματα καὶ τὰς διακεκριμένας θέσεις ὁμολογῶνται ὑπὸ πάντων ἄξιοι ὅπως προαγάγωσι τὰ συμφέροντα τοῦ κοινοῦ, ἐξασφαλίζοντες εἰς αὐτὸ τὴν πρόοδον, τὴν ἡσυχίαν, τὴν τάξιν καὶ τὴν δικαιοσύνην, ἢ ὅταν αὕτη συνοδεύηται ὑπὸ ἐγνωσμένης μεγαλεπηβόλου ὑπεροχῆς καὶ ἀποβλέπῃ εἰς μεγάλα καὶ ἔκτακτα καλά. Ἀλλὰ τίς τῶν θηρευόντων μετὰ τοσαύτης παραφορᾶς τὰς ἐξόχους καὶ ἐπιφανεῖς θέσεις ἔδειξέ ποτε τοιαύτην ἱκανότητα ἢ τὸν ἐλάχιστον ζῆλον ὑπὲρ τῶν ἀρχομένων; δυστυχῶς, πολλὰ ὀλίγοι καὶ διὰ τοῦτο ἄξιοι μυρίων ἐπαίνων καὶ ἐγκωμίων· οἱ δὲ λοιποὶ προσέρχονται εἰς τὰ κοινὰ πράγματα καὶ ἀναλαμβάνουσιν ὑψηλὰ καθήκοντα οὐχὶ ὡς συναισθανόμενοι ἑαυτοὺς ἱκανοὺς καὶ ἐπιτηδείους, ἵνα προαγάγωσι τὰ κοινά, ἀλλά..., τοῦτο μὲν ὅπως κορέσωσι τὰς ἰδίας αὐτῶν φιλοδόξους ἀξιώσεις, τοῦτο δὲ ἵνα τρέφωνται ἐκ τοῦ ἱδρῶτος τοῦ λαοῦ δι' ἁρπαγῆς καὶ καταχρήσεων. Τί καλὸν λοιπὸν εἰς τὴν κοινὴν ὠφέλειαν τεῖνον δύναταί τις νὰ ἀναμένῃ παρὰ τῶν τοιούτων ἀνθρώπων, οἱ ὁποῖοι ἐκ κενοδοξίας ὁρμώμενοι ἀνέρχονται τὰ διάφορα ἀξιώματα καὶ τὰς ἀρχάς, εἶτα δὲ ἐν στενοχωρίαις καὶ ἀνάγκαις εὑρισκόμενοι δὲν σκέπτονται εἰμὴ πῶς νὰ ἐξεύρωσι τὰ μέσα ὅπως σωθῶσιν ἐξ αὐτῶν, μεταχειριζόμενοι τὴν θέσιν αὐτῶν πρὸς τοῦτον καὶ μόνον τὸν σκοπόν; οἱ ὁποῖοι οὐδόλως ἐξετάζουσι πρότερον τὴν κατάστασιν καὶ τὰς ἀνάγκας τοῦ λαοῦ, τοῦ ὁποίου τάσσονται αὐτοχειροτόνητοι προστάται, ἀλλ' εἰς ἰδιωτικὰ συμφέροντα μᾶλλον ἀφορῶντες ζητοῦσι παντοιοτρόπως νὰ παραγκωνίσωσι προηγουμένους ἄλλους ὁμοίους, σπείροντες πανταχοῦ τὴν ῥαδιουργίαν καὶ ἀνάπτοντες διὰ τῶν ἐθελοδούλων αὐτῶν ὀργάνων τὴν λαμπάδα τῆς διχονοίας, τῆς στάσεως καὶ τοῦ ὀλέθρου; Καὶ ἐὰν οὔτε ζωγράφος, οὔτε μουσικός, οὔτε ποιητὴς γίνηται ὁ τυχών, ἐὰν δὲν προωρίσθη ἐκ φύσεως, ποίας δὲν εἶναι ἄξιοι ἀποδοκιμασίας ἐκεῖνοι, οἵτινες ἀδιαφόρως ἐπιβαίνουσιν εἰς τὰ τῆς ἐξουσίας ὡς ἐπιβάται εἰς πλοῖον; Βεβαίως ὅστις θαλασσοπορεῖ ἐξ ἀνάγκης πρέπει νὰ γνωρίζῃ τοὺς σκοπέλους καὶ τὰς ὑφάλους ὅπου ἐνδέχεται νὰ προσαράξῃ ἵνα μὴ διὰ τὴν ἄγνοιαν καὶ ἀπειρίαν αὐτοῦ ἐξοκείλῃ καὶ κατασυντρίψῃ τὴν ναῦν. Οὗτοι δὲ χωρὶς ποσῶς νὰ μετρήσωσι τοὺς κινδύνους καὶ τὰς τρικυμίας, τὰς ὁποίας πολὺ πιθανὸν ν' ἀπαντήσωσι κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς διαχειρίσεως τῆς περισπουδάστου ἀρχῆς, εἰσπηδῶσιν ἀπερισκέπτως εἰς αὐτήν, ὡσεὶ ἤρχοντο ἐπὶ ἀνάπαυσιν καὶ τρυφὴν καὶ ἡσυχίαν καὶ οὐχὶ ἐπὶ διοίκησιν καὶ προστασίαν καὶ κινδύνους· διὰ τοῦτο δὰ ἴσα ἴσα καὶ οἱ μὲν μόλις προχωρήσαντες ὀπωσοῦν εἰς τὸ πέλαγος τῆς διοικητικῆς αὐτῶν δράσεως ταράσσονται καὶ ναυτιῶσιν, οἱ δὲ ναυαγοῦσι καὶ καταποντίζονται ἐν τῷ μέσῳ αὐτοῦ, ἀκόλουθον ἔχοντες τῆς ἐκ τῶν ἀξιωμάτων ἀποχωρήσεως αὐτῶν τὴν ἀπώλειαν παντὸς ὅ,τι πολύτιμον καὶ τιμαλφὲς φέροντες κατέθηκαν εἰς χεῖρας ἡμῶν οἱ ἔνδοξοι καὶ ἀείμνηστοι ἡμῶν πρόγονοι καὶ πατέρες.

Γ'.

Ἡ δόξα λοιπὸν καὶ τὸ ἀληθὲς μεγαλεῖον τοῦ ἀνθρώπου καὶ κατ' ἐξαίρετον λόγον τοῦ χριστιανοῦ δὲν ἔγκειται, ἀγαπητοί μου ἀδελφοί, οὔτε εἰς τὴν τοῦ γένους λαμπρότητα καὶ τὸν πλοῦτον, οὔτε εἰς τοὺς βαθμοὺς καὶ τὴν περιφανῆ ἐν ὑπεροχῇ κατάστασιν, ἀλλ' εἰς τὴν αἵρεσιν καὶ ἐφαρμογὴν τοῦ ἀρίστου βίου, εἰς τὴν πρᾶξιν τῆς ἀγαθοποιίας καὶ τὴν κατόρθωσιν τῆς ἀρετῆς. Μέγας ὡς ἀληθῶς εἶνε ἐκεῖνος, ὅστις, ἀντὶ τῆς ἐν ῥαστώνῃ καὶ χλυδῇ διαγωγῆς προαιρεῖται καὶ προκρίνει τὴν διὰ σπουδαίων καὶ καματηρῶν πόνων δραστήριον καὶ ἐπωφελῆ ἐργασίαν· ὅστις ἀντὶ τῆς ἐν περιφανείᾳ καὶ ἐξωτερικῇ λαμπρότητι ματαίας καὶ κενῆς δόξης προτιμᾷ τὴν διὰ τῶν καλῶν καὶ τῳόντι ἀξιεπαίνων κατορθωμάτων, καίτοι γε ἐν κακουχίᾳ καὶ ταπεινότητι καταστάσεως, δικαίαν παρὰ πᾶσι τοῖς σώφροσι τιμὴν καὶ ὑπόληψιν· ὁ μισῶν τὴν ἀδικίαν καὶ τὴν καταδυναστείαν τῶν ἐν δυνάμει γενομένων καὶ διεκδικῶν τὴν δικαιότητα καὶ τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν ἀθωότητα· ὁ βοηθῶν ὡς ἔχει δυνάμεως τῷ ἐπηρεαζομένῳ καὶ καταπονουμένῳ ἀδελφῷ αὐτοῦ καὶ ῥυόμενος πτωχὸν καὶ πένητα ἐκ χειρὸς στερεωτέρων αὐτοῦ, αὐτὸς εἶνε ὁ περιφανὴς τῳόντι, ὁ ἔνδοξος, ὁ μέγας! οὗτος, κατὰ τὸν θεῖον Χρυσόστομον, ὄχι μόνον αὐτοῦ τοῦ τὸ διάδημα περικειμένου καὶ τὴν ἁλουργίδα ἔχοντος λαμπρότερος εἶνε πολὺ καὶ μακαριώτερος, ἀλλὰ καὶ γαλήνης καὶ ἡδονῆς ἀπολαύει κατὰ τὸν παρόντα βίον πολλῆς κα-

διηνεκοῦς· διότι, κατὰ τὸν αὐτὸν θεῖον πατέρα, εὐθυμίαν καὶ χαρὰν οὐκ ἀρχῆς μέγεθος, οὐ χρημάτων πλῆθος, οὐ δυναστείας ὄγκος, οὐκ ἰσχὺς σώματος, οὐ πολυτέλεια τραπέζης, οὐχ ἱματίων κόσμος, οὐκ ἄλλο τι τῶν ἀνθρωπίνων ποιεῖν εἴωθεν, ἀλλ' ἢ κατόρθωμα μόνον πνευματικὸν καὶ συνειδὸς ἀγαθόν.

Ταῦτα γινώσκοντες, ἀγαπητοί, καὶ σοβαρῶς λαμβάνοντες ὑπ' ὄψιν τὰς πληγὰς τὰς ὁποίας φιλαρχοῦντες ἀνοίγομεν διὰ τῶν ἰδίων ἡμῶν χειρῶν εἰς τὸ δύστηνον Γένος καὶ τὴν περίδοξον πατρίδα ἡμῶν, φεύγωμεν, παρακαλῶ, τὴν πολυκέφαλον ταύτην Ὕδραν τῆς φιλαρχίας, τὴν διαιροῦσαν ἔθνη καὶ κοινότητας καὶ πόλεις καὶ ἄτομα καὶ ὑποσκάπτουσαν τὴν εἰρήνην καὶ τὴν πρόοδον καὶ τὴν εὐημερίαν ἡμῶν καὶ παραλύουσαν τὰς ὁσημέραι ἐξαντλουμένας δυνάμεις ἡμῶν. Φρονῶμεν δὲ πάντοτε μέτρια καὶ ταπεινὰ περὶ ἡμῶν αὐτῶν, ὁσάκις πρόκειται νὰ ἐμπιστευθῶμεν καὶ ἀναλάβωμεν τὴν διαχείρισιν καὶ διακυβέρνησιν τῶν κοινῶν, προηγούμενον κατὰ τὸν ἀπόστολον Παῦλον, μεγαλορρόνως τῇ τιμῇ ἐκείνους τοὺς ὁποίους μακρὰ πεῖρα, καὶ βαθεῖα γνῶσις καὶ συνέσεως καὶ διακρίσεως δύναμις καὶ ζῆλος πρὸς ἄσκησιν καὶ προαγωγὴν τῶν κοινῶν θεσμὸς καὶ ἀκραιφνὴς καὶ σθένος καρδίας καὶ θελήσεως ἀκατάβλητος ἰσχὺς δύνανται ν' ἀναδείξωσι κρείσσονας καὶ δεξιωτέρους καὶ χρησιμωτέρους ἡμῶν. —Αἱ ἀρχαὶ καὶ τὰ ἀξιώματα, κατόπιν τῶν ὁποίων ἀκράτητοι φιλοδοξοῦντες τρέχομεν, πρόσκαιρά εἰσι καὶ μὲ τὸν παρόντα συγκαταλύονται βίον· τὸ αὐτὸ ἀξίωμα σήμερον ἔχει οὗτος, αὔριον δὲ ἐκεῖνος, ἀλλὰ καὶ ἀναφαίρετον ἐὰν ἦτο, τότε κυρίως τιμᾷ τὸν ἄνθρωπον, ὅταν καὶ ἡ λοιπὴ αὐτοῦ διαγωγὴ φαίνηται σύμφωνος ὡρελοῦσα ἑνταῦτῷ τὴν ἀνθρωπότητα· ἡ δὲ δόξα τελευτᾷ συνήθως ὅπου καὶ ἡ ἀξία. Φαντάζομαι μάλιστα αὐτὴν ὡς λαμπρὸν φῶς, καταδεικνῦον τὰς ἀδυναμίας καὶ τὰ ἐλαττώματα τῶν ἀνθρώπων.— Ἀφοῦ λοιπὸν τοιαῦτα εἶναι τὰ ἀγαθά, τὰ ὁποῖα μᾶς ὑπόσχεται ὁ ἀπατηλὸς καὶ πολύτροπος καὶ πλάνος ἔρως τῆς ὑπεροχῆς καὶ τῆς ἐξουσίας, νομίζω ὅτι ἐπιβάλλεται εἰς ἡμᾶς ἀπαραιτήτως τὸ καθῆκον ὅπως ἀντιτάσσωμεν πάντοτε κατ' αὐτοῦ μετὰ προνοίας καὶ φιλογενείας ἐπαινετῆς τὸ παράδειγμα τοῦ Θεανθρώπου ἡμῶν Σωτῆρος, ὅστις ἔκλινεν οὐρανοὺς καὶ κατέβη μέχρις ἡμῶν εἰς τὴν γῆν, οὐχὶ ἵνα δοξάσῃ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ καὶ διακονηθῇ ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων, ἀλλ' ἵνα μεγαλύνῃ τὸ ὄνομα τοῦ οὐρανίου αὐτοῦ Πατρὸς καὶ ἐκχέῃ τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ διὰ τὴν σωτηρίαν ἡμῶν. Τῷ ὑψίστῳ τούτῳ παραδείγματι τῆς ἐθελοθυσίας καὶ τῆς ταπεινώσεως τοῦ Ἰησοῦ ἐὰν ἀκολουθῶμεν καὶ ἡμεῖς πιστῶς, ἂς ὦμεν βέβαιοι, ἀγαπητοί, ὅτι καὶ τῆς τῶν εὖ φρονούντων δόξης καὶ ἀγάπης καὶ εὐγνωμοσύνης καὶ ὑπολήψεως ἀγαθῆς ἀμερίστως θὰ ἀπολαύωμεν ἐν τῷ βίῳ τούτῳ, καὶ τῆς ἐκ δεξιῶν καθέδρας τοῦ οὐρανίου ἡμῶν Πατρὸς θὰ ἀξιωθῶμεν ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ, ὡς γενόμενοι πιστοὶ ἄχρι θανάτου εἰς τὰ παραγγέλματα καὶ τὴν διδασκαλίαν τοῦ μονογενοῦς αὐτοῦ Υἱοῦ Κυρίου δὲ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ προσκύνησις σὺν τῷ Πατρὶ καὶ τῷ ἁγίῳ Πνεύματι εἰς τοὺς αἰῶνας.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΣΙΣΑΝΙΟΥ

Στερούμενοι τῶν χρησίμων καὶ καταλλήλων ἐν τῷ κυκλοῦντι ἡμᾶς ἐνταῦθα λιμῷ βιβλίων, ἴσως δὲν ἔπρεπε μετὰ τὰ μέχρι τοῦδε περὶ τῶν μητροπολιτῶν Σισανίου καὶ τοῦ θρόνου τῆς ἐπαρχίας ταύτης καθόλου κατὰ καιροὺς παρὰ διαφόρων γραφέντα, καθὼς καὶ τὰ περὶ τοῦ ὑποκειμένου τούτου βραχύτατα ἡμῶν σημειώματα («Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» ἔτος ιστ'. ἀριθ. 41), εἰς τὸ αὐτὸ νὰ ἐπανέλθωμεν θέμα καὶ περὶ ὑποθέσεως, μακρὰς καὶ ἐμβριθεῖς ἀπαιτούσης ἐρεύνας τῶν καταλλήλων πηγῶν, ὡς τὰ πολλὰ σπανίων, ν' ἀπασχολήσωμεν τοὺς ἀναγνώστας· ἀλλ' ἐν τυχαίως περιελθοῦσιν ἀνὰ χεῖρας ἡμῶν ἐγγράφοις μητροπολιτῶν τινων τῆς ἐπαρχίας Σισανίου, ἐν οἰκείῳ τόπῳ κατατεθειμένοις, καὶ διαφόροις ἀναγνώσεσιν ἡμῶν καὶ μελέταις, εἰδήσεις τινὰς καὶ πληροφορίας περὶ τῶν κατὰ καιροὺς χρηματισάντων μητροπολιτῶν Σισανίου, ἐξ ὧν τινες—ἐὰν τοὐλάχιστον ληφθῇ ἐν ὄψει ὁ μέχρι τοῦδε γνωστὸς κατάλογος τῶν μητροπολιτῶν Σισανίου—οὔτε κατ' ὄνομα ἀνεφέροντο, σποραδικῶς ἀπαντήσαντες, προθύμως ταύτας ἐν μελέτῃ περὶ τῶν μητροπολιτῶν Σισανίου εἰς τὴν δημοσιότητα, ὡς ἀφορμὴν πρὸς κίνησιν καὶ τοιούτου παρ' ἡμῖν ἐνδιαφέροντος κατατίθεμεν, παρατηρήσει δέ τινι πάνυ ὀρθῇ τοῦ κ. Μ. Γεδεών, χαρτοφύλακος τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας ἑπόμενοι, παρὰ τῶν δυναμένων ἢ γινωσκόντων τι νεώτερον εἰπεῖν τὰς ἀναγκαίας προσθήκας καὶ τὴν συμπλήρωσιν τῶν ἐν αὐτῇ κεχηνότων εὐγνωμόνως ἐκζητοῦμεν καὶ ἀποδεχόμεθα, ὅστις ἐν τῇ ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «τὰ σφάλματα τῶν ἐπισκοπικῶν καταλόγων» σπουδαίᾳ μελέτῃ αὐτοῦ ἔγραφεν: «εὐχῆς δ' ἔργον ἦν ἂν εἴπερ ἔγραφον καὶ ἕτεροι περὶ ἑτέρων μητροπόλεων, ὅπως ποιῆται κατόπιν προσθήκας εἰς τὰ παρ' αὐτῶν γραφόμενα ὁ δυνάμενός τι νεώτερον εἰπεῖν ἢ συμπληρῶσαι τὰ κεχηνότα» (Κῆρυξ τομ. Γ'. ἔτος 1892 σελ. 177).

Ἀλλ' ἐν πρώτοις εἰς τὴν ἀρχὴν καὶ σύστασιν τῆς ἐπαρχίας Σισανίου τὸν λόγον φέροντες διὰ βραχέων παρατηροῦμεν, ὅτι οὔτε ἡ ἐπαρχία αὕτη δέον νὰ θεωρῆται τόσῳ μεταγενεστέρας ἐποχῆς ὅσῳ ἐν τῷ γνωστῷ περὶ τῶν ἀπὸ Χριστοῦ μητροπολιτῶν Σισανίου καταλόγῳ παρίσταται, οὔτε ὁ ὑπὸ χρονολογίαν 1639

ἀναγραφόμενος μητροπολίτης Σισανίου Παρθένιος ὁ πρῶτος, ὡς καὶ ἄλλοτε εἴρηται, μητροπολίτης τῆς ἐπαρχίας ταύτης. Καὶ εἶναι μὲν ἀληθὲς ὅτι ὁ εἰς τὰς πρώτας ἱστορικὰς πηγὰς τῆς συστάσεως τῆς ἀρχιεπισκοπῆς τῆς α'. Ἰουστινιανῆς, εἰς ἣν, ὡς γνωστόν, ὁ θρόνος τῆς ἐπαρχίας Σισανίου ὑπήγετο, ἀνατρέχων, καὶ περὶ ἐπαρχίας Σισανίου εἴδησίν τινα ἀναζητῶν, οὐδεμίαν οὔτε ἐν τοῖς ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ αὐτοκράτορος ἐν ἔτει 535 καὶ 548 ἐκδοθεῖσι δυσὶ χρυσοβούλλοις, οὔτε ἐν τῷ κατόπιν ἐπὶ Βασιλείου τοῦ Μακεδόνος κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ δευτέρου ἡμίσεος τοῦ ἐνάτου αἰῶνος ἐκδοθέντι τρίτῳ τοιούτῳ εὑρίσκει τοιαύτην, ἀλλ' ἐπειδὴ τοῦτο μὲν τὸ τελευταῖον τοῦτο χρυσόβουλλον, ὅπερ καὶ μόνον τοὺς ἐν τῷ κλίματι τῆς ἀρχιεπισκοπῆς ταύτης περιλαμβάνον ὑποκειμένους θρόνους—τῶν προγενεστέρας ἐποχῆς δύο τοιούτων οὐδὲν διαλαμβανόντων περὶ αὐτῶν—ἠδύνατο μνείαν τινὰ καὶ περὶ τῆς ἐπαρχίας Σισανίου ποιεῖσθαι, ἀκέραιον μέχρις ἡμῶν δὲν διεσώθη, τοῦτο δὲ οἱ κατὰ καιροὺς περὶ τῆς ἐπαρχίας Σισανίου λόγον ποιησάμενοι, ὡς πρὸς τὴν ἱεραρχικὴν βαθμίδα αὐτῆς μεταξὺ τῶν λοιπῶν τῆς ἐν λόγῳ ἀρχιεπισκοπῆς ἑδρῶν διαφωνοῦντες, μετὰ τῶν μητροπόλεων ἢ ἐπισκοπῶν αὐτὴν συγκαταλέγοντες, (α) οὐδεμίαν περὶ τῆς ἐξ ἀρχαιοτάτων καταγωγῆς αὐτῆς καὶ συστάσεως ἀμφιβολίαν ἐγείρουσιν, ἀναντίρρητον ὅτι τὴν καταγωγὴν τῆς ἐπαρχίας Σισανίου πρέπει ν' ἀγάγωμεν εἰς ἀρχαίαν ἐποχήν, μεταγενεστέραν μὲν ἴσως τῆς τῆς συστάσεως τῆς εἰς ἣν ὑπήγετο ἀρχιεπισκοπῆς τῆς Α'. Ἰουστινιανῆς, ἀρχαιοτέρων μέντοι πάντως τῆς ὅσῳ ἐν τῷ γνωστῷ καταλόγῳ παρίσταται, ὡς ἔστιν εἰκάσαι ἐκ τεσσάρων εὑρεθέντων ὀνομάτων μητροπολιτῶν Σισανίου, ἐξ ὧν οἱ μὲν τρεῖς Νεόφυτος Παχώμιος καὶ Γερμανὸς ἔν τινι καταλόγῳ, ὁ δὲ τέταρτος, Λαυρέντιος ἐν τῇ ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «συμβολὴν εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας Ἀθηνῶν» ἱστορικῇ μελέτῃ τοῦ κ. Μ. Γεδεών (συμβ. εἰς τὴν ἱστορ. τῆς Ἀποστ. Ἐκκλ. Ἀθηνῶν σελ. 6) ἀναφέρονται.

Περὶ τῆς ἐγερθείσης δὲ ἀμφισβητήσεως ὡς πρὸς τὴν ἱεραρχικὴν βαθμίδα τοῦ θρόνου τῆς ἐπαρχίας Σισανίου παρατηροῦμεν, ὅτι ὁ θρόνος οὗτος δέον νὰ θεωρηθῇ ὅτι ἀνῆκεν εἰς τὴν τῶν ἐπισκόπων, ἢ τῶν Μητροπολιτῶν τῆς ἀρχιεπιστοπῆς Ἀχριδῶν στήλην, οὐ μόνον διότι ὁ ἐν ἐπιγραφῇ τῆς ἐν Δρυανόβῳ Ἱ. Μονῆς τῆς Μεταμορφώσεως ὑπὸ χρονολογίαν 1652 ἀναγραφόμενος Δανιήλ, τιτλοφορεῖται ἐπίσκοπος ἀρχιερατεύοντος τοῦ θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου κυροῦ Δανιήλ», ἀλλὰ καὶ διότι σημειώσις τις τοῦ μητροπολίτου Σισανίου Νεοφύτου, ἐν τῷ τῆς μητροπόλεως κώδικι, τὰ τῆς προσαρτήσεως τῆς ἀρχιεπισκοπῆς τῆς Α'. Ἰουστινιανῆς εἰς τὸ θέμα τῆς Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως ἀναγράφουσα, σαφῶς ὑποδεικνύει τὴν τάξιν τῆς ἐπαρχίας ταύτης, ἐξ ὧν ἀναφέρει αἔκτοτε οὖν τετίμηνται οἱ θρόνοι οὗτοι—ἐ. ἔ. τῆς ἀρχιεπισκοπῆς τῆς Α'. Ἰουστιανιανῆς—εἰς μητροπόλεις». Καὶ εἶναι μὲν ἀληθὲς ὅτι ὁ Σισανίου, ἐκ τοῦ ἀπονεμομένου, ἔν τινι ὑπὸ χρονολογίαν 1662 ἐπιγραφῇ τῆς κατὰ Σισανίου Ἱ. Μονῆς, μητροπολίτῃ τινὶ Σισανίου Νικηφόρῳ τίτλου, οὐχὶ ἐπίσκοπος ἀλλὰ μητροπολίτης φαίνεται θεωρούμενος «ἀρχιερατεύοντος τοῦ πανιερωτάτου (ἀντὶ θεοφιλεστάτου) καὶ λογιωτάτου κ. Νικηφόρου Σισανίου κτλ.», ἀλλ' ὁ τίτλος οὗτος δύναται νὰ θεωρηθῇ ὅτι ἀπεδόθη διὰ τὴν τῶν ἐκκλησιαστικῶν τίτλων ἄγνοιαν τοῦ ἐπιγραφέως, ἐπιβεβαιουμένης καὶ ἐκ τῶν ἐν τῇ αὐτῇ ἐπιγραφῇ ἀπαντώντων λοιπῶν γραμματικῶν λαθῶν καὶ οὐχὶ διότι ὁ Σισανίου μητροπολίτης ὑπῆρχεν. Ἀλλ' ὅπως ποτ' ἂν ᾖ τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι ἡ μὲν γενομένη ἀμφισβήτησις ἀνάγεται εἰς τὴν σφαῖραν τῆς ἱεραρχικῆς βαθμίδος τῆς ἐπαρχίας ταύτης, ἡ δ' ἐκ προγενεστέρας ἢ ὅσῳ παρίσταται ἐποχῆς καταγωγὴ αὐτῆς θεωρητέα ὡς εἴρηται ἀναμφισβήτητος.

Λαυρέντιος

Οὗτος χρηματίσας μητροπολίτης Σισανίου κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς 16ης ἑκατονταετηρίδος, ἤτοι ἕνα ἀκριβῶς αἰῶνα πρὸ τοῦ μέχρι τοῦδε ὡς πρώτου θεωρουμένου Παρθενίου, εἶναι ὁ πρῶτος γνωστὸς μητροπολίτης τῆς ἐπαρχίας Σισανίου, περὶ οὗ οὐδὲν ἕτερον ἔγνωσται σήμερον εἰμή, ὅτι τὴν πατρίδα Ἀθηναῖος ἦν. Οἱ προμνησθέντες τρεῖς μητροπολῖται Σισανίου, Νεόφυτος, Παχώμιος καὶ Γερμανός, ἐποχῆς ἀγνώστου, ἐὰν ὑπ' ὄψιν ληφθῇ ἀφ' ἑνὸς μὲν ὅτι οὗτοι εὑρέθησαν γεγραμμένοι εἰς ναοὺς χωρίων τῆς ἐπαρχίας πλέον τῶν τριῶν αἰώνων μὴ ἀριθμούντων βίον, κατὰ τὴν ἐπιτόπιον παράδοσιν, ἀφ' ἑτέρου δ' ὅτι ὁ τὰ ὀνόματα τῶν εἰρημένων μητροπολιτῶν Σισανίου διαλαμβάνων κατάλογος δὲν ἀναγράφει καὶ τὸν Λαυρέντιον—πάντως ὡς προγενέστερον καὶ κατ' ἀκολουθίαν ἄγνωστον εἰς τὸν γράφοντα—πρέπει διάδοχοι νὰ θεωρηθῶσι τοῦ Λαυρεντίου, περὶ ὧν, ἐκ τινος σημειώσεως ἔν τινι βιβλίῳ τῆς ἐν Σιατίστῃ μητροπολιτικῆς ἐκκλησίας τοῦτο γνωρίζομεν, περὶ μὲν τοῦ Νεοφύτου ὅτι «εὑρέθη γεγραμμένος εἰς Κίναμη ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Νικολάου» περὶ δὲ τοῦ Παχωμίου, ὅτι ἐθεωρεῖτο ἀγνώστου ἐποχῆς καὶ ἐν ἔτει 1805, ὅτε ἡ σημείωσις αὕτη ἐν τῷ εἰρημένῳ βιβλίῳ τῶν διπτύχων κατετίθετο «Παχώμιος ἄγνωστος» περὶ δὲ τοῦ Γερμανοῦ, ὅτι «εὑρέθη γεγραμμένος ἔν τινι ἀντιμινσίῳ τῆς κατὰ Μαρτσίστιον Ἱ. ἐκκλησίας».

(α) Ὁ Ἱεροσολύμων Δοσίθεος ἐν τῇ δωδεκαβίβλῳ αὐτοῦ (κεφ. 2 σελ. 508) καὶ ὁ Μ. Δήμιτσας ἐν τῇ περὶ τῆς αὐτοκεφάλου ἐκκλησίας τῆς Α'. Ἰουστινιανῆς συγγραφῇ αὐτοῦ (σελ. 27) θεωροῦσι τὴν ἐπαρχίαν Σισανίου Μητρόπολιν, ὁ δὲ Ἱεροσολύμων Χρύσανθος ἐν τῷ περὶ τῶν πέντε πατριαρχικῶν θρόνων συνταγματίῳ αὐτοῦ (σελ. 8), καὶ ὁ Ἀθηνῶν Μελέτιος ἐν τῇ γεωγραφίᾳ του (σελ. 396) ἐπισκοπήν.

Ζαχαρίας

Ἀλλ' ἐν ᾧ τοὺς εἰρημένους τρεῖς μητροπολίτας Σισανίου μετά τινος βεβαιότητος ἐν τῇ περιόδῳ ταύτῃ ἐτοποθετήσαμεν, δὲν δυνάμεθα μετὰ τῆς αὐτῆς βεβαιότητος τὸν χρόνον τῆς ἀρχιερατείας καὶ ἑτέρου μητροπολίτου Σισανίου, τοῦ Ζαχαρίου, νὰ ὁρίσωμεν, ὅστις τυχαίως ἔν τινι ἐπὶ ἁπλοῦ χάρτου σημειώσει ἀνεύρηται, καθὼς καὶ ἑτέρου τινὸς μητροπολίτου τῆς ἐπαρχίας ταύτης, ὅστις ἐκ τῆς αὐτῆς σημειώσεως προβάλλων φαίνεται, ἥτις ἐπιγραφομένη «κατάστιχον τοῦ χρέους τῆς ἐπισκοπῆς Σισανίου ἐπὶ τῆς ἀρχιερατείας τοῦ κὺρ Ζαχαρίου» καὶ κονδύλια «φιλοτιμία τοῦ πανιερωτάτου ἁγίου Κρήτης» «τὰ ἐν Κρήτῃ», «τῇ ἐν Κρήτῃ ἑλληνικῇ σχολῇ» ἀναγράφουσα, ἀπὸ τῆς 21ης ἰουνίου τοῦ 1803 χρονολογεῖται. Οὕτως ἀναμφιβόλου ὄντος, ἀφ' ἑνὸς μέν, ὅτι ὁ ἐν τῇ παρούσῃ σημειώσει Κρήτης προσαγορευόμενος, τότε μόνον παρὰ τῆς ἐπισκοπῆς Σισανίου δικαιώματα φιλοτίμων θὰ εἶχε λαμβάνειν, ἐὰν ἐκ τῆς ἐπαρχίας Σισανίου εἰς τὴν τῆς Κρήτης μετετίθετο, ἀφ' ἑτέρου δ' ὅτι τῆς μητροπόλεως Κρήτης ὑπαγομένης εἰς τὸ θέμα τῆς ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως, ὁ Σισανίου ὅστις εἰς Κρήτην μετατεθεὶς παρὰ τῆς ἐπισκοπῆς Σισανίου φιλοτιμίαν εἶχε λαμβάνειν, μόνον μετὰ τὴν προσάρτησιν τῆς ἐπισκοπῆς τῆς Α'. Ἰουστινιανῆς εἰς τὸ κλίμα τῆς ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως, ἤτοι μετὰ τὸ ἔτος 1767, ἠδύνατο εἰς τὴν μητρόπολιν τῆς Κρήτης μετατεθεῖναι, εἶναι ἀναντίρρητον ὅτι καὶ ὁ Ζαχαρίας, ἐπὶ τῆς ἀρχιερατείας τοῦ ὁποίου ἡ ἐπισκοπὴ Σισανίου, κατὰ τὴν σημείωσιν, ὤφειλε δικαιώματα φιλοτιμίας τῷ ἁγίῳ Κρήτης, καὶ ὁ πρὸ αὐτοῦ ἐπίσκοπος Σισανίου, ὅστις εἰς Κρήτην μετατεθεὶς ἔμεινε λαμβάνειν παρὰ τῆς ἐπαρχίας Σισανίου φιλοτιμίαν, οὐχὶ κατὰ τὴν μεταξὺ Λαυρεντίου καὶ Παρθενίου περίοδον (1510-1639), οὐδὲ τὴν μεταξὺ Παρθενίου καὶ Ζωσιμᾶ (1639-1686) ἀλλὰ κατὰ τὴν μετὰ τὴν κατάλυσιν τῆς ἀρχιεπισκοπῆς τῆς πρώτης Ἰουστινιανῆς καὶ τὴν προσάρτησιν αὐτῆς μετὰ τῶν λοιπῶν ἀρχιερατικῶν αὐτῆς ἑδρῶν εἰς τὸ θέμα τῆς ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως περίοδον, μητροπολῖται Σισανίου ἐχρημάτισαν, πρὸ μὲν τοῦ 1803 μετὰ δὲ τὸ 1767 ἀναμφιβόλως.

Ἀλλὰ τίς ἦν ὁ Σισανίου ἐκεῖνος ἐπίσκοπος, ὅστις εἰς Κρήτην μετατεθεὶς εἶχε, κατὰ τὴν σημείωσιν, ἐκ τῆς ἐπιστοπῆς Σισανίου καὶ ἐπὶ τῆς ἀρχιερατείας τοῦ Σισανίου Ζαχαρίου φιλοτιμίας δικαιώματα λαμβάνειν, καθὼς καὶ κατὰ ποίαν ἀκριβῶς ἐποχὴν μετὰ τὴν προσάρτησιν ὁ Ζαχαρίας, καὶ ὁ ὑπονοούμενος ἐκ τῆς σημειώσεως ταύτης, ἐπίσκοποι Σισανίου ἐχρημάτισαν; ἐὰν ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ἀφ' ἑνὸς μὲν ὁ χαρακτὴρ τῆς γραφῆς τῆς σημειώσεως ταύτης, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡ χρονολογία αὐτῆς, ἡ σημείωσις ἀναμφιβόλως πρέπει νὰ προῆλθεν ἐκ τῶν χειρῶν μητροπολίτου τινὸς Σισανίου Νεοφύτου,, ὅστις καὶ ἑτέρας σημειώσεις περὶ τῶν προκατόχων αὐτοῦ ἐν τῷ σωζομένῳ ἀρχαίῳ τῆς μητροπόλεως κώδικι κατέθηκε, καὶ κατ' ἀκολουθίαν ὁ ἡμέτερος Ζαχαρίας καὶ ὁ πρὸ αὐτοῦ δέον νὰ θεωρηθῶσι προγενέστεροι τοῦ Νεοφύτου τούτου. Ἀλλ' ἀπὸ τοῦ ἔτους 1767, ἀφ' οὗ ἡ προσάρτησις ἐγένετο, μέχρι τοῦ ἔτους 1803, ἐφ' οὗ ἡ σημείωσις ὑπὸ τοῦ Νεοφύτου ἐν τῷ χάρτῃ κατετίθετο, τρεῖς μητροπολῖται Σισανίου —τοὐλάχιστον κατὰ τὸν γνωστὸν κατάλογον τῶν μητροπολιτῶν Σισανίου—ἀναρέρεται ὅτι ἐχρημάτισαν, ὁ Νικηφόρος, ὁ Κύριλλος καὶ ὁ καταθέσας τὴν σημείωσιν ταύτην Νεόφυτος, οὐδενὸς δὲ κενοῦ χρονικοῦ διαστήματος μεταξὺ τῶν τριῶν τούτων ἀρχιερέων Σισανίου παρουσιαζομένου, φαίνεται δυσχερὲς ἔργον,ὡς προείρηται, ὁ καθορισμὸς τοῦ χρόνου τῆς ἀρχιερατείας τῶν δύο τούτων ἐπισκόπων Σισανίου. Καὶ εἶναι μὲν ἀληθὲς ὅτι ὁ συγγραφεὺς τῶν γνωστῶν καταλόγων θεωρῶν ἐν τῷ περὶ τῶν μητροπολιτῶν Σισανίου τοιούτῳ, τὸν μὲν Νεόφυτον ἀρχιερατεύσαντα ἀπὸ τοῦ ἔτους 1792 μέχρι τοῦ 1797, τὸν δὲ μετ' αὐτὸν Ἰωαννίκιον ἀπὸ τοῦ ἔτους 1811 μέχρι τοῦ 1835, παρουσιάζει ἐκ τεσσάρων καὶ δέκα περίου ἐνιαυτῶν κενόν τι διάστημα εἰς τοποθέτησιν αὐτῶν, ἀλλ' ἡ ἀκριβὴς ἐξέτασις τῆς περιόδου ταύτης ἀποδεικνύει ὅτι καὶ κατὰ τὴν περίοδον ταύτην μητροπολίτης Σισανίου, ἢ ἐπίσκοπος ἐχρημάτισεν ὁ Νεόφυτος, ὡς ἔστιν εἰκάσαι οὐ μόνον ἐκ τῶν ἀπὸ χρονολογίαν 1801, 1802, 1806 καὶ 1810, ἐν τῷ τῆς μητροπόλεως καὶ ἀλλαχοῦ κατατεθειμένων περὶ διαφόρων ὑποθέσεων σημειώσεων καὶ πρακτικῶν κώδικι, ὑφ' ὧν Σισανίου ὑπογράφεται καὶ θεωρεῖται ὁ Νεόφυτος, ἀλλὰ καὶ ἔκ τινος ἑτέρας σημειώσεως, χρονολογουμένης ἀπ' αὐτοῦ τοῦ ἔτους τῆς καταθέσεως τῆς περὶ χρεῶν τῆς ἐπισκοπῆς Σισανίου εἰρημένης σημειώσεως καὶ ἀναγραφούσης τὴν εἴδησιν, ὅτι κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ὁ μητροπολίτης Σισανίου Νεόφυτος τὰ ἐγκαίνια τῆς ἐν Σιατίστῃ μητροπολιτικῆς ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Δημητρίου ἐπετέλεσεν.

Ἐπειδὴ λοιπὸν ἀφ' ἑνὸς μὲν διὰ τοὺς προεκτεθέντας λόγους οὐδαμοῦ κενόν τι διάστημα πρὸς τοποθέτησιν δύο, ἢ καὶ ἑνός, Μητροπολίτου Σισανίου εἰς τὴν ἀπὸ τῆς προσαρτήσεως τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Ἀχριδῶν μέχρι τῆς χρονολογίας τῆς περὶ χρεῶν τῆς ἐπισκοπῆς Σισανίου περίοδον ἀναφαίνεται, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡ ἀρχιερατεία αὐτῶν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Σισανίου, κατὰ τὴν εἰρημένην τοὐλάχιστον σημείωσιν, παρίσταται ἀναμφισβήτητος, δὲν ἤθελεν εἶσθαι ἴσως ἐσφαλμένη ἐκτίμησίς τις, καθ'ἣν τὸν μὲν Ζαχαρίαν νὰ θεωρήσωμεν ἓν καὶ τὸ αὐτό, μετὰ τοῦ ἐν αὐτῇ σημειώσει ὡς Κρήτης ἀναφερομένου, πρόσωπον, τὴν δὲ ἐποχὴν τῆς ἀρχιερατείας αὐτοῦ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Σισανίου τοποθετήσωμεν κατὰ τὴν μεταξὺ Νικηφόρου καὶ Κυρίλλου ἐποχήν, γνωστοῦ ὄντος ὅτι μετὰ τὴν ἐν

ἔτει 1769 οἰκειοθελῆ παραίτησιν τοῦ Νικηφόρου ἀπὸ τῆς ἐπαρχίας Σισανίου, ὁ τοῦτον διαδεξάμενος Κύριλλος ἐκλέγεται μὲν τὸ ἴδιον τοῦτο ἔτος μητροπολίτης Σισανίου, ὡς ὁ Νεόφυτος ἀναφέρει, ἀλλὰ μεταξὺ τῆς παραιτήσεως τοῦ πρώτου καὶ τῆς ἐκλογῆς τοῦ δευτέρου συμπίπτει ἔκ τινων κενόν τι χρονικὸν διάστημα—τὸ ὁποῖον ὁ Νεόφυτος ἐν τῇ σημειώσει αὐτοῦ τὰ περὶ τῆς παραιτήσεως τοῦ Νικηφόρου ἀναγράφων φαίνεται παρασιωπῶν, ἐν ᾧ λεπτομερῶς περὶ τῶν ἄλλων σημείων ἐκφράζεται—ἐν ᾧ δυνάμεθα τὸν Ζαχαρίαν τοῦτον τοποθετῆσαι, ὅστις φαίνεται μῆνάς τινας διακρατήσας τὴν ἐπαρχίαν ταύτην, ἴσως δὲ καὶ πρὶν ἢ μεταβῇ ἐν αὐτῇ μετατίθεται εἰς τὴν ἐπαρχίαν Κρήτης, ἀντικατασταθεὶς ὑπὸ τοῦ Κυρίλλου, ὅτι δὲ ὁ Νεόφυτος ἀναγράφων τὰ ἐπὶ τῆς ἀρχιερατείας τοῦ Ζαχαρίου χρέη τῆς ἐπισκοπῆς Σισανίου, καὶ πρὸς τὸν πανιερώτατον ἅγιον Κρήτης χρέος τι ἐκ φιλοτιμίας τῆς ἐπισκοπῆς ἐν αὐτῇ ἀναφέρων, ἠδύνατο Κρήτης νὰ θεωρήσῃ τὸν εἰρημένον Ζαχαρίαν, τὸ αὐτὸ δὲ πρόσωπον ἐν ἀρχῇ μὲν καὶ ἐπικεφαλίδι τῆς σημειώσεως μητροπολίτην Σισανίου χαρακτηρίσῃ, διότι ἐπὶ τῆς ἀρχιερατείας αὐτοῦ ἡ ἐπισκοπὴ ὤφειλε τα ἀναφερόμενα χρέη, μετὰ ταῦτα δὲ καὶ ὡς μητροπολίτην Κρήτην, διότι τὰ ἐπὶ τῆς ἐπισκοπῆς Σισανίου δικαιώματα αὐτοῦ μετεβιβάσθησαν αὐτῷ ἐν τῇ σημειώσει ὡς μητροπολίτῃ Κρήτης, νομίζομεν ὅτι δὲν εἶναι δύσκολον νὰ παραδεχθῇ τις, οὐδ' ἀσυνήθης δὲ φαίνεται τοιαύτη τις ἀντίληψις. Μὴ ἔχοντες ἐν ὄψει ἡμῶν τὸν κατάλογον τῶν μητροπολιτῶν Κρήτης τοῦ γνωστοῦ συγγραφέως, ἀγνοοῦμεν ἐὰν κατὰ τὴν περίοδον ταύτην περιλαμβάνῃ οὗτος μητροπολίτην Κρήτης ὑπὸ τοιοῦτον ὄνομα ἢ ἕτερον καὶ ποῖον. Τὸ βέβαιον ὅμως εἶναι ὅτι ὁ Ζαχαρίας εἴτε θεωρηθῇ εἴτε μή, ἐν καὶ τὸ αὐτὸ μετὰ τοῦ ἐκ τῆς παρούσης σημειώσεως ἀναθρώσκοντος Κρήτης πρόσωπον δυσχερὲς πάντοτε ἔργον παρίσταται, ὡς ἐλέχθη, ὁ προσδιορισμὸς τῆς ἀρχιερατείας αὐτοῦ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Σισανίου, ἥτις οὐδὲ ὑπὸ τοῦ Νεοφύτου, ὅστις τὰς σωζομένας περὶ τῶν προκατόχων αὐτοῦ σημειώσεις κατέθηκε ὑποδείκνυται, οὔτε ἀλλαχοῦ που περὶ αὐτῆς ἢ τοιούτου προσώπου μνεία τις γίνεται, ἀλλὰ περὶ τοῦ χρόνου τῆς ἀρχιερατείας τοῦ Ζαχαρίου, ὡς ἑνὸς μετὰ τοῦ τῆς σημειώσεως ταύτης Κρήτης προσώπου, δύναται καὶ ἑτέρα τις νὰ ἐξενεχθῇ γνώμη φέρουσα ἴσως μείζονα πιθανότητος στοιχεῖα τῆς προηγουμένης ταύτης.

Εἶναι γνωστὸν ὅτι ὁ Νικηφόρος μεταβὰς εἰς βασιλεύουσαν μετὰ καὶ ἄλλων Μητροπολιτῶν τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Ἀχριδῶν ὅπως προσφέρῃ διὰ τὰς συγχρόνους τότε ἀνάγκας τὸν θρόνον τῆς ἀρχιεπισκοπῆς ταύτης εἰς τὸ κλίμα τῆς Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως, καὶ μετὰ τὴν προσάρτησιν ἐπὶ δύο ὁλόκληρα ἔτη διεκράτησε τῶν ἐπαρχιῶν Σισανίου, καὶ ὅτι ἐν γήρᾳ παραιτηθεὶς ἔτει 1769, ἀποθνήσκει ἐν Κωνσταντινουπόλει μετὰ ἕν ἔτος· δὲν εἶναι ἄρα ἀπίθανος ἡ γνώμη καθ' ἣν ὁ Ζαχαρίας οὗτος θεωρηθῇ ἐπίσκοπος τοῦ Μητροπολίτου Σισανίου Νικηφόρου κατὰ τὸ διάστημα τῆς μετὰ τὴν προσάρτησιν ἐπὶ δύο ἔτη ἀρχιερατείας αὐτοῦ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ— ὅστις ἴσως καὶ νὰ μὴ ἐγκατέλιπε τὴν πρωτεύουσαν, γνωστοῦ ὄντος ὅτι ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐτελεύτησε—καὶ ὅτι μετὰ τὴν οἰκειοθελῆ παραίτησιν αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ἐπαρχίας ὁ μὲν Κύριλλος ἐκλέγεται εἰς διαδοχὴν τοῦ Νικηφόρου τούτου, ὡς καὶ ὁ Νεόφυτος ἀναφέρει, ὁ δὲ ἐπίσκοπος αὐτοῦ Ζαχαρίας προάγεται εἰς Κρήτης Μητροπολίτην. Ἡ γνώμη δ' αὕτη κατὰ τοσοῦτῳ μᾶλλον πιθανὴ παρίσταται καθ' ὅσῳ ἀφ' ἑνὸς μὲν ἐξηγεῖ τὴν σιωπὴν τοῦ Νεοφύτου, ὅστις, ὡς προείρηται, οὐδὲν οὐδαμοῦ περὶ Ζαχαρίου ἀναφέρει, ἀφ' ἑτέρου δὲ συνηθεστάτη παρίσταται ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐν παρομοίαις περιστάσεσιν. Οὐχ ἧττον ὅμως καὶ μετὰ τὴν μείζονα στοιχεῖα πιθανότητος φέρουσαν γνώμην ταύτην διατελεῖ πάντοτε ἄγνωστον καὶ ἀνεξήγητον πρῶτον μὲν διατί ἐν τῇ σημειώσει ταύτῃ ἡ ἐπαρχία Σισανίου ἀποκαλεῖται ἐπισκοπή—ἐκτὸς εἰμὴ παραδεχθῇ τις ὅτι τὸ ὄναμα μητρόπολις δὲν εἶχεν εἰσέτι ἐδραιωθῇ παρὰ τῷ λαῷ, ὁ δὲ Νεόφυτος ἠκολούθησε τῇ κοινῇ συνηθείᾳ—ἐν ᾧ εἶναι γνωστὸν ὅτι ἡ ἐπαρχία οὐ μόνον ὅτε ἐπὶ τοῦ χάρτου ἡ σημείωσις κατετίθετο 1803, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῇ ἐποχῇ τοῦ Ζαχαρίου—πάντως μετὰ τὴν προσάρτησιν—ἦν μητρόπολις, δεύτερον δὲ διατὶ ἀναφέρεται ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ὅτι ἡ ἐπισκοπὴ τὰ χρέη ταῦτα ὤφειλεν εἰς τὰ τῆς ἀρχιερατείας τοῦ Ζαχαρίου ἐν ᾧ ὡς γνωστὸν μητροπολίτης μὲν ἦν ὁ Νικηφόρος, ὁ δὲ Ζαχαρίας βοηθὸς αὐτοῦ.

Τὴν ῥηθεῖσαν δὲ σημείωσιν πρὸς διατήρησιν καὶ ὅπως σχηματισθῇ ἡ ἀναγκαία κρίσις καταθέτομεν ὡς ἔχει εἰς τὴν δημοσιότητα παρατηροῦντες ἐκ προοιμίου ἀφ' ἑνὸς μέν, ὅτι τὸ ἄθροισμα τῶν προστιθεμένων κονδυλίων εἶναι ἐσφαλμένον προϋποθέτον καὶ ἀριθμοὺς μὴ συμπεριλαμβανομένους, ἀφ' ἑτέρου δ' ὅτι κατὰ τὸ ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν κονδύλιον «τῇ ἐν Κρήτῃ ἑλληνικῇ σχολῇ» ὁ Κρήτης παρίσταται μέρος τῶν ἐκ τῆς ἐπισκοπῆς Σισανίου ὑπὸ τὸ ὄνομα «φιλοτιμίαι» δικαιωμάτων του εἴτε ὡς μὴ δυνηθεὶς νὰ εἰς πρᾶξῃ εἴτε καὶ ὅτι προηγουμένως παρὰ τῶν σχολῶν Κρήτης ἔλαβεν, εἰς τὴν ἐν Κρήτῃ ἑλληνικὴν σχολὴν δωρούμενος ἢ ἀναλογῶν, διότι ἀλλέως δὲν δυνάμεθα νὰ ἐννοήσωμεν πῶς ἡ ἐπαρχία Σισανίου ἠδύνατο νὰ ὀφείλῃ εἰς τὴν ἑλληνικὴν τῆς Κρήτης σχολήν, τὴν ὀφειλὴν ταύτην.

[ἀκολουθεῖ]

ΜΑΡΓΑΡΙΤΗΣ Ε. ΤΟΥΜΠΑΛΙΔΗΣ

ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ

Μαΐου

1 Μαΐου 408 — Θάνατος τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Ἀνατολῆς Ἀρκαδίου, υἱοῦ Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου.

1 Μαΐου 1797 — Ἐκλογὴ τοῦ μακαρίου Γρηγορίου Ε΄, τέως μητροπολίτου Σμύρνης, ὡς πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως.

2 Μαΐου 373 — Θάνατος Ἀθανασίου τοῦ μεγάλου, πατριάρχου Ἀλεξανδρείας.

3 Μαΐου 1839 — Ὁ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Γρηγόριος ΣΤ΄ ὁ ἀπὸ Σερρῶν κατακρίνει διὰ κανονικῆς διατάξεως τὴν ἐντὸς τῶν μοναστηρίων διαμονὴν οἰκογενειῶν.

4 Μαΐου 1440 — Ἐκλογὴ τοῦ μητροπολίτου Κυζίκου Μητροφάνους ὡς πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως (τοῦ μετὰ ταῦτα κατὰ λογοπαίγνιον Μητροφόνου).

5 Μαΐου 483 — Γέννησις τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Ἀνατολῆς Ἰουστινιανοῦ τοῦ μεγάλου.

6 Μαΐου 1662 — Γαβριὴλ Κοστάκης, ὁ μέγας βόρνικος Μολδαυίας, ἁγιορεῖ εἰς τὴν ἱερὰν μονὴν Ἐσφιγμένου, τὴν ἐν Ἁγίῳ Ὄρει, τὴν ὑπ' αὐτοῦ κτισθεῖσαν μονὴν (ἐν Μολδαυίᾳ) ἐπ' ὀνόματι τῶν ἁγίων ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου.

7 Μαΐου 1745 — Ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης Παΐσιος Β΄ ἐπικυροῖ διαθήκην τῶν ἀδελφῶν Καλλιαρχῶν ἐκ Μυκόνου, κληροδοτούντων εἰς τὸν πατριαρχικὸν ναὸν Κωνσταντινουπόλεως τὴν ἐν τῇ νήσῳ Μυκόνῳ μονὴν τῆς Θεοτόκου Τουρλιανῆς.

8 Μαΐου 1081 — Παραίτησις τοῦ πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Κοσμᾶ Α΄ τοῦ Ἱεροσολυμίτου.

10 Μαΐου 1775 — Θάνατος τοῦ πατριάρχου Σαμουὴλ Χαντζερῆ, πρώην Κωνσταντινουπόλεως, διάγοντος τὰς τελευταίας ἡμέρας ἐν τῇ νήσῳ Χάλκῃ.

11 Μαΐου 330 — Τὰ ἐγκαίνια τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

11 Μαΐου 1810 — Ὁ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Ἱερεμίας Δ΄ ὁ ἀπὸ Μιτυλήνης, γράφων πρὸς τοὺς κατοίκους Παροναξίας συνοδικῶς, ἐμποδίζει τὸν ἐντὸς τῶν ἱερῶν ναῶν ἐνταφιασμόν.

12 Μαΐου 1456 — Ὁ μακάριος πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Γεννάδιος Β΄ Σχολάριος (πιθανῶς παραιτησάμενος τὸν πατριαρχικὸν θρόνον) ἐπεσκέπτεται τὴν ἐν Ἁγίῳ Ὄρει μεγίστην μονὴν Βατοπεδίου.

13 Μαΐου 925 — Θάνατος τοῦ ἐπιφανοῦς οἰκουμενικοῦ πατριάρχου Νικολάου Α΄ τοῦ Μυστικοῦ.

16 Μαΐου 1808 — Ὁ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Καλλίνικος Ε΄ ὁ ἀπὸ Νικαίας ἀπολύει σημείωμα συνοδικὸν πρὸς τὸν μητροπολίτην Μολδαυίας Βενιαμίν, λύων ἀπορίας αὐτοῦ τινας καὶ ἀποφαινόμενος ὅτι τὴν ἐξ αἵματος συγγένειαν ἑβδόμου βαθμοῦ οὐ θεωρεῖ ἡ Ἐκκλησία κώλυμα πρὸς γάμον.

17 Μαΐου 1347 — Ἐκλογὴ τοῦ μητροπολίτου Μονεμβασίας Ἰσιδώρου ὡς πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως.

17 Μαΐου 1623 — Παραίτησις τοῦ μακαρίου πατριάρχου Κυρίλλου Α΄ τοῦ Λουκάρεως ἀπὸ τοῦ θρόνου Κωνσταντινουπόλεως, ὃν ἐκόσμει τὸ δεύτερον.

21 Μαΐου 1623 — Ὁ πατριάρχης Κύριλλος ὁ Λούκαρις, κατὰ τὴν τρίτην αὐτοῦ ταύτην ἐφημερίαν, ἐκδίδωσι συνοδικῶς σιγίλλιον ὑπὲρ τῆς τῷ τότε χρόνῳ συστηθείσης ὑπὸ Μογίλα Μύρωνος ἡγεμόνος Βλαχίας μονῆς τῆς Θεοτόκου.

22 Μαΐου 337 — Θάνατος τοῦ εὐσεβοῦς αὐτοκράτορος Κωνσταντίνου τοῦ ἰσαποστόλου.

24 Μαΐου 1328 — Παραίτησις τοῦ αὐτοκράτορος Ἀνδρονίκου Β΄ τοῦ Παλαιολόγου, γενομένου μοναχοῦ.

25 Μαΐου 1029 — **Κυριακὴ τῆς Πεντηκοστῆς** — Ταραχή τις ἐπισυμβαίνει κατὰ τὴν λειτουργίαν, ἐν τῷ ναῷ τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας, μεταξὺ τῶν ἀρχιερέων, μὴ θελόντων τῶν κατὰ τὰ πρεσβεῖα τῆς τιμῆς γερόντων ἵνα προκαθεσθῶσιν αὐτῶν οἱ τοῦ πατριάρχου (Ἀλεξίου τοῦ Στουδίτου) σύγκελλοι, καθὸ νεώτεροι τὴν ἡλικίαν.

26 Μαΐου 1275 — Ἐκλογὴ τοῦ τέως μεγάλου χαρτοφύλακος Ἰωάννου (εἶτα ΙΑ΄) τοῦ Βέκκου ὡς πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως.

28 Μαΐου 1640 — Ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης Παρθένιος Α΄ ὁ γέρων ἐπικυροῖ συνοδικῶς τὰ σταυροπηγιακὰ δίκαια τῆς ἐν Δελβίνῳ τῆς Ἠπείρου μονῆς τῆς Κοιμήσεως.

30 Μαΐου 1870 — Ἡ σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως ἐκλέγει τὸν ἰδιωτάζοντα ἐν τῇ νήσῳ Πριγκήπῳ πατριάρχην (πρώην Κωνσταντινουπόλεως) Σωφρόνιον ὡς πατριάρχην καὶ πάπαν Ἀλεξανδρείας.

31 Μαΐου 1800 — Ἀποθνήσκει ἐν Μόσχᾳ ὁ περιλάλητος ἱεροκῆρυξ καὶ συγγραφεὺς τῶν «Κυριακοδρομίων» Νικηφόρος Θεοτόκης, ἀρχιεπίσκοπος (σχολάζων) Ἀστραχανίου καὶ Σταυροπόλεως.

Ὁ ὑπεύθυνος Ι. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ